

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

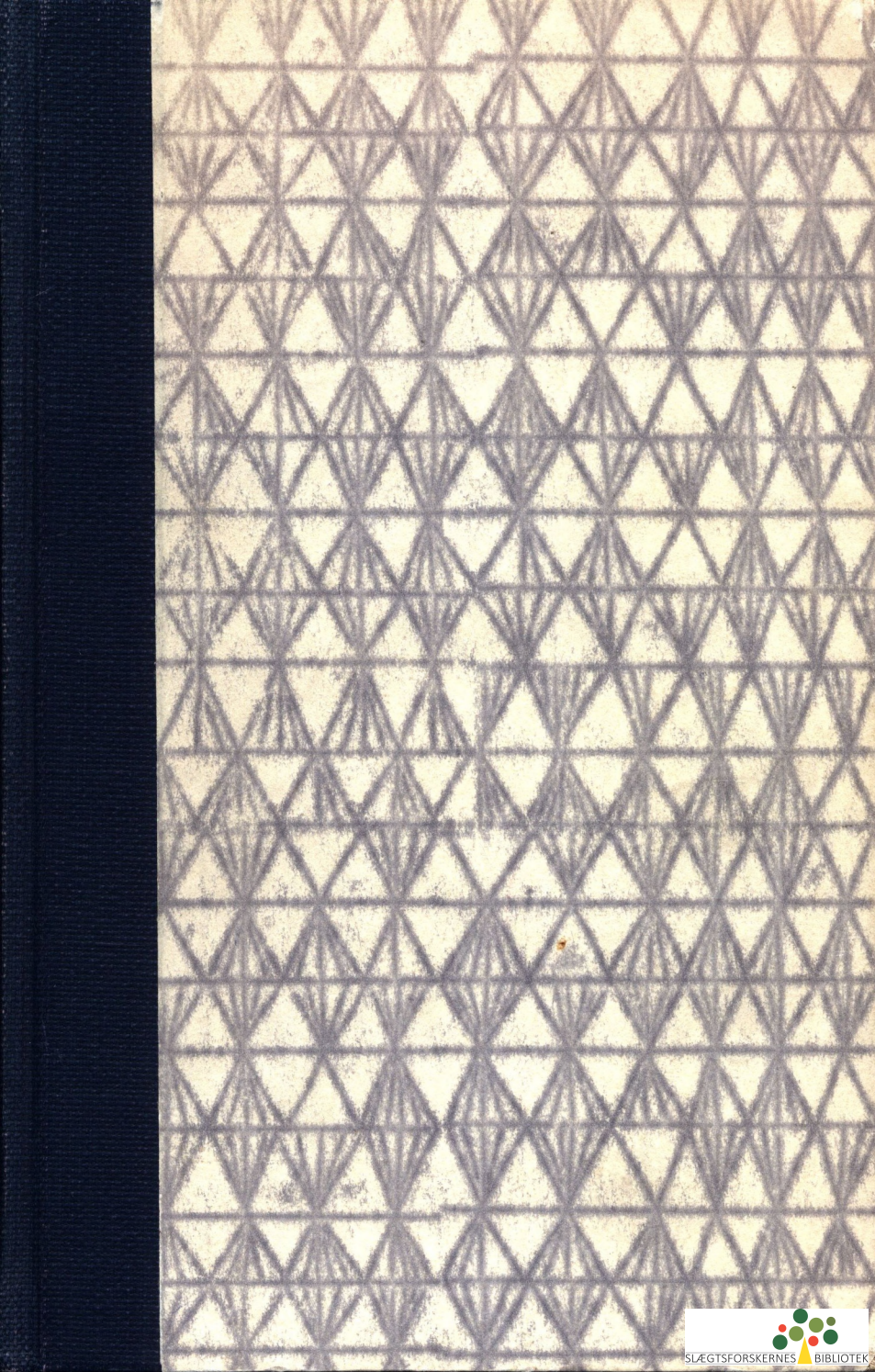
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

BREVE
TIL OG FRA
MOGENS GYLDENSTJERNE
OG
ANNE SPARRE

UDGIVNE VED
E. MARQUARD
AF
SELSKABET FOR UDGIVELSE AF KILDER
TIL DANSK HISTORIE

3. BIND

KØBENHAVN
I KOMMISSION HOS G. E. C. GAD
TRYKT HOS NIELSEN & LYDICHE (AXEL SIMMELKJÆR)

1941

Selskabet for Udgivelse af Kilder til dansk Historie har den 10. Maj 1922 besluttet at udgive Breve til og fra Mogens Gyldenstjerne og Anne Sparre ved Arkivar *E. Marquard* under Tilsyn af Professor Dr. phil. *Johs. Brøndum-Nielsen* og Rigsarkivar *L. Laursen*; i sidstnævntes Sted indtraadte senere Arkivar Dr. phil. *William Christensen*.

Svend Aakjær. Caroline Em. Andersen. Erik Arup. Louis Bobé. Johs. Brøndum-Nielsen. William Christensen. Knud Fabricius. Aage Friis. Astrid Friis. Georg Galster. Holger Hjelholt. Ellen Jørgensen. J. O. Bro Jørgensen. Bjørn Kornerup. Alf. Krarup. Axel Linvald. M. Mackeprang. E. Marquard. Eiler Nystrom. Poul Nørlund. Carl S. Petersen.

1.

Roskilde, 1. Januar 1566.

*Karen Gyldenstjerne Niels Lykkes til Mogens Gyldenstjerne.**Hun takker for Tilsendelse af sine Kister og Skrin og giver Oplysning om en Del Smykker.*

Datterlliig, ydmygeliig helssen eder nu och altiid forsentt med Gud Wor Hære. Kære fader, saa haffuer ieg nu fanged mine kiister och skriin, som y sender meg, och well ieg haffue eder saa gandske ydmygeliigen att bethacke baade for dem och alltt aned gaatt, som y meg baade giffued och giortt haffuer, och skall ieg med Guds hiellp well kune eder d[ett] skøn och fiines eder thanemeliig(!), saa lenge ieg leffuer. Kære fader, som y skriffuer om dee smøcker, saa giffuer ieg eder venliigen att viide, dett hun haffde ett demans kaars, som y haffde giffut hiine, och iett med en smøragtt och thre rubiner vdy och iett med thre rubiner och en safier vdy, som henger vdy en liiden kæde; dett var min søster Saffes baade kæde och smøcke, och dett fines vdy blantt de kæder och aned, der min salige moder haffde sett hen y Skaane att geme; och iett med en rubyen och en skøn stor saffier vdy, dett haaltt hun møged aff, for hun sagde, att safieren haffde sett vdy en aff hines eller eders forellers viie ring; och iett lydett kaars med smoragtt och rubin vdy, som Eriick Eriicksen¹⁾ gaff min søster Ermegaar, och saa iett lidett med thre stiene vdy. Ellers ved ieg ingen fler, der hun haffuer,

¹⁾ Formentlig: Erik Eriksen Banner († 1554).

vdyn mett, der hun haffde att geme for meg; der seder en safir fier(!) vdy och tho ruben och tho demant; dett leger och vdy blantt dett, der kom fra Skaane. Men alle desse andre smøcker de leger vdy ett lidett sortt forgylltt skrin, som stoed y dett huide skrin hos de gull lad, saa ner som Safees och mett, och haffde hun ingen giffued baar af dem, der ieg aff ved. Kære fader, saa skulle y faa Kresteans skiorter med dett allerførste. Och vel ieg icke nu lenger bemøde eder med dene min kaartte skriffuelsse, men vell nu och altiid haffue eder den alsomegtiigste Gud befalindis. Lader Peder¹⁾ och min faster²⁾ siige eder mange gode netter, och ønske de eder ett gaatt och løcksaliigtt nytt aar. Gud almegtiigste giffue eder ett gledeliigtt nytt aar och wne eder att haffue eders helbred. Ex Raaskylle nytt aars dag ano 66.

Karen Gyllenstiern.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Ærlliig och welbyrdiig man her Mogens Gyllenstierne, min kiære fader, ganske daterliigen ydmygeliigen tiill skreffuedtt.

Karine scryuer om dy smiicker etc.

2.

Helsingør, 8. Januar 1566.

Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Han skriver om et Skib, som til Foraaret skal komme fra Danzig med Master. Rederen har tilbudt at medføre 6 Master til Kongen, mod at Skibet maa passere Sundet til Lissabon.

Kiere her Mogens, gunstige herre oc synderlige gode wen, som ether well fortенcker, ieg schreff ether tiill om en schipper, wor kommen fran Danske, oc hans redere

¹⁾ Peder Esgesen Bille til Svanholm, Lensmand paa Roskildegaard.

²⁾ Maaske Peder Billes Hustru Birgitte Rosenkrantz; hendes kødelige Fastre var formentlig begge døde.

ther samme stedz hagde afferdett hanom hijd om eth schiib, thæ haffue liggendis ther oc achtede att lade thet paa foraarett løbe ther fran met master till Lissebon, men wille foruide seg, om kong^e matt. wille naadiigen tillade thet att passere egenom Sundett, oc haffuer Frederick Leyell ladett meg forstaa ethers befallning, att ieg schulle handle met samme schipper, att kong^e matt. bekomme naaghen master till hans matts. orloegs schiib behoff, kiere her Moens, saa kand ieg icke wiide, huad kong^e matts. naadiigiste wilgie ær, at huess ieg kunde giøre naagen handell met hanom om naagen master att leffre her, oc thet waare icke tha giortt, saa thet befallede hans matt. etc., ther fore haffuer ieg giiffuet samme schipper for afscheed, att han maatte forholde seg saa lenge, kong^e matt. komme selff paa Kiøbnehaffn, kunde hand lade handle met hans matt. ther om. Haffuer hand suarett att wille nu giiffue seg till Kiøbnehaffn oc ther effther forbiide etc. Dog haffuer hand begierett myn schriiffuelse till ether, efftherthy hand ær wbekientdt ther, attj wille hielpe hanom till ordz oc att met første maatte fonge syn affshedtt, naar kong^e matt. komme ther. Haffuer hand saa paa thet siidste giiffuet meg att forstaa, att hand wille føre fran Danske effther sytt schiib ij store master, huer hooss xvij eller xix fagne lange oc saa mange palm tœck, the burde att wære. Kunde hand bekomme them lengre, wille hand giørett, ther till met ij fuckmaster, hooss xij eller xij fagne lang oc saa mange palm tœck, som mand waare begierendis. Thisse vj master wille hand leffre kong^e matt. for Reffshalen paa foraarett paa syn bekostning oc fractt fry, men allene kong^e matt. betalde, huess thæ kostede wttj Danske. Menthe hand ther effther att siige, maatte hand icke paa then handell passere egenom, wille hand lade schiibett end nu ligge stille eth aar etc. Her om wille j nu wære fortenttt. Jeg kand icke komme hanom nermer. Haffuer oc hagdtt mange ord sammens. Hand will lade

biude kong^e matt. en sum penninge, paa thet hand schulle icke føre thæ master hyd, som forskreffuett ær; ther till ieg sagde oc trode, att kong^e matt. icke begierede naagen penninge, men then rettighet att kong^e matt. oc rigett hagde, schulle hans matt. icke wille affstaa, thet ær, att huess schiib eller gottz her komme j Øhrsund oc rigett behoff hagde for penninge, naaghet ther aff schulle thet wære frytt att anamme oc j alle maade wformentt etc.

Her ær inthet synderligtt paa thenne tydt. Wttj alle maade ether till wilgie oc tieneste kand wære, gjør ieg alltijd willig. Gudtt aldmectiste wære met ether oc spare ether j naagen maade helbrede, mange till hielp oc bestand. Ex Helsingjør then viij. januarij aar etc. mdlxvj.

Henrick Moenssen.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welburdig oc strenge ritther her Magnus Guldenstiern till Stiernholm, kong^e matts. forordende stadtholder paa Kiøbnehaffn, myn gunstige herre oc synderlige gode wenn.

Om dij 6 master i Dansche¹⁾.

3.

Helsingør, 13. Januar [1566].

Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Han stiller Forslag om, hvorledes man efter Mogens Gyldenstjernes Ønske kan holde et engelsk Skib tilbage, til Kongen kommer til København, og besvarer en Forespørgsel vedrørende Klager fra en Skotte og Børge Trolle om Færgeforholdene ved Helsingør, bl. a. om ublu Færgelan.

Kiere her Mogens, gunstige herre oc synderlige gode wen, ethers schriiffuelse haffuer ieg anammet met then Engelsckmand, jnneholdendis, att hand wille met sytt schiib till Engeland, wille ther for haffue syne breff, som

¹⁾ Der har først staaet: Om dij master i Ampster. Dette er slettet.

j sende meg, oc j seer icke att kunde met naagen lempe forhindre hanom lenger, oc att ieg wille betencke naagen behielp, huor met hand kunde end nu naagett forhindres etc. Saa wor hand strax begierindis syne breff, oc effther ethers mening sagde ieg icke att haffue them, men att ieg wille schriiffue ether till om samme breffue, oc paa thet att hand schulle icke forholde samme breff ether fran haande, haffuer ieg nu skickett them till ether met Mass Lampes tienere; hand loffuede att anttuorde ether etc. Oc ær mitt betenck paa ethers gode behaeg, att Jens Truedssen¹⁾ annamimede samme breffue oc j wndskyldett ether att icke haffue andett wist, end thæ waare kommen meg till haande, ther nest att Jens Truedssen foreholder hanom, att hand schall stelle hanom en borgen, saa ther inthet reffuels gottz findes wttj hans schiib, før hand will stede hanom ther aff haffnen. Ther till will hand suare, att hand haffuer giiffuett meg sijtt forplictelse breff att schulle føre en beuyss fran raadett j Andorpen, att samme gottz (wndertaghet thet hanom tilhører) haffuer ther hiemme. Ther till met ær hand her j landett fremmett oc wbekienttt; seer ther for icke att kunde bekomme borgen etc. Ther emoed haffuer Jens Truedssen at suare, hand ær ther kommen j forfaring, att ther findis reffuels gottz j schiibett, oc kand hand icke fange borgen att stelle hanom, schall schiibett bliiffue ther saa lenge, kong^e matt. kommer selff tillstede; staar tha till hans matt., om hand maa seyle etc. Jeg weed icke anden lempe att wpholde hanom, om mand will lenger forhindre hanom. Kiere her Mogens, som j giiffue till kiende j ethers schriiffuelse, att her schall wære en [Schotte?]²⁾ met 4 heste, haffuendis ethers pasbord, oc j haffue for[nummet?], hand kand icke komme offuer, kand ske thet ær fo[r then w]christelige fergieløn, ther tages, oc j hagde f.....nere schulle nyde ether

¹⁾ *Jens Truidsen Ulfstand, Lensmand paa Københavns Slot.*

²⁾ *Et Hjørne af Brevet er revet af.*

gott att etc., kiere her [Mogens, saa giør thet] meg retteligen ondt, att saadant thet ær oc wisseligen forskyldett, att Kiere her Mogens, thet haffuer seg saa begiiffuett, atth wttj onsdags middag kom samme Schotte till meg met ethers pasbreff, begierett att wille offuer ther till. Ieg suarede, att thet bleste en storm, men att hand schulle wære till friidz, till att fergien hagde wærett en reyse offuer met Jøren Muncks hustru¹⁾, thij hand hagde betingett fergien, oc strax hun wor offuer kommen, schulle hand ther nest haffue fergien; thij her ær icke wden en fergie, then anden fergie bleff schaaren j sønder aff thenne yess, nu wor; hun stoed paa landett. Ther met wor hand till friidz. Om torsdag morgen lagdes fergien till broen; strax schiibede hand met naagen andre Schotter thøris heste ind, oc meden fergiekarlene ginge op j husedtt att hente neder, huess thæ behøffuede, lagde thæ selffue aff met fergien; men karlene gaffue seg strax effther paa en baad, oc styrede fergien till Helsindborrig, saa thæ komme well offuer. Men att Børgie Trolles tiere laa her naagen dage, wor orsagen, att thet laa wd for Helsindborrig møgen yess, att mand kunde icke komme till landz met fergien, oc ieg hagde befallett fergie manden, strax jeg fick Børgies breff, att hand schulle føre hanom offuer etc. Men at thisse fergiekarle ære saa wchristelige met thøris fergieløn, ær icke myn eller Jacob Hanssens²⁾ skyld; thæ haffue wærett satte j stock oc iern for saadan klagemaall førre. Oc haffuer mand giørt en skick paa fergieleye oc baadeleye her paa raadhuset nu for jull, att schulle giiffues aff en fuld fractt aff fergien x ½ klippinge oc aff en baad met fiire aarer v ½ oc for en foedganger iij β klippinge, eller att straffes ther for etc. Saa will ieg tencke eth sind till, naar Jacob Hanssen kommer hiem,

¹⁾ Dorte Pedersdatter Galt. Jørgen Munk var Lensmand paa Frederiksborg.

²⁾ Borgemester i Helsingør.

hand ær j Kiøbnehaffn, att ther schall bliiffue straffett offuer, saa thæ schulle kommett j hug, oc will haffue ether oc Børgie gierne ombedett, att thisse fattige borgiere icke schulle nyde thet scharns [folck]¹⁾ ondtt att, som inthet haffue till att sette, mand [setter t]hen æne fergiemand aff effther then anden for thøris [sk]yld etc. Will nu haffue ether Gud aldmectiste befallet [m]yn willige tieneste. Ex Helsingjør then xiiij. ja.²⁾.

Henrick Moenssen.

4.

Kalundborg, 13. Januar 1566.

Jens Ellekiær til Mogens Gyldenstjerne.

Om Brødbagning i Lenet af Landgilderugen og om, hvor Brødet skal leveres. Mange af Bønderne er saa forarmede, at de hverken kan bage Brød eller yde deres Landgilde. Der er hverken gammelt Korn eller Malt paa Slottet. Der behøves ingen Garnison paa Slottet, saa Folkene kan indlægges i Købstæderne. Han tilraader at sælge Kongens Korn til Foraaret, da der bydes gode Priser. Om Indkøb af Øksne til Kronen og om, hvorledes Pengene til Betaling skal skaffes. Han sender Register over, hvad der findes paa Slottet af Korn og Fetalje og hvad der staar i Restance af Landgilde og uvis Indkomst, men det vides ikke, hvad der kan ventes at indgaa deraf, da Armoden blandt Bønderne er stor. Om Transporten af det i Lenet huggede Tømmer ved Bønderne. Om Levering af Eddike og Gryn til København og om Tønder dertil.

H. I.

Mynn ganske idmygelighe helßenn och vellighe tyen-niste altiit forßendtt met Wor Herre. Kyere her Mogens Gyllenstyernn, giffuindis ether ganske jdmygeligenn tyl-kende, att ethers scriffuelße er nu y dag kommenn hiid tiill Kallundborgh, som y haffuer laditt tilscriffue slotz-fogdenn Christoffer Faaborgh her samesteds, att her skulle nogenn tiid siidenn forledenn kommid konng^e matt^s breff hiid tiill slottid om brød att bage, ßom skulle føris fram

¹⁾ Hjørnet af Brevet mangler.

²⁾ Resten af Dateringen mangler.

tiill Kiøffuinghaffnn. Saa kom her om sanctj Mickils dags tiide konng^e matts. breff¹⁾) om brød att bage, och war same breff vdgiffuitt y Helsingborgh, och formelder thet jcke, att same brød skulle bagis och saa føris tiil Kiøffuinghaffnn, menn thet formelder, att same brød y thet allerseniste skulle vere bagett och jutt ther paa slottid²⁾) tiill sanctj Dionisij dagh³⁾). Saa screff jeg Jens Trudßenn⁴⁾) same tiid tiill ther om och wiille haffue, att thet motte bleffuitt førd tiill Kiøffuinghaffnn same tiid, ephtherdj kong^e matts breff, ßom var screffuitt y Helsingborgh, formeltthe: ther paa slottid, och jcke ther hoß formelder, huad heller thet skulle vere Kiøffuinghaffnn eller Kallundborghe. Tha screff Jens Trudßenn meg tiill jgenn, att thet skulle vere her paa slottid. Saa haffuer jeg ephther hans scriffuelße annamid ßame brød jng her paa slottid, saa møgett, ßom jeg konde tiill thenne dag mest vdfaa aff bøunnerne her y lenitt, dog er wel mere end halffpartenn tilbage, som jcke haffuer bagett, thy the ere saare møgitt forarmid her y lenitt. Menn the ere alligeuell ther om strengeligh tillsagt och formanitt att lade thet komme fram met første onder theris faldsmaall. Och beclage the arme bøunner them jemmerligh, att the konde jngenn wiid faa att bage thet met 1), thi skoffuene ere tilluchtt her, att the faa jntet aff thennom enchtenn tiill kiøffs eller anderledis etc. Derfor, kyere her Mogens, er mynn jdmygelig bønn tyll ether, att y wille vell gyøre och byude meg ij ord tiill met thette bod, om jeg skall lade tilsige bønerne att tage thet vd jgenn och føre thet fram tiill Kiøffuinghaffnn, eller thet y wille see egenom finger met thenom paa thenne tiid; thi her er enn saare arm allmoghe tiill thette slott.

¹⁾ *Kgl. Miss. af 10. Sept. 1565.*

²⁾ *Der har først staaet: Kallundborg, hvilket er overstreget, hvorefter Ordet: slottid er tilføjet i Margenen.*

³⁾ *9. Okt.*

⁴⁾ *Jens Truidsen Ulfstand, Lensmand paa Københavns Slot.*

Jeg tror aldriigh, att jeg bekommer halff theris landgilde vd, ßom the skulle giffue y thette aar nu forgangen 2). Kyere her Mogens, giffuindis ether ochsaa jdmygeligenn tilkiende, att kong^e matts vor aller nadiste herris scriffuelße kom hiid tiill slottid, tha hans naade foer offuer till Jullend, att jeg skulle scriffue hans naadis kong^e matt. tiill, huor møget kornn aff rog, bygh och haffre her var paa slottid y forraad; saa er her slet intet gammelt kornn y forraad, men huis gammell malt her var tylbage, tha kongens skiff fick the xx lester bortt, thet er nu forbrøggitt till tisse mange folck, her ligger, som er Erick Basse met sitt folck, the Suenske till thenne dagh och saa dra-banter och bøsseskøtter met mange andre, tiill och fraa her kommer, saa her er jntet mere kornn og forraad, end huad ßom aff thet ny landgilde och saa aff ny wuisse rentte er jngkommen. Kyere her Mogens, eptherdj att alle the Suenske komme nu her fran och bortt tiill Julland, tha er thet jntet fornødenn, att kong^e matt. holler tiisse draffbanter och bøssenskøtter her paa slottid lenger, vdenn thet er hans naadis wilge, att the ellers skulle ligge her y borge leger til y foraaritt, menn the konde vell jndleg-gis y kyøffstederne saa lenge, och thet konde komme kong^e matt. møgett till fordell, om hans naade ville lade selge hans kornn y foraaritt; thi her ligger nu borger aff Flensborge och byuder meg xlvij daler for lest rog 3), och giffuer the vell mere, derßom the motte faa thet. Saa tækker meg jntet att vere fornødenn, att kong^e matt. holler her nogenn folck paa slottid paa synn onderhollingh, eptherdj att mynn frue¹⁾) achter selff snartt att komme hiem och vill holle her hus til Philipi et Jacobj aposto-lorum dagh. Kyere her Mogens, som ethers godhed vell vdenn tuill dragis tyll mynde, att nu y sommer sist for-ledenn kom hiid till slottid kong^e matts. scriffuelße, att

¹⁾ *Mette Rosenkrantz, Sten Rosensparres Enke.*

man skulle kiøffue her y lenitt tyll hans naadis behaff j^c øxenn for thenn mønttt klyppingh, och att jeg same tiid screff ether tiill, att jeg slett jngenn øxenn kunde bekomme hoß bøunnerne for same mønttt, och att y same tiid screff meg tiill bage jgenn, att jeg skulle dog gøre mytt beste, att jeg motthe bekomme the fleeste, muligtt var, saa viste jeg jcke nermer raad, end jeg screff alle the bøunner och tyenner y lenck sammell, ßom giffuer landgilde pendinge hiid till slottid, att the skulle giffue kong^e matt. gode madstude 4) y stedenn for pendinge och quitter aff same theris landgilde pendinge for same stude xij, xiiij eller xiiij $\frac{1}{2}$, epther som the vare gode tiill. Tha war ther jcke mange, ßom jeg kunde faa stude aff; thi the mentte, thet skulle bliffue thennom een paaleg. Saa kiøffte ieg hoß herremends tyenner wid l madstude for gamle danske mønt. Tisligeste fick jeg ochsaa nogenn aff saligh Steens¹⁾ øxenn och loffuitt ther ochsaa rond mønttt for. Saa haffuer jeg tilsagt bøunnerne, ßom jeg jngenn øxenn kunde faa aff, att eptherdj the jcke ville selge kong^e matt. theris øxen for thenn mønttt, y landet er gild och geff, tha skulle the rette them epther att giffue meg gammell mønttt tiill att betale same øxenn med, thi meg synnis, att thett er kongens skade att tage for landgilde andenn mønttt, ßom ringer er end thenn mønttt, the plege att giffue til landgilde aff gammell tid. Saa er mynn jdmygeligh bøønn tiill ether, att ethers framhed ville vell gøre och dele ethers gode raad med meg her vdi, om ether syunis, at ßaa maa were, och jeg motte faa ett ord eller tuo scriffelig tilbage med thette bod ther paa 5); thi jeg wiid jngenn andenn middel eller raad tiill att bekomme saadann mønttt till att betale same øxenn met end y saa maade, vdenn jeg motte selge korn ther till och betale them med daler etc. Kyere her Mons, som jeg nu haffde

¹⁾ *Sten Rosensparre, Lensmand paa Kalundborg Slot, var faldet i Slaget ved Svarteraa 20. Okt. 1565.*

thette breff saa neer tilscreffuitt, tha kom hidtt Jochum Beckis scriffuelße till megh, att hand met ether skulle scriffue tyll alle konge matts slotte och gaarde, att the met aller første skulle offuerwege, huad ther fyndis paa huertt sted vdj forraad bode paa hußenne och y lenitt met alt, huis ßom tylstaar, paa thet hans konge matt. motte faa wist beskeenn paa, huad hans naade haffuer y forraad att holle hus med y foraaritt och thenne tylkomendis sommer. Saa sender ieg ether nu jndluchtt y thette breff ett register paa allt, huis her findis paa slottid, ßom konge matt. tyllkommer bode aff kornn och fittallie nu paa thenne dag, tisligeste ochsaa huis ßom tylstaar vdj lenitt aff landgilde, sagefald och gaardfestninghe och andenn wuisße rentte; menn mand kand jcke vere visse paa allt thet, ßom tilbage staar; thi her er mange gaarde saa gaatt ßom øde och disligeste mange saa forarmid, att mand bekommer thette aar slett jntet aff thennom och kand ske aldrih jntet 6), och enn partt faar mand att tage pendinge och quegh for landgilde aff, vdenn mand wil giffue them dag tyll ett anditt aar. Saa kand mand jntet vist scriffue om thet, ßom nu tylbage staar; dog skall ieg gøre mynn yderste fliid tiill, att jeg kand faa then største och meste partt jng ther aff. Och haffuer jeg nu y tyse forgangenn xiiij dage veritt vde hoß bønerne alle uegne y lenitt att jngkreffue paa mynn frues vegne, huis achterstad ßom y tisse forgangenn ij aar tylbage stod, tha kand jeg jcke faa thet neer alsamens vd, och findis her ßaa stor armod eblantt thenn største partt aff bønerne, thet jeg jcke haffde thet selff troed førend nu, jeg haffuer seett och forfaritt thet. Kyere her Mogens, som ethers scriffuelße ochsaa er kommenn hiid til slotzfogdenn met tisse tymmermend, her var att hogge tymmer tyll konge matts behoff, att tyse bøner her y lenitt, ßom same tymmer er hoggenn, skulle thet føre fram tyll Kyøffuinghaffnn, saa er thet meste partt y thett herritt, ßom same

tømmer er hoggen vdj, kyrcke, closter och prelate tyenner, och the sige ney, for att the jcke ville hielppe att age samme tømmer met slotzens tyenner 7), och y forgangenn aar, tha tømmer bleff hoggenn y closter skoffuenne, tha halp slottens tyenner thennom att age thet fram tyll Roskyld, thet the finge ther offuer stor brøst och onderfald. Men derßom the nu skulle age thet selff saa langtt fram, tha siger jeg ether thet for uist, att enn stor partt aff thennom saar aller waarsaad mere. Menn derßom thet konde tylstedis them att føre thet, tyll ett anditt leenn wydtager, och the andre tha att tage thet, tha konde the paa alle syde bliifue ved macht met Guds hielp. Kyere her Mogens, bekom jeg kong^e matts scriffuelße om edick att brøgge och grynn att male, saa och att forskycke thet y gode tønner 8), saa wiid jeg meg slett jngenn raad tyll saa mange tønner att bekomme, vden att grynnenn motte forsendis forudenn tønner tyll Kiøffuinghaffn; jeg will faa nogenn raad til edickenn. Att jeg ochsaa motte faa thett att viide met thette bod. Kyere her Mogens, tager meg jcke till møstøcke, att jeg saa dyerffuelig scriffuer ether till och bemøyer ether met saa lang scriffuelße. Huor jeg y then[ne] lands ende kand tyene ether nogett tyll vilge och gode el[ler] naagenn, ßom ether tillhør, tha skal jeg thet ganske gyerne gyøre, thet Gud almechtiste kende; hannom wiill jeg nu och altid haffue ether till liiff och siell befallitt. Ex Kallindborgh then 13. januarij aar etc. mdlxvj.

E. v. t.

Jens Ellekyer,
scriffuer.

(Mogens Gyldenstjernes Randbemærkninger:)

1) Wyde rad tyl wyd. 2) Armod; icke skulle forma at gyffue landgilde. 3) 48 daler for 1 lest ru. 4) Om øxen. 5) Om gamel miint i landgylle. 6) Øde gorde; icke wyl at frem kome. 7) At førre tet tymer hijt. 8) Om t^r tijl griin.

Lübek, 14. Januar 1566.

Didrik Timmermann til Mogens Gyldenstjerne.

Han forespørger, om Kongen stadig ønsker leveret det Krudt, som Brevskriveren har forpligtet sig til at levere til Foraaret.

Mynen ganß willigen denst nach ganß mjner vormoege. Gestreenger vnde erenthffester her, nach dem ick in erfarunge kame, Steffen Loeitze vnde Hinrick Billinckhußen sick vorpflicht hebben inth rike tho bringen vp kumpstigen voriar eyn temlike summe krudeß vnde salpeterß, so achte ick dar vor, i. s. myneß krudeß nicht warden bedurfftich sin; de wil ick auer mij tegen i. s. schrifftlik, ock durch mynen dener muntlik, vorpflicht hebbe vp kumpstigen voriar eyn last 3 edder 4 tho leueren, so hebbe ick nicht konnen vnderlaten i. s. sodanß tho vorwittliken, dar mith ick minen warden macht geue vnde ick nicht van i. s. muchte geschulden warden also de, sinen lofften nicht na queme. Wath i. s. hir in gut duncket, bydde ganß denst., i. s. willen vnbesuerth sin my sodanß anthothoegen, den id sinth lude genoch vorhanden, de duth suluige kruth bogeren sint. Do my auerst ganß denst tegen k. m. vnde i. s. bedancken guder betalunge; kan ick mith mynem armen vormoege der loffliken kronen tho denst syn, dar in wil ick alle tith ganß willich gesporeth warden vnde do stedeß, wath i. s. leff is, vnde wil i. s. dem truen barmhertigen Got in gnaden befallen hebben vnde wunßke dem herren eyn geßunth vnde lucksaligeß nig iar. Datum Lubec den 14. ianuarij anno 66.

I. s. ganß williger

Dyrick Tymmerman.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Dem gestrengen vnde erenthffesten herrn Magno Guldenstiern, k. m. zo Dennemarken statholder tho Kopenhagen, meynem gunst. hern, tho handen, denst.

Helsingør, 18. Januar 1566.

Jacob Hansen til Mogens Gyldenstjerne.

Om Køb af noget Stangjern af en Engelskmand i Helsingør.

Mynn ydmyge hillßenn forßenntt mett Gud. Kiere her Moenns, sønnderlig gode wenn, tacker jeg ether ydmygeligenn for alltt gott, y mig haffuer beuiist, huilchitt jeg will alltiid gerne forskyllde mett hueß gode y mynn formue er. Kiere her Moenns, giiffuer jeg ether tillkiennde, att jeg haffuer tallid mett thenn enngillske mannd om thet stange jernn, y befall att forhøre om. Tha haffuer hannd suaarid mig, att thet er ennd nu till stede, och haffuer sagdt, att ßaa megitt hannom kannd tøkis ther hoß, schall ther well were wed xl schippundtt, huilckitt jeg haffuer forbuditt hannom, att hannd intidtt schall ßellge ther aff eller affhennde, før hannd faar annden beskedtt. Kiere her Moenns, att y ville biude mig till, huad hellder ßamme engillske mannd schall ßellff komme till ether, y tha kunde sellff wiidere forhanddle mett hannom, eller huorledis jeg schall vdermere rette mig epter. Huor jeg kand were ether till willie och tienniste, giør jeg thet alltiid gerne. Her mett ether Gud befallinndis. Schreffuit y Hellßingør thenn xviiij. dag janua: aar mdlxvj.

Jacop
Hannßenn.

Kiere her Moenns, maa y och wiide, att jeg haffuer wder mere forhandlid mett for^{ne} enngillske mannd om kiøbitt paa ßamme stange jernn, och hand haffuer berett for migh, att hannd er foreenth mett thenn, thet tillhører, och ßom hannd ßiiger haffuer giiffuit hannom synn hanntschriffitt ther paa att bethalle hannom for huertt schippund otthe enchilld daller, saa megitt ßom hannd wiille annamme ther wtaff.

(*Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

Erligh welbyrdigh och strengh riider her Magnus Gylldenstienn till Stiernholm, konng^e matts statthollder paa Kiøbenhaffn, myn sønderlig gode wenn, wennligen tillschreffuett.

Om stange iern i Helssynggør.

7.

Frederiksborg, 18. Januar 1566.

Hans Skougaard til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender Breve til Viderebefordring og omtaler John Foxalls Brev.

Kiere her Magnus, synnerlig gantz gode wen, Gud were altid mett etther. Jeg sender etther her hoß kon. mts. breffue till the tre lensmend paa Malmø, Landzkrone oc Helsingborg¹⁾, som ethers schriffuelße om formelder. Johan Foxalls breff²⁾, i sender mig, formelder om xv stycker skøtt, xx bøsseskøtter oc nogen lod til skøttett, som hand til ko. mts. behoff bestillitt haffuer, huilckitt vdj martz monett, først kommer, schal komme til stede, mett ydermere beskeed, samme breff indholder, som jeg ether wil berette, nar Gud wil, jeg kommer ether til ordz. Kiere her Magnus, ether att tiene er jeg gantz willig. Gud almechtiste spare oc beuare ether, oc hannom befaler jeg ether euindeligh. Aff Frederichsborg thenn 18. januarij anno etc. mdlxvj. H. Skougard.

Jørgen Marsuins breff sende jeg her fran til hanom, for thet er saa möggitt nermere.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Erlig welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Guldenstern till Sternholm, ko. mts. stadtholder paa Kiøpnehaffnn, min synderlig gode wen, gantz wenligen tillschreffuit.

¹⁾ Bjørn Kaas, Jørgen Tidemand og Jørgen Marsvin.

²⁾ Af 10. Decbr. 1565, se II, Nr. 612.

Lübeck, 19. Januar 1566.

Borgemestre og Raad i Lübeck til Mogens Gyldenstjerne.

De attesterer, at et ved Blekinge strandet lybsk Skib var bestemt til Narva, og beder om, at det bjærgede Gods maa udleveres til den udsendte Fuldmægtig mod passende Bjærgeløn. Hvis nogen har ført noget bjærget Gods til Sverrig, maa det være sket paa Vedkommendes egen Risiko.

Vnnsernn freundtlichen grueß zuuor. Gestrenger vnnnd ernueter gunstiger her vnnnd freundtt, wir haben e. gestr. schreiben vonn wegen eines schiffes, woruf Gertt vonn Esenn schiffer jst, entfangen vnnnd seins einhalts vermercktt vnnnd geben e. gestr. daruf zuuernemen, das den 7. decembris einer als volmechtig, mitt nhamen Daniel Brockhusenn, mit genugsam certification, das das schif nergendt anders dan na der Naruen lauffen solte, vonn hir abgefertigt, dieselbenn geburgenen gutter zufordern, vnnnd bitten freundtlich, e. gestr. wollenn dem volmechtigen gunstig vnnnd furderlich erscheinen, das er solche guder vor gepurlich berglhon bekhomen vnnnd erlangen muge. Vnnnd soviel denn boyartt belangt, die mitt etzlichen geburgenen gutter n Schwedenn gelauffen seinn soll, dauon jst vnnß nichts gewust, vnnnd jm fhall jemandtt sick dar jn anders verhaltten, das mach er vf sein ebenthur gethann haben. Vnnnd soll der kaufman darnach verkundigen lassenn, unnd wo daß also befundenn, wollenn wir das jennig darjnn thun, das vonn rechts wegen gebhurenn will. Das signett, dauon e. gestr. meldenn, hatt vnnser zolschreiber nicht anders als vf paßbortt vfgedruckt, das wir vor vnnser pitzer erkennen, wie e. gestr. vß hir jnuerschlossenem abdruck zuersehen. Solchs habenn e. gestr., deren wir gefellige dienst zuerzeigen guthwillig, nicht wolten(!) verhalthenn. Datum vnter vnserm signet denn 19. januarij anno etc. lxxvj.

Burgermeistere vnd radt
der stadt Lubeck.

(*Bagpaa: Seglet, Udskriften og en samtidig Paaskrift:*)

Dem gestrengenn vnnd ernuestenn herrn Magnussenn Guldensternn, rittern vnnd khun. mt. zu Dennemarck etc. stathalter zu Copenhagen, vnnserm gunstigen herrn vnnd freund.

Om thett lybiske godtz, som bleff thiill vragh vnder Bleginge.

T. Kanc. U. A. Lübeck A I. Breve, til Dels med Bilag, fra Borgemestre og Raad til Kong Frederik II o. enkelte a. 1566—67.

9.

Aahus, 25. Januar 1566.

Jørgen Bille til Mogens Gyldenstjerne.

Svenskerne truer stadig med at afbrænde Aahus og Herredet, og Bønderne er upaalidelige. Han har forhindret dem i at sværge til Svenskerne og beder om et Par Fænniker tyske Knægte. Der maa udstedes et Kongebrev til Lensmændene i Herrederne om at lade deres Fogder udtage og følge Folkene. Der bør betids sendes nogle Pinker til at passe paa de fremmede Købmandsskibe for at opbringe dem. I Sverrig dør mange. Kong Erik udruster sine Skibe.

Mynn ganske wenlig hiillßenn allttiid forßen[dt] mett Gud. Kierre her Magnus, nestsøskindbarn oc besyndderlig gode wen, bethacker ieg eder gansk giernne for alltt godtt, i meg alletiid giortt oc beuist haffuer. Hues ieg thett nogen tiid mett eder igien kand forthiene, skulle i allttiid finde meg ganske goduillig, som ieg eder well thispligtig er etc. Kierre her Magnus, giffuindis eder ganske wenligen att wille wiide, att the Suenske, som brendde Wandaas oc Sandby, lade theris ord staa, att thett drager saa lengge thett kand, skulle the ligeuell hiid oc brendde Aahus oc thette herridtt¹⁾ aff oc wille sla alle Blegindzfare i hiell, the kunde offuerkomme, ther som the icke wille suergge thenom. Oc haffuer the megid her til

¹⁾ *Villands Herred.*

handlid oc same tidtt for thenom, att the skulle suergge thenom, huilckid ieg haffuer affuergidtt, saa [icke]¹⁾ skeedtt er, oc serdelis mett ett herridtt, udj huilckid ther findis uel en partt, som saa giernne wore Suenske som Danske, ther som the thore lade thenom bemercke, som ieg nu nyligen haffuer f[angi]tt thuendde bønder, som er fundditt mett falskhedtt. Huorfore, kierre her Magnus, wor thett megidtt raadeligtt, att her maatte komme en fencke eller ij thyske knegtte op, som mand kunde haffue nogen bistannd aff, om nogidtt paakomme, tha skulle allmugen bliffue suarlig dristig ther aff. Nar the wiste thenom nogen hielp, er ther icke thuiffuell paa, att the holdde thenom io rett, meden huis her intid folk kommer op, er thett befrøchthendis, ...²⁾ ther bliffuer icke nogen, som gjør skallcke aff thenom. Kierre her Magnus, som eder wellforthencker, senist(?) ieg schreff eder tiill [o]m thiße iij herridder³⁾, hiid skulle komme oc leggis tiill wagtt, saa er her inggen komen wden xxx eller xl karlle wnggeferlig aff Albo herridtt, oc haffuer inggin gode wergge. Ther skall icke findis eblandtt for^{ne} xl karlle offuer vj eller vij rør. Mand for thenom allddrig her op, mett minddre end ther kommer kon. maiett^{ts} breff tiill the herremend, her-ridderne haffuer wdj befalling, att theris fogeder skulle sellff thage thenom wd oc følgge thenom; saa thager hand bode gott folck, som dueligt er oc mett gode wergge. Kierre her Magnus, thett wore megid godtt, att her motte komme nogle aff wore pincker wdtt nogidtt bethidelig, som kunde thage ware paa the hamborgger skiffb oc anddre kiøbmendz skiffb, som liger for Callmar oc wille, strax wanddett bliffuer obidtt, tiill Thyskland. Thett wore

¹⁾ *Læsningen er usikker. Brevet er stort og krøllet og Skriften mange Steder helt eller næsten helt slidt af.*

²⁾ *Der synes at have staaet et Par Bogstaver her.*

³⁾ *W. Møllerup opgiver nedenanf. Sted disse som Færs, Gærs, Albo og Villands Herreder.*

megidtt spottheligt, att the skulle løbe wplustriid hiem. Weed ieg nu inttiid syndderligt att kunde schriiffue eder tiill, anddett end jeg haffuer spordtt, thett dør fast i Suer- rige, [oc] att kong Erick lader flux rede sine skiffb tiill. Kierre her Magnus, thett første ieg nogidtt syndderlig nytt forfarindis wordder, jeg will thett strax biude eder tiill. Raader oc biuder offuer meg som offuer eders kierre nest- søskenebarn oc besyndderlig gode wen, oc will allttiid giernne giøre, hues eder leiffitt oc kiertt er. Befallindis eder Gud. Ex Aahus¹⁾ then xxv. januarij aar etc. mdlxvj. Jørgin Bille.

(Bagpaa: Spor af Seglet og Udskriften:)

Erlig welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Gillestjerne tiill Stiernholm, kon. maiett^{ts} stadtholdder paa Kiøbenhaffn, min kierre nestsøskinddebarn oc besyndderlig gode wen, ganske wenligen tiillschreffuitt.

Delvis tr. i moderniseret Form: W. Mollerup: Bille-Ættens Historie, I, S. 777f.

10.

Lübeck, 31. Januar 1566.

Daniel Rantzaus 9 Hovedsmænd til Mogens Gylden- stjerne.

Da Mogens Gyldenstjerne og andre Adelsmænd i 1565 har kautioneret for 100,000 Thlr. paa Kongens Vegne og 1. Afdrag herpaa ikke er betalt rettidigt, anmodes han og hans Medgaranter om at holde Indlager i Lübeck. Hvis han af Helbredshensyn ikke kan møde, skal han sende en anden ligesaa fornem Mand. Hvis de ikke møder snarest, vil Sagen blive offentliggjort i Tyskland.

Vnnsere[n] freuntlich dennist tzuuorn. Gestrenger edtler erentuester besonder gonstiger herr vnnd freunttt, ew. gest. wissen sich ahne allenn tzwieffell tzuerrinnernn, welcher gestaltt e. g. samt andern rittermessigen vnnd vhom adell jm lestuorgangenem viiff vnd sostigstenn jhar vnnsß

¹⁾ Hans Broder Hartvig Bille var Lensmand paa Aahus.

hauptleutenn semplich vor denn groeßmechtigsten durchleuchtigsten hoichgebornenn fursten vnd herren, herren Frederichen denn andernn tzue Dennamarcke, Norwege, dier Wenden vnd Gottenn konninck, hertzogen tzue Holsteinn, Sleswichk, Stormern vnd deir Dietmerschen, grauen tzue Oldenburchk vnd Delmenhorsth etc., vnserm gnedigsten fursten vnd herren, auch jhrer kon. may. nachkomenden, vhor einer summen also einn hundertt tausentt taler selbst schuldigen burgen vor sich vnd jhre erben auff allers hoigste geredett, globt, vorsiegeltt vnd burgen gewurden midtt solcher condition, das vnß hauptleuten auff diessen lestuorgangenenn vmbslage des 66 jhars jm lande tzue Holstein, tzue Lubecke ader wor vnnß datt ahm bestenn glegenn vnd liebste haben wollenn, denn ersten termien also vnfufftzeihen tausentt taler ohnn vnsern wieteren kosten, schaden vnd bottenloehnn jnn solchen vorberurten summen dier hundertt tausentt taler abtzueleggende vnnd globwirdigen tzuentrichtende, who dat danne solches e. gest. sampt denn andern jhrer hoichgetane vorsiegelte vorschreibung vnd glofften midtt vorpflichtung eins rittermessigenn jnlagers, jmfalle daß hinder ader vortziech ahn solcher betzalung geschege, vernerß klarlich midtbringen. Nhunn hetten wir vnnß solches deß ersten gefallenen termines deir nicht betzalung halber tzue e. g. vnnd derselben mede selbst schuldigen burgen erstlich jn keinen wege vorsheen, vnangesehen daß vnser eins deels alhier tzue Lubicke jn die veirte wochen selbst personlich, auch vnser volmechtigen tzue vnserem schaden erschienen vnd geschichett vnnd solcher vnser betzalung vnd ablegung deß vorgeschreuen ersten termines noch hoichgetanen gloffwirdigem tzuesagen vnß dierwegen gescheen, auch noch lude derselbenn auffgerichtenn vorsiegelten vorschreibung gewertich gewesenn vnnd durch solche nicht betzalung jnn keinenn geringen schadenn vnd nochtliell geraten, welches wir unß tzue e. gest. vnd derselben

medeburgen jhn keinem wege vorsheenn. Dierwegen wir nhun diessen tzuerhaltung vnsern trewen glouenß vnd hoichgetanen tzuesagen, wir andern gethaenn, nottrenglichen vorursachett e. gest. sampt anderenn vnserer gesetzte selbst schuldigen burgen jn jnleistung tzue manende vnd wollen e. g. sampt denselben andern medeburgen jhre hoichgethane gloffte, eren treuven glouenß brieff vnd siegellen tzuem hoigsten ermanett haben, dier gestalt e. gest. angesicht diesses brieffs eigener persohen vhon stundtt nachts effte dages .ussmachen¹⁾ vnd alhier tzue Lubicke jhn eine erliche also jn die Luneburger harberge tzue jnliistung jnrieden, liestenn vnnd holden aldhar ein recht rittermessig gyssell vnd inlager, auch kiener auff den anderen tzue wartende vnnd aldhar nicht wieterumb auß nachts effte dages, wir seindt denne solches vnserer erstenn termines semplich also dier vunfftzehen tausentt taler sampt dierwegenn darauff gloffenen tzerung, schaden vnnd bottenlohen noch vormeldung brieff vnd siegelenn globwirdigen entricht vnd betzaltt, ader eß geschee denne midtt vnsern gewissen vnd gueten willen, wer eß aber sache, e. g. swachiett jhres liebs vorhindertt, alsedanne jnn jhre stadt einenn jhrer gest. glichmessigenn tzue jnliistung schicken wollenn, deir sich denne der ehr vnd redtlichiett jn allermassenn, glichs e. g. solten vnd wolten gethaen haben deß jnlagers halber dier gebur ertzegett. Solches wollenn wir vnß tzue e. g. also gantzlichenn vorschenn. Jmfall aber solches nitt geschege vnnd die jnliistung vhon e. g. vnnd derselbenn jhrenn medeburgenn lenger vorbleue, werden wir vorursachett solche nichtholdung ehr trew glouenbrieff siegelbruchiche vornementt offentlich alhier jhm Duetzchelantt bie menniglichem ahnn dach tzue gebende, außschribenn vnd ahnslagenn tzue lassenn, welches wir sonst, kenttes Gott, vngernn detenn.

¹⁾ *Det første Bogstav mangler. Papirets Rand er slidt af.*

Dusses habenn wir e. gest. jm bestenn dharnoch tzu
richtende vnser hohenn vnuormiedttlichen nottrofft nach
nicht mugenn vorhalten. E. gest. sonst angenehme freund-
liche deinste tzuertziegenn seindtt wir vnser vormugenß
willich. Datum Lubecke vnter vnser einß deells¹⁾ pitzier
den letzten januarij anno etc. 66.

Hans Winckelbergk von Coln.
Jochim Plate.
Nickel Tornaw.
Michel Manteuffel.
Casper Nothofft volmechtiger.
Valtin Manstein.
Michel Packemor.
Jacob Steinbach.
Claus von Eppen²⁾.

(Bagpaa: 5 Segl³⁾, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Dem gestreingen edlen ehrentuesten Magnus Gulden-
stern zu St[ern]holm, rittern, kon. mayt. zu Dennemarcken

¹⁾ *Efter Ordet: deells har der staaet p ptz, der atter er slettet.*

²⁾ *De 9 Underskriftér er skrevet under hverandre med samme Haand som Brevet.*

³⁾ *Brevet er forsynet med 5 i Papir paatrykte Vokssegl, nemlig: 1) Nickel Tornaus, der over Vaabenskjoldet har Bogstaverne N T, 2) Michel Manteuffels, der viser Vaabenet med Bogstaverne M M, 3) viser svagt, men tydeligt Bogstaverne I S; selve Seglet er ret utydeligt, men maa vel være ført af Jacob Steinbach, 4) viser svagt Bogstaverne C v E og maa altsaa være Claus von Eppens, 5) viser tydeligt Bogstaverne A W over et Skjold, hvori Hoved og Hals af en Ulv(?). Hvilken af de anførte Hovedsmænd, der har ført dette Vaaben, kan ikke ses; muligvis har vedkommende beseglet, men ikke underskrevet Henvendelsen.*

Selve Sagen blev ordnet saaledes, at Mogens Gyldenstjerne sammen med 2 andre Adelsmænd under 1. April 1566 udstedte et Brev, ved hvilket de forpligtede sig til førstkommende Helligtrekongers Dag at betale til Daniel Rantzau 85,000 Dlr. i Borgemester Bertel Thinnappels Hus i Lübeck, saaledes at hver betalte sin Andel af Beløbet og 10 Dlr. i Tærepenge til de Befuldmægtigede Jens Truidsen Ulfstand og Hartvig Bille, der skulde aflevere Beløbet. Hvis nogen ikke betalte sin Part i rette Tid, skulde den skadelidte have Ret til uden Lov og Dom at gøre sig Fyldest i en tilsvarende Del af vedkommendes Jordegods som Pant.

stadthaltern zu Copenhagen, vnserm gunstigen guten freunde, zu handen.

Mannelsse breff af Danijels høsmen.

11.

København, 19. Februar 1566.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling til at møde i København Midfaste Søndag [24. Marts].

Udtog i T. o. a. L. 8, 475. — Tr.: K. Brb.

12.

Helsingborg, 7. Marts 1566.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne og Raadet.

Om Bønderne i Faritz, Hemle og Vische Herreder.

T. o. a. L. 8, 501. — Tr.: K. Brb.

13.

Arnsborg, 12. Marts 1566.

Christoffer Valkendorf til Mogens Gyldenstjerne.

Han beder om Hjælp af Knægte, Proviant og Klæde, saa at han kan holde Slottet. Hvis Kongen ikke vil undsætte ham, beder han om at blive kaldt tilbage, da Svenskerne søger at faa ham i deres Magt. Efterskrift: Hvis Kongen ikke kan eller vil undsætte Arnsborg, beder han kun om 50—100 Knægte og nogen Proviant samt om et Brev paa Tysk med Løfte om Undsætning og et Brev paa Dansk med den rette Grund til, at han ikke kan undsættes. Han vil saa laane sig frem, saa at han kan holde Slottet endnu et Aar. Om Støtte for Slotsfogden hos Kongen.

Min ganske godtvillige helsenn ether nu oc altiidt tilforne met Wor Herre. Kiere her Moghenns Gyldenstjerne, besynderlig gode wenn. Min willig tacksiigelse for ald ere oc godt, huorledis thet thenne liflandiske handell siig nu tildrager, tisligeste hues trøst oc wndsetning, som ieg

aff kon. matss. wnderdanig begerendis er, kunde i wd
aff kon. m. schriffuelße ald leyligheden forfarre, oc beder
ther fore ganske flittiig, atj met the nerwerendis gode
herrer Danmarckis raadt wille giørre ethers beste hos
konn. matss., att ieg jo paa thet ringeste kunde bekomme
the iij^c knecte oc thenn prouiantd, som ieg for et aar aff
kon. matss. wor fortrøstit met; kanndt ieg icke bekomme
iij^c, saa lader mig bekomme ij^c eller oc ij^c knecte, so will
ieg ßielffuer ßee till, huor ieg kanndt flerre bekomme,
oc att ieg motte bekomme so møgit prowiantd oc fitalie,
som thenne indelucte zedell wduiser, so will ieg mett
Guds hielp end nu ett aar holde kon. matss. thette hus
tilbeste. Thij thet wille giiffue k. m. et stort ephertall,
att hanns kon. matss. skulle nu om en ringe omkost
offuer giiffue thette hus oc lanndt, oc huadt for fremme
thett wille giiffue thenn Swenske oc huad for skade thett
wille giiffue konn. matss., thett Gud forbiude, att hanns
kon. matss. thette hus mett skøtt, krudt, lodt oc andenn
munitionn skulle miste och om bere, thet haffuer enn
forstandig well att konde betencke. Ther fore beder ieg
endt nu gierne, att ieg met thet første motte bliiffue wnd-
ßett bode mett knecte, prowiantd oc mett klede paa knec-
ternis, bøßeskotters oc mett andit slottsfolckis besoldungh.
Hues pendinge er anrørenndis, will ieg see, huor ieg
kanndt lonne oc oppeberre, till ieg faar wiidere wnd-
ßett aff kon. matss. Kiere her Moghens, i mue icke tencke,
att alting er her nock forhanddenn, epher thij ieg be-
gerer saa liidenn hielp aff kon. matss., menn ieg giør
thet ther fore, att konn. matss. icke skulle aldellis taghe
handdenn her fraa, huilckit Gud forbiude, men tthis riig-
liger hanns kon. matss. thet forßørgher, thes bedre ehr
thett att holde hanns kon. mats. tiill erre och beste. Menn
ther som att hanns konn. matss. icke er saa tiilßindis,
att hanns kon. matss. will thette hus wiidere wndßette,
so beder ieg etther giernne, attj mett lempe wille till

hielp hos kon. matss., att hanns kon. matss. wille icke tha lade mig her lengher bliiffue, thij thenn Suenske thracter synnderlig ther epther, att hannd kunde faa mig wdj ßin woldt, thet Gudt forbiude. Gud almectiste wet thet, att ieg menner thet her mett troligenn oc well, forhobiis och mett Gudis hielp, att thett thagiis mig oc op wdj thenn beste meningh, oc oc (!) will her met haffue ether Gudt almectiste befallenndis. Datum Arnsborg thenn 12. martij anno etc. 66.

Christoffer
Valckenndorff.

Kiere her Mogens Gyllenstierne, ther ßom leyligheden ther wdj rigitt ßig ßo tildragher, at kon. m. icke kand eller wiill thette huß wiidere wndßette, huilckit then almectiste Gud for Jeßu Christj skyld naadeligen affwende, szo lader mig jo bekome j^c eller j^c knecte oc then bild, flesk, fiisk, erffther oc ßaltt, ßo mөгit ßom k. m. wiill wnde meg, oc at k. m. schriffuer mig ther hos paa teusk oc fortröster mig met wiidere wndßett, paa thet att ieg kand haffue folckit thes willigher. Oc at hans ko. m. schriffuer mig ther hos ett andett breff paa danske thenn rette grundt, hues hans kon. matss. wiill giöre ther tiill, szo wed ieg ther epther att rette min ßagh. Om k. mat. jo wiill, att ieg skall bliiffue her, szo wiill ieg ßielff ßee, huor ieg kand lonne oc borghe, szo at iegh dog ko. mat. tiil ere oc tilbeste thette huß noch ett aars tiidt opholde oc forßörge, dog at k. m. giffuer mig ßitt breff att wille bettalle, hues ieg ßo paa hans k. m. wegne lonner oc op borgher. Jeg wiill dog aff the folck lonne oc borge, ßom kon. matss. wdj thet første oc wdj thet andet aar icke tørff bettalle, oc maa well skee endtt lengher. Gud wed, at ieg mener thet gott. Jeg haffuer oc schriffuit tiill kon. matss. for then slots fogit, ßom her er paa slottit, om noghr forbrandte bønder, bedendis ether gierne, atj wille well giöre ßom min gode wenn oc were hannom for min skyld hos

kon. mat. til thet beste her wdj behielpeligen, thij hand er en god from mandt.

Christoffer Valkendorff
met eghen hanndtt¹⁾.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig och welbyrdig manndt her Moghens Gyllenstjerne tiill Suanholm, ridder, kon. mat. stadholter tiill Køpenhaffn, min synderlig gode wen ganske(!).

Anamet fra Crystoffer Walckendorp 3. apry 66.

T. K. U. A. Lifland A II. Akter og Dokumenter vedrørende det politiske Forhold til Lifland 1566—71. Indk. Breve fra Statholderskabet i Lifland o. a.

14.

Greifswald, 14. Marts 1566.

Matthias Schwarte til Mogens Gyldenstjerne.

Han beder om at faa sine Leverancer til danske Krigsskibe i Greifswald betalt og om at faa udleveret en ham tilhørende Tønde Lærred, der er strandet paa Møen.

Meine willige dienste zuuoran. Edler vnd gestrenger herr, ewer g. bescheidenn sich one zweiffel vnerinnerdt, wie mir e. g. vrschiener zeit antzeigenn lassenn, das ich der koniglichen mayt. kriegsschieff, so alhie zum Greiffswald ankohmen, notturfft, wo sie bedurfftigenn sein wurden, vorsorgenn vnd solchs mir gutlich erlegt vnnd zalet werden solte, an welchem vorsprechenn vnd folge ich nicht zu zueiffelnn, darauff gerne so viel muglich vnnd bey mir angesucht gewilferigt vnnd vorstreckt, dessenn summa sich auff hundertt thaler vorlauffet, alß auß zugeschicktenn rechenschafft e. g. zuersehenn. Wan ich dann benotigt vnd mir itziger zeit mitt entrichtung angenehmer wille betzeigt werden konte, bit ich dinstlich, e. g. gonstigen befurdernn woltenn, daß mir die zalung bey meinem diener, welchenn

¹⁾ *Efterskriften med Underskrift egenhændige.*

ich derwegenn abgefertigt, zukohmen muge. Worin ich hinwiderumb ferner gefelligenn sein können, wil ich mich vnbeschwert erzeigenn. Jch habe auch an den erenuesten Pawel Wobesernn¹⁾ vmb meine tonne linnewandt, so aus jrthumb geschieffet vnnd auff Möhne gestrandet, geschriebenn. Bit im gleichen, e. g. woltenn bey gedachtem hauptmann beschaffenn, daß mir jegenn billich perchgelt daß linnenwandt folgenn oder dessenn billicher werdt erstatet werden muge. Jch habe es vmb hundert vnd zwey vnnd funfftzig thaler einkeuffen müssen. Solchs in allem vleiß widerumb zuuordienen bin jch willig. E. g. hirmit jn den schutz deß Almechtigen beuehlende. Datum Greiffswalt den xiiij. martij anno lxxvj.

E. g.

williger

Mathias Schwarte.

(Bagpaa: Spor af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Dem edlenn vnd gestrengenn hern Magnus Guldensterren, ritternn, ko. mayt. zue Dennemarcken vorordenten stadthalternn vnd rathe, meinem gonstigen hern vnnd furderer.

Mattyes Suart.

15.

Oslo, 15. Marts 1566.

Pros Lavridsen Hørby til Mogens Gyldenstjerne.

Han er taget til Oslo for at udtage Baadsmænd til Kongen dér og andetsteds, men der er faa af dem, da de bedste er døde og Byerne og Lenene saa godt som øde. Han har ikke kunnet faa Smør o. a. til Savskærerne og Tømmermændene og anmoder om at faa noget tilsendt. Han beder om Befaling til Kristen Munk eller Borgemestre og Raad i Oslo om at levere ham Tjære. Han har skrevet to Gange til Adressaten, men ikke faaet Svar.

¹⁾ Poul Wobltzer var Lensmand paa Møen.

Minn ganntz villiige thienneste alletiidt mett Gudt forsenntt. Kiere her Mogenns, nest min plictiige tacksiiigelse for allt gott, huilchett ieg aff min ringe formuffue ganntze giernne mett ether forthienne wiill, kiere her Mogens, giiffuer ieg ether gantz ydmygeliigen tiill kiennde, att jeg nu er her indragenn tiill Chresternn Munck her vdj Oslo oc annderstedz att tage the botzmenndt vdt tiill konng^e mtts. behoff. Saa er her ganndske faa att bekomme, thij att the fornemeste oc beste ere alt døde oc affgangen, saa att baade byernne oc lenenne ere ðaa gott som øde; menndt dog saa mannge, som her ere tiill fanngs, schall ther inngenn forsømelse tages hoes. Saa acther Chresternn Munck att annamme the fleste inndt paa Jens Skriiffueres skiip paa Nessø oc lade thennom ther paa neder komme. Sammeledes haffuer ieg werett af Chrestenn begierennendes paa k. m. vegne tiill laanns j lest smør oc nogen nødtz faldt kiødt, inndtiill ieg finge min skriiffuelse tiill etther, saa er thett her iche att bekomme. Forthij meg haffuer mest threnngdt ther tiill att vnderholde these sauskierer oc tembermendt mett; ieg haffuer ladett ført ther hedenn her fra Oslo aff mitt egett thett meste, ieg kunde formaa, oc nu trenger meg mest om smør, kiøtt oc fisk, indtiill ieg faar vndsetning fraa eder. Sammeledes bedenndis eder gierne, att Chrestenn Munck eller borgemester oc raadt her vdj Oslo motthe faa befalning, att ieg her motthe bekomme v lester thiene, som bøggemesterenn haffuer sagt meg tiill om; skall ieg betale thennom paa hans kong^e mts. vegne, tha kanndt ieg oc rette meg ther epher. Ieg haffuer thuenne gange siidenn i høst screffuiitt eder tiill om alle legliigheder, oc kandt ieg vell formercke, att breffuene ere forhindrede oc eder iche tilhande kommett. Bedendis eder giernne, i wille alletiidt haffue att raade och biude offuer meg som eders egenn dagliige thiennere. Gudt giiffue, jeg eckonn ellers wiste, huor ieg vdj nogen maade kunde vere eder tiill vilie oc thiennestee. Her mett

eder Gudt aldmectiste befallenndis. Datum Oslo thenn 15. dag martj anno domini mdlxvj etc.

Etther wiillige altiidt
Prosß
Lauritzen.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erliig welbiurdiig manndt oc strenge riidder her Mangnus Gullensterne tiill Stierneholm, kong^e mts. forordinerede statholder paa Kiøbenhaffn, ganntz vnnderdanigen tiill egenn hannde.

Fra Proes Laurissen 30. marcy 66.

16.

Akershus, 15. Marts 1566.

Kristen Munk til Mogens Gyldenstjerne.

Han har faaet Befaling til at købe Tjære, men Befolkningen i de Len, i hvilke man plejer at brænde Tjære, er næsten uddød. Da Pros Lauridsen har begæret Tjære til det Skib, han skal bygge, beder han om at faa at vide, hvad han skal gøre. Fogden i Värmland, hos hvem Kristen Munk har hærget, er draget op til Dalekarlene for at samle Mandskab til at ødelægge de norske Len, men han haaber at kunne hindre det.

Minn ganntz wennlig helsenn nw och altid forsennd mett Vor Herre. Kiere her Mogenns, sønnderlige gode wenn, tacker ieg ether gantz giernne for alt gode och gott, som j mig altid beuist haffuer, huilcked jeg ganntz giernne aff minn ringge formuge forskølle will. Giffuer jeg ether gantz wenligenn tilkiende, att ieg haffuer faaid kon. mats. breff och beffalinge att kiøbe ald hues thiere som her kand falde, tiill kon. mats. behoff. Saa er meste-partenn aff ald folcked wd døød vdj the leenn, som thierenn pleyer att brenndis, huor fore her er gandske onnde raad tiill thiere att bekomme, huilcked jeg haffuer skreffuet kon. matt. tiill och jnngenn beskieenn fanngid tilbage jgenn. Och haffuer Pross Lauritzenn verid fem lester thiere be-

gierendis till thet skib, som hand skall lade bøgge vj sinn befalinge. Kiere her Mogenns, epher saadan leglighed kannd jeg jcke lade att skriffue ether till, att ieg ther fore motte fange ethers wilie att wide, huor epher ieg mig rette skall, och will jeg mig ganntz willig lade finndis till, hues y meg tilskriffuer. Thesligiste giffuer jeg ether ganntz wenligenn tilkiennde, fogedenn aff Wermland, som ieg haffue ladett opbrennde for, er opdragenn till the rette Dalekarle och mett thennom forsamle eth stort antall folck, huor mett hand agther seg these leenn att beckreffte och ødelegge. Dog skall ieg mett Gudz, these godemenns och jnndbøggers hielp giøre hannom thenn største modstand och affbreck; Gud giffuer mig naadenn till. Inndthet ved ieg sønderligt att skriue ether till paa thenne thiid, menn will nw och altid haffue ether Gud almegtiste beffalid. Raader och biuder offuer mig som thenn, ther y jngenn thuiffuell paa haffuer. Datum Aggershuuss thennd xv. dag martij aar etc. mdlxvj.

Christiernn
Munnck.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welbørdig mand och strenge ridder her Magnus Gyldenstiernn till Stiernholm, kon. mats. forordenerit statholder paa Kiøbenhaffnns slott, minn besønderlige gode wenn, ganntz wenligenn till egenn hannd.

Anamet fra Crystiern Munck 30. martij 66.

17.

Lund, 17. Marts 1566.

Kgl. Missive¹⁾ til Mogens Gyldenstjerne.

Han skal straks møde i Vee hos Ritmester Hack Ulfstand med de Svende og Heste, som han skal holde til Rigets Tjeneste, da denne tidligere har

¹⁾ Lignende Missiver blev udsendt til en Række andre Adelsmænd, deriblandt ogsaa Mogens Gyldenstjernes Sønner Henrik og Frans.

faaet Ordre til at forsamle de under ham liggende Ryttere og rejse Fanen, men endnu ikke har kunnet gøre det, da de tilsagte ikke er mødt.

T. o. a. L. 8, 509 b. — Tr.: K. Brb.

18.

London, 18. Marts 1566.¹⁾

John Foxall til Mogens Gyldenstjerne.

Han erfarer, at der er sendt 3000 Dlr. til hans Faktor i Lübeck. Han har 30 Stkr. stort Skyts parat til Afsendelse samt 4 Dykkere og 30 Bøsseskytter. Om Transporten af Skytset til Danmark. Han har sendt et Bud til Hull for at forhandle om Købet af et Skib til Kongen. Han beder om Pas for 4 hamburgske Lastskibe og et engelsk ballastet. Han vil sende dem til Narva med Salt og ansøger om at faa dem ekspederet fra Sundet, inden den svenske Flaade løber ud. Han har sendt sin Tjener Robert Palmer til Danmark med Fuldmagt til at handle paa sine Vegne.

Tertio abhinc die, amplissime vir, regiæ Danorum maie-statis literas tradidit mihi nuncius eius Johannes Baptista, e quibus intelligo adnumerata iam Simoni Suerbecke tria dalerorum millia eaque etiam factori meo Lubeci depensa esse, quæ ad meas breui manus peruentura confido. Quum enim apparata iam habeam triginta illa tormenta maiora²⁾ cum quatuor vrinatoribus et triginta bombardarum magistris, opus erit ingenti pecunia, cum præter cætera com-meatus ipse, vt liceret hinc auehere, octoginta supra tercentum daleris constiterit. Postridie, quam hæc scribe-rem, iter suscepi, vt delata iam ad littus tormenta dispo-lando explorarem et quam celerrime in naues imponerem, quæ omnia confido ante tertiam abhinc hebdomadam magna itineris parte confecta prope Daniam appulsura. Deus faxit, vt incolumia eo omnia deferantur; hoc pro ipsis tormentis

¹⁾ *Brevet er udfærdiget i to enslydende Eksemplarer, begge underskrevet af John Foxall og begge beseglede med samme Segl. Dog er Stykket „Tuæ amplitudinis . . . notum cupio“, som i det ene Brev er indføjet mellem Dateringen og Underskriften, i det andet Eksemplar indført i selve Brev-teksten umiddelbart foran den sidste Sætning (Vale, amplissime vir, . . .).*

²⁾ *Se herom II, 612.*

audeo dicere meliora illis ferrea Daniam nunquam vidisse. Statim post acceptas regiæ maiestatis literas cursorem ad portum Hullensem misi, qui conueniret mercatorem, nauis illius dominum, quam rex sibi a me emptam per literas cupit. Is cum redierit, sic administrabo omnia, vt in studio, industria, fide mea nihil desideretur, quod tam optime de me meriti regis voluntati gratum esse poterit. Tot enim ab illo partim in ipsum me, partim in meos collata beneficia meminisse profecto debeo, obliuisci certe nunquam potero. Quamquam doleo quendam Robartum Kinge, qui eadem fraude ante biennium regiæ maiestati imposuit et in eo mihi ad quinque dalerorum millia obfuit, iterum iam eadem via ingressum duabus nauibus, quas Neruam meo nomine et in meum vsum nauigare dicit commeatum liberum impetrasse commeatusque literas Antonio Wassello datas esse, qua quidem in re vt regiam ex ipsius literis erga me beneficentiam intelligo, quam cum omni humilitate deueneror, ita cuperem profecto ipsum impostorem aliquo modo posse erudiri, ne fas putet, vt tam temerarie posthac regibus illudatur. Et quamquam illius impudentia effecit, vt uix audeam a tam parato ad meas commoditates animo quicquam postulare, ita tamen res habet, vt tuam amplitudinem pro me ipso apud regiam maiestatem deprecatricem adhibere compellar (itaque vt facias, humillime contendo) pro comeatu quatuor nauium onerariarum Hamburgensium (quas holcadas nominamus) et vnus Anglicæ præter saburram omnino vacuæ, in qua conuehuntur ex regijs tormentorum magistris aliquot. Nauis Anglicæ magister est Johannes Michel, Hamburgensium Nicolaus van Pyne, Henricus Stroue, Hermannus Corse, Hermannus Pedike. Has ego sale onustas Neruam mitto, et quum primum fretum vestrum attigerint, dimitti cupio, vt iter suum prius conficiant, quam Suetica classis in mare deducatur. Tua beneficentia in hac re cogor uti, cum ipse præsens pro me agere decreuissem, nisi huius pro regia maiestate nauis

emptio iter meum impedijsset, cui vel cum priuatorum negotiorum neglectu debeo ancillari. Ablegavi in Daniam famulum meum Robartum Palmerum, qui mea illic negotia administret; hic quæ faciet, sic accipies, acsi ego ipse adessem. Hominem tuæ amplitudini notum cupio.

Vale, amplissime vir, cui secundum regiam maiestatem vti plurimum debeo, ita me summa omnia debere confiteor, quem tu tibi in nominibus obæratum pones, quoad aliquam pro tot officijs gratiolam persoluero. Londini 18. martij anno 1566.

Tuæ amplitudinis studiosissimus

Hans Ffoxall.

(Bagpaa: Seglet i rødt Lak, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Amplissimo viro domino Magno Gilderstein(I), serenissimi Daniæ regis præfecto in Coopenhagen.

Anamet ten 26. aprylljs 67 (I).

19.

Lübeck, 20. Marts 1566.

Silvester Francke til Mogens Gyldenstjerne.

Den Proviant, der efter Mogens Gyldenstjernes Brev tilsendes ham, forslaar kun til Haandværksfolkene, og de 3 Læster Malt forslaar heller ikke. Han skylder Bryggerne over 500 Mark lybsk for det Øl, som Arbejdsfolkene har drukket. Han beder om Proviant til Befalingsmændene. Om Bygningen af Skibet og Bøspisning af de dertil nødvendige Arbejdsfolk. Om Sejldug og Kabelgarn til Skibet. Han beder Mogens Gyldenstjerne støtte hans Ansøgning om et Hus og Underholdning i København, da han med Familie skal bryde op herfra.

Gestrennger ernuesther vnnd erbar, ewr gestrencheit seynn meyne gefliessene vnnd willige dienste vnd waß ich sunsthenn ahn ehrenn, liebs vnd guts furmagh, zuuorahn. Besonder großgunstiger gepiethender her stadthalter vnnd furderer, e. g. ahn mich gethans schreibenntt habe ich empfangen, vorleßenn vnd das dieselbige alhier des

schipffs außrichtunge, nottrufftt vnnd profiande mitt allem fleiß zuuorschaffenn sich bekummertt, allenthalbenn mitt fernern einhalthe dienstlichen vormercketh etc.

Die zugeschicktt profiande byn ich nhumehr anzukommende vormuthenn, hab sie noch nichtt empfangen, vnnd ist deren gahr weinig, wertt vnder solchenn vielenn nichtt groß vorschlan, dahn ich wintherlangß in meinem hauße vnd kuchenn vber vertzich personenn, ahn schipffer, schreiber vnd anderer bouelichen, samptt mitt dem Denischenn zu speisende gehabt vnd vihle vmb bahr geldtt, wie solchs die clahre rechnunge gebenn wirtt, kauffenn mußen. Doch ist eß vonn mihr auffs allergenaueste ratlichn vnd masentlich gehalthenn worden.

Die drey zugeschickethenn last moltzs werdenn gantz weinig zu achthen sein vnder souielehn. Es geltt die last alhie nichts mehr als 55 [marck?]¹⁾ lubsch nachs marks ganck auff vnnd ab, vnd bin dem bruwehr dargegenn vyle schuldig, dahn diesen winther bey dem schiffe vann dem arbeits leuthenn, welchs daß meisthe vnd sunsten jn meinem hauße vber 500 marck lubsch biehr auß gethrunckenn, doch woll so genohwe gespartt wordenn, alß mahn hatt vnmehr(!) muegenn.

Ewr gest. mussenn jho mitt gunstigen befelich vorschaffenn lassenn, das fuhr mich, die schieffers, schreibers vnd andere befeliche bey dem schiffe profiande, gensse, schullenn, schaffe vnd schaffenn fleisch zw geschickett werde, dann so mahn alles vmb geldtt kauffenn solte, worde vnradtlichn zw hoch jns geldtt steigernn.

Des schiffs gebew wirdtt godtt lob sehr gefurdertt, vnnd ist der bodem baldtt fertig, soll mitt fuhrliche Gots jnnerhalb vierzehntagenn, Gott geue, sonder schaden auffs wasser kommenn vnd strachs hinab nach Trauermunde gebracht werden. So baldtt eß nhun aufs wasser kom-

¹⁾ *Blækket er forsoundet her.*

meth, werden ahn thimmerleuthenn, boßleuthenn, bahres vnnd andernn auch dehnn befelichenn vber 200 mahn teglichenn darbey zw speisende sein, darzu dahnne ein groß theill vorrath vnnd menge ahn profiande gehören will, vnnd dahnne e. g. mit allem mugchlichenn, ochssenn fleisch, herhing, biehr vnnd botthernn, welchs zu grossenn hauffenn lauffenn wirt, ohne mangell, damitt das gelts grosse spildunge vorhuett, vorschaffenn werden; dan das geldtt ahn andernn notigernn tegliche außgabe zu kurtz fallenn. Das aber kein vnrath vnd vber flus geschenn soll, darumb wirtt vahn mihr auff achtunge genoch gegeben, sondern alle dingk auff aller genawsthe, mehn (!) vmmehr magk, rattlichen vnnd massentlichen gehalthenn, vnd ahn allenn hogsthenn meinem furmuegenn, wie groß auch die beschwerung ist, so mihr aufflichtt, soll nichts erwinden.

Die nie focke laß ich auch alhie zubereithenn, hab darzw 12 rollenn puddawels gekaufftt, die alle darehim (!) gehern. Jch habe auch 100 schiffpunt kapelsgarnis gekaufftt, ist all gespunnehn vnd geschlagenn, darmett soll die irste nottrufftt deß schiffs außgerichtett werdenn, damitt darahne nichts vorseumett; die andernn nottrufftt alle byn jch nach der kon. may. schreibenn auch van e. g. vnderthenig vnd dienstlich gewartende vnd pittende.

Auch, gestrenger, großgunstiger her stadthalther vnd furderer, wie woll ich bey der kon. mai. meynß hauß halbenn zu Copenhagenn durch den renthmeister Joachim Beckenn vnd sonst ansuchunge thuenn lassenn, dennoch vormarck, das solchs mitt fleiße nichtt angestellet, sondernn jch fasthe van einem zhun andernn vorweistt werde, vnd dahnne, leider Gots, mein besther freundt vnd furderer, dem Godtt geruhe gnedig zu seinde, der admirall her Herbartt (!) Throlle jn Gott vorstorbenn, dehnn meine groß gefericheit, arbeitd vnd fleiß, die ich bey der kon. may. meins gnedigsten hern gestanden vnd vorgebracht, zum mehrenteill bekandt gewesenn, und ich

auch nach ahn hogsthenn meinem vormogenn mich schuldigst erkenne, mirh keiner sorgenn, grossenn auffliggenden arbeitds vnd gefehrlichen zw vordrissenn zw lassenn, wie solchs die dath selbst jnn wergke beweyssenn vnd erfahrungge gebenn mussenn vnd sollenn, vnd danne mirh van e. g. vnuordieneth viele gude thathenn begegnenn, dessenn jch mich fuhr empfangene guthe thathenn zum hochstenn dienstlichen thue bedanckenn, vnd eß auch vber schuldige danckbarkeit vmb e. gst., denem ich meinn gonstigen herrn sonderlich befinde, hin wider meht haut, bludtt vnd alle meinem furmogenn zuuordienenn erpottig. So jst hiemitt ahn e. g. mein dienstlich vnd fleissig bitt, alß jch mich dessenn zw e. g. vortrauwenn, e. gst. wollenn zu gonstigen vnbeschwerden geuallenn bey der kon. may. mein gunstiger herr vnd furderer sein vnd pleibenn vnd deß haußes vnd sonsthenn ander nottrufftign vnderhaltung meynes weibs vnd kindern, freunde vnd haußgesindes mit mirh vile jn Deudtschlande auffbrechenn moß, fhor mirh sorge thragenn, daß jch meiner besthenn gelegenheit nach an denn marckth mitt einem guethenn kauff hauße mochthe vorsehnn vnd aller nottrufftign vnderhaltung vorsorgett werdenn, dann woll andere der kon. matt. diner, die die lasst vnd gefehrlichkeit nichtt wagnn, die mirh aufflecht, mehr stadtlicher heusern vorsehn sein, vnd ich solte nhun auffen Holm verweissett werden, dessenn ich doch zu thuende gantz nichtt beimeintt vnd minehr gelegenheit nach auch vntheunlich; wolte viele mehr lieber dieser orttern pleibenn vnd mine mugliche vnd schuldige dienste der kon. matt. allemahlenn doch leysthenn, dahn wie schwehr eß mirh bejumptt alhie daß meine ßo zuuorlassenn, aufzubrechenn vnd ahn andern ortherrn zw ruckenn, konenn e. g. selbst gunstlichn behertzigen, vnd das jch dann mitt vngelegenn solte vorsorgeth vnd bedacht werden, worde mich viele zw hoch beschwerlich wesenn; vorhoffe mirh

aber zw der kon. matt. vnd e. g., dieselbigenn werden mein bestes gnedigst vnd gunstig wissen vnd vor bringenn, dahn zw e. g. sthett alle meynn trostlichs hoffnunge, sie werdenn mihr mitt einem gelegenern hauße, darinne jch mein armutt vnd nottruffitt, auch sonsthen guethe leute, die zw mihr konnehn, lassenn¹⁾ vnd habenn magk, gunstichlichn zw befurdernn vnbeswert sein. Solchs vmb e. g. vnd die ihrenn hochsts furmugens hinwider zw vordienende sollenn sie mich zu befordernn gefliessener willigk bereidtt wissenn vnnd habenn. Darmitt ich e. g. Gott threwlich thue empfelenn. Datum Lubeck denn midde-wochenn nach oculj anno lxxvj etc.

E. g. williger

Syluester Francke.

(Seglet afrevet. Bagpaa: Udskrift og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Dem gestrengen ernuhesten vnnd erbarnn hernn Magnus Guldenstirne, ritter, kon. magtt. zw Dennemergken stadhalter zw Copenhagen, meinem großgunstigen gepieten den hern.

Fra Syluester Franch 26. marcij.

20.

Marstrand, 27. Marts 1566.

Arild Olsen Gyldensø til Mogens Gyldenstjerne.

Om Svenskernes Beskydning af Baahus; det ventedes, at de vilde have stormet. Han sender nogle svenske Fanger, der ved Besked. Han har et Bud i den svenske Lejr og skal sende Underretning, naar han faar Nyt at vide. Han klager over utilstrækkelig Hjælp. Hans Folk har dræbt mindst 500 Svenskere. Om Skytset fra Jægeren og Strudsen. Det Krudt, han har faaet med Havfruen, forslaar intet; han vil lade Pinkerne faa det. Han mangler Brød.

Myn gandsche ydmyge oc wenlige hilssen etther streng-
het nu oc altid forsentt mett Gud almectiste. Kiere her

¹⁾ *Meningen maa være: die zu mir kommen, lassen und haben mag.*

stathole(!), tacher jeg etther gandsche ydmygelig och gierne for allt mangefoldelig ære oc welgierning, som y meg altid giortt oc beuist haffer, huilchet jeg ald myn dage will findis etthers willige tiener att wære, som jeg thet plictug er. Kiere her statholder, giffendis etther gandsche wenlige att wyde, att thee Suensche begyntte y løfferdags att schyde for Bahuss oc haffer schott thet store torn bortt oc then mur bortt nest op til taarnett, oc war theris acht, atthe wille storme y gaar, men y natt fych jeg chunschab, som war y leyritt, att han iche stormett y gaar, men han wille schiude slett offen til, saa han wille stormett paa ten ene syde wdj gienum, saa thet schulle hanum iche wndstaa; men nest Guds nadis hielp the faar scham tiden. Men kiere her stattholler, hade thet werett Guds willig, att jeg haffde hafftt ij eller iij fenicher chnectte, tha schulle baade Indland oc Bahuss iche faatt then schade, ther wy nu har y henderne. Kiere herre, tisligeste sender ieg etther nu iij Suensche, som nys ære fangen, som kan siger(!) etther ald wyder beschen, oc kan the gaa y en smedie oc arbejde; men jeg har en nu nogle aff the same bøsuichr, som mitt eygett folch haffer tagen, som jeg schall sende neder met thet første. Kiere her stattholder, y dag har jeg mytt bud y leyrett hoss the Suensch, som komer y afften ygien, men for wysse tydende, atther schall først storme ten wermelands fenich, ther nest en, heder Anders Erich-Bøns fenich, oc ij fynsche¹⁾ fenicher, men the faa scham ale samem. Men Gud wære thet clagett, at wy ingen hielp har, att wy kunde giøre hanum nogen affbrech, men j^m²⁾ mand har han wel mist paa Indland, som fribytther oc mytt folch har slagett oc schott y hiel. Men hade jeg machtt, tha wille ieg nest Guds nadis hielp fly thet saa,

¹⁾ *Finske.*

²⁾ *H. D. Lind: Fra Frederik II's Tid S. 123 læser urigtigt: 1000; han har misforstaaet dette Brev paa flere Punkter.*

att hans schiøtt schulle iche allt kome y Suergy igien. Men y mandags tha reffnett thet store styche, som war komett aff Jegeren, Strussen. Och schiøtt han første dag vj lester krud heden oc ten anden dag v lester oc om mandagen vij lest, fore thy en dreng, som er løben fra Maans Stage¹⁾, haffer thet wist sagtt. Men thet første hussett er stormett, schal jeg wffortøffett sende bud neder, saa y schulle faa wisse tydende. Men giffendis etther ydmigelig att wyde, att jeg fych mett Haffruen ij tønne krud, oc will thet inthet forsla. Men will then Suensche hyd, tha haffer jeg wonnet lydett, forthy pyncherne faar thette, nu bleff opsentt. Men Gud wed, thet, som bortte er well sted, then stund wy beholtte Tiørn oc Ordost²⁾, men brød har jeg stor nød fore. Kiere her statholler, forlader meg for Guds schyl, att jeg saa tytt bemøder eder met myn schriuelsse, men bliffer wen for Guds schyld. Her mett etthers strenghet nu oc altid ten euige almectist Gud beffalendis til lifff og siel. Amen. Dattum Marstrand ten 27. dag martius mdlxvj.

Arel Olsbøn,
etthers fatige oc wilige tiene(!) altid.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig och welbiurdig mand oc strenge rydder, her Magnus Gyllenstierne til Stiernholm, kon. matts. statholer wdj Kiøbenhaffn, myn synderlige gode wen, gandsche ydmigelige sendis thette breff.

Fra Aruyt Olssen aname 30. marcy 66.

¹⁾ *Maaske: Mourids Stake († 1566), som 1565 havde gjort Indfald i Norge.*

²⁾ *Tjørn, en anselig Ø i Baahuslen Skærgaard, Syd for Ordost (nu: Orust), den største Ø i Skærgaarden.*

21.

[København, 1. April 1566].

Mogens Gyldenstjerne til Kongen¹⁾.

Silvester Francke i Lübeck har anmodet om mere Proviant. Om det Krudt, som er bestilt hos Dirk Timmermann i Lübeck. Matthias Schwarte i Greifswald har anmodet om at faa sine Udlæg betalt. Et ikke nærmere betegnet Skib vil blive sat i Vandet om 8 Dage.

Sylvester Franncke giiffuir till kiennde²⁾, att thenndd prouianndt, som till hanum bestillit bleff, kannnd icke megitt forslaa, thij att hannd haffuer j^c personnir ~~dage~~ligenn att bespiise etc.

Hoss Dirck Timmermannnd wdj Lubek er x lestir krudt bestillit. Hannd begier³⁾ sild igienn, som hun her wdj byenn gielde kandt. Jeg haffuir talith mett Jochum Beck och Knudt schriiffuir⁴⁾ ther om, thaa wiide thj jnggenn raadt till sild. Att mannd will betennncke, huad raad ther er till; thij konng. mt. haffuir krudit wdj behoff.

Att Matthiis Swartt⁵⁾ af Griipswolde haffuir bekostit paa ko. ms. wegne j^c daler till hans mts. schiibs nottrofftt, som ther liggindis er, och er sin betalinnck begierinndis. Ther som att hand hagde icke weritt, thaa hagde skibenn leigitt slet for wraag etc.

Magnnus Guldenstern
riidder.

¹⁾ Dette Stykke er ikke i egentlig Forstand et Brev, men nærmest en Fortegnelse over Indholdet af indgaaede Breve til Kongens Afgørelse. Efter Mogens Gyldenstjernes Paaskrift synes det at maatte dateres 1. April, de deri omtalte Breve er fra Marts Maaned. Den Omstændighed, at det er underskrevet og har været lagt sammen, tyder paa, at det enten er sendt som Brev eller som Bilag til et Brev.

²⁾ 20. Marts 1566, se Nr. 19 ovfr.

³⁾ Dette Brev ses ikke at være bevaret; jvfr. iøvrigt hans Brev af 14. Jan. 1566, Nr. 5 ovfr.

⁴⁾ Knud Pedersen, Slotsskriver paa Københavns Slot.

⁵⁾ Se Brev af 14. Marts 1566, ovfr. Nr. 15.

(Nedenunder: Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

At skybet skal om 8 dage her eptter komme pa wandet.

(Bagpaa: Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Eren til k. mt. marcij, 1. da apr.

22.

København, 5. April 1566.

Mogens Gyldenstjerne til Matthias Schwarte.

De i hans Brev omtalte Penge er betalt til hans Tjener. Hvis Kongens Folk trænger til Hjælp, beder Mogens Gyldenstjerne ham yderligere hjælpe dem.

Meinen willigen dienst zuor. Erbar vnd ernuester in-
besonder gueter freundt. Ewer gethanes schreiben¹⁾ an
mir habe ich empfangen vnd darauff²⁾ vornummen, das
ir nach meinem bitten vnd begeren von wegen ko. mat.
das volck, so alda bei den schiffen vorhanden, mit allem
gueten haben beforderlich gewesen vnd mit gelde vnd
anderer notturfft auff ir begeren haben entsetzet, dafur ich
auch von wegen ko. mat. grossen danck sage, vnd ire
ko. mt. verdens hinwiderumb in allen gnaden erkennen
etc. So kan ich euch derwegen nicht bergen, das nach
ewerm beger das auffgelechte geldt, als 100 daler, ewern
diener widerumb behandigt ist worden, wie ir von ime
ferner allen bericht vornhemen werden. Bitte derwegen
nochmals, so inen thor notturfft hin fürtter etwas gebre-
chen würde, mit demselbigem auch entsetzen wollen, welchs
euch jeder zeit widerumb dancknamich erlecht vnnd betzalt
werden soll, vnd ire ko. mat. werden sulichs hin wider-
umb in allen gnaden erkennen, bins auch nach meiner
person hin fürtter zuuordienende geflissenn. Hiemit Godt

¹⁾ Af 14. Marts, se ovfr. Nr. 15.

²⁾ Ment er: daraus. Ogsaa nedenfor i auffgelechte er der skrevet ff i
Stedet for ss.

dem almechtigen beuolen. Datum Kopenhagen den 5ten aprilis anno 1566.

E. w.

ko. mat. zu Dennemarck
vorordenter stadthalter
her Magnus Guldenstern,
ritter.

Dem erbarn vnd ernuesten
Mattias Schwarte, meinem
inbesondern gueten freunde.

Konc. (?) ¹⁾ i T. Kanc. U. A. Alm. Afd. Personalia. Korrespondancesager m. v. ang. indenl. og udenl. Privatpersoners Forhold 1519—1763. Litr. S. Matthias Schwarte.

23.

Helsingør, 17. April 1566.

Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Han har faaet Kongens Befaling om ikke at lade noget Skib, heller ikke Saltskibene, sejle til København uden Kongens udtrykkelige Befaling. Der ligger nu henved 400 Skibe. Skipperne og Baadsmændene frygter for, at det er Meningen at tage Baadsmænd fra Skibene, hvad de er meget imod. Han lader Skibene undersøge for mistænkelige Varer, men hidtil er der intet fundet. Skipperne er meget utilfredse med alt dette. Nogle Skippere har tilbudt at betale for at faa Tilladelse til at sejle paa Riga. Han sender et Brev fra Riga til Kongen.

Kiere her Mogens, gunstige herre oc synderlige gode wen, kom ethers schriffuelse meg i thenne stund tilhaande, jnneholdendis att en aff thæ schippers, som kong^e m. haffuer fongett eth schiib aff, ær begierendis att seyle mett sijtt schiib met saltt till Kiøbnehaffn ther att bliiffue liggendis paa wiidere bescheedtt, saa schall samme schipper

¹⁾ *Brevet, der ikke er skrevet af Mogens Gyldenstjerne selv, bestaar af et paa begge Sider beskrevet Halvark, hvor Adressen er tilskrevet lige under Underskriften. Det andet Halvark er skaaret bort. Det har været foldet sammen til Forsendelse, og der er stukket Huller igennem det til Seglstrimlen, men der ses ikke Spor af Segl. Det ses ikke, om det er blevet afsendt.*

ther paa bliiffue fortoldet; dog ær thet engen aff thæ schippers, som loed kong^e m. sijtt schiib. Som j oc giiffue ethers betenck tilkiende att lade thisse saltt schiib løbe op for Kiøbnehaffn, paa thet att borgierne nydett att oc thæ thess bedre kunde bekomme ther thøris nottorfft etc.,

kiere her Moens, saa schulle thet well strax wærett them tilladtt, men nu senist ieg wor hooss kong^e matt., befoell hans m. meg, att ieg schulle engen schiib lade passere her fran, før end ieg hagde giiffuet hans m. thet tilkiende oc finge hans m. wilgie att wiide; men thæ, som hagde gottz inde for kong^e m., oc andre, som wor till sinde att losse oc lade for Kiøbnehaffn eller anden stedz her i riiget, haffuer ieg paa thøris forplictelse ladett passere. Sagde oc kong^e m. att wille haffue bodzmend samme tijdtt aff schiibene, oc ther for haffuer icke thord lade them løbe her fran etc.

Saa haffuer ieg ladett giiffue kong^e m. tilkiende mitt betenck om thenne flaade, her nu ligger, ær icke stortt minde end iiij^c schiib. Schipperne wnderstaa them allrede, att kong^e m. schulle wille haffue bodzmend aff thøris schiib, ther offuer ære thæ møghet ilde till friidz oc siige, thæ lode bodzmend her anno 63 oc 64; ære icke mange kommen igen till thøris hustruer oc børn. Men thæ wille icke føre them aff thøris schiib j land; will mand haffue them ther wd, schall mand selff lade hente them. Oc bodzmeden lade seg oc end høre, thæ wille icke aff thøris schiib, wden mand tager them met wold ther wdtt. Thet wille giiffue eth stortt roeb j andre land. Thesligest ær oc then største partt boyertt oc smaa schiib, att thæ icke haffue offuer iiij rodergiengers, oc mand haffuer aldriig tagett aff saadan smaa schiib bodzmend, oc kunde saa lijdett forsla att tage aff thæ andre schiib etc. Ther hooss oc giiffuet tilkiende, om hans m. siutes att lade thisse Hollendere met barlast og wijn passere till thæ pome[rsche] oc prudsche steder, att ther som thæ bleffue liggendis

h[er til saa]¹⁾ lenge orloegsflaaden løbe j Østersøen, kunde thet giiffue] m. større schade, end mand aff wiste, thij blii løffuet, kunde thæ giøre ij reyser, oc somme. ue thæ anholdet naagen tijd lang, giøre th ær oc well then wijnmand her ko[ng^e m. oc somme mere, maa thæ icke seyle ko[ng^e m. them etc., met anden mere besked,

Kiere her Moens, saa haffuer ieg bekommet suar igen paa thisse ærinde i gaard, att ieg schall thije stille met bodzmend att wdtaget oc saa anholde alle schiib oc engen lade passere, før end ieg wdermere fanger kong^e m. naadiigiste wilgie att wiide, oc befallet, att ieg schall giøre mitt beste att bekomme aff schiibene thet meste skiøtt, mueligt ær, oc saa att randsage j alle schiib effther fordechtichtt gottz etc.

Huor fore ieg nu j dag haffuer hagdt alle thisse schippers oc kiøbmend paa toldboden, neruerindis Iøren Sested, oc foreholdett them kong^e m. befaling oc begiering met beste lempe om skiøtt att tillade oc saa om then forfarenhet, kong^e m. ær kommen wttj om fordechtigt gottz, som haffuer tilforn wærett fundet j schiibene, oc ther for attuarett them, hagde naagen saadan gottz inde, att hand selff welwilligen schulle opteket; ieg wille randsage j schiiben, fandz tha naagett, schulle schiib oc gottz være forbrudtt etc.

Men engen kom frem. Saa haffuer byfogeden oc baade toldschiiffuerne randsaget j schiibene j dag till moed affthen, haffue inthet fundett. Jøren Marsuijn oc Jøren Sested waare met wdfaren.

Saa will ieg fremdelis giøre kong^e m. wilgie oc lade randsage j alle schiib. Schipperne ære icke well till friidz etc.

Bedendis, j wille lade kong^e m. her om forstaa, huess her till bestellett. Ieg will lade føre skiøttett j land oc samblett, siiden forskickett till Kiøbnehaffn etc.

¹⁾ Et Hjørne af Brevet afgnavet.

Kiere her Mogens, thisse tuenne schippers haffue tallet meg till att wille gierne seyle paa Riig, forthij thæ haffue well wist, att kong^e m. haffuer alltjyd forbeholdet seg seglatzen paa Riig, nu j thenne tijdt, thæ ære tilsammens aff thøris selschaff xxvij schiib, ære meste partt smaa schiib oc boyertter, haffue inthet andett end sand inde, thæ wille forære kong^e m. met vij^e daler; bedendis j wille well giøre oc lade forfare kong^e m. wilgie ther om oc thet lade schriiffue meg till att maa wiide att rette meg effther. leg sender her hooss eth breff til kong^e m., ær j dag kommett fran Riig. Ethers ærinde schall ieg icke forglemme oc alltjyd willigtt giøre thet, j kunde wære tientt met. Gudtt wære met ether. Ex Helsingjør met hast then xvij. aprilis mdlxvj.

Henrick Moenssen.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welburdig oc strenge ritther her Magnus Guldenstiern till Stiernholm, kong^e m. forordende stadtholder paa Kiøbnehaffn, mijn gunstige herre oc synderlige gode wen.

Anamet fra Henrich Monssen 18. dag 66.

24.

Lund, 21. April 1566.

Henrik Mogensen Gyldenstjerne til Mogens Gyldenstjerne.

Han forsvarer sig mod Bebrejdelserne i et Brev fra Faderen for nogle Udtalelser, som han skal have fremsat, for forskellige Forhold vedrørende Forsyningen af hans Folk og for hans Livsførelse og Ødselhed.

Ihs.

Sønlig kerlig helsen nu och altid forsentt med Vor Herre. Kere fader, nest min gantsk willige plictige tro tienniste och megen ydmyge tacselse giffuendis eder gantz ydmygeligen til kende, att eders skriffuelse¹⁾ er til hende kommett,

¹⁾ Det omtalte Brev fra Faderen til Sønnen kendes ikke, heller ikke vides der noget om, hvilke „ord“ der sigtes til. At Forholdet mellem dem

indehollandis om de vnyttige ord, som ieg skulle hafftt paa nogre der; saa ville ieg endnu gerne videt, huad for ord dett skulle vere, och och(!) om huem dett vare. × Kere fader, som y och offte haffuer skre-(!) mig till, att

var daarligt, fordi Henrik Gyldenstjerne efter Faderens Mening var ødsel, ses ikke blot af ovenstaaende Brev, men af et andet, udateret og ikke underskrevet Brev, hvis Skrift er Henrik Gyldenstjernes. Det kan ikke oplyses, hvem den Børge er, det er skrevet til (maaske Børge Trolle?), men Brevet er sendt videre til Mogens Gyldenstjerne, der øjensynlig, som det fremgaar af hans Randbemærkninger, særlig 6), er blevet opirret af Brevet. Maaske kan netop dette Brev have været Anledning til, at han sendte Sønnen det Brev, som denne nu svarer paa.

Kere Børge, efterdi att min fader nu icke annett vill end att ieg jo skall holle saa mange heste som till faaren, och finner mig der vdi besueritt, thi ieg haffuer selff slett intett att tage aff eller att faa 1) saa møgett till efterføring som disse andre heremend, som selff haffuer gotts och egendom, och haffuer ieg mist paa dette tog 2), siden dett første krigen begynte, toll heste, baade regssige och vogen heste, och mitt folk haffuer stedse veritt mig saare genstridig for och ville haffue jo saa mange retter, som de andre heremends suenne fick 3). Min fader hand sende stunnom øll och brød, men naar ville icke recke til lenger, saa ginge de paa deris egen hand och aldrig saa endgang till mig eller mine heste. De, som haffuer deris eget, haffuer gott och gøre i denne krig. Derfor er min kerligen bøn till eder och til Blørn Annersen, som hand och haffuer loffuett mig, att y haffde giffuett min faderet till kende, at om hand jo vil haffuett, att hand da ville holle end køge mester der hos, som haffde forsørett folkett med øll och mad och heste for och klening 4) och hues annett de haffde ibehof och hollett mig der hos saa, at ieg kunde haffde gaaett vstraffitt y blantt andre herremend, da vil ieg gerne lade mig finne som en gehorsam søn, men att dett jeg skulle holle saa folk, som ieg haffuer giort, paa min egen handtt, dett kand ieg icke gøre lenger 5). Ieg førser mig och til, att hand icke begerer min skade frem for de andre mine søskens, thi ma komme tthues(!) ieg haffuer forteritt hertill dags och ennu skulle fortere, skulle dett med tiden mine søskinne regnne mig vdi min partt, der som Gud hand haffde for settett, att ieg skulle engang selff faa naagett, om min faders hoffuett skulle komme nogitt att 6), huilckett Gud forbiuffue och jeg, saa santt hielpemig Gud, icke begerer, men skullet mig til ragnes, da skede mig stor vrett, huilckett ieg icke forseer mig til min fader, efterdi ieg lader mig bruge for min finne och Danmarcks rige, men min fader, der som hand ville vide mitt beste och hielpe mig, da kunde hand dett vell gøre. Jeg selff med en hest och karll vill gerne lade mig finne som en erligh 7). Jeg lod mig tycke, att ieg haffde fortient større tack, end ieg faar, och nogen oprettning for de heste 8), som ieg haffuer mist.

ieg aldrig haffuer veritt eder lydactig for, × saa ved ieg icke, y huad maade ieg kand vere eder tienstactiger eller lydig for y alle de maade, ieg vedst haffuer eller kunde vere, och der som ieg y nogen maade haffuer fortørnett eder, siiden ieg er kommen til min sands eller eller(!) aller, daa straffe mig Gud der for. × Men den vogen, som ieg skreff, haffuer ieg aldrig lenger hafftt end fraa Lund och hid til Malmø, och haffuer Oluff sagctt, att hand skulle setten paa lofftett, och er strax bleffuen der opsatt. × Som y och skriffuer om de klenning, som ieg begerer til mitt folk, och skriffuer att haffue giffuett mig den; y sende mig til fire karle klenning til Halmsted, den haffuer ieg giffuett dett folk, som ieg haffde paa den tid, men dett folk, som ieg haffuer nu, har intett faaet aff deris klening, som ieg motte loffue dennom. Derfor beder ieg eder gerne, kere fader, att ieg mott haffue bekommett den 1); och som ieg skreff eder til om penninge, saa er min kerlige bøn til eder, att ieg motte haffue bekommett nogen med dette bud, ieg trenger der storligen til. × Kere fader fader(!), y kunde self vell tenckett, att ieg kand icke komme langctt med ett halhundrett marck × och vere y blantt selskaff; ieg vill skyde mig alle herremennen, huad selskaf ieg holler mig til, och om ieg enten forhorer dem eller dobler dennom bortt. Kere fader, Gud forlade dennomett, × som meg saa saare forføre hos eder; ieg reds, mine egne erre mig verst. × Kere fader, intett annett paa denne gong. Ieg skall alle mine dage findis som eders vnderdanige gehorsamme och lydig sønn, som ieg eder plichtig er, thet kende Gud, thend ieg eder

(Bagpaa: *Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*) + *Henrick Giildenstiern hand skryft for gyft ten 21. nouemb. ano 65.*

Mogens Gyldenstjernes Randbemærkninger: 1) *Eget gos at selluff haffue.* 2) *12 heste møst.* 3) *Hans folck retter som andre etc.* 4) *Køge mester.* 5) *Holle ick lenger folck pa syn egen hand.* 6) *Om mit hod kome noget tiyl etc.* 7) *Wyl fends met en karl etc.* 8) *Oprentyng for heste etc.*

altid vdi alld lycsalig sundhed och velfartt vill befalitt haffue. Datum Lund den 21. aprilis anno 1566¹⁾.

(Mogens Gyldenstjernes Randbemærkninger:) Hvor der er sat et \times , har Mogens Gyldenstjerne sat en Streg i Randen udfor det paagældende Sted.

1) Klede.

25.

Malmö, 30. April 1566.

Henrik Mogensen Gyldenstjerne til Mogens Gyldenstjerne.

Han afviser Faderens Beskyldning om at have slaaet dennes Folk, Oberstens Klage til Kongen over ham og andre Beskyldninger mod ham. Han beder atter om Klæder og Penge til sine Folk.

Jhs.

Sønlig kerlig helsen nu och altid forsentt med Gud, Vor Herre. Kere fader, nest min gantsk villige plictige tro tienniste och megen ydmyge tacksielse giffuendis eder ydmygeligen til kende, att eders skriffuelse er mig til honde kommett, hurre lunde ieg skulle true och slaa eders folk, huilkett ieg aldrig har giortt, vden Peder Yde; hand slo en aff eders bøunner, som bar ett breff til hannom, da haffuer ieg icke sagctt mer til hannom, att der som y fingett att vide, finge han der ingen tack for; hand var satt til foet, for hand skulle forsuare dennom och icke slaa dem. Som y och skriffuer, \times ²⁾ att øffuersten har klauitt mig for kongen, saa giffuer ieg ydmygeligen til kende, att ieg haffuer hafftt fire riddermends mend hos min rittmester Frants Baner, och de bade meg forloff aff hanom att motte drage til Halmsted; der er mangel mandt, som ved min vndskyl. Haffuer ogsaa mester Rubbert sagctt ederett, att ieg kunde huerken rie eller sidde eller gaa, kunde ieg icke heller binde en rem om meg. Ieg vill

¹⁾ Brevet er ikke underskrevet; Skriften er den samme som i det følgende Brev.

²⁾ Krydsene betyder, ligesom i det foregaaende Brev, at Mogens Gyldenstjerne i Randen har sat en Streg udfor det paagældende Sted.

skriffue Frants Banner til der om, hand skall vell bestaa megett, att hand gaff meg forloff. Kere fader¹⁾, att ieg skulle vere y Vee, × saa har ieg veritt der intell otte dage siden, att ieg fulde hid med Sten Bille, som har befallning y Hacks²⁾ sted; han har icke veritt der, siden kongen var her y byen, och er der aldrig en herremand eller hoffmandtt y Vee vden here Skotter och mitt folk och her Laffues³⁾ suenne, men nu her effter samles de. × Kere fader, er end nu min ydmygeligen bøn til eder, att ieg motte haffue bekommet nogle penninge och den klening til mitt folk, ellers nødes ieg til att laane och borre, huor ieg kand bekomme till mitt folk. Kere fader, intet annett (!) wed ieg paa denne gong, annett y skulle alle mine dage finne mig som eders vnderdanige, gehorsamme och lyddig søn, som ieg eder plichtig er, thette kende Gud, thend ieg eder altid vdi all lycsalig sundhet och velfartt vil befalitt haffue. Datum Malmø 30. aprilis ano 66.

Henrick Gyllenstiern.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Erlig welbyrdig och strenge ridder her Maans Gyllenstiern till Stiernholm, kong. mayst. stadtholler paa Køffuenhauffns slott, min kere fader, gantske sønlig och ydmygeligen till honde.

26.

Lund, 12. Maj 1566.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Forsendelse af Rug og Malt fra Kalundborg Slot til Gotland. To af Skibene i Norge skal til Flaaden i Østersøen.

T. o. a. L. 8, 558b. — Tr.: K. Brb.

¹⁾ Om det følgende se *Kgl. Miss. af 17. Marts 1566 ovfr. Nr. 18.*

²⁾ *Hak Ulfstand, Ritmester.*

³⁾ *Lave Brahe Akselsen.*

Væ, 18. Maj 1566.

Henrik Mogensen Gyldenstjerne til Mogens Gyldenstjerne.

Hans Svende har af Faderens Foged faaet deres Løn, som de endnu ikke skulde have haft; derimod har de ikke faaet Klæder. Han beder om Penge til sig selv og Havre og Fetalje til Hestene og Folkene. Han ved ikke, hvor Broderen og Skotten er, men vil selv møde med Heste og Karle og beder om Klædning til dem.

Jhs.

Sønlig helsen nu och altid forsentt med Gud, Vor Her. Kere fader, nest min gantz willig plictig tro tienniste och megen ydmyge tacksielse for allt gott och for mine suenne, som Peder Ydes dreng haffuer giffuett deris løn, kere fader, saa skulle de icke hafftt peninge nu, før end fastelaffn haffde kommett, for y Køffuenhaffn, den tid ieg tug dem an, daa gaff y mig fire enckende daler til huer, men deris klening fick de intett, vden de to karle, som y gaff to graa koffuer; derfor ville de nu haffue deris klening til hoffue, och saae ieggett megett heller, att de skulle tienne mig ien, end første aarett vare vde, att da skulle faare och sien tiene end annen den samme. Kere fader, er ogssaa min ydmygelige bøn til eder, att y ville haffue hiolpett meg med nogle peninge, y ved vell selff, att ieg faar ingen aff kongen; och beder ieg eder, att att(!) ieg kunde haffue faaett nogen haffre och fettallig. Ieg haffuer nu slett intett; ieg maa for di lade mine heste och folk ligge vde hos bøunnerne, dog Tysken haffuer tagett fraa dennom mesten allt dett, de haffuer. Kere fader, nu att kongen er til stede att ville mustre, kand ieg icke vidett, huor dett vill gaa til, huor min broder¹⁾ eller Skottin²⁾ er til stede, och haffuer ieg send bud effter Skottin, dog intett vill komme eller kand faa bud fraa

¹⁾ *Frans Gyldenstjerne.*

²⁾ *Maaske Johan Klercke, som 1565 var Kaptajn for de skotske Ryttere, se Rtm. Rgnsk. 1564—65, Fol. 181 b.*

hannom igen. Ieg vill vere til rede med mine heste med fire karlle ogh meg selff och end dre[n]g. Saa beder ieg eder gerne, att ieg motte faa klening til dem; deris hele løn y penninge haffuer de bekomett. Intett annett ieg paa denne gong. Kere fader, ieg skall alle mine dage findes som eders vnderdanige gehorsamme och lydig søn, som ieg eder plictig er, thet kende Gud, tend ieg eder altid vdi all lycsalig sunhedh och velfartt vill befalitt haffue. Datum Vee den 18. maii ano 1566.

Henrick Gyllenstiern.

(Bagpaa: Spor af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig velbyrdig o[ch]¹⁾ strenge ridder her Magnus Gyllenst. till Stiernholm, kong. maysts. statholler paa Koffuenhaffns slot, min kere fader, gantz sønlig och ydmygeligen til hande.

Namet 23. maij ano 66.

28.

[København], 24. Maj 1566.

Mogens Gyldenstjerne til Joakim Beck.

Kerre Jochijm, gode wen. Tenne breuijsser skal strax epa weij tijl Lubech, k. mt. weruff, at i wijlle gyffue hannom ter penninge. Screffuit 24. may 66.

Magens Guldenstjern
ritter.

(Paa Bagsiden med Mogens Gyldenstjernes Haand, overstreget:)

Kerre Henrick, siinderligen gode wenn. Tenne breuijsser Knud Perslæn.

(Paategning med en anden Haand:)

1566. iij daler Bastian Boge binder ther penninge till Lubeck. H M.

¹⁾ Hul i Papiret.

Orig. Bilag til Rentemester Rgnsk. 1565—66 fol. 153 a, hvor der findes følgende Indførsel:

iij daler Thenn 24. majj giffuet Bastiann Boge binder epter her Mogens
H: M: Gyllennstlernnis befalling there penninge thill Lubech.

29.

København, 3. Juni 1566.

Mogens Gyldenstjerne til Borgemestre, Raad og Byfogden i Malmø.

Anbefalingsskrivelse for en Kvinde, der vil indkræve sit Tilgodehavende hos Villum Dirksen i Malmø.

Minn wennliig hiilsenn nu och altiid forsenndtt, kiere wennir, giffuinndis ether wennliigenn tilkiende, att thennde breffuiiserske haffuer werit her hoes mig och giffuitt tilkiende, hurledis att hennde tilstannder nogenn gielt ther y byenn, som Wiilum Diirichsenn hennder skiildig er, som att hunn nu self ether ther om ydermer mønntliigenn berethe kanndt. Thj bedenndis ether och paa konnge. m. wegne beffaler, atj lader hennde ske thenn deell, som rett er, saa att hunn samme sinn bethalingg bekommindis worder, paa thett att hunn skall icki haffue sig wiidere att beklage. Kiere wennir, hues ether till wilgi och gode kanndt werre, giør ieg giernne, och will her meth haffue ether Gudtt almectigste befallith. Datum Kiøpnehaffuenns slott thenn 3. junij anno etc. 66.

Magnnus Gyldennstiern
riidder
till Sthiernholm.

Udskrift: Erliig, welforstanndig menndt burgemester, raadt oc konnge. ms. biifogit wdj Malmø wennliigenn tillskriffuitt.

Orig. paa Papir, helt med Skriverhaand (ogsaa Underskriften), paa Bagsiden Mogens Gyldenstjernes Segl, i Raadstuearkivet i Malmø, Afd. B, Pakke 13, Nr. 55¹⁾.

¹⁾ Dette og Brevet til Malmø af 9. Novbr. s. A. har velvilligst været udlaant til mig til Benyttelse i Rigsarkivet.

30.

Lundegaard, 9. Juni 1566.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling til i Kongens Fraværelse at varetage alt paa Københavns Slot.

Orig., stærkt beskadiget, med Kongens Underskrift og lidt af Udskriften. —
T. o. a. L. 8, 575. K. — Tr.: K. Brb.

31.

Lundegaard, 9. Juni 1566.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Han skal sørge for, at der kommer en Maanedes Proviant op til det norske og tyske Krigsfolk ved Bahus, og at Hovedsmand Cordt Glasenap straks bliver sendt afsted.

(Paa en vedlagt¹⁾ Seddel:) Da den berammede Mønstring af Hans van Wittebergs Knægte er udsat, skal disse forlægges til de Steder, hvor de tilforn laa, til Kongen kommer.

Orig., beskadiget, med paatrykt Segl og Udskriften, hvoraf dog en Del mangler. — Tr. (dog ikke Sedlen): K. Brb.

32.

Lund, 10. Juni 1566.

Hans Skovgaard til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender ham til Viderebesørgelse nogle Breve til kgl. Raader og Adelsmænd, som skal ledsage Kongen til Flensborg.

Kiere her Magnus, synnerlig gode wen, ko. mtt. haffuer ladett schriue till nogre hans mtts. raad oc gode mend, som schall følge hans mtt. til Flensborg, huilcke breffue²⁾ ieg sender etther, bedindis ether gantz wenligen, i wille were wbesueritt oc lade nogen wisse bud ther mett afferdige, saa the wforsømelig mue komme thenom til hende, att the them ther effther kunde rette. Kiere her Magnus,

¹⁾ Det er ikke sikkert, at Sedlen hører til dette Brev. Jvfr. iøvrigt Kgl. Miss. af 1. Maj 1566 til Borgemestre og Raad i Kalundborg om disse Knægte.

²⁾ Af samme Dag, se K. Brb.

ether att thiene er jeg willig. Gud almechtiste befaler jeg ether. Mett hast aff Lund thenn x. junij anno etc. mdlxvj.
H. Skougard mpp.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Guldenstern til Sternholm, ko. mts. stadtholder paa Kiøpnehaffn, min synderligen gode wen, gantz wenligen.

Anamet then 13. dag.

33.

Lund, 11. Juni 1566.

Hans Skougaard til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender ham Kongens Brev til Kommissarierne til Viderebesørgelse.

Kiere her Magnus, synnerlig gode wen, jeg sender ether kon. mts. breff till thre commissarier Peder Biilde, Erich Rud oc Jacob Vlfeld, bedindis ether wenligen, atj thenom jligen wille lade tilhende forschicke, thi thet icke wil haffue lang fortog, for the schulle were i Helsingborg then 18. junij. Etther att [tie]ne¹⁾ er jeg willig. Gud almechtiste befaler [ie]g ether. Aff Lund then xj. junij 1566.

H. Skougard.

(Bagpaa: Brudstykke af Udskriften:)

Erlig och..... her Magn.....
stadtholder gode wen

34.

Hald, 24. Juni 1566.

Jean d'Herbouville til Mogens Gyldenstjerne.

Han takker Mogens Gyldenstjerne for god Behandling, særlig i Aaret 1554, og for den gode Behandling, han har faaet i Nyborg af hans Svigersøn og Datter. Han beder undskylde, at han ikke forlængst har skrevet til ham, og forklarer Grunden hertil.

¹⁾ Randen af Papiret afrevet.

Mynn gandske ydtmyglige vennlige och kierlige helßenn ether altiiddt forsendtt medtt Vor Herre. Kiere her Mogens Gyldenstiern, gunstige herre och synderliigh gode venn. Jegh tacker ether gandske ydmygligenn, kerligne och gierne for allt ære, dygdtt och gode, som y vdy mange made megh giort och beuist haffuer, och besynderligh thenn tiiddt, iegh var huoss ether anno 1554, tisligeste och for thenn gode vnderhollingh oc omgengelße, ethers kiere søn Eskildtt Gøye och ethers kiere datther frue Sybilla beuiste megh, thenn stundtt iegh var huoss thenom paa Nyburgh¹⁾). Ther som iegh haffde verit theris egenn broder, thaa kunde thi icke beder haffde tracterit megh, endtt thj giorde. Ther som ieg thet medtt allt andit gode igienn nogin tiiddt huos ether kandtt fortiene, skulle y altiiddt finde megh gandske villigenn etc. Kiere her Mogens, jegh beder ether gandske ydmygligenn och gierne, thet y inthet vill haffue megh fortенckit eller och regne megh till vnde, att iegh icke enn tiiddt haffuer tillschreffuit ether nogenn helsen eller tacksigelße for alle ethers fordom velgierninger, nu ieg saa langh tiiddt haffuer verit her vdy landit fangne; thet er skiedtt vdaff thenn aarsagh, att denn tiiddt ieg var paa Draxholum, begierde ieg forloff att schryffue ether till, dogh motte thet megh icke effterladis, och thenn tiiddt ieg kom till Nyburgh, torde ieg icke begiere att schryffue ether till, fordij thet var ethers kiere sønn, ieg var huoss, och ieg saa, atth handtt icke stede megh att tillschryffue denn frantzoske legatt²⁾ om noginn peningh, førendtt handtt fick thalitt mett kon. matt. Kiere her Mogenns, effter thj thet nu aff thenne guode erliigh och velbyrdige frue Anne³⁾ bleff megh samtøchte atth schryffue, kundtt ieg icke forlade att schryffue ether till, paa thet iegh icke skulde

¹⁾ I Henhold til kgl. Miss. af 24. Febr. 1566 blev Breuskrtueren sendt fra Nyborg til Hald.

²⁾ Charles Dançay.

³⁾ Anne Lykke Pedersdatter, g. m. Otte Krumpen, Lensmand paa Hald Slot.

syunis att vere saa vtacknemeliigh eller och aldielis att haffue forgiett thenn ere, dygdtt och fromheedtt, y meg tilforne beuist haffuer. Och ther som iegh vdj nogre made igienn kand vere ether eller noger aff ethers till ære, vilge, tienist eller guode, thaa skulle y altiiddt haffue att biude offuer megh som offuer thenn, y aldelis inthet paa thuiler, allt thenn stund ieg leffuer etc. Kiere her Mogins, ieg vill paa thenne tiiddt inthet bemøde ether ydermeer medtt myn schryffuelse, menn vill her medtt haffue ether thenn almec-tigiste Gudtt till euigh tiiddt medtt allt velfart till siell oc lyff befalit. Schreffuit paa Haldtt thenn xxiiij. junij anno etc. 1566.

Ethers villige tiener
Johannes a Herbouuilla
Gallus nobilis.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlige welbyrdiige mandt och strengge ridder her Mogens Gyldensterne till Stiernholm, kon. matt^s statholder paa Kiøbnhaffn, myn gunstiige herre, ganske ydmygli-genn.

Johannis Frandsøer.

35.

Frederiksborg, 28. Juni 1566.

Hans Skovgaard til Mogens Gyldenstjerne.

Han skal lade bese nogle tilbudte Ankre; hvis de kan bruges til de store Skibe, vil Kongen beholde dem, ellers ikke.

Kiere her Magnus, synnerlig gode wen, Gud were altid mett etther. Jeg haffuer vnderdanigst berett kon. mtt. om the anker, tha befalitt hans mtt. mig, att jeg schulde schriue etther till, att ther som same ancker ware saa store, att the tiende till hans mtt. store schiibe, tha wilde hans mtt. thennom beholde, men thiene the icke til the store skibe,

tha wil hans mtt. icke haffue thennom; thj huad ancker til the smaa skibe behoff giøris, thennom kand Cornelius¹⁾ selff giøre. Kiere her Magnus, ther fore wille i were wbesueritt oc thennom lade besee oc siiden ther vdingen ramme ko. mts. gaffnn. Etther att tiene er jeg gantz willig. Gud almechtiste befaler jeg etther. Mett hast aff Frederichsborg then 28. junij anno etc. 1566.

H. Skougard.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Guldenstern til Sternholm, ko. mts. stadtholder paa Køpenhaffn, min synderlig gode wen, gantz wenligen tilskreffuit.

36.

Frederiksborg, 30. Juni 1566.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Han skal sende Christoffer Møller, som nylig er antaget til Tjeneste paa Flaaden, til Admiralen²⁾. De to Købsvende fra Antorff, som er indlagt i Herberge i København, maa han lade passere.

Orig. med Kongens Underskrift, paatrykt Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Om Cristoffer Møller, om Antor. — Tr.: K. Brb.

37.

Korsør, 6. Juli 1566.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling til straks at sende medfølgende Breve til Halmstad til Befalingsmanden³⁾ dér.

Orig. med Kongens Underskrift, paatrykt Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Anamet 9. jullij. — Tr.: K. Brb.

¹⁾ Smed paa Holmen.

²⁾ Hans Lavridsen Baden.

³⁾ Poul Hvitfeldt.

Helsingør, 6. Juli 1566.

Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Han har efter Kongens Befaling ladet Jens Holgersen Ulfstand faa 5 Læster Salt. Han har forgæves søgt at købe et Saltskib til Kongen og giver Forklaring om sine Forsøg paa at købe Salt. Han har sendt flere Skibe med Salt til København og til Markus Hess.

Kiere her Mogens, gunstige herre oc besynderlige gode wenn. Ethers schriiffuelse annamet met Jens Holgerssen, innehollandis att lade hanom bekomme x smalle lester toldsaltt 1) etc., ther aff hand strax haffuer annamet v lester, oc hand schall bekomme thet andre strax thet bliiffuer goed werd. Som j oc schriiffue, jeg wille wære fortencht om eth schiib saltt att kiøbe till kong^e m. behoff, som ieg tillforne haffuer bekommett hans n. schriiffuelse om etc., oc ieg haffuer giortt mijn største flijtt, som toldschiiffuerne witterligtt schall wære, oc kunde icke komme till naagen handell met them, thet kong^e m. gaffn kunde wære. Eth ær, att thæ haffue holdett seg møgett studzige moed meg for thenne handell, seg her haffuer begiiffuet, eth andett ær, thæ haffue aff Julland kiøbt her saltt oc giiffuet for lesten xij oc xij daller, oc ieg kand spørgie, att thæ selgiett j Kiøbnehaffn for x daller oc bedre kiøb, huilchen mening ieg haffuer schreffuitt Iochim Beck till. Hagde mand wttj tiide betencht, tha kunde Marchus Hess haffue ther kiøbt saa møghet behoff hagde giords. Jeg hagde kiøbt aff tuende schippers saltt, then æne j^e lester oc then anden xxx lester, huer lest for ix daller, wed wilckaard, att thæ maatte passere wden bekostning met thet andre, thæ hagde inde, oc thennom forskreff till Jochim Beck, oc samme schippers sagde, att icke maatte stedis egenom then wderste portt; saa gaffue thæ them j handell met Marchus Hess. Then æne hed Wibrantt Geridssen aff Staueren, oc Sibrant Frederickssen aff Amsterdam, liige som thæ andre etc. Siiden haffuer ieg forskreffuitt en

lubsch borger, heder Gouertt, till Marchus Hess att gaa met hanom till Jochim Beck nu j fredags forgangen, then stoed ieg j handell met om j^c lester saltt, oc hand holdtt lesten for xj daller. Om hand ær kommen till Marcus met mitt breff, wed ieg icke etc. Wille j ther for sende bud till Marcus att forfare effther samme kiøbmand. Schipperen heder Dyrick Fechter, ær hiemme j Lubeck, oc schiibett liigger for Kiøbnehaffn. Wden mand handler met hanom, wed ieg icke raad paa thenne tijdtt, før her kommer flere saltt schiib j Sunditt. Her løb tuende saltt schiib till bage till Holland. Thet siiges her, att salthet ær ther møgett dyrtt. Her ær engen synderliig tijende att schriiffue. Jeg giør alltijd willigt thet ether till wilgie oc tieneste ær. Jeg haffher schreffuitt effther ij secke homle till ethers behoff, hand ær nu bedre kiøb end tilforn j Danske. Gud wære met ether alltijd. Ex Helsingiør then vj. iulij mdlxvj.

Henrick Moenssen.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig, welburdig oc strenge ritther her Magnus Guldenstiern till Stiernholm, kong^e m. forordende stadtholder paa Kiøbnehaffn, mijn gunstige herre oc besynderlige hulde wenn.

Anamet 9. jullij, er om hummelle oc salt etc.

(Mogens Gyldenstjernes Randbemærkning:)

1) Om salt.

39.

Rugaard, 12. Juli 1566.

Kgl. Missiv til Mogens Gyldenstjerne.

Admiral Hans Lauridsens Skrivelse til Mogens Gyldenstjerne om Flaaden og de Svenske har Kongen faaet, men kan vanskelig give Befaling herfra om, hvad man skal gøre. Admiralen bør dog holde Søen med Flaaden og gøre Fjenden alt muligt Afbræk.

(Paa en vedlagt Seddel:) Mogens Gyldenstjerne skal befale Admiralen idelig at underrette Kongen om Stillingen og skal om muligt sende Brød og Øl til Flaaden.

Orig. med Kongens Underskrift, paatrykt Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Anamet ten 15. Dag. — Sedlen ligeledes med Kongens Underskrift. — Tr.: K. Brb.

40.

Paa Samson, 19. Juli 1566.

Hans Lavridsen Baden til Mogens Gyldenstjerne.

Han besvarer Mogens Gyldenstjernes Skrivelse af 11. Juli, beretter om Ulykken med Hannibal og Grunden til den og om Jakob Brockenhuus's Tilbagekomst. Kongen af Sverrigs Kendskab til den danske Flaade skyldes Forrædere, men Brevskriveren vil blive paa sit Skib, saa længe det kan flyde. Han beretter om de Koffardiskibe, som løb forbi Flaaden, da den havde at gøre med Hannibal.

Myn wenlig hellssen alltid forsentt mett Wor Herre. Kiere her Magnus, gunstige och gandze gode wen, ieg fick ethers schriffuelsse mett thett praeuande schiff Dauitt then 16. julij, vor schreffuett then 11. julij, for huelken ieg haffuer etther tilbørligen och høgligen att betthacke, atti betencker meg myn leglighed och lader meg faa etthers schriffelse. Att kno.(l) matt. thaller om, thett gick saa vløckeligen mett Haneballe¹⁾, thett kand ieg vell thro, mens ther ieg icke wti alld tillforladning hade bleffuen bedragen och løgen faare førtt emod alltt thett, ieg hade bestelet, schulde thett nest Guds hielp icke schedtt, och ingen fremitt enthen Lubesche eller andre hade schulde giords behoff att besegte samme schiff; thi alltt hues ther bleff giortt ved samme schiff vnder Steffuens, wor nock-somtt befalett alle schiffuens regenther, schiper och styre mend, otthe dag før wi løffue aff Sunditt och lod føre saa megen barlast till schiffett strax, att the schicket xxx

¹⁾ Underadmiralskibet Hannibal fik Slagside under Stevns som Følge af manglende Ballast og kom paa Grund.

lester och mere fran them och icke mere willede haffue. Haffde ieg icke west att schulde forladitt meg till schiper och styremend och them, som thett hade i beffaling, hade ieg selff gerne merre willede weritt i barlasten wnder tiden mett. Epter thi Jachob Brokenhus¹⁾ er nu tesbeydre komen i rigitt igen, kand ieg well thro, att kand ham nogen till thall henge paa, er thett ham muligtt att lege then fran seg och paa en anden, thett will icke forsømes. Mens then rettfferdige Gud will wi alle epter hans node och meschund forlade oss paa. Att kongen aff Suerig haffuer sagt Jacob Brokenhus, att ieg wor till schiffes, och neffend alle the høffuets mend, huem kno. matt. hade nu for-aardenett till schiffs, thett er well throligtt, thi mange for-reder ere till i thenne handell; dog schall ieg mett Guds hielp warre meg ther forre, att ieg icke well opgiffe thette schiff, then stund ieg haffuer liff eller helbrede och schiff-uet maa flyde paa wanditt, och megitt myndre drage ther frann. Nest Guds hielp tha schall kongen aff Suerig aldrig spørge sligtt eller sige om meg. Huad løcke Gud almeg-tiste ellers vill till følge meg, staar vti hans gudomelig hand alltidtt.

Kiere her Magnus, ieg kand well thro, att ieg haffuer fortientt megen vthack, for the koffarte haffuer mett magtt løffuen floden forby, huelckett meg icke muleggt wor att kunde foermentt them, thi ther kom mange forbi, then tid will(!) hade att giøre mett Hanneballe och om natthe tide, tesligiste løffe saa høgtt i winden och offuer reffett paa thre och paa fire fagne, att vi icke kunde eller throde(!) mett nogen schiff følge them. Dog wor thett them nock-som forbøditt, att saa mange i Sunditt lae, icke schuld segle floden forbi, før vi komme vnder Bordingholm, och ther thage en sedell paa amirallen.

Allige well the saae, att then Suensche laa for them

¹⁾ *Jacob Brockenhuus var i svensk Fangenskab.*

och the icke kunde komme ham forbi, dog threngte the them omkring floden. Ieg had thu schiff i vegen for them; nar the kunde driffue en tilbage, tha løff ther well thi mett magtt omkring.

Kiere her Magnus, ieg beder etther gerne, atti som myn tillforladne och gode wen welle icke forlade meg vti etthers hukomelsse eblant them, som gerne saae myn vløcke, mens vele emod them førdre myn sag till thett beste, som myn gandze fuldkomelige thro er till etther. Kand ieg thett wti nogen mad fortiene, schall ieg fyndiis etthers egen tillforplegtett att forschylde mett hues i myn ringe magtt kand werre, och well her mett nu och alltid haffue etther Gud alnegtiste euig beffalindis. Datum Samson then 19. jullij 66.

Hans Laueritsen.
Egen handt.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Mynn gunstige och gode wenn her Magnus Gylenstjerne gands venligen wti egen handtt.

Anamet 24. iullij 66.

Hans Lauerssen.

41.

Sorø Kloster, 23. Juli 1566.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen er kommet tilbage fra Forhandlingerne i Flensborg med sine Farbrødre. Han vil blive i Sorø og paa Dragsholm i 14 Dage for at jage, men kan straks komme til København, hvis noget særligt sker. Om Flaadens Forsyning og om Mangelen paa Baadsmænd.

(Paa en vedlagt Seddel:) Rygter om, at Flaaden har været i Slag med den svenske Flaade. Kongen sender ham et Brev fra Peder Skram til Gennemlæsning.

Orig. med Kongens Underskrift, paatrykt Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Anamet 24. jullij 66. — Tr.: K. Brb.

Helsingør, 24. Juli 1566.

Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Han har faaet Efterretninger fra Admiral Hans Lauridsen Baden om, at Flaaden ligger under Bornholm og at alt er vel. Over 50 Saltskibe er løbet til Sverrig; han spørger, hvorledes der skal forholdes paa Tolden, naar de kommer tilbage. Salt- og Vinskibe holder han tilbage til nærmere Besked. Han venter sin Søn Mogens med den store Flaade Skibe, der nu kommer sejltende fra Holland. Han har købt Humle til Kongen og Mogens Gyldenstjerne. Brevet overbringes af Hans Lejel.

Kiere her Mogens, gunstige herre oc synderlige gode wen, thisse schiib, som komme østen aff, haffue wærett hooss waare flaade wnder Borrindholm, somme lenger oc somme stecker siiden, thæ sijdste nu j fredags. Ieg fick oc Hans Laffuerssens schriiffuelse, holder inthet anditt end them schader inthet, Gud ske loff. Item ieg forfarer, att ther schall wære kommen offuer j^c saltt schiib met then suenske flaade ind j Suerige. Thæ, som komme fra Danske oc Köningsberg, føre then besched, thij thæ giøre saa giidsning effther thæ sagne aff thæ schiib, som løbe her aff Sundett tilsammans oc hagde achtett tiid seg till stederne oc icke ære kommen. Huorledis her will handles met them paa tolden, naar thæ komme hijd till bage igen, ær att betencke oc saa att forfare kong^e m. naadiigiste wilgie om, oc ieg maatte wiide att rette meg effther etc. Her ær naagen dansker schiib kommen aff Franckeriige met saltt, thæ ære reysde till ether att fange besched; thij ieg lader engen saltt eller wijn schiib passere østuertt, før ieg fonger ethers befalling, men thæ barlaster fortolder ieg att løbe østuertt. Her kommer en stoer flaade nu ind, ære wnder seyll aff Holland, oc forhaabes met Gudz hielp Mogens Henrickssen att komme hiem. Huad tijender hand fører hiem, will ieg lade ether wiide oc alltijd giøre, huad ether till tjeneste kand wære. Befallindis ether Gud. Ex Helsingiør met hast then xxiiij. iulij mdlxvj.

Henrick Moenssen.

Ieg haffuer bekommet j gaard oc dag hooss xx seck homle till kong^e m. behoff oc foruenther mere, will Gud, oc thæ ij secke till ethers behoff, som ieg met naagen till meg selff haffuer bestellet. Schipundett koster nu j Danske ix gamle daller met naagen grosser, ær ij daller bedre kiøb end j foraarett etc. Lest saltt gielder nu j Danske xvj gulden polnsch oc wttj Franckeriige lxx kroner etc.

(I Randen med samme Haand:)

Thenne breffuisere Hans Leyell ær Fredericks broder, then yngste, schall bliiffue hans brødres herre, om hand leffuer; ær canick j Roskilde oc haffuer well studerett etc.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig welburdig oc strenge ritther her Magnus Guldenstiern till Stiernholm, kong^e m. forordende stadtholder paa Kiøbenhaffn, myn gunstige herre oc besynderlige gode wenn.

43.

Helsingør, 25. Juli 1566.

Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Mogens Gyldenstjernes Forslag om at lade alle Skippere sværge, at de ikke har revalsk Gods ombord, fordi Reval har taget et kongeligt Skib, anser han for uigennemførlig og foreslaar at nøjes med Undersøgelse af de fra Reval og Narva kommende Skibe. Om Køb af Stenkul, Behandlingen af Salt- og Vinskibe og om Køb af Humle. Efterretninger fra Mogens Henriksen Rosenvinge. Om Vin, der er kommet til den franske Gesandt. Flaaden siges at være sejlet fra Bornholm til Øland.

Kiere her Mogens, gunstige herre oc gandske gode wen, ieg sende ether mijn schriiffuelse j gaard met Hans Leyell, formoder, ær ether till haande kommen oc j ther aff forfare leyligheden etc. Jeg bekom j jafftes ethers schriiffuelse met thæ dansker schippers, jnneholdendis, att thæ Reffuelsche haffue tagett eth schiib fran kong^e m., oc ieg schulle tage ed aff alle thæ schippers, her kommer, att

forfare, om thæ haffue reffuels gottz inde1) etc., kiere her Mogens, saa seer ieg icke, att thæ schulle wille wnderstaa them att suergie, wden thæ waare seglde fran Reuell eller fran Naruen, forthij thisse Nederlender besuere them hartt att giøre naagen eed. Huiss gode raad kand ellers betenckes, att kong^e m. opretter sijn schade hooss thæ Reuelsche, ær att raadsla. Mitt betenck ær (effther som mand hører), att thæ Reuelsche schulle haffue tagett mange schiib, ther indførd nu j thenne sommer, som wille till Naruen etc., naar thæ komme hijd j Sundett igen eller oc fran Naruen komme, att furdre them paa edtt om reuels gottz oc lade thæ, som fran andre steder komme, wforegiiffuet; doeg paa ethers schriiffuelse, igen kommer till meg ther om, will ieg rette meg 2). Om stenkull will ieg wære fortencht, om thæ kommer her; ieg haffuer engen fornommeth her j thenne flaade, wed icke heller, om schall komme, ttj her ær offuer ij^c schiib att fortolde, kommen westen aff met barlast; 3) thæ, som saltt oc wijn haffue, foruiser ieg till Marchus Hess; om hand haffuer befalning att handle met them oc thæ føre meg hans breff, lader ieg them passere. J wille lade hanom thette forstaa etc. Om homle schreff ieg ether till j gaard att haffue bekommett wttj tuo dage xx secke, saa haffuer ieg end siiden fangett xx secke, formoder met Gudz hielp mere met thæ første schiib 4) etc. Schipperne begynde att bliiffue nu naagett wuillige.

Kiere her Mogens, ieg sender ether met thenne breffuiser j seck homle, ieg haffuer laditt kiøbe for ether j Danske, weyer j schipd. j lispd., maa bliiffue staaendis, till ieg sender ether mere; j schulle end nu, will Gud, bekomme j seck. End sender jeg ether iij smaa t^r met oliuer oc limoner 5), som Mogens Henrickssen haffuer kiøbt i Andorpen for ether oc send hijd; thett andett, hand haffuer mere bestellet till ethers behoff, schall j komme, naar Gud will, hand kommer tillstede. Jeg for-

farer wttj hans schriiffuelse, hand ær reysd till Rouan j Franckerige till mijn søn, ieg ther haffuer, oc schriiffuer, hand will komme hiem met thet første, saa ieg troer, hand nu ær paa hiem reysen met Gudz hielp.

Huess tijender ieg haffuer bekommitt fran Mogens Henrickssen, haffue j att forfare wttj hans breff, ieg sender ether; naar thet ær offuerlesd, j wille sende meg thet igen met thenne samme breffuisere. J wille oc giiffue hanom naagett for then homle seck, hand fører ether frem.

Thet kong^e m. gottz, som Mogens haffuer wdsend, lader ieg bliiffue her, till Gud will mere kommer, som hand haffuer bestellet.

Kiere her Mogens, ær her kommen iij fad wijn fran Amsterdam 6), som ær tillschreffuitt Iøren Sested att anname paa her Karls, then frandsche legates¹⁾, wegne, ther hooss tuenne breff Sested tillschreffuitt etc. Saa haffuer ieg wttj hans frauerelse ladett anname samme wijn oc indschiibett wttj thenne schude att føre till Kiøbnehaffn. Ieg haffuer loffuett hanom till fractt viij marck danske, oc saa haffuer ieg betallett then hollender schipper for fractt for wijndend iijj enckell daller.

Kiere her Mogens, ieg beder ether, attj wille wære wbesuerett att sende ethers budtt till legaten oc giiffue hanom thenne mening att forstaa 7), oc att hand betaller thenne breffuisere thæ viij marck danske oc sender meg thæ iijj enckell daler, ieg wdlagde, met samme breffuisere. Ieg hagde icke tijd att schriiffue hanom selft till, før her ær bestelling nock for en mand. Ieg sender met hanom thæ ij breff, som kom met wijnen, j wille lade anttuorde legaten, att thæ sendis hijd till bage igen, om Iøren Sested will see them, naar hand kommer hiem. Item thæ schiib, j natt komme aff Øster søen, haffue inthet fornømmett waare schiib wnder Borrindholm. Fiskere hagde

¹⁾ Charles Dançay.

sagdtt for thennom, thæ waare løbne till Øland; Gud aldmectiste være thøris leydsager oc beuare them fran ald wløcke, huilchen samme herre ieg will haffue ether befallett oc alltijd giøre, huess j kunde haffue wilgie oc tieneste aff. B(!) ex Helsingjør met hast then 25. iulij 66.

Henrick Moenssen.

Item att legaten will oc betencke then schippers folck, som førde wijnen hijd aff Holland, met j daller 8); ær thet saa brugen.

Item siiden thette breff ær sammen stuckett, bekom ieg eth Mogens Henrickssens breff, som ær then traad bunden om; ther wttj kunde j forfare, huor [thett]') tillstaar j thæ land; naar j haffue thet les[d], wille j strax sende meg till bage igen enth[en met] thenne breffuiser eller en anden wist bud, ielg haffjuer icke selff rett offuerlesd end nu, kom [meg] j thenne stund till haande.

(Bagpaa: Spor af Seglet og Udskriften:)

Erlig welburdig oc strenge ritther her Magnus Guldenstiern till Stiernholm, kong^e matts. forordende stadtt(!) paa Kiøbnehaffn, till eygen hand.

(Mogens Gyldenstjernes Randbemærkninger:)

1) Om Reuel gods. 2) Stenkul. 3) Skyb. 4) Hummelle. 5) Ollyffen oc limonner. 6) 3 fad wyn tyl legaten. 7) Att gyffue legaten tyl kende. 8) Driickependinge.

44.

Helstingør, 27. Juli 1566.

Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Der hersker Utilfredshed blandt de Søfarende, som han vil anmode om at vente roligt, til han har været hos Kongen. Om Indkøb til Bjørn Andersen Bjørn. Om Sagen mod en hollandsk Skipper og om Skibe med Sild. Han er meget svag og vilde helst ligge til Sengs.

1) Et Stykke af Brevets Rand er skaaret bort.

Kiere her Moens, gunstige herre oc besynderlige gode wen, ethers schriiffuelse bekom ieg nu strax klokken xij slagen met thæ breffue, ieg hagde sendtt ether, som Moens Henrickssen meg tillschreffuitt haffuer etc.; saa bekom ieg ethers schriiffuelse tilforn j dag klokken viij slagen met schippers, attj hagde send meg forskreffne breffue, oc ther hooss giiffue j ethers betenck att forstaa. Saa kand ieg icke forholde ether end nu, huad ord her wancker ebland then søfarne mand; thæ siige well att wille end nu giiffue kong^e m. effther hans n. begiering, doeg formercker ieg, att ther ær andett wnder, mene att komme igen thøris bekostning, huor for ieg achter, effther thette breff ær besegld, att komme paa toldboden oc haffuer beschedett alle schipperne ther, will them foreholde, huess kong^e m. ær begierindis om bodzmend oc met beste lempe aldtingis fremfare, oc att ieg will selff met Gudz hielp giiffue meg till kong^e m. j morgen, huor ieg kand finde hans matt., oc giiffue hans m. tilkiende, huor wttj thæ besuere seg, oc att thæ wndholde seg her, saa lenge ieg kommer till bage igen etc. Thet breff, ieg hagde schreffuitt ether selff till, sender ieg ether igen effther ethers begiering; naar schipperen met wijnen oc ethers homle kommer frem, attj wille tha hielpe hanom till sijn besched. Item bedendis, attj wille well giøre oc lade Biørn Anderssen forstaa, att Mogens Henrickssen haffuer bestellet naagen wrter till hans behoff, oc thet første hand kommer hiem, will ieg skicke hanom till haande. Hand schreff naagen dage siiden, begierett att kiøbe hanom naaghet saltt till gode, tha ær her inthet godtt kiøb for haanden, wille inthet giiffue lesten wnder xv daller, thet gielder j Danske xvij polsch gulden, oc wttj Franckeriige gielder fast offuer lxx kroner etc. hundrethet, ær xij lester. Item naagen dage siiden kom ethers schriiffuelse meg till, attj hagde naagen tilltall till en schipper aff Harlingen, Hannicke Ellick, att schulle anholde hanom paa wiidere

ethers besched, saa haffuer en anden, heder Dyrick Louuesen, tagett then saeg till seg oc giffuet hans breff att schulle affthalle sagen met Biørn Kaass, som hand meg for eth aar siiden om tillschreffuitt haffuer. Ær then, kong^e m. pleyer att faa thæ hingste aff, haffuer oc hiemme j Harlingen, then kom hijd nu j thisse dage, oc ieg foreholdtt hanom ethers schriiffuelse; suarede hand att wille giiffue seg till ether oc handle ther om oc tage mijn schriiffuelse met. Siiden haffuer ieg inthet fornømmett hanom. Kommer hand, wiide j nu thenne mening. Item wille j giøre well oc lade Marcus Hess forstaa, hand schriiffuer att haffue forfaret, her schall wære schiib met sijld etc., oc att thæ oc maa giøre som andre met wijn oc saltt etc., saa haffuer ieg engen fornømmett, som haffuer mere inde end iij oc iiij lester, ær aff thenne sommer sijld; att hand will schriiffue meg till, omtt ieg schall befalle schipperne att komme dijd, effther thij thæ haffue icke mere etc.

Kiere her Mogens, ieg kand ieke efftherlade att beklage meg for ether, att ieg giøres fast suaeg, oc waare icke, ieg schulle giiffue then søfarne mand sijn besched, holde ieg mange dage wed mijn seng oc hagde nu best rolig-het paa gamle dage behoff, oc waare ieg meg self raadendis, toge ieg icke thenne reyse meg for. Gud maa giøre aldingist effther sijn behagelige gode wilgie, huilchen ieg ether befaller oc alltijd att findis willig att tiene ether. Ex Helsingiør met hast then 27. iulij 1566.

Henrick Moenssen.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welburdig oc strenge ritther her Magnus Guldenstiern till Stiernholm, kong^e m. forordende stadtholder paa Kiøbnehaffn, till eygen handtt gandske wenligen.

Fra Henrick Monssen.

Nygaard i Ods Herred, 31. Juli 1566.

Hans Skovgaard til Mogens Gyldenstjerne.

Da Kongen har befaleet Henrik Mogensen Rosenvinge at tage Sejl og Ror fra de Skibe, der er løbet til Sverrig, skal han efter Tolderens Anmodning sende ham nogle Folk til Hjælp. Kongen vil ikke tage Skibe eller Gods fra Skipperne, men kun tilkendegive dem, at de har handlet urigtigt.

Kiere her Magnus, synnerlige gantz gode wen, ko. mtt. min naadiste herre befalit mig att schulle schriue etther till, att hans mtt. haffuer befalitt Henrich Mogensen, tollerere vdj Helsingør, att schulle haffue vpseende mett, nar the kofarter, som vdj Suerige nu ere jndlobne, komme vdj Sundett, hand tha fran thennom schal tage segell oc roer oc thennom paa wiidere beskeed ther vpholde. Atj therefore, nar tollereren etther tilsiger, wille forskicke till hannom til Helsingør nogitt folck, som hand kunde haffue hoß sig, om behoff giordis, effther som hand ether selff ydermere schall vnderuise.

Kon. mtt. befalitt mig oc att schulle schriffue ether till, att hans mtt. icke lader anholde same skiibe i then mening, att hans mtt. wil haffue same skibe eller gotz, men att the jo i thet mindste mue see oc forfare, att the icke haffue giort rett ther vdj, att the saa ere lobne til fienderne oc ther fore mue giffue hans mtt. bøn, førre the løbe wiidere; thi thet er wel att formode, at en partt mett gode wilge ere ther indløbne.

Kiere her Magnus, thette haffuer ieg effther ko. mtts. befalinge ether icke skuld forholde, oc ether att tiene er jeg willig. Gud almechtiste befaler jeg ether euindelich. Met hast aff Nygard i Otz herridt then 31. julij anno etc. 1566.

Hans Skougaard.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift.)

Erlig welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Guldenstern till Sternholm, ko. mtts. stadtholder paa

Kiøpnehaffnn, min synderlig gode wen, gantz wenligen tilskreffuet.

Anamet 3. dag.

46.

Helsingør, 2. August 1566.

Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Han beretter om sin Rejse til Kongen og dennes Beslutninger om Udtagelsen af Baadsmænd fra Skibene. Om Behandlingen af Skibe, der har sejlet Salt og Vin til Sverrig. Han foreslaar at lade Floris Florissen af Stavoren passere frit. Om Vanskelighederne ved at købe Hamp og Kabelgarn. Om Prisen paa Salt.

Kiere her Mogens, gunstige herre oc synderlige gode wen, effther ethers raad haffuer ieg nu wærett hooss kong^e matt. Hans n. wor dragen aff Draxholm, ieg kom dijd, oc fandt hans n. wttj Esckeberrig sogen etc., gaff hans m. wnderdanigst tilkiende, huess thisse schippers oc søfarne folck haffue wærett till sinds om, att thæ nu schulle offuergiiffue bodzmend till kong^e m., oc saa huorledis thet tillstaar wttj Nederlanden oc huess Moens Henrickssen schreffuitt haffuer, ther hooss ald leylighet met beste lempe hans kong^e m. beretthet, att thæ finde seg nu besuerett att giiffue naagett i thenne sommer mere, end thæ j forarett haffue giortt, oc att hans m. maatte bekomme aff naagen faa schiib naagen faa bodzmend, som icke hagde giiffuett j forarett, huor met hans m. en ringe ting hulpett wor, oc att thisse schiib, som hagde giortt kong^e m. tieniste j forarett, maatte siige, att thæ waare saa lenge opholden, for x eller xij smaa schiib icke hagde wærett her j forarett; met anden mere berettning etc. Ther paa hans m. giiffuett naadigst for suar, ieg maatte lade them seyle paa thenne tijdt. Saa haffuer ieg strax j gaard effther middag, ieg kom hiem, hagdt alle barlasters for paa tolden oc giiffuet them met beste lempe thøris besched, oc att kong^e m. icke wiste aff, mand nu hagde

furdrett af them folck, oc for huess thæ hagde giortt j foraarett, wille hans m. wære them alle en naadig herre oc konge etc.; met mere gode føye, huess ieg kunde forbedrett, huorfore thæ tackede storligen oc bleffue well till friidz. Haffuer them saa strax fortoldet paa thøris forplictelse breffue att seyle paa wfordechtige steder; men thæ, som met saltt oc wijn komme, foruiste ieg till Marchuss Hess, oc met sijld, som haffuer naagett dyrtt oc forslaar etc. Ieg gaff oc hans m. wnderdanigst tilkende om thæ saltt schiib oc met wijn, wttj Suerige ære indkommen, hooss lx schiib tilsammens, huorledis ieg schulle handle met them, naar thæ komme hijd j Sundett. Sua-rede hans m. først att schulle lade løbe ind for Kiøbnehaffn, att tage saa segll oc roder fran them att ligge paa wiidere besched. Jeg ther till sagde, att mand icke kunde komme hen met, om thæ met wold oc mactt waare indførde oc thet giorde beuijsliigtt. Bleff saa sætt j hans m. betenck, till hans m. kom till Nygaard oc ieg om morgend thallede hans m. till om thet samme. Tha wor hans m. naadigst till friidz, att ieg lode her ligge samme schiib fortøyettt oc tage thøris segll j land for en redsell skyld, att ther giordes forbøn for them, huor om hans m. strax befoell Hans Schouffgaard att schriffue ether thenne mening till oc ieg her hooss sender ether¹⁾). Huess andre ærinde ieg berette hans m. om bestellingen her, gaff hans m. meg naadigiste suar oc wor well tell friidz; ther met ieg toeg mijn affsched etc.

Thenne schipper Flores Floessen aff Stauerer ær nu kommen met eth nytt schiib, wttj winters bygdtt, aff Franckeriige met saltt oc wille gierne, ieg schulle lade hanom passere paa Danske; ær then, som kong^e m. fick hans schiib aff j forgangett aar oc ær end nu schuldig. Saa hagde ieg well formodett att tagett meg then befal-

¹⁾ Formentlig det foregaaende Brev.

ning offuer att ladett hanom passere frijtt, oc icke schulle giiffuett naagett ther for, effther thij thet haffuer seg saa met hanom, som j well wiide etc. Doeg wille ieg, thet schulle haffue naagen anseendtt, att thett met mijn forbøn oc schriiffuelse till ether hanom bewilgiedes; hand will wære till friidz paa eth aars tijdtt eller thu met then sum, konge m. ær hanom schuldig. J wille nu strax giiffue hanom suar oc sijn afschedtt schriiffttliig till meg, saa han worder blijd; hand haffuer wærett studzig etc.

Ethers schriiffuelse fandtt ieg, nu ieg kom hiem, inneholdendis om hamp oc kablleggarn att bestelle till konge m. behoff, ther om oc Knud schriiffuers¹⁾ breff etc., saa seer ieg engen gode raad her till paa thenne tijdtt; orsagen ær, som j well wiide, att alle thæ, som wille paa Naruen oc Riige, haffuer giiffuett her store pendinge wdtt oc ære kommen wttj eth slap marckett ther. Komme mange fran Naruen, ære icke halff ladtt, oc mange haffue engen hamp etc., oc att tage fran them, som føye hamp haffue inde, wille thæ findes besuerett wttj oc wij ther offuer komme wttj mere røij oc røchte end her till wærett haffuer. Gudtt schall wiidett, ieg gierne tiente konge m. oc rammede hans n. beste, men thet siider saa sammens, som ieg nu haffuer schreffuitt. Wttj Riige gielder hampen xiiij oc xiiij daller; thæ wille ther till met haffue thøris fractt, som billigtt ær. Bedendis, j wille her om raadsla met Knud schriiffuer oc tencke thæ beste raad. Waare ther hamp wttj Kiøbnehaffn att bekomme, waare mitt raad, mand ther om handlede, thij thet staar icke till, att ieg kommer her till then handell, ieg bekom j fiord, thij mange bleffue passerett paa Naruen frijtt for engen penninge, men nu j thette aar haffue giiffuett store summe, som j well wiide. Siuntes meg att kalle Marcus Hess her om j raad, doeg icke lade hanom wiide om mijn schriiffuelse. Flores kand

¹⁾ *Knud Pedersen, Slotsskriver paa Københavns Slot.*

siige ether, huad kiøb j Franckeriige ær paa saltt, huother haffuer j forraad naaghet; ær icke tijd att giiffuet hen etc. Naar Gud will, Moens kommer hiem, schulle j fange att wiide, om hand naaghet synderligtt wed, oc ieg all-tijd willigtt oc gierne giør thet, j ære tientt met. Ether Gud aldmechtiste befallindis oc spare lenge liiffuet oc hel-breden giiffue effther sijn gode wilgie. Ex Helsingiør met hast then 2. augustj 1566.

Henrick Moenssen.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welburdig oc strenge ritther her Magnus Guldenstjern til Stiernholm, kong^e matts. forordende stadttholder paa Kiøbnehaffn, mijn gunstige herre oc besynderlige gode wenn.

Anamet 2. augustij 66.

47.

Nygaard i Ods Herred, 2. August 1566.

Hans Skovgaard til Mogens Gyldenstjerne.

Han skal holde den Karl, der er kommet fra Sverrig med Gregers Truidsen Ulfstand, isoleret i Herberget, modtage Brevene af ham og sende dem til den franske Gesandt og til Kongen. De drager næste Dag til Halsnæs.

Kiere her Magnus, synnerlig gode wenn. Jeg gaff kon. mtt. vnderdanigst til kiende om thenn karll, som aff Sue-rige mett Gregers Trudsen er kommitt, saa haffuer hans mtt. befallitt mig att schriffue etther till, atj wille bestillitt, att same karl bliffuer stille i herbergitt, oc lader ware paa, att hand ingen stedz vdgaar, ey heller nogen kommer till hannom att snakke eller tale, effther som i wiidere selffue thet best bestille kand, oc atj wille lade anamme aff hannom, hues breffue hand haffuer. The, som ere tilschreffuitt legaten¹⁾, mue i lade antuorde legaten; men the,

¹⁾ *Den franske Gesandt Charles Dançay.*

Jacob Brockenhuse er tilskreffuit, schulle i forschicke till kon. mtt.

Hues i vdj thet andett ethers schriffuelse formelder, haffuer jeg vnderdanigst berett ko. mtt. Kiere her Magnus, etter att tiene er ieg willig. Gud almechtiste befaler ieg ether. Aff Nygard i Otzherritt met hast then 2. augustj anno etc. mdlxvj.

Hans Skougardt.

Jeg forseer mig, wij drage i morgen til kongsgarden paa Halsnes. Gud were altid mett ether.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Gyldenstern till Sternholm, ko. mtts. stadtholder paa Kiøpnehaffn, min synderlig gode wen, gantz wenligen tilschreffuit.

Anamet 2. dag.

48.

Visborg Slot, 3. August 1566.

Jens Bille til Mogens Gyldenstjerne.

Han har i et Aarstid anmodet Kongen om Malt og Rug, men skønt Kongen har lovet at skaffe det, har han intet faaet. Han forstaar ikke, at Gulland er saa glemt i Danmark. Han kræver kun ud fra den højeste Nød. Paa Øen hersker der Hunger og Dyrtid, og han beder derfor Mogens Gyldenstjerne henvende sig til Kongen om Undsætning.

Wennliig kierliig hiilßenn nu oc altid forssennd met Wor Herre. Kierre her Magnus Gyldennstiernn, frennde oc synnderliige guode wenn, nest min wennliige tacksiigellße for alth ærre oc gott, som y mig altid giortt oc beuist haffwer, for huilchith y schulle altid finnde mig ganntze guoeduillig till att forschilde mett ether wdj hues maade ieg wed, ether till wille eller guoede kannd werre, giffwer ieg ether ganntze wennliigen att wiide, att ieg haffuer nu paa ith aars tid saa tid oc offthe, som mig mueliigen haffuer weriith, schriffuith konn. maitt. thenn

legeliighet till, som siig haffuer her paa slottiid begiffuith, blannth andenn legeliighet giffwiith till kiennde, huad tranng oc brøst her paa slottiid er for malth oc rug 1), oc begeriid wdaff hans naadis konn. maitts. wndsettning. Tha epther sliig min begiering haffuer ieg bekommitth ith hanns naadis konn. maitts. naadiige suaar, dateriid wdj Kiøbinghaffnn thenn første dag februarij¹⁾ nu forgaangen, att hanns naadis konn. maitts. willde beffalle hanns naadis stadholder oc rennthemesther, att ieg schulle bekomme wndsettning; dog haffuer ieg ingenn fortrøstning fangith enn till denne dag, som er thenn 3^e augustj, huilchid Gud wed oc y bedre betenncke kunde, enn ieg thett schriffue kann, iche er enn ringe bedrøwelße. Oc kann ieg icke nocksom forwndre, att sliigt ith Danmarcks rigis ledemod, som thette lannd er, schall werre saa blott oc hartt att forgett. Jeg thuiler iche paa, atthj erre jo ther wdj rigiith, som førre haffuer werrith thenne lannds legeliighet bewannth oc kunde berette, huor ther om wor, der som nogenn mig wilde mistencke, att ieg schulle esche eller begierre mere wndsettning, enn thenn høgiste nød wdkreffuer. Her haffuer till forenn weriith wdj feyde wiis lenssmend paa Gullann, som haffuer kundith giortt fyennderne stor affbreck, oc haffuer ther hafftt guoede middell till, thi formuen haffwer werrith for handenn. Jeg will iche bemøde ether mett lanngwariig beschriffning, huor her till staar eller hues ieg aff min rinngge formuge haffuer forstrecktt till thette huss opholding, efftherdj y well bedre kunde betenncke, huor thenn er till synnde, som haffuer ith huss wdj beffalning paa enn wdklippe, ther som jngenn kommer oc fører nogett oc mand thet iche heller kann bekomme hoes siig sielff, enn ieg thet schriffue kann. Inn summa, thett mesthe, till kiøbs er her paa marckiith, er hunger oc dyrtiid, saa Gud schall

¹⁾ *Tr.: K. Brb.*

wiide, att kunde ieg bekomme thett her fraa, som ieg haffuer førth hiid, mig schulle bedre nøgis wdj Kiøge krog enn her. Kierre her Magnus, beder ieg ether ther forre saa ganntze, kierliigenn oc giernne som min gunstiige oc høgfortroennde wenn, y wille well giørre oc werre mig behielpeliig hoess konn. maitts. min aller naadiigiste herre, att ieg motthe bekomme wndsetning her till slottiid, som høgist fornødenn er, att ieg iche elenndeliig schulle offuer all min schiild eller brøde komme wdj nogenn foracktelse. Huor ieg nogenn tid y mine dage sliig ethers welgierning kunde thiennistachteliig forschilde, ieg eller nogenn aff minne, schulle ieg thett iche forgette, saa lennge Gud wilde sparre mig liffuith. Kierre her Magnus, forlader mig, att ieg ether saa dristeliig bemøder. Huor y wiide att bruge mig ether eller nogenn aff ethers thiill thienniste, schulle y altid haffue att raade oc biude offuer mig som offuer ethers besynderlig guoede wenn, denn y aldielis jngenn thuill paa haffuer. Ieg will her mett haffue ether thenn almegtigiste Gud befalliith. Lader Karinne¹⁾ hiilße ether mett mange tusind gode netther. Aff Wisboriig slott thenn 3^e dag augustj aar 1566.

Ienns

Biilde.

(Paa Omslaget: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig oc welbiurdig mandtt her Mogenss Giildennstiernn tiill Stiernholm, konn. matt^s statthollder paa Kiøffmenhagen, mynn kierre frennde och synnderliig guoedde wen, wenliigen sendendis.

Anamet fra lens Bylle ten 19. augusty 66.

(Samtidig Randbemærkning:)

1) malt oc rugh.

¹⁾ Karen Rønnow Jens Billes.

Frederiksborg, 5. August 1566.

Hans Skougaard til Mogens Gyldenstjerne.

Om Breve fra Charles Dançay og Danzig, Rygter om et Slag mellem Kejseren og Tyrkerne; om et Brev fra Peder Skram, om Jakob Brockenhuus o. a.

Kiere her Magnus, synnerlig gantz gode wen, Gud were altid mett etther. The breffue fran legaten¹⁾, i sende til ko. mtt., ere komne til stede.

The Dantzschers breff sendis till doctor Hieronimus²⁾, hand taler vden tuill mett etther ther om.

Hues andett i schriffuer mig till, haffuer jeg vnderdagnigst ko. mtt. formeldett. Att keyserens folck mett Tørcken schall haffue slagets, tror jeg er inthett, for att churførstens bud er nu her hoß ko. mtt., er for xiiij dage affreysett; hans naade schriffuer ther inthet om til ko. mtt., ther for schall ther nøye were nogitt om. Ellers er her inthet nytt, vden hues her Peder Schram schriffuer, som jeg forseer meg hand oc schriffuer ether till; thett sionis dog att were wuisse. Gud sende oss snartt gode tiidinger. Kommer mig nogitt fore førre end ether, schall i gierne faa thet att wiide.

Som i schriffuer om thenn trometter, tha beger ko. mtt., atj schulle lade hannom bliffue tilstede til hans mtt. tilkomst oc midler tiid søge bord paa slottett.

Dringelberg³⁾, befaler kon. mtt., schall fortøffue vdj Kjøpnehaffn, til hans mtt. kommer thiidt. Jeg tror well, kunde i medler tiid nogitt handle mett hannom, thet war well gott; i ramme selff ther til mett.

Hues Nilaus Nilsen⁴⁾ etther haffuer berett, haffuer jeg kon. mtt. forelest.

¹⁾ *Den franske Gesandt Charles Dançay.*

²⁾ *Dr. Hieronymus Thenner.*

³⁾ *Kristoffer Dringenberg fra Bryssel.*

⁴⁾ *Antagelig den i Danmark fødte Engelskmand, der omtales i kgl. Misse af 11. Aug. s. A. til Henrik Mogensen Rosenvinge; se K. Brb.*

Om Jacob Brochennhuses sag¹⁾ haffuer jeg nu egien talitt ko. mtt. till, effther som hand mig i thett breff, i mig sender, tilschriffuer, kand dog ingen anden suar faa end som tilforne.

Kiere her Magnus, etther att tienne er ieg willig. Gud almechtiste befaler jeg etther euindelig. Aff Frederichsborg thenn 5. augustj anno etc. 1566.

H. Skougard.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig oc welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Guldenstern till Sternholm, kon. mts. stadholder paa Kiøpnehaffn, min synderlig gode wen, gantz wenligen tilskreffuet.

Anamet 6. augusty 66.

50.

Frederiksborg, 7. August 1566.

Hans Skougaard til Mogens Gyldenstjerne.

Han har talt med Kongen om Udvekslingen af Fanger. Om Poul Hvitfeldt paa Halmstad Slot og om to fangne Landsknægte.

Kiere her Magnus, synnerlige gantz gode wen, huad i oc the andre gode herrer, ko. mtts. raad, mig tilschriuer anrøindis Jacob Brochenhusing oc Gregers Wlffstandz erinde²⁾, thet haffuer jeg vnderdanigst ko. mtt. min naadiste herre forelest, wil oc gantz gierne mett all fliid førdre ther vdj, saa møggitt mig staar till att giøre. Pouell Huitfeldt³⁾ schreff jeg till effther ko. mts. befalinge at schulle hiem forløffue the schandzegraffuere oc wogne, hand schriffuer om, paa wiidere bescheed. The thuo fangne landzknechte seer ko. mtt. for gott an bliffuer vdj fengslitt well for-

¹⁾ *Han var taget til Fange af Svenskerne.*

²⁾ *Om Udveksling af svenske og danske Fanger; begge var sendt til Danmark for at forhandle herom; jvfr. Hist. Tidsskr. 5. R. II, S. 619 f.*

³⁾ *Lensmand paa Halmstad Slot.*

waritt, till regimentett kommer tilstede, paa thet the ther kunde anname oc bekomme theris fortiente lønn. Kiere her Magnus, sender jeg ether Pouels breff egien. Oc ether at tiene er jeg gantz willig. Gud almechtiste befaler jeg ether. Met hast aff Frederichsborg then 7. augustj 1566.

H. Skougardt.

(*Bagpaa: Spor af Seglet og Udskriften:*)

Erlig welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Guldenstern til Sternholm, ko. mts. stadtholder paa Kiøpnehaffn, min synderlig gode wen, gantz wenligen tilskreffuit.

51.

Frederiksborg, 11. August 1566.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Rygterne om Undergangen af nogle af Flaadens Skibe under Gotland.

Orig. med Kongens Underskrift og paatrykt Segl. — Tr.: K. Brb.

52.

Frederiksborg, 11. August 1566.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Bkræftelse paa Rygterne om Orlogsskibenes Stranding ved Gotland. Om en Spanier, der forstaar at gaa under Vandet, og om et Brev til Jens Bille.

T. o. a. L. 9, 7 b. — Tr.: K. Brb.

53.

Helsingør, 12. August 1566.

Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Om 5 Skotter, der har tilbudt deres Tjeneste, og om nogle hollandske Skippere med Silde- og Vinladning.

Kiere her Mogens, gunstige herre oc synderlige gode wenn, thisse v Schottzmend haffuer wærett thenne mijn

schriiffuelse begierindis till ether, om j hagde thøris tieneste behoff paa kong^e m. wegne, tha wille thæ tiene for hage schøtter oc lade seg bruge, huor hans m. will, oc ære begierindis, thæ met første maatte bekomme thøris besched, beklagendis seg, thæ haffue icke mange penninge att fortære. Then fornemeste ebland them heder Hans Gilgou etc.

Item kom her j gaard en hollender schipper, heder Frederick Thommessen, aff Amsterdam, haffuer inde for Peter Barttz j Danske xv lester sijld oc wille passere egenom, oc ieg hannom foruijste till Marcus Hess. Hand forgiette att tage mijn schriiffuelse met. Om ether siuntes, efftherthij hand tiener kong^e m. oc haffuer nu j thenne krig beuiist seg willig oc bestellett hans m. homle, att hand bleffue tilladtt att passere frij wden naagen penninge ther att wdgiiffue, oc j wille lade Marcus Hess her om forstaa, oc ieg bekomme suar till bage igen.

Item her kom oc j dag en schipper till meg, heder Steffen Ianssen, haffuer wijn inde, wille till Danscke, sagde, hand hagde naaghet inde, som ether tilkommer, oc begierett, hand maatte løbe op for Refshallen, oc ieg foruiisde hanom till Marcus Hess. Hand kom oc j liige maade i sommers met wijn, oc ieg tillstedde hanom att løbe for Kiøbnehaffn, hand brugte Hans Laffuerssen hooss kong^e (!), att hand met samme wijn maatte passere, oc skiød paa, then tillkom Jehan Falckener, oc kong^e m. then tijdtt naadigen bewilligede hanom, oc inthet wdgaff. Siiden kom Mattheus Tinnagell till meg oc sagde, hand hagde met wrett giiffuet hans saeg fore, oc att thet icke tilkom Jehan Falckener, oc wor icke till friidz met hanom, sagde att wille haffue att giøre met hanom ther for, naar thæ komme till Amsterdam etc. Kommer hand till ether, tha wiide j nu thenne leijlighet. Wille j oc lade meg wiide, om hand farer met sandhed, at hand haffuer naagett gottz inde for ether. Ieg giør alltijd willigtt thet, j

kunde haffue tieniste aff. Gud aldmectiste wære met ether.
Ex Helsingør met hast then xij. augustj aar mdlxvj.

Henrick Moenssen.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:.*)

Erlig welburdig oc strenge ritther her Magnus Guldenstiern til Stiernholm, kong^e matts. forordende stadttholder paa Kiøbnehaffn, mijn gunstige herre oc besynderlige gode wen, till eygen handtt.

54.

Helsingør, 13. August 1566.

Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Han har faaet Kongens Skrivelse om Ulykken, der har ramt Flaaden, og om at opholde store Skibe til nærmere Besked. Det eneste større Skib, der fandtes, har han sendt til København.

Kiere her Mogens, gunstige herre oc synderlige gode wen, kom j gaard klokken trij slagen meg till haande paa kong^e m. toldboed hans m. schriiffuelse, jnneholdendis att wære tilkommen en merckelig schade aff Gudz werdlig paa hans m. orlog schiibe, ther for befallindis, att naar naagen schiibe komme hijd j Sundett, enthen aff østen eller westen, store paa ij^c, iij^c eller iij^c lester, att ieg thennom met beste lempe schulle opholde, till saa lenge ieg finge hans m. wilgie att wiide etc.

Saa wor then tijd alle schiib fortolde, oc wor heller engen store schiib j Sundett, thæ største paa j^c lester, wden eth, haffuer hieme j Bremen, wor oc fortoldet, then furdrede ieg hans søø breff aff, thet behøldtt, sende saa tuo søfarne borgiere wdtt att besichte samme schiib etc. Tha haffue thæ giiffuet besched fran them, att thet ær eth schøntt well bygd nytt schiib met ald sijn behøring, oc giidzett att wære stortt paa jxl lester, ær nu strax kommen aff banckestocken, haffuer inthet andett inde end sand oc wille till Danske. Saa haffuer ieg nu befallett

hanom att sette for Reffshalen oc giiffuet hanom thenne breffuisere met, Lass Maar, att leydzage hanom frem oc hanom anttuordet schipperens søø breff, huilchet hand schall giffue till ether, bedindis, attj wille lade kong^e m. forstaa thenne mening. Waare thet j^c lester større, schulle thet well tiene hans m., oc mand kunde bedre komme hen met, end thet hagde hiemme j Nederlanden. Thet kand besichtes, om thet kand tiene kong^e m.; waare siiden att handle met schipperen, oc att thet met første maatte bestelles, paa thet schipperen schulle icke for lenge opholdes paa huilchen wey thet schulle wdtt met hanom, thij thet ær høst dag, oc en dag ær nu en gantz wge for søfarett folck etc.

Ieg will oc rette meg effther kong^e m. befalning, om her kommer naagen saadanne schiib enthen østen eller westen aff, them att opholde oc giiffue tilkiende paa wiidere bescheedtt. Ether att tiene gjør ieg alltijd gudtwillich. Befallindis ether Gud aldmectiste. Ex Helsingør then xiiij. augustj mdlxvj.

Henrick Moenssen.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welburdig oc strenge ritther her Magnus Guldenstiern till Stiernholm, kong^e matts. forordende stadtholder paa Kiøbnehaffn, mijn gunstige herre oc besynderlige gode wenn.

Fra Henrick Monssen i Helsingør.

55.

Visborg, 18. August 1566.

Jens Bille til Mogens Gyldenstjerne.

Han beder atter indtrængende om Hjælp af Penge og Levnedsmidler inden Vinteren. Han har hjulpet af sine egne Penge og Korn m. m., saa at han intet har mere, og han kan ikke faa noget. Efter Ulykken med Flaaden er der nu over 1400 Mand, der skal ernæres, og Byen og Landet er forarmet. Han beder om at faa Kirkekornet fra Skaane gjort til Malt og tilsendt ham.

Wennliig kierliig hiilßenn nu oc altiid forssen[d]¹⁾ mett Wor Herre. Kierre her Monns Gyllenstjerne, frennde oc siinderliige guode wenn, nest minn wenlig tachsiiigelße for alth ærre oc gott, som y mig altid giortt oc beuist haffuer, for huilchit y altid schulle finde mig gantze guoedwilliig till att forschilde, wdj hues maade ieg wed ether till wille eller guoede kannd werre, kiere her Mons, giffwer ieg ether ganntze wennliigenn att wiide, att ieg nu nogle gaanngge haffuer schriffuith konn. maiits. till om dette hwss legeliighet, om wwndsetning, om malth, rug oc salth. Saa haffuer jeg enn ganng bekomith hanns naadis konn. maiits. naadige suar, daterith thenn første februarij, liidenndis, att hanns naadis konn. maitts. wille befalle hanns naadis stadholder oc rennthemester att forschaffe sliigt hiid. Saa haffuer ieg enn icke tiill [thenne] dag, som er thenn 18. augustj, aldielis inge[n] fortrøstning eller wwndsetning becommith. Haffuer jeg oc nogenn tiid siidenn haftt mith egiith budt ther nedre, huildchiith er kommett suarløst tilbage igenn; thi Gud wed, att thett ith hartt korss er. Jeg haffuer nu forlagt aff mith egith baade penninge, kornn oc anddenn deell, saa ieg nu iche mere sielff haffuer, oc iche heller her er att bekomme aff nogenn anddenn. Oc offuer all anddenn wlyche oc beswering er thenne bedrøffuede tiid paa kom[men] me[tt] ko[nn.] mats. orloffs flaade, saa att her enn nu paa landith oc wdj byenn er offuer xiiij^c mandth, som y kunde tenncke, huad fordeell the kunde skaffe paa thette fortherrede oc blotte land, saa her er mange, som haffuer haftt god effne oc haffuer nu huerchenn brød eller anddett [t]jill thennom eller theriis børnn, der siig Gud maa offuer forbarne. Jeg haffuer spiißiith wdaff slottiid offuer vj^c mannd oc enn nu dagliige dag spißer, oc huerchen byenn eller lanndith kand formaae att spiße

¹⁾ Brevet er en Del beskadiget.

dennom, saa her er nu (diss werre) ith armth nesth. Gud maa wiide the beste raad, der som ieg saa schall werre forlatth; kand oc intid forschaffe mett schriffwelßer oc ey heller kannnd komme sielff till ords. Saa giffwe Gud thet enn bedre ennde, enn thet seer wd till. Kierre her Monns Gyllenstiernn, jeg beder ether saa ganntze giernne [som] min kierre frennde oc høgstfortroende wenn, y wille well giørre oc ramme denn beste middell ther wdj, som y bedre kunde betennche, huad magt ther ligger paa, enn ieg thett schriffue kand, att ieg motthe bekomme wndsetning engang indenn winther, j^c lesther malth, j^c lesther rug oc j^c lesther salth

Jeg haffuer sportt, att boriigmesther wdj O[ess]¹⁾ schall haffuee beffalning att opberre kirche kornn wdj Skonne, huad thett forslaar, wed ieg iche. Der som konn. maits. wille giffue beffalning, att samme kornn bleffue giortt till malth, forsseer ieg mig til, att the borgerre wdj Oess lempe- lig kunde thet forffuordre hiid till lanndith²⁾. Kierre her Monns Gyllenstjerne, haffuer well Jenns Trudßen³⁾, hues siell Gud naade, beretiid for mig, huad fliid y haffuer forwennth, att thette huss motth[e] bleffue wnds[at.] ther forre fast wiid ether, forhobindis, at Wor Herre motthe engang komme oc hugsualle oss. Kierre her Mons, for- lader mig, att ieg biuder saa rundeliige offuer ether; huor y wiide att bruge mig ether till wille eller thiennisthe, schulle y altid haffue att raade oc biude offuer [mig som] offu[er] ethers kierre frennde oc [welw]illige guode wenn. Jeg will her mett haffue ether nu oc altid thenn almeg- tiigiste Gud troligenn beffalith. Lader Karenne hiilße ether mett mange tusind guode nether. Datum Wiisboriig denn 18. augustj aar 66.

Jenns Biilde.

¹⁾ Aahus.

²⁾ Ved kgl. Missive af 10. Sept. s. A. blev dette gennemført; se K. Brb.

³⁾ Jens Truidsen Ulfstand omkom ved den Katastrofe, som ramte den danske Flaade den 28. Juli ved Visby.

(*Bagpaa: Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

Erlig welbiurdiig mandtt och strenge riidder her Monns Giildenstiernn till Stiernholm, konn. maiits. min aller naadiigiste herris stadholder paa Kiøbinghaffn slott, min kierre frennde oc synnderliige guoede wenn, gantz wennliigen tilschriffuit.

Fra lens Bijlle.

56.

I Feltlejren paa Guldberg Enge, 20. August 1566.

Peder Bille til Mogens Gyldenstjerne.

Hæren lider under Mangel paa Proviant og Sygdom. Der er stor Uenighed mellem Øversten og Ritmestrene. Herr Carl [de Mornay] ligger ved Varberg, men den danske Hær er for svag til at foretage sig noget. Han beder om Ordre, om Tilførsel fra Stæderne, Undsætning af Knægte m. m. og om Underretning om Flaaden.

Mynn gandske god welliig hellßenn altiit forßennnt mett Waar Herre. Kierre her Mangnus, nestsyskinde barnn och gandske gode fortroffde wenn, jeg wiill nu all tack-ßigilße lade besthaa och wiill ønske och bede aff Gud ad kunde finde etther igienn met flere gode wennir helbrid, och Gud almegtiste hand were met ether altiit baade tiill liif och siell etc. Giffuindiis ether wenligin tiill kiende, att wij erre nu komen hid vdi søndags¹⁾ paa Gulborg ennge met krigs folckiiddt, och screff ieg etther till met Hanns Spegill, som for en viij eller x dage siden drog frann oss, huorledis leilighedin sig till thend tid met taagid begiffuitt haffuer, forseindis mig till, adj ßamme min schriiffuilße bekomid haffu[er]. Saa kunde y icke tro, huelcken stor nød her er iblantt all hoffuin for prowiannt och haffuer weritt, sidenn the wogne bleff borthe y thend schouff for thenom, atthet er stor ynck ad høre ther paa, som dj thenom beklage, saa att Wor Herre straffer bode

¹⁾ Den 15. August.

met h[un]ger¹⁾, pe[st]illenntze och blodgang; dog er her komen nogen prouiannt fran Marstrand, och wij disligiste haffuer ladiitt bage paa Elsborg och ladtt wddele brød iblant men[ig] hoffuen, atthe kunde hielpe thenom met paa en thuø eller [thre] dage att giøre. Och epther sliig leilighiedtt hafffuer wij] skiickiid Jacob Wlfeltt neder och ryttherne.....²⁾ nogen aff rittmestherne met en eller³⁾ mend ad kunde giffue kong^e m.....⁴⁾ leilighied tiilkiennde, huelckid wij kon.....⁵⁾ etther met thet anditt raad haffuer tiilscreffuidtt. Y maa wist troff, atthe paa jngin aff thiiße taag y the andre aar haffuer litt slig hunger, som the nu lider, och haffuer ryttherne optegnid, huess døriis brøst och begering er, som y well forfare, och skall well were tiilbefrøgtindis, atther som kong^e maytt. kand end⁶⁾ affsted komme ad giffue thenom, hues dj optegnid haffuer, da skall hans kong^e maytt. end siden jnginsteds faa thenom widere op y fiende land for thend aarsage, atther er komen en wenighiedtt mellom øberstin⁷⁾ och rittmesterne, atthe vndertiden icke talde tiil huer anden y viij dage. Saa haffuer ieg met nogen anden komitt thet ßaa witt, att wij haffuer forligtt thenom igien. Nu er thet lige saa met thenom igien som tiilforne, och nar som atthe komer wtij wintherlegir igien, da agther the icke att giøre nogitt taag op igien mett hanom etc. Her Charolus liggir hartt wed Warberg met viij eller ix fennicher knecte y wegin for oss; dog wed ieg end nu icke, huor mange faner rytthet hand haffuer hoss sig. Haffuer wij och for wiße kundschab, ad hertugen

¹⁾ Hul i Papiret; Brevet er meget medtaget.

²⁾ H. Rørdam: *Histor. Kildeskr. II, 1, S. 538 f. læser: [haffue skickiid].*

³⁾ Rørdam læser: [thuø herre].

⁴⁾ Rørdam læser: [aytt. ald denne].

⁵⁾ Rørdam læser: [maytt. och].

⁶⁾ Rørdam trykker: ind, d. e. inte, ikke. Brevet har: end, d. v. s. selv om.

⁷⁾ Daniel Rantzau.

aff Saßen, hertug Mangnus, er huer dag forwentindis epher met all magten, och ther som wij end wiille tage oss nogitt taag fore neder ad, da erre wij ther for suage till, vden ad wij kunde faa flere knechte op till oss, och tror ieg wist, ad wij ere iche nu rett wærafftig folch iij^m eller iij^m mand bode met rytther och knegthe. Saa bether ieg ether, kiere her Mangnus, adj thette wille hoss etther selff beholle; y forfare well och saa selff widere leilighedin hoss thenom, som komer neder. Disligiste betther ieg ether gandske gjerne, adj met thet anditt raad welle tiilhielpen hos kong^e maytt., att wij met thet første kunde bekomme en beschedin, huor epher wij skulle retthe oss, och atther vden all forsømilse kunde gaa breffue wd till stederne om tilføring, och adj ther y wille were befurderlig, att wij met thet første kunde bekomme prouiantt etc. och vndsetning met knechte, epher som kong^e maytt. och rigitt er magtt anliggindis, och adj wiille tiilhielpen, ad dj Danske kunde och saa bekomme pendinge ad kiøbe thenom fore, hues dj haffuer behoff. Icke kunde y hellir troff, saa wnyttig som de ere och som dj oss offuerløffuer, siden theris wogne bleffue borthe, som Jacob Vlfeld giffuer etther well widere tiil kiende, och ther som dj Danske icke for p[en]dinge och hues anditt, som dj behof haffuer, ...¹⁾ prouiantt, da drage dj dørris kaass huer [t]ill sitt och lader thenom tyche ad were tiill friids, hues ther epher komer. Y welle nu jngin lade thette breff læße vden Byrge Trolle, och y welle sige hanom mange ^m gode nether paa mijne wegne. Will her met haffue etther Gudtt almegtiste befaendis. Datum legren paa Gulborg enge thend xx. augustij anno lxxvj^o.

Kiere her Mangnus, y welle nu well giøre och schriffue mig beschedin tilbage igien, och ther som y haffuer nogen tiender om worre orloffs schib, adj tha welle lade mig

¹⁾ Rørdam læser: [och].

widitt, fordj ad wij kunde her ingen tiender høre om thenom, ther wij wide west kand werre.

Peder Bjilde meth
eygen hand.

(Kun Underskriften egenhændig. Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welbyrdig mand her Mangnus Gyldenstiernne till Stiernholm, reddir, kong. matts. stadsholldir paa Kiøbinhaffnn, mitt kiere nest syskinndebarn och gode fortroffde wenn, wenligen.

At Per Bylle har scryffuet, ten 23. augustij anamet, 3. dag.

Tr.: H. Rørdam: Histor. Kildeskr. 2. R. I, S. 538 ff.

57.

Uden Sted [Guldberg Enge], 23. August 1566.

Peder Bilde til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender nogle Breve til hurtig Besørgelse til sin Hustru. Siden i Søndags er der død omkring 300 Mand i Lejren. Han tror ikke, man kan komme nogen Vegne med Krigsfolket uden Forstærkning.

Kiere her Mangnus, senndir ieg ether nogenn breffwe, som ieg haffuer minn Birgithe¹⁾ tiillscreffuidth, bedindis ether giernne, adh ther som ther wor nogen aff hindis bud y minn gaard y Kiøbinhaffnn, som skulle till hinde strax igienn, att samme bud kunde tha strax faa breffuene met siig etc. Mens ther som atther wor jnginn wdj gaardinn, som skulle till hinnde, adj tha wille well giøre och hielpe mig mett enn liggere, som strax kunde komme affstedth met breffuene, huor som hun er; och ther som hand for nogenn suar eller breff tilbage frann hinde, som ieg skall haffue, ad ieg tha kunde faa dj breffue herop till mig igienn. Kiere her Mangnus, sidenn y søndes, wij

¹⁾ *Hans Hustru Birgitte Rosenkrantz.*

erre kommen hid, er thet beregn[i]d ad were døde, bode rytther och knecthe, wed [en] iij^c personir; ther som adj eller Byrge welle hemell[ig]enn thale met Jacop Wlfeld, da skall hand well giffue widere beschedin met alle honde, end ieg nu skriffue kandth, och bether ether, adj nu welle betennche leilighedin, som mactt liggir paa, ad Jacop Wlfeld faa sinn abschedin met thet første, och skall ieg well troff, ather som mand kand ennd affsted komme ad giffue krigsfolchid hues dj ere begerinndis, da skall mand end siden jnginsteds kome, wden Wor Herre well tage thend heffnn och straff frann oss, som oss er paa laugd, och ther hoss och saa bliffue forsterchede met flere knecthe. Schreffuitt thend xxij. augustj anno 66.

Peder Bjlde.

(Kun Underskriften er egenhændig).

Delvis tr.: H. Rørdam: Histor. Kildeskr. 2. R. I, S. 542 f.

58.

Helsingør, 28. August 1566.

Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Han kan ikke fra Skibene i Sundet skaffe det forlangte Mel til Elfsborg og spørger, om han skal sende Rug i Stedet eller bestille Mel i Danzig. Han har skaffet noget Hamp, Tjære o. a. og beder om at faa et Skib sendt efter det og efter Humle og Salt. Der har ingen nederlandske Skibe været i Sundet, som Kongen kan bruge.

Kiere her Mogens, gunstige herre oc besynderlige gode wenn, ær meg j jafften klokken ix slagen kommen till haande kong^e m. mijn naadiigiste herris schriiffuelse, jnneholdendis att hans m. hagde befallett meg at schulle wd-tage naaghet meell aff thisse schiib her j Sundett liggendis, sammeledis oc nu hans m. befalning, att ieg schulle bestelle xx lester mell her aff schiiben oc thet forskicke till Elffsborch slott att anduordes Iens Kaass eller hans luti-nampth till haande, oc engen anden, att anamme hans quittantz ther paa etc.

Kiere her Mogens, saa haffuer ieg forfaret hoos alle thæ schippers, her nu ære j Sundett, tha ær wttj enthet schiib offuer iij eller iij t^r mell; huer haffuer forsørgett seg till schiibs behoff. Saa wed ieg engen raad till att bekomme mell her wttj Sundett paa thenne tijdt. Bedendis ether, attj wille raadsla, om ieg schall tage naagen lester rug wdtt aff schiibene oc then sende till Elffsborch, thet att forfare hooss Jens Kaass, om hand ther tillstede ær oc hand kand ther met wære behulpen, eller oc om ieg schall bestelle met huess schiibe her effther kommer oc wille till Danske, oc ther lade kiøbe saa møghet mell att føre hijd, the kommer till bage igen, oc siiden føre her fran till Elffsborch; bedendis, att ieg her paa maatte(!) ethers schriiffuelse oc suar, huor effther ieg meg rette schall.

Kiere her Mogens, gaff oc kong^e m. meg befalning att schulle forschaffe till hans m. behoff naagen hamp, beg, tiere oc wognschudtt. Saa haffuer ieg j dag bekommet naagett wognschud, hamp oc tiere oc formoder, will Gudtt, j morgen att bekomme mere. Saa wille ieg gierne haffue ether ombedett, attj wille lade befalle, att her maatte komme eth schiib neder att føre samme gottz met naagen homle op for Kiøbnehaffn, thij her ær kommen xij secke, siiden ieg wor hooss ether, oc ær engen rom mere att legge homle ind j huss; staar hand j gaarden, bliiffuer hand forderffuet. Wille oc hentis aff toldsalthet her fran, thij thet ligger wnder aben himmell j gaarden, forlecker aff regn, oc baandene springer fast aff etc. Ær inthet kong^e m. gaffn, att saadant gottz schall ligge wde j gaarden.

Kiere her Mogens, Peder Wittfeld oc Siluesther Francke kunde berette ether, huess møde mand haffuer hagd i dag met thisse schippers; them ær forholdet kong^e m. begiering om schiib att wdtage, thesligest hamp, beg, tiere, mell oc wognschud, oc huad suar then søfarne mand

haffuer giiffuett fran seg. Her haffuer engen nederlender schiib wærett paa thenne tijd i Sundett, som brugelige kunde wære j konge m. oc riigens tjeneste, ieg tencker well, att schulle icke mange komme j thette aar, ther for ær aff nøden att tencke eth andhet sind till att bekomme saadan schiibe. Naar Flores oc andre schiib kommer hijd, will ieg schriiffue ether till at befalles Seluester Francke att komme hijd neder oc handle ther om. Her ær inthet synderligtt att schriiffue, andhet end huess j kunde haffue wilgie oc tjeneste aff, findis ieg willig. Gud aldmectiste wære met ether. Ex Helsingjør met hast then 28. augustj 1566.

Henrick Moenssen.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig welburdig oc strenge ritther her Magnus Guldenstiern till Stiernholm, konge m. forordende stadtholder paa Kiøbnehaffn, mijn gunstige herre oc synderlige gode wenn, wenligen.

59.

Helsingør, 30. August 1566.

Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Han har beordret et til Kongens Tjeneste passende Skib til København, men Skipperen vil ikke sælge det. De Fremmede taler haardt om den Behandling, de faar, og er ofte uvillige. Han anmoder atter om et Skib til Transport af det oplagrede Gods. Kongen vil næppe i Høst kunne faa noget nederlandsk Skib. Han raader til at sende en Mand til Amsterdam og Enkhuysen for at skaffe Skibe og Baadsmænd. Om et stort Skib, der er bygget i Danzig.

Kiere her Mogens, gunstige herre oc synderlige gode wenn. Thenne breffuise Flores Floressen kom rett nu fran Danske, begierett att maatte wære fortoldet, oc effther then befalning, konge m. senist gaff meg, sagde ieg hanom, att hans m. wille beholde hans schiib till tjeneste. Tha bleff hand saa suortt wnder øygene, ieg hagde troett, hand

schulle styrtt om. Ieg badtt, hand schulle wære till friidz, doeg kunde ieg icke anden besched giiffue hanom, end hand maatte self giiffue seg till ether oc ther anamme huess suar kong^e m. raad wille wttj hans naadis frauerelse giiffue hanom, huor effther ieg meg kunde wiide att rette. Thisse fremmede thalle oss møget hartt paa, oc ieg hører thæ tijender om oss wnder tijden, thæ meg icke saare well behager. Ieg furdrer aff them effther kong^e m. befalning møghet hamp, tiere, beg, wognschudtt, meell oc andett, thæ staa nock emoed, doeg bekommer ieg alligeuell, huess ieg begierer. Then aldmectiste gode Gudtt skicke eth gott middell till en goed fred oc enighet, att wij icke schulle lenger haffue thisse fremmede behoff att tilsige, thij thæ bliiffue nu fast wuillige, som ieg icke aldt schriiffue kand etc.

Ieg haffuer schreffuitt ether till¹⁾ met Siluester Francke, att hijd maatte sendes schiib att tage ind kong^e m. gottz her aff tolden; her ær alle haande, som well j behoff giøres, haffuer offuer j^e schipdt. hamp j thisse dage bekommett, ær oc mere homle kommen, siiden ieg schreff ether till met Siluester; huad schiib hijd komme neder, att thet hagde en stoer esping att føre gottzett wdtt, waare well behoff.

Som ieg forfoer kong^e m. wilgie, mente att schulle bekomme her j Sundett aff thisse nederlenniske schiib, som hans m. kunde bruge till tjeneste paa tilkommende foraar, om behoff giordes etc., oc paa thet hans m. icke schall forlade seg paa naagen wlijtt, kand ieg icke forlade att schriiffue ether mitt betenck till, oc saa møgitt ieg her om kommer j forfaring, tha schall kong^e m. neppe-ligen bekomme her naagen nederlendesche schiib wttj thenne høst, som hans n. oc riigett kand wære tientt met. Ther for, om mitt raad kunde gelde naaghet, att afferde

¹⁾ *Se oufr. Nr. 58.*

till Amsterdam en forstandiger ther att handle om saa mange schiib, hans m. tha behoff hagde, thesligest oc j Enckhuijsen, thæ haffue skøne schiib, som thæ bruge paa thet westuersche faruandtt, oc ther hooss schriiffue raadett till wttj baade steder at wille her wttj tiene konge m. saadanne schiib att bekomme met huess bodzmend ther till behøffuedes; thesligest hans m. schriiffuelse till herzoginden aff Parma¹⁾ then store nød, hans m. ther till ær fororsagett, att hun saadantt wille tillade oc giiffue befalning till thæ tuenne forskreffne steder oc paa hans m. naadigiste behaeg att forskriiffue them thøris betalning her paa hans n. told paa tilkommende aar. Her om haffue j att betencke, huess ether well befalder etc.

Ieg haffuer her fran afferdigett eth konge m. budtt till Danske met hans m. schriiffuelse till raadett samme stedz. Saa forfarer ieg att wære om eth stortt nytt schiib, ther ær bygdtt, att hans m. wille lade kiøbe ther etc. Oc haffuer ieg wttj beste mening schreffuitt then schipper till, Marten Ianssen wed naffn, som haffuer ladett bygdtt samme schiib, oc hand tilforn for eth aar siiden schreff meg till att wære kommen aff sijn næring, for hand foretoeg seg samme bygning, oc ieg formerchte well hans mening att wille gierne selgiett till konge m. etc., oc nu giiffuet hanom att forstaa, att ieg haffuer berett konge m. om samme schiib, om hans m. wille lade kiøbett (end doeg ieg inthet haffuer tallet ther om) oc att hans m. hagde suarett meg igen att schulle forfare, huad thet wille koste oc huorledis thet wor wdstafferett, ther om att raadsla met hans metredere oc schriiffue meg ijligst eth suar till. Ær for thenne mening, om naagen j raadett hagde partt wttj schiibet, att thæ schulle thess høyre settett, naar konge m. lader selff thalle ther om. Haffuer ieg oc befallett samme budtt att anttuorde forskreffne Marten Ians-

¹⁾ *Margrethe af Parma, Statholderinde i Nederlandene.*

sen mitt breff oc anamme suar igen, før hand anttuorder kong^e m. breff till borgmesterne, paa thet thæ icke siiden kunde sette thet høgre oc dyrer ahn, end schipperen haffuer giiffuet meg paa hans metreders wegne suar fran seg. Ieg haffuer befallet samme budtt, om hand kommer till ether igen før end till meg, att anttuorde ether samme Marten Ianssens breff, oc j thet opbryder att forfare, hues thet jnneholder etc.

Thette formoder ieg att inthet schulle forsømme kong^e m. ærinde till raadett j Danske, om hand holder hans m. breff hooss seg en dag eller tuo paa thenne besked. Her om kand Peder Wittfeld oc Siluester Francke siige ether wdermere besched; ieg hagde them j raadett. Gud aldmectiste wære alltijd met ether. Ex Helsingjør met hast then 30. augustj 1566.

Henrick Moenssen.

(Bagpaa: Spor af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welburdig och strenge ritther her Magnus Guldenstiern till Stiernholm, kong^e m. forordende stadtholder paa Kiøbenhaffn, mijn gunstige herre oc synderlige gode wen.

Anamet ten 30. dag augustij fra Henrick Mansen.

60.

Visborg, 31. August 1566.

Jens Bille til Mogens Gyldenstjerne.

Orlogsskibet Achilles er bjærget op paa Grund. Der er ilandrevet en stor Mast med et svensk Flag paa. Han trænger stærkt til den lovede Rug og Malt. Om Bjærgningen af Skyts. Naar der sendes Skibe til Gulland, skal de styre mod Hofborg, hvor der er rejst et Signal for eventuelt at advare mod Fjenden. Breve til ham kan sendes over Danzig.

Wennliig, kierliig hiilßenn nu oc altidt forsendt mett Wor Herre. Kierre her Magnus Gyllenstiernn, frennde oc sinderliige guode wenn, nest min wennliige taksiigelse for alth ærre oc gott, som y mig altiid giortt oc beuist

haffuer, for huilchit y schulle altiit finnde mig ganntze guodwilliig till att forschilde met ether wdj hues maade, jeg wed ether till wille eller guoede kand werre, giffwer ieg ether wennliigen till kiennde, att ieg nu mett stoer omkost nogenn tidlang haffuer holth Ackillis offwenn wandnne mett stroppe, baller oc pompe; nu wor ther icke lenger raad till, att wandith icke wille romme for baller eller pompe, ennd ieg haffuer ladith korthe hinde ind paa grundenn, att mand kannnd bierge hues hiernnetøg muelliigist er. Kierre her Magnus, giffwer ieg ether oc wennligenn att wiide, att her er dreffwenn enn stoer mast till lann-dith, oc haffde enn suendsk flag paa oc wor sammen sath wdj siu stiicker, saa ieg hobis, atthi haffuer oc faaiid skade saa well som wy. Kierre her Magnus, som y siiste gaanng skreff mig till, att ieg skulle bekomme wndsetning mett rug oc malth, saa kiennde Gudt, att mig lenngis ther fast epher, thi ieg haffuer nu denne hele sommer thapith mere enn fire thynner øll aff huer thønne malth; huad willighett thett giør, kannnd y sielff bedre betenncke, enn ieg thett skriiffwe kannnd. Kierre her Magnus Gyllenstiern, ieg hobis, att konn. maiits. schall bekomme thenn største paarth aff the stoerre schøt, som her bleff wnder landith. Kierre her Magnus, hues schiif som y ackther att sennde hiid till lanndiths, om y wille beffalle stirmandenn, atthe fellett theris koeß paa Hoffboriig¹⁾, tha haffuer ieg ladith ther op reiigze enn stoer stang yderste paa borrenn, oc er paa samme stang enn huip mett enn kuost paa endenn. Naar søfarne mend seer, att samme huip mett samme kuost staar offwer ende oc er opdragenn, tha skulle the wiide att see thennom forre, att fienderne erre wnder lanndith, [men]²⁾ ther som samme kuost iche lader hwippenn, thaa maa the friith segle till. Kierre

¹⁾ *Det nuværende Hoburg paa den sydlige Del af Gulland.*

²⁾ *Et Hjørne af Brevet mangler.*

her Magnus, ther som y wille buide mig noget till oc her iche ştedis nogenn budt emellom, om y tha wille lade skiicke breffwenne til her Iohann Connradtt till Dannschenn, tha forseer ieg mig till, att hand well schulle skiiche mig samme breffwe, thi ther ganger tid bud mellem Danschenn oc Gulland. Kierre her Magnus, will ieg iche nu lennger bemøde ether mett thenne min schriffwelße, menn huor y wide att bruge mig ether till wille eller thienniste, schulle y altid haffue att raade oc buide offwer mig som offuer ethers kierre frennde oc sinderliige guoede wenn, denn y aldielis ingenn thuiell paa haffuer. Ieg will nu oc altid haffue ether mett alth, hues ether kiertt er, thenn almechtigiste Gud beffaliiith. Lader Karrine hiilße ether mett mange tusind guoede netther. Datum Wisboriig thenn 31. augustij aar 1566.

Jenns Biilde.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erliig welbiurdiig mandtt oc strenge riidder her Magnus Gyldennstiernn tiill Stiernneholt, konn. maiits. min aller naadiigiste herris stadholder paa Kiøbinghaffinn slott, minn kierre frennde oc sinderliige guoede wenn, ganntze wennliigen tillschriiffuit.

Anamet fra lens Bylle ten 6. dag september 66.

61.

Kolding, 3. September 1566.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Befordring af Kongens Dreng Christoffer Rosengaard med Breve til Feltøversten og Krigskommissærerne. Om Hovedsmændene Rechenberg og Henrik von der Eichen.

Orig., stærkt beskadiget. Seglet og en Del af Udskriften mangler. — Tr.: K. Brb.

62.

Helsingør, 3. September 1566.

Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Et Skib med Master er ankommet fra Narva. Han sender den oplagrede Beg, Tjære o. a. Hvis et Skib skal til Elfsborg, skal det medtage Mel fra Toldboden i Helsingør dertil.

Kiere her Mogens, gunstige herre oc synderlige gode wen, i dag ær kommen eth schiib fra Naruen, ladtt met master, oc siiger, att thæ lengste ære hooss xj fagne lange oc xiiij oc xv palme tøcke, haffuer hiemme wttj Andorpen, schipperen heder Gijsbrecht van Acken etc., saa torff ieg icke wnderstaa meg att lade hanom passere, før end thet ether ær giiffuet tilkiende, bedendis, attj wille her om raadsla met Euertt Bjld oc Siluester Francke, oc huess ether ther om befalder, attj wille well giøre oc schriiffue meg till, huor effther ieg meg rette schall. Ieg schiiber j dag huess beg, tiere, hamp oc andhet, huad her ær j forraad, bedendis oc j wille wære fortencht, om ther ær naagen schiib, som schulle till Elssborch, att kunde tage ind her for toldboden iij eller iiij lest mell oc føre till slotthet. Ieg haffuer forskreffuet mell fran Dansken till kong^e. m. behoff att komme hijd met thet første att kunde oc forskicke dijdtt. Her ær engen synderlig tijende paa thenne tijd. Ieg giør alltijd willigtt thet, ether kand wære till wilgie oc tieneste. Gud aldmechtiste wære met ether. Ex Helsingør then 3. septembris 1566.

Henrick Moenssen.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welburdig oc strenge ritther her Magnus Guldenstiern till Stiernholm, kong^e matts. forordende stadtholder paa Kiøbnehaffn, mijn gunstige herre oc besynderlige gode wenn, wenligen tillschreffuitt.

Om nogene master.

63.

Aabenraa, 4. September 1566.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Afsendelsen af Knægte til Elfsborg og om Udskrivning af Mandskab i Købstæderne i Skaane til Halmstad¹⁾.

Orig. med Rester af paatrykt Segl og Udskriften. — T. o. a. L. 9, 33 b. K. — Tr.: K. Brb. H. Rørdam: Histor. Kildeskr. 2. R. I, S. 547 f.

64.

Helsingør, 5. September 1566.

Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender en Del indkøbt Gods: Krudt, Jernkanoner, Vognskud, Hamp, Humle, Salt o. a. Om Transporten af det ved Gulland bjærgede Skyts til København. Han beretter om Urolighederne i Nederlandene.

Kiere her Mogens, gunstige herre oc synderlige gode wenn, ieg haffuer indschibett met thenne breffuisere Rasmus Olssen schipper paa Rosijne korffuen, som ieg haffuer bestellet till kong^e m. behoff:

iiij lester beg,
vj lester dansker tiere,
xiiij lester riisck tiere,
store støcker hamp j^cxxvij,
smaa st^r hamp xiiij,
riiscke wognschud j^cij st^r.,
iiij hele t^r krudtt,
v halue t^r krudtt,

bedendis, j wille well giøre og giiffue Knud schriiffuer²⁾ tillkiende att anamme thet, hanom wed kommer, oc archelimesteren³⁾ thet, hanom tilhører, oc att thæ baade

¹⁾ Vedlagt aab. Brev af s. D. til 7 Købstæder i Skaane om Udskrivning af væragtige Karle med Rustning og Væрге. Tr.: K. Brb.

²⁾ Knud Pedersen, Slotsskriver paa Københavns Slot og øverste Skibsskriver.

³⁾ Herman Jæger.

antegner, till ieg forskicker mere dijd oc saa bekommer quittantz.

Thette krud haffuer seg saa om: wor indsatt aff Engelske paa toldboden oc ladett x pd. for en daller; saa loed ieg mester Roluff¹⁾ thet besee, hand wor her nedre, sagde, thet welle paa puluer møllen igen, oc kunde ieg bekomme xij eller xiiij pd. for en daller, waare thet kong^e m. till gaffns. Saa haffuer ieg kiøbt oc betald xx pd. for en daller etc.

Ieg sende met Siluester Franckes store baad op, senist hand wor her, iij gaaten²⁾ smaa iern stucker, att m. Roluff maatte oc antegne, till ieg bekomme hans quittantz; thæ waare meg tillschreffuen fran Griibsuold etc.

Thisse wognschud, ieg sender ether, koster hundreth xij daler iij β, them kiøbte ieg till att bygge baade oc espinger aff, ther for wille thæ leggett for them selff.

Ieg haffuer naaghet mere end ij^c prijscke gode wognschud, them holder ieg j forraad, till mand tilsiiger; icke heller kiøber flere wognschud før paa wiidere besked, thij ieg tencker att wære saa mange wognschud (!) paa thet schiib, som kom op met thæ master, om kong^e m. beholder them, att mand ther met bliiffuer forsørgett.

Ther ær ebland hampen naagen kørningsberger hamp, koster icke saa møghet som then andre, haffuer ieg tagett met; rebslagerne sagde, hand wor sterck oc bliiffuer nøttiig. Ieg haffuer end nu j forraad saa møgen hamp, som thette schiib schall nesten bliiffue ladtt met; thij ieg haffuer kiøbt oc betald mere end ij^c schipd. oc seer neppeligen att schulle bekomme mere j thette aar; doeg will ieg giøre mitt beste, att thette same schiib maatte strax komme hijd neder igen.

Her ær nu j forraad j^cxxvij secke homle, ther effther

¹⁾ *Rolf von Deventer, Krudtmager.*

²⁾ *Støbe; Partic. perf. af: gyde.*

kunde j gjøre regenschaff, oc waare raad, mand lode met thet første henten. Sammeledis ær her oc skøntt toldsaltt, ligger wnder aaben hemmell, forlecker aff regn, oc baan-dene springe aff, thij her ær icke husrom till; kunde j oc wære fortenctt om att bleffue hentt met thet første; ær offuer j^c smaa lester etc.

Kiere her Moens, ethers schriiffuelse kom meg j jafftes till haande om thet kaaber skøtt, som bierges for Gulland, thess wære Gud loffuett etc., oc att lens Bilde schriiffuer, om thet stode att handle met naagen schipper, som barlast hagde inde, att løbe ther for landett oc tage skiøtt ind paa barlasten oc siiden fremdelis seglde till Danske att lade wognschod oc klapholtt att komme hijd j Sundet met, att ieg ther om wille schriiffue ether mitt betenck etc., huor till ieg icke seer naagen raad att schulle bekomme naagen, thett wille wnderstaa seg att løbe dijd for landet oc siiden fremdelis østuertt; thij naar hand komme hijd j Sundett for Kiøbnehaffn, schulle hand losse, huess gottz hand hagde offuen paa skiøttett, før hand finge thett wdtt, oc siiden tage hans gottz ind igen oc saa icke waare halff ladtt att løbe fremdelis j Holland met.

Ther till met siuntes meg icke raadeligtt wære att schiibe saadantt skiøtt ind paa thæ Hollender oc att euentijre saa egenom søen. Ieg will well holde thisse barlaster, her ær foruentindis, fore, om thæ wille tage seg thet offuer, doeg tuijffler ieg, att thæ schulle giørett nu, men høst dag ær. Her om haffue j wdermere att betencke. Ieg bekom ethers breff om Jehan Iellessens schiib att lade passere paa Naruen, will oc ther effther rette meg. Thet andhet ethers breff om homle oc saltt att schriiffue ether besched, huess j forraad hooss meg ær, haffuer ieg icke bekommet.

Thenne schipper haffuer en seck homle inde, som ether selff tilhører, j wille lade then anamme.

Ær oc eth rijss papijr, ethers tienere Peder Frijschall

haffue, att hand thet maatte bekomme. Her ær engen synderlig tijende; thæ schiib, her kommer østen aff, haffue engen orloegs schiib fornømmett j søen. Thet staar j Nederlanden saare bijstertt, wttj Flanderen oc Hennegouuen predickes nu dagligen mere oc slaa alle thaffler oc althere i kirckerne neder, oc rotter seg møghet folck sammens.

Wttj dag xiiij dage samlede thet løse folck seg j Amsterdam oc sloe neder j then gamle kircke alle althere oc taffler, røffuede wdtt alle sølff smøcker, j kircken wor. Bleff j hiel trengdtt j kircken naagen wnge folck; øffuerigheden torde inthet komme ther till. Thæ skjitters j Amsterdam haffue tagett marckedett ind oc stellet allt thet groffue skiøtt hooss raadhuset oc giortt stackett mellom marckedet oc gaderne, affraabtt, att engen schal komme hooss them. Thet seer wnderligen wdtt till en goed ende att tage.

Kiere her Mogens, huess j kunde haffue wilgie, tjeneste oc gott aff, findis ieg aldtijd wellillig. Then gode Gud hand wære met ether oc spare lenge. Ex Helsingør met hast then 5. septembris aar 1566.

Henrick Moenssen.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welburdig oc strenge ritther her Magnus Guldenstiern till Stiernholm, kong^e matts. forordende stadttholder paa Kiøbnehaffn, mijn gunstige herre oc besynderlige gode wenn.

Anamet ten 10. september.

65.

Helsingør, 6. September 1566.

Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender en Englænder, hvis Skib har været opbragt af Svenskerne under Øland, ført til Stockholm og derefter frigivet, og forespørger, hvad der skal gøres dermed.

Kiere her Mogens, gunstige herre oc synderlige gode wen, thenne Engelsckmand haffuer hiemme j Hull j Engeland, ær tagen aff thæ Suenske wnder Ølland paa hen reijsen till Naruen then 27. junij oc indførd for Stockholm oc nu ther fran løss giiffuen, som hans beuijs inneholder oc ieg sender ether her wttj jndeluchtt. Tha effther som kong^e m. mijn naadigiste herre haffuer naadigen befallett meg att huess her kommer aff Suerige att forschriiffue till ether oc huess ether ther om till sinde worder, attj wille giiffue meg att forstaa, huor effther ieg meg rette schall etc.

Mitt betenck will ieg icke forholde, om thet ether befalder, att hand gaffue sijn bekiendelse wdtt att wære kommen j Suerige, doeg huorledis, oc att kong^e m. hagde paa thenne tijd naadigen forløffuet att segle oc saa forplicte seg, att ther som her effther forfores j sandhet, att hand met wilgie wor løben ther ind, eller oc om hand hagde nu naaghet gottz inde, som thæ Suenske tilhørde, tha schulle hand haffue forbrøtt schiib, lijff oc gottz. Thette ær paa ethers behaeg etc. Jeg haffuer schreffuitt ether till wdermere besched met Rosijne korffuen, hand ligger seglrede. J kunde nu lade selfue wdermere forfare aff thenne Engelsckmand, huor thet tillstaar wttj Suerige. Hand siiger, att alle thæ Hollender haffue oplagdt thøris schiib met saltt oc wille inthet selgie, oc meste parten aff samme schippere ære seglde ther fran till Pomeran oc ladett schiibene ligge ther. Siiger oc, alle thæ Suenskis orloegs schiib ære indlagde for Stockholm wden naagen smaa, ære paa thett narffsche faruand etc. Huess ether till tieniste kand wære, giør ieg alltjidd willigt. Befallindis ether Gud aldmectiste. Ex Helsingjör met hast then 6. septembris aar etc. 1566.

Henrick Moenssen.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig welburdig oc strenge ritther her Magnus Guldenstiernn till Stiernholm, kong^e matts. forordende stadtholder paa Kiøbnehaffn.

Helsingør, 6. September 1566.

Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Han takker for hans Brev med Efterretning om de smaa svenske Skibe under Bornholm. Han har først Dagen før faaet Mogens Gyldenstjernes Brev; Forespørgslerne deri har han allerede besvaret, men Skibet med Brevet venter paa Medbør. Han giver Oplysninger om den svenske Flaade. Han har faaet Brev fra sin Søn, der har ligget alvorlig syg i Antwerpen, men nu er bedre.

Kiere her Mogens, gunstige herre oc gandske gode wenn, ethers schriiffuelse bekom ieg nu strax, jneholdendis, att j haffuer bekommet Sueder Kettings schriiffuelse, att ther ær kommet xvj svenske smaa orlogs schiib, pincker oc galleyer, wnder Borrindholm, att ieg schulle attuare Jehan Falckeners folck oc andre, att thæ see seg well fore etc., huilchet ieg saa will bestille. Som ieg oc formercker j samme ethers breff, attj haffue schreffuit meg till att lade ether wiide, huess her ær j forraadtt hooss meg aff homle oc saltt, oc engen suar igen bekommet, tha haffuer ieg engen schriiffuelse fangett fran ether om thæ ærinde før end j gaard met Jehan Falckeners schipper, huor om ieg haffuer dog tilforne schreffuitt ether ald besched met schipperen paa Rosijne korffuen, som haffuer wærett tillad met kong^e m. gottz nu wttj ij dage oc forbieder winden, som ær met beg, tiere, hamp oc busse krudtt; ther schulle j forfare ald beschedtt wttj. Paa thet attj kunde wiide naaghet ther om, før hand kommer frem, tha ær her end nu meste partt saa møgen hamp, som samme schiib kand føre.

Item j^cxxviiij seck homle, offuer j^c lester todsaltt, regnet xij t^r for lesten; ther effther kunde j giøre regenschaff.

Ieg schreff ether oc till, om ther waare naagen schiib, wille till Elffsborch, kunde tage iij eller iiij lester mell ind, att maatte forfares oc forschriiffues till meg.

Ethers seck homle haffuer oc indschiibett paa Rosine koruen.

Thisse schippere, her komme j natt fran Danske, wiste inthet att siige om thæ suenske orlogs schiib, men her kom en Engelsckmand aff Suerige, wor tagen ther ind, hand løb j tiisdags aff Calmer sund, then forskreff ieg j dag till ether met then besched, hand hagde; sagde, att then suenske flaade wor oplagdt, oc att naagen smaa schiib waare wdløben att ware paa thæ schiib, fran Naruen kommen, som j wdermere forfare j mijn schriiffuelse.

Hiid kom nu strax en Hollender fran Kønigsberch, sagde, hand løb j onsdags Borrindholm for offuer synden landz, hagde engen orlogs schiib fornømmet.

Ieg haffuer forskreffuitt en Androps mand till ether, hiider Gisbrecht van Acken, ær ladtt met master, kommen fran Andorpen, oc haffuer engen besched bekommet, att hand haffuer værett hooss ether; j wille her om lade meg wiide etc.

Ieg kand icke forholde ether, att ieg haffuer j dag bekommet mijn søns, Mogens Henrickssens, schriiffuelse fran Andorpen, datertt then 16. augustj; ther wttj formercker, att hand haffuer værett hartt siug, saa doctoren inthet haab hagde, och Gud aldmectiste haffuer aff sijn barmhertigheitt forschaanett hans lijff, thess ske hanom ære, loff oc tack euindelig. Ieg haffuer værett saa ijlle till mode wttj lang tijd, før ieg bekom hans eijgen hand, oc forthij ieg wed, j ære hans gunstige herre oc wnder hanom well, kand icke lade att schriiffue ether till. Ieg findis alltijd willig att tiene ether. Gud aldmectigste spare ether lenge. Ex Helsingjør met hast then 6. septembris 1566.

Henrick Moenssen.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig welburdig oc strenge ritther her Magnus Guldenstiern, kong^e m. forordende stadtholder paa Kiøbnehaffn, mijn gunstige herre oc gandske gode wenn, till eijgen hand.

Helsingør, 8. September 1566.

Mogens Henriksen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Han kan betale de af Mogens Gyldenstjerne forlangte 1000 Dlr. for Master, men har ellers haft mange Udbetalinger. De hollandske Skippere vil ikke føre Hamp fra Danzig, men nok Tøndegods og Humlesække. Om det store Skib i Danzig og om Saltskibenes Behandling i Sverrig. Han har haft Vanskeligheder med en Krigsmand, der med sine Folk vilde føres til Elfsborg.

Kiere her Mogens, gunstige herre oc synderlige gode wen, ethers schriiffuelse kom meg j dag till haande, jnneholdendis, attj ære kommen till willig handell met then schipper om thæ master oc wognschud, doeg att kunde strax bliiffue betald 2000 daller, wille hand tage foruaring paa huess igen staar, huilchet meg well behager, att thet skier met wilgie oc wenschaff etc. Som j giiffuer tilkiende, om ther waare raad till eth tusind daller hooss meg aff kong^e m. penninge att forstrecke till samme schipper j betalning, ginge aldingist met wilgie for seg etc.,

kiere her Mogens, huess hooss meg ær aff kong^e m. penninge, schall gierne wære till rede, doeg ær icke saa mange hooss meg wtj daler; men om ether saa befalder att betalle hanom j^c rosen nobell oc ther till saa monge daler, till eth tusind waare fuldtt, ær well raad till, doeg attj wille hielpe att forsuarett, att mand giiffuer guldett wdtt, oc saa j wille forenes met hanom, huor dyrtt hand schall anamme rosen nobell; hand schall icke wille gaa offuer iijj daller, oc ieg anammer effther kong^e m. befallning aff schippers, som icke haffue rosen nobell, for huer v daller. Men her ær nu anden orsage oc leylighed paa ferde etc.

Ieg haffuer wdgiiffuet, siiden ieg wor senist hooss ether, offuer iij^m daller paa kong^e m. wegne for hamp, tiere, beg, wognschud oc meell, ær oc schuldig j Danske for homle, meell, beg, ieg oc siiden forskreffuitt haffuer; effther ieg

formercker, att her bliiffuer lijden homle her j landett, oc seer wd, hand will bliiffue dyr, haffuer ieg bestellet end nu xxx secke; haffuer bekommett suar till bage igen, hand ær kiøbtt, oc will skicken hijd met første skiib, saa ieg schall well bliiffue (!) j^m daller j Danske paa kong^e m. (!), naar ieg k[ommer]¹⁾ till regenschaff met mijn factoer Peter Bartz 1), oc ... will her effther icke møghet sla frem met tolde..... meste schiib ære forbij wttj thette aar; doeg skicke gode middell till att betalle met etc.

Kiere her Mogens, beder ieg ether gierne, attj [wille lade Knud] schriiffuer 2) forstaa, att hans schiib ær p[aa weijen hid fran] Danske met beg, tiere oc hamp. Gud

Ieg hagde schreffuitt Peter Bartz till effther Knud schriiffuers begiering om hamp att skicke hijd met hollender schiib etc. Ther paa schriiffuer hand suar att haffue thallet met schipperne, oc thæ suare att kunde engen hamp tage ind for then leylighet, her begiiffuer; naar thæ komme hijd paa reyden met eth sterctt sudoust wærd, kunde thæ icke føre hamp j land, wden hand bliiffuer offuerslagen, oc schulle thæ bliiffue liggendis till handeligt werd, kunde thæ forsømme thøris reijse 3); men tønne gottz eller homle secke wille thæ gierne tiene kong^e m. (!) etc. Att Knud her om will wære fortencht att søge anden raad.

Kiere her Mogens, ieg schreff ether till naagen tijd siiden, huess ieg hagde bestellet om thet store schiib j Danske; formoder ether dragis till minde etc. 4), saa hagde ieg oc schreffuitt Peter Bartz till, att hand wille forfare om samme schiibs leylighet, oc hand nu haffuer send meg eth sedell met hans eygen hand, huilchet ieg sender ether oc j kunde forfare, huor ther om ær, oc ther som j bliifue till sinds att lade kong^e m. her om forstaa, att Peter

¹⁾ *Hjørnerne af Brevet er afnavet af Mus.*

Bartzes naffn icke bliiffuer formeldett, som j ther wttj forstaar hans mening, oc att sedellett bliiffuer brend etc.

Ieg forfarer, att ther ær kommen fuldtt aff thæ schippers aff Suerige 5) till Danske oc lagdtt thøris schiib met salt op wttj Suerige oc inthet wille selgie oc ladett bliiffue ij mend paa huertt schiib; thæ haffue sagdtt for thisse schippers, hijd kommer, att kongen aff Suerige loed begiere thøris saltt att anamme, oc hand wille beholdett, men inthet tilbød att wille betallett eller huor møgett; tha hagde thæ suarett att kunde saa well tage thøris salt, som hand toeg thøris schiib, oc thæ begierede att seyle till thæ steder, som thæ waare fortollett paa wttj Sundett oc ther wdgiiffuet thøris forplictelse. Wille hand tage thøris schiib oc saltt oc beholde met wold, begierede thæ en beuijss met eth pasbortt att reyse aff landett, oc ther met haffue tilslagett lugerne oc ære reijsde ther fran, som thæ haffue bekiendtt for thisse schippers etc.

Bedendis, j wille lade Marcus Hess forstaa, att ieg haffuer [beko]mmett aff Steffen Ianssen, schipper aff Amsterdam, ijc daler; [hand] kom fran Danske oc hagde engen beuijss, att then wijn, [hand] hagde inde, hørde kongen aff Paallen till; hand wed [sellu]ff, huad schipper thet ær, naar hand neffnes.

Synderliggt andhet er her icke att schriiffue ether till paa thenne tijd, men allt huess j kunde wære tientt met, gjør ieg alltijd gierne. Gud aldmectiste wære met ether. Ex Helsingør met hast then viij. septembris aar mdlxvj.

Henrick Moenssen.

Kiere her Mogens, siiden thette breff wor beslutthet, kom thenne kriegsmand till meg oc wille, ieg schulle forschaffe hanom eth schiib att tage naagen hans knechte ind oc føre till Ellffsborrig, siigendis, att schipperen paa hans schiib siiger att icke kunde regere schiibs redschaff met thet møghet folck; hand haffuer inde; met andre

mange ord, han hagde met meg, huor till ieg suarede hanom, att engen raad wor her att bekomme naagen store schiib, icke heller att wdrede met prouiad, oc her ær engen schuder hiemme her j byend større end paa v eller vj lester, huor fore ær gangen wred fran meg. Icke wiste ieg heller anden suar att giiffue hanom etc.

Jeg sagde oc, att schipperen hagde stoer wrett, hand skulle thallett ther om, før hand komme hijd oc løbe aff haffnen. Ther ær en partt aff thæ schippers, giiffue snarer onde raad ind end gode. J wille her wttj tage mijn wndskylding; om hand will andet siige, tha ær thet saa tilganghet.

(Bagpaa: 3 Aftryk af hans Segl og Udskriften:)

Erlig welburdig oc strenge ritther her Magnus Guldenstiern till Stiernholm, kong^e matts. forordende stadtholder paa Kiøbnehaffn, mijn gunstige herre oc synderlige gode wenn.

(Mogens Gyldenstjernes Randbemærkninger:)

1) Petter Bartz. 2) Knud skriiffuer. 3) Knud scrijffuer wyl ieg talle met om hamp. 4) Store skyb j Danske. 5) Skypere fra Stockholm.

68.

I Fellejren paa Guldberg Enge, 10. September 1566.

Peder Bille til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender et Brev fra Daniel Rantzau, Erik Rud og sig selv om Forholdene i Hæren og Lejren og et andet fra Erik Rud og sig selv til Jakob Beck om noget Mel, de har købt. Han beder om Penge og om at faa købt noget Vin.

Kiire her Moenns, Gud almechttiiste were altid med eder, hanns(!) spare och beuare eder lennge oc well wdj Guds frøchtt. Kiire her Moenns, kannnd ieg icke wnder-

ladett att skriiffue eder tiill, eppterdii mig stediis wiiße bud tiill eder. Saa sennder ieg eder itt breff her inde liig-gendiis, som øffuerstenn¹⁾, Eriick Rud oc jeg haffuer eder tiilskreffuitt²⁾, huor wdj [y] kannd forfaare all leyliighed. Jnnted anddett synnderliigtt wed ieg paa denne tiid att skriiffue eder tiill, end ieg tiilforn haffuer eder tiill skreffuitt, men att Gud almechtiiste haffuer nu hordeliigenn lagd sin hannd paa Oluff Moriittßenn oc Eriick Harrennbiierg, saa att de haffuer nu wdj fiire wger legiitt paa slotted³⁾, oc hade forhobtt, att dett skulle haffue bleffuitt nogett bedre, men nw haffuer øffuerstenn befaaliitt dennum paa kon. matt. wegne, att de skulle drage ned, ellers wiille de ingenlunde haffue giørtt dett. Och er miesteparttenn aff hermenden wnder danske faner ned dragenn for diieriis skrøbliigheds skyll oc mange aff denum hendøde, saa att y forfarer wdj denne indliiggendiis skriifftt, huor stercke wy ere. Bediindiis ether derfor gannske giierne, att y med de andre gode herrer, som tiilstede ehr, wiille forhanddlett, att wy med dett første motte bliiffue wndsatt eller och faa en enkiid besked, huor wy skulle rette wos eppter, saa wy icke her skulle liigge oc forderuiss aff sott oc syugdom. Kiire her Moenns, maa y wyde, att nu y søndags forgangenn⁴⁾ kallede Gud almechtiiste den hopmand Bakemor⁵⁾, saa att her er nu saa gott som y fyre wger død fiire hopmend, saa att her er stor siugdom blandtt folcked, saa att dett dør ennw hen for fod, huilkett Gud almechtiiste nadeliigenn affuenndhe.

¹⁾ *Daniel Rantzau.*

²⁾ *Et Brev af samme Dag fra disse til Mogens Gyldenstjerne kendes ikke; derimod kendes et Brev fra samme tre Mænd af 13. Sept. til Rigsraadet (D. Kanc. Rigsraadernes Korresp., tr.: H. Rørdam: Histor. Kildeskr. 2. R. I, S. 552 ff.).*

³⁾ *Elfsborg.*

⁴⁾ *8. Septbr.*

⁵⁾ *Formentlig Mikkel Packemoor.*

Kiiere her Mogenns, dersom kon. matt. war wed pennge, saa att hannd kunde lade dette folck munstere oc betale dennum aff, føriind mand giørde nogen tog, saa syunttes meg hands kon. matt. dett møgett g[affn]liigtt were, thy y maa wiide wdj sandhed, att wy ere icke ett tusind mand sterck wnder knechtene oc icke helder mere wnder rytterne, oc er icke der yblandtt trey hunderiitt skytter, oc ere ryterne saa suage, att den, som haffuer x heste wnder fanen, haffuer neppeliig to eller iij karle, thy de Tyske haffuer forskiickett flere folck ned y denne forgangendis wge, end ieg tørff neffne, som y well forfarer wdj denne indliiggendiis skrifftt, saa att y kand aldriig tro den jammer, her er. Oc ßender ieg eder her en skriifftt, som Erick Rud och jeg haffuer skreffuitt Jokub Beck tiill, thy øffuersten war icke tiilstede, om nogett femtan tønder mell, som wy haffuer tagett aff en skipper, oc hørde Mads Lampe tiill, oc forstrachtt dem med paa slotted, dy de hade dett storliigen behoff. Bediindiis eder derfor giierne, att y wiille were hannum behielpeliig, att pengene motte bliiffue forstrachtt. Kiiere her Mogenns, diisliigste beder ieg eder, att y wiille were behielpeliig, att her med dett første motte bliiffue send wos ett hundriitt daler enten y daler eller rund mønttt, som wy kunde haffue att wdgiiffue tiill kon. matt. behoff; thy de som bleffue siist offuer, haffuer wy siiden motte wddelitt paa folckett, eller hade wy ingen wey kommett med dem, som wy skreff eder tiill nu siiste ganng med Jørgen skriiffuer etc.

Kiiere her Mogens, haffuer ieg skreffuitt mitt bud tiill, som er der y Kiiøbenhagenn, att dersom myn Beriitte icke haffuer ßend mig nogen wynn, att att(!) hand skall tale med eder, att y wiille well giøre oc lade mig tage en amme wd, denn som rett god war, oc sende mig dennd med mitt bud. Huad y derfor wdgiiffuer, will ieg med Guds hiielp giiffue eder igiien, naar Gud wi[ll] ieg kommer hiiem, eller oc Beritte skall giiffue eder dett igiien.

Kiire her Mogens, beder ieg eder giierne, att y wiille well giøre och haffue den wmag oc skriiffue mig tiill om all eriinde, som ieg tiilforn haffuer skreffuiitt eder tiill. Gud almechttiiste befaler ieg ether. Giører well oc siiger Børge Trolle mange gode netter paa myne wegne etc. Ex kon. matt. felttleger paa Gulborg enge den 10. septembris anno dominj 1566.

Peder
Biilde.

Oc haffuer skiipperenn sielff dett skriiffitt tiill Jakob Beck, att y wille were hanum behielpeliig, att hand motte bliiffue bettaliitt.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrifter:)

Erlig och welbørdig mannd oc strenge riidder her Mogens Gyldenstiern tiill Stiernholm, kon. matt. stattholder paa Kiiøbenhavn slott, myn kiire nestsøskinnndbarnn oc synderlig gode wenn, ganske wennliigenn.

Anamet ten 19. september 66.

Anamet 24. september 66.

Er datteret 10. dag.

Tr.: H. Rørdam: Histor. Kildeskr. 2. R. I, S. 550 ff.

69.

Helsingør, 12. September 1566.

Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Han fremsender et Brev fra Danzig om det store Skib, som er bygget dér, og besvarer Forespørgslen om, hvorvidt der er svenske Skibe i Østersøen, skriver om Humle til Børge Trolle og anmoder om et Skib, der kan føre Mel til Elfsborg.

Kiere her Mogens, gunstige herre oc synderlige gode wen, thette bud ær nu kommen fran Danske oc førdtt meg then Marten Ianssens suar om thet schiib¹⁾, ieg schreff

¹⁾ Se ovfr. Nr. 59 og 67.

hanom till om, huilchet ieg sender ether her hoss, oc j kunde ther aff forfare, huess thet jnneholder; wille j skicke thet fremdelis till Hans Schouffgaard, haffue j selfue att raade.

Wttj natt wed xij slætt bekom ieg ethers schriiffuelse om alle ærinde, lesd oc well forstaaett etc., att lade ether wiide om thæ mange suenske schiib, ther siiges att schulle wære løben till Gulland, huess tijender ieg her forfarer etc.

Saa ær j dag kommen Hollender fra Riig, thæ haffue engen orloegs schiib fornømmett j søen, men fran Danske ær her kommen, thæ haffue seett iij suensche iachter emellom Jasmund oc Borrindholm nu j tijsdags løbe effther en kopfartt schiib, oc thisse wndttsegilde them etc.

Bedendis, j wille siige Børgie Trolle, att ieg will giøre mitt beste att bestelle hanom ij seck homle. Wille j haffue j hugkommelse om schiib rom till en viij lester mell att skicke till Elffsborch, som ieg haffuer kong^e m. schriifftliige befalning paa. Thet will ellers koste for møgett att leyge her eth schiib till. Ieg foruenther mere meell fran Danske, ieg haffuer forskreffuitt. Huess j kunde wære tientt met, findis ieg willig alltijd. Gud aldmectiste wære met ether oc spare lenge. Ex Helsingjør met stoer hast then xij. septembris mdlxvj.

Henrick Moenssen.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welburdig oc strenge ritther her Magnus Guldenstiern till Stiernholm, kong^e m. forordende stadtholder paa Kiøbnehaffn etc.

Fra Henrick Manssen 13. september 66.

70.

Helsingør, 13. September 1566.

Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender en Skipper med et Brev, som denne siger at have faaet af en ubekendt i Danzig. Skipperen vil ikke opgive, hvor han har losset og ladet. Der er flere svenske Skibe i Østersøen, og der gaar Rygter om,

at en stor svensk Flaade er løbet ud. Om Køb af Vognskud og Losning af Skibe ved Helsingør. Nogle Bøsseskytter, der er kommet fra Lund, er sendt til Halmstad.

Kiere her Mogens, gunstige herre oc synderlig gandske gode wen, thenne schipper wille anttuorde meg eth breff, som ether ær tillschreffuitt, siiger, thet ær hanom handfaaett wttj Danske, men wed icke aff huem, huor fore meg kommer till sinde, att mangen bliiffuer wijss aff en andens schade. Ieg formoder, att ether well fortенcker, mijn salige broder Jens Moenssen bleff aff en schipper handfaaett eth breff, her Iohan Frijss tillschreffuitt etc., oc huad møde hand wor wttj, før hand førde samme schipper tillstede; thesligest oc then store eske met breffue, som nu i sommers kom ether till haande oc wor till meg forskreffuen etc. Saa ær ieg fororsagett, att thenne schipper haffuer engen beuijss met seg, huor fran hand ær kommen, oc ieg hanom hartt tilltallet haffuer ther for. Saa ær thet saare slætt met hanom oc ær wforstandig; haffuer sagdt hanom, att ieg icke torff lade hanom passere, før ieg fonger ethers befalling, paa thet hand kand selff føre ether samme breff. J wille oc giiffue hanom haarde ord, paa thet att andre schippers tage en redzell, att thæ føre thøris beuijss, huor thæ haffue lossett oc ladtt, saa lenge thenne kriige staar; Gud giøre snarligen en goed ende ther paa etc. Oc om ether siunes, attj lade ether mercke, ieg haffuer giortt bøn for hanom, saa j paa thenne tijdt wille wære till friidz, dog hand forplichter seg att føre meg en nøgachtiig beuijss inden paaske, att hand haffuer lossett oc ladtt wttj Danske, eller att haffue sijtt schiib oc gottz forbrødt till kong^e m. etc.

Ieg schreff ether till j jafftes met kong^e m. bud, fran Danske kom, huess tijender ieg forfarer aff Østersøen, att ther wor iij suenscke iachter emellom Borrindholm oc Jasmund, løbe effther en Hollender etc., saa ær samme Hollendere j jafftes siildug kommen hijd, sagde, att thæ

hælde hanom paa anden dag; thæ forlode hanom j gaard morgens, thæ laae j thet Ny dyeb for Strolsund. [Schip]peren¹⁾ wor j thet suenske schiib, siiger, att thæ[tt ene] aff thæ iij schiib ær stortt paa lxx lester, hanom tœckedes kunde wære xl mand sterck,derliggt folck, men well wdstauerett met then suenske capteyn hagde sagdt for samme schipper, att thæ waare tilsammens xxiiij schiib wdløben aff sckeren. Ieg troer doeg icke, thet ær sandingen etc.

Her ær inthet synderliggt. Bedendis, j wille forfare hoos Siluester Franck, om her schall kiøbes mere wognschuddt. Thisse schippers besuere them saa hartt att schulle losse her met thette stercke østen werd, oc j wille biude meg eth ord till att rette meg effther. Ieg giør williggt thet, j kunde haffue tieneste aff. Ieg haffuer j dag afferdett naagen bøsseskøtter, ære kommen fran Lund met ethers pasbord hijd offuer att schulle wære till Halmsted; sagde, thæ kunde engen wnderholding bekomme wnder weyen, ther fore komme hijd offuer oc komme strax ind paa en hallandz schude etc. Thæ landsknecte løbe her aff met konge (!) schiib j onsdags affthen oc bleffue her aff borgierne forschaffett x t^r fiisck oc sijld etc. Gud aldmectiste wære met ether. Ex Helsingjør met hast then 13. septembris 1566. Henrick Moenssen.

Thenne schipper begierer, hand maatte met thet første bekomme sijn affscheidung, for thet ær høst dag; hand gredtt, nu hand schulle hen etc.

(Bagpaa: Spor af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welburdig oc strenge ritther her Magnus Guldenstiern till Stiernholm, konge matts. forordende stadtholder paa Kiøbnehaffn, mijn gunstige herre oc besynderlige gode wenn.

Anamet ten 12. (!) dag.

¹⁾ Hjørnet af Brevet er afgnavet.

71.

Helsingør, 13. September 1566.

Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Han har modtaget Mogens Gyldenstjernes Skrivelse af 28. August om at købe Talg, men alle Narvaskibe er passeret, og der kan ingen ventes. Han har købt 2 Fade Talg til eventuelt Brug ved Fyrlygten paa Kullen. Han vil forsyne Gumpehønen med Godslast og sender 7 Sække Humle.

Kiere her Moens, gunstige herre oc gandske gode wenn, kom ethers schriiffuelse meg i dag till haande, som Lauris Paascke skickede meg till, ær datertt then 28. augustj, jnneholdendis, att ther ær stor brøst paa slotthet for tallich etc., oc j ther for begierendis ære att kiøbe saa møgen tallig, som kommer fran Naruen oc ieg mæst bekomme kand; ther paa att schriffue ether till, huess j ether till forlade maa etc.

Saa kommer thette breff møghet siilde fram, thij alle narffsche schiib ære forbij seglde, oc ieg weed engen, ther snarligen ær foruentindis fran; ær nu nyligen ij schiib seglde dijd, kand ske thæ bliiffue ther beliggendis i winter offuer, ther for wed ieg engen raad paa thenne tijdt.

Efftther then thalle, som begaff seg om then løchte paa Kullen, senist ieg wor hooss ether, offuer ethers bord, neruerindis raadett, tha haffuer ieg kiøbtt ij fad tallig, ligger her paa toldboden, att wille haffue j forraad, om konge m. bleffue till sinds att wille selff lade holde løchten wedtt macht etc. Ther som j wille, ieg schall sende till ether samme ij fad tallich met thisse schiib, her fører thet gottz frem, attj wille ther om met første lade meg forstaa. Jeg giør willigtt alltt thet, som j kunde haffue gott oc tjeneste aff. Gud aldmechtiste wære met ether alltijd. Ex Helsingør met hast then xiiij. septembris aar mdlxvj.

Henrick Moenssen.

Then Gomphønne will ieg strax forschaffe sijtt ladtt, then kom rett nu, lade strø baanden offuer met salt oc

siiden andet gottz. Bedendis, j wille thalle met Knud schriiffuer, huor mange smale lester saltt ther behøffues till Norgie fiske; ther till will ieg lade ligge aff thet huijde saltt, saa ieg strax fonger thet att wiide; thet andett, igen ær, ær best opsendtt till Kiøbnehaffn.

Datum vt in literis.

Ieg sender ether met thenne karll vij secke homle, thæ weye tilsamens ix schipdt iiij lispd., bedendis att maatte lade Knud schriiffuere forstaas, saa thæ bliiffue indschreffuen j regenschaff. Ieg will sende mere met Gom hønne.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welburdig oc strenge ritther her Magnus Guldenstiern till Stiernholm, kong^e m. forordende stadtholder paa Kiøbnehaffn.

Anamet 15. dag.

72.

Helsingør, 16. September 1566.

Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender et Skib med Salt, Humle, Hamp m. m., vil næste Dag afsende et andet Skib med Varer og, naar det første kommer tilbage, laste det med Salt. Et tredje Skib afsender han med Mel.

Kiere her Mogens, gunstige herre oc gandske gode wen, haffuer ieg nu indschiibett wttj then Gomphønne ix smale lester todsaltt, j^c sekke homle, weije tilsammens lvij schipund vij lispd. met danscker wechtt, narffsch oc riisck hamp j^c lxiiij st^r, elbincks wognschud j quarter, koster iiij daller oc iij gm. (?), bedendis, att thet maatte giiffues Knud schriiffuer att forstaa, saa thet bleffue indschreffuitt wttj slottz regnschaff.

Ieg formoder met Gudz hielp j morgen att schiiffue then Rosijnekorff fuld aff thet, Gud haffuer giiffuett, oc

thæ ij fad tallich¹⁾ met, att afferde met første wind. Thenne Gomphønne maatte strax skickes hijd igen, schall oc bekomme sijn fulde last, will Gud. Ieg achter att schiibe ther ind, huess huijtt saltt her ær, effther Knud schriiffuers schriiffuelse.

Item thæ viij lester mell haffuer ieg indschiibett j then suorte pincke; Gud sende hende well tillstede. Konge m. dreng kommer ther ind paa, oc achter att løbe aff j natt. Her ær engen synderlig tijende att schriiffue paa thenne tijdtt. Altt huess ether ær till willig oc tieneste, gjør ieg alltijdtt willigtt. Befallindis ether Gud aldmectiste. Ex Helsingjør then xvj. septembris aar mdlxvj.

Henrick Moenssen.

(Efterskrift med samme Haand bagpaa Brevet:)

Haffuer schipperen inde xx knippe splætt, them schall Knud schriiffuer anamme; att maatte hanom tilsiges.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften, Mogens Gyldenstjernes Paaskrift (1) og en anden samtidig Paaskrift (2):)

Erlig welburdig oc strenge ritther her Magnus Guldenstiern till Stiernholm, konge m. forordende stadtholder paa Kiøbnehaffnn.

1. Anamet 19. september.
2. Annammit thennd xix septembris anno 66.

73.

Helsingør, 17. September 1566.

Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Han fremsender et stort Skib paa 200 Læster til Eftersyn og eventuelt Køb, men mener dog ikke, at det kan bruges, da det er gammelt. Skipperen skal overlade Kongen noget Tjære.

Kiere her Mogens, gunstige herre oc synderlige gode wen, effther konge m. mijn naadiigiste herris mundttlich

¹⁾ Se ovfr. Nr. 71.

oc schriffittlig befalning att anholde, huess schiibe her kommer j Sundet, store paa ij^c oc ij^c lester, till ieg thet haffuer giiffuett hans m. eller ether wttj hans n. frauereelse tilkiende, saa ær thenne breffuisere Gertt Stratheman met hans schiib kommen fran Riig met hans schiib(!), ær stortt paa ij^c lester, haffuer ladtt rug oc tiere, tha effther samme befalning haffuer ieg icke willett wnderstaa meg att fortolde hanom, før hand haffuer tagett syn besched hooss ether. Ieg troer dog well, att thet schall icke tiene kong^e m., thij thet ær eth gammeltt schiib, oc ieg formoder, Silvester Francke kiender well schiibett. Schipperen heder Gertt Stratheman, thet haffuer førre hørtt hiemme wttj Reuell, løb her egenom, før kriigen begyntes, till Amsterdam oc ther ær soldtt. J wille strax lade furdre Silvester Francke for ether, før hand kommer j thale met thenne schipper, oc høre, huad hand will siige ther om. Ther som hand icke tha befalder schiibett, attj tha giffue hanom paa kong^e m. wegne en naadig afschedtt, att mand wille haffue hanom forschaanett, før hand haffuer kiøbmandz gottz inde; waare hand barlastett met sand, tha maatte hand bliiffue; doeg att hand schall offuergiiffue kong^e m. naagen lester tiere, som then koster j Riig betald, oc engen fractt begiere aff hans m. paa thenne tijddt. Hand schall bekomme sijn betalning hooss meg, oc ieg schall lade anamme then. Kunde hand met thet aller første bliiffue furdrett oc giiffues sijn besched, schulle hand bliiffue saa møghet thess willigere, thij thet ær høst dag. Thette ær mitt betenck. Gud aldmectiste wære met ether. Ex Helsingiør met hast then 17. septembris klokken sex slagen 1566.

Henrick Moenssen.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welburdig oc strenge ritther her Magnus Guldenstiern till Stiernholm, kong^e matts. forordende stadtt-

holder paa Kiøbnehaffn, mijn gunstige herre oc gannske gode wenn.

Anamet 19. septemb.

74.

Helsingør, 21. September 1566.

Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Om det i forrige Brev omtalte Skib. Han har beordret Kurve gjort Rede til Mogens Gyldenstjernes Sønner. Der er kommet et Skib, som Kongen muligvis kan bruge. Han anmoder om at faa de 2 tidligere afsendte Skibe tilbage, da han har Last til dem til et Par Gange. Han anmoder om Tilbagesendelse af noget Krudt. Kristen Munk ventes til Hæren med 5000 Mand.

Kiere her Mogens, gunstige herre oc gandske gode wen, huess Silvester Francke haffuer nu her forfaret om thet schiib, haffue j aff hanom att forstaa. Ieg haffuer bestellet ethers korffue till ethers sønners behoff att gioris rede met thet første; schall j strax fongett att wiide. Her er en hamborger mand, kommer fran Danske, haffuer inde Iohan Foxels gottz, schulle till Lunden etc. Silvester siiger, att schiibett schall well kunde tiene kongē m. Foxels factor haffuer schreffuitt meg till fran Danske ther om; schipperen begierede breffuitt met seg. Huess mand nu will handle met hanom, haffuer mand att beraadsla, oc ieg thet fonger att wiide, will rette meg effther.

Ieg saae gierne, att thæ ij schiib Gomphønnen oc Rosijnkorffuen komme hijd igen, thæ schulle, will Gud, fonge thøris lad snartt. Ieg mener, schulle end tha behøffue att komme igen. J wille lade meg wiide, huor mōghen homle oc saltt ieg schall beholde her paa toldboden att haffue j forraad etc. Bedendis, j wille lade siige mester Roluff, att hand skicker meg then halfue tē krud hijd, som hand well wed, en schipper gaff; wor icke gott. Hand haffuer nu fōrdtt meg j tē kiørne krud; ieg haffuer loffuett hanom then anden igen, att thet icke forlemmes.

Rettt nu kom till meg en schipper, haffuer wærett ij dage fran Elffsborg, sagde, att wor for wisse tijender j leyeren, att Christiern Munck schulle som j dag komme till kriegshaaben met en v^m mand. Gud aldmectiste giiffue them en goed løcke, huilchet ieg oc ønsker ether. Ex Helsingjør met hast then 21. septembris 66.

Henrick Moenssen.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Erlig welburdig oc strenge ritther her Magnus Guldenstiern till Stiernholm, kong^e m. forordente stadtholder paa Kiøbnehaffn, mijn gunstige herre oc gandske gode wenn.

75.

Halmstad, 22. September 1566.

Poul Høitfeldt til Mogens Gyldenstjerne.

En Spejder har berettet, at der samles Gærd i Smaaland ved Grænsen paa Vejen til Halmstad. Formentlig rykker Fjenden mod Halmstad eller Elfsborg inden en Uge. Han beder om Forstærkning snarest, da der kun er 3 Roder danske Knægte tilbage. Borgerne erklærer, at de ikke kan underholde dem.

Mynn ganntz wennlig helßenn altidt forsenndt med Gud. Kiere her Magenus, besønnderlige gode wenn, nest en wennlig tacksiegellæ for alt thet møget gode, som y meg vdj mannge made giørt och bewist haffuer, hwilkett jeg ganske giernne forskiille will med hwes god vdj min macht were kannd etc., kiere her Magenus, giffuer jeg etther wennligen til kennde, at rett nu, som er then 22. dag septembris, feck jeg en af min kundschaftther af Swe-riige, och haffuer berett for meg vdj sandhett, at y dag ath morgne bliffuer thenn gierd¹⁾ vdj Smalandt forsamelt vdj Gießelwedt²⁾, iij miell offuenn for landemerck, som liiger rett paa weyen, som hand drog hiidt for Halme-

¹⁾ *Afgift, Ydelse, her: Madskat?*

²⁾ *Gislaved, Västbo H.*

stedt, ther hannd war her; doch kann hanndt drage och saa at Elsborgh, men jeg befruchter meg effter min kundskaffthis liudelße, at hanndt achter seg hiidt och maa schee jndenn dag aatthe dage, hwor for jeg giffuer etther wennligen til kennde, som jeg och tidt och offte haffuer giffuit etther til kennde vdj min schriuelße, at borgerne och kriegs folck ere wddøde, och y schreue meg til om iij^c skötther, ther er jngenn komenn af thennom, och seer meg jcke at kunde holde thenne by, vdenn jeg fannger folck til meg; thj er min ganske (jdmyseligen)¹⁾ wennligen bøn til etther, at ther som y kunde fennde nogen medell och radt, at her matthe kome folck med thet all jligstenn, heller jeg befruchter meg, at the²⁾ komer for ßielde. The danske knecht ere saa ner bort løbenn som iij roder knecht³⁾; thennom schriue borgenne, at the jngelunde kunde holde, som jeg sennder ett aff theris schriuelße, som y kunde forfare ther af all theris meninge ther om. Kiere her Magenus, forlader oß her jcke. Hwor jeg kanndt were etther til willig och gode, skulle y altidt fennde meg gantz willigen, kennet Gudt, hwilkenn jeg etther wil befalet haffue. Datum Halmestedt then 22. dag septembris ano etc. 66.

Pouel
Witfeldt.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og en samtidig Paaskrift:)

Erlig welbiirdige mand och strenge riider her Magenus Gieldenstiernne til Stiernneholm, ko. matts. stadtzholder paa Købinghaffuenslott, min besonnderlige gode wenn, gantz wenligen.

Her Mogens haffde j^c knegte her liggindis oc kand icke faa pendinge at besolde thenom met.

¹⁾ *Overstreget i Orig.*

²⁾ *Orig. har først haft: hand, der atter er slettet.*

³⁾ *Orig. har først haft: skötther, der er slettet.*

Bryssel, 27. September 1566.

Christoffer Dringenberg til Mogens Gyldenstjerne.

Da han hverken i Antwerpen eller i Bryssel har truffet Bockholt eller nogen paa hans Vegne, har han skrevet efter Bockholt og maa afvente dennes Tilbagekomst. Han anmoder derfor om at faa Terminen for sin Tilbagekomst til Danmark udskudt. Han vil medbringe Oplysninger om Krudt og Svool. Der er Oprør i Nederlandene. Om Leverancen af de lovede 21 Læster Krudt.

Gestrenger edler ernuester gepietender her stathalter, e. gst. magk jch nach erpietungh meiner gantz willigen dienste nicht verhalten, daß nachdem jch den 24ten dieseß jegenwärtigen monat septembris zu Antorff angekommen binn, weder meinen hern van Bacholtz¹⁾ noch jemandt von s. gst. wegen angetroffen, derhalben jch mich folgendtz tagß vff Brussell begeben, da jch dann s. gst. vor vier wochen jn Franckreich gereisett zusein erfahren habe, vnnd wiewoll man alhie taglichß s. gst. erwartet, habe jch doch nichtz desto wenig einen brieff vff die post gegeben, damitt jn s. gst. widderkunfft kein vfftzugk geschehen muge, verhoffe derhalben, daß s. gst. vffß allertengst kein acht tage außpleiben werden. Dweill jch dann die zeitt berurts meinß hern widderkunfft erharren muß, derhalb mir der angesetzte terminus jn Dennemarcken widderumb zuerscheinen vnmuglich, jst mein dienstlich bitt, e. gst. wolten die zeitt biß zu meiner widderkunfft auffzuscheiben gelieben, damitt die andere (so jhrer kunst nicht gewiß vnd etzliche angefangene wercke haben stehen mußen laßen, auch hie zu landt durch verlierungh einß gwaltigen proceß der saltz jnvention halben nicht sie, sonder der her von Bacholtz allein wercken magk laßen) den vortzugk nicht haben mugen; dann alleß, was sie vorwenden, jst betriegerej, also daß etzliche von jhren

¹⁾ *Skibshøvedsmand Johan Bockholt.*

consorten sich von jhnen abgesondert vnd obg.¹⁾ meinem hern von Bacholtz zugefallen sein, darauß e. gst. zuermessen, welche vogell eß sein mußen. Haben auch daneben zuerwegen, daß mein herr von Bacholtz kein werck angefangen, so s. gst. zu endt zuführen nicht gesinnet sey, vnnnd weil sie sich mitt obg. meinem hern von Bacholtz ein mahl jn einen gutlichen vertragk eingelaßen, sein sie nach erfahrung ethlicher secreten jhnen niergendtz zu dienlich jhren eigen worten vnnnd pflichten zuwider kommen vnnnd nicht viel anderß alß meineidige à contractu discediert, darauß kon. matt. zuermessen, wie weit sich die mitt jhnen jntzulaßen hette, welchem vnrath auch, so dar auß villeicht kon. matt. jhrent halben entstehen mochte, e. gst. vnnnd andere hochstg. matt. rathe woll vnnnd leichtlich verhuten können. Waß weiter durch mich wegen meinß hern von Bacholtz jarlichß zugeben jst angeboten, auch s. gst. selber e. gst., dem hern cantzler vnd hern Heinrichen Rantzawen zugeschrieben der viertausendt thaler halben jarlichß, soll daran kein mangell sein, sondern von stundtan nach meinß hern vielg. ankunfft die verschreibungh daruber gemacht werden, also daß dieselbe e. gst. noch keinem andern kein nachtheil oder schaden geben soll, kon. matt. auch viel sicherer damitt alß mitt der andern vielem verheißten versehen sein soll. Jst derhalb nochmahlß mein dienstlichst bitt, e. gst. wollen sich jnn ansehung alleß hieuor geschrieben gerurten terminum meiner widderankunfft aufzuscheiben nicht beschweren, dann gewißlich jch zu meiner widderankunfft gantz bestendigen vnd warhafften bescheidt, der krefftigck gnugk sein soll, mittbringen werde. Solchß wirdt mein herr vielg. jnn gleichen vnnnd mehren verschulden, gepurt mir auch mitt aller dienstwilligkeitt zuuerdienen, e.

¹⁾ *Obg., vielg., Forkortelser for obgedachtem, vielgedachtem.*

gst. dem Almechtigen beuehlendt. Datum Brussel [den]¹⁾
27ten septembris anno etc. lxxvj.

E. gst.
dienstwilliger
Crysttofel Derjngenberj.

Ich werde e. gst. gleichfalß guten bescheidt mittbringen
deß puluerß vnd schwefelß halben, da sich e. gst. wol
zu verlaßen mugen.

Nen(?)...ß²⁾ jch e. gst. nicht zu sch.....an, daß
diß Nederland jn großem auffruhr stehet vnd villeicht
ein mercklich blutuergießen drauß entstehen wirdt, daß
Godt verhute. Die gotzen werden all auß den kirchen
wegk gethan etc.

Veh³⁾ sttrejngejtt forlatt vejh frj dear auf, ejh vejl hejr
zo Handerf⁴⁾ lebern allezejtt 21 lastt pulber, nah dem ejh
zo gesahtt hadde, aber sal ejn besers pulber sejn dean
der Luzen⁵⁾ pulber, ejn h sal beser sejn dean deas Luzen
anderhalp, ejh sal v. s. deas mustter mejtt berjngen, deas
v. s. seluer sen soltt; gelobett mejr dej fan Hamburjh
vollen fan mejr vol 30000 h haben, ejh dearf nejht.

Man vejls hejr dem fan Hamborjh nejhtt folgen lasen,
dean ejh habe k. m. fan Denemark pasportt auf 21 lastt etc.

(Bagpaa: Spor af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Dem gestrengen edlen vnd ernuesten hern Hermanno(!)
Guldenstirn rittern, kon. matt. zu Dennemarcken stathal-
tern etc., meinem gepietenden herrn.

Anamet ten 5. nouember 66 fra Crystoffer Dryngenberig.

¹⁾ Skriften er forsvundet.

²⁾ Hul i Papiret paa Seglets Plads.

³⁾ Underskriften og den her begyndende Efterskrift er utvivlsomt egenhæ-
dige, Brevet og den første Efterskrift er skrevet med en Skrivershaand. Om
Ortografien i den egenhændige Efterskrift se Noten til Brevet fra Dringen-
berg II, Nr. 247.

⁴⁾ Formentlig: Antorff, Antwerpen.

⁵⁾ Maaske Hans og Steffen Loitz?

London, 29. September 1566.

John Foxall til Mogens Gyldenstjerne.

Efter Modtagelsen af Kongens Brev har han bestilt 30 Slanger med Kugler og Tilbehør, der vil koste mindst 7—8000 Dlr., og har betalt 400 eng. Pd. paa Haanden. Resten betaler han, naar Skytset leveres ham til Videreforsendelse, hvilket vil ske omkring purificatio Mariæ. Da han har anvendt næsten alle sine Penge hertil, beder han om inden Jul at faa 3—4000 Dlr. anvist i Antwerpen eller London gennem Simon Surbeck, hvis ikke Leveringen skal blive forsinket paa Grund af Mangel paa Penge. Han omtaler dette for i Tide at imødegaa Pengemangel.

Regiæ maiestatis literas, ab eo datas ad burgum Frederici vndecimo augusti, amplissime vir, non minus lubenter accepi quam quod in eis perscribitur officiosissime conficere decreui. Triginta colubrini cum glandibus aliisque rebus ad displosionem necessarijs septem aut octo dalerorum millibus ad minimum veneunt. Quos ego statim perlectis regiæ maiestatis literis parandos curavi et præ manu arrabonis loco quadringentas libras monetæ Anglicæ persolui, residuum numeraturus, cum tormenta ipsa ad vos referenda tradentur, quod fiet ad proximum purificationis festum. Et quia pro instituto mercatorio mercibus ultra citraque comportandis pecuniam meam pene exhausti, ab illius maiestate studiosissime contendo, vt per Simonem Sowerbecke aut alium quemlibet curet mihi dinumeranda ante festum natalicium uel Antuerpiæ uel Londini tria aut quatuor dalerorum millia; alioqui necessario futurum est, ut per rei pecuniariæ inopiam regia negotia tardius administrentur, quod ego nullo modo fieri vellem, quippe qui omnem industriam meam in eo sim positurus, vt quam fidelissimè omnia peragantur. In tempore angustiam pecuniariam expono, vt in tempore occurratur. Deus regiam illius maiestatem et tuam, illustrissime vir, dignitatem diu incolumem seruet, cui omnem operam, omne

studium, omnem laborem meum consecro et commendo.
Vicesimo nono septembris anno 1566 Londini.

Tui honoris studiosissimus
Hans Ffoxall.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Illustrissimo viro domino Magno Gilderstein serenissimi
Danorum regis præfecto in Coopeman Hauen.

78.

Helsingør, 1. Oktober 1566.

Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Han meddeler en Fortegnelse over de Varer, han har sendt til København og til Baahus, og anmoder om at lade Skibe afhente mere Last hos ham. Han fremsender Breve fra sin Søn og fra sin Faktor i Antwerpen med Besked om en Messingplade til Fyrligten paa Kullen og om Herluf Trolles Gravmonument.

Kiere her Mogens, gunstige herre oc gandske synderlige gode wen, jeg haffuer nu indschiibett wttj Rosynekorffuen thette effterschreffne konge m. gottz, bedendis gierne, att Knud schriiffuer maatte ladis forstaa, att thet jndschriiffues j konge m. regenschaff paa wiidere besched:

Huitt saltt viij lest.
riisck tiere v lester.
beg iij lester.
hamp l store str.
gode pryscke wognschud xx.

homle secke xxiiij, weye xxvij schipdt xvij lisp.

Ieg haffuer nu forskickett till slotthet aldsammens j^e seck homle oc till Bahuss xij secke, som weye xvij schipd., oc ær end nu j forraad hooss meg xxx seck homle.

Wille j wære fortenctt att skicke samme schiib hijd neder igen, her ær end nu eth lad, saltt, wognschud, hamp; oc om j wille, ieg schall forskicke mere homle till ether, ther

om wille j lade meg forstaa ethers wilgie, oc ieg meg effther rette will etc.

Kiere her Mogens, ieg bekom j gaard Mogens Henrickssens¹⁾ schriiffuelse fran Amsterdam, datertt then 8. septembris, hand wor end tha suag etc., oc ther hooss mijn factors breff j Andorpen, jnneholdendis om then messings plate, som ieg forskreff om att bestelles till then løchte paa Kollebiørg²⁾; ær oc besched om salige Herloff Trolles begreffnusse³⁾ etc., huilche breff ieg her hooss sender ether. J kunde ther aff forstaa, huess om løchten ær bestellett; j wille anttuorde breffuitt till Børgie Trolle, saa hand forfarer, huess bestellett ær paa hans salige broders wegne. Heller hand will schriiffue fru Beritte⁴⁾ meningen till eller oc sende hende breffuen, haffuer hand att betencke, oc jeg saa maa bekomme breffuen igen att holde till stede etc. Gud aldmectiste wære met ether oc alltijd mijn willige tieniste. Ex Helsingjør then 1. octobris 1566.

Henrick Moenssen.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welburdig oc strenge ritther her Magnus Guldenstiern till eygen hand.

Huad som sends hijt fra Helssyngøer.

79.

Stjernholm, 3. Oktober 1566.

Frans Mogensen Gyldenstjerne til Mogens Gyldenstjerne.

Efter Faderens Brev vil han begive sig til Helnekirke. Han forsvarer sig mod Broderens Beskyldning for at have overladt til andre, hvad han efterlod sig i Lejren, og meddeler, hvad han efterlod til sine Folk. Han

¹⁾ *Mogens Henriksen Rosenvinges.*

²⁾ *Kullebjørg, Kullen.*

³⁾ *D. v. s. om hans Gravmonument.*

⁴⁾ *Birgitte Gjõe Herluf Trolles.*

beretter om, hvorledes han forlod Lejren, takker for de tilsendte Klæder og forklarer, hvorfor han ikke lod sin Broder faa de Penge, som Mogens Gyldenstjerne sendte ham, og hvilke Penge Broderen har faaet af andre.

Sønlig kerligh helsen eder nu och altid forsendt met Gud, Vor Herre. Mind kere fader, nest al sønlig tacksigelse for alt gott, huicked eder den almegtiste Gud vel belønne skall, saa giffuer ieg eder sønligen att vide, att eders schriffuelse er mig tilhende kommen met Poffill Kock¹⁾, huilcken ieg haffuer lest och forstandet. Først att y ville, att ieg skal verre y Helne kircke, huilcked ieg seer gerne, och vil altid gerne verre, y huor som helst att y ville haffue migh, och vil ieg drage aff sted y denne vge, om Gud vill. Kere fader, att mind broder²⁾ haffuer schreffuet eder til, att ieg lod andre faa, hues iegh lodt ephther migh y leyerit, dett skal anderledis befindis. Ieg vil sende eder ytt register paa, hues ieg lod dennom. Kand iegh icke forundre migh, kere fader, att y schriffuer, att ieg haffuer icke schreffuett eder til, huorlunde iegh kom neer fra leyerett. Sten Bilde och Niels Løcke var hos øuersten³⁾ och flyde migh forloff, ephtherdi dy saa, huorlunde leyliheden var fatt met migh. Peder Bilde var y Norgie samme tid, och gaff migh Erick Rudt pasbordt, och flyde migh Niels Løcke y skiffuet. Iegh anduordett Dominicus hestene y befalningh och lod dennom fitalle nock, saa dy motte vel haffue holt dennom met y 3 eller 4 vger medt, men øll haffde iegh icke. Mind kere fader, tacker iegh eder och storligenn for dy kleder, y sende migh, Gud lønne eder dett och alt andet, y haffue giorth migh til gode. Ieg skal aff mind yderste magct skicke mig, saa lenge ieg leffuer, att y skulle nest Guds hielp høre gode tidinge til migh, och forseer ieg migh till, att ingen skal sige migh andett ephther, end att ieg haffuer holtt migh som

¹⁾ *Formentlig en af Mogens Gyldenstjernes Folk.*

²⁾ *Henrik Mogensen Gyldenstjerne.*

³⁾ *Daniel Rantzau.*

end erligh (!) tilstaar, och skal ocsaa met Guds hielp, saa lenge mitt blodt er varpmt y migh. Andett vedt ieg indted att schriffue eder til om, end ieg beder eder, att y migh icke fortенcker, att iegh lodt icke mind broder haffue dy pendinge, y sende migh; ieg haffde vel vorrit til fredtz, att hand haffde beholt dennom, kunde hand kund gemme penge. Hand fick 30 enckende daler aff lens Holgersøn¹⁾, før hand døde, och 30 daler aff end skipper y Købnehaffnn, ved nanff (!) Anders Valtersønn, och end da 10 daler aff end anden herre mandt, och klack²⁾ indtet, der for fick ieg Niels Løcke somme aff dennom, och dy andre togh ieg met migh til skibs. Hermett eder den alsommegettiste Gud befallendis. Ex Stierneholm den 3. octob. aar 1566.

Frantz
Gyllenstiernn.

(Paa en indlagt Seddel med samme Haand følgende:)

Register paa hues iegh lod oppe y leyeren til karlene.

Item brod ij t^r.

Item flesck iij sider.

Item sild mer end en fiering.

Item salt j fiering.

Item tørre flyndrer, spege aall, spege heltt, smeltt, røgitt aborre, alt til hobe end god halff tynne fuld.

Item to flascker met laas for den ene, var end fieringh edicke y.

Item haffre iij tynner.

Item tuenne berre kurre.

Item end kedil.

Item end kocke drengh.

Item end kløff drengh met to kløff heste.

Den tid ieg laa y leyeritt, da løb der iij aff mine kanicke bøonner bort, och fick karlene fatt paa to igen.

¹⁾ Jens Holgersen Ulfstand, † Sept. 1566.

²⁾ Forslog (af: klække).

Iegh haffde 4 bøenner, to feck Niels Løcke, och end feck karlene; der kunde dy saare vel hielpe dennom her met och to kløff heste.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erligh och velbyrdighe mandt her Magnus Gyldenstiernn till Stierneholm, mind kere fader, sønligen sendis dette breff.

80.

Guldberg Enge, 4. Oktober 1566.

Henrik Mogensen Gyldenstjerne til Mogens Gyldenstjerne.

Han beretter om Forholdene i Lejren; der er ingen Fetalje, og mange dør af Sult. Peder Bille har ikke hjulpet ham. Han har ydermere maattet overlade Fetalje til Broderens Folk, der mangler alt. Han beder om at faa sendt Fetalje. Han ønsker at antage en Karl, som Broderen har jaget bort. Han forsvarer sig mod de Rygter, der gaar om ham, og beklager sig over Broderen, beder atter om Hjælp og afviser Beskyldningen om at have skudt Dyr ved Stjernholm.

Jhs.

Sonnlig helsen nu och altid forsentt met Gud, Vor Herre. Kere fader, nest min gantske villige plictige tro thienniste och megen ydmyge tacielse for allt gott, giffuendis eder ydmygeligen til kende, att eders skriffuelse er mig til honde kommen om den fattalig, som y haffuer sentt mig, saa giffuer ieg eder ydmygeligen til kende, om ieg har kunde holt mig nøgeræ y siuff vger aff sex sider flex och en hall tynne sild och fire tynner brød och en fire tynner øll och elluff tynner haffre; men haffde ieg icke lonnt øll och brød siden och aff somme peninge att køffue for, da haffde ieg icke kunde hollett saa lenge. Mitt folk har villett hafftett, att ieg skulle forskaffe dennom øll och mad, om ieg skulle haffue videre tiennist aff dennom; dett løffuer seg och vell gode penninge, ieg haffuer køfftt for, baade smør och tør fisk och øll och brød och korn, som ieg har giffuett mine heste. Aff prouiantten har ieg

icke end nu faaett end taer øll vden en tynne paa min helle rode, och har ieg trediu heste y roden; brød har vi faaett halannen tynne och siuf tynner haffre, siden endgang paa den hele fanne femten tynner haffre, kaste vi ommen, saa to roder fick den, och skulle de miste end annen gang. Her er ednu(!) slett intett, huerken øll eller brød eller haffre eller nogen annen fettalig. Her dør och suarlig mange aff knectene aff hunger. Kere fader, som ieg har och skreffuitt eder til till forren om Peder Bille, saa maa y och vide, att hand haffuer endnu icke hiolpett mig med end snap, enten dett eenne eller dett annett, enten aff prouiantten eller aff hans eget; der for, kere fader, er end nu min ydgeligen(!) bøn til eder, att y ville haffue sentt mig nogen fettalig hid op med dett første, thi ieg slett intett mere end end(!) vore komuler(!) och och(!) køffte ieg nu end hel tynner(!) sild, den haffuer ieg forstrecket min broders folk for halparten; de har slett intett annett vden litt huilling, och er dett y dag den thiende dag, att de har huercken hafftt øll eller brød mer, end som ieg har lonnt dennom øll y kanne tall, och y gaar finge de aff Laffue Vrne en hall tynne brød, och ieg en hall. Kere fader, der som y ville sende dennom ogsaa nogett, da haffde de dett vell ibehoff; och om heste och folk, som hand har her, maa y vide, att hand har her kun Runckertt och end hans egen karll och tre heste, men karlin haffuer hand foriaffuett och siden gaff hesten bortt, men Runckurtt ville intett slippe hannom, thi de haffde intett att føre deris tingest paa. Karlin gaar her y leierett, som Frants har foriaffuett, och har sagt en fraa tienneste, dog hans skyld er intett saa stor. Men effter di att karlen har sagt eder tienneste och y har sentt Frants hannom med Peder lyde, da lader ieg mig tycke, att hand motte icke sige nogen thienneste, for end hand haffde sin hond løss hos eder. Men der som y ville skriffue meg till, om ieg skall tagen och sende ederen,

da vill ieg dett vell giøre, men mig fatts end karll, som de Suenske finne fraa mig. Der som denne haiffde eders venskaff, da ville ieg tage hannom an, och siden skulde staa till rette for, hues hand har giortt 1). End  r snart skellet; dett er hannom der for icke saa snartt offuer beuist. Kere fader, som y skriffuer, att y(!) dett g r eder ontt, att y skulle sp rre sligtt til oss, saa ved dett Gud, att dett g r ingen vere end mig, och att vi skulle vere mer y fremmede fols munde en andre, saa santt hielpe mig Gud. Til hues ieg har giortt, der har han n d mig skinbarligen til, hand er dog nogle aar vngre end jeg; hannom burde icke sidde och fortale mig och annett gott folk dett, som hand aldrig saa eller kenner. Hannom burde megett heller att forsuare mig, der som nogen frembitt ville fortale mig; derfor holler fremmede med hannom, for de kunde faa, hues hand har; men hand skall aldrig sigett, att ieg har faaett saa stortt aff hannom, som en knappenaall er stortt til. Der som ieg ville skriffue allt dett, ieg viste, da skulle vell andre tide[nder]¹⁾ sp res. Kere fader, der for beder ieg eder gerne och ydmygeligenn, att y icke ville tage mig til mystycke, att ieg skriffuer eder saa dristeligen til; thi ieg kand icke ladett, att ieg jo maa giffue eder min meining til kende; men, kere fader, jeg skall alle minne dage findes som eders vnderdane gehorsamme och lyddige s n, som ieg eder plictig er, thet kende Gud almectiste, huilken ieg eder nu vdi all lycsalig sundhet och vellfartt vill befalitt haiffue. Datum Gulborre enge den 4. octobris anno 1566.

Henrick Gyllenstiern.

(Bagpaa: Rest af Seglet og Udskriften:)

Erlig welbyrdig oc strenge ridder her Mons Gyllenstiern till Stiernholm, kong. mayst. stadtholler paa K ffuen-

¹⁾ Hul i Papiret paa Seglets Plads.

haffns slott, min kiere fader, ganske ydmyligen och søn-
ligen till skreffuitt.

(*Mogens Gyldenstjernes Randbemærkning:*)

1) At antage Per Iuds karl.

(*Paa et vedlagt Blad:*)

Kere fader, er min ydmygeligen bøn till eder, att y
velle haffuett sentt mig nogen fettalig och smør och øll
och brød och haffre. Hans Aageßen laa her y haffnen y
otte dage, før end ieg fick enten breffuett eller haffren;
der till med ville hand icke endgang tale med mig eller
tage suar med seg. Er ieg ogsaa, kere fader, kommen y
faring(!), att ieg skulle vere forklaffuett att skulle latt skutt
dyr ved Stiernholm, da har ieg, saa santt vere mig Gud
naadig, aldrig ladett gaaett effter ett dyr eller aldrig faaett
der ett vden ett, dett haffde skoffgemmeren skutt end
afften, som min broder och ieg kom did, och ieg icke
viste der aff, for end hand kom i gaaren; men spørrer
eder rett om, da er der nogle skutt och sent fru lehanne¹⁾
paa Hagelos.

81.

Visborg, 13. Oktober 1566.

Jens Bille til Mogens Gyldenstjerne.

*Han har sendt Arkelimesteren fra Englen, der har efterset og rensset
det bjærgede Skyts, til København for at aflægge Beretning og beder om
at faa ham tilbage, da han ingen Arkelimester har.*

Wennliig kierliig hiilßenn nu oc altid forssendt mett
Wor Herre. Kierre her Magnus Gyllennstiernn, frennde
oc sinderliige guode wenn, nest min wennliige tacksii-
gelße for alth ærre oc gott, huilchit ieg gernne forschilde
will wdj hues maade ieg wed, ether till wille eller guode
kannnd werre, kierre her Magnus, giffuer ieg ether ganntze

¹⁾ *Johanne Sparre, g. m. 1. Erik Bille († 1519), ²⁾ Aage Brahe († 1525).*

wennliigenn att wiide, att thenn archeliemesther, som wor paa Enngelenn, haffuer nu weriith her nogenn tid lang paa lanndith oc seeth till thett skytt, som biergiith bleff, oc renndbett thett; der forre haffuer ieg nu afferdiigith hannom her fraa oc till Kiøbinghaffnn, att hand ther wiidere kand giøre besched for samme skøtt. Kierre her Magnus, saa haffuer ieg ingen synderliig biiskøtther her, som kannd giørre rede eller regenschaff for skøtt oc holde thett wiid magt, bedendis ether ther forre ganntze gernne, y wille well giørre oc forløfwwe thenne her bøsse skøtther paa konn. ma. wegne, att hand matthe komm[e] hiid till Gulland oc¹⁾ maiit^a thiennisthe saa brøsthoddenn, som ieg er for enn guoed arkelimesther. Kierre her Magnus, giører her wdj, som min guoede troff er thiill ether. Huor y wiide att bruge mig wdj nogenn hannde maade ether till wille eller guoede, schulle y altid haffue att raade oc biude offuer mig som offuer thenn, y aldielis jngenn thwill paa haffuer. Jeg will her mett haffue ether nu oc altid thenn almegtigiste Gudt beffalindis. Lader Karinne hiilbe ether mett mange tusindt guoede netther. Datum Wisborig thenn 13. octob. aar 1566.

Jenns Bilde.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Levninger af Mogens Gyldenstjernes Paa-skrift:)

Erlig welbiurdiig manndt oc strenge riidder her Magnus Gyldennstiernn till Stiernneholt, konn. maiits. min aller naadiigiste herris stadholder paa Kiøbinghaffn slott, minn kierre frennde oc sinderliige guoede wenn, wendligen.

O[m en arche]lymester tyl Gullen.

¹⁾ En Del af Brevet er forsvundet. Brevet er meget medtaget baade foroven og forneden.

Pool Hvitfeldt til Mogens Gyldenstjerne.

Da Knægtene mangler Penge, beder han om Penge og Klæder til dem. Han sender med det første Niels Skriver til København for at aflægge Beretning. Hans Fribyttere har gjort et Togt ind i Sverrig. Svenskerne er draget bort. Om Udnævnelser til Fændrik m. m. Knægtene nægter at lystre en Hovedsmand, der drog bort fra Byen, da Svenskerne kom.

Mynn ganntz wennlig helßenn altidt forsenndt med Gudt. Kiere her Magenüs, besonnderlige gode wenn, nest enn wennlig tackßiegelße for althet møget gode, som y meg vdj mange made giørt och bewist haffuer, hwilkett jeg giernne forskiille will med hwes god wdj min macht were kandt, kiere her Magnus, giffuer jeg etther wennligen til kennde, at these knecht her vdj byenn haffuer stor brøst for peninge til att there, och jeg haffuer jngenn fetalj at vndßetthe thennom medt, andet end brødt, och the peninge, the finnge siistegangk, köffte the wergh for och andett nodtrofft, och ware the sutthelernne¹⁾ skiildich, och the matthe betalle thennom, saa the beholde en ringe tinge vdj gein. Thj beder jeg etther giernne, att y wille were these theris ammesatther behelpelig, at the matthe become peninge och klede, at the kunde nogitt bliiffue stellet til fres, fordj the haffuer holdett seg well, siidenn the kome hiidt til byes, och thet ganck at fiennde kome her, forholde the thennom erligenn, och jngenn af thennom blef funden modvillig eller myttthe mage[re]²⁾, saa jeg er begerendis at beholde saame knecht. Kiere her Mageus(!), giører her vdj, som [min] gode tro er till etther etc. Sameledis h[affuer] jeg schreffuit k. mt. til, att jeg n. . . . tiil hans nade och etther och giffue hans ma. och etther lelichet til kennde, hwor thet seg her begiffuer; tha schreff hans nade, at hans mat. siiffuitis(!) thet jcke

¹⁾ *Sudler, en Marketender.*

²⁾ *Hjørnet af Brevet er afgnavet.*

radeligt at were. Will jeg medt thet allerførste for skiold sennde Niels schriuer ther neder, som kandt giffue hans mat. och etther allelichet til kennde etc., hwre thet seg vdj thenne landz ende begiiffuer. Kiere her Mageus, haffuer jeg haftt the fry biither jnd vdj Swerige och haffuer slagit lx Swenske vdj hell, och jeg kandt jndthet høre af the Swenske, som her war for byenn, vdhenn the ere op dragenn. Kiere her Magenus, giffuer jeg etther wendligen til kennde, at ther fienn den kome her for, gjorde jeg thenne brefwißer Hans Wulff til fendrich, och er her jngenn fennecke, at y for thenn skiildt wille were hannom behelpeligen, at hand matthe bekome ther et fennecke hidtt med seg och handeles om hans besoldinge, hwadt hand skal [haff]ue. Vdj lige made som jeg schref etther til om Karstenn, Michel Perssens¹⁾ fendrich, at jeg matthe haffue hannom her hos meg etc., saa giffuer jeg etther wennligen til kennde, at then tiidt at the Swenske war for hennder, thaa bleff Harmenn Vilandt, som war theris høuetzmandt, siuger af pestelentze, och hand drog her af byen; doch saffde hand meg til, til førren han drog af stedt, och gjorde jeg Karstenn til høuetzmandt offuer thennom vdj then andens frawerelße, och hand er nu döder, och Harmen er nu komen vdj gein, och knechtenn wille jngenn gehør giffue hannom och jcke heller kennde hannom for theris høuetzmandt, som Niels schriiffuer skall berethe etther al lelichet, nor hand til etther komendis wurder, hwor thet seg ther om haffuer etc. Kiere her Mageus, forlader meg min mangelddiige schriuent, jeg bemøder etther meg(!); nøden forder meg til til(!). Hwes jeg kand were etther til willige och gode, skull y altidt fende meg gantz willigen, kennet Gud, hwilcken jeg etther wil befalet haffue. Datum Halme stedt thenn 15. dag achtobris ano 66.

Pouell Witfeldt.

¹⁾ *Hovedsmand Mikkel Pedersen Gjønge.*

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Erlig welbiirdige mand och strenge riidder her Magenus
Giildenstjerne til Stiernholm, k. mts. stadzholder paa Kø-
binghaffuennslott, min besonderlige gode wen, gantz
wenligen.

83.

Frederiksborg, 20. Oktober 1566.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

*Han skal sende det bestilte Salt, Malt og Kirkekornet fra Aahus til
Jens Bille paa Gulland og lade det paa Gulland bjærgede Skyts afhente
før Vinteren. Om 3 Skibe, der er sejlet Østpaa. Jacob Henriksen skal
indlægges paa Københavns Slot.*

*(Paa en vedlagt Seddel:) Han skal tilskrive Jens Bille om at bjærge
saa meget Skyts og Skibsredskab som muligt.*

Orig. med Kongens Underskrift, Spor af Seglet, Udskriften og Mogens
Gyldenstjernes Paaskrift: Anamet ten 22. octobr. — Sedlen ligeledes med
Kongens Underskrift. — Tr.: K. Brb.

84.

Frederiksborg, 21. Oktober 1566.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Høvedsmand Caspar Thoubings Knægte.

Orig. med Kongens Underskrift, Spor af Seglet, Udskriften og Mogens
Gyldenstjernes Paaskrift: Anamet 22. october. — Tr.: K. Brb.

85.

Frederiksborg, 23. Oktober 1566.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

*Der fremsendes en Fortegnelse fra Poul Hvitfeldt. Han skal skaffe
ham deraf, hvad der er muligt, og skrive ham Besked til med Budet. Om
en Høvedsmand for Knægtene hos Poul Hvitfeldt og om de hollandske
Skibe ved Varberg.*

(Paa en vedlagt Seddel:)

Ærende, som skal bestellis hos her Magenus Gioldennstierne.

Først en høuitzmandt for the knecht, som liiger vdj Halmestedt, effterdj at knechtenn icke vill kennde Hermen Wiland godt for en houidtzmandt¹).

Item at knechtenn, som liiger vdj Halmestedt, att the matthe fange naget klede och peninge at købe for, hwes the haffuer behoff.

Item at ther matthe finndis radt til the vj beszeskøtther, ther er vdj Halmestedt, som haffuer ars peninge, effterdj borgene icke er formuen thennom at holde.

Item om en byfougett at setthe vdj Halmestedt, effterdj ther er ingenn, som tynner til en ther vdj byenn.

Item at lade farskicke fetalj til Halmestedt, sonnderligen malt, mell, homble, smør och fleske.

Her Moge (!).

Orig. med Kongens Underskrift, paatrykt Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Anamet 26. dag october. — T. o. a. L. 9, 78 b (dog ikke Sedlen). — Tr.: K. Brb. (ligeledes uden Sedlen).

86.

London, 23. Oktober 1566.

John Foxall til Mogens Gyldenstjerne.

Han besvarer atter Kongens Brev af 11. August 1566 om Bestilling og Levering af 30 Slinger med Kugler og Tilbehør og skriver om Betalingen herfor. Den engelske Admiral har bedt ham henvende sig til Mogens Gyldenstjerne og bede denne hos Kongen af Danmark opnaa Frigivelse af en af Admiralens Folk Rudolf Clayton og eventuelt af hans Skib og Gods.

Regiæ²) maiestatis literas, ab eo datas ad burgum Frederici vndecimo Augusti, amplissime vir, non minus lubenter accepi, quam, quod in eis perscribitur, officiosissime facere

¹) Se Poul Hvitfeldts Brev af 15. Oktbr. 1566, ovfr. Nr. 82.

²) Den første Del af Brevet er næsten ordret enslydende med hans Brev af 29. Sept. 1566 om samme Sag, se ovfr. Nr. 77.

decreui. Triginta colubrini cum glandibus alijsque rebus ad displosionem necessarijs septem aut octo dalerorum millibus veneunt. Quos ego statim perlectis regiæ maiestatis literis parandos curauit et præ manu quadringentas pro illis libras monetæ Anglicæ persolui, residuum numeraturus, cum tormenta ipsa ad uos perferenda tradentur, quod fiet ad proximum purificationis festum. Et quia pro instituto mercatorio mercibus ultra citaque(!) conuehendis pecuniam meam pene exhausti, ab illius maiestate per tuam amplitudinem enixissime contendo, vt ad minimum quatuor dalerorum millia quam citissime mihi dissoluantur uel Antuerpiæ Thomæ Mandeshippe uel Lubecæ factori meo Rico. Philips¹⁾ uel mihi ipsi Londini. Nam cum summa tota ad octo dalerorum millia exurgat et ego pene exhaustus sim, necessario pecuniæ prospiciendum. Alioqui necessario futurum est, vt per inopiam pecuniæ regia negotia tardius administrentur, quod ego cum nullo modo fieri uellem, in tempore angustiam pecuniariam expono, ut in tempore subueniatur. Atque hæc de regijs negotijs. Ante quadriduum dominus Angliæ admiralis accersitum me ad se precatus est, vt cum tua amplitudine agerem pro liberando Rodulpho Claytono, ipsius admiralis famulo, quem sperat apud regiam maiestatem tuo auxilio impetraturum, ut sine ulteriore damno, quod poterat illi per leges Daniæ contingere, amissa iam noui (!) et bonorum facta iactura corpore saltem incolumi dimittatur. Quod si posset vlllo modo fieri, ut illi et nauis et bona restituerentur, futurum scio, ut tanti beneficij loco apud nostri maris præfectum habeatur, vt regem tanti muneris nequeat pænitere, quippe a quo parem gratiam possit expectare. Quod ego per Deum te oro, ut huic admiralis petitioni meas etiam preces adiungas, qui ita me tuo honori consecraui, ut nemo sc. magis ita Claytoni casum doleo(!), ut

¹⁾ *Formentlig Philip Rotker, der omtales i kgl. Mss. af 6. Aug. 1568 til Mogens Henriksen Rosenvinge, se K. Brb.*

sciam illi cum tota familia, vxore et liberis penitus pereundum, nisi aliquo modo tuus honor illius calamitati uelit subuenire. Deus tuam amplitudinem diu incolumem seruet. Londini uicesimo tertio octobris.

Tui honoris studiosissimus
Hans Ffoxall.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Ornatissimo viro domino Magno Gilderstern, serenissimj Danorum regis præfecto in Coopeman Hauen.

87.

Visborg, 24. Oktober 1566.

Jens Bille til Mogens Gyldenstjerne.

Han takker for den fremsendte Hjælp, sender Skyts o. a. m., beder om mere Salt. Hvis Fartøjet maa blive sendt tilbage, vil han til Foraaret sende det til København igen, inden Svenskerne er ude. Han beder om, at en Skærbaad da maa bringe ham Underretning om Forholdene, særlig om Isforholdene i Sundet. Der maa laves Styklader i København i Stedet for dem, der er ødelagt i Vragene. Han beder om Ordre om Udlevering af Kirkekornet i Aahus, naar han sender Bud efter det, og sender nogle Roer og Tjære.

Minn ganntze guodwilliig hiilßenn nu oc altiidt forssendt met Wor Herre. Kierre her Magnus Gyllenstiern, frennde oc siinderliige guoede wenn, nest m[in]n¹⁾ wennliige tacksiiigelsse for alth ærre oc gott, huilchit ieg gerne will forschilde aff min ringe formue wdj hues maade jeg wed, ether till willie eller thiennisthe kanndt werre, oc besynnderliig for thenn stoere wmage, y haffuer hafftt att forskaffwe wnnndsetning hiid till kon. maiits. hus. Der som ieg wisthe y nogenn maade att werre ether eller nogenn aff ethers till wille eller thienisthe, schall ieg nest Guds hielp ethers welgierning aff min ringe formue aldriig

¹⁾ Hul i Papiret. Ogsaa dette Brev er ligesom de fleste andre fra Jens Bille stærkt medtaget, dels af Fugt, dels af Mus.

forgetthe, thi Gudt wed, y løste mig aff enn stoer bedrøffwelße. Kierre her Magnus, jeg sennder nu till Kiøbinghaffnn schøtt oc anddett, hues ieg kannd paa thenne tid forskiicke; ther som thenn bonnd Claus dommere haffde frem kommith, tha haffde ieg kundith skiicke megett meere fraa mig. Kierre her Magnus Gyllenstiernn, som y schriffuer om thet salth, ther schulle komme, saa er her iche kommith wden 3 smalle lesther; der forre er min ganntze ×¹⁾ kierliige bønn till ether, y wille well giørre oc nu som altid till forrenn iche kædis wiid att werre mig behielpellig, att ieg kunde bekomme thenne jagt tilbage fuld mett salth. Disliigiste, kierre he[r] Magnus Gyllenstiernn, om thenn bonnd kunde komme hiid inden winther, som kunde førre thet schøtt oc thett folck, so[m] fjørrer bonndenn, kunde fannges saa megen fitalj mett thennom, att the kunde hielpe thennom y winther offuer met, tha will ieg nest Guds hielp beramme tiidenn, saa thet schall werre y Kiøbinghaffnn, om Gudt will giffue wæder oc wind, før enn the Swendsche kommer aff skerrenn, wden wlyche slaar tiill, att skerrenn slogis op met enn nordwest storm oc ißenn kom her wnder lanndith, att mand iche kunde komme her fraa, som før er skeed. Huad ther stoed till att giørre, schall iche bliffwe forsømmeth. × Kierre her Magnus, ther som y wille well giørre oc giffwe beffalning, att her motthe komme enn skerbaad wd fra Ouss²⁾ mod kønndermøsse, ther kunde førre tiidenner, huorledis wintherenn skicker siig ther wdj lanndith, om ther waarre driiff ys att formøde wdj Swndith 1), tha kunde ieg ther epher wiide mig att retthe. Kierre her Magnus Gyllenstiernn, schall thett well giøris behoff, att mand røstir siig wdj Kiøbinghaffn paa bysse

¹⁾ × betyder, at Mogens Gyldenstjerne i Randen har sat en Mærkestreg.

²⁾ Aahus.

lader till alle hannde skøtt, thi the bøsse lader er megith sønnder slagith wdj wragenn ×. Kierre her Magnus, er min kierliige bønn till ether, y wille well giøre oc lade giffwe beffalning wdj Ouss, att jeg motthe bekomme thet kirche kornn, naar mith budt kom ther ephther, oc y wille well giøre oc haffue thenn wmage oc schriffue mig till, huor ieg schulle mig ephther retthe etc. Kierre her Magnus, ieg wed intid, ieg kanndt thienne ether mett, som her paa lanndet er. Jeg sennder ether ij th^r roffwer oc j lest thiere till ethers wognne. Der som ieg wisthe nogett att kunde thienne ether mett, schulle y altid haffue att raade oc biude offwer mig som offwer ethers kiere frennde oc synderliige guode wenn, thenn y aldielis ingenn thuiell paa haffuer. Jeg will her mett haffwe ether nu oc altid met alth, hues ether kierth er, thenn almegtiigiste Gudt beffalindis. Lader Karrine hiilße ether mett mange twsinndt guode netther etc. Datum Wiisboriig thenn 24. octobris aar 1566.

Ienns
Biilde.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welbiurdiig mannd oc strennghe riidder her Magnus Gyllennstiernn tiill Stierneholm, konn. maiitts. minn aller naadiigiste herris stadholder paa Kiøbinghaffnn slott, minn kierre frennde oc besynnderliige guode wenn, ganntze wennliigen till hande.

Fra Iens Bijlle 16. nouember.

(Mogens Gyldenstjernes Randbemærkninger:)

1) sker bod.

88.

Frederiksborg, 26. Oktober 1566.

Hans Skovgaard til Mogens Gyldenstjerne.

Forespørgsel om nogle Knægte, der ventes til Næstved. Der er ikke Jern eller Kul at faa i Sundet. Der kan ikke sendes nogen Bojert til Gulland Han skal se at faa Skytset derfra til København før Vinteren.

Kiere her Magnus, synderlig gode wen, kon. mtt. beger, atj wille mett itt wisse bud lade forfare, om the knechte, som thenn høuitzmand N. Vtermarck¹⁾ aff land tho Meckelborg schulde hiid indføre, ere ankommitt, the ere beskeeden paa Nestued, oc i thet wilde lade hans mtt. wiide.

Kon. mtt. haffuer effther etthers betenckinde schreffuit till tolleren om jern oc kull, hand schriffuer hiid i afftis, att ther er end inthett i Sundett; thett første nogitt kommer, wil hand thet til etther forskicke etc.

Vdj liige maade schriffuer hand, att ther wil neppelig bliffue raad till then boyerd, som schulde til Gottland effther thett skøtt, huor fore ko. mtt. beger, atj wille giøre etthers største fliid, att ther kunde findis raad, att same skøtt kunde komme hiem for winteren, thj i wiide, huad macht hans mtt. ther paa ligger.

Kiere her Magnus, etther att tiene er jeg willig. Gud almechtiste befaler jeg ether. Mett hast aff Frederichsborg thenn 26. octobris anno etc. 1566.

Hans Skougard.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Guldenstern till Sternholm, kon. mtt. stadtholder paa Kiøpnehaffn, min synderlig gode wen, gantz wenligen tilskreffuit.

Anamet 26. october.

89.

Schleusingen, 28. Oktober 1566.

Hans Regge til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender et Fad Nürnberger Kager. Hans Fætter i Danzig Jørgen Langenau vil kunne formidle et Laan i Danzig. Han har ladet begynde Støbningen af Skyts og Kugler. Man venter et Togt mod Gotha, men Kongen af Frankrig ventes at ville undsætte Hertugen. Tyrkerne rykker frem

¹⁾ Casper Uttermark.

i Ungarn. Han foreslaar at anstille Forsøg paa at omsmelte gamle Kugler og beder om Pas til toldfri Transport af Kuglerne. Yderligere Efterretninger om Tyrkerne i Ungarn.

Laus deo 1566 adj 28 october zu Schleisingen¹⁾.

Gestrenger edler erntuhesther her, e. g. der seint meine gantz willige dinste zuuorn. Nachdem ich den in meim vorresen e. g. zugesaggt die ofters in meim schreibenn, was sich hin vnd wider zutreggt, e. g. damit zuersuchen, solchs aber bisanhero nicht gescheen vnd im(!) vilerlej vrsach willen vorblieben, sonderlich aber ich in Dantzick in langer zeit nicht gewesen, sondernn mich alhier in Schleisingen vnd Norenbergk vorhalten vnd alda vor e. g. so wol auch vor den hern Otto Crompt etliche norenbergiesche kuchlen²⁾, welche ich mit sondern spezereien vnd mit ganzem vleis vor e. g. bede bestellet, die ich den himit e. g. bei diesem briefs zeiger in einem cleinen feslen iberschicken thu, welche e. g. das morgens nuchtern so wol auch zum trunck gebrauchen mogen, vnd wil damit e. g. so wol auch h. Otto Crompt von wegen meins vettern Jorgen Langnauen von Dantzick vorehrett haben mit freuntlicher bitte, es wollens e. g. auf diesmhol von mir vor lieb nhemen vnd sie e. g. hern vnd gutten freunden mittheilen vnd sie mit liebe vnd gesuntheit gebrauchen vnd geniessen. Wen ich, wils Gott, zu e. g. komme vnd sie ihr dinnen werden, wil ich e. g. woll mit eim mhererm bedencken; sie seindt sonst ser gut, vnd wen sie e. g. gleichs ihr koⁿ maiestat vorehren wollen, so solten sie wol mit besteen.

Ich kan sonst e. g. vortreulicher menunge nicht bergen, wie ich nechst zu Dantzick gewesen bin, hab ich mit meim vettern Jorgen Langnauen die beredung gehappt auch mit etlichen hern des rats schon vnderbaut so wol auch mit etlichen hoen perschonen binnen Dantzick dauon

¹⁾ Schleusingen, Kreds Erfurt.

²⁾ Kuchlein, Smaakager.

geredtt. Wo ire koⁿ m^t im, dem Langnauen, schrieben vnd an der stadt Dantzick, wo eine summa geldes zu leien begerende were, soldt er die bej der stadt wol zu wege bringen vnnnd viel beßer solchs ausrichten, als wen ire koⁿ ma^{tt} einen sonderlichen gesanten an sie schickett, den er bej den burgermestern daselbs solchs wol soldt durch practicirn, wie den e. g. solchs bej ihr konnigklichen m^t abgesanten, dem Eliass Eisenbergk, heimlicher weis wol erkundigen können, wie vnd wasserlej gestaldt er, der Jorgen Lagnaw, zu alle den hern burgmestern einen freien zwtridt hatt, das er solchs wol leichte kondtte zu wege bringen. Wo nhu solchs vor diesem von ihr koⁿ m^t an der stadt von Dantzick nicht bogerende gewesen, so mogen e. g. diesem handel also durch die mittell vnnnd wege nachtrachten.

Was sonsten g. h. den kauf handel belangende von wegen des geschutzes vnd der 200 schifp. kugeln belangend, damit bin ich rechtfordt hie im werck vnd loss strachs giessen vnd hofs aufs vorjar mit erschem so moglichen ist zu liebern, aber es geschicht mit wenigk nutz, den die fuer grausam teuer ist, wie den schon fast wol ein 50 schifp. von allerlej sordt fertigk ist vnd auch schon etliche dauon gen Luebeck geladen.

Ich kan nicht wissen, ob ihre koⁿ m^t auch des geschutzes noch viel mer begerende sein; wo nicht, so bit ich e. g., die wollen doch an einen burger gen Luebeck 1) schreiben lassen, genant Albrecht Schilling, das er keins mer henein schicke, sonst wirdt er noch immer zu mer henein schicken. Sonsten wes ich e. g. nichts neues zuschreiben. Hie ist es ser seltzam; man beforcht sich eines zoges auf den eltern hern von Sachsen auf Gotte¹⁾, zu den sie daselbs in kurtzer zeit viel tausendt clofter holtz bed in die stadt vnnnd schlos gefurret, vnnnd seindt die

¹⁾ *Johann Friederich II.*

echter des reichs noch alle da im schlos bey einander, als Wilm von Grumbache, Ernst von Mandelblo vnd Wilm von Stein. Nhun ist gewisse zeitong²⁾ an here kommen in m. g. h. graf Ernste von Hennebergk cantzlei, wie der konnigk von Franckreich vil reutter vnd knechte in bestallung hatt vnd denen von Sachsen mit entsetzen wil, den man sagt vor gewies, wie der von Grumbach des konnieges von Franckreich gubernator iber Metz sein sol; das man sich also beforchtet, wo es angeet, eines grossen aufrures.

In Vngern³⁾, sagt man, ghet es auch zu, das es wol besser decht. Der Turck sol Zieget¹⁾ wegk haben vnd des grafen von Serin²⁾ sein haupt in eim rotten taft dem keiser ins lager zugeschickt. Man sagt, key. m^t die sej widerum zu ruck gezogen, das man also keine gewisse zeitong ausm leger alhie hat; man sagt in Deutschlandt, dieweil das Vngerlandt ste, so wirdt der Turck nicht geschlagen, es sei den, das er an Deutschland komme, so must man als den mit ernst dazu thun, vnd so fern key. m^t itzo diesen zugk nichts ausricht, spricht man hie, im nimmer mher solche hilf vom reich widerfaren wirdt. Gott der almechtige wolle seynem volck, dem geringen hauffen, bejsteen vnd wenden des Turcken furnehmen.

Sonsten kan ich e. g. nicht bergen, wie mich mester Ruloff der archliemester im reich, wie ich bein euch gewesen, angezeigt, wie im reich vil grosser vntuchtiger kugelnn vorhanden weren, vnd wen man die kunst finden kondt, das mans zu nutzen widermachen kondt⁴⁾, so habe ich mich dar um bemhuet vnd alhie mit vnsern mestern dauon geredet, so fern im reich eine wassermhuel anzurichten vnd das der buchene kolen vorhanden weren, so vorhoffte ich einen zu wege zu bringen, das man gut

¹⁾ *Szigeth, Komitat Csongrad.*

²⁾ *Grev Nikolaus Zrinyi, Szigeths Forsvarer, som faldt 7. Sept. 1566.*

eisen dauon machen kondtt. Im fal es nicht gut eisen gebe, so kondtte man wol andere kugeln dauon giessen. Wen nhu ihre koⁿ m^t ein thaler 30 auf vncost legen wolte, das man von den selben kugelnn von allerlej zorte ein zentner etliche heraus schickte, damit ich sie alhie probiren lies; konten sies alhier machen, so soldt es im reich auch woll angeen, wie ich den, wils Got, uf mein ankunft e. g. wol selbs berichten wiell, wie ich den hieneben auch dem archlimester alle gelegenheit geschriben. Thu hiemit e. g. Gott dem allerhochsten in erhaltung langer gesuntheit beuhelen vnd befiel mich in e. g. gunst. Wissen mich e. g. als einen geringen zugebrauchen, wiel ich mich willigk finden lassen. Datum vtt supra.

E. g. w. diener

Hans Regge,

Jorgen Langnauen fetter.

Der schwebel gildt zu Norenbergk der cl. f. 7^{1/2}.

Gestrenger her, ich bit e. g., die woln vnboschwert sein, wie ich dem mester Rulof geschriben, mir einen koⁿ brief vnder ir m^t siegel zuwege zubringen von wegen des zolles, den ich uf ir koⁿ m^t brief vnd siegel iberall mochte mit den kugelnn frey durch zu passiren, die weil ich sie ir m^t ohne das frej zw fure.

Heutte ist wider zeitong aus Vngern komen, wie der Turck Julia¹⁾ auch eingenomen und sej wol 2 mhal hundert tausent mhan starck vnd 40 tausent Thattern.

Die Keiserrieschen liegen vor Rabe²⁾ vnd haben sich vorschantzt, vnd ist jemerlich vorseen worden, das Rab halb ausgebrandt sein sol, vnd der Turck sol sein winterlager zu Adrianoppel halten wollen vnd das jenige, so er eingenhomen, sol er wol besetzt haben.

¹⁾ *Guyula, Komitat Bekes.*

²⁾ *Raab, Komitat Raab.*

(*Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

Dem edlen gestrengen erntvhesten herrn her Mangnuss Guldenstern, ritter etc., ko. m^t jm Dennemarcken stat-haltter, meinem gonstigen hern, zu handen. Jn Kopenhagen.

Fra Lauge¹⁾ ten 3. deceber (!).

Fra Jørgen Langenaus tyener 4. decem.

5. december 66.

(*Mogens Gyldenstjernes Randbemærkninger:*)

1) Lübech. 2) Tydyng. 3) Vngern. 4) Kugeller.

90.

Frederiksborg, 28. Oktober 1566.

Hans Skovgaard til Mogens Gyldenstjerne.

Da Kongen ikke kan undvære 4 Roder Knægte, som Arild Olsen Gyldensø har begæret, maa Mogens Gyldenstjerne hjælpe ham paa anden Maade. Havre, Brød o. a., som Bjørn Kaas har samlet, skal opbevares paa Malmøhus.

Kiere her Magnus, synderlig gode wen, som i schriffuer om the iiij roder knechte till Arrild Olsen²⁾, tha haffuer jeg ther om berett ko. mtt., oc hans mtt. befallitt mig att schriffue etther till, att hans mtt. wil ingen ombere aff Vtermarcks³⁾ knechte; hans mtt. will bruge thenom oc Tøbings⁴⁾ knechte, som nu ankommer, anden stedz. Wille i ther fore were fortencckt, huad anden raad ther bliffuer til Arrild Olsen att forsørge.

Som i schriffuer om the tusinde t^r haffre oc 50 lester brød, Biørn Kaaß haffuer schreffuit om skib til etc., tha beger ko. mtt., atj wille schriffue Biørn till, att hand ther

¹⁾ *Maaske: Lave Brahe.*

²⁾ *Arild Olsen Gyldensø, se ovfr. Nr. 20.*

³⁾ *Kasper Uttermarck.*

⁴⁾ *Kasper Tobing.*

mett lader betemme oc indlegger same brød oc haffre i god forwaringe paa slottet¹⁾ mett hues mere hand vpberer. Altt hues andet i mig tilschriffuer, haffuer jeg oc lest for ko. mtt.

Kiere her Magnus, ether att thiene er jeg willig. Gud almechtiste befaler jeg etther. Mett hast then 28. octobris aff Frederichsborg anno etc. 1566.

Hans Skougard mpp.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Guldenstern till Sternholm, ko. mtts. stadtholder paa Kiøpnehaffn, min synderlig gode wen, gantz wenligen tillskreffuit.

91.

Frederiksborg, 29. Oktober 1566.

Hans Skougaard til Mogens Gyldenstjerne.

Han skal lade undersøge, hvor mange Knægte der er ankommet af Uttermarcks og Tobings og, hvis der er kommet 3—400, lade dem hente til København.

Kiere her Magnus, synnderlig gode wenn. Kon. mtt. begerer, atj wille lade forfare, hure mange aff Vtermarcks knechte oc hure mange aff Tobings knechte ankommitt ere, oc ther som ther ere tilsamen tre hundrett eller fire hundrett, atj tha forschriffuer thenom till Kiøpnehaffn oc strax lader giffue thett ko. mtt. tilkiende; dog skulle i thennom icke lade mustre, førre i faa wiidere beskeed ther om fran ko. mtt.

Kiere her Magnus, etther att tiene er jeg willig. Gud almechtiste befaler jeg etther euindelig. Mett hast then 29. octobris aff Frederichsborg anno etc. mdlxvj.

Hans Skougardt.

¹⁾ *Malmøhus.*

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Erlig welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Guldenstern till Sternholm, ko. mtts. stadtholder paa Kiøpnehaffn, min synderlig gode wen, gantz wenligen tilskreffuit.

92.

Frederiksborg, 1. November 1566.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Da det ventes, at Svenskerne til Foraaret vil angribe Gulland, og da Folket dér paa Landet er næsten uddød, skal der sendes 400 tyske Landsknægte af Uttermarcks og Tobings Knægte dertil over Symmershafn. Silvester Francke skal følge dem dertil, og Biørn Kaas skal skaffe Skuder og Fetalje til dem for hele Vinteren.

Orig. med Kongens Underskrift, Spor af Seglet og Udskriften. — T. o. a. L. 9, 85b. — Tr.: K. Brb.

93.

Frederiksborg, 1. November 1566.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Han skal sørge for, at Skibene til Sømmershafn forsynes med gode Folk og Skippere og snarest sendes afsted, og at Knægtene affærdiges ufortøvet.

(Paa en vedlagt Seddel:) Kongen har befalet Silvester Francke straks at drage til Symmershafn og ordne Skibe der til Knægtene. Mogens Gyldenstjerne skal snarest sende Knægtene afsted.

Orig., beskadiget, med Kongens Underskrift, en Del af Seglet og en Del af Udskriften. — Tr.: K. Brb.

94.

Frederiksborg, 3. November 1566.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Afsendelsen af de til Gulland bestemte Knægte til Symmershafn snarest muligt.

Orig. med Kongens Underskrift, Seglet og Udskriften. — Tr.: K. Brb.

Lübeck, 4. November 1566.

Didrik Timmermann til Mogens Gyldenstjerne.

*Han kan ikke komme til København for at forhandle om Krudtleverance, da han skal til Antwerpen. Han skal gerne lade lave Krudt, men da han ikke har Penge og endnu har ca. 300 Dlr. til Gode for den forrige Leve-
rance, beder han om at faa udbetalt 1300 Dlr.*

Lauß deo anno 66 den 4. nouembriß Lubec.

Mynen ganß willigen vnde stedeß boreijden denst nach ganß minem vormoege. Gestrenger, eddeler vnde erenthfester her. Min knecht Hanß schrifft mj, dat i. s. van wegen k. m. nu wol krutt bogerent weret vnde dath ick doch suluest muchte dar komen, alse dan wolden i. s. mit mi handelen. Na dem ick auer nothwendiger saken haluen na Andorpen reyßen moth, dar mi den hoch angelegen, dath ick vor wynachten nicht komen kan, vnde wen man wath werdes van kruude tegen dath voriar maken sulde, wolde id tith sin anthofangen, so hebbe ick Hanße geschreuen, dath he mit i. s. handelen sal vnde vp wath wiße. Wen ick wol by gelde were, alse den leth ick dath krut maken vp min egen hant, vnde wen id ferdich war, sende ick id i. s. inth lant, auer nu mangelt id an dem gelde; nichts min, wath i. s. Hanß in minem namen tho secht, dath sol iu gehalten warden, wil Got.

Wyder, großgunstiger leuer her, bolangen miner olden rekenscop, de min knech Hanß i. s. auer gegeuen hefft, dar mj noch vngeferlick drehunderth daler van komen wil, bidde ick ganß vnderdanich, i. s. willen mi desuluigen nich affthen, den ick hebbe dath kruth nich konnen ringer tugen, vnde so ick vp dem krude eynen peninck vordenth hebbe, so wil ick eyn erloß man(!), sunder hebbe dar gelt vp thogesettet. Nu, it warth k. m., ock i. s., minen schaden nich bogeren, ock is k. m. 300 daler eyn gar geringes, i. s. willen doch minen truuen vnde ganß willigen denst an ßen, dath ick vp i. s. schriuent alle tith bin boreth

vnde ganß willich geweßen vnde hebbe dar for io nichtesß bogerth; wan mennich ander sulck eyne summe krudes dem ricke hedde tho geforth vor den priß, de worde forth vm eyn begnading suppliceren, also ick wol weth, van k. m. bekommen hebben, vnde nich halff so vele lopenß vnd ronnenß gedan hebben also ick, vnde dath mit ganß weynigem vordel. Io¹⁾ dath k. m. ock des rikes rades hant is nock vnuorkorteth; ick bidde auer ganß denstlik, i. s. willen tho dußer tith mine gelegenheit anseen vnde mj mit dußen 300 daler helpen, den id is mj eyn grotes. Kan ick k. m. vnde dem ganßen rikes rade mith mjnem liue vnde blode tho densten sin, dar an sol mi ganß willich sporen; ick bidde, men wil doch minen truen denst, mue vnde arbeit eyn weynich anßen, vnde entheen io dem perde nich dath foder, de id vp dem meysten vordenth, welckes ick ock mith alle nich hape, sunder weth gewißlick, truee denst blifft numer vngelonth, ffaele weyniger dath vordent lon nich sullde gegeuen worden etc.(?). Wil i. s. hir mit dem truen leuen Got in gnaden befolen hebben, de suluige wil i. s. gesuntheit vnde gelucksalicheit vorlenen hir vp erden vnde nach dußem leuende dath euige leuenth geuen. Amen. I. s. wil min driste schriuent mj nich vorkeren. Got weth schede den we etc.(?)

I. s. ganß williger

Dyrick Tymmerman.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Dem gestrengen, eddelen vnde erentfesten hern Magno Guldenstern, k. m. statholder tho Kopenhagen, minem großgunst hern, tho handen denstl.

¹⁾ *Der har først staaet: Ick.*

96.

[Bryssel¹⁾], 4. November 1566.

Christoffer Dringenberg til Mogens Gyldenstjerne.

Bockholt er ankommet fra Frankrig og har kaldt ham til sig. Dringenberg haaber at kunne rejse inden 8 Dage. Han har 21 Læster Krudt, som han vil beregne til den knappest Præ og har Pas for til Udførsel fra Bryssel, hvad Ingen anden har kunnet faa.

Mejnem²⁾ vnderdenejgen vnd guttuelljgen denstt, gestrenger lÿber her, v. s. lasse ejch vejssen, voj deas mejm her fan Bokholtt³⁾ erstt aus Frankrijch kumen ejs den erstten dejs manez etc., so ejr mejr auf sejn herljkejtt enttboden hatt fan dejsen deach den 4., so er mejr apferdejejen vejtt, vnd forhoppe bejnen 8 deach auf zo sejn nah deatto deis berffies (!) vnd allen bejschaejtt mejtt zo berjngen etc. An geande deas puluers habe ejch bej ein der 21 lastt, vejl ejch auch v. s. den nastten prÿs mejtt berjngen vnd ein bohof k. m. dearjne denen, so fejl mejr mugelich ejs, vnd ejch habe pasportt mejnen zo sagen zo Prusal⁴⁾ aus zo foren, deas numens hatt mogen bekumen vme kejn geltt etc., als ejch v. s., mejn her statthaltter, vol munttljch berjchtten sal etc. Hejr mejtt ejch, mejn her v. s., dejm almejtthejgen Geott befallen, vnd ejch gebejtte mejch ein v. s. geuder gerazej⁵⁾. Ejn ejl dem 4. nofember a. 66.

V. s. geuttwejliger denar
Crÿsttofel Derjngenberjch.

¹⁾ Stedet er ikke angivet, men maa sikkert være Bryssel ligesom i Brevet af 27. September ovfr. Nr. 76.

²⁾ Han skriver flere Gange m i Stedet for n; om Ortografien se ðøvrigt Brevet II Nr. 247.

³⁾ Skibshovedsmand Johan Bockholt.

⁴⁾ Bryssel.

⁵⁾ Gratie, d. v. s.: Naade, Velvilje.

(*Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

Dem edellen vnd gestrjngen rejtter vnd k. m. fan Dene-
marken statthalter her Mans Geuldensternn, mejnem ge-
bejtenden lejben herren.

Coppenhagen.

Anamet anden iulle dag anno 67¹⁾).

97.

Frederiksborg, 5. November 1566.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Han skal tilsige Casper Tobing at begive sig til sine Knægte i Bahus. Hans andre Knægte skal afgives til Uttermarcks Fænlein. — Efterskrift: Der medsendes et Brev til Tobing herom; han skal overgive det til Adresaten.

Orig. med Kongens Underskrift, Spor af Seglet og Udskriften. — Tr.: K. Brb.

98.

Frederiksborg, 6. November 1566.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

*Om en Landsknægt, der har ihjelstukket sin Hustru. Han skal i Nær-
værelse af Nickel Truckebrott²⁾ forhøre Stædernes Sekretærer om deres
Ærende og skriftlig meddele Kongen det tilligemed sin Betænkning om
Svaret derpaa.*

Orig. med Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Anamet
ten 8. nouemb. — Tr.: K. Brb.

99.

Københavns Slot, 9. November 1566.

Mogens Gyldenstjerne til Borgemestre og Raad i Malmø.

*De skal lade Gert Bøsestøber uhindret faa det Træ, Lys o. a., som
han har liggende i Malmø, over til København.*

¹⁾ I Paategningen er Aaret regnet fra 25. Decbr.

²⁾ Kancellisekretær Nikkel Druckenbrodt.

Minn wennliig hiilsenn althiidtt forsenndtt mett Wor Herre. Kiere wennir, giffuinnndis ether wennligenn tilkiende, att mestir Giertt, konnge. mattz. bōsestøber her aff Kiøbnehaffuenn, haffuer werritt hos mig och beklagit sig att haffue noginn thræ, lius, jernnthraa.¹⁾ och nogit andditt thinngist ther wdj byenn liggenndis, som hannum giøris hiinder paa, att hannd ickj kann fange thett hiid offuer, och siiger att schall bruge thett till konnge. mattz. behoff, thj wid ieg ickj, huor for mannd hannum ther paa nogenn hiinder giører. Thj bedenndis ether paa konnge. matt. wegne, atj laadir hannum samme sit thinngist wbehiindrit hiidtt offuer fange. Der mett schier konnge. mattz. wilgj och beffalinng. Och hues ieg ether till wilgj och gode kanndt weire, giør ieg giernne. Gud almec-tigsthe beffaler ieg ether. Datum Kiøpnehaffnns slott thenn 9. Nouembris anno etc. 66.

Magnus Gyldenstiernn
till Sthiernnholmm ridder.

(*Bagpaa: Mogens Gyldenstjernes Segl og Udskriften.*)

Erlig, welforstanddiig mendtt, burgemestir och raadtt wdj Malmmø, wennliigenn tilskriffuit.

Orig. paa Papir, skrevet helt med Skriverhaand (ogsaa Underskriften). Raadstuearkivet i Malmø, Afdel. B, Pakke 13, Nr. 56.

100.

Frederiksborg, 10. November 1566.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Silvester Francke skal følge de sidst mønstrede 222 Knægte til Gotland.

Orig. med Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Anamet ten 11. nouemb. ao. 66, at Sylwester skulle haffe dysse knechte etc. — Tr.: K. Brb.

¹⁾ *Det sidste Bogstav klippet bort.*

101.

Frederiksborg, 10. November 1566.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om et Skib til Transport af Brød fra Helsingør til Bahus.

Orig., stærkt beskadiget, med Kongens Underskrift og Spor af Seglet, en Del af Udskriften mangler. — Tr.: K. Brb.

102.

Helnekirke, 10. November 1566.

Henrik Mogensen Gyldenstjerne til Mogens Gyldenstjerne.

Han er kommet til Helnekirke. Hans Heste er ødelagt eller borte. Han beder om Klæder til sine Karle og om Fetalje til to, der ligger syge i København. Han forsvarer sig mod Beskyldningen for at have brudt Seglet paa Brevet og for Pengene til Broderen, ellers vilde han have holdt sine Folk bedre, men han faar aldrig Tak for, hvad han gør. Han har ogsaa holdt sig vel mod Fjenderne, han er ikke blevet saaret.

Jhs.

Sønlig kerlig helsen helsen(!) nu och altid forsentt med Gud Vor Here. Kere fader, min gantske villige plichtig tro tieniste och min ydmyge tacielse for allt gott. Giffuer ieg eder ydmygeligen til kende, att, Gud ske loff, ieg er nu hiem kommen, dog icke rett vell til pass, och er her nu y Helne kircke med minne heste, med tre heste, och kommer her en effter, som duer slett intett, vden nogen smed kunde rade mig hannom bod, och kand ske ieg skall koste mer paa hannom, end han er ver. De andre, her staar, duer saa gott som intett, och to er slett borte och to vogenheste; skulle vi op, som der siges, aff(!) Hack haffuer hollett vos for att skulle vere alle til stede med heste och harnisk y Vee nytaars dag, daa ved ieg intett att kunde komme der, for hestene duer intett, ieg skall ride paa \times ¹⁾). Kere fader, er min ydmygligen bøn til eder,

¹⁾ Et Kryds betegner, at Mogens Gyldenstjerne har sat en Streg i Margenen udfor Stedet.

att y ville haffue sentt mig klenning til mitt folk til fire karle och min dreng. Der ligger to aff minne karle siugge y Køffuenhaffn, som ieg sende fraa mig til skiffs for Elsborg, att y ville haffue hiolpett denom nogett til fettalig, de haffuer forteritt klederne aff liffuert, som ieg gaff dem och tug hos Per kremer her y Lund til koffuer och buxer; deris fulle betaling haffuer de faaett y penning, end dog de skulle intett hafftt dem før fastelaffn, nu til staar. Kere fader, som y skriffuer mig til om de penninge, som y sende Frants for Elborg, och dett breff, att ieg skulle haffue giortt dull paa dett, daa haffde (!) huerken bruttett op eller lestett eller brytt eders segell fraa penninge, men ieg haffde icke annet trott, end hand haffde verett borte, ellers skulle hand vell haffue bekommett dem. Men ieg skulle haffue forsørgett dennom nogett beir, end de bleff, haffde ieg faaett dem, end dog ieg har y ligeuell holtt dennom mesten op med øll och brød och saltt sild och røgett sild, huilkett Runckertt skall selff vel bestaa. Men ieg ved icke, huad ieg skall gøre; jeg gør aldrig saa vell, att ieg fortien nogen tack. Ieg vill settett y Guds henner, hand kand best hielpe mig, hand straffe mig, om ieg har skyld. Ieg har ogsaa holtt mig, der som finnen har verett for honnen, saa ieg vill haffue mitt skudsmaall til baade fattig och rig, som skall och kende paa mine kleder. Gud ske euig loff, att dett tug intett paa huden. Kere fader, intett ved ieg mer paa denne gang; ieg skall alle mine dage finnes som eders vnderdane gehorsamme och lydige søn, thet kende Gud almectiste, huilken ieg eder nu och altid vdi al lycsalig sundhet och velfartt vill befalitt haffue. Ex Helne kircke den 10. nouembris anno 66.

Henrick Gyllenstiern.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig velbyrdig mandtt och strenge ridder her Mons Gyllenstiern till Stiernholm, kong. mayst. stadtt holler paa

Koffuenhaffns slott, min kere fader, gantske sønligen och ydmygeligen til honde.

Anamet 12. nouember. Henrick.

103.

Frederiksborg, 12. November 1566.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen har sat Casper Tobing til Hovedsmand over de Knægte, der skal til Gotland. Mogens Gyldenstjerne skal straks lade dem samle under en Fønnike og lade dem og Casper Tobing følge med Silvester Francke til Gotland.

(Paa en Seddel:) Hansestædernes Sendebud skal vente paa Kongens Svar, til Rigsraadet om kort Tid træder sammen.

Orig. med Kongens Underskrift, Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: om Casper Døbijng a. t. 13. nouem. — Tr.: K. Brb.

104.

Nedenæs, 14. November 1566.

Pros Lavridsen Hørby til Mogens Gyldenstjerne.

Han har længe været parat til at rejse til København, men Vinden er ugunstig, og da nu Frosten kommer og Føret er godt for Temmertransport fra Skovene til Stranden, vil han blive og sørge for denne. Han vil bringe Skatten til Akershus. Om de Savskærere, han har i Tjeneste, og hvorledes de skal lønnes. Det svinder stærkt i Fetaljen, som han sender en Opførelse over. Der dør mange Mennesker i Lenet, og mange Gaarde staar øde.

Mynn ganntz wiilliige thienneste aldtiidt mett Gudt forsenntt. Kiere her Mogenns, betacker ieg etther ødmygeliigen gierne for allt gott, huilchett ieg gantzuilliggenn gierne mett edter forthienne wiill. Kiere her Mogenns, giffuennedes ether ødmygeliigenn tiill kiennde, att ieg fiick edthers skriiffuelße mett thenne min thiennere then 12. octobris, oc som i skriiffuer meg tiill, att etther thøchte best, att ieg mett thett førstenn gaffuue meg selff neder, huilchet ieg och strax beflithet meg paa, oc haffuer siidenn

thenn tiidt oc jndtill thenne dag holt meg ferdiig att ville jndtredt paa kong^e mts. skiiip, som enndnu ligger her oc fortøffuer ephther sin vinndt. Oc nu ephtherthij att thet forholdes ßaa lennge mett vindenn, att mange fremmede legge theris skiibe op, oc v^dj andenn maade, giffuenndis eder selff att betenncke, att nu tilstonnder dagliigenn frost och føre, saa att nu er thenn beste tiidt mett tember att lade fremkomme aff skoffuenne oc tiill strannden, saa wiill ieg nu bliffuue ther hoes oc bestiille thet beste oc meeste muffuelict er, indtiill Gudt wiill, att ieg faar eders skriiffuelse egienn, oc viill tha aldeliis rette meg ther ephther. Jeg drager oc nu strax indt tiill Agershuus mett skattenn att andtuorde thenn ther fran meg etc.

Jtem om thisse sauskierer, er her enndnu sex tilsteede, som skulle skierre aldt thenne vindter egiennem, then ßiuende haffuer ieg sennt neder, att i aff hannom kandt forffare, huadt for tember her er v^dj lennitt. Ieg var oc giernne begierennndis, att ieg mett hannom motte faa att viide, huadt theris besoldning skall vere for huer dagh eller vge. Meg siønes, att manndt kandt iche well betale thennom ephther alne tall, thij thet beløber seg et stort støcke tember, som her nu skaarett er, som thette jndeluchte register indeholder etc.

Sameledes om thenne fetalie, som jeg tilfornne haffuer screffuitt eder tiill om, handt gaar friligen adt, inden vintther faar ende. Her kommer oc aldtid min herris skiibe, oc alle ere tørfittiige, oc mandt kandt iche alt henge indt paa almogenn; ther fore haffuer jeg mott vndsatt thennom mett huis vid handen var, saa skall thet vell findes tiill regenskaff, huort thenn er heden bleffuenn. Jeg sennder eder en seddell paa huis fetalie ieg haffuer att begiønnde mett paa foraaret, nor tembermanden kommer etc.

Jeg kanndt oc iche forholde att giffue eder tiill kiende thenn grußamme store tranng, her er paa folch, saa horde-liigenn er her vddøtt oc alt mest the vnge menndt oc

drenge, saa att her vdj lenitt staar xij eller xiiij ghorde slett øde, oc endnu dagliigenn dags dør hordeligenn noch, menndt ieg skriiffuer thet iche vdj thenn mening, att her skall findis nogenn vndskøldning for nogenn then deldt, muffuelict er att bestiille mett then almoge, her er tilstede egienn etc.

Kiere her Mogenns, forlader meg, att ieg biuder eder saa dristeliigenn tiill; huor ieg vdj nogen maade kanndt vere eders fattiige viillige thiennere, gjør ieg thet aldtiidt giernne. Her mett eder Gudt aldmectiste befalett. Datum Nedennes thenn 14. nouemb. anno 1566.

Etthers wiillige vnnderdanige

Prosß
Lauritzen.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig oc welbiurdiig her Mangnus Guldensterne tiill Stiernneholt, kong^e mtts. tiill Danmarch etc. forordinert statholder offuer Kiøbenhaffun etc., ganndtze vnnderdaniglich tiill egen hande.

Anamet fra Pros Lauerssen ten 6. december.

Bilag¹⁾.

Denne epherschreffne fetalie kom tiill Nedenes mett Jacop Pederssen then 14. dag decemb. 65:

Malt	ij ^x tønner.
Meell	xlviij tønner.
Grynn	xj tønner.
Flesk, smaatt oc ille foruarett altsammenn, Saa att ther er iche een dugelige siide eblantt alt sammen	ij ^{xviiij} siider.
Baisaltt	xviij tønner.
Islenddisk fisk	v ^c fisk.
Bergenfisk	xx voger.
Homble	iiij secke, ille foruaret, etc.

¹⁾ Bilaget er skrevet med samme Haand som Brevet.

Denne epherschreffne fetalie haffuer ieg ladet ført fra Oslo oc tiill Nedenes, oc er vdspiset tiill sauskierer oc tembermendt, ephther som regenskaff paa monitz kost vduiøer.

Først wdspiset aff kongenns fetalie dhenne forskreffne:

Malt	lxiiij t ^r .
Meell	xxxviiij t ^r .
Grynn	viiij t ^r ij f.
Flesk	lxxxiiiij siider.
Salt	vj t ^r .
Tørfisk	ij ^c xxxj fiske.
Hommell	xxiiiij pundt vj marc.

Vdspiset aff mitt egett oc huis jeg ellers haffuer kiøfft oc lennt, fortij att jeg paa kongenns vegne jngen jndtect haffuer paa nogen deldt (vdenn peninge) fra Michaelis 65 oc jndtiill Olai anno 66:

Røgett kiøtt	j ^c lxxxvij besmer pundt.
Salt kiøtt	iiij t ^r .
Mackrelle	v t ^r .
Sildt	viiij t ^r .
Erther	iiij t ^r j f.
Smør	viiij t ^r xij pd.
Lax, som er kommen aff kongens fiske thenne sommer	iiij t ^r j f.

Item aff thenne forskreffne forterde fetalie er indkommett en part paa iiij aff min herris skibe, oc thet andre er holdenn xij sauskierer ij tembermendt mere endt aar oc dag égiennem.

Item wdj fiordt annammet ieg gordenn slett øde vdaff fetalie, oc haffuer jeg annammit tiill att holde meg mett ij karle etc.:

Malt	xx t ^r .
Meell	vj t ^r .

Beholdenn aff kongens fetalie:

Malt	j ^c xxvij t ^r .
Meell	iiij t ^r .
Grynn	ij t ^r j f.
Flesk	j ^c xxxiiij sider.
Tør fisk	ij ^c xix fiske.
Bergenfisk	xx voger.
Hommell	ij secker.

Beholden aff laxefiskeriet:

Lax	vij t ^r j f.
Smør	iiij t ^r , thet andre, som mere er fortert, thet haffuer ieg betalt mett peninge etc.

Kiøtt beholdenn, ßom ieg haffuuer kiøfft oc ladet slac-
thet, røget oc saltedt oc nu er tilsteede

lx stude oc kiør.

xxx støcker gieder oc faar.

Jtem er her wdj leniit ingenn visse rendte paa nogenn
fetalie meere endt thenne forskreffne lax oc jx t^r smør
aff Raabøggelagenn, huercken korn eller slacterfee, vden
warer oc pendinge.

Oc all warenn er offuer sent adt Hollandt tiill Jørgenn
Engelßmandt ephther kong^e mts. egen skriffuels oc kom-
mer meg tiill jndthet regenskaff met pendinge.

Thette ephtherschreffne tember er nu hugget oc skaa-
rett oc liigger alt viidt hanndenn, huadt heller thet
skall bøgges eller nederførís etc.:

Item kiølltree oc staffne liigger stract paa bøggstedet.

Item indholdt oc andet krumtember er hugget saa meget,
som bøggemesterenn haffuer foresacht.

Item er ther skaarenn plancker oc nogne berckholt
støcker, tilsamenn viij^c støcker oc meere, huer plancke
fem finger tøcke.

Item alle lastbielckernne hugnne.

Sameeledis staar sex sauskierer oc skieer dagligen dags.

Item att ieg motthe faa iiij gode ny sauger, forthij att tisse ere slett forsledenn etc.

Item huis fetalie her skall opsenndes, att thenn motthe komme tideligen paa foraarett, thij att bøggemesteren mett tembermenndene kommer wisseligenn midfaste thiide.

Smeeden, iernn, kull, dreff oc andet wedt ieg iche, om handt bestiller i Hollandt, eller huor ther om er etc.

Jtem ther som vdj vinther skall bestelles noget tember vdj Liiste leenn oc vdj Medsøssell, att min herris breff motte tha vdgaæ tiill huert leenn besønnderliigenn etc.

105.

Helsingør, 25. November 1566.

Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Han har ladet Gumpenhønen med forskelligt og sendt den til København. Han anmoder om, at den maa blive sendt tilbage for at hente ny Last. Han beretter om, hvad der er sendt til Baahus og Elfsborg, og anmoder om at faa medsendt en Esping til Brug ved Lastningen.

Kierē her Mogens, gunstige herre oc synderlige gode wenn, haffuer ieg nu tilladtt thenne Gomphønne, haffuer inde xvj lester toldsaltt, ær meste partt huijtt saltt, xxx secke homle, weye xxxiiij schipd. v lisp., end xlviij gode pruscke wognschudtt, bedendis, j wille well giøre oc lade tilsiiige Knud schriffuer, att thette gottz maatte bliiffue anammet oc indschreffuitt j regenschaff. Her ær end nu j forraad x secke homle. Ther aff schall tiill Draxholm ij secke oc ij tiill Essrom. Huortt j wille, att thæ vj secke, offuer ære, schulle forskickes, wille j biude meg ethers wilgie, ther effther ieg meg rette will, bedendis, att thenne Gomphønne maatte end nu komme en reyse hijd neder. Her ær end nu paa toldboden hooss xl lester saltt, att thet maatte bliiffue annammett, før winter paakommer etc.

Paa thet j schulle wiide, huor møghet saltt oc homle ær kommett tiill Bahuss oc Elffsborch wttj thette aar 66,

item till Bahuss ær kommet xix smale lester toldsaltt,
end till Bahuss xv secke homle, weye xx schipd. vj
lisp.,

item till Elffsborch iij smale lester salt oc ix seck homle,
weye xj schipd. vj lisp.

Ether her met Gud aldmectiste befallindis oc alltijd wil-
lig att tiene ether. Actum Helsingiør then 25. nouembris
1566.

Kiere her Mogens, wille j giøre saa well oc befalle
thenne schipper, naar hand kommer hijd igen, att hand
tager en stor esping neder met sig att føre salthet till
schiibs met, oc befalle hanom, hand lader sijtt folck selffue
føre. Huor ieg schall leye her att føre wdtt, will thet koste,
oc ieg kand engen befalle att arbeide, wden ieg lønner
them paa kong^e m. wegne.

Henrick Moenssen.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welburdig oc strenge ritther her Magnus Gulden-
stiern till Stiernholm, kong^e matts. forordente stadtholder
paa Kiøbnehaffn, mijn gunstige herre oc besynderlige gode
wenn.

Anamet 3. december.

106.

Helnekirke, 27. November 1566.

Frans Mogensen Gyldenstjerne til Mogens Gyldenstjerne.

*Han skriver om to Gaarde, der er skiftet ham fra, om hvor mange
Heste og Folk han, Broderen og Niels Lykke har. Da der kun er lidt Hø
tilbage paa Gaarden, maa der hentes Hø fra Stjernholm, hvis Bestanden
skal blive. Han vil komme over til Faderen og faa Besked. Om Uenig-
heden om Kost til Degne i Klostret.*

Sønligh kerligh helsenn eder nu och altidt forsendt met
Gud, Vor Herre Iesu Christo. Kere fader, betacker ieg eder
ydmygeligen och gerne for alle store velgerninger, y mig

altid beuist haffuer, och for den store vmage, y haffuer hafftt met migh om den sagh, ieg schreff eder til om, dy to gaarde, migh bleff skifft fra, som Peder Fris sagde mig suar paa, att y haffde Børre Trolle hoes kong. mat. der om, huilcked eder den almeztiste Gud belønne skall y sitt rige. Kere fader, talde Per Fris och met migh om mine heste, mange ieg haffde, der kunde gaa vnder sadel, saa haffuer ieg to gode, dy der til duer; end aff dy beste miste iegh y Lauffholm, der vy dro op, som spranck end stauffuer y sigh och bleff der strax paa steden, som huer mand vitterligt er, som til stæde var. Den fierde talett Runckert met eder om, før vy droge op, att hand var blind och duede icke dert; dogh haffuer vy hiulpet vos hen met samme hest, indtel hand kom neer met stoer nødt och duede plat indtet mere; men mine vogn heste haffuer ieg end nu och end liden stalklipper. Dette er dy heste, ieg haffuer \times^1). Kere fader, giffuer ieg eder och sønligen att vide, att iegh haffuer to karle och end drengh och end staldrengh; den kock, iegh haffde, gaff ieg strax forloff, hand kom ner fra leyeren \times . Mind kere fader, giffuer iegh eder och att vide, att mind broder haffuer fire hæste, och hans karl haffuer end hest, och haffuer hand iij karle och end drengh. Haffuer Niels Løcke 7 heste och 7 personer, dogh hestene skulle vdt y blant hands bønnen, som hannom er tillagt. Vyde maa y och, kere fader \times , att her er 24 køer och 7 kalle och j tiuffr. Dette haffuer ieg schreffuet eder til for dett lille høes skyld, att y kunde vide, huor monge heste och fæ her er och tærer høe; her er slett indtet høe paa stengene \times , men 2 eller 3 gulds høe kand her endnu verre y ytt hus ende. Skal her bliffue saa mange heste och køer staaende, som her nu staa, da er dett tid att lade hente hø fra

¹⁾ Et Kryds betegner, at Mogens Gyldenstjerne har sat en Streg i Margenen udfor Stedet.

Stierneholm och hidt; der var aldrj saa meget indhøstedt y hølaen, som der er nu y aar, Gud verre loffuett ×. Haffuer ieg och sagt Peder Fris, att ieg ville selff komme offuer til eder y den anden vge eller dett første, Niels Løcke vorder saa til paas, att iegh kandt komme fra hannom, paa dett att y kunde da selff sige migh, huad y ville haffue giort och ladt, huilcked iegh vil altid følle epter aff mind yderste formue, saa meget som Gud giffuer migh løckenn til ×.

Kere fader, y schreff mig till om Iesper och ville videt, huad ieg haffde loffuet hannom; iegh gjorde aldri ingen pagct met hannom. Haffuer hand dette beredt for eder, da gør hand mig vret. Iegh ville gerne, kere fader, att y ville schriffue hannom til, att hand skulle ingen degne giffue kost her y closterit, før hand lode eder dett først forstaa; dett er end loffuet halffueges, att hand skal haffue kost her y klosterit, endog iegh haffuer sagt alde-
lis ney, vden det sker met eder villie. Derfor er dett gott, att y schriffuer Iesper der til om, att han vedt att rette sigh der epter, om her kommer nogenn. Andett vedt iegh icke att schriffue eder til paa denne tidt, men vil haffue eder den almegtiste Gud befallet met languarindis sundhet baade til liff och siel. Amen. Datum Helne kercke de(!) 27. nouemb. aar 1566.

Franttz
Gyllenstiernn.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erligh och velbyrdigh mandt her Magnus Gyllenstiernn tyll Stierneholm, mind kere fader, sønligen sendis dette breff.

Franssyskus, 30. nouember.

Helnekirke, 28. November 1566.

Henrik Mogensen Gyldenstjerne til Mogens Gyldenstjerne.

Han forsvarer sig mod Beskyldningen for at have forkommet Heste og Tøj. Han er nu rede med 6 geruste Heste og beder om en Fole. Om Klædning til hans Folk. Af sin Mødrenearv begærer han intet, saa længe Faderen lever. Han beder, om Degnen i Valkärra och Nöbbelöf maa faa Kost i Klostret.

Jhs.

Sønlig kerlig helsen nu och altid for sentt med Gud, Vor Herre. Kere fader, nest gantsk villige plictige tro tienniste och megen ydmyge tacielse for allt gott, som y mig altid giortt och beuist haffuer, giffuendis eder ydmygeligen till kende, att eders skriffuelse er mig til honde kommen, indeholdendis om heste och tøg, som ieg har forkommet, huickett intett er mitt forseelse, men de Guds verligctt och regen och daglige riende och rennen. Jeg finner vell paa mig selff ynduortis och vduortis, huad profitt ieg har haftt affuitt¹⁾, men, kere fader, effterdi att y skriffuer, att y ville icke fly mig flyr heste, saa haffuer ieg køfftt to heste och haffuer nu sex geryste heste, och skulle nu stande her til rede, y huortt hen y vill haffue dem, och skall ogsaa saa ringtøff vere til stede, som y haffuer ladett antuorde mig, y naar y dett vill haffue. Harnisken haffuer y selff offuer hos eder, och kraffuen och storhue haffuer ieg her till mitt eget harnisk[×]. Kere fader, om de tre foller, som her staar, var dett aldrig y min actt att ville bede om en aff dem och aldrig haffuer set dem, før nu Peder Fris kom hid, och der til med er de for vnge[×] att skulle paa tog1); men, kere fader, der er en vng fole, saa gott som ett fyll end nu, motte ieg haffue beckett eder omett; den y fremtiden, ville ieg gerne haffue beett eder omett; den haffuer ett huitt hoffuett[×]. Kere fader, som y skriffuer,

¹⁾ *Et Kryds betyder, at Mogens Gyldenstjerne har sat en Streg i Margenen.*

att icke endnu skulle vere aar siden, y gaff mig klenning, saa fattis der icke dertt y, att dett er jo aar siden, ieg var offuer hos eder, och ieg tug der to karle ann, och y gaff mig til dennom to kærle och fire daler til huer; dett annett tug ieg selfv vd til hosse och troie; mer fick ieg icke uden de graa kaaffuer, y gaff dem. Dett haffuer de nu slitt aff dem paa dette tog. Kere fader, att de motte haffue foett klening, enten skorren eller vskorren, till juffill, der beder ieg eder ydmygeligen och gerne om, thi deris ny aar begyndis nu, och giffuer ieg eder selfv att betencke, att dett er bere, de slider deris kleder hos mig end y en annens thieniste. Kere fader, om mitt mørne, som y skriffuer, begerer ieg intett och aldrig vill begere, saa lenge som y leffuer; Gud spare eder lenge helbred och sund, och skall ieg all mine dage finnes som eders vnderdanne gehorsamme och lydigge søn, som ieg eder plictig er; thette kende Gud almectiste, huilken ieg vill eder nu och altid vdi alld lycsalig sundhet och velfart befalett haffue. Ex Helne kircke den 28. nouembris anno 66.

Henrick
Gyllenstiern.

(Paa en indlagt Seddel med samme Haand:)

Kere fader, er min kerligen bøn til eder om end dreng, som her er degen y Valker och Nybyll¹⁾ til Hellne kircke, att y haffde villett giort saa well for Guds skyld och for min skyld och giffuett hannom kost her y klosterett, thi degnen haffuer altid hafftt sitt brød her y klosterett, som haffuer liggett der till. Hand med Guds hielp bliffue den mand, hand kand thiene mange.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welbyrdig mand och strenge ridder her Mons Gyllenstiern til Stiernholm, kongelig mgsts. stadtt holder

¹⁾ Formentlig Valkärre og Nöbbelöf, Torne H.

paa Køffuenhaffns slott, min kere fader, gantske sønligen och ydmygeligen till honde.

Anamet 30. nouember fra Fransyskus.

(Mogens Gyldenstjernes Randbemærkning:)

1) Foller.

108.

Helnekirke, 4. Decemder 1566.

Henrik Mogensen Gyldenstjerne til Mogens Gyldenstjerne.

Han forklarer, hvorledes det forholder sig med hans Harnisker, som han sendte hjem og senere ikke kunde faa igen, takker for Løftet om Klædning til Folkene og beder om Kost til Degnen i Klostret.

Jhs.

Sønlig helsen nu och altid forsentt med Gud, Vor Herre. Kere fader, nest min ganske villige plictige tro thieneste och megen ydmygelige tacsielsse for allt gott, giffuendis eder ydmygeligen til kende, att ieg haffuer fangett eders skriffuelse om min rustning och harnsk, att icke ville vere min harnisk visker til; i de(!) den meining haffuer ieg icke giorttett, men som mitt folk bleff siugtt for mig y leierett, och viste intett, huad ieg kunde gøre med dett, och haffde huerken vogen eller kløff att leggett paa, och skulle hestene ille borrett de blotte karle, om de haffde veritt til paas, sie dennom y deris harnsk for sueltt skyld; derfor haffuer ieg sentt samme harnsk ner, och den tid ieg kom hiem, sende ieg bud effter dett, da motte ieg intett faaett, thi Niels Valterssen skreff mig til, att y haifde forbøett hannommett, att hand skulle sende migett; derfor haffuer ieg ladet fly dett annett, som ieg haffuer her, att nør som y ville haffue dett, da skulle y bekommett, thi ieg viste intett, huad eders meining var, och haffuer y skreffuett meg tilforne breff, som ieg fick, att ieg haffde forkommett nøget affuett. Kere fader, betacker ieg eder ganske ydmygeligen och gerne for den kleding, som y

haffuer loffuett mig att sende mig til mitt folk, och er ieg ogssaa begerindis ydmygeligen aff eder endnu om den degen, att y ville haffue vntt hannom kost her y klosterett, thi degnen haffuer aff aff(!) arrilds tid hafftt sin kost her y klosterett och er end smuck vnger dreng, som och kand sitt tingest hoffsomtt, saa hand haffuer ett gott loff aff sin skolemester, och her Esbern, vaar here, kand giffue hanom den naade, att hand kand bliffue den mand, som kan thiene mange. Kere fader, intett anett ved ieg paa denne gong, men ieg skall alle mine dage findis som eders vnderdanne gehorsamme och lydige søn som ieg eder och plichtig er, thed kende Gud almectiste, huilken ieg edeer nu och altid vdi all lycsalig sundhet och velfartt vill befalitt haffue. Ex Helne kircke den 4. decembris 66.

Henrick Gyllenstiern.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig velbyrdig mand och strenge ridder her Mons Gyllenstiern til Stiernholm, kg. mgsts. stadtt holler paa Køffuenhaffns slott, min kere fader, ganske sonligen och ydmygeligen thill hende.

Anamet 6. dag december.

109.

Stettin, 7. December 1566.

Steffen Loitz til Mogens Gyldenstjerne.

Han har forsøgt at faa Krudt for Svovl, men Krudt kan kun faas for rede Penge. Der kan ogsaa faas Salpeter til Købs. Han beder om Besked om, hvad der behøves af Klæder, Lærred o. a. til Island. Om Retten til Saltsyderi i Fyen og Jylland og i Norge. Om Krigene i Ungarn og mellem Polen og Moskoviterne.

Edeler gestrenger vnnd ernuester her stadthalter, e. g. seinndt meinn willige diennste nebenst wunschunge zeitlicher vnnd ebiger wolfart stets zuuorann. Besonnder

gonstiger lieber herr vnnnd freundt, jch habe inn meiner anheimkunfft alhir e. g. schreibenn ein oder drei vor mich gefundenn, deren jnhalt jch verlesenn. Das jch aber e. g. nicht ehr darauff beandtwerdet, ist der vrsach halber verbliebenn, das, wie gemeldt, jch eine ebene zeit von hauss gewesen vnnnd hernacher auch keine bodeschafft gehabdt.

Mach aber e. g. zu freundtlicher andtwortt hinwider nicht verhalten, ob jch woll mitt allem vleise mit leutenn gehandelett, denselbenn 2 c. schweuell vor j c. puluer angebotten, so habe jch doch mit niemande antreffenn konnen, denn der sweuel steckt allenthalben vnnnd will nicht an die leudte, sondernn begeren bhar gelt vor das puluer, lassen mir das hundert vmb 14, 15, auch 16 daler, darnach es gudt is. Dieweill ich aber mit dem sweuel nicht kann zuverkauffenn kommenn, welle de nottrufft erfordere, do man puluer haben welle, das man geldt darzu verordene. Will jch der ko. mtt. beste gerne beschaffenn. Es seindt auch noch woll 150 c. salpeter dieser ort zubekommen, loben jhn vmb 15 daler, achte aber, solte vor bar geldt vmb 14 daler zubekommen seinn; pitt hirauff e. g. antwort, wornach sich die leudte zurichtenn habenn.

Do mann auch vfs vor jar zu denn jslendischenn schiffenn vonn tucherenn, linnewande oder anderen wharen was benotiget, bitt jch freundtlich, e. g. wellen es mitt Hans Nielsen¹⁾ reden, das es mir in zeitte werde zugeschriebenn vnnnd Hans zu mir hervber komme; will jch ime zu dem besten gerne verhelffen.

Jch vermercke auch, das dem Barthi das saltzkochenn inn Fune vnnnd Judtlanndt verschriebenn, vnnnd der vonn Bucholtz vnd seine consortenn nichts erhalten, weill sich aber die ko. mtt. Norwegenn vorbehalten, were woll mein bitt, die ko. mtt. hetten dem vonn Bucholtz vnd den anderen Norwegenn verschrieben, konte man seen, wel-

¹⁾ *Kongens Købmand, der rejste paa Island.*

chere der kunst am erfarnesten werenn; hir zu wellen e. g. gunstiglich verdacht seinn.

Newes ist in diesen orten nichts sonders, allein das die krigsleute aus Vngern merertheils abezogen vnnd wenig ausgerichtet, das auch der Turck an Sigeth der veste bawen lessett, Tockai vnd andere vesten belagertt habenn soll.

Mitt dem konige von Polen vnd denn Muscowiter ist auch zuuermueten, das es zum vnfriden kommen vnd geraten muchtt. Der almechtige ewige Godt der wolle alles nach seinem gnedigen willen zum besten richten.

Was weiter vorfeldt, schreibe jch euch hernacher. Sonsten weiß jch e. g. jtz nicht zu schreiben, sondern beuele dieselbe der gnadenreichen erhaltung des allerhögsten Gotts. Datum eilents Stettin denn 7. Decembris anno etc. 1566ten.

E. g.
williger
Steffan Loitz¹⁾.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Dem edelenn gestrengenn vnd erentuestenn herrn Magnus Guldensternn zw Sterneholm, ritternn, koⁿ mttⁿ zw Denmarcken stadthalternn zw Coppenhagen etc., meinem besondern gonstigen hern vnd freunde.

Anamet 3. dag ianuarij 67 fra Steffen Løitz.

110.

Stettin, 9. December 1566.

Steffen Loitz til Mogens Gyldenstjerne.

Brevet er væsentlig enslydende med det foregaaende af 7. s. M.; dog mangler Slutningen om Krigen i Ungarn og mellem Polen og Moskoviterne.

¹⁾ Hele Brevet vistnok egenhændigt.

Mein freundwillig dienst zuor. Edler gestrenger vnd ernuhesten herr stadthalter, gonstigerr herr vnnndt freund, ich habe in meiner ankunfft ewer schreibenn ein oder drey vor mich gefundenn, derenn inhalt ich allenthalbenn vernommenn. Do ich auch zu hause gewesen, soltenn e. g. ehr beantwortet wordenn seinn.

So viel nu das puluer belanget, ist es nicht ohn, das ich allenn moglichenn vleis angewannndt vnnnd denn schueffel 2 thonnen vor j t. puluer gerne verhandlenn wollenn, es ist aber mit dem schueuel nichts zuthunde vnd stecket allerwegenn, das ich denn schwefel nicht darann verhandlenn kann, sondernn wollen bahr geldt habenn, lobenn den centner zu 15, 14 oder 13 thalernn, doch es gutt ist. Nu kann ich mit dem schueuell nicht zuerkauffen kommen, habe derwegenn kein bahr geldt darzu. Do nun ihre ko. mtt. puluer habenn woltenn, muste man dorzu geldt anhero verordnenn, sollenn j. ko. mt. das puluer zeitlich bekommen.

Es seind mir auch etzliche 100 centtner salpeter angeboten, lobenn den centner vmb 15 daler. Jch achte, vmb 14 solte er zu bekommen seinn. Do der ko. mtt. darmit gedienet, werden e. g. mirs zue schreibenn.

Do auch Hans Nelsenn das ander ihar vff die jslendische reise oder vff die orloch schiff an bier, mhel, leinwandt vnnnd geringen tuchernn was bedurfenn, mochte er mirs in zeit wißenn laßenn, konte mans zeitlich kauffen. Er konte auch woll zu mir heruber khommen. Hierauff bitte ich e. g. antwort.

Ich vormercke auch, das Borthen¹⁾ das saltzsieden in Judtlandt vnnnd Fhunen vorschriebenn, vnd die ko. mtt. sich Norwegenn vorbehaltenn, alße were meine bitt, e. g. wolten befordern, das Bucholtz vnnnd seine consortenn in Norwegenn zu siedenn mochtenn behaltenn, dormit sie

¹⁾ *Kaldes i det foregaaende Brev: Barthi.*

so gantz nicht dauon verstossenn werdenn. Das wolte ich e. g. nicht verhaltenn, vnnd befehle e. g. hirmitt den gnedigenn schutz des Aller Hochstenn. Datum Altenn Stettin den 9. decembris anno etc. lxxvj.

E.¹⁾ g.

w.

Steffenn Loitz.

Jch habe e. g. vor etzlichen tagen auch geschrieben, weil mirs aber diese gewisse bodtschafft vorgestanden, habe jchs noch ein mall abschreiben lassen.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Dem edlen gestrengen vnd ernuhesten her Magnus Guldenstern, ritter, ko. mtt. zu Dennemarcken stadthalter vff Copenhagenn vnd zu Sterneholm erbsessenn, meinem insondern gonstigen herrn vnnd gutten freunde, dinstl.

Anamet ten 9. ianuaris 67.

111.

Silkeborg, 11. December 1566.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Han skal straks sende de Knægte, der skal til Elfsborg, afsted, hvis de ikke allerede er rejst.

Orig. med Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: anamet 19. Dec. 66, dateret 11. dag, om knechtte tyl Elsborig. — Tr.: K. Brb.

112.

Helsingør, 13. December 1566.

Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender til København en hollandsk Skipper, der har været forslaaet af Storm til Varbergs Havn. Han har ikke villet lade ham passere uden Kongens eller Mogens Gyldenstjernes særlige Besked.

¹⁾ Kun det følgende og Efterskriften er skrevet med samme Skrift som det foregaaende Brev og vistnok egenhændig. Selve Brevet er skrevet med en Skriverhaand.

Kiere her Mogens, gunstige herre oc synderlige gode w^en, thenne schipper Jehan Hinrickssen haffuer hiemme j Holland, ær laddt flams sijld oc frantz wⁱjn, haffuer nu wærett j Wordbergs haffn ther naagen dage beliggendis, oc saa paa slotthet iij eller iiij gange, som hand siiger, oc haffuer hand inthet sold eller kiøbtt met hanom wden ij t^r sijld, hand paa slotthet haffuer tagett fran hanom oc engen penninge giiffuet, oc siiger hand wære aff storm oc weders wold dreffuen j Wardbiergs haffn, som hand wdermere selff kand berette ether. Saa haffuer ieg icke willett fortoldet hanom, før hand haffuer forklarett sijn saeg hooss kong^e matt. eller hooss ether. Ther paa haffuer ieg tagett hans søøbreff hooss meg oc tillad hanom met sijtt schiib oc gottz att løbe ind for Kiøbenhaffn oc siiden komme hijd met kong^e m. ellers ethers schriiffuelse, att hand maa passere oc tha tage sijn besched hooss meg oc giiffue sijn told. Thette haffuer ieg icke wist att forholde ether. Ieg wed engen synderlig tijende. Daniell Rantzou holder endnu hooss meg huss etc. Befallendis edher Gud. Ex Helsingiør met ijlich hast then 13. decembris 66.

Henrick Moenssen.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welburdig oc strenghe ritther her Magnus Gyldenstiern till Stiernholm, kong^e matts. forordende stattholder paa Kiøbenhaffn, mijn gunstige herre oc synderlige gode wenn, wenligen tilhaande.

Anamet 19. december 66. Om en skyper, som kom af Wardbiergs haun.

113.

London, 18. December 1566.

John Foxall til Mogens Gyldenstjerne.

Efter sit sidste Brev har han begivet sig til Kanonstøberiet og dér fundet 26 Slanger færdige, de øvrige ventes færdige først i Januar og at kunne

Indskibes først i Marts. Han anmoder atter om at faa anvist 4000 Dir. til Omkostningerne, der vil blive 8000 Dir., for at ikke Pengemangel skal sinke Sagen. Han hører, at det ved Gotland sunkne Skyts er hævet, al- ligevel vil han sende en Dykker derhen, med mindre han faar Besked om det modsatte. Han har skaffet 60 Baadsmænd og Bøsseskytter og haaber at kunne skaffe 100 flinke Folk, dersom han i Tide faar Kongens Vilje at vide. En Adelsmand, John Hawkins, en meget anset Sømand, har hen- vendt sig til ham om et Skib, der tilhører ham og hans Broder William Hawkins, og som er anholdt i Danmark. John Foxall beder derfor Mogens Gyldenstjerne tale deres Sag hos Kongen, saa at de kan faa Skibet tilbage. De kan, om ønskes, skaffe et til Krigsbrug bedre egnet Skib, og maaske kan de bevæges til med deres Skibe at slutte sig til Kongen i denne Krig, dersom de faar en venlig Behandling og han i Tide faar Kongens Vilje at vide.

Posteaquam Ludero Suerbecke literas meas proxime ad tuam amplitudinem dedissem, in quibus regiæ majestati ad literas e Coopman Hauen ad me 10. octobris missas respondi, ex urbe egressus sum in eum locum, ubi regiæ bombardæ funduntur, vt me inspectante et maturius et solidius coagmentarentur. Paratos iam habemus colubrinis integros uiginti sex, reliquos ad calendas ianuarij expectamus, ut calendis Martijs nauibus imponantur. Interim non dubito, quin tu pro tui honoris amplitudine uelis ita mihi consulere, vt aut Lubeci aut Antuerpiæ aut Londini quatuor ad minimum dalerorum millia mihi dinumerentur, quemadmodum in superioribus ad amplitudinem tuam literis sedulo flagitau; nam tormentorum et hominum numerus, quem in regiæ majestatis vsum mittere decreui, octo dalerorum millia exhauriet. Quare cum ego nulla in re officio meo in regiam majestatem defuturus sim, certo scio tuæ amplitudini curæ futurum, ne per rei pecuniariæ angustiam aliquid peccetur. Audio, regiam majestatem illas bombardas recuperasse, quæ ad Gotelandiam fuerant demersæ; nihilo minus decreui vnum aut alterum illi vrinatorem mittere, nisi contra per literas mihi significetur. Parauit nauicularios et tormentarios ad sexaginta, et centum me homines impigros confecturum spero, si ita res postulet, et si in tempore regiam voluntatem intel-

lexero. Venit ad me octauo abhinc die e familia regineæ majestatis nostræ nobilis quidam Ioannes Haukins, qui propter rei naualis peritiam et nauium præfecturam apud illam et regni nostri principes in magna gratia est. Is mecum ita egit, quoniam vitio Ioannis Roki et Guilielmi Dionysij magistri et mercatoris in sua nauí magno et suo et fratris sui dispendio nauis ipsius a regia majestate detinetur, vti rogatu meo tuæ amplitudini causa sua commendaretur. Quamobrem a tuo honore peto, ut apud regem duorum fratrum apud nos nobilium Joannis et Guilielmi Haukins causam agas, vt nauem illis cum omnibus impedimentis restituat, quo beneficio hoc apud homines memores et artis nauticæ peritos, in qua semper ab adolescentia uersati sunt, emerebitur, vt si nauí opus sit, illi et firmiorem et instructiorem ad vsus bellicos aliam parent, et si pro hominum dignitate se apud eum exceptos iri intelligent, credo me posse impetrare, vt vel vterque fratrum se regijs copijs in hoc bello socium cum suis nauibus adiungat. Cuius officij spes in eo ponitur, si liberaliter et amice illis restituatur nauis, et mihi in tempore de regia voluntate constiterit, qui secundum regineam majestatem illis obsequium meum uniuersum deuoui. Deus tuam amplitudinem incolumem seruet. Londini 18. decembris 1566.

Tui honoris studiosissimus
Hans Ffoxall.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Ornatissimo viro domino Magno Gilderstein, regiæ Danorum majestatis in Coopeman Hauen præfecto.

(Ved Brevet ligger som Bilag følgende samtidige danske Gengivelse:)

Hand haffuer rede xxvj slanger. De andre venter hand att skulle redis først i januario oc skibis først i martio.

Begierer att mue bekomme iij^m daler, paa det att for penninge breck inthet forsømmis aff kong^e matts. ærinder.

Agter att sende hijd to dyckere, om hand der om faar kongens vilge att vide.

Hand haffuer bestillet lx baadsmend oc bøøskøtter oc formoder at komme j^c gode mand aff sted, om hand der om faar kong^e matts. vilge at vide.

Begierer paa tuende herremends vegne, som brødre ere oc for seglatz forfarring ere i stor acht i Engeland, att statholleren vill tale til kong^e matt., att de mue faa deris skiff igien med all sin tilbehøring, huilcked anhollis aff kong^e matt., dennom til stor skade.

Oc der som dette skeer, formoder hand, att de skulle komme kong^e matt. til hielp med it fastere oc bedere skiff.

Formoder oc at formaa hoß diße tuende brødre, om de motte bliffue vel huldne, att de baade skulle giffue sig med deris skiff til kong^e matts. flaade, dersom de fenge deris skiff igien oc det bliffuer hannom i tide tilkiende giffuedt.

114.

Skanderborg, 30. December 1566.

Hans Skovgaard til Mogens Gyldenstjerne.

Fogeden paa Lundegaard, der har klaget over de Rustvognsvende, som ligger dér, skal holde dem i Ave og eventuelt anvende Taarn og Fængsel mod dem. Om Ugedagsmændene vil der blive truffet Bestemmelse efter Kongens Ankomst. Der er skrevet til Daniel Rantzau om at forlægge Knægtene fra Væ til Sømmershavn. Grev Günther af Schwarzburg skal være død.

Kiere her Magnus, synnerlig gode wen, Gud were altid mett etther. Hues i mig tilschriffue, haffuer jeg ko. mtt. vnderdanigst berett oc forelest. Huad fogden paa Lundegard schriffuer om the ko. mtt. rustwogneswenne, ther ligger paa garden etc., beger ko. mtt., i wille befale hannom att see til mett thenom, att the icke leffue them selff, effther som i formelder i ethers schriffuelse i alrede giortt haffuer, oc ther som the holde them wtilbørligen,

haffuer hand thorn oc fengsell, hand them kand thuchte vj. Om the vgedagsmend til garden, som Fritz Capells ryttere ligge hoß etc., ther mett bliffuer bestandindis till ko. mtts.s tilkomst. Om the knechte til Wee will jeg ether wenligen icke forholde, att ko. mtt. haffuer schreffuit till Daniel Rantzou, att hand schal lade them forlegge vj Symmershaffn. Jeg will hobis, att wij mett Gudz hielp komme snartt till etther. Her er inthet synderligt nytt, werdt er att schriffue etther till, andett end her siigis, att greff Gunter aff Schwartzborg er død. Kiere her Magnus, ether att tiene er jeg willig. Gud almechtiste befaler jeg ether; hand werdis att giffue ether itt gott gledeligt løcksaligt nytt aar, amen. Schreffuit aff Schanderborg then 30. decembris aar effther Christi fødzell mdlxvij¹⁾.

Hans Skougard.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Guldenstern till Sternholm, kon. matts. stadtholder paa Kiøpnehaffn, min synderlig gode wen, gantz wenligen tillschreffuitt.

115.

Lübeck, 15. Januar 1567.

Steffen Loitz til Mogens Gyldenstjerne.

Han henviser til sine forrige Breve med Hensyn til Købet af Salpeter og Krudt og beder om snarligt Svar. Svool kan ikke sælges, da der produceres meget ved Krakow og i Goslar. Han beder om islandsk Svool for at prøve at lutre den uden Tran. Han har borthyttet noget Svool mod Hamp og ønsker Pas fra Lübeck for Hampen.

Meinen gantz willigenn dienst zuor. Gestrenger vnndt ernuhester herr stadthalter, gonstiger herr vnndt freundt, jch habe euch nun in zweyen brieffenn²⁾ geschriebenn,

¹⁾ Aaret er regnet fra Julen. Aarstallet bliver derfor 1566.

²⁾ Af 7. og 9. December 1566, se ovfr. Nr. 109 og 110.

der zuuorsichtt, e. g. werdenn dieselbigenn bekhommen habenn, dieweill ich aber alhir e. g. diener angetroffenn habe, so habe ich an e. g. zu schreibenn nicht vnderlaßenn wollen, wiwoll ich e. g. in meinem vorigen schreiben vormeldet, das wol 150 centner salpeter vnndt auch 150 centner puluer verhanden ist; sie halten aber seher tewer vnndt wollenn bahr geldt habenn. Derhalben bitt ich, e. g. wollenn mich zum forderlichstenn schreiben, ob ich ihn kauffen soll oder nicht, auch wie tewer, so will ich gerne allen muglichen vleiß vorwendenn, dormit man ihn bekommen kan, vnnd wo dj widerlegung des geldts geschehen soll, so muste ichs auch wißenn.

Der schweffell will nicht fortt, kann nicht zuerkauffenn kommen, denn es wirdt itzunder in Polen bey Crackow, auch zu Goßler im land zu Brunßwigk viell schweuell gemacht, also das man zuerkauffung des schweuels nicht kommen kan.

Vonn den 10 last schweffell, dj vor $1\frac{1}{2}$ jharen vnter Guthland geblieben, hatt man nichts dauon bekhommen. So blieben auch 5 last vnter Guthlandt, vnnd die seind der mehrern teill widerumb nach Amsderdham gekommen. Alle denn schweffell, so ich biß anhero vonn Copenhagen bekommen habe, ist der ko. mtt. alleine, vnnd den schweffell, so Hannes Neglitzen¹⁾ aus Jßlandt gebracht hatt diß ihar, der kompt der ko. mtt. vnd mir zu. Nu lauttern sie an andern orttern den schweuell on allen thran, also wolte ich einen meister in Dennemarcken schickenn, der ihn auch one thran lauttern sollte. Er will aber nicht hereinne, er wil zuuor dj ertz sehen vnnd eine proba machenn, dormitt er sehenn mag, ob sich dj ertzte(!) dermaßen auch arten will. Derhalben mein freundlich bitt, e. g. wolte eine $\frac{1}{2}$ last vngelutt[ert]jenn²⁾ schweuell, wie

¹⁾ *Hans Nielsen, Købmand, der sejlede paa Island.*

²⁾ *Hul i Papiret.*

er aus Jßlandt kompt, zu packenn befehenn, vnnnd das er mag nach Dantzke an meinen vettern Hannes Loytzen geschicket werdenn, so soll er dj proba dauon machenn laßenn.

Jch bitte e. g., dj wolten mitt Hannes Neglitzten redenn, was man ihm auffß vorjhar keuffen soll, leinwandt, gewandt, biehr, mell, denn es ist mechtigck teuer, vnd das man mirs mit dem forderlichsten zuschreibe.

Jch habe alhier mit einem gehandelt vnnndt habe mit ihme gefreymarckt vnnnd vor j schiff~~ß~~ hanff 2 centner schwefell gegeben. Dieweill ich nu weiß, das dj ko. mtt. hanff zu denn schiffenn haben muß, vnnndt das man den schwefell vorfreymarckten vnd vorhandlen mus, wie man kann, so habe ichs dran vorfreymarket. Derhalbenn bitt ich e. g., dj wolten an dj ko. mtt. einen brieff an den rhatt von Lubeckh verschaffenn, dormitt sie denn hanff vff Copenhagen zu schiffen frey laßen, so will ich ihn mitt denn ersten von hier abe nach Copenhagen schiffen laßenn.

Was sonst von newer zeittung alhier verhanden, habe ich an den cantzler Friesen geschrieben, der wirdt e. g. denn brieff wol lesenn laßenn. Domitt ich e. g. denn Allmechtigen in seinen gnedigen schutz zu erhaltung gesundheit vnd gluckseliger regirung thue befehendt. Vnnnd do ich e. g. in diesen landen freundlich vnd angenehme dienst erzeigen kan, dazu will ich mich gantz erbotten haben, vnd bin auch solches zu thunde gantz schuldigk vnd willig. Datum Lubeckh den 15. january anno etc. 1567.

Steffann Loytz.

(Seglet afrevet. Bagpaa Udskriften:)

Dem gestrengen vnd erntvhesten herrn Magnus Guldenstern, ritter, ko. mtt. zu Dennemarcken stadthalter zu Copenhagen vnd erbsessen vff Stermholm (!) etc., meinem gonstigen herrn vnd vertraueten freunde, zu hanndenn.

116.

Frederiksborg, 29. Januar 1567.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Han skal tilholde sine Sønner Henrik og Frans Gyldenstjerne at udlevere en af Niels Lykkes Svende, der har ihjelskudt Oluf Jensen, Borger i Laholm, da de har hindret Manddraberens Udlevering til Profossen.

Orig. med Kongens Underskrift, Spor af Seglet, Udskriften¹⁾ og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Anamet 30. dag januarij [anno 67].

117.

København, 30. Januar 1567.

Mogens Gyldenstjerne til Hans Skovgaard.

Han sender ham Passene for en tysk Rytter, der Nytaarsdag er afsejlet fra Sverrig og som har de sidste Efterretninger derfra.

Kerre Hans, siinderligen ganske gode wen. Kom ret nu j tiisk riitter fra Rostock, som war niittars dag nest forgangen, hand seglet vd fra Elssnaben²⁾ i Suerig. Hand sijger, wijl hijt tijl diisse tiiske riitter; hand wijd gud besked at sijge, huor tet nu begijffuer seg ter i Suerig. Ieg wijd ingen, som nu sa kortlig er kommen af Suerijg som hand. Sender ieg etther hans paisbortter; ieg sage, hans pasbort formelder, at hand er ennw k. Erickes tienere. Ter suar hand tijl, icke haffde kommet bort ellers; han skiider seg tijl ten, hans rittmester hanum gijffuet har. Alt tiickes meg, hand har ret met at fare. Om etter siunes, hand komer tijl etter oc gijffuer tijl kende, huor lunde tet nu begijffuer seg i Suerig. Hand er forlagt her vdi et herberig tijl wijder besked. Etter att tienne er ieg wijllig, kende Gud, som ieg etter nu oc altijdt wijl

¹⁾ *Brevet er beskadiget, idet den nederste Del er fortæret af Svamp. En Del af Udskriften og formentlig ogsaa en Del af Paaskriften mangler.*

²⁾ *Elfsnabben, Havn i Stockholms Skærgaard.*

haffue befallet. Ex Københaun torsdag ten 30. ianuarij
anno 67.

Magnus Guldenstiern
tijl Stiernehalm ritter.

Karllen beger sijn passbortter igen.

(Bagpaa: Spor af Seglet, Udskriften og en samtidig Paaskrift:)

Erlig oc welbiurddig Hans Skougard tijl Skougard, k.
mt. mijn nadiste heris secretter, gans wenligen tijl egen
hande.

Frederichsborg then 1. februarij 1567.

Egenhändig Orig. i R. A. D. Kanc. Indlæg til Registr. og henlagte Sager.

118.

Frederiksborg, 30. Januar 1567.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen bevilger ham efter Ansøgning Afsked paa Grund af Svagelighed.

Frederich thenn andenn, met Gudz naade Danmarckis,
Norgis, Wendis och Gottis koningh etc.

Wor synnderlige gunst tillfornn. Wiider, att oss er ethers
suplicatz tillhende kommett, wdj huilcken i tillkiende
giffuer ethers siugdum och skrøbelighedh, som seg dag-
ligenn formerer och ingtet slaar till forbedringh, huorefore
i icke trøster ether till att kunde ware paa wort gaffn,
som thett seg burde, och i for thenn aarsagh wnderda-
nigst begierer, att wij naadigst wille etther forløffue, attj
motte were for etther sielffue, effter som ethers suplicatzs
widere och ydermiere jndeholder. Huorpaa wij ether naa-
digst jcke wille forholde, att wij gantz wgieerne for-
mercker ethers siugdums och skrøbelighedz formerelse.
Haffde well hobtis, att thett seg met ether till bedringh
skulle haffue wendts, och hagde wij, ther som ethers
leiglighedh seg saa kunde begiffuet, fast helder seett, attj
hagde bleffuit ther paa slotet wdj ethers befallingh, end

attj skulle drage ther frann. Men efftertj att ethers før-
lighed jcke er saa, attj kunde bliffue ther och ethers be-
falling forestaae, wille wij ether naadigst ther frann forløffue
och ether met stadtholders befallingh paa thenne thidh
haffue forskaanit. Huilcket wij ether paa ethers wnder-
danigst begieringh till et naadigst andtuordh jcke wille
forholde, och wille wij were ether en naadigsth herre och
koningh. Befallendis ether Gud. Schreffuit paa wort slot
Frederichsborgh then xxx. januarij aar etc. mdlxvij. Vnder
wort siignet.

Friderich.

(Bagpaa: Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Oss elskelige erlig och welbiurdugh her Magnus Gul-
denstjerne ridder, wor mand, raad och stadtholder paa
wort slot Kønehaffn.

Anamet ten 31. dag ianuary 67, om et nadygt forloff.

Orig. med Kongens Underskrift og Spor af Seglet. — T. o. a. L. 9,
147. — Tr.: K. Brb. og (i moderniseret Sprog) Oluf Nielsen: Kbhvns.
Hist. og Beskr. III, 81 f.

119.

Frederiksborg, 30. Januar 1567.

Hans Skovgaard til Mogens Gyldenstjerne.

*Han har forelagt Kongen Mogens Gyldenstjernes Afskedsbegøring, som
Kongen har bevilget.*

Kiere her Magnus, Gud almechtiste were mett ether oc
beuare ether altid fran alt thet, ether schade kand till liiff
oc siell. Jeg haffuer ethers suplicatz kon. mtt. vnderdanigst
presenteritt, oc enddog jeg formercker, hans mtt. fast giernne
haffde seett, atj haffde bleffuitt ther paa slottett vdj ethers
befaling, haffuer dog hans mtt. effther ethers begeringe
altingist beuilgitt, huilckitt i aff hans mtts. naadigst schriff-
uelße haffuer at forfare. Kiere her Magnus, ether att tiene
er jeg willig. Gud almechtiste befaler jeg etther, hand

vnde ether naadeligen helbrede oc sundhet oc att thet i alle maade maa gange ether well. Mett hast aff Frederichsborg then 30. januarij anno etc. 1567.

Hans Skougard mpp.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Erlig welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Guldenstern till Sternholm, kon. mtt. stadtholder paa Kiøpnehaffn, min synderlige gantz gode wen, wenligen tilschreffuitt.

120.

København, 1. Februar 1567.

Dr. Justus Jonas til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender Mogens Gyldenstjerne fra sit Fængsel en Kopi af sin Redegørelse og udtaler Haabet om, at man vil forstaa hans Stilling i et Land, hvor Folkeretten er kendt.

Edler, gestrenger vnd ehrnuester her. E. g. sindt mein willig, gantz gevliessene dienst nach vermugen zuuor. Gros-gunstiger her vnd furderer. Wo ich nicht aus Gottes wort bericht were, das trubsal vnd leiden den kindern Gottes nicht auß vngenaden, sondern sie ihrer verderbten natur vnd angeborenen schwacheit zuerinnern auß sunderem rath vnd verhengnis Gottes zugeschickt werden, auch ihre gesetzte zil vnd maß haben, so muste ich in dissen meinen nothen, do ich thag vnd nacht schmerzen beidt des leibes vnd des gemuths fule, verzweiffeln.

Aber ich dancke meinem Gott, das er mich durch sein wort leret, das die christliche kirche vnd derselbigen glidmaß auff erden durch allerley kreutz vnd leiden geubt vnd geengst werden müssen, domitt rechte furcht Gottes vnd glauben gegen Gott in ihrem hertzen zuneme.

Das ich auch von den weltkindern durch hinderwertige verleumbdung vnd andere teuffelsgriffe so jemmerlich verfolgt werde, das geschicht auß keiner andern vrsach, dan

das ich nicht falsch vnd vntrew sein kan, sondern hertz vnd mundt bey mir ein ding ist.

Ich hoff aber solch mein einfeltich [auff]richtig gemuth solle mir noch bey gottfurchtigen, weisen leuten grossern nutz bringen dan mirs bißenher bey den klugen welt-narren schaden gebracht hatt. Bin derhalben fro, das ich an dissem orth, do neben einem christlichen weisen konige so viel vortrefflicher, vffrichtiger, eherlicher, standthafftiger, stracker, redlicher, erfarnier alter hern vnd ritter im rath sitzen, solch mein einfeltig hertz vnd gemuth der gestalt, wie in der befolenen repetition¹⁾ meiner tragenden werbung geschehen, mitt der that zu beweisen gelegenheitt bekomme.

Auff das aber e. g. als ein erfarnier, gottfurchtiger weiser man von dissen dingen desto bequemer vrtejn mugen, so vberschick e. g. ich hierbeneben copley der obbemelten repetition, e. g. dinstlich bittendt, sie wollen das beste zue sachen reden vnd rathen. Ich schweige, meide, leide vnd vertrage. Dan ich weis, das ich an einem orthe bin, do man ohne meine erinnerung das IVS GENTIUM vnd andere vmbstende, so in diser sach zu betrachte[n]²⁾, sehr woll verstehet. So sehe ich vornemlich auff Gott, der wirdt des frummen konig Christians suhns vnd selbst frumen koniges hertz woll also regiren, domitt sein gottlicher nam geheiliget, sein reich genehert vnd sein wille volbracht werde. Wan das nur geschicht, so ists alles guth, obs gleich fur den augen vnserer vernunft bose scheint. Ihm sey lob, eher vnd danck in ewicheit. Datum Copenhagen auß dem gefengnis, dorin ich nuh in die sexte woche leide, den 1. februarij anno 1567.

Furstlicher durchleuchtikeit zu Sachsen hertzog Johann Friderichs des mittleren etc. gesanter vnd e. gestrenckheitt williger diener
Justus Jonas der rechten doctor.

¹⁾ Af 22. Jan. s. A., ligger ved Sagen.

²⁾ Hul i Papiret.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Dem edlen, gestrengen vnd ehrnuesten hern Magnus Guldenstern, rittern etc., koniglicher mtt. zu Dennemarck rath vnd stathalter etc., meinem grosgunstigen hern vnd patron, zu selbst eigen handen.

Egenhændig Orig. i R. A. T. K. U. A. Sachsen AIII. Forskellige Akter og Dokumenter 1555—1764: Forhørsakter og Korrespondance vedr. Dr. Justus Jonas's Forbrydelse og Domfældelse 1566—67.

121.

København, 14. Februar 1567.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Han skal paase, at ingen i hans Len laaner de tyske Ryttere Svende, Heste eller Rustning, da Kongen vil lade det tyske Krigsfolk mønstre den 24. Februar.

T. o. a. L. 9, 160 b. — Tr.: K. Brb.

122.

[London], 12. April 1567.

John Foxall til Mogens Gyldenstjerne.

Han har paa forskellige Skibe sendt 30 Bøsseskytter til Danmark og har andre 20 rede, som skal føres dertil sammen med Skytset. 14 Stkr. Skyts ligger indlastet i en Fragtbaad for at føres til Themsemundingen til et dér liggende Skib, der skal afgaa til Danmark. Nogle Købmænd, der har lidt Skade ved danske Undersaatter, har hos Dronningen af England ansøgt om Kaperbreve, men han har forhindret det. Dronningen vil i den Anledning sende et Sendebud og Breve derom til Kongen, og han har hørt, at det vil blive ham selv. Det af Kongen ønskede Køb af et Skib kan neppe blive til noget, da det muligvis kan komme til Krig mellem England og Frankrig og Skibet heller ikke kan blive udrustet i rette Tid.

Postremas ad tuam amplitudinem literas dedi Joanni Baptiste regis nuncio, in quibus quid scriptum sit scire te iam existimo; postea quæ acciderunt hæc sunt: Diuersis in Daniam nauibus misi triginta tormentorum magistros, alios viginti paratos habeo, qui cum tormentis ipsis eo

deuehentur. Tormenta autem in lembo quodam onerario quatuordecim iam dies iacent ventumque expectant, quo ad nauem a me paratam in ipso Thamesis ostio deducantur. Quo facto breui spero in Daniam, si ventus secundus aspirauerit, appulsum. Ad hæc cum quidam e nostris mercatoribus pro damnis, quæ et ante hoc bellum et ab inchoato bello se a regis subditis conqueruntur pertulisse, literas, quas mercatus appellant, a reginea maiestate conarentur impetrare contra regis subditos, partim quia dixi, si quid tale accidisset, ignorante rege accidisse, partim quia nullam ad huc de iniurijs querelam illi expositam docui, neque par esset, vt rex, cum neque de re quicquam rescuisset neque ex mercatorum querela eam didicisset, quicquam restitui aut de iniurijs cuiquam satisfieri iuberet, obtinui, ne literæ ipsis contra regis subditos concederentur, vtque amice per literas et nuncium rem totam regi significaret regina nostra. Et quia ex fide dignissimis hominibus intelligo eam me ipso nuncio vsuram, vehementer cupio, vt mea opera et apud regem, de cuius benignitate optima mihi omnia pollicear, in gratia sit, et reginæ etiam nostræ ipso successus beneficio commendetur. De naue, quam coemptam sibi rex voluit, vereor, ne non possit fieri, præsertim cum et incertum sit, bellum ne inter nos et Francos oriatur, neque in tempore satis instructa possit in Daniam venire, cum et alijs armamentis et malo grandissimo careat, quæ vt comparentur, tempore nimis longo pro regijs negotijs opus erit. Ego tamen quod potero faciam et cum reliqua omnia iam apparauerim dabo operam, ne in cæteris indiligens deprehendar. 12. aprilis 1567.

Tui honoris studiosissimus
Hans Ffoxall.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Amplissimo ornatissimoque uiro domino Magno Gilderstein, serenissimi Danorum regis consiliario.

Anamet ten 26. aprylliis 67.

London, 21. April 1567.

John Foxall til Mogens Gyldenstjerne.

Han har lastet Skibet „The Primrose of Newcastle“, Kaptajn Thomas Gray, med Krigsmateriel til Kongen, Skyts, Kugler m. m., og der medfølger 20 Bøsseskytter og 2 Dykkere. En Kaptajn, John Marychurch, der følger med Skibet, anbefales til Kongens Tjeneste. John Hawkins, om hvem han har skrevet, anvendes af Dronningen, men har lovet ved Rudolf Clayton at sende en Pinasse med 20 Stkr. støbt Skyts. Admiralen har tilbagekaldt to Pinasser, som vilde tage Tjeneste i Sverrig, og nogle Adelige, der havde udrustet dem, er kastet i Fængsel. Naar Dronningens Breve til Kongen er udfærdigede, vil han hurtigt begive sig til Danmark med dem. Han beder om at faa 1000 Dlr. udbetalt til sin Tjener Robert Palmer, da han har maattet laane 1500 Dlr. og har kavtioneret for, at de vilde blive betalt i Danmark.

Imposui in hanc nauem egregie conditam, amplissime vir, quæ appellatur The Primrose of Newcastell, cuius magister est Thomas Graius, apparatus regiæ maiestatis bellicum videlicet colubrinos xx integros, v semicolubrinos, v sacros, ij falcones. In eandem præterea nauem contuli ad displosionem tormentorum eorundem glandes colubrinas 1340, transuersi ferri 50 et cathenati ferri 50 pro eisdem colubrinis, 50 glandes pro falconibus, 200 pro sacris, 100 pro semicolubrinis, tormentorum magistros 20, vrinatores duos. Paraueram antea vrinatores quatuor, sed iam mutata sententia duo nulla pecunia possunt impelli, ut in Daniam ueniant. Sed ne in Selandiam missus a me nuncius alios duos illic poterat ulla mercede conducere, quanquam spero regio vsui hos duos satis commodo satisfacturos. Effeci præterea, ut capitaneus quidam Johannes Marychurch, apud nos ualde nobilis propter peritiam naualis militiæ, in hac naue sub rege meriturus ueniret, quem ita tuæ amplitudini commendo ut hominem, pro cuius fide in rebus gerendis fidem meam audeo obligare, precorque, ut cum eiusmodi sit, cui rex suas res nauticas tuto possit credere, pari apud eum dignitate excipiatur. Johannes Hawkins, pro cuius naue et bonis ad tuam amplitudinem

scripsi¹⁾), a regina nostra detinetur in priuatum aliquem Angliæ nostræ vsum, ne possit in Daniam uenire. Ille tamen nihilo minus pollicetur se per Rodolphum Claytonum, ut regiæ maiestati propter clementiam gratificetur, missurum nauem celeriolem, quam Anglice „a pynnace“ nominamus, cum 20 fusilibus tormentis, quod si fecerit, erit, cur de cætero maior ei fides habeatur. Dominus admiralis Angliæ reuocauit illas duas naues, pynnaces, quæ decreuerant sub rege Swetiæ contra regem vestrum mereri, et e generosis, quorum opera erant paratæ, aliquot in carcerem coniecit, ut ab illis nihil sit, cur rex sibi metuat. Vbi primum regina nostra literas suas ad regem vestrum parauerit, ego cum illis statim in Daniam aduolabo. Interim hoc sine pro solita tua in me benignitate impetrem, vt si famulus meus Rob.²⁾ Palmerus a tua amplitudine 1000 daleros poposcerit, uelis pro illis dependendis apud regiam maiestatem agere. Nam propter pecuniæ defectum 1500 daleros hic contraxi, quos in Dania resoluendos suscepi. Sed nimium tuæ humanitati sum molestus, at minus tamen ero, si memineris, me totum in tua potestate positum existere. Valeat tua amplitudo. Londini 21. aprilis 1567.

Tui honoris studiosissimus
Hans Ffoxall.

(*Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

Ornatissimo viro domino Magno Gilderstein, serenissimi Dacorum regis consiliario.

Annammet 2. dag maij 67.

¹⁾ 18. Decbr. 1566, se oufr. Nr. 113.

²⁾ Teksten har først haft: Thomas.

124.

Helsingør, 21. Juli 1567.

Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Han besvarer Mogens Gyldenstjernes Forespørgsel om $\frac{1}{2}$ Td. Vin, som ikke er kommet denne i Hænde, og sender noget Humle, men kan ikke opgive Prisen derpaa.

Kiere her Mogens, gunstige herre oc besynderlige gode wen, ethers schriiffuelse ær meg tillhaande kommen, inneholdendis om en halff tønne, som Jehan Falckener wdsend haffuer, oc j wiide icke, huor hun ær bleffuen, efftherthij ij bekomme icke mijn schriiffuelse etc.

Thet begaff seg, att ieg bekom Jehan Falckeners breff paa tolden siidendis, oc ther hooss eth till ether, att hand sende naaghet kong^e m. skiøtt oc ther hooss j tønne till ether etc. Saa wor samme tijdtt en schipper paa tolden, hagde wijn inde, schulle losse for Kiøbnehaffn, then bewilgiede ieg strax, att hand schulle tage samme skiøtt oc j t^e ind att anttuorde Mattheus Tinnagell eller Cornelius Smijdtt, oc schipperen schulle føre thet ind wttj then andens schiib, oc formedelst thenne store bestelling, nu paa henger met lastpenninge oc aldtingist, wor ieg icke saa ledig, att ieg kunde schriiffue ether paa then tijd till, men mente, att Mattheus schulle hagdtt bestellett ether samme j t^e till haande oc ieg ther for sende breffuet frem met, bedendis, j wille haffue meg wndskyldett, att ieg icke schreff ether till paa then tijdtt. Gud weed thet, att ieg ær saa storligen besuerett, att ieg ingen rolig stund haffuer. I wille thalle met Mattheus, att hand forfarer met schipperen, som førde then wijn op, om hand fick then j t^e ind. Ther som then schipper, hende førde hijd, haffuer forsømmett att leffre hende fran seg, will ieg thalle hanom ther om till, naar hand hijd kommer. Hand heder Albrectt lungst, ær seyld till Danske, oc stoed thette mercke paa¹⁾.

¹⁾ *Et Slags Bomærke, bestaaende af en lodret Streg, hvorpaa foroven et skraat Kryds, forneden til højre en mod Stregen skraatstillet ret Vinkel hvis nederste Streg er forlænget til venstre ud over Hovedstregen.*

Jeg sender ether j seck homle met thenne breffuisere Gudmund Nielszen, weyer j schipd. vij lispd., wille j lade then annamme oc betalle hanom for frachten. Jeg haffuer icke end nu bekommett regenschaff fran Peter Bartz j Danske, som ieg besteller homle hooss till konge m. behoff, ther for weed ieg icke att schriiffue ether till, huad hand koster, ther maa well bestaa, till ieg wdermere schriiffuer ether till. Wttj alle maade ether att tiene ær ieg wspartt. Befallindis ether Gud aldmchtigste. Ex Helsingiør met ijlich hast then 21. julij 67.

Henrick Moenssen.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welburdig oc strenge ritther her Magnus Guldenstiern till Stiernholm, mijn gunstige herre oc synderlige gode wenn, till eygen hand.

Om en seck hummelle. Anamet 22. iullij 67.

125.

Bryssel, 28. Juli 1567.

Gotthart von Bucholtz til Mogens Gyldenstjerne.

Han klager i ubestemte Udtryk over Steffen Loitz, der har tilbageholdt hans Privilegium og derved unddraget Kongen den aarlige Afgift, men tilbyder alligevel at udnytte Privilegiet, foreløbig mod en lavere Afgift.

Edler vnnd gestrenger, vielgunstiger guter freundt. Welcher maßen der kon. matt. jch hiebeuorn durch meine leutte presentieren laßen, vnnd wie dasselbe durch Steffan Loitzen vnnterdruckt zu hochstg. kon. matt. großen schaden, dasselb ist alhie zulanck zuerholen, vnnd soll befunden werden jnn warheitt, daß nicht bej mir vnd meinen leutten, sonder bej dem vnnersedlichen eigennutz deß Loitzen bißhero vnfruchtbar verplieben, welcher Loitz mir daß kon. priuilegium vorenthalten, also daß jch ohne habendt priuilegium nicht befugt sej gewesen mitt großen kosten den

handell daselbst antzurichten, wiewoll jch desto weniger nicht meine leutte dartzu fertig gehalten, aber binn so langh durch den Loitzen mitt losen schreiben vnnnd wortten vffgehalten, daß villeicht kon. matt. vnnnd derselben reichs rathe nicht anderß gemeinett, jch solle meiner presentation nicht gewußt haben nachzusetzen, zuwißen vier tausent thaler jhrer kon. matt. jarlichß außzurichten. Der handell wurde durch mich oder meine leutte jnß werck gestellet oder nicht, wadurch einer, Hanß vom Wahl, gebanneter auß diesen landen, deß geselle gehangen¹⁾ allß falscher müntzer, durch hilff Andreß Lorcken mein priuilegium (welchß mir vonn jhme, Steffan Loitzen, vnter kon. matt. hantzeichen zugestellt, doch daß principal versiegelt vnd vnterschrieben bej sich jnß tzweite jar verhalten) mitt loser practick an sich gebracht, wie jch bericht werde, dasselbe jch jnn betrachtung meiner geleisten dienste nimmer gemeinett. Dan wan jhr kon. matt. der Loitze recht gedienett hette, weren derselben die viertausent thaler nhu von tzwei jar langk erfallen oder solten bej demselben Loitzen funfftzig tausent brab. gulden dauon bar sein erlagt worden, dauor jch jhme gute versicherungh vff meine herschafften diß orthß gethan. Dweill aber vber alle meine getrewe dienste vnd vffgewendte kosten solche verenderungh ohne meine schuldt geschehen vnnnd daß reich Norwegen vnnnd andere jhrer kon. matt. lande ausserhalb Dennemarcken mir zum besten verhalten, binn jch noch willigk jhrer kon. matt. denn zehenden theill vonn allen nutzungen oder tzwei tausent thaler zu jhrer kon. matt. chur jarlichß folgen vnnnd lieberrn zulaßen, die jn- uention habe vortganck oder nicht, vnnnd da mir daß priuilegium jnn Dennemarcken dartzu pleiben magk, soll jch die vier tausent thaler meinem vorigen erpietten nach außzurichten gar willigk sein. Binn auch woll zufrieden,

¹⁾ *Læsningen er ikke helt sikker, da Papiret er medtaget af Fugt.*

daß der Hanß vom Wahl vnnnd consorten solche inuention, alß sie vor vier jaren angeben vnnnd priuilegia daruff erhalten, jnß werck stellen, allein daß sie meiner leutt inuention nicht nachmachen, wie jhn dann auch hie jnn diesen Niederlanden solchß nicht nachzumachen (sonder daß jhre allein zugeprauchen) zugelassen. Jst derhalb mein freuntlich begeren, e. l. wollen nicht gestatten, daß solche lose leutte mich vnnnd die meine solten auß stechen, so jch noch die meine vorß. nihe bedacht jhre inuention jnn einigem theill nach zumachen, wie eß sich auch jnn diesen Niederlanden vber alle jhre practick gnugsam erfunden vnnnd jnß werck gestellet, dann sie die jhre alhie verlassen vnd sich mitt der meinen vnd meiner leutt inuention behelffen wollen, welchß jhnen aber nicht zugelassen vnnnd auch pilligk vff keinen orth solte gestattet vnnnd zugelassen werden, wie dann zeiger weitter antzeigungh dauon thuen soll. E. l., der jch dienst vnnnd freundschaftt zuthuen willigk, hiemitt jnn schutz deß Almechtigen thue beuehlen. Datum Brussell den xxviiijten julij anno etc. 67.

E. l. gunstiger guter freunt Gothart von Bucholtz,
her zu Greuenbroch, Beringen vnnnd Wachtendunck etc.
Goidht mpp.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Dem edlen vnnnd gestrengen hern Magno Guldenstern,
kon. matt. zu Dennemarcken rath etc., meynem besondern
gunstigen guten freunde.

Gødert van Bockholt.

Anamet 20. augustj.

126. *Torup, 15. November 1567.*

Gørvel Abrahamsdatter Gyldenstjerne til Mogens Gyldenstjerne.

Det Skyts, som han kræver, har han ladet afhente det Aar, da hendes Husbonde døde. Om det Krudt og Bly, som ligger dér, ved hun intet og

beder derfor om det Brev, som hendes Husbonde har givet ham derpaa. Om Skibet ved hun intet, men Brevene derom staar i et forseglet Skrin hos en Borger i København. Naar Gregers og Niels Ulfstand kommer, vil hun gerne have Registret revideret.

Myn ganske venllige kerll helsen alttyd ttil foren skreved med Vor Herre. Kerre her Mons oc kerre frene, haver yeg eder sa ganske hyøgellige oc gerne att bettake for allt erre oc meged gott, som y myg altyd y mange made gortt oc bevyst haver, hvyked y skal alle myne dage fyne myg ganske vyllige ttil att forskylle, hvad y myn ryngne formvve er. Kerre her Mons oc kerre frene, er myg eders skryvelse komen ttil hande om de skyøtt, som myn sallige hosbone Lave hade y forvarryng for eder, kerre frene, sa forser yeg myg vel, att y drages vel ttil myne, att y lode hentte same skytt her fra ded same ar, der myn sallige man døde¹⁾, men krvd oc lod lyger her pa garre, men her er ynge, der ved, hvrrre meged der y lod lege her yn. Kerre frene, sa beder yeg eder gerne, att y vylle sene myg sallige Laves bref, han haver gyved eder der pa, att yeg vyste att rette myg effter, sa vyl gerne lade eder faded, nar eders bvd komer der effter. Kerre frene, som y skryver myg ttil om ded skyb, der ved yeg yngen nanen besked om, anden enden karl, Martten Ttysk, der hade befallyng pa same skyb, hade allt registrytter oc anen bestylling, der var pa, oc ded førde han aldryg hyd ttil garre, men same skryn star y Kyøbynghaven beselled ttil en borris. Kerre frene, nar Gvd vyl, att Grers Ttrvedsøn²⁾ oc Nylss³⁾ komer ttil stede, da ttytte myg gott verre, att same registrytter kvne blyve oversett, dy att ded er yntted pa vor fordel, att ded blyver sallenge stanyne. Hertte kere frene, sa vyl yeg yke nv llenge bemøde eder med myn skryvelse, men ysk(!) alttyd have att rade oc byde

¹⁾ Lave Truidsen Ulfstand døde 12. Maj 1563.

²⁾ Gregers Truidsen Ulfstand, som var i svensk Fangenskab.

³⁾ Niels Truidsen Ulfstand.

over myg, som yeg var eders egen datter, ded Gvd kend, hvyked yeg altyd vyl have eder att befallyn med allt, der eder kerer. Gvd alsom mettygste sparre oc bevarre eder lenge y Gvs frytt. Ex Ttorop løverdagen efter santte Marttins dag 1567.

Gørel
Gyllensterne.

(Bagpaa: Spor af Seglet, Udskriften, en samtidig Paaskrift og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erllige welbyrdyg man oc strenge ryder her Man Gyllensterne ttil Sternholom, myn kerre frene oc besynnerllige gode ven, ganske venllige y egen hand.

Fru Gørell Laue Thrudßenns.

Om lad oc krud etc.

127.

København, 26. November 1567.

Mogens Gyldenstjerne til Wobislaw Wobitzer.

Han har i lang Tid intet hørt om Poul Wobitzer. Kongen vil ikke forhandle om Sagen, men henviser til den afsagte Dom. Hvis Poul Wobitzer havde givet Skriversen Revers m. m., var Dommen faldet anderledes ud. Han raader Poul Wobitzer til at bringe Sagen i Orden inden den fastsatte Termin.

Myn wenlig helssen forsent met Wor Herre, kerre Wodesloff Wabytzer, lenge gode bekende wen, at tet mo gange etter liickeligen oc wel, er meg altydt kert tyl etter at høre oc spørig. Gyffuer ieg etter wenligen at wyde, tet jeg nu vdy lang tydt inttet har hørt om etters broder søn Pouel Wobytzer, huor tet nu er met hans sag; at han jngen besked kunde fange, nu hans tiennere Iohannes war her, formercker ieg, er guordt vdy ten menyng, at ey den skulle forløbe. Her guordes jngen ende pa om tet pantte breff pa Møen, før ten dom wor forløben. Syden achttet k. mt. føge om brefuet; huem ter syden wylle

talle met tet bref, hand bleff wüst jnd tyl meg. K. mt. har dom for seg; om tet kunde werre etters broder søn tyl beste, gyffuer ieg etter som en høg forstandig selluff at betenche. Ieg har lat handelle met k. mt. mer end en eller tuo gange om tenne sag, ingen anden suar kund bekomme, enn hans mt. har en dom, ter wyl hans nade rette seg eptter. Ieg er ille wyd kommen, for ieg har forlat meg pa Pouel Wobyترز ord och tylsagen, har fait stor skade, guordt stor kost oc teryng etc.

Etters brodersøn Pauel holler seg for wys, ter ouer gør hand seg skade. Haffde hand gyffuyt ten skryffuer tet reforssal oc taget syt breff, hafde tenne handel inttet guords behoff, oc tersom hand haffde sent meg tet refers, ten tydt ieg skreff hanom, oc tett haffde komet frem, før tenne dom¹⁾ gyck, skulle ten dom icke haffue sa gaet. Pouel kommer alttyd bag eptter met syn sag; sa førchtter ieg ennw wyl ske, oc tersom hand gør her icke en ende pa, entten fordrager seg met k. mt. eller oc eptter syn tylsagen lader tet pantte breff kome tyl stede igen jnden ten dag, som domen bemelder, da blyffuer tet breff hannum icke tyl gauens for en dlr.

Toge Pauel en statlig wydimus af tet pantte bref oc ter hois syne quyttensser paa dy dlr., hand k. mt. forstreckett har, oc lod tet panttebreff kome tyl stede igen, om hand her for inden ingen anden forlygelsse met k. mt. bekomme kand, før ten dom er forløben, da skal hand møget mer met tet wydimus oc dy quytter kunde vdrette enn met pantte breffuet eptter tenne leglighed, som seg nu her met begyffuer, oc sinn hand er kommen tyl tet pantte bref. Kere Wodisløff, beder ieg etter, i wylle nu beder forstande

¹⁾ Under 24. Marts 1567 blev der af Johan Friis m. fl. afsagt en Dom, hvorved Mogens Gyldenstjerne, som havde udleveret Povel Wobitzer et Panttebrev paa Stege Slot, skønt Kongen havde befaleet, at det skulde opbevares i Tyske Kancelli, indtil Povel Wobitzer havde fuldgjort Brevet, forpligtedes til at skaffe Brevet til Stede inden 1 Aar og 6 Uger. Se K. Brb.

tende menyng, en scryffuet er, oc i wylle scryffue meg suar tyl igen oc delle etters gode rad met meg i tenne sag. Huor jeg kand tienne etter, skulle i altydt fynde meg for etters wyllige oc gode wen. Hermet wyl jeg haffue etter Gud befallet. Ex Københaun ten 26. nouember anno 67¹⁾).

Meg war louet copyer af dy quyttense, som Pael har betallet for k. mt., tenum wylle jeg gerne haffue etc.

Beder ieg etter, i wylle holle tet hois etter seluff, hues ieg etter tylscryffuet har etc.

(Bagpaa Paaskrift med en samtidig Haand og derunder Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Copie aff Wodisluff Wobitzers breff,
jeg hanum har tylscryffuet.

Egenhändig Konzept i Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark. Konk. og Optegnelser.

128.

Lüneburg, 28. Marts 1568.

Wobislaw Wobitzer²⁾ til Mogens Gyldenstjerne.

Om Sagen med Poul Wobitzer.

Pouel Wobytter kand dy hobt schreybung (?) nit for lassen aber bey einer hat rast (?) . . . auff edel mans trouwen vnd glauben sych vor pflycht den breff ind cantzeleir (!) wor de kmt. met zu (!).

At ieg icke har foit tet breff, som hand met statthollesen Henrick Rantzou om scryffr.

¹⁾ Mellem denne og den følgende Linje findes noget ulæseligt, hvoraf det første ligner et m. Maaske skal det antyde Underskriftens Plads.

²⁾ Det her gengivne Aktstykke er ikke selve Brevet, der formentlig ikke findes, men en Gengivelse af det, som Mogens Gyldenstjerne har skrevet. Det ene Hjørne af Brevet er medtaget af Fugt, saa at en Del af Skriften er ulæselig. Brevet synes at være Svar paa Mogens Gyldenstjernes Brev af 26. November 1567, se ovfr. Nr. 127.

Henrick Rantzou war her, ich jm nyt zu wort kommen,
mir war zu ent botten, er wolt mit mir reden, er kam nyt.

Datum Lünenburig den 28. martij 68.

Egenhändig Gengivelse i Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark. Konk. og
Optegnelser.

129.

Stjernholm, 30. Marts 1568.

Frans Mogensen Gyldenstjerne til Mogens Gyldenstjerne.

*Han klager over den Behandling, Bønderne faar af de tyske Knægte og
af Broderens Folk. Han klager stærkt over Broderen og sender en Klage
fra Bønderne. Broderen vil ikke høre paa ham, men truer med Vold.*

Sønlich kerligh helsenn eder nu och altid forsendt met
Gud, Vor Herre. K[ere]¹⁾ fader, betacker ieg eder ydmyge-
ligenn och gerne [for] aldt ære och gode, som y meg be-
uist haffuer, huilcket eder den almechtigste Gud belønne
skall y sitt euige rige. Kere fader, saa giffuer ieg eder nu
vdaff stoer trang sønligenn att vide, att ieg haffuer for-
hollet her end aff mind broders drenge y 8 dage paa gor-
denn met onde och gode yblant, som vill røcke vdt yblant
eders bønder selff treidie met fire aff mind broders heste,
och beklage bønderne dennom storligenn alle vegne stor-
ligenn(!), fordj de bliffue megett offuerlaget aff Tysckene
och end mere aff dy, der burde att hielpe till att forsuare
dennom. Haffre haffuer mind broder liggende y Skurop
och vill selle denn, och for her er icke haffre paa gordenn,
ville dy nu vdt paa panthe bønderne. Dette driiffuer alt-
sammen den fanans skalck, som var her hiemme paa gor-
denn hoes mind broders heste, menn vy vorre y Suerrige.
Mind broder haffuer stort vskeell, att hand saa maa lie
hans skalckhedt. Mind (!) haffuer sitt her y tornit, sidenn iegh
kom hiem, och gaar hand endnu y end vgle²⁾, saa hand

¹⁾ *Hul i Papiret.*

²⁾ *Klods med en Lænke, der brugtes som Straffemiddel.*

skal ingenn tack haffue for hands husholningh. Der till met, kere fader, haffuer nogle aff eders bønder schreffuet migh till om nogenn stoer vret, som dennom er vederfare, huilcked breff ieg sender eder, att y kunde selff see deris klagemaall, och raades der icke bod paa ßligt, da skall dett vere befrøctenis, att vy baade for ytt stort ondt røgcte aff huer mand och . . . de¹) godtz, fordj dett er icke end stedtz dett klages, men alle vegne. Nu haffuer ieg tilforne raadt hannom, huilcked ieg viste, att der kunde verre hands beste, me(!) da har iegh foeth dy suar: ia, ieg seer, du vilt mig indtet godt, du vorre til fridtz, ieg vorre y iordenn. Ville ieg end nu sige hannom noget, da vorre dett icke andet end hond y hoer och kniff y struge. Der for giffue ieg eder dette att vide och beder, att y icke ville tage mig dett til møstøcke och icke att lie for dett, end anden gøer. Ieg vill nest Gudtz hielp saa tere migh, att y skulle indtet beskylle myg y fremtiden, och vill ieg nu och altid haffue eder den almegliste Gud befaller. Ex Stierneholm den 30. dagh martij aar 1568.

Frandt
Gyllenstiernn.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erligh och velbyrdigh mand, her Magnus Gyllenstiernn tyll Stierneholm, mind kere fader, sønligenn sendis dette breff.

Anamet 2. dag apryel. Huor lunde Henrick har seg ter i Skanne etc.

130.

København, 1. Maj 1568.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Indløsning af det af Peder Christensen m. fl. pantsatte Gods.

T. o. a. L. 10, 18. — Tr.: K. Brb.

¹) Hul i Papiret.

Stjernholm, 14. Maj 1568.

Jesper Kristensen til Mogens Gyldenstjerne.

Han beder Mogens Gyldenstjerne tilstille hans Fader medfølgende Brev, hvori han beder Faderen om Hjælp til at betale Mogens Gyldenstjerne. Han tør ikke selv sende Bud til Faderen for ikke at vække Mogens Gyldenstjernes Vrede. Han vedlægger desuden en Kopi af Brevet til Faderen, som han har skrevet efter Frans Gyldenstjernes Befaling. Han vil give Mogens Gyldenstjerne, hvad han forlanger, for at komme ud af Fængslet.

Nade oc fred oc euige løcksaliighete ønsker jeg ethers strenghete ved Jesum Christum, Wor Herre, fraa nu oc tiill euige tiidtt, amen. Kiere strenge herre, saa er mynn jmygeliige bønn tiill ether, att y wille giøre for Gudz skiöld oc for Jesu Christj naffnnis skiöld oc ickj tage meg arme fattiige karll tiill mystöcke, att jeg schreffuer ethers streng-hete tiill. Kiere strenghete herre, saa er mynn jmygeliige oc kierliige bønn tiill ether att wille haffue giordtt for Gudz skiöld att fliöitt myn fader thenne breff, som ieg haffuer schreffuen hanom tiill, att ieg motte fange hielp oc bystand aff hanom oc giøre ethers strenghete fillist, vdj huis made som ieg haffuer for semit ethers gaffuenn, thaa viill iegh vdj alle made stande offuerbodiige att giøre ether skiöll oc fylliste, menn ieg ville well sielff haffue hadtt buod huos myn fader, om ieg hagde tuordtt for ethers strenghete vredis skiöld, thy iegh vist ickj, om thette var ethers strenghete vilgj, om hand motte komme. Kiere herre, saa sender ieg ether enn copj vd aff samme breff, som ieg sender myn fader effther ethers søns Frandz Gyllenstiernis befaling. Kiere strenge herre, saa beder ieg ether ganske jmygeliigenn for Gudz skiöld, att y ickj wille were meg fattiige stackels karll for streng, menn ville y giøre for Gudz skiöld oc for Jesu Christj naffnis skiöld oc forbarme ether offuer meg oc verre megh meld oc myskundeliige. Ieg viill gierne giffue ether, huad y aff meg begierindis er, oc ieg trøster nogenn tiidtt y mynne

dage aff myn formou oc myn slecht oc venners hielp oc trøst att aff stad komme, paa thette att ieg motte komme vd aff thenne fengsell, som ieg arme fattige karll syder her wdj. Guud allesomecteste beder meg, att iegh nogen tiidtt y alle mynne dage skulle haffue førthørnitt ether anthen mett ordtt eller mett gierninger. Her mett ethers streng hete thenn euyge allesomecteste Guud befalindis, befalindis buode tiill sell oc lyff, amen. Datum Stierneholm thenn 14. maaij 1568.

Jesper
Chrestenßen.

(Bagpaa: Rester af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig oc welbyrdige mand oc strenge riidder her Mag-nnus Gyllenstjerne tiill Stierneholm ganske jmygeliigenn tiill komindis thette breff.

1568.

Jespers breffue, som vdbrød po Stierneholm etc.

Bilag¹⁾.

Stjernholm, 14. Maj 1568.

Jesper Kristensen til Kristen Melsen.

Han meddeler, at han sidder i Taarnet for sit Regnskab og beder Faderen snarest komme og tage saa mange Penge med som muligt, baade sine egne og dem, han kan laane af Brevskriverens Brødre og Svoger. Han beder Faderen komme hurtigt; han har siddet 8 Uger i Fængsel, og hvis han ikke faar Hjælp, bliver han hængt.

Mynn wennlig helßenn ether nu och altiid for sennd mett Guud, Wore Herre Jesu Christo etc. Kiere fader, giffuindis ether jmygeliigenn tiill kiende, att meg lider ganske sore ilde oc er jnd sott y torenn for mitt regenskap, oc mynn herre er meg stuorliigenn vred oc vgunstiige. Ther fore er myn jmygeliige bønn tiill ether, att

¹⁾ Foruden det originale Brev findes bilagt en Kopi af det med Jesper Kristensens Underskrift, men uden Segl og Udskrift.

y ville haffue kommit hiedt tiill meg mett thette alle første, ther y fanger hørdtt thenne breff løst for ether, oc tager thy flieste peningh mett ether, som y kand aff stad komme, anthenn y haffuer sielff eller y kand lanne aff ethers wenner ther om kring, oc tager mynn broders penning mett ether, thy hand och Niels haffuer tiill hobe, och bed Niels oc Jep, mynne brødere, att thy stander by mett thette flieste penningh, thy kand aff stad komme oc lanne megh, oc myn suoger Jens Nielßenn, att hand wille oc saa hielpe meg mett huis hand kand aff stad komme. Kiere fader, wille y ickj tyffue for lenge, forind y kommer, thy ieg haffuer sett her y viij wger, saa kand y well tencke, att thidenn giøris meg vell langtt, oc saa frøctter iegh, att myn herre skall fange enn anden synnd, ther som ieg ickj fanger snartt hielp oc kommer wd, men hand wiill lade meg komme wd for penningh. Kiere fader, stander nu hortt by mett meg for Gudz skiøld. Huis att y wiill nu wndfalle meg y thenne mynn trang, thaa er ieg vd som enn liøs, thy ieg haffuer ingenn andenn att sette mynn hob oc liedtt tiill end Gud oc ether, wdenn att mynne brødere thy wiill staande by met megh oc hielpe, huis thy kand. Y maa well syge Niels, att hand fanger ether huis penning Melßenn, mynn broder, hører tiill, thy hand haffuer lantt meg thennom enn thiedtt langh, jnd till Guud wiill, att iegh kand betalle hannom thenom igenn. Thette er alle sumenn oc mynningen; wdenn saa er, att y wiill komme oc hielpe meg, thaa bliffuer ieg wesseliigen hengdtt. Menn wille y komme, thaa hobis iegh nest Guudz hielp oc mynn herris hielp, att thette kand bliffue gott. Her mett ether Gud allesomecteste befallendis buode tiill sell och lyff, amen. Datum Stierneholm y Skanne thenn 14. maii 1568.

Jesper
Chrestennßenn.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Tiill synn kiere fader Chrestenn Melßenn, boendis wdj Jøttland y Herre herritt y Torum sogenn y enn by, heder Hinderope, ganske sønliigenn sendis thette breff.

1568.

132.

Stettin, 30. Juni 1568.

Hans Loitz til Mogens Gyldenstjerne.

Hans Henvendelser til Poul Wobitzer har været forgæves. Breuviseren kan gøre deres Mellemværende op og udbetale, hvad der maatte tilkomme Mogens Gyldenstjerne. Han tilbyder denne sin Hjælp ved Indkøb i Tyskland.

Edler gestrenger vnnd erentvhester gunstiger her vnnd freundt. Nach erpittung meiner willigen dienst kan ich e. g. nicht vorhalten, das ich bein Paul Wobisern oft vnnd vielfaltige anregungk gethann, hab aber von jm nichts weitters oder mehres erlangen mogen, wie ich dan vormahlß e. g. schriefftlich solches vormeldett. Do ich etwaß ferner fordern konntt oder fortstellenn, das euch zum besten gereicht, sol es e. g. gewieß darfur halten, das es an meinem vleiß nicht erwenden soll. Nachdem ich auch e. g. etzlich gelt zu thuende schuldigg, waruor daßselbe, das wissenn sich e. g. sonder zweiuell zubescheiden, so hab ich brifszeiger Jeronimus Brehmer befehlich gegebenn etzlich gelt dorein zu fordern vnd sich alßdan mitt e. g. zu berechnen vnd, waß vber dj zugeschickte wahren e. g. mocht zu khomen, darumb sich mitt derselbenn zuuorgleichenn. Do auch e. g. alhie jn Deutschlandt etwaß wolten einkeuffen lassenn, es sey von gewandt, mehl oder anderm, waß zu derselben haußhaltungk nøttigg, so will ichs mitt vleiß vorrichten vnnd bestellen lassenn, ob es mein aigen thuendt wehr, vnndt bin e. g. sonst zu jderzeit zu angenehmen

dinsten willigk. Mitt befehlung dem gotlichen schutz der
almacht Gottes. Datum Stettin den 30. junii anno lxxviii.

E. g.
dinstwilliger
Hans Loytz
der eltere mpp.

*(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrifter og
to Udregninger, ligeledes med hans Haand:)*

Dem edlen gestrengen vnd erentvhesten hern Mangnuß
Guldenstern, ritter, kon. mt. zue Dennemarcken etc. rath,
meinem gunstigen hern vnd freundt.

Er mig betallet 56 daller 10 þ liibs.

Fra Hans Løytz, jullj.

	1000
27	15
9	15
<u>3</u>	<u>4000</u>

133.

København, 9. September 1568.

Mogens Gyldenstjerne til Henrik Mogensen Gyldenstjerne.

*Han sender Sonnen Sadler med Tilbehør, garvede Huder og Penge,
irettesætter ham skarpt for hans Ødselhed, sender ham en Fortegnelse over
hans Mødrenearv og formaner ham paa forskellig Maade.*

Faderlig helssen med Wor Herre. Wyde mattu, Henrick,
at ieg har faet tyn scryffelsse, læst oc forstandet. Sender
jeg teg tuo salle met styler¹⁾, oc lader jeg gøre grymmer,
wyl oc sende teg, rugfoder²⁾ gyffuer ieg inttet myer, icke
achtter ieg helder at gøre teg. Tet er nu mesten af kom-
met³⁾ met tet rugfoder, som dasker sa neden om benen.
Wyl jeg ennw pa tenne tyd fly teg fyre eller fem barcket⁴⁾

¹⁾ Formentlig: Stiglæder, Remme til Stigbøjler.

²⁾ Tysk: Rauchwerk, Pelsværk.

³⁾ Gaaet af Brug.

⁴⁾ Garvede.

huder, tu mot lade gøre støffelle af, huor lunde tu tenom haffue wyl. Sender jeg teg et halt hundred m. at løne tyne suene met. Jeg haffde achtet, du skulle haffue lønt dyne suene af tet hundred m., ieg gaff teg syst her i biuden; tet er trii hundred m. peninge, som tu har fait syden Sent Hans dag. Huad gør tu af penning? Du lønner icke folck af, tu far af meg selluf for vden hues du røuer oc tager fra meg oc myne oc dy ander tyn søskens tienere. Du ment, at penninge woxer pa stra, men du achtter tenom sa ryng; du skalt blyffue sa war i fremtyden etc.

Sender ieg teg et regyster pa tydt mørne gods, sa møget teg ter af tyl falle kand. Kand tu forfare mer, teg bør at haffue, skalt tu fa tet met en god wyllig. Tet hallenske gods er inttet lagt, for tet er øde, ieg har inttet faet ter aff i 3 eller 4 ar. Ieg wyl rade teg, tu lader jngen wyde, huad tu faet faet(!) har, at wyde tyn rygdom. Ter skal enn teg oc tyn anden søsken lyge macht pa, om tu kandt forstandet. Beder ieg teg, attu nu her eptter setter tyn teryng eptter tyn neryng oc lader myne oc dy ander tynne søskens tiennere blyffe vgiestet oc ecket¹⁾, for wy kunne jcke lydet. Som ieg kender teg, skulle du wel forøde alt tet, wy alle samel forma. Tench tyl, attu noget fortienne kant, eller tet wyl gaa teg jlle i fremtyden. Gud gyffuet, du io leuer erlig, at tynne wener fange icke spot for teg; du louer oc forscryffer teg icke høgere, enn tu holle kant. Ieg har spurdt, tu har scryffuet Hans Skougard tyl; meg tuyl, tet er alt sandyngen, tu scryffuet har; tet kand ieg mercke pa tet breff, tu meg tylscryffuet har. Tu ler folck for møget at kende teg; dy skulle end i Julen wyde nu mer at syge af teg, endy før wyste. Ieg rader teg, tu tager teg et andet synd for, enn tu her tyl haft har, ellers er tyl fare, du blyffer af Gud oc mensken foracht. Løsachtighet oc vsandhet blyffer men suaris(!) for-

¹⁾ D. v. s.: uecket, ikke plaget med Gæsteri eller Ægt; jvfr. iøvrigt Nr. 129.

acht for; huem som tet fynds hos, gelder huerken hos mand eller quynde. Tench tyl, huor tu noget fortienne kandt, men tu erst vng, ellers wyl tet ga teg jlle, nar tu blyffer gammel etc. Oc mattu wyde, huem icke liider moder, ten far at liide steffmoder. Hermet wyl ieg haffe teg Gud befallet. Ex Københaun ten 9. dag september anno 68.

Magnus Guldenstiern
tyl Stierneholm ritter.

(*Bagpaa: Paaskriften:*)

Coye af et breff Henrich tylskryft.

Jeg betenckete meg, sende huercken læder eller bref frem, ieg wylle jcke fae hanom dy læder at lege met.

Egenhändig Orig.¹⁾ i Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark. Konc. og Optegnelser. .

134.

Roskilde, 17. Oktober 1568.

Günther Greve af Schwarzburg til Mogens Gyldenstjerne.

Han beklager, at han af flere Grunde ikke har kunnet besøge Mogens Gyldenstjerne, men da han nu er paa Vej hjem, sender han dette Brev som Tegn paa sin Hengivenhed.

Meinen gunstigen grus vnnd gneigten willen zuuor. Edler, gestrenger, ernuester, besonnder gunstiger, lieber vnd guter freundt. Nachdem jch khurtz uerschinne weill auf erfordern der konn. mat. zw Dennemarcken etc., meines gnedigsten herrn, jnn diß reich anckomen, nun hett jch euch wegen der alten ertzeigten gutthaten jn derselben leibsschwachheit, darmit jch mit euch ein jnsonders gun-

¹⁾ *Brevet er øjensynlig en til Afsendelse bestemt Renskrift, men Mogens Gyldenstjerne har, som Paaskriften viser, før Afsendelsen betænkt sig, holdt det tilbage og forsynet det med Paaskriften i Stedet for Udskrift, der mangler. At det er tænkt som Renskrift, støttes af den Omstændighed, at Skriften er ganske usædvanlig klar og tydelig, og at der i Brevet kun findes en enkelt Rettelse.*

stig mitleiden habe, gern besucht vnnd mich gegen euch als ein danckbarer ertzeigt. So haben mich aber die eingefalne sterbende leufft, so diser zeit zum Koppenhagen eingerissen, vnnd sonnstn andere gescheffte, darmit jch behafftet gewesen, daruon abgehalten. Weil ich aber nymehr von jrer mat. mit gnaden verlobt vnnd mich mit göttlicher verleihung widerumb nach hauß begeben will, also hab jch nicht vnderlassen mögen, sonnder euch mit disem meinem schreiben, darbey jr wegen der ertzeigten wolthatten meine zuneigung spüren vnnd vermercken sollen vnnd mögen, besuchen müssen. Vnnd do es euch an leibsgesundtheit vnd sonnst allenthalben nach eurm selbst willen vnd begern woll vnnd glücklichen erginge, solchs gönne jch euch aus grundt meines hertzens treulich gern. Dann jch bin des erbietens, do ich euch vnnd den eurn jn khonnfftigen zeiten angenehmene(!) vnnd gefellige diennst ertzeigen vnnd beweisen könte, das jch es yederzeit vnbeschwert gern thette, vnnd will euch, dem jch mit gunstigen willen vnnd allem gutten zugethan bin, jnn schutz vnnd schirm des Almechtigen hiermit beuolhen haben. Datum Rotschildt den 17. octobris anno etc. 1568.

E. g. freundt

G. h. z. Schwarzburgk.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Dem edlen gestrenngen ernuesten meinem besondern gunstigen lieben vnnd gutem freundt, herrn Mangnen Guldenstern, rittern vnnd der cron Dennemarcken reichsrath.
Zu aigen handen.

135.

Ring Kloster, 21. Oktober 1568.

Birgitte Gjøe til Mogens Gyldenstjerne.

Hun takker, fordi han har underrettet hende om, at en Person er død af Pest i hendes Gaard i København; det fortryder hende meget, at hendes Skriver har optaget ham i Huset.

Orig. med Segl i Kgl. Bibl. Bøllingske Brevsamling. — Tr.: G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe II, Nr. 169.

136.

Kolding, 4. November 1568.

Birgitte Gjõe til Mogens Gyldenstjerne.

Christiern Munk er fast besluttet paa at ville have Dorte Gyldenstjerne til Ægte. Om deres Bryllup. Hun beder ham skrive sig til, hvorledes han har det i denne Pesttid. Jakob Skriver har faaet Lov til at give sin Suoger Husrum i hendes Gaard i København.

Orig. m. Spor af Segl i Kgl. Bibl. Bøllingske Brevsamling. — Tr.: G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjõe II, Nr. 170.

137.

København, 17.¹⁾ November 1568.

Mogens Gyldenstjerne til Otte Krumpen.

Da Christen Munk har faaet Tilsagn om Mogens Gyldenstjernes Datter Dorte og agter at tage hende med sig til Norge, vil de komme til Otte Krumpen den 12. December sammen med Fru Birgitte Gjõe. Mogens Gyldenstjerne beder ham sammen med dem ordne alting.

.....²⁾ Wor Herre. Kiere her Otte, sy..... be-
tacker jeg dig gansk gierne for alt h[ues du] mig altid giord
och bewist haffuer, huilcket att forskilde du skalt finde
meg godwilligen. Kiere her Otte, sa kand jeg icke for-
holde dig, att jeg med erlige, welburdige mand Christen
Munck haffuer haffd nogen ord³⁾ om min kere datter
Dorothea, saa att ieg vdj thett hillige trefoldigheds naffn
haffuer tilsagd hannem hinde, oc er nu therfor aff meg
begierendis, att thermed motte ydermer sa forhandlis, att
hand motte fange hinde med sig nu att Norge. Och
effterdj nu att tidzens leiligheden er fast kort och jeg
hannem hans begering icke nechte wilde, sa hafuer hand

¹⁾ Dette og det følgende Brev staar paa samme Ark; de er begge først dateret: 17., men i Nr. 137 er der rettet i Datoen, der muligvis skal læses som 18.

²⁾ Brevet er medtaget af Fugtighed og Svamp; store Dele mangler foroven og forneden.

³⁾ Oprindeligt fulgte derefter Ordet: sammen, der atter er slettet.

sig foresatt att wilde were hoß eder nest kommendis son-
dag ofuer 3 vgger, som er then 12. decemb. Sa beder
jeg dig gansk wenligen, atthu med thin kiere hostru
fruwe Anne, thesligeste fru Birgitte Gøie¹⁾, som ieg for-
seher meg ther ochsa hoß att were, wilt rade och handle
thett till thett beste, och alt huad i therudj giøre och lade,
thett skal aldelis hermed were min willie och sambticke.
Och huad bekostning therpa løbber anthen vdj en eller
anden made, beder jeg dig gansk wenligen, atthu och
thin kiere hostru thett wille giøre, huilcket jeg igien med
all tacksigelsen betale will. Vdj hues made ieg nogen tide
kand were dig till willie eller tiennist igien, skal
.wen, du jngen tuiuel pa haffue Hermed will
jeg nu och dig oc thin kiere hostru then Allmech-
tigste befalendis. Datum Kiøbenhaffn then 17. nouembris
anno 68.

Her Magnus Guldenstiern.

Ikke egenhændig Konzept (paa samme Ark som det næste Brev) i Mogens
Gyldenstjernes Priv. Ark. Konc. og Optegnelser.

138.

København, 17. November 1568.

Mogens Gyldenstjerne til Fru Anne Lykke Otte Krumpens.

*Han skriver til hende om Datteren Dorotheas Bryllup med Christen Munck
i Overensstemmelse med ovenstaaende Brev til Otte Krumpen og beder hende
varetage hans moderløse Datters Bedste.*

Fru Ane Lucke.

At hun gjør hinde best therudj, som hand forsehr sig
till som hans kødelig suster, och forhobis meg, att fru
Birgitte Goie,

Sondag nestkomendis 3 vgger till Hald²⁾,

¹⁾ Herluf Trolles.

²⁾ Disse to Stykker er øjensynlig Notater til Brevet.

Min wenlig helsen nu och altid forsend med Wor Herre. Kiere Anne¹⁾, kiere suster och serdelis gode wen, nest min wenlig tacksigelse for alt gott, som jeg altid af deg befundet hafuer, huilket at forskilde du skalt finde²⁾ meg godwilligen, kiere suster, sa kand jeg icke forholde deg, att ieg med erlige, welburdige mand Christen Munk hafuer hafd nogen ord om min datter Dorothea, sa att ieg vdj thett hellige trefoldigheds nafn hauer tilsagd hanem hinde. Och er nu vdaf meg begerendis, att thermed motte ydermer saa forhandlis, att hand [motte fang]e hinde med sig att Norge, huilken hans begering jeg icke nechte wilde; men haffuer hand sig forsatt hoß eder att were nu paa søndag nestkommendis tre vgger. Och efterdj [nu at tidsens] leilighed sig fast kort begiffuer, saa hinde som en aff min andre datterer herudj inthet feile.

.....³⁾ wenligen⁴⁾ thesligiste kom(?)⁵⁾ ...nes, som jeg forhabis paa same tid ther med hoß att were wilt⁶⁾, rade och handle thette till thet beste, och alt huad i sa therudj giøre och lade, thett skall aldels were min willie och sambtick. Och hues for bekostning pa same tid vdj en eller anden made paløbber, wil jeg igien med all tacksigelsen betale och fornøge⁷⁾. Kiere søster, rame nu her udj min datters beste, efterdj hun er moderløs, och jeg ochsa ingensted kand komme, lige som min gode tro till dig er. Vdj hues made jeg⁸⁾ deg eller nogen af

¹⁾ Der har først staaet: fru Anne, hvilket er rettet til: Anne.

²⁾ Der har først staaet: altid finde.

³⁾ Der har først staaet: sag(?) gierne.

⁴⁾ Der har først staaet: hans kiere hostru.

⁵⁾ I Randen ud for dette Sted har der staaet følgende: pa nestkomende søndag ofuer tre vgger wilt were pa Hald och. Dette er atter slettet.

⁶⁾ Der har først staaet: sa forhandle then sag sag(!), at thett motte.

⁷⁾ Derefter har der først staaet: Gjør nu, kiere suster, gjør nu herudj, som min gode tro till dig er. Dette er slettet og den ændrede Tekst tilføjet i Randen.

⁸⁾ Der har først staaet: thett.

dine till willie¹⁾) och tienist kand were, skaltu altid finde meg wellwillgen. Datum Kiøbenhaffn 17. nouemb.

Erlige.

(*Bagpaa: Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)*

...ye tyl her Otte oc fru Anne.

Ikke egenhændig Konzept (paa samme Ark som det foregaaende Brev) i Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark. Konk. og Optegnelser.

139.

Nyborg, 2. Januar 1569.

Eskil Gjõe til Mogens Gyldenstjerne.

Han meddeler, at Svigerinden Dorte ønsker at faa en af sine Søstre med op til Norge.

Sønelig kerlig helsen nu och altiid forsent met Vor Here. Kere fader, uel ieg lade al tackijels(!) bestaa paa dene tiid, men uel alltid gøre, hues eder kert er. Ker ffader, ffaastor ieg uel paa Doret, eders doter, att hun uile gerne haffue ene af eders døte op tiil Norige met seg, och bad hun meg, at ieg skule skriue eder tiil der om. Saa er ieg uel tiil fres, om ij uele une hine en aff dem. Kere ffader, nu uel(!) ieg ente nyt att skri[ve] eder tiil, men uel altiid haffue ede den aler meste Gud beffalindes ock gør gerne, hues eder kert er. Datum Nybore 2den daif ianuaria aal (!) 1569.

Eskijl
Gøye
met egen hand.

(*Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)*

Erlig och welbyrdig mannd her Mangnus Gylensthiern till Sthiernholm, ritther, min kiere fader, gandsche weningen tillschreffuitt.

Eskyl Gøe om en myn dötter.

¹⁾ Der har først staaet: *vdj slig eller andre made till willie kand w.*

140.

Maribo Kloster, 3. Januar 1569.

Sofie Mogensdatter Gyldenstjerne til Mogens Gyldenstjerne.

Hun takker for de tilsendte Gaver og klager over den Behandling, hun har været Genstand for, og over de mod hende rejste Beskyldninger, som hun mener skyldes Høvn. Der er Uro, Utilfredshed og Klammeri i Klosteret; hun beder Faderen hjælpe.

Jhs.

Daterliig kierliig hellssenn nu och altiidt forsenntt mett Wor Herre. Mynn hierte alerkieriste fader, betacker ieg eder saa gannske daterliigenn och giernne ffor allt faderliige ære och gode, som y mig ale mynne dage giortt och beuist haffuer, huilckett y skule ale mynne dage, saa lennge ieg leffuer, finde mig ffor eders hule och gode lyedagtiige dater att giøre och lade allt thett, jeg vedt, ther y kanndt haffue tienist och gaatt aff, som ieg eder pligtig er. Mynn hierte alerkieriste ffader 1), skule y och haffue saa møgenn tusindt foldt ære och tack gaatt ffor thett møgle gode, som y sende min kiere moder abedise oc min søster¹⁾) och mig mett wortt budt, som war hos eder. Thenn almighty euige Gudt tha were eder euindelige goedt ther ffore. Myn hierte aler kieriste fader 2), giiffuer ieg eder saa gannske daterligen tiill kiende, att ieg aff stor sorig och nøedt och møgenn bedrøffuelse nødiis tiill atth sende budt effter eders gamle tienner Peder Ffris ffor nogenn vkristelige handell och vrett, mig er skedt och offuer gaaedt y saa mannge maade, som ieg haffuer taldt mett Peder Ffris, att handt skall nu mett thett fførste drage tiill eder och siige eder mere muntliigenn, enndt ieg nu skriffue kanndt. Thy er mynn gannske daterliigenn och kierliige bøenn tiill eder, mynn hierte alerkieriste ffader, atty wiile giøre ffor Gus skyldt och for thenne mynn bøenn skyldt oc viide hannom tack ffor

¹⁾ *Ermegaard Gyldenstjerne.*

thenne hans store vmage, handt nu drager mig thenne lange regse tiill wiiliige; Gudt kiende, att handt ther wdy gjør mig enn stoer tienist. Och beder ieg eder, mynn hierte kiere ffader, atty wiile betale hans kost och tering, att handt icke skall giøritt tiill fforgæffuis oc icke selff betale thenne lange regse³). Myn hierte alerkieristie ffader, saa kanndt ieg aler fuldt skriffue eder tiill, saa slem oc enn vkristelige snack mig er paa momlett oc paa snackett aff hadt och vnnndtskaff och vuenners saffnn, saa Here Gudt almighty giiffue mig enn goedt huffsualelse offuer thenom ale, som mig har førtt slig snack paa vdenn skyldt oc brøde. Ieg wiill suere eder thett vedt thenn leuende Gudt, som mig har skafftt, mig er giortt stoer vrett, oc ieg thenckte aler att giøre sliig en slem gierning. Hade endt thenn sleme vdytt werett y mig, tha maate ieg enndt tencke paa thett ærliige gode ffolck, ieg er komenn aff; myg bluis oc skamer mig weditt, att ieg skall vnnndtskyle mig ffor sligenn slem sag. Min hierte kiere ffader, saa begiiffuer thett siig, att her bleff enn maler hennngtt, som hade brott her ing y klosteriitt oc staaliitt och well gaatt her ing itt ganske aar omkringng. Saa bleff y thenn stue, som abedii-senn siider inge y om dagenn, brott jtu¹) aff hinnis skrinndt oc itt aff mynne, oc thenn andenn jomfru, som gaar mett mig, som myn stalbroder skulle were, hun hade ij skrin ther oc inge, the stode vrørtt. Saa bleff then same jomfru mystengtt, att hun skule haffue giortt slig en gierning, oc min søster²) oc ieg oc mistengt mett andre flere her inge aff jomfruernne, ing tiill att thenne same maler bleff røfftt, som gierningenn hade giort. Nu er mig paa saudt, att ieg skule haffue tagett myn abediises nøgle oc lade trøcke vdij voxs att giøre om oc lade saa same maler ing om natenn, oc ieg skule tage hanom ing oc gaa omkryng

¹) *Der er formentlig glemt: itt.*

²) *Ermegaard.*

mett hanom att stiele, oc ieg skule bede hanom, att hand skule slaa alle the gamle jomffruer y hiell, att ieg kunde selff saa raade ffor klaasteritt. Saa skule ieg were først enn tyff oc saa en morder⁴). Thett giffuer ieg eder selff att betencke, att huadt ieg skule were att gaa som(!) om natte tide mett enn karll y mørck oc molm, konn enn smock lidenn skøge; hade y sligen dater, tha motte y bere eder hoffuett høgtt oc aler mine wene. Thett war skade, att ieg skule kome y klaaster, ffor enn goedt artt ther maatte haffue komett aff mig. Men Gudt kænnde, skall ieg dricke sligtt y mig, tha skall thett gøre mig vntt. Søster Anne Giøre¹), som myn stalsøster skule were y enn vndt tiidt, saa maa ieg siige, hinnis moder²) hun drog hiidt och loedt rette same karll, for hinnis dater skule haffue sligtt ett vntt røgte paa siig, oc ffulde hanom selff mett sin sønn tiill ting oc steffne och klarett ther hini dater, som hinne lyeger magt paa. Nu siigis, thett hanndt skule haffue sagtett, ther handt sadt y fengsell, att hanndt skule siige, att ieg kom hanom tiill oc giøre thenne gier, menn vedt thenn Gudt, mig haffuer skafftt, handt neffnte aler the ordt, for handt kunde icke, for ieg gioritt icke, saa saneliige giffue Gudt enn goedt huff sualelse. Men hade ieg wiist aff thene snack att siige, før manden bleff døedt, tha skule ieg haffue brugett Gudt oc gode wener, att hand skule haffue leffuett tiill saa lenge, att ieg hade fangett budt tiill eder, atty maate och fflydt mig nogne aff mynne sligtt oc wener oc hørtt hans ordt, men ther wiile tha yngenn tale. Men mig tøckis, att mig er en mōgenn vkristelige handell paa sagt en Anders Giøes dater, att hun skule haffue braatt skrinene; ieg skule gangett mett hanom, bedett hanom myrtt them her inge, trugtt nøgle y wox. Kandt ieg icke saa well mett myne sliigtt

¹) *Anne Gjøe Andersdatter.*

²) *Karen Valkendorf Henningsdatter, der var hendes Moder, døde 1567. Sagen synes derefter at være flere Aar gammel.*

och wener fforsuare thet gode ærliige Gylenstierne naffnn, som hun thett Gøer naffnn, tha maatte thett were enn stoer skam. Mynn hierte alerkieriste ffader, saa giiffuer ieg eder nu thenne min sag vdiij woldt oc y eders hennder oc maner och beder ffor then dødt, Gudt taalde, att y nu staar mett mig y thenne myn rettfærdiige sag oc lader myne vuener nu vide, att ieg er icke wenne løs eller hielpe løs. Skall ieg drike slig enn sag y mig, tha maate ieg skame mig och allt thett, ieg er komenn aff. Thett er icke effle eler perer att skemtte om, thett er myn her oc ære, att the lege om. Thett var enn riider mans mandt, ther sadt y blantt enn hell skyffue fuldt att heremendt, fruier oc jomffrue, oc sagde tese same ordt om mig och malerenn, saa sanneliig som handt hade bade siitett och hørtett, saa saneliig giiffue Gudt mig en goedt huff sua- lelse bade offuer hanom oc hans kiere moder og flere hans søskønne, saa thytt att the haffue faritt om lande mett mig. Men haffue nogenn tidt nogen aff myne giortt thenn gode quine nogett, tha har hun religtt heffntt thett paa mig, oc dagliig hun giør; saa straffe hine Gudt. Myn hierte alerkieriste ffader, giører nu ffor Guds skyldt oc ffor thenn døedt, som Gudt taalde, flye mig enn goedt huffsualelse oc lader mig icke nu were faderløs, menn yeg er moderløs; lader mig nu se oc kiennde, att ieg haffuer fader, oc att ieg er oc komen aff sliigtt och wener saa well som ander ffolck. Dog the siigett her, att myne slegtt oc vener duer ynte oc ere icke agtende, the siige, att the viile wide, huy abediisen¹⁾ hun holer saa mogett aff myn syster oc mig, hun skule hølle aff thenom, som hade sliigtt oc wener oc klaasteriitt kunde haffue hielp oc trøst aff. Men Gudt wedtt, att thett er mynn abediise nock y moedt, att mig slig vederffaris her inge; ware hun moder aff mig, tha kandt hun aler were mig bære enndt hun er.

¹⁾ *Jomfru Margrete Urne Knudsdatter.*

Saa blønne hine thett Gudt, oc Here Gudt lade mig aler saffne hine. Ieg och ale mynne wenner maa well tacke hine gaatt, saa haffuer hun weritt mig vdy thenne tidt oc alttiidt 5), saa Here Gudt giiffue, att nogenn aff mine wener kunde tiene entenn hinne eler nogenn aff hinis søster børnn oc hinis broder, tha vare thett pligtig. Saa haffuer hun weritt mig oc myn ffatige søster, saa ieg kandt hinne aler ffuldt tacke. Here Gudt lade mig aler leffue thenn dag, att ieg skall hinne saffne. Gudt haffue loff for hinne; hinnis kaar er hinnde icke bære wnder tiiden, endt mynne er mig. The haffue well ladett saa yle mett hinne som mett mig, ffor hun holer aff mynn søster och mig, oc hun wiill icke slaa handen aff oss. Here Gudt almig-tiste huffsuale hinne ffor aldt thenn forffølgelse oc hadt, hun haffuer ffor wor skyldt. Myn alerkieriste ffader, ieg kanndt aler ffuldt skriffue eder tiill, huilckett oprør oc klamer oc vdregtiighedt søster Karinne Ffriis dater¹⁾ haffuer nu giortt paa ny her inge, som hun pleger altiidt att giøre. Saa skiile then euige Gudtt oss snartt uedt hine, eller hun leger thette gode klaster øde, oc ffly wos enn høffuis mandt offuer oss, ther leder hun effter, saa Here Gudt lade mig aler leffue thenn dag, att hun ther vdy skall fremme synn vnde viiliige. Hun siiger, att hun viill tiill tis tige siitt brødt oc æder gierne wanndt oc broedt, att hun kanndt fly oss en høffuis mandt offuer oss. Y kandt aler tro, huilckenn sorig hun giøre mynn ffatige abedise, som ieg skall skriffue eder y enn kopy, atty kandt lade kanseler²⁾ see, huor hun skycker sijg mett synn

¹⁾ Det ses ikke, hvem denne Karen Friis er. Maaske er det den Jomfru Karen Friis (Vaaben: 3 Egern), der i et Citat i Stamtavlen over Slægten Friis fra Hesselager i Danmarks Adels Aarbog III, S. 121 nævnes som Ejterkommer af Kristoffer Friis Henriksen og som smstds. S. 122 er opført med Tvivl som Datter af Kristoffer Friis's mulige Sønnensøn Jørgen. Det skulde ikke kunne være Karen Henriksdatter Friis, da denne blev gift 29. Juni 1567 med Bjørn Andersen Bjørn.

²⁾ Johan Friis, Farbroder til Karen Henriksdatter Friis.

abedijse; saa haffuer hun giortt met ale the, hun haffuer hafftt; saa straffe hinne Gudt. Myn hiertte kiere ffader, giører ffor Guds skyldt oc deler eders gode raadt mett myn ffatige abedise, huor hun skall skiicke siig mett thett galnne meniske. Hun drager tiill siig aff tise annde vnge børnn, her er inge, att the skule ale raaffue hug duitt mett hine. Hun hade budt effter Albre Oxse¹⁾ oc klaffuitt suarlig ffor hanom oc hade mett sig vij eler viij oc klaffuett, att the ffick ffor graaff spise, oc hun holtt saa møgett aff myn søster oc mig, saa the kunde icke thett fforraffue, oc søster Karinne Fris dater faltt y knæ ffor Albrett Oxse oc badt hanom, att hand wiile siige kongenn, att hun viile giffue hanom synn pro wente; hun viste, att hine faldt ij lester kornn tiill, thett mote hans naade tage oc giiffue hine, huadt handt wiil theraff. Men haffuer thett galnne meniske mett sytt tiillhenng ffor gast sijtt, tha haffuer vy andre icke fforkast vortt. Myn abedise mett sytt tiillheng er sytt klaster saa well werdt bade mett sligtt oc wenner oc ære oc agtt som the andre, som løffuer oc giør galen aff thenom. Mynn hierte kiere ffader, staar nu by mett ale eders gode wenner, att these vdeske meniske icke fremer teris vnde viilige. Myn hierte kiere ffader, staar nu by mett oss, som baade myn²⁾ abedises oc min oc ale tise gode jomffruers gode tro er tiill eder, oc lader oss nu fforname, attij kannnd nogett giøre, som klaster kandt haffue gaatt aff. Myn hierte alerkieriste ffader, ieg wiill beder(!) eder for Guds skyldt, atty icke wiile tage eder thenne myn skriffuelse ffor ner tiill hiertett oc icke greme eder ffor thenne myn vrett, mig sker, men atty viile ffare thett lempviste mett att y kanndt, att thete gode klaaster skall icke nyde thett vntt aff, for Gudt vedt, att ieg icke viile were mett nogne aff myne vener tiill fælde, att thette klaster skule blijffue ffordreffuett(!). Myn hierte

¹⁾ *Albrekt Oxse Johansen, Lensmand paa Aalholm.*

²⁾ *Der har først staaet: myn gode abedises gode oc . . .*

alerkieriste ffader, ieg vjill nu icke lenger vmage eder mett thenne myn lang skriffuelse, men ieg wiill nu oc altidt haffue eder thenn almegtiste euige Gudt euindeligen beffalendis tiill siell oc lifff oc altt thett eder kierrt er. Lader myn abedise oc min søster Ermegaar siige eder c m m gode netter, oc ønsker wij eder ale samenn en goedt gladt jull oc itt gaatt ny aar mett aldt glede oc løcke oc salighedd. Skreffuett y Marebo klaaster the mandag nett(!) for helige tre konger dag anno dominij 1569.

Sophye Gylennstierne
eder hule dater aff hiertett.

(Bagpaa: Spor af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Tiill mynn hierte kiere ffader her Moenns Gylennstierne tiill Stierneholm ganske daterligenn tiill skriffuett.

Anamet fra Soffye then 15 da. ianuarij 69.

(Mogens Gyldenstjernes Randtilføjelser:)

1) En Streg i Margenen. 2) En Streg og 2 i Margenen.
3) At betalle Per Frys syn teryng. 4) Om ten maller, som er hengt. 5) En Streg i Margenen.

141.

Maribo Kloster, 22. Februar 1569.

Margrete Urne til Mogens Gyldenstjerne.

Hun forsvarer hans Datter Sofie mod de Beskyldninger, der usandfærdigt tillægges den henrettede Maler. Hun beklager, at Jomfru Karen Friis har slaaet hans Datter, og klager over Jomfruernes Selvraadighed.

Mijn ganskæ wenlighæ helsæn nv oc altyd ffor sænt met Gvd. Kæræ hær Mogenns, ganskæ godhæ wen, be-tacker jegh ether gernæ ffor alt møget æræ oc got, som j megh altyd giort oc bevist haffvær, oc besønderlighæ ffor thet møglæ gode, som j sændhæ megh nv syst, som jegh skreff ether til met mit eget bvd, ffor hvilkæt jegh

kand ether jckæ ffvld tackæ, oc wil allæ mynæ daghæ ffindes god willigh oc gærnæ thet at ffor skyldes oc ffor tiænnæ met alt gott aff min ffor mvæ. Kæræ hæær Mogens, som j skriffvæ megh til, at ether kæræ dotter jomffrv Soffiiæ haffver skreffvet ether til om thet, som hinnæ ær paa sagt effther then tivffs mvnd, som hæær bleff rætthet, kære hær Mogenns, saa giffver jegh ether wendlighæ til kændhæ, ath thet ær en obenbaræ hoffvet løgen, som hinnæ ær paa sagt, saa straffæ Gvd thenn, som thet haffver giort, oc hørdhæ jegh aldrih then snack talles, ffør tivffven war død, saa sant hielpæ megh Gvd. Oc haffver jegh ffor ffaret met thet ffolc, som waræ hoos sammæ tivff, men hand sad j ffænxsæl, om hand sadhæ slighæ ord, tha syghæ the allæ næy oc taghæ thet paa theres siels salighed, at the aldrih haffvæ hørt slighæ ord aff hannom. Kæræ hæær Mogenns, saa beder jegh ether ffor Gvdz skyld oc ffor hvad jegh nogentyd kand ffortiænnæ met ether, at j jngen gremmelsæ willæ taghe ether til ther fforæ, jegh hobes met Gvd hielp, at hvem then slemmæ løgen haffver sagt hinnæ paa, then skal met tyden taghæ then j sinn hals jgen, thy hvn ær aldeles wskydigh(!) ther j, ther wed jegh gode skææl til. Kæræ hær Mogenns, som j oc skriffvæ meg til, at ether kæræ dotter ær jllæ slagen hæær aff syster Karinæ Ffrys dotter, saa ær thet megh wel witherlight, at hvn ær slagen, saa at hvn haffver hafft stor brøst ther aff paa syn hørelsæ, oc aldeles wthen skyld oc brødhæ; thy ether kæræ dotter giorde hinnæ jnthet thet, som hinnæ bordhæ enthen hvgh eller slavff ffor, oc war megh en aldrih giort et slæmææ hoffmod, syden jegh kom til thennæ beffalningh, en thette war, som then syster Karinæ Ffrysdotter haffver giort megh badhæ met at slaa ether kæræ dotter oc andet meræ, som hvn giorde paa sammæ tyd, som Gvd almectiste hand straffe hinnæ, nar ham tækkes. Kæræ hær Mogenns, beder jegh ether gærnæ, at j jckæ villæ ffortenckæ megh, ffor

thet hvn saa sloo ether kæræ dotter; Gvd kænde thet, at ther som hvn haffde slaget megh selff, tha skvlde thet jcke giort megh saa ont, som thet giorde megh, at hvnn sloo hinnæ. Oc haffver jegh jngen rad met hinnæ oc hinnis tilhengeræ, thy at the æræ megh wlidige j allæ maadhæ. Oc haffver jeg spvrt, at the haffvæ skreffvet k. m. en svblicasd til oc klaget paa megh møget hart, som Gvd fforladhæ them thet, jegh wed megh jngen orsaghæ at haffvæ giffvet them ther til. Men naar got ffolck kommer hyd at høræ teres klaghæmool¹⁾, tha hobes megh met Gvdz hielp, at jegh wil wel fforsvare thet, som jeg haffver giort. Men jegh ffrøcter, at ther som thet gaar, som the acthæ, tha bliffver thette closter ødelagt met tyden, ffor ther kand jngen stellæ them; the willæ radhæ them selff j allæ maade. Kæræ Mogenns, jegh beder ether ganskæ gærnæ, at j willæ taghæ altingh j then bæste meniningh(!) met megh j thennæ sagh, jegh hobes dock met Gvdz hielp, at ether kære børn oc jegh ffar en ffvld god en(!) hvgsvllensæ ffor thet, som os ær giort j thennæ tyd. Kæræ hær Mogenns, jegh wil jckæ nv længer bemøde ether met thennæ min ringhæ skriffvelsæ, men wil nu oc altyd befallæ ether Gvd almectistæ evinelighæ, oc hand bevæ(!) ether lenghæ oc wel ffran ffrann(!) alt ont. Lader ether kæræ dötter sye ether manghæ m gode netter, saa gør oc jegh. Skreffvet j Maribo closter then tiesdag nest effther ffleskæ søndagh anno domini mdlxviiiij.

S. Margrette

Wrnes dotter.

(Bagpaa: Maribo Klosters Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erligh oc welbyrdigh mand oc streng ryder hær Mo-

¹⁾ I kgl. Miss. af 20. Juli 1570 blev det meddelt Klosteret, at der vilde blive sendt Rigsraader til Klosteret for at undersøge Forholdene, og ved kgl. Miss. af 19. Okt. 1570 blev det meddelt, at der var „gjort en Skik“ om Forholdene, hvorefter Jomfruerne skulde rette sig; se K. Brb.

genns Gyldenstiærne til Stiærnholm, myn besønderlighæ gode wen, ganskæ wenlighæ til skreffvet.

Annammet ten 24. februarij 69.

142.

Frederiksborg, 24. Februar 1569.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Paa hans Begæring om Hjælp mod hans Sønner Henrik og Frans Gyldenstjerne, der under hans Sygdom med Vold indtager hans Gaarde og mishandler hans Bønder, sender Kongen ham Breve til Sønnerne til videre Besørgelse, i hvilke han truer dem med alvorlig Straf, hvis de ikke op-hører med deres Ugærning og forliges med deres Fader. Kongen vedlægger en Kopi af Brevet.

Orig. med paatr. Segl og Udskriften. Vedlagt: „Copie aff kon. mts. schriffuelfæ thil her Magnus Guldenstiernis sønner Henrich och Frantz Guldenstjerner, huer besønderligenn etc.“ — Hovedbrevet tr.: K. Brb., Kirkehist. Saml. 3. R. III, S. 216 f., Brevet til Sønnerne tr.: K. Brb., Ny kirkehist. Saml. VI. S. 388 ff.

143.

Frederiksborg, 24. Februar 1569.

Hans Skovgaard til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender Kongens Brev til Mogens Gyldenstjerne og to Breve til hans Sønner Henrik og Frans samt en Kopi af sidstnævnte.

Kiere her Magnus, synnerlig gantz gode wen, Gud were altid mett etther, oc nest min tienst willig helßen oc tack for allt gott sender jeg etther nu kon. mtts. min aller naadiste herris breff till ether vdschreffuitt. Ther hoß findis tuende breffue til ethers sønner Henrich oc Frantz Guldenstern oc en copie, huad the jndholder, bedindis ether gierne, i icke wil fortенcke m[e]g¹⁾ thet haffuer saa lenge fordragitt sig, førre same breffue komme fram. Wiste

¹⁾ Hul i Papiret.

jeg ether i nogre maade att tiene, wed Gud jeg gjorde thet heller end gierne. Her mett ether Gud almechtiste befalitt. Mett hast then 24. februarij anno etc. 1569 aff Frederichsborg.

Hans Skougard mpp.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig oc welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Guldensternn till Sternnholm etc., min synderlig gode wenn, gantz wenligen tillschreffuit.

144.

Eskebjærg, 21. Marts 1569.

Eskil Gjõe til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender ham en dygtig, ædruelig Skrивerdreng og vil selv med det allerførste komme over til ham. Hans Hustru Sibylle Gyldenstjerne kommer efter, naar hendes Kirkegang er overstaaet.

Sønlig kierlig helsenn nw och althiid forsentt med Vor Herre. Kierre fader, thackenndis etther gandske weluiligen och gierne for allt erre, goude och gott, som i megh althiidtt giortt och beuist haffuer, huilckett ieg althiidtt gandske gerne med etther forthienne och forskylle wiill med allt, hues goude wdj min formuffue er och jegh wed nogitt att giøre, thed y kunde halfue ere, thienist eller gott aff. Kierre fader, giffuer ieg etther gandske wennligenn till kiende, att ieg sender etther enn schriffuer dreng, och er en rettelig god dreng. Attj wille khon vnderuise hanom nogitt i thed førsthe, att hand kand wide ethers sind, tha thør i jnthitt thuille paa, att hand skall well tagge ware paa sinn tingist, huad i beffaller hanom att giørre, och schall hand icke heller dricke sig druckenn. Kierre fader, som etther wellfortencker, att iegh schreff etther till med Holger Rosenkrands om ald bescheedt, saa giffuer ieg etther gandske wennligenn tiill kiende, att ieg nesth Guds hielp med thed allerfførsthe will sieluff

kome offuer till etther, och will Sibilla nesth Guds hielp, om hun kand bliffue till paße, gae i kircke nw paa söndagh. Saa will hun ochsaa kome offuer till ether, saa wij bode tho will kome offuer till ether, thed allerfförsthe ieg haffuer forskickitt thend fittalig aff sted her aff landtitt Langeland och Tosing. Kierre fader, wdj alle di maade ieg nogen thidtt kand giørre for ethers skyld, ther i kunde haffue gott aff, skulle i althiidtt finde meg wilig, och will her med haffue ether Gud almectiste beffalindis. Lader Sibilla sige ether manghe^m gode netther. Datum Eskeberg thend 21. dag marthij anno 1569.

Eschiill
Gøye.

(Bagpaa: Spor af Seglet, Udkriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig och welbyrdig mandt och strenghe riider her Mangnus Gyllennsthiernn till Stiernholm, minn kierre fader, gandske wenlignenn till schreuet.

Om en scrijffuer dreng.

145.

København, 29. Marts 1569.

Frans Mogensen Gyldenstjerne til Mogens Gyldenstjerne¹⁾.

Han beder sin Fader om Tilgivelse for sin Handlemaade og lover, at han herefter aldrig vil befatte sig med hans Gods eller Bønder.

Jeg Frandtze Gyllennsthiernn, her Magnus Gyllenstierns sønn, gør alle vitterligt och kendis met dette mitt obne breff, att iegh haffuer tilbeditt erlige, welbyrdige mend Børre Trolle tyll Lillø, Peder Bilde tyll Suanholm, mine kere frender, och Christenn Munck till Tobberop, mind

¹⁾ Dette og det ligelydende Brev fra Broderen er medtaget her, skønt de ikke i egentlig Forstand er Breve; de er Svaret paa Mogens Gyldenstjernes Klager til Kongen og paa Kongens Missive.

kere suoger, att dy ville gange till mind kere fader, erligh och velbyrdigh mand her Magnus Gyllenstiernn till Stierneholm, att hand ville gøre for Gudtz skyld och tilgiffue mig, hues ieg hannom fortørnitt haffuer, huilcked hand och gjorde for Gudtz skyld och for^{ne} gode mends bønn skyld, dog saa att ieg motte loffue och tilsige paa mind adeligh ære, gode tro och loffue, att ieg aldrih epther denne dagh vil befatte migh medt nogen hands gaard, gotz eller retteghhett, som hand eller mine søskene tilkommer eller tilfalder, vdenn hues migh kand selff tilfalde epther mind salige moder mett rette, som for^{ne} mind kere fader haffuer loffuet och tilsagtt at ville mig vdlegge, och vdj alle maade skicke migh ymod mind kere fader, som end god lydagctigh søn bør att gøre, och aldrih vdj mine dage epther denne dagh met mind fry villig vill fortørne hannom vdj nogre maade. Och tisligiste hands tienere, bønder och tienere, som ieg her till dags fortørnett haffuer, skall ieg och tilfridtz stille, saa dy skall intedt haffue migh att beskylle vdj nogre maade. Att saa fast och ubrødeligenn holles skall, som forskreffuit staar, trøcher ieg mitt [signete]¹⁾ her nedenn for dette mitt obne breff och egenn handschrift och kerligen tilbeder for^{ne} gode mendt thette mitt breff och egenn hand schrifth medtt mig att besegle. Giffuett vdj Kiøbenhaffnn den 29. martij Aar 1569.

(Nedenunder ved Siden af hverandre 4 Segl, de tre sidste med Underskrift:)

- 1) Frans Gyldenstjernes Segl.
- 2) Børge Trolles Segl, derunder: Berj Trolle met egen hand.
- 3) Peder Billes Segl, derunder: thet bekender jegh Per Bylle met eghen hand.
- 4) Kristen Munks Segl, derunder: thette bekenner yegh Chresten Munch mett egen handth.

¹⁾ Dette eller et lignende Ord er glemt.

(*Bagpaa: Mogens Gyldenstjernes Paaskrift.:*)

Francyskus.

Orig. i Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark. Indk. Breve.

146.

København, 29. Marts 1569.

Henrik Mogensen Gyldenstjerne til Mogens Gyldenstjerne.

Han beder sin Fader om Tilgivelse for sin Handlemaade og lover, at han herefter aldrig vil befatte sig med hans Gods eller Bønder.

Ensydende, mutatis mutandis, med det foregaaende Brev, med Undtagelse af Beseglingen:

- 1) Henrik Gyldenstjernes Segl, derunder: dette kendis ieg Henrick Gyllenstiern med egen handtt.
- 2) Børge Trolles Segl, derunder: Berj Trolle till Lylløe.
- 3) Peder Billes Segl, derunder: Peder Bjlle meth eghen ha.
- 4) Kristen Munks Segl, derunder: Chrestiernn Munck met egen handth.

(*Bagpaa med en anden Haand Paaskriften.:*)

Henrich Gyllennestiernne.

Orig. i Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark. Indk. Breve.

147.

Helsingør, 20. April 1569.

Kristen Munk til Mogens Gyldenstjerne.

Han har faaet Kongens Befaling til iligen at begive sig tilbage til Akershus og vil afsejle ved første gunstige Vind. Han beder om, at Mogens Gyldenstjernes Foged maa oppebære den ham tilkommende Rente hos de Bønder, som Mogens Gyldenstjerne har udlagt til ham paa sin Datter Dorthes Vegne.

Min gantz godwillige helsen nu och alltid forsend med Wor Herre. Kiere her Magnus och kiere fader, betacker jeg eder gantz hogeligen och gierne for all faderlig gode, som jeg stedes aff eder befunden haffuer, huilcket att

forskilde i skulle finde meg gansk godwilligen, saawith som i min ringe macht och formue er, som jeg kiender eder thes plichtig att were. Kiere fader, kunde jeg icke lade att schriffue eder till, dog jeg wed inthet besinderligen andet, end jeg haffuer faet kon. matt. befalning, att jeg skall jligen begiffue meg opp. Sa achter jeg vdj thett hellige Trefoldigheds naffn, thett forste winden bleser, att begiffue meg herfra till Aggershus, och thersom i wide vdj nogen maade, att ieg kand bestille nogit for eder, som eder kand komme till gode, tha rader och biuder offuer meg, tha skulle i finde meg gantz godwilligen thertill. Bedendis eder och gantz gierne, att eders fogde motte opbere, hues rettighed som the bønder ere meg plichtig, som i haffue meg vdlagd paa eders datters wegne, jndtill salenge jeg kand fange sielff ith wisse her neder. Will hermed nu och altid haffue eder Gud allmechtigste befalendis. Lader Dorothe helse eder med mange m gode-natt. Ex Helschenør 20. aprilis anno etc. 69.

Christen
Munck.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlige welburdige mand och strenge ridder her Magnus Gildennstiernn till Stiernholm, min kiere fader, gantsk wenligen.

Crystiern Munck.

148.

Iversnæs, 5. Maj 1569.

Anne Parsberg Kristoffer Gyldenstjernes til Mogens Gyldenstjerne.

Der er berammet Skiftemøde paa Restrup 5. Juni, men da Adelen er tilsagt til at møde hos Kongen i Odense 27. Maj, spørger hun, om Mogens Gyldenstjerne i Eskil Gjæes Forfald kan sende en anden til Mødet, saa at Skiftet kan sluttes. Hun beder om hans Raad i Anledning af, at Albert Friis har begæret hendes Datter Ingeborg til Ægte.

Min wenlige helsen etther nu oc altid forßentt medtt Wor Herre. Kere her Mogens oc kere brodher, betacke ieg etther gantske gerne for ald gott, som y meg altid giordt oc beuist haffue, huilckitt y skulle altid finde meg weluillig att forskylde medtt etther wdj alle dhe maade, ieg wedtt etther till willie oc gode kand were. Kere broder, giffuer ieg etter wenligen til kende, att Holger Roßenkrantz¹⁾ gaff meg till kende, att hand medtt Eskell Gøie haffue beramed itt mode att skulle staa paa Reffstorp om wortt skiffte²⁾ paa hillig Trefoldighedtz søndag³⁾ nu først komendis; saa haffuer iegh ther om screffued mijn moder søster fru Jutte⁴⁾ till. Thij er therfore mijn wenlige bøn till etther, att y wille forordinere nogen paa etthers wegne, som motte were ther offuer, oc ther som att Eskell Giøe for kong^e mats. eller anden forffaldtt skyldtt icke kand komme ther paa then tidtt, att y tha wille tilskicke en anden paa etthers wegne, paa thed att wij motte komme till en endelig endhe met ßamme wortt skiffte oc icke yddermere att bessueris med stor omkostningh att drage saa tidtt then lange wey tilfforgieffuis. Kere broder, saa er nu ald adelen her wdj landett tilbagdtt att skulle møde kong^e maiestett wdj Odenße then fredag nest fore pindtzdag⁵⁾ atth høre hans kong^e ma^{ts} willie, saa widtt ieg icke, huadt forffaldtt att wij tha kunde faa, om ßamme møde paa Reffsstorp tha kunde gaa for seg paa then bestemte dag. Huad skadhe wij alle haffue her aff, atthet ßaa lenge skall staa med ßamme wortt skiffte, thet giffuer jeg etther selff att betencke, bedendis etther ther fore gerne om itt

¹⁾ *Holger Rosenkrantz Ottesen til Boller.*

²⁾ *Det drejer sig formentlig om Skiftet efter Svigerinden Kirsten Friis, der havde været g. m. 1. Holger Rosenkrantz Ottesen, 2. Gabriel Gyldenstjerne, og som var død 1565 uden at efterlade sig Børn.*

³⁾ 5. Juni 1569.

⁴⁾ *Jytte Podebusk Knud Gyldenstjernes, Anne Parsbergs Svigerinde og hendes (Stif-) Moders (Halv-) Søster.*

⁵⁾ 27. Maj 1569.

wenligtt suar medtt thette mitt budtt, huor effther ieg paa mijne børns wegne kunde haffue att rette megh. Thj meg tycktis, thed wore well best for oß alle, att wij kunde komme till en endelig ende met ßame wortt skiffte, men the gode mend ere till stede y landett, som wij skulle haffue ther paa, thj att mandt icke wedtt, huad forfald the kunde faa y framtidhenn.

Kere broder¹⁾, ssa gjffwer jeg eder wenljg tjil kjende, adh Albreth Ffrjss²⁾ haffwer taldh meg tjil om mjndh datter Jngeborg; ssa beder jeg eder gjerne, adh j wele dele ederss godhe radh met meg j dendhe ssagh, och Gwdh alssommechtesste wndhe meg dhj besste radh, dhj jeg haffwer lowedh hannom enkedh sswar effter pjnsdaw. Kere broder, ssa beder jeg eder gjerne, adh j wele nw sskriffwe meg tjil j gjen met dede bwdh ederss menjng her om. Kere broder, ssa wel jeg nw jke lenger bemøde eder met denne mjnd sskrjwelse, mend j sskole altjdh haffwe adh radhe och byde offwer megh, ssom jeg war ederss eggen ssøsster. Ssa wel jeg nw och altjdh haffwe eder dend alssommechtesste Gwdh befallendjss met ssel, ljff och alth, j wel wel (!). Sskrewed pa Jffwersness torsdaw nessth effter ssante Walborg daw mdlxix.

Anne
Parsberg.

149.

Herlufsholm, 19. Maj 1569.

Kristian Mogensen Gyldenstjerne til Mogens Gyldenstjerne.

Han har for nogle Dage siden skrevet til Faderen om at faa nogle Klæder, men har ikke faaet Svar. Han beder nu om at faa en latinsk Bibel til Brug ved Bordlæsningen og en græsk Grammatik m. m.

¹⁾ Resten af Brevet og Underskriften er egenhændig, jvfr. Underskriften paa Brevet II, Nr. 273.

²⁾ Albert Friis Iversen til Haraldskær, der blev gift med Ingeborg Gyldenstjerne.

Sønnlig hilsenn nu och altidtt ygmygeligenn forsenntt med Gud Wor Herre. Mynn allerkierriste fader, denn almettigste Gud werre æuinndeligh med eder, beuarre eder och giffue eder lenngi att leffue dagligenn io beder och beder tillpas, sitt naffn till ærre, mig till trøst och gledde. Jeg lider wel a[ff]¹⁾ Gudtz naade, och for eders faderlige wilge, som ieg wdy sa[a] manngue maade mod mig obennbarlige nock befinnde, tack[er] eder ganndske ydmygeligenn. Ieg skall inngenn dag tilstedde a[tt] gaa forby, wdy huilchenn ieg io beder denn euige Gud, alle welgierningers belønner, att hannd for saadanne eders faderlige welgierninnger, y mig aff saa god enn wilge beuiße, wille runndelig belønne och giffue mig synn Helliganndtz naade, ieg kunde saa tilbørligenn nogenn tidtt tacke eder, som ieg wille finndis redebonn till med all lydactighed och wnderdanighed wdy alle maade. Allerkierriste fader, ieg skreff eder till nogenn dage forledenn om nogle kledder, fick dog inngenn skriffuilße till bage frann eder, huorfor ieg beførter mig, att ennthenn mynn skriffuelße ickj er kommen till eder eller noggenn siugdømm saa skulle haffue betagenn eder, y ickj kunde skriffue mig till, huilchitt Gud naadeligenn affuennde for synn søn, Wor Herre Jeßum Christum, huor for ieg nu igenn eder er till wmage med denne mynn skriffuelße, bedenndis eders giernne, y wille, som y aff eders faderlige wilge altid finndis redebonn nock till mig att forsørge med alltt, huis mig giørris behoff, giffue mig enn latinnske bibel, thi wi pleie her enndtt effther enn anden daglige till bors att leße ther aff tho eller tre capittell, først paa danske, sydenn paa latinn. Y wille och giffue mig enn grammaticam grecam Philippi och Cransium. Jeg skall nest Gudtz hielp thenn flidtt giørre her wdy mynn studerinng, dett skall ickj anngre eder thenn bekostninng, y giør for mynn skyldtt.

¹⁾ *Randen af Brevet er beskadiget.*

Her med eder medtth eders ganndske hus denn almec-
tigste Gud beffalenndis. Myn kierre scholemester lader
ynnske eder all lycke och welfertt och tacker eder yd-
mygeligenn for alle welgierninger, y hannum beuist haffue.
Ex Herloffsholms fry schole denn 19. maj anno domini
1569.

Christiann Gyllenstiernn, eders
wnnderdanige sønn.

(*Seglet bortskaaret. Bagpaa: Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paa-
skrift.*)

Erlig welbyrdig mannd her Magnus Gyllenstiernn till
Sternneholt, mynn kierre fader, ganndske sønnligenn til-
skreffuith.

Crystian.

Tr.: Ny kirkehist. Saml. VI, 170 f.

Bilag.

Inden i det danske Brev ligger følgende latinske Oversættelse:

Suo carissimo patrij S. D. P.¹⁾

Mj amantissime pater, Deus omnipotens sit perpetuo
tecum, te [ser]uet²⁾ et det tibj diu ac feliciter uiuere ad
suj nom[inis] laudem et mihi auxilio, solatio ac gaudio.
Ex gratia [Dei] bene ualeo et tibj gratias ago propter tuam
paterna[m] uoluntatem, quam multis modis erga me mani-
feste [satis] percipio. Nullus dies pretereat, in quo non
orab[o Deum] omnipotentem, beneficiorum optimum re-
munerator[em], de talibus tuis paternis beneficiis, quæ mihi
tam [b]o[na] uoluntate exhibes, tibj largiter persoluat et
dare uelit mihi suam gratiam, vt ita oportune tibj aliquo
tempor[e] gratias agere potero, sicut omnibus modis cum
omni obedientia promptus inueniar. Mj dilectissime pater,
scripsi tibj hisce diebus elapsis de aliquibus uestibus,

¹⁾ *Salutem dicit plurimam.*

²⁾ *Randen af Brevet er beskadiget.*

[ta]men nullas literas abs te recepj, quapropter ualde v[e]reor, uel scriptionem meam non ad te peruentam esse vel aliqua ægritudine ita te correptum, ut mih[i] rescribere non potueris, quod Deus propter suum [fi]lium Iesum Christum clementer auertat. Igitur n[unc] tibj denuo molestus sum hac mea epistola, libenter te orans, vt uelles, sicut ex tua paterna uoluntate semper inueniaris promptus satis mihi prospicere omnibus quibu[s] opus habeo, dare mihi latina biblia, quia solemus hic uicissim unus post alterum indies ad mensam [inde] legere duo uel tria capita primo danice postea latine. Libenter etiam te oro, ut uelis mihi dare grecam grammaticam Philippj et Cransium historicum. Deo operante istam hic adhibebo diligentiam in meis studiis proficere, quod non pœniteat te quosunque sumptus mea gratia feceris. His te cum tota tua domo deo omnipotentj commendatum habeo. Meus carissimus preceptor optat tibj omnem felicitatem, humaniter etiam tibj gratiam habet de omnibus tuis beneficiis sibj prestitis. Ex Herlofsholmmensi libera schola 19. maj anno 1569.

Tuus deditissimus filius Christianus
Auristellanus.

150.

Visborg, 4. Juni 1569.

Jens Bille til Mogens Gyldenstjerne.

Paa sin Anmodning til Kongen og Peder Oxe om Undsætning af Malt har han faaet Afslag og er bleuen henvist til at tilbytte sig Malt for andre Varer. Han beder Mogens Gyldenstjerne om Raad, da denne kender de slette Forhold paa Gulland.

Mynn gannsche goduilliige helsenn nw oc altiid forsenntt mett Wor Herre. Kerre her Mogenss Gyllenstiern, frende och synderliige gode wenn, nest enn wenliig tacksiigellse for allt ehre oc gott, huilchet ieg gannsche giernne forschylle wiill wdj huis maade ieg weed etther tiill wilge,

thiennest, ehre eller gode kann were, oc besynnderlig bettacher ieg etther for god fordering och wennliige suar, som ieg altyd bekom aff etther, thenn thiid [i] paa konn. matts. wegne ware stattholdere paa Københaffns slotth etc., kiere her Mogenns, giiffuer ieg etther gannsche wennliigenn att wiide, att ieg nw haffuer tiillschreffwitt konn. matts. oc konn. matts. hoffmestere Peder Oxe om wndsetting tiill thette hanns naadiis huß mett maltth. Kerre her Mogenns, tha effterthj att ieg nw wdj lanngsomeliig tiid haffuer laditt befordre hoss konn. matts. oc hanns naadiis hoffmestere om wndsetting tiill thette hans naadiis hus hws (!) mett maltth, tha bekommer ieg bescheedt, huorlediis her Henrick Rossenkrantz oc Christoffer Huittfeldttz leyliighet siig her begiiffuett haffuer, Gud giiffue mett wiß wnderretting; menn huor thenne tiidz leyliighedtt bliiffuer betrachtett, ther wiill siig Gud offuer forbarme. Kerre her Mogenns, tha effterdj etther er wiittherliigtt, huad affføring er giortt wdaff Gullandtt wdj thenne feyde, thesliigiste huad tiillføringh ther er skeett tiill Gullandtt, oc ieg faar bescheed, att ieg skall foranddre warenn oc købe maltt for, endog aff mynne nederschichte regennschaff er att forffare, att ieg aff mynn yderste formue haffuer forlagdtt aff mitt egiitth, menenndiis ther mett att thienne kon. matts. mynn allernaadiigiste herre oc riigett, dog kann ieg ther mett inthet anddett forhuerffue, enn miig kreffuis mere, enn landitt formaer, oc huiß wndsetting ieg schulle miig formode frann Købennhaffnn, er miig bleffuenn affslagenn. Kerre her Mogenns, effterthj y om Gullandz leyliighet god bescheedt wyde, er mynn gannsche kerliig bønn tiill etther, y wille well giøre oc were behielpeliig mett etthers gode raadtt, att the middell, som ther wdj kunde were thiennistliig konn. matts. mynn allernaadiigiste herre oc riigett tiill beste, maatthe forfordriis. Huor ieg sliig etthers willighet y nogenn maade kann fortienne, skulle y altiid haffue att raade oc biude offuer

miig som offuer etthers goduilliige frennde, ther y alde-
liis ingenn tuiffuell paa haffuer. Ieg wiill her mett haffue
etther mett huiß etther kertt thenn almegtiste Gud beffa-
lenndiis. Lader Karen helse etther mett mange ^m gode
netther. Datum Wiisborriig thenn 4. iunij anno 1569.

Ienns
Biilde.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Erlig och welbiurdiig och strenge riiddere her Mogenns
Gyll dennstiernn tiill Sthiernholm, mynn kierre frennde oc
synderliig go[de]¹⁾ wenn, gansche wenliigen [tiillschre]ffuet.

151.

Akershus, 8. Juni 1569.

*Else Gyldenstjerne Mogensdatter til Mogens Gylden-
stjerne.*

*Hun beretter om Ankomsten til Akershus. Hun synes om at være dér.
Christen Munk er blevet syg, og hun beder om Midler mod Sygdommen.*

Daterlig kierlig helsenn nu och alletid forsennd med
Wor Herre. Kiere fader, betacker ieg eder gansk høge-
ligenn och giernne for all faderlig kierlighed och gode,
som i meg alle min dage giort och beuist haffuer, huil-
cket Gud giffue, att ieg engang kunde forskilde emod
eder, thaa wed thend Allmechtigste, att ieg haffuer hu
och willie thertill. Kiere fader, jeg beder eder gansk gierne,
att i wille icke fortенcke meg, att ieg ei tilforne haffuer
schreffuit eder till paa thet breff, thet Lauritz haffuer schreff-
uit meg aff eders wegne. Saa giffuer ieg eder gansk yd-
migeligenn tilkiende, att, Gud were loffuit, wi kome licke-
ligenn och well ringer en otte dage herup, saa att oß
ingen tingest gick oß(!) till mode. Och saalenge som ieg
endnu haffuer werit her, behager thett meg her saare
well, och forhabis end bedre. Saa maa i och wide, kiere

¹⁾ *Blækket er flere Steder helt afbleget.*

fader, att Christen Munck er bleffuitt nogit siug, och mener the, att thed er thend hedesiuige; meg habis med Gudz hielp, thet skall bliffue snart bedre med hannem. Ther som i wiste nogen gode raad, som hannem therfor ware gaffnlig, atti tha haff wille well giord och send hannem nogit therfor med thet første. Kiere fader, beder ieg eder och gansk ydmigeligen och gierne, i wille altid lade schriffue meg till eders leilighed och hure eder lider. Gud allmechtigste hand spare eder lenge ith sundt lifff. Nu wed jeg inthett mere paa thenne tid att schriffue eder till, men will nu och altid haffue eder Gud allmechtigste troligen befallit. Ex Aggershus thend viij. dag junij anno etc. 69.

Eders kiere datter
Else Guldenstierns.

(Bagpaa: Seglet¹⁾, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlige welburdige mand oc strenge ridder her Magnus Guldenstiern till Stiernholm, min kiere fader, gantz ydmigeligen.

Anamet ten 4. jullij fra Elsse.

152.

Akershus, 16. Juni 1569.

Kristen Munk til Mogens Gyldenstjerne.

Rejsen til Akershus er gaaet godt og hurtigt. Der er intet at skrive om, undtagen at Almuen er meget fattig og forarmet.

Min gantz wellwillig helsenn nu och altid forsennd med Wor Herre. Kiere fader, betacker ieg eder ganske gierne for alt gode, som ieg stedes aff eder befunden haffuer, huilcket i altid skulle finde meg gantz goduilligen till att forskilde hoß eder med hues gode, som i min ringe macht och formue er, som ieg kiendis eder plichtig att were.

¹⁾ *Seglet viser to Skikkelser, hver paa sin Side af et Træ (Adam og Eva?).*

Kiere fader, kand jeg icke nochsom schriffue eder till then gode løcke, som Gud allmechtigste onte Dorothe och meg then tid, wi kome heropp, saa wi haffde en rett jomfrubør, dog liguell paa then fierde dag kome jnd vdj Oslofiord. Skulle jeg well schriffue eder till ny tidende, saa er her jngen, att mand kand schriffue aff, vden then store armod, som thend fattige almue lider. Sinderligen wed ieg nu jnthet att schriffue, bedendis eder gansk gierne, thersom i wide vdj nogen maade, att ieg kunde her bestille nogit for eder, tha raader och biuder offuer meg som offuer eders willige søn, thaa skulle i finde meg gantz goduilligen. Kiere fader, will hermed nu och altid haffue eder then Allmechtigste befalendis. Lader och Dorothe och Else helse eder med mange^m godenatter. Bedendis och gantz gierne, i wille well giøre och sige d. Morten¹⁾ mange godenatter paa mine wegne. Ex Aggershus 16. junij anno etc. 69.

Christen
Munck.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlige welburdige mand och strenge ridder her Magnus Giildenstiern till Stiernholm, min kiere fader, ganntz wenligen.

Anamet ten 5. iunij (sic). Crystiern Munck.

153.

Vinderslevholm²⁾, 17. Juni 1569.

Otte Banner til Mogens Gyldenstjerne.

Han beder om Udsættelse paa et Aar med Betalingen af 150 Dlr., som Mogens Gyldenstjerne har laant ham, og sender Renterne.

¹⁾ Formentlig Prof., Dr. Morten Ædituus, Kongens Livlæge.

²⁾ Sikkert Vinderslevgaard, Vinderslev S., Lysgaard H., der da ejedes af Karen Krabbe, Niels Skeels Enke og Moder til Otte Banners Hustru Ingeborg Skeel.

Myn wenlig hiellßen alltid forschriffne met Gudtt. Kiere her Mogenns, frende och synderliig guode wen, nest myn wenliig tacksigilße for alltt gott, huilcke ieg gerne met etther forskylle will, y huis maade ieg etther till wilge were kanndt, kiere her Mogenns, som etther well forthencker om thy ij^c daller, ieg ether skyldiig er oc nu tiill paaske skulle haffue veret betallitt, saa er myn ganske wenliig bønn tiill etther, att y wille well giøre och lade samme pendinge staae indnu itt aar, och ther paa sender ieg etther renthen aff thenom, thy ieg icke kand well bekomme thenom y thenne wnnde pengis tidtt. Kiere her Mogens, giører nu her wdj, som myn gode tro er tiill etther, att samme peng maatte staa tiill paaske først komendis, saa skall ieg betalle etther well. Huis etther kiertt er, giør ieg alltid gerne. Saa will ieg her met haffue etther Gud almectiste beffalindis. Lader Ingeborg¹⁾ siige etther mange tußind gode natther. Aff Vindersleffholm then 17. dag junij aar etc. mdlxix.

Otthe
Banner.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig och welbiurdig mandtt och streng rider her Mogens Gylden Stiern till Stiern holm, myn kiere frende och synderliig guode wen, venlig tillschriffuitt.

Anamet tette bref fra Otte Banner 22. iunij 69.

154.

Frederiksstad, 15. Juli 1569.

Kristen Munk til Mogens Gyldenstjerne.

Han beretter atter om deres heldige Rejse op til Norge og om Fattigdommen blandt Almuen. Han og Dorte vil med det første skrive Mogens Gyldenstjerne noget glædeligt til.

¹⁾ *Hans Hustru Ingeborg Nielsdatter Skeel.*

Minn ganntz welluilliigenn hiillsenn altiid forsentt mett Wor Herre. Kierre her Magnus oc kiere fader, jeg bettacher ether ganntz høgeliigenn oc giernne for ald faderliige kiererliighedt, ieg stesse att ether befunnditt haffuiir, huilchitt att forskøldde i skall finde mig for ethers wiilliige sønn vdj alle the maade, ieg weid ether till wiillie och gode kannd werre, saa lennge som Guud sparer mig liiffuiitt, som ieg kiiennendis ether forpliigtig att werre. Kiere fader, giuer ieg ether wennliigenn tiilkiiennde, att ieg haffuir schreuitt ether thiill mett min drenng ald lei-liighedenn, huor Guud allemectigste hialp Doriitte oc mig well her wp, saa wij kunde iche ønnske en bedre bøerdt aff Gud allemectigste, ennd hannd wnnnte osß, saa thennd fierde dag, epther wij wore løbenn frann Helsingør, sette wij vdenn for Moss vdj Beeffuesund, och gonnger aldtiingiist well thiill, Gud allermetigste skee loff oc ære. Er her jnndtiid sonnderliigtt, ieg kanndt schriue ether till, anditt ennd her er enn stor armodt eblannt aldmugen; orsagenn, att her kommer inngenn Hollender. Kiere fader, agther Dorritte oc ieg mett thett allerførste att schriue ether nogiitt thiill, som ieg forseir mig tiill, nest Guuds hiielp, thett skall behage ether well. Bedenn-dis ether ganntz giernne, i wiille altiid schriue mig tiill, naar ether stediis bud. Gud wnde mig well her fra mett wiillie oc wenskab, att ieg motte komme i Dannmarck, saa ieg kunde thienne ether oc flere mine gode wenner. Kiere fader, her mett wiill ieg nw och altid haffue ether thennd alsommeгтиigste Gud till liiff oc sell befallendis. Ex Frederichstad thennd 15. julij anno 1569.

Christenn Munck.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welbiiurdiig mandt oc strenge riidder her Mag-

nnus Gøldennstierne tiill Stiernholm; minn kiere fader,
ganntz wennliigenn till hannde.

Anamet ten 30. jullij.

Crystern Munck¹⁾.

155.

Herlufsholm, 28. Juli 1569.

Kristian Mogensen Gyldenstjerne til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender Regnskab for de Penge, han har faaet, og beder om Penge til Reparation af sine Klæder og til Sko og om nye Klæder. I Anledning af Faderens Advarsel mod at spille for mange Penge paa Bøger lover han at være flittig til Studierne. Han bringer en Hilsen fra Skolemesteren.

Sønlyg hyllsenn nu och altid forsenntth med Gudtt, Wor Herre. Allerkierreste fader, giffuer ieg eder sønnligenn tilkiende, ieg aff Gudtz naade er sunnd och well tillpas. Gud almectigste wnnde mig lige saadann tiennder tiill eder att spørge och eder wdy syn guddommelig beskiermelse well beuarre, mig till gaffnn och guode, huor om mynn daglige bønn er stedtze thiill hannum. Mynn allerkierreste fader, betacker ieg eder sønnligenn, ydmygeligenn och ganndske giernne for allt faderlig godhet, y mig giortt och beuist haffuer och nu dagligenn beuiffør med all nødtørtighet, som y wide mynn wngdom well behoff giørris, besønnderlig att ieg kann oplerris wdy god lerdom och tuctighed, som y saa well wide mig fornødenn att werre, for huilckitt alltt sammenn Gud werre eders lønn euinndelig. Mynn allerkierreste fader, sennder ieg eder itt register paa dy 8 β, ieg haffde offuer, ther ieg sist sennde eder mytt riensskab paa, huis penndinng y senntte mig, och paa dy 6 marck, som y senntte mig sydenn, att y kunde wide mig ickj haffue dennum till wnøtte forterritt.

¹⁾ *Det Blad, hvorpaa Navnet staar, har været benyttet til Forseglingen; det ligger nu løst ved Brevet.*

Bedenddis eder ganndske sønnligenn och ydmygeligenn, att y wille mig ennd nu med nogle behielpe, som ieg kunde lade mynne kledder forbedris med och kiøbe mig scho for, att y wille giffue mig itt offertog¹⁾ och enn duellicks²⁾ lifffiortell, thi ieg haffuer dette gannske behoff. Mynn allerkierriste fader, som y skreff mig tiill siste gonng, dett synis eder icke gott att werre att spille for manngi penndinng paa bøger, saa maa y wide, att saa lenngi Gud sparrir mig lifffuitt, skulle y ickj anngre, huad bøger y giffuer mig eller huad bekostninng y giørre for mynn skyldtt, thi ieg skall saa møgitt, som Gud giffuer mig synn naade till, finndis willig y mynn studerinng, saa huerkenn y eller mynn scholemester skall mig nogitt skylle, och altid finndis eder och mynn scholemester lydigi alle maade. Bøger er allt dett sønnderligst ridskab, thennum behoff giørriis, som nogitt skulle sig wdy boggelig konnster forbedre. Her med eder Gud befaledenndis. Ex Herloffsholms fry schole denn 28. dag ilii(!) anno 1569.

Eders lydige sønn

Christiann

Gyllenstiernn.

Lader mynn kierre scholemester hilbe eder och eders ganndske hus med manngi gode netter och tacker eder for alltt gott, som y hannum giortt och beuist haffuer.

(Seglet afrevet. Bagpaa: Udskriften:)

Erlig och welbyrdig mannd her Magnus Gyllenstiern till Stiernneholm, mynn kierre fader, ganndske sønnligenn tilskreffuitt.

Tr.: Ny kirkehist. Saml. VI, 172 f.

¹⁾ *Overklæder.*

²⁾ *Sort, groft, glinsende Lærred.*

156.

*Gullands Sandø*¹⁾, 29. Juli 1569.

Henrik Knudsen Gyldenstjerne til Mogens Gyldenstjerne.

Han beretter om Flaadens Togt til Reval, hvor den har bemægtiget sig mange Skibe og danzigske Fribytterskibe. Flaaden, der nu er paa Hjemvejen, har været ude for en haard Storm, men alle Skibe menes at være i Behold. Svenskerne har ikke udrustet nogen Flaade. Det menes, at de ønsker Fred. Der hersker stor Elendighed i Sverrig, hvor der især er Saltmangel.

Mynn ganntze wennliigh kie[rilig helsen]²⁾ forsenndtt medtt Wor Herre.

[Kiere her Mogens och kiere] farbroder, betacker ieg ether saa ganntze [storli]ge oc [gier]nne for alltt ære och gott, som y migh y mannghe maade giortt och beuist haffuer, huilchett y schall alle mine dage finde mig willige tiill att forskylle medtt huis y mynn magtt ere. Kiere her Mogens och kiere farbroder, saa att ephertj her stedis nu buodtt emellom, kunde ieg iche forholde andett endt schriffue eder tiill, och giffuer ether ganntze wenlig tiill kiende, att woris aamirall och alle woris skibe er endnu (Gudt skie loff) beholdnne, och haffuer wy werett innde for Reffuell och haffuer wdtagne alle theris skiibe fraa thennom, saa thy iche haffuer beholdnne enn bodtt ygenn. Och saa mannge skiibe, som iche haffuer duett och iche haffuer werett godz paa, thennom haffuer wy brenndtt. Och lagde wy oß thett ind vnder festningenn medtt woris skibe och skodtt flux indtt y byenn och paa slottett, och thj skodt ygenn, menns dogh (Gudtt skie loff) gjorde thj oß iche skade aff byenn paa enn manndt, och ther som wy haffde hafft folch, wy kunde haffue besatt byenn medtt, saa wy kunde haffue beholtth thenn, wille wy well haffue fannghett thenn indtt. Tiisligiste haffuer wy bekommitt enn skude, som war enn suennske rittmesther paa och

¹⁾ Nu: *Gottska Sandön*.

²⁾ *De øverste Hjørner af Brevet mangler.*

nogenn andre suenske hermendtt, som haffde pendinge och wille indtt for Reffuell y Lifflandtt och betalle thj knecte aff, som thenn Suenske haffdhe ther liiggindis. Och [wy haffue] ocsaa bekomitt enn, som nyllige [er kom]mitt fraa Stockholm medtt enn skuude, [s]om haffuer hafftt offuer xx^m marck ørte y ny suenske klippingh, och flere andre, som wy haffuer fanngett, som haffuer hafftt penn-dinngne medtt thennom. Och hobis mig medtt Gudz hielp, att ther som Gudtt wiill naadeliige sennde oß hiem, schall wy inthet haffue tabtt paa thenne reyße. Och war samme skiibe, som wy wdtog fra Reffuell, baade thj, wy brennde, och andre, nogett offuer halffandett hundre. Tiisligiste haffuer wy oßaa thet stundtt, wy lae for Reffuell, afferdett nogenn aff woris skiibe medtt thj Lybske ind for Narffuenn att ledsage nogenn aff woris skiibe wdt, som iche torde wdt for thj dansker fribytter. Och thaa woris skiibe ere ther kommen, thaa haffuer thj Dandsker stilt siig tiill verge modtt woris skiibe och slagne woris folch y hiell och tagne woris captener fagnne(!) indt paa theris skiib. Och saa haffuer wij kommitt epher thj Danndsker och fanngett thennom ygenn. Saa mannge, som saa haffuer stilt siigh tiil verge och slagne woris folch y hiell, thennom haffuer wij anholdnne och will føre ind for Kiøbnehaffnn. Tiisligiste haffuer ther ocsaa werett nogenn, som war indløbnne for Reffuell aff thj Danndsker och ward them adt, thet wy war for haandenn, och ther stiltt them tiil verge modtt oss, och haffuer ocsaa soret aff mine suenne, thennom haffuer wij ocsaa ladet anholde. Menns dog haffuer ther hoß oß, som ingenn oprør haffuer wy ladett paßie. w. t ij eler iij skib, och haffuer thj andre were thj eler elluffue, som wy haffuer anholdnne, som er thj frybytter theris omirall och wnder aamirall medtt theris anhennger. Huadt heller kongⁿ matt. (nar Gudtt wille sennde oß tiill Kiøpnehaffnn) will giffue thennom løes eler iche, thet fannger

wy nu att befinnde. Tiisligiste, kiere farbroder, er wy nu, Gudtt skie loff, kommitt saa langgtt tiilbage y genn paa hiemwegenn, saa wy ligger nu her wnnde Gullanndz Sandør medtt meste aff flodenn. Och haffde wy y andenn dags gaar enn suar storm offuer thenn ryske bodum¹⁾, saa att ieg, saa sannt mig Gud hielp, iche haffuer werett wde y enn større storm, och thaa er ßome aff woris skiibe wilt fraa oß y samme storm. Dogh haffuer wy spuordtt, att somme aff thennom skulle were wnder Gulland och skulle were behiöpnne huer enn. Och haffuer wy ocsaa fanngett wisse kundskab medtt fanger aff Finndland, ßom wy haffuer fangne, att thenn Suennske haffuer inthet lade vdröste paa sine skiibe, och thj wiste aff ingenn wfredtt, thj thenn Suennske haffde ladet vdrobe fredtt. Saa, kiere farbroder, wiid ieg nu inthet andett att kanndtt schriffue ether tiill for tiidßens korthedtt skyldtt, menns thet allerførste Gud wiill, wij kommer wnder Boringholm, saa schall y fange schriffuelße. Tiisligiste meenn disse , som wy haffuer fanngnne, att thet Suen[ske] skulle enndeliige were forsamlett at wille haffue fredtt; thj beder ieg ether, att nar her stedis buudt emellom, kiere farbroder, att y thaa wille schriffue mig tiill, huad fortröstning her war om fredtt. Tiisligiste haffuer thj suenske fanger ocsaa sagtt, huilchenn elenndiighedt ther nu er y Sueriig, saa ther er wunder adtt, tiisligiste ocsaa for saltt, saa att huare thj kanndt bekomme enn tönne saltt annthenn y Stockholm eler andre stedz, thaa schall thenn gielle hundre m. ørte. Kiere her Mogenns och kiere farbroder, will iegh nu iche lennger bemøye eder medtt mynn schriffuelße, menns alle mine dage finndis ßom ethers egne kiödeliige sønn (saa sannt mig Gudt hielp), huilchenn ieg nu och alletiidt will haffuue ether befalindis.

¹⁾ *Bogstavet, der staar tæt opad Papirsranden, er usikkert; Rørdam læser: bodum.*

Datum vnder Gullandz Sandør sanct Olluffs dagh, som er
thenn 29. dag julij aar 1569.

Hennдриick Gyldensth:
Knudzøn, m. e. handth.

Tr.: H. Rørdam: Histor. Kildeskr. II, S. 531 ff.

157.

Malmø, 7. August 1569.

N. N.¹⁾ til Mogens Gyldenstjerne.

Han beretter om en Sag vedrørende Herreklostrene, der har været for ved Landstinget. Han sender nogle Kul og tager nu til Marked. Ejler Grubbe er ikke kommet til Lund. Der synes ingen Udsigt til Fred.

Kiere her Mogenns, wor Oluff Byg till landstingitt y gaar, oc bleff sagenn²⁾ opset till søgneting effter Michaelis, oc suarede Jørgenn Tiemand well til sagenn, att ther som frue Magdalenne³⁾ eller nogenn andenn schulle fonge fremgannng met then sag, tha schulle k. m. icke beholle saare lidett till Soer closter eller the andere herre clostre y Danmarch etc.; dog maa mand rede seg paa sagenn, som mand will lide oc wndgellde til søgneting.

¹⁾ *Skriveren har ikke kunnet identificeres. Det kunde maaske være Hans Brolægger, Kannik i Lund, som 27. August 1568 havde faaet Bestalling som Stiftsskriver i Skaane. Under Brevet er der i Stedet for Underskrift et stort, ulæseligt Tegn, der ikke har kunnet tydes. Seglet derimod, der er læderet og daartligt paatrykt, viser i Skjoldet en Figur, der kunde ligne et stort H, men over Skjoldet ses ret tydeligt Bogstaverne HB; af det sidste ses dog kun den venstre Halvd.*

Samme Mand har skrevet Brevet af 23. Aug. s. A. til Mogens Gyldenstjerne. Ogsaa her findes i Stedet for Underskrift det samme Mærke. Skønt dette sidste Brev viser, at Brevskriveren baade har staaet i nær Forbindelse med Mogens Gyldenstjerne og har haft officielle Hverv, har det ikke været muligt med Sikkerhed at identificere ham.

²⁾ *Det ses ikke, hvad Sagen drejer sig om, maaske om det i kgl. Miss. til Jørgen Tidemand af 3. Febr. 1569 omhandlede Forhold, at Adelen, der havde købt Vikarie- og Klostergods, vilde tilholde sig Kronens Part af Tienden deraf.*

³⁾ *Maaske er ment Fru Margrete Brahe; se anførte kgl. Missive.*

Sender jeg ether strenghetth xij tr kull; her er icke flere komne end nu. Jeg far nu til marckidit att tale mett foedenn oc lenßmendene ther om nogre sager oc anditt, som ether s. scal faa beskeed wppaa, strax ieg hiemkomer. Haffde ieg bud y Lund, tha er Eigler Grubbe icke komen ther, oc follcket paa hans gord sagde, han wor hos kongenn. Kommer hand til marckidit, vil jeg selff eller Cri-stiernn Poilssen tale met ham.

Her sigis, att k. m. scal haffue foitt suar fran raadit fran lande merckit, oc alldt om forhallning, jnthett til endelig frid. Gud forbarme seg offuir oß. Then allsommectugste Gud were mett ether s. euindelige. Aff Mallmøe søndagen then 7. augustj 1569.

E. s. y. w. t.¹⁾

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig welbiurdiig mand oc streng ridder her Magnus Gyllenstiernne till Stierneholm, myn storgunstige herre oc wenn, gannske ydmygeligen.

158.

Hageløs, 19. August 1569.

Anne Bille Jens Rotfelds til Mogens Gyldenstjerne.

Hun beder ham undskylde, at hun ikke har hentet de Penge, som hun satte ind hos ham St. Hansdag. Saasart Skibene kommer hjem, vil hun komme til København efter dem.

Mjn ganske god veljg helsen nv oc alle tjde tjlf fforen ssent met Vor Here. Kere her Manss oc mjnd kere ffarbroer²⁾, nest mjn velige tackssejlsse ffor alt meget ere oc gode, der j meg j ssa manj made gjortt oc bevjst haffve, hvjlked j skal alle mjne dag ffjne meg god veljg

¹⁾ D. v. s.: *Eders Strængheds ydmyge underdanige Tjener.*

²⁾ *Hun var en Datter af Erik Bille, hvis Fader Peder Bentsen Bille var Broder til Mogens Gyldenstjernes Moder Karen Bille.*

tjl ad fforskjled hoss jer, met hvess gode j mjn rjnge magt er, kere her Manss, ssom jer vel ffortencker om dj penge, jeg ssete jnd hoss jer ssantj Hansse dag, ssa ber jeg jer ssa gerne, det j jcke velle ffortencke meg, det jeg jcke lenge ssyden har vert hoss jer oc skelt jer ved dem, men det første Gud vel, det skjiffvene komer hjem, ssa vel jeg strax met Guds hjelp kome offver tjl Køffvenhaffin oc aname dem ffra jer oc antvorde jer da jert breff jgen, jeg har aff jer. Kere her Manss oc kere ffarbroder, ssa vel jeg nv jcke vjder møde jer met mjn rjng skjiffvelsse, men der jeg j noget made vjd ad gøre, der j kand haff gode aff, da skal j alle mjne dage ffjne meg der ssa god veljg tjl j alle made, ssom j hade en dater j mjn sted. Her met vel jeg met ssjel oc ljff haffve jer den almegtjste Gud beffalendiss tjl effwjg tjd; hand spare oc bevare jer j guds ffrøct ffra alt on(!). Ex Hagløsse ffredagen nest fföre ssantj Bertjlmey dag 1569.

Anne
Bjlle.

(Bagpaa: Rest af Seglet og Udskriften:)

Erljg oc velbyrdjg mand her Manss Gyldenstjerne tjl Stjernholm, mjn kere ffarbror, ganske veljge tjlskreffvedh.

159.

Akershus, 21. August 1569.

Dorte Gyldenstjerne Kristen Munks til Mogens Gyldenstjerne.

Efter en Undskyldning, fordi hun ikke har skrevet, meddeler hun, at Hans Pedersen Basse (Little) ønsker at ægte hendes Søster Else. De har henvist ham til Mogens Gyldenstjerne. Han er en god, fin Karl, der gerne snart vil gøre Brylluppet. Mogens Gyldenstjerne maa i saa Fald sørge for Klæder til hende.

Daterlig kierlig helsenn nu och alle thiid ffsentj med Wor Here. Mynn hierte aller kiereste ffader, wiill ieg nu lade ald tthiilbørlig thacksigels besta paa dene thiid, men

wiill dog alle myne dage ffindes ffor eders hulde dater thiill at giør alt det, y kand haffue got aff, som ieg eder pligthiig er. Mynn hierte alerkiereste ffader, thaker ieg eder saa gandske gierne ffor eders gode skriffuelse, som y skreff meg thiill y sidst; saa fformercker ieg well der wdy, at y ere icke well thiill ffred[s] med meg, ffor ieg icke haffuer skreffued eder tiil, siden ieg kom her op; saa throer ieg icke andet, end y bliffuer joo well thiillffreds med meg, fførste y ffaa mynn ondskyling at høre. Y maa wist throu, at sante Beretes bog¹⁾ skall aldrig bliffue ffuldkomed hos meg. Gud lade meg icke leffue dend dag, at y skulle bliffue ffor glemt hos meg, och y skall det icke helder giøre med Gud[s] hielp. Mynn hierte alerkiereste ffader, giffuer ieg eder wenligenn at wiide, at wy haffde enn god reidse her op, saa at det bleste icke ret møged, menn wy ware paa wandet, och er her well et smogt land ope och gott ffolck ochsaa, menn dog er her well langsomt ope. Dersom y haffde icke ont meg mynn søster op med meg, daa hagde ieg lengtest meg ald død, menn nu haffuer ieg end hinde at rou meg wed styndom. Ieg kand icke ffuld skriffue eder thiill, saa møgeg(!) got ieg haffuer hafft aff hinde, sidenn hun kom thiill meg. Myn hierte alerkiereste ffader, her er enn heremand y landet, som heder Haens Pedersenn²⁾, Peder Hansens sønn, her y Norig. Hand er dend rigeste heremand, her er y Norig, oc er ieneste broder och haffuer konn tho søstre³⁾. Hand haffuer thald mynn søster Else thiill och Chresten och meg. Saa haffuer ieg suared, at ieg wed inted at suare der thiill, ffor det stor thiill Gud och eder, huad y wiill giøre der y, och hun haffuer och seluff set

¹⁾ *Den hellige Birgittes Revelationes extravagantes. Meningen maa være, at St. Birgittes Spaadomme ikke skal gaa i Opfyldelse hos hende.*

²⁾ *Hans Pedersen Basse (Little) til Sem og Fos.*

³⁾ *Elisabet, g. 1563 m. Henrik Brockenhuus, og Margrethe. En tredje Søster Juliane, der nævnes 1550, har maaske været død dengang.*

det thiill eder och siger, huad y gjør der y, det wiill hun were thiill ffreds med. Myn hierte alerkierest ffader, saa kand y nu y nu(!) ydermere bemercke y Chrestens skriffuelse, huad hand skriffuer der om, menn alt det, hand haffer wered y myn omgengelse, siden ieg kam her op, da thøckes meg, det hand er enn god ffin kaerl och wed well, huad hand skall gjøre och lade; och siger hand ochsaa, mynn alerkiereste ffader, at der som y giffuer nu eders samthycke der thiill och eder tøkés daa saa got were, daa wiill hand seuff¹⁾ gjøre sytt brølup her ope paa hans gard her y landet, och med hans wiilge, daa fforstar ieg well paa hanem, at hand wiill icke byde lenge effter hinde, der som hand ffar jaa. Mynn hierte alerkiereste ffader, at y viill ffordy vere der fforthengt y med hinded kleder och thingest at lade gjøre, ffor her er ingenn ope, der kand gjøre det, huerkenn skreder helder andre. Mynn hierte alerkiereste ffader, ieg beder nu saa gandske gierne, at y wiill icke nu bliffue wred paa meg, ffor ieg haffuer icke skreffued eder thiill, siden ieg kom her op, menn ieg wille icke skriffue eder thiill, ffør ieg wiste enn wis beskenn her om dende handel. Ieg skall vist skriffue eder thiill saa thit, som meg stedes nu bod thiill eder. Mynn hierte alerkiereste ffader, saa wiill ieg hermed nu och alltid haffue eder dend allemegtigest Gud beffalindes thiill sell och lifff med alt, huis eder kiert er, oc hand beuare eder helbret och sund lenge at leffue med os. Myn hierte alerkiereste ffader, der som y wed y nogen made, at ieg kand gjøre heler bestele noged ffor eder her ope, da byder meg kon et ord thiill, daa skall ieg det saa gierne gjøre som nogen dend dater, y haffuer, som ieg eder och plegtig er. Ex Agershus dend xxj. dag y agustus mdlxix.

Dorete Gylenstierne
med egenn hannd.

¹⁾ *Fejlskrift for: seluff eller seulff.*

(4 Seglremssnit i Papiret. Af Udskriften, som for største Delen maa have været skrevet paa den Seddel, hvorpaa Seglet har været trykt, er kun følgende Rester tilbage:)

.....ier.ynn ale..... ydmygeliig.

160.

Akershus, 22. August 1569.

Kristen Munk til Mogens Gyldenstjerne.

Han meddeler, at Hans Pedersen Basse har begæret Jomfru Else Gyldenstjerne til Ægte, og beder om Mogens Gyldenstjernes Svar. Hans Forhold er gode, og Jomfru Else ser det gerne, hvis Faderen vil give sit Samtykke. Hans Pedersen Basse vilde være rejst ned til Mogens Gyldenstjerne, men Kongen har befalet alle Herremænd at holde sig rede med Hest og Harnisk.

Sonligh kerligh helßen nu oc altdit forsendth mett Wor Herre. Kerre fader, ieg betacker eder gantze gerne for aldt faederlig kerlighidt, som ieg stedes aff eder beffunden haffuer, huylcket at forskylle y schall fynde meg for eders willige sonn, thy ieg kendes eder des plichtig at werre etc. Kerre fader, giffuer eder gantze wenligen tiill kende, at eerlig oc welburdiigh Hans Perßen¹⁾, Peeder Hansens søn, haffuer werre myn forschriff tiill eder begerrens, at y wille vel gørre oc giffue hannom eders kerre dotter tiill hans echte huoestrou, jomffrw Elße. Han will forst y modt hynder skeck seg saa, som han will ansuare for Gud, oc synden(!) y modt eder oc alle hyn des wener saa, nesth Gus help, at ingen schall haffue hannom at besckylle y noogen maade etc.

Myn kerre fader, hor forre er nu myn gantze wenligen bøn tiill eder, at y wille lade hannom nyde thyne myn ryng forschridth oc bøn goot at, forhobens nest Gus help, y eller nagen hyns wener schall thett icke fortryde; thy saa sant help meg Gud, han er een guod karll oc haffuer syn guode brymeshe oc haffuer ij guode gaarde, saa

¹⁾ Hans Pedersen Basse (Lille), jvfr. ovfr. Nr. 159.

een fattige hermand kan well helpe seg paa een aff dennom. Och haffuer han arffueth iij hans brøder all yennee, thy moder effer¹⁾ icke syn born, om søn er tiill, icke heller sosther syn broder, om broder er tiill; nu haffuer han icke merre end ij susther leuens. Kerre fader, kan ieg icke heller forholl eder, at ieg haffuer forffarre aff Elße, at hun er jo well tiill fres, at thett maatte gan for seg, om thett wor eders wille etc.

Kerre fader, iegh widt nu sonderligh intte at schriffue eder tiill, bendens eder gantze gerne, at y will icke tagge meg thyne myn rynghe schriffues(!) tiill møstig. Huad ieg gjør, thett gjør ieg y then besthe menge. Will her mett nu och altid haffue eder Gud almesteg beuallendis, oc Gud wnde meg at fynde eder glaad. Schriffuetth paa Agershus then xxii. aggusthe 1569.

Christhernn
Munch mett
egen hand.

Kerre fadder, will Hans seluer haffde dragen netter tiill eder oc seluer haffde ladet syn werff eder tiill kende giffueth. Nu kand han icke komme, for ieg haffuer fanget ko. matts. breff, at alle hermend schall werre rede mett ders hest oc harnick(!), tiill thy fanger wider beskied; at han therforre motte fange eder wille at widde mett thett frosthe.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften, hvori nogle Ord er overstregede med samme Blæk:)

Erlig och welbørdig manndt her Magnus Gyldennstiernne till Stiernholm, mynn kiere fader²⁾, venlig.

¹⁾ Fejlskrift for: erffuer.

²⁾ Der har først staaet: och besønnderliigen godeuenn gantz, men dette er atter streget over.

161.

Malmö, 23. August 1569.

N. N.¹⁾ til Mogens Gyldenstjerne.

Han beretter om en Retssag mod en vis Præste-Hans, der er brudt ud af Fængslet, og om en Kalv, meddeleer Rygter om Forholdene i Danzig og Polens Bestræbelser for at hindre en Fredsslutning. Marcus Hess' Skibe skal have handlet paa Sverrig. Han beretter om Forhandlingerne i Lund med Lensmænd og Fogeder. Høsten er meget ringe og vaad. Han beretter endelig om en Række specielle Ting.

Kere her Mogenns, fih ieg nu y aftes ether s. schriffuillse om then Preste Hansønn etc., saa haffue jeg ingenn anden kunscab foit om ham, end then mand, som wor offuer hos ether s. om hannom oc wille nu mødt y loffuerdagis met forløfftis mend for ham, han kom her ind til mig oc gaff sig ilde, for han hagde brøtt seg wd. Dog ville han icke lade seg op for mig, men for Oluff Poillsen bestod han, att same Preste Hans hagde sent ham bud fran Dalby, att han wille end nu gerne haffue borgen for seg att mue kome til stede oc till ords. Ther som han hagde sagt mig ther nogit aff, tha schulle ieg raadt ham til borgenn alligeuell etc. Thett maa oc wist were wnder noch, att han saa er wdkomen; men kellersuend, som vor her vde mett thet smør oc oste, ieg sende offuer, han sagde, att han hagde slagit en fiedder sønder y tornit, oc saa satte Cristiern ham y then lange jernboltt, oc then scall han siden haffue slagit laassen fran oc brøtt seg vd egenom iern trallerne, ij windugitt sidde, mett then lange bollt, oc wid ieg icke end heller, huad wisdom thet vor att faa ham en stor lang iern bollt ther jnd. Her er wnder paa ferden met sagenn, oc siunis well, att ther scall vere anditt wnder, som maa well skee y fremtiden wdkomer. Thet er icke skeet, forthj han er io nochsom attuaert att foruare ham, som han will staa til suars for hannom.

¹⁾ Om den formodede Breuskriver se Noten til Brev Nr. 157 ovfr.

Kallffuen schall ether s. faa offuer met thet allder første.

Jtem her siges, att kongen aff Polen¹⁾ haffuer hagt bud til Dansken effther alle borgemestere oc sett them fangne paa en ner aff them, som icke ville frem met the andre. Oc vill han, the schulle tage thet gamle papisterij an, oc scal alle rede were anrichtit ij clostre paa then gamle handell, oc duck de Alba schalle vere y forbunt met ham oc schreffuit ham til, at han icke schulle stede, at the Dansker schulle lade them eller kongen aff Suerrige fordrage met k. aff Danmark. Gud almechtiste beuare osß naadelige fran then blodhund.

Her løbe somme met løsbe tidinge, att wore skib schulle haffue foith nogre aff Marcus Hassis skib, som schulle haffue weritt y Suerige, oc nogre store Hanser her y rigit schulle hagt handel y same skib met, men ieg kand thro, thet er icke vden løss snack etc.

Kiere her Mogenns, jeg haffuer nu sanckit mөгitt till samen saa effther hondenn oc beffröcter mig fore, thet scal were ether s. kedsomptt att læse, efftherthj jeg formercker er icke wel till pas selffue att kunde scriffue. Then alsommectugste Gud for sin godhett were met ether s. gunst till helbrede oc alld wellffartt sampt euig glede oc hußuale. Aff Mallmøe then 23. augustj 1569.

E. s. y. w. t.²⁾

Kiere her Mogenns, sender jeg ether s. nu register oc beskeed, huad ieg forhandlede mett fogedernne oc lennß-mendenne wttj Lund, wij ther nu for samlede wore, oc haffuer ieg icke hagt saa mange stunder, siden ieg kom ther fra, for ennd nu for alle honde forfalld paa stadsenns wegnne. Oc ther til mett er oss hiøstenn saa saare skrøbelig, att Gud maa seg her offuer forbarme, att thet hiøstis

¹⁾ *Sigismund II.*

²⁾ *Under disse Bogstaver staar, i Stedet for Underskriften, samme Tegn som under Nr. 157. Brevet fortsættes derefter paa den følgende Side.*

ind baade waatt och onntt, saa møgen daglig wede er here; Gud hielpe well.

Jtem jeg haffuer end nu ingenn store nattlius kundet become vden the, som gamle støffte ere, oc the thienne inthet, thj the baade rinde oc ware inthet; dog er mig loffuitt nogre vdj thenne vge.

Item her er komett landgille smør, huorlunde ether s. will ther haffue thett mett; mig siunis best, ether s. lader thet ligge en tiid lang oc see, huorlunde sillden gaar till; ther settis smør købit effther.

Item ieg er till sinde lade sallte ether s. iijj f^d silld her til ether s. eigitt behoff, om nogit got køb komer.

Kunde thette krigiisfolck komme aff weigen, forhobis wy att bliffue better køb paa alltingiste. Her sigis, att skibenne ere hiemkomne mett stort bytte, giffue Gud sandingenn er, oc att folckit scall op oc paa toog, Gud giffue til lycke.

Jtem scall jeg nu huer dag sidde paa raadhuussit her effther att tage thenne scatt ind hiiele dagene wd, oc will ware en fulld monnitt for mig. Gud forbarne seg offuer osß fore scattenn, tesse stackarle kome thet alldrig aff sted, oc er nu schreffuit effther vj^c par sko¹⁾ till mett indenn fredag offuer att sennde.

Jtem ieg mindis icke, om jeg schreff ether s. til om the boder paa Abekaas²⁾, att Peder Jude³⁾ siger, att frue Anne⁴⁾, salig mett Gud, fich them aff en wid naffn Per

¹⁾ *I kgl. Miss. af 19. Aug. 1569 (tr.: K. Brb.), der i Udtog findes i T. o. a. L. 10, 401 b, staar der, at Skoene skal leveres „saa the ere i Kiøpnehaffn s. Albertj dag, som er thend xxj juniij.“*

Denne Forklaring strider ganske mod Teksten ovfr. om, at de skal sendes over inden Fredag. I Indførslen i Kancelliet, der sikkert er sket nogen Tid efter Brevets Udstedelse, har man formentlig troet, at der sigtedes til Albert. diac. Dag den 25. Juni. I Malmø har man derimod opfattet Dagen som Adalb. Transl., der er den 26. August og som i Aaret 1569 faldt netop paa den næstfølgende Fredag.

²⁾ *Fiskerlejet Abbekaas, Skiverup S., Vemmenhøgs H.*

³⁾ *Borgemester i Malmø.*

⁴⁾ *Anne Sparre, Mogens Gyldenstjernes.*

Jude, for han motte bliffue ith aar eller ij(!) ethers gord boendis ther y Lund, oc fich ingen anden foruaring ther wppaa end thette breff, som han selff hagde ther paa. Oc wor then tiid icke vden en bod, oc nu schall Frants haffue ladet bygge ther end en bod; dog haffuer en mand them y leige.

Jtem thet gotts, ether s. fich mig register paa att spørge effter, wide huercken Jens Ionsen¹⁾ eller Per Iude att sige aff, vden ether s. hagde ethers pante breff til stede, om thett kunde lyde paa Laue Trudsen eller the andre Viltands sønner, oc thør ieg talle met Gøruell²⁾ ther om, eller wid fullelige lempe ther till.

Jnthe andit sønderligt mere wid ieg nu att skriffue, vden then alsomectiste Gud vere met ether s. euindelige. Aff Mallmøe then 23. dagen augustj 1569.

E. s. y. w. t.

Bilag.

Her effther fføllger hues ærennder jeg bestillede mett fogedernne oc lennsmendene y Lund.

Først beclaugede ieg mig, att ether strengthett hagde mange fogeder oc lennsmend oc, Gud skeep loff, mange thiennere baade enn sted oc andennsted, som huer aff them hagde wdj befallning, oc haffuer nu y lang tiid gansk føuge foith aff them vden then wisbe rente oc huercken sagefald eller gordeleige, huillckit ether strengthett storligenn forunderede, oc kunde dog icke anditt were end ther motte io falde sageffald, ther som thett ginge rett till. Oc ther offuer bekom ieg thette register paa sagefeld oc gordeliege, som ieg her hosß nu sender

¹⁾ *Maaske den Jens Jonsen, der nævnes 1554 som Mogens Gyldenstjernes Foged.*

²⁾ *Gørvel Abrahamsdatter Gyldenstjerne, Lave Truidsen Ulfstands, eller Gørvel Fadersdatter Sparre, Truid Gregersen Ulfstands.*

ether strenghet, oc formanede them att see saa till, som the wille were bekenntt oc forsuare kunde.

Item haffuer ieg hollitt them forre om teigernne¹⁾, att huillckenn som will giffue iij marc for thers teiger eller oc yde them wtj Mallmøe, vden ether s. will wnde them better køb paa them, tha schriffuer ether s. mig well ther om till.

Menn the y Bøsberop giffue teiger, som them bør, for orsage skyld, wdenn the ellers wille welluillige giiffue penninge etc.

Tesße her hos byenn, som ere vj eller vij, them maa y allt haffue til fersk mad, oc huor mange ether s. will wnde them till Stierneholm aff the teiger ther om kring, the haffue icke heller mange behoff, ther kand tages nogre aff [th]e²⁾ werlam, som the haffue aff gordsenns, om the faa en teige, v eller vj, frig the seg well mett, naar the faa saa en slacted nød eller vj till. Men ehvad her scall slactis y jaar, will ieg raade til att lade slacte thet paa Stierneholm, saa haffuer folckit ther fersk mad aff huad aff falder, oc ther mett spare kaasten.

Jtem haffuer ieg bestillet roer, mallurt, eneber oc sønnop hos fogedernne.

Jenns Jonslønn haffuer loffuitt att wille flig til weige j^c t^r kull aff bønderne til hielp, och schulle komme offuer for Landskrone eller for Hellsingborg, naar ther gaar ferge fran oc til København.

Haffue oc saa lenßmenndenne ther, som skouffue er, loffuitt, att bønnderne schulle plocke nogre nødder til ether s. be[ho]ff²⁾, om ether s. will haffue them tiid offuer eller selge them her, thj ther scall were flux nødder paa skougene alle wegne.

Jens Jonslønn giffuitt tilkenndne, at ther er v hest-

¹⁾ *Teje-Afgift (d. v. s.: 1 Lam, 1 Gaas og 2 Høns).*

²⁾ *Hul i Papiret.*

fføll¹⁾) oc iiij marfføll²⁾) y jaar; oc siger han, hestenn giorde skiell. Han er oc flux vdløben; han haffuer god røcht behoff, som oc bestillet er mett Cristiernn Poillsen. Ieg saa ham nu y Lund. Jens Jonsbøn meen, the schulle vel haffue føll allsamen paa en ner, som foledede nu sille, oc ther kunde mand icke lade hesten gaa effther.

Frue Ellse Tagis aff Erichsholm³⁾) haffuer laditt hagtt kallsmend for Stierneholm tiill landsting for j teppe⁴⁾), som er satt paa enn grob⁵⁾), som ligger emellom Biersgordenn oc Gr. .mestad⁶⁾), oc Jenns Ionsbønn meenthe, then sag sc[hu]lle were god att gøre mett; han wille be- stille then oc suare ther till.

Jtem will anderlunde tenckis till mett oldensuin at tage wttj jaar, orsage ther er møgitt smott flesk eblannt, oc befrøchter ieg mig were migitt tagitt wttj fadderskab, oc ther fore will tillsettis nogre, som mett lennsmandenn tager oldensuinen op, naar then tiid kommer, att thett kand gaa lige till.

Item lige saa mett teigerne, her er komen thet lame kød som aff enn føuge spett lam, huor fore ieg haffuer sagtt them att tencke til att sende sodant frem, som ydis her til slottit, thett gilddt kand were, eller oc penninge, som før er rørtt.

Jtem om then gord, Peder Jude iboer wttj Lund, tøckte them alle oc mig mett att lade bestaa mett, intil rytterne ere ther efran. Saa kand mand lade ferde stallenn oc tage lade thømmerett ned oc legge thett ynd wdj stallenn til paa foraarett, thj ther som mand ferdugede nogit sønder-

1) Hingstføl.

2) Hoppeføl.

3) Else Ulfstand, Enke efter Tage Thott Ottesen.

4) Hegn, Gærde.

5) Grøft, Grav.

6) Hul i Papiret. Bjersgaard ligger i Graamandstorp Sogn, der tidligere kaldtes Grimmelstorp. Maaske har der staaet Grimmestad og været ment Grimmelstorp.

ligt ther paa, tha skulle reigsetøigitt strax ville stalle ther ind; dog haffuer ieg laditt hente nogiit aff thett eneber lange ris fran Fulltofftē til ith smucht gerde oc lucht gorden jnd mett.

Jtem hues restants aff landgille, gesterij, jtt oc anditt haffue the allesamen loffuitt att wille gøre clartt nu till Micaelis, saa att altingiste schall tha bliffue till got fullt regenscab met Guds hielp. Amen.

162.

Akershus, 24. August 1569.

Hans Pedersen Basse (Litle) til Mogens Gyldenstjerne.

Han beder om at faa hans Datter Jomfru Else til Hustru. Han vilde selv være draget til København til ham, men paa Grund af Krigsforholdene kan han ikke forlade Landet.

Mynn ganske weluillige hielssenn nu och altid forsent met Vor Herre. Kiere her Monns Gyldenstiern, synderlige gode venn, nest all venlig ttacsigelse betacker jeg eder ganske gierne ffor allt ere och gode, som y minne forellder och mig beuist haffuer, ffor huilket jeg alle mynn dage will finnes gansks villig vdj alle the maade, jeg nogenn tid aff mynn ringe fformoue eder ttill erre och tienist kand vere etc. Kiere her Monns, giffuer jeg eder ganske weluilligenn ttill kienne, att jeg haffuer talld eders datter jonffro Ellsse till och giffuett hinne till kienne, att hun er thenn, jeg haffuer sett mynn loffue hoes, och nest Guds och eders viilge acted jeg hinne ttill mynn ecte høstru at haffue. Her till haffuer hun giffuett saa for suar, allt hues mett eders villge och samtycke her vdj skeer, lader hun sig nøge met, och thersom Gud allmectigeste thette saa fforseett haffuer och med eders ville ske maa, skall jeg nest Guds hielp handle mig saa ymod hinne, att y eller nogen hinnes(!) skulle haffue mig ath beskylle. Kiere her Monns, saa er nu mynn ganske wenligenn bønn

och gode tro till eder, att y ville vell giøre och giffue mig ith gaatth suar her paa met thenne mynn tiener. Och skulle ieg seuffh haffue dragenn nør och mundligenn tald meth eder, menn nu haffuer Christenn Munck nyligenn bekommen breffue ffra mynn herre om thenne kriighs handell, saa att mand icke paa thenne tid kand komme her aff landett meth gode lempe, huorffor hand mig loffuett haffuer atth ville skriffue eder till her om paa mynne vegne etc. Kiere her Monns, beder jeg eder ganske gierne, att y icke fortencker mig, att jeg eder her om saa dristeligenn till skriffuer, menn jeg beder eder, som mynn gode tro er till eder, att y holler mig alting till thed beste. Jeg vill her mett nu och altid haffue eder thennd euige Gud befallendis. Skreffuett paa Agershus thend 24. augustij anno dominij 1569.

Hanns Pederssen met egen
honnd.

(Bagpaa: Spor af Seglet og Udskriften:)

Erlig och welbyrdiigh mand och strenge ridder her Magnus Gyldenstiernn ttil Sstiernnholm, myn synderligh gode wenn, gannsks wenligenn.

Tr. i Uddrag i (Norsk) Hist. Tidsskr. I, 505.

Udaterede Breve.

163.

U. D. og St. [1549—60].

N. N. til Mogens Gyldenstjerne¹⁾.

Brevskriveren opgiver Navnene paa nogle Mænd, som kunde indføres i Befalingsbrevet vedrørende en Trætte om to Byggesteder i Aarstad Herred.

Kiere herre, thesße eptterschreffne gode mendt, som meg siunis the kunde well tiene till adtt haffue wdj thett beffalningsbreff om the ij byggesteedt y Aarstadtt herredtt etc.

Item Laffue Wlstandtt, Claues Tott till Hiullebiere, Pouuell Huittfeldtt till Snestorp och Knudtt lude²⁾, landsdomere. Oc ther som y wele haffue flere, thaa er her Niels Jonbøn till Fyllinge³⁾, Olluff Jenbøn⁴⁾ till Demestorp, Axell Anderbøn⁵⁾ till Skottrup etc.

(Nedenunder: Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

At dy tager gamel oldyng tyl tennom.

¹⁾ Om Brevskriveren og om Stedet og Tiden for dette Brev kan der intet siges. Den eneste Grænse for Tidsbestemmelsen er den, at Jens Brahe Akselsen, der omtales i Mogens Gyldenstjernes Paaskrift paa Bagsiden, blev begravet i Januar 1560, Oluf Jensen Gere kendes endnu fra et kgl. Miss. af omtrent 20.—21. Oktbr. 1552, men det vides ikke, hvor længe han har levet. Da Knud Jensen Maaneskiold, kaldet Knud Jude, blev Landsdommer 1549, kan Brevet ikke være ældre end dette Aar, og Grænserne for Brevet kan derfor sættes til 1549—1560. Nogen Mark eller lign. med Navnet Viby, Sonden for Aarstad Kirke, er det ikke lykkedes at finde.

²⁾ Knud Jensen Maaneskiold, med Tilnavnet Jude.

³⁾ Niels Jonsen Svenske.

⁴⁾ Oluf Jensen Gere.

⁵⁾ Aksel Andersen Baden.

(*Bagpaa: Mogens Gyldenstjernes Paaskrift.*)

Jens Brade oc Knud Sparre haffue lat set 2 biige op pa Wybii marck, som lyger siinden for Asted kyrcke.

Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark. Indkomne Breve, udaterede.

164.

U. D. og St. [efter 31. Maj 1554].

Mogens Gyldenstjerne til Gustaf Olsson [Stenbock].

Han takker for den ham og hans Medbrødre i Elfsborg udviste Venlighed. Han har modtaget hans Brev af 31. Maj og vil efter Evne opfylde de deri fremsatte Ønsker. Hans Fæller er rejst til Kongen for at give denne Underretning om Mødets Forløb. Han giver Meddelelse om Krigsfolket ved Elben og Hamburg.

Myn wenlig helse nu oc altyd forsent met wor Herre. Kere her Gøstaff, siinderligen gode wen, nest ald tylbørlig tacksygelssse for møgen ere oc got, som i nu syste vdijs Elsborig meg oc myne metbrøder beuyt haffue, skulle i altyd befynde meg gans wyllig at forskiille, hues i myn macht er. Kere her Gøstaff, gyffuer ieg etter wenligen tyl kende, at etters scryffelsse er kommen meg tyl hande, som er scryffuet pa Elsborig ten 31. may¹⁾, lest oc forstandet. Først, kere her Gøstaff, som i gyffue tyl kende om tet tymer oc andre sager, som k. mt. af Suerig oc k. mt. vndersatter er for kort sket, skal blyffue tylfrydsstillet, sa meget meg muligt er. Tuo af myn metbrødere ere faren met alle erende tyl k. mt. oc tet gyffue hans k. mt. tyl kende, saa møget dy entten skryftlig oc miintlig behollet haffue, oc wy ander, som ouer same handel weret haffue, scryffuet met tenom. Tuyffeller inttet ter pa, k. høgmechtiighet skycker seg sa her vdy, sa ingen skal met rette kwne haffue hans k. mat. at beskiille. Icke skal tet helder feill feylle pa wor syde, wy wylle oc met

¹⁾ 1554, se I, Nr. 234.

største flyt her efter forfordere sagen tyl tet beste, som wy oc her tyl guordt haffue, sa wor høgeste oc største flyt ter vdy befyndes skal, pa tet god enyghet oc naborlig wenskab ma forøges io mer oc mer dysse ryger i mellom efter tet wenligen forbundt, bege k. mt.stetter selffer oprettet haffe, oc som nu syst os vdy Elsborig i mellom besluttet er. Kere her Gøstaf, wyl ieg icke forlade oc gyffue etter tyl kende, at her er kommen købmen hiem fra Lii-bech, syge for tydyng, at tet krygsfolck, som wor forsamlet wyd Eluen oc wyd Hamborig, skal were dragen tylbage ouer Elfuen igen, men met huad besked wyde dij icke at syge. Ieg tror, stederne gaffue denum pendinge. Inttet andet niit er her eller, en huor i wyde at bruge meg, skulle i fynde meg for etters wyllege wen.

(*Bagpaa:*)

Copy af tet bref tyl her Gøstaff Olluffsen.

Egenh. Konc. i Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark. Konc. og Optegnelser.

165.

U. D. og St. [Kolding, 8. Oktober 1558]¹⁾.

[Dronning Dorothea til Mogens Gyldenstjerne.]

Wir schickenn euch auch hirneben ein briff an doctor Jeronimus Thenner, wilchen vnser glipter herr vnd gemahel

¹⁾ Dette Brev fandtes i T. K. U. A. Lifland A II: Akter og Dokumenter vedr. Øsel og Wieck Stift 1558—59. Det bærer nederst paa Siden med Hans Grams Haand med Blyant følgende Paaskrift: „Dronning Dorotheæ bref af 1558 d. 8. Octobris.“ Brevet er derfor antageligt en Efterskrift til Dronningens Brev til Mogens Gyldenstjerne af nævnte Dag (se I, Nr. 374). Skriverhaanden er den samme som i Dronningens andre tyske Breve fra disse Aar til Mogens Gyldenstjerne, medens Dronningens danske Breve fra samme Tid er skrevet med en anden Haand. Brevet har ingen andre Paa-tegninger eller Mærker. Grunden til, at det er flyttet til T. K. U. A., maa være Omtalen af Dr. Thenner; det vides ikke, hvornaar det er flyttet. Det er nu lagt tilbage til sin oprindelige Plads ved Dronningens Brev af 8. Oktober 1558 til Mogens Gyldenstjerne.

mit den anden rethen nach Lifflandt abgefertigt hatt¹⁾. Begern gnedigst, ir wollet gemeltem doctor Jeronimo solchen brif strax vngeseumt behandigen lassen, dan vnserm herrn vnd gemahl viel daran gelegen, vnd jm fall, ob der doctor mit den andern rethen albereitt von Copenhagen abgereiset were, so wollet jr solchen briff mit erster furfallender botschafft widerumb anhero nach Coldingen in die deutsche cantzlej schicken vnd vberantworten lassen.

Wir begeren auch gantz gnedigst, jr wollett jngedenck sein, das wir den talck, wachß²⁾ vnnd epffel, darumb wir euch am negsten geschriebenn, mit dem ersten bekommen mugenn, dann wir denn talch vnnd wachß zu lichten vnd andernn alhie gantz hoch benottigett sein. Verhoffen vns, jr werdet vns damit willfarenn. Das erkennen wir mit allen gnadenn gerne. Datum vt in litteris.

166.

U. D. og St. [København, efter 29. Marts 1559]³⁾.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Der er kommet en Franskmand og to Svenskere fra Kalmar, de siges at skulle til den franske Gesandt. Han sender en Mand med dem.

¹⁾ Instruktionen for de danske Udsendinge til Liflandt Klaus Urne, Woydislaf Wobisser, Peder Bille og Hieronymus Thenner er udfærdiget 26. Septbr. 1558; deres Afrejse fra København fandt først Sted i Slutningen af Oktober.

²⁾ Om Voks, Lys o. a. havde Dronningen tilskrevet Mogens Gyldenstjerne 3. Oktbr. 1558 (se I, Nr. 372).

³⁾ Afgørende for Tidspunktet for Affattelsen af dette Brev er Meddelelsen om Franskmanden og de to Svenskere, der er ankommet til København fra Kalmar. De omtalte Personer er nemlig Karl Holgersson til Björkvik, Gustaf Johansson (3 Roser) og Charles de Mornay, som Kong Gustaf i Foraaret 1559 sendte som Gesandter til England. Kreditivet for dem blev udfærdiget 29. Marts 1559, og under 13. April 1559 skrev Kongen fra Vadstena til den svenske Gesandt i London Dionysius Beurresus om at støtte dem i deres Hørv. Da Gesandterne muligvis har faaet dette Brev

Stor mechtigste etc.

Gyffuer ieg etters k. mt. vdy ald vnderdanighet tyl kende, at her kom i aftes tyl biuden en Franssous¹⁾ siel fierde ned af Suerig, som haffuer en lattynske pasbort, liider pa Giiste lahansen oc Karl Holligersen oc same Fransois, at dy er vdsent at bestylle oc icke huaret²⁾). Nu er dy for^{ne} tuo, Göste Iohanssen oc Karl Holligersen, jnttet her mer, at ieg kand forfare. Dysse syge, dy er farn tyl søis fra Kalmeren. Ieg har ter tuyffel pa. Tenne Fransos har tient legatten³⁾ tyl forne, maske hand gør ennw, oc syger hand at wylle nu ten nest weyg tyl legatten oc ter, som etters k. mt. er, doch hand jngen breff eller befallyng har tyl etters k. mt. Nu lader ieg fordy en fiilligs met tennom at se, huad weig dy drager; wylle dy en anden weig en, som dy haffue ladet meg forstande, da har ieg bestyllet met karllen, tennom fiilliger, at formene tennom tend.

Egenh. Konc. i Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark. Konc. og Optegnelser.

167.

U. D. og St. [København, efter 29. Marts 1559]⁴⁾.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Han beretter om Flaadens Udrustning og spørger, om han maa laane Mandskab og Skyts fra fremmede Skibe og om Lybækkernes Stilling.

med, har deres Afrejse maaske først fundet Sted efter 13. April, men i alt Fald ret kort Tid efter 29. Marts 1559. Deres Ankomst til København falder saaledes antagelig i Foraaret 1559. Da det følgende Brev (Nr. 167) er skrevet paa samme Halvark som dette — hvert paa sin Side — er de formentlig skrevet omtrent samtidig og kan derefter antagelig begge dateres: efter 29. Marts 1559.

¹⁾ Charles de Mornay.

²⁾ D. v. s.: *hvert eller hvort* = *hvorhen*.

³⁾ Charles Dançay.

⁴⁾ Om Dateringen af dette Brev se Note ³⁾ til Nr. 166 ovfr.

Aller nadiste herre. Ieg achtter nu at lade met tet første vd lege pa strømen dy fyre orlags skyb, som er tyl red at løbe westwert vnder Norige at segelle mellem tette oc Helssyngør, tyl ieg fanger wyder beschien. Dy er vd fyt-talligt pa iiij manet. Dy ander orloges skyb wyl ieg lade rede tyl, tet aller meste meg mugligt er. Her wyl møget tyl. Ieg har skryffuit alle steds om øl oc brød at briige oc bage ouer alt landet oc scryffuit Claus Huytfeld¹⁾ tyl ter om. Badsmen oc biisseskiitter har ieg lat søge om, ieg førchtter, dy ere icke at bekome sa mange; om ieg ma lone af dysse fremet skyb bods men oc biisseskiitter oc skiit, met huad her fattes. Item malt oc oxe kød gør her wel behoff, tet er ryngte etc. Wyste ieg oc gerne, om etters k. mt. har nagen tuyffel pa dy Liiske, om dy lade rede nogene skyb tyl, om men ma gøre tennom ter noget hynder pa. Krystoffer Trund²⁾ men, ter blyffuer wel rad tyl oc gøre tennom afbreck. Huad etters k. mt. wyllig er, wyl ieg i ald vnderdanighet gerne rette meg eppter, oc wyl her met haffue etter k. mt.

Egenh. Konc. i Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark. Konc. og Optegnelser.

168.

Aarhus, Tirsdagen efter Jubilate, u. A. [18. April 1559?]³⁾.

Johan Friis til Mogens Gyldenstjerne.

Slutningen af et Brev, i hvilket Johan Friis taler om Skattens Betaling.

¹⁾ Landsdommer paa Lolland og Falster 1557 og Stiftslensmand smstds. 1558.

²⁾ Admiral Kristoffer Tronsen Rustung.

³⁾ Medens Teksten i dette Brudstykke ikke frembyder nogen Mulighed for Datering af Brevet, kan Mogens Gyldenstjernes to Paaskrifter paa Bagsiden maaske give et Fingerpeg, idet det vides, at Johan Friis (og Kongen) i Tiden omkring Jubilate 1559 var i Aarhus og derfra sendte Mogens Gyldenstjerne et Brev (Søndagen Jubilate, 16. April, se I, Nr. 460), i hvilket der tales om det fremmede Krigsfolk og om Bestilling af Penge.

.....
.....
oc skatten skal vere vdhe til sancte Hans dag mit sommer.

Her met teg Gud befalendis. Screffuet Aarhuss tiisdagen
effter iubilate. Tiiden er kort.

Johan Friis
tiil Heselagger.

(*Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

Her Magnus Gyllenstiern ritthere.

Om miint at bestylle.

Om tet fremet krygsfolck.

169.

København, Tirsdag efter Trinitatis, u. A. [1560?].

Johan Friis til Mogens Gyldenstjerne.

Han fraraader Mogens Gyldenstjerne paa Grund af dennes Helbred at tage til Stjernholm: vil han rejse, bør han dele Rejsen i to Dagsrejser.

Kere her Magnus, gode ven, ieg tror icke, at thu est saa forgetten aff teg, at thu drager her aff fraa docteren, bardskeren oc apoteken, før end thin sag bliffuer bedre end thend end nu er, thij ieg forffar, ath thu end nu kand huerken gaa eller staa. Ther som thu drager hiem oc teg noget tikommer(!), tha for thu docteren icke saa hastigt til teg, men apotecken for thu icke til teg oc møget anden bequemighet, thu kant haue her, som thu icke hauer paa Stierneholm. Viilthu endelig her fraa, tha

og som er forsynet med en Paaskrift af Mogens Gyldenstjerne, enslydende med den ene af de her foreliggende: Om tet fremet krygs folck. Det er derfor muligt, at disse to Breve kan være samtidige, afsendt med kun to Dages Melletrum. Dateringen 18. April 1559 bestyrkes ogsaa ved, at der under 17. April 1559 blev udstedt Skattebreve til alle Bønderne om en almindelig Landeskatt, som skulde betaales inden St. Hans Dag Midtsommer (se K. Brb. og V. A. Secher: CCD. I, S. 52).

far her aff paa en nat oc bestille teg en naleye (!) hoss en bunde oc saa hiem til Kopenhagen anden dagen, oc see, huor thet bekommer teg. Viilthu och drage hiid eghen thend same dag, thet kand thu oc gøre. Jeg vilde selff vel tale met teg, nu maa ieg jcke gaa vdi lucten. Gør vel oc biud meg til, huad teg selff tyckis her om, oc sig Anne godenath. Aff Kopnehagen sloth tisdagen(?)¹⁾ efter trinitatis.

Johan Friis til Heselager.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Danske Brandh van Wefferlin²⁾.

170.

U. D. og St. [omkring 31. Juli 1563?].

N. N. til Mogens Gyldenstjerne(?)³⁾.

Ich bitte aufs freuntlichste, Ir wollet ein salua guard

¹⁾ Læsningen af Dagen er usikker, idet der kan læses: trodagen, tiogdagen eller maaske: tisdagen. Aarsangivelsen mangler. Omtalen af Mogens Gyldenstjernes Sygdom kan næppe bruges til Fastsættelse af Tiden for Brevets Affattelse, da han jo var ret svagelig og navnlig var plaget af Gigt. Brevet er tidligere blevet sat til 1560, og ganske vist var baade Kongen og Mogens Gyldenstjerne i Juni d. A. i København, men noget virkeligt Holdpunkt for at datere Brevet 11. Juni 1560 synes der ikke at være.

²⁾ Thiset mener, at disse Ord skal opfattes som Adressen, og at Johan Friis med dette Navn betegner Mogens Gyldenstjerne. (Se herom: A. Thiset: Om og af gamle Breve, i Museum 1896 II, S. 173.) Navnet er taget fra Folkevisen om Kong Diderik og hans Kæmper, hvor en af Kæmperne kaldes Brand van Vifferlin, Brand her Veffuerlin o. lign. Det oprindelige Navn menes at have været Brand Vidferling, Sagaens islandske Tekst kalder ham Herbrandr hinn Viðförlí. I Overensstemmelse hermed hedder det i Folkevisen, at „han haver vandret saa vide“. Maaske sigter Johan Friis til Mogens Gyldenstjernes lange Udenlandsrejse i hans Ungdom. Betegnelsen Danske har Johan Friis føjet til Navnet. (Se iøvrigt herom: Svend Grundtvig: Danmarks gamle Folkeviser I, S. 67.)

³⁾ Denne Seddel, der er skrevet med en almindelig Skriverhaand og i ældre Tid er mærket med Aarstallet 1564, er antagelig henlagt ved de

oder hundertt drucken vnd mitt farben anstreichen lassen
vnd mir die mitt dem erstenn vberschickenn. Datum vt
in literis.

171.

U. D. og St.¹⁾ [før 9. Okt. 1564].

*Sofie Mogensdatter Gyldenstjerne til Anne Sparre Mo-
gens Gyldenstjernes.*

Hun beder Moderen henvende sig til Faderen om forskelligt Tøj til hende.

Myn alerkieriste moder, tacker ieg eder saa ganske giernne ffor allt gaatt, som y mig altid giortt oc beuist haffuer, oc ffor ald moderlig wellgiernig. Min alerkieriste moder, er min ganske wenlige bønn tiill eder, atty wiile well giøre ffor Guds skyld och were mig itt gaatt bud tiill myn kiere ffader, thett hannd wiill well giøre oc giffue mig nogett tiill en ffæris kiortel²⁾ oc en stackett koffue, oc y viile well giøre, mynn alerkieriste moder, oc giffue mig nogett leritt tiill sercke oc nogett rætett(?) tiill halsklær, oc beder ieg eder ganske giernne, atty wiille vell giøre oc giffue mig j alne sortt sagen tiill ærmer tiill den sorte sagen kiortell, den vide, oc j alne tiill den leffuer ffare viide kiortell, oc tiill ærmer. Min alerkieriste moder, bliffuer icke vred paa mig, for ieg schriffwer eder saa dristiigt tiill. Ieg beffaler eder den almighty Gud, hand for sinn kiere sons skyld beuare

kgl. Miss. til Mogens Gyldenstjerne, fordi han i et kgl. Miss. af 31. Juli 1563 faar Ordre til at lade trykke endnu 200,000 farvelagte Salua guardj (II, Nr. 214), hvorpaa han Dagen efter svarer med at sende dem, der allerede er færdige. Hvem der har skrevet Sedlen, og om den har været sendt til Mogens Gyldenstjerne, kan næppe fastslås.

¹⁾ *Det eneste, der kan ses om Brevets Affattelsestid, er, at det er skrevet før Moderens Død 9. Okt. 1564.*

²⁾ *Færidskjortel, Rejseskjortel (?).*

min kiere ffader oc eder længe att leffue mett oss, helbred
oc glade.

Sophie Gylenstiern.

(*Bagpaa: Mogens Gyldenstjernes Paaskrift.*)

Soffyes breff tyl hends moder scryffuit.

172.

Nyborg, Tirsdagen næst efter St. Dionysii Dag [10. Oktober 1564?]¹⁾.

Sibylle Gyldenstjerne Eskil Gjoes til Mogens Gyldenstjerne.

Hun har modtaget Faderens Skrivelse til Eskil Gjoe om det resterende Øl fra Lenet. Brevet var aabnet og en Seddel, som skulde ligge deri, manglede. Fogden skal undersøge, om der mangler noget Øl, og snarest sende det. Hun beder om, at Skriveren maa blive sendt tilbage fra København snarest.

Myn hierte kere fadir. Vill iegh nu lade ald tilbørlig tacksigelse bestaa paa thenne gang, for tiden falir sig nu saa kortt, oc thete bud hastir nu saa fast. Kere fader, giffuer iegh eder venlig till kende, att ederz skriffuelse kom hid y syndagz, som y haffde skriffuett Eskild till om nogett øll, som her skule staa tilbage aff thett, her bleff brøgett y landett, oc y skriffuer, att ther skule lige ien sedell yndin y edirz breff om saa møgett øll, som vor frem komin. Nu giffuir jeg eder ganske venlig till kende, att then tid ederz breff kom hid, tha var thett

¹⁾ Da Sibylle Gyldenstjernes Ægtefælle Eskil Gjoe overtog Nyborg Len fra 1. Maj 1562, maa Brevet være skrevet efter denne Dag. Det maa endvidere være skrevet før Aaret 1567, da Mogens Gyldenstjerne under 30. Januar fik bevilget sin Afsked. I Aarene 1562—63 og 1565—66 synes der ikke at være udstedt noget Kongebrev til Eskil Gjoe om Levering af Øl, derimod er der under 3. September 1564 udstedt kgl. Befaling til Eskil Gjoe og fire andre Lensmænd om i deres Len at indkræve det Øl, som Bønderne endnu resterer med. Der er saaledes en vis Sandsynlighed for, at Sibylle Gyldenstjernes Brev er skrevet Tirsdag den 10. Oktober 1564.

slett offuit, ther vor heller ingen sedell y ederz breff. Kere fader, saa skall fogedin forhøridtt ale vegne, om her staar nogitt tilbage, oc fly thett frem dett alerføste mueligtt er. Iegh beder eder oc saa gerne, att y vilde gøre vell oc fly thett saa, att skriffuerind, som er nu y Køffwinhaff, kunde kome hiem mett thett alirføste mueligtt er. Then almechtigste Gud vill ieg haffue eder beffalindett. Ex Nybore mett hast tizdagen nest efftir sancti Dyense dag.

Cebile Gylinstiern.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Erlig oc velbyrdig mandt och strenge ryder her Mोगinz Gylinstiern tyll Stiernholm, min kere fader, ganske kerligen tyllskreffuit.

173.

Landskrone, u. D. og A. [Juni—Juli 1564].

Kristoffer Andersen Grip¹⁾ til Mogens Gyldenstjerne.

Da Mogens Gyldenstjerne har tilbudt at forstrække ham med Penge, beder han om et Laan paa 100 Dlr.

Salutem. Kiere her Moenß, gunstige gode wenn, effter en tilbørlig tacksigelse för all ehre och gode wilie hade ieg mich wel förseht ath kunne herr saa vtrøtte min sach effter min legenhet, ath ieg ingen met min widertorfft maatte were beschwerlig; men effter ieg saa ofte haffuer hört aff eder, athi saa fründtliche haffue besinnet min legenhet och aff en frij god wilie anbudhit mich noghen forstreckning, derfore (hvor eder legenhet nu saa wore paa denne tidh) athi uden beschwering wille vndsete mich ic daler paa en forsagd tidh, daa wille jeg saa forware eder, för en jeg her aff färdis, ath hvor Gud tecktes

¹⁾ *Da den svenske Admiral blev taget til Fange 1. Juni 1564 paa Makalös og Fru Anne Sparre døde 1. Aug. 1564, maa Brevet være skrevet mellem disse Yderpunkter.*

mich haffue liffuendis hellir dödh, daa skulle ligewell eder betaling were wis i penge heller jordegodz. Vm eder legenhatt icke saa är, beder jeg paa dhett fryndtligist, i wile icke tage mich til mistücke. Eder wenn och tiener all min tidh. Eder sampt ederss erlige och dygdesame husfrv Gud almectig befallendis etc.

Christoffer Andersen.

(Bagpaa: Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Her Crystoffer Anderssen paa L.krone.

Her Crystoffer Anderssen.

174.

U. D. og St. [Lübeck, 1564—66?]¹⁾.

Didrik Timmermann til Mogens Gyldenstjerne.

Han spørger, om han skal levere det lovede Krudt. Hvis ikke, beder han om at faa det at vide.

Mynen ganß willigen vnde stedeß boreyden denst tho vorn. Gestrenger vnde erenthfester her, ick hebbe i. s. am iungesten geschreuen, dath ick in erfarunge kome, Steffenth Loeytze sick in dath rike tho bringen vorpflicht hette vp dath voriar eyn themlike summe krudeß, vnde nach dem ick my thegen i. s. vorsehe eyn laste edder 4/5 tho leueren gar gerne mit leue, so achte ick doch, de wyl i. s. by dem suluigen so ffoele tho bekamende, welch also men tho behof dußeß krigesß noedich hefft. Warth men myneß krudeß nicht von noeden hebben, so is myn ganß ffrum(?)²⁾ bede, i. s. willen wol don vnde my mith dem ersten, so id dem hern nich besuerlich wer,

¹⁾ Der kan intet sikkert siges om Dateringen. Brevet ligner meget Brevet af 14. Jan. 1566 (se ovfr. III, Nr. 5), og kan derfor godt være fra samme Tid, men da Breuskriveren allerede i 1564 skrev om Levering af Krudt, kan det ogsaa være skrevet tidligere.

²⁾ Læsningen af det sidste Bogstav er usikkert.

my weten laten, wo men id mith dem krude wil gehalten hebben, woe men id bogerth edder nich, vnde dath ick mith der betali[nge]¹⁾ nicht muchte vorsumeth werden. Kan ick dem herrn wyderum tho willen sin, do ick tho aller tith ganß gerne vnde wyl hir mith i. s. Got befofen hebben. Datum ilich per me.

I. s. ganß williger
Dyrick Tymmerman.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Dem eddelen gestrengen vnde erenthfesten herren Magno Guldenstern, k. m. statholder tho Kopenhagen, meynem gunstigen herren, denstlich.

175.

U. D. og St.²⁾. [*Helsingør, 1564—67*].

Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Søtønden paa Trindelen er bragt til Helsingør; den bør snarest udlægges igen. Fyrligten paa Kullen maa snarest gøres færdig for at undgaa Vanskeligheder med Skipperne. Om Fyrene paa Skagen og Anholt.

Kiere her Mogens, ær then tønne, som laa paa then grund hooss Lessøø, kaldes Trindelen, j thenne store storm ther aff dreffuen oc taghet land paa Lappe sand³⁾, og ieg haffuer ladett biergen, oc staar paa landett hooss toldboden⁴⁾; huad raad ær till att føren dijdtt igen, wille

¹⁾ *Kanten af Papiret er beskadiget.*

²⁾ *Sedlen er uden Underskrift eller anden nærmere Angivelse. Paa Bagsiden en Klat Voks uden Seglaftryk. Det eneste Holdepunkt for en Datering af den er Omtalen af Jørgen Sehested. Denne var Lensmand paa Krogen fra 1564 til 1567, da det lagdes til Frederiksborg Len. Sedlen er formentlig skrevet med Henrik Mogensen Rosenvinges Haand og har sikkert hørt til et af hans Breve til Mogens Gyldenstjerne, men til hvilket, kan ikke oplyses.*

³⁾ *Lappegrunden, Nord for Helsingør.*

⁴⁾ *D. v. s. i Helsingør.*

j være fortenckte, thij ther ær stor machtt paa liggendis, oc her ær ingen schuder att bekomme, lencken ær oc forstackett; waare ther raad hooss ether till iern att sende hijd oc schriiffue Jøren Sested, hand lode forlengen en fagn.

Item wille j oc betenke om then fyer krone, som schulle til then løchte paa Kullebiery, att hun bleffue ferdigtt, waare storligen aff nøden. Thæ schippers besuere them att giiffue fyer pendinge oc siige, thæ see engen yld; ther maa tenckis raad tiil, att thæ icke beklage them j haaffuett, oc konge^e matt. bliffue saa besuerett met schriiffuelse. Thæ siige, att paa Schagen oc Anholtt fyres icke lenger end till mindnatt etc.

176.

U. D. og St. [København, efter 1564].

Hans Durringer¹⁾ til Mogens Gyldenstjerne.

Da han af de i hans Akkord fastsatte 50 Læster Smedekul kun har faaet 18 Læster, beder han om at faa de resterende 32 Læster.

Gestrenge ernuesste herrn, meine vnnderdiennstlicheit zuuor. Die hohe notturfft treibet mich eur st. anzulangen, deßwegen gantz vnderthenlich bitende, solch mein suppliern in gnaden annemen, audiens vnnd genedigen be-

¹⁾ *Det er muligvis den Plattenslager fra Nürnberg, der, efter hvad der nævnes i et kgl. Miss. af 5. Marts 1562 til Hertuf Trolle, i et Brev til denne har meddelt, at han med det første vil komme ind i Riget og medtage 2 Hammersmede og en Tømmermand, der har Forstand paa Møller og Vandkunster. I K. Brb. forekommer i 1565 en Plattenslager Hans Dornitzer (se K. Brb. 6. Febr. og 28. April 1565), der maaske kunde være den samme, men der siges intet om, at han er Thüringer. At han er identisk med den i ovennævnte kgl. Missive omtalte Plattenslager fra Nürnberg, fremgaar af, at han siger, at Hertuf Trolle paa Kongens Vegne har antaget ham som Plattenslager. Da han omtaler Frans Brockenhuus som „domalen schlossherr“, maa Brevet være skrevet efter 1564.*

scheid darauf volgen lassen. Vnnd namlichen zweyfelt mir nit, e. st. tragen genediges wissen, welcher gestalt mich herr Herloff Trolde, amaral etc., von wegen kon. mat. fur ein blatenschlager angenommen hat vnnd in solcher vergleichnus vnnd accordation funffzig last guete schmid kolen zue einem anfang von wegen irer mat. belofft vnnd zuegesagt, durch welches beuelch mir auch Frantz Brockenhus, so domalen schloßherr gewest, des lxij jars xvij last geantwurt hat mit vermeldung, das ich also zufriden sein solle, dan grosser mangl an kolen verhanden were, vnnd in dem das besser zeit damit verhanden, solte mir der rest, als namlich xxxij last, auch volgen vnnd zuegestellt werden. Dieweyl ich dan, st. herrn, nicht mehr dan obgedachte funffzig last kolen haben soll, ward solchs in meiner bestallung nit specifiert, sonder allein die jarlichen besoldung vnnd vnderhalt begriffen. Deßwegen e. st. gantz vndertheniglich bitende, die wollen gnediglich gerüehen vnd beuelch geben, damit ich vermelten rest in diser meiner høihsten noth mit dem ehesten, so möglich, bekommen möge. Das steet mir vmb e. st. vnnd g. in aller vnderthenigkeit zuerdienen, auch in derselben diensten ieder zeit geflissen sein will

e. st. vnnd gunsten

vnderthenigister

Hanns Duringer,

kn. mat. blatenschleger.

177.

U. St. og D.

Hans Skougaard¹⁾ til Mogens Gyldenstjerne.

Han ved ingen Besked med, at der er en Mand fra Deventer, som venter paa et Brev til Johan Falckner.

¹⁾ Sedlen, der vel har hørt til et Brev, er skrevet med Hans Skougaards Haand, men hverken Tid eller Sted kan fastsættes af Indholdet. I ældre Tid er med Blyant paaskrevet: 65.

Kiere her Magnus, i byuder mig till om en aff Deuenter, som haffuer tøffuitt i viij dage effther schriuelse till Johan Falckner, oc jeg wed ther aldz ingen bescheed om. Er thet min schyld, wille i lade mig wiidett, tha schal jeg corrigere meg selff. Gud befaler jeg etther.

178.

a.

U. D. og St. [København, ca. 1565]¹⁾.

Mogens Gyldenstjerne til Jens Holgersen Ulfstand m. fl.

Kongen sender Krigsfolk til Undsætning for Elfsborg. Adressaten skal angribe Fjenden fra sin Side. Kristen Munk har ligeledes faaet Brev. Om de jydske Knægte.

Tyl lens Halligersøn²⁾ pa Bahus, at k. mt. sender nu syt krygsfolck tyd op om Elsborig tyl at vndsette; at hand sancker syt folck oc gør, huad hand kan pa ten syde.

Jeg har oc skryffuet Crystiern Munck tyl, i lyge made har ieg k. mt. befallyng her pa at scryffue etter tette tyl. At hand har taget dy jiidske knechte, tiickes meg icke at were radeligen for fyttalligen skiild, vden hand wyd at bruge tenom vden husset etc.

b.

U. D. og St. [København, ca. 1565].

Mogens Gyldenstjerne til Skibshøvedsmændene.

¹⁾ Det foreliggende Konzept er Udkast til flere forskellige Breve, hvilket i Koncepten er angivet ved Mellemrum mellem de to første Breve, medens det tredje er skrevet paa den anden Side, og Noten om Svaret til Abbedissen i Maribo er skrevet paa langs i Margenen. Da dette sidste formentlig hentyder til Brevet fra Margrete Urne af ¹⁹/₂ 1565, og da Kristen Munks første Hustru Else Ulfstand døde senere paa Aaret, maa Brevet kunne sættes til 1565, hvilket ogsaa kan passe med Omtalen af Elfsborgs Belejring. Brevene er her adskilt ved et mindre Mellemrum, Adressaten og Indholdsangivelse og betegnet som Numrene 178 a—c, men de er alle, som sagt, skrevet paa samme Blad.

²⁾ Jens Holgersen Ulfstand, Høvedsmand paa Baahus, † Sept. 1566.

Han har skrevet til Jens Ulfstand og Kristen Munk om Undsætning af Elfsborg og om Angreb paa Fjenden.

At scryffue dy skybs høsmend, ieg har fanget teris scryffels, Anders Fønbo har ført meg, at ieg har scryffuet Jens Vlstand tyl oc Crystiern Munck om krygs folcket, som nu opdrager, at dy pa teris syde oc af ten macht, dy kwne af sted komme, tylhielpe, at Elsborig blyffuer vndset oc fynderne gøres afbreck. Kunde men drage langs op at elffen oc øde lege, tiickis meg wer radeligen.

C.

U. D. og St. [København, ca. 1565].

Mogens Gyldenstjerne til Kristen Munk.

Kongen sender Undsætning til Elfsborg. Kristen Munk skal angribe Fjenden. Mogens Gyldenstjerne sender ham noget Krudt. Erik Brockenhuus kan sige ham nærmere Besked. Den franske Legat har forhandlet om Fangerne.

Et breff tyl Crystiern Munck, at k. mt. sender syt krygsfolk op at vndsette Elsborig.

At hand met tet folck, han har, bruger seg entten tyl land eller wand etc.

Sender ieg hanom 2 t^r krud, doch her er icke got wal ter.

Erick Brockenhus¹⁾ kand nu hanom iidermer sijge hanom ald besked.

At tacke for alt got oc for syn skenck, hand meg met Erick send har; wyl tet forskiille.

At syge hiistruffuen²⁾ gode nat.

At ten franssois legat³⁾ er igen kommen; taller om dy fange, som bliffuer hijt sent. Erick kand syge hanom iidermere.

¹⁾ Erik Brockenhuus Ejlersen til Strøm, som vist 1564 havde tjent Kristen Munk og 1566 fik Mandal Len.

²⁾ Sikkert Kristen Munks første Hustru Else Ulfstand, som døde 1565.

³⁾ Charles Dançay.

(Nedenunder med en anden Haand:)

Magnus Guld.

(I første Sides Margen staar med Mogens Gyldenstjernes Haand:)

At scryffue abudtdyssen i Marybo suar¹⁾).

Egenh. Konc. i Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark. Koncepter og Optegnelser.

179.

U. D. og St. [1565?].

[Adolf van Brouwyler]²⁾ til Mogens Gyldenstjerne.

Han beretter om sine Bestræbelser for at efterkomme Kongens Befalinger om Udrustning af et Skib, om Vanskelighederne ved at skaffe Skib eller Mandskab, og om hemmelige Forhandlinger mellem Svenskerne og Hollændere.

Memoriall mir beweist.

Item anfencklich wie ich zu Amsterdam kommen, auff parschen, vm de dingenn zu bestellenn, kon. may. meyn genedigster her mir vfferlechtt, bynn ich in erfarenge kommen eyn capethein, mit namen Meinert Fryss, ihnn Roustuck, iss sich ihnn de Westsee zu begeben. Do haben ich mich auch nicht willenn soumen, zunder bin eilens nach Selant gereist vm auch eyn scheiff zu rousten vnd weiderstant dem zu thoen laut meiner bestellunck, von kon. may. bekommen haben. Zem lestenn hat mich der burgemeister zu Enckhousen, mit namen Adrean Fredrickson, vnd syn broder, genant Frederick Symonsson, bericht, we ich sulcher dingenn moussich gheyn solte, eyn scheiff zur orlouff zuzuroustenn, ich hette dan erlouffenis von

¹⁾ Formentlig Margrethe Urne, der havde skrevet til Mogens Gyldenstjerne 19. Febr. 1565 (se II, Nr. 482).

²⁾ Brevet, der hverken er underskrevet eller dateret, er efter Mogens Gyldenstjernes Paaskrift fra Brouwyler, fra hvem han har faaet en Del andre Breve i 1559, 1560 og 1565 (se I, Nr. 519, II, Nr. 86, 528, 529 og 539). Sproget er af lignende Art som i de nævnte Breve, Skriften ligner noget Skriften i Brevet II, Nr. 529. I 1565 var Brouwyler i Amsterdam.

den hoeff¹⁾ von Brabant, sunss wurde ich leiff vnd guth verburdt habenn, dann sey nemans heir sulchs gestanden. Darauff ich ihm huchlich gedanck vnd gebeden, anderen auch nich gestanden, darruff sey mir de hant gegebenn, sulchs nicht thoen willenn, zunder imfall was vernemen, de selbige straeffenn eynd ander en exempell der an numen solten. Middeler weile begheiff sich, datt etliche bobenn²⁾, woll geroust mit buxenn³⁾ vnd stourmhoubenn vnd ander gewer, sich ihn eynd klein bodt begebenn nach ihrenn mitgesellen zu reissen gen Haderwyck int lant von Gellern, daer sey ihr capethein bescheidet hatt; disse boben werden verspeiett, vnd stracks kricht der scholtis⁴⁾ de principalen gefangen, daer vnder einer, mit namen Dirich Arsoen, eynd burger zu Bremmen, wilcher zu Rostyck gesetzten hatt vnd aussgebroichen iss durch hülff seiner hausfrauwen, zu lanck zu verzellen⁵⁾. Disser selbig hatt bekant, we sey sich zu Haderwick bescheidenn habenn vnd daer heymmelich zu scheiff auff kouffartz ghein wollten. De heren von Enckhousen haben eilens daer hyn geschrebenn vnd sey gewarnnet. Strachs haben sey allenthalben vm gehourt vnd denn capetein, genant Meinert Friss, forr eynden von Schwoll burdich, genant Feldthousen, vnd andere merh gefelcklich(!) genommen, de ander sint der von komen, all nacketichge bobenn. Ihn zoma: de herren von Enckhousen haben mir verheissenn, im fal kon. may. begerende iss, ihr bekentenis strack vber zu senden etc.

Item hardt bey Hornen vnd Enckhousen leicht eynd statt in Hollant, genant Alkemar. Daer⁶⁾ hatt eyner, genant

¹⁾ *Orig. har hoff med overskrevet e.*

²⁾ = *buben, knægte.*

³⁾ *Bøsser.*

⁴⁾ *Scultus = Foged.*

⁵⁾ *Holl.: vertellen, fortælle.*

⁶⁾ *Orig. har dar med overskrevet e.*

Roussenberger, dess Schweden canceler, eyn fin klein hauss leigende. Disser selbiger hatt heymelich mitt den herren von der statt gehandeltt, der gemeyn geschudtz vnd aartholorey bekommen hatt vm eyn sicher geltt ader sulchs weider zu schaeffen. Ditt selbige geschudt hatt er alles in eyn schiff gedhaen vnd daer auff beir vnd hollensche keiss gelachtt¹⁾, wilchs seyn nester naber, gegem ihm vber wonnende, mir auff dem wagen ihnn beywesendem Friderich Symessoen, eyn rath her vnd thoen vnd laessen der statt Enckhoussen iss, vngefoddert verzaltt hatt, vnd daerbeneben gesachtt, de gemeynen burger nicht woll dermit zu friddenn syntt vnd im fall wat auff stunde, gar vbel geroust werenn. Ditt kan ich allezeit guth thoen vnd mit den h. beweissen, iss auch ganss ruchbar ihnn der gansche statt. His satis.

Item der iss auch heymmelich vergarderenge fur handenn vnd fill gagens vnd reidens, insonderheit bey hertzich Erich²⁾, wilcher gerne vat³⁾ thoen solte, im fall kuntte.

Item ich haben eynen, genant Johan Golt, dess herren doctor Golt sein bruder, fur zeiden kon. may. gedienet hatt, befelch gegeben auff meine kosten daer zu leigen, nemlich ihnn Brabant, daer alle de herren bey enn eyn soullenn seyn vm vernummen, was dervm gheidt, vnd dann stracks sich zuwerfougenn nach Jasper Foucks zu Bramstedt, daer ich ihm weiders alle gelegenheit von wegen kon. may. zuschreibenn will.

Item weider iss der noch wat fur handen von etlichen leuden, an noit zu schribenn.

(Paa Bagsiden med Mogens Gyldenstjernes Haand:)

Anamet ten 20. iunij
von Braweiller.

Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark. Indk. Breve, udaterede.

¹⁾ *Gelegt.*

²⁾ *Hertug Erik af Braunschweig-Calenberg (1528—1584).*

³⁾ *D. v. s.: wat = noget.*

180.

Bryssel, 7. Juli [1566.]¹⁾.

Mogens Mogensen Gyldenstjerne til Mogens Gyldenstjerne.

Han har ikke modtaget Brev eller Penge fra Faderen og beder ham ikke sende mere, da Folkene er falske. Hans Herre hader ham og er altid utilfreds. Folk dér kan ikke lide fremmede, navnlig paa Grund af Krigen. Han beder om at maatte komme hjem og beder om Svar med samme Bud.

Sønlig, kiierlig hiilsenn nu och alltiid forsentt med Gud, Wor Hierre. Kiierre fader, maa y wiide, att meg liider well, Gud almectigste vnde meg dett samme tiill ederr att spørge. Kiierre fader, betackeiier iieg eder for alt gott, som y meg alltiid giortt och beuiist haffuerr, huilkett iieg alle mine dage ganske giierne forskylle wiill, huiilkitt y min riinge macht och formue vere kand. Kierr fader, giiffuer iieg eder sønliigenn tiilkende, dett y skulle haffue skriifuitt meg tiill och sendt meg naane penninge, saa giiffuer iieg eder sønlliig tiil kende, att iieg haffuer inttet fangett dennem; saa tør y intiidt sende meg merre tiill, thii her er saarre falst folck y dette her landtt, de loffuer endt mægitt gott, men de holle liidett affuiit. Jeg haffuer inttedt fangett saa godtt endtt herre, som y ttro. Handtt hade[r]²⁾ meg mer, endt dett hand elsker meg, iieg kandtt aldrii thiiene hannom tiill tacke, gør iieg ille eller well; thii diisse folch her y dette landtt de maa iingin fremmede liide, Thyske eller Danske, andre endt dennem sell, besynderliig for denne krii skyltt, her er kommenn y d[e]tte her landtt. Stunnim gor iieg barfod och stunnim har [ie]g sko, och ieg kandtt inttitt lerre andet hos hannom end iit slemtt sprock, thii handtt bor her y itt landt, som heder Flander, om y haffuer hørtt siige

¹⁾ *Mogens Gyldenstjerne var i 1560 i Kost hos Mester Anders i Roskilde og var dengang vel omkring 12 Aar gammel. Hans Ophold i Bryssel falder derfor vel næppe før tidligst omkring 1565.*

²⁾ *Hul i Papiret. Brevet er beskadiget i Folderne.*

affuitt. Kiierre fader, saa beder iieg eder for Guds skyldt, dett y wiille forbar[m]e iier offuer meg och lade meg komme hiiem tiill mitt ferne land vdiigen. Kiierre fader, skall y iinttid hørre eller spørre andett tiill meg end end(!) dett, som gott er. Kiierre fader, gør wel och skriiffuer meg tiill wdigenn mett dette same bud wdigen(!), thii handtt kommer hiid tiilbage wdiigen. Kiierre fader, wed iieg in-tiid synderliig att skriiffue eder tiill paa denne tiid, men wiill nu och alttiid haffue eder den almegtiiste Gud be-falindis baade ti[il] liiff och siiell, sparre och beuare eder lenge. Dattum Bryssell den 7. dag iulius.

Monns Gyllenstiierne.

(Bagpaa: Seglet¹⁾, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:.)

Erlliig och welbyrdiig mandt her Magnus Gyldenstiierne tiill Stiernholm, min kiierre fader, sønliigenn tiilskriiffuitt.

Monsses breff, annammet 3. jullij (!).

181.

U. D. og St. [1566—67?]²⁾.

Mogens Gyldenstjerne til Holger Rosenkrantz Ottesen.

Han klager over sine store Tab og sine store Udgifter under Krigen og beder Holger være ham behjælpelig med „at komme med Lempe herfra.“

Kere Holliger, frende oc ganske gode wen, beder ieg teg, attu wylt were ubesueret oc lesse tenne skrijft, som her eptter fiillger, oc forstande myn legelighet etc.

Tet begyffuer seg, syden tenne feide met Suerig er

¹⁾ *Seglet er en Klat Voks med paatrykt Papir, hvori der med en Dolke-spids er trykt Mærker.*

²⁾ *Det lader sig vanskeligt afgøre, hvor og naar dette Brev er skrevet. Formentlig har Mogens Gyldenstjerne, da han skrev Brevet, endnu været Statholder i København, og Brevet er da maaske en Bøn til Holger Rosenkrantz, som stod Frederik II meget nær, om at udvirke hans Afskedigelse paa en lempelig Maade. Maaske kan det ansættes til Slutningen af Aaret 1566 eller Begyndelsen af 1567.*

begiint, er jeg kommen om, hues som ieg skulle haffue oc holle meg af bad[e for]lenijng¹⁾) oc eidom.

Ten beste rentte, ieg hafde, la i Hallen forlenyng oc mît eget arffue gods en part, ter for ieg nu jnttet af.

Helne kyrucke bleff meg frakomet 8 t^r smør met 23 garde skau gods, tet beste, ter la tyl, som myn sallige herre haffde forlenet meg met.

Ter lyger noget gods vdy Blegyng, hør tyl Helne kircke, tet er oc forbrent oc øde lagt af dy Suenske. Ieg far ter jnttet af.

Tet andet gods her i Skane, som lyger ennw tyl Helne kyrucke²⁾), oc mit eget arufe(!) gods er sa fforderffuet, at dy haffue skiit jnttet igen at leue af, myndre at gyffue meg etc.

Sameled[i]s er nu alle myne tienner³⁾) for deelt i blant riitter oc lands knechtte, at dy føge kunde skøde meg, at ieg har en ryngge tyng at holle meg oc myne børn met, som dagligen kreffue.

Jeg har i ald tenne feide hollet 2 myne sønner met heste oc folck hoes riitter oc landsknechtte, har wel kostet meg bade heste, daler oc andet etc.

Myn søn Henrick har alt tydt wert met riitterne.

Myn søn Franssuskus war ten første sommer vnder Packmors fencken for Elsborig oc pa Elsborig, sa lenge hand war ter, og syden fulde hanom tyl skybs. Nu har hand wert met riitterne pa tet tog, syst wor ind i Suerig, tyl hest⁴⁾).

Har ieg oc hollet tiuge riist heste pa manet sold, 10

¹⁾ Hul i Papiret. Dette er beskadiget tværs over Midten.

²⁾ Bemærkningerne om Helnekirke synes at tyde paa, at Mogens Gyldenstjerne da endnu havde dette Len, som 2. Maj 1567 overdroges til Bjørn Kaas.

³⁾ Maaske sigtes der til den store Udskrivning af Bøndersoldater i Januar 1565 (12.000 Mand).

⁴⁾ Efter Sønnernes Brev i Slutningen af 1566 er det antagelig Togtet 1566, der tales om.

daler paa huer hest om maneden, oc holt tenom 4 eller 5 mantneder.

Haffde ieg 4 heste selluff met for Halmsted, ten tijd kung Erick¹⁾ drog ter fra; tenom fijck ieg icke alle hiem igen.

K. mt. har ieg forstragt sølluff oc penninge, alt huad ieg har kundtt lagt meg tyl gode alle myne dage, oc nu komet i tette store løfte, som tu oc erst vdy. ieg førchtte, tet wyl blyffue meg en lang waresdes forderuff etc.

Alt hues jeg har guort fremfarner konger for tienste oc nu i tenne tydt har guort, d[er?] och nu inttet godt nødtet at, nu ser ieg meg her ingen forbedering, at jeg eller nogen aff myne kunde niide tet noget got at, oc nu be-siinderligen, men dysse nii regentter²⁾ er kommen sa høgt i spyllet etc.

Gud wyd, ieg har ingen forbederryng haft her enten tyl meg eller mit folck huerken at flyde eller lyge pa, vden ten mad wy haffue edet, oc ten har ieg taget, som hand kom skrøbeligen nog iblant.

Nu beder ieg teg, kere Holliger, du wylt gøre som en wen, ieg mest forlader meg tyl oc delle tynne gode rad met meg oc wer meg be[h]juelpeligen at kome met lempe her fra³⁾ oc [we]r her eptter for meg selluff oc vbesueret met tiinge oc tienste. Tet matte achttes oc anses, at tet er bortte, som jeg skulle gøre tienste vd af, sa ieg har set tyl alt tet beste, ieg har haft, siil, penninge oc gosset met af tet beste, som skal fyndes i sandyngen, oc tu wylt, kere Holliger, nu gøre her vdj, som ieg teg tyl troir. Kunde ieg nagen tydt tienne teg, da skal wyllen

¹⁾ Kong Erik laa selv for Halmstad fra 23. Okt. til 6. Nov. 1563.

²⁾ Hermed sigtes maaske til den hjemvendte Peder Oxe og hans Tilhængere.

³⁾ Hvad der menes, er uklart; maaske udtaler han et Ønske om at blive fritaget for Stillingen som Statholder i København, fra hvilken han afløstes af den hjemkaldte Peder Oxe.

wer god, kende Gud, som ieg teg altydt wyl haffue be-
fallet etc.

Mogens Guldenstiern
ritter.

Konc. i Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark. Conc. og Optegnelser.

182.

U. D. og St. [Lübeck, 15. Januar 1567?]¹⁾.

Steffen Loitz til Mogens Gyldenstjerne.

Han har i nogen Tid ikke været i Stettin. Han har givet Ordre til Betaling af Mogens Gyldenstjernes Tilgodehavende. Hvis denne ønsker Varer i Aar, bedes han give Besked i god Tid.

Auch gonstiger herr vnnd freunndt, jch kan e. g. nicht verhaltenn, das ich eine zeittlangk vber nicht bin zu Stettin gewesen. Nu vormercke ich, das e. g. noch ein rest von denn vergangenem osteren euch hinderstelligk ist, so

¹⁾ Denne Seddel er øjensynlig en Efterskrift til et af Steffen Loitz's Breve. Til nærmere Bestemmelse af den ses kun, at den er skrevet nogen Tid før Paaske, og at Steffen Loitz ikke er i Stettin. Fra Indholdets Side passer Brevet bedst til hans Breve fra Aarene 1566 og 1567, derimod ikke til de tidligere Breve, idet han først i Brevene fra 1566 (7. Decbr. Nr. 109 og 9. Decbr. Nr. 110) taler om Varer til Island, men da disse er dateret Stettin, kan denne Seddel ikke være Efterskrift til dem. Det kan den derimod nok være til Brevet af 15. Jan. 1567 (Nr. 115), i hvilket han ikke taler om Varer til Island, hvorfor en Tilføjelse herom i Efterskriften i Tilslutning til Forespørgslen herom i Brevene af 7. og 9. Decbr. 1566 er ret naturlig. Af tidligere Breve er Brevene af 24. April 1560 (II, Nr. 55) og af 7. Juni 1564 (II, Nr. 302) paa Forhaand udelukket, da de er dateret Stettin. At denne Seddel kan høre til Brevet af 15. Jan. 1567, støttes ogsaa til en vis Grad af den Omstændighed, at Haandskriften paa Sedlen og i dette Brev er den samme, medens alle de andre Breve fra Steffen Loitz er skrevet med en anden Haand. Da der imidlertid ikke kan opnaas virkelig Sikkerhed for denne Formodning — den kunde jo ogsaa høre til et ikke bevaret Brev — er Sedlen anbragt blandt de udaterede, omend under Brevets Datum.

En ældre Blyantspaategning: 63 har bevirket, at man en Tid har villet ansætte Sedlen til 1563, men herfor findes der intet Holdpunkt, og man er da ogsaa gaaet tilbage til at betegne den som „Uden Datum.“

habe ich Melchior Pudlitz befholen, das ehr e. g. denn vbrigenn rest, wes e. g. gebhuret, enttrichten soll, denn ehr mir in dj 75 taler schuldigk gebliebenn ist, dann e. g. dorffenn ihm nicht sagen, woher dj schuldt komptt.

Ob e. g. diß jhar auch woltenn tuch, mhell oder anderß haben, desselbige bitte jch wollen sie mir zeittlich vff Stettin zuschreibenn, denn jch, ob Gott will, in denn osternn alda sein will. Also denn will ich euch dasselbige zum forderlichstenn vberschickenn vnnd denn rest donebenn, waß euch diese ostern auch betagett ist. Datum vt in literis.

(Paa en Seddel. Bagpaa: Mogens Gyldenstjernes Paaskrift.)

Steffen Løytz.

Steffen Løitz.

183:

U. D. og St. [Helnekirke(?), efter 1. Maj 1567]¹).

Henrik Mogensen Gyldenstjerne til Mogens Gyldenstjerne.

Han har forgæves henvendt sig til Jørgen Marsvin om Underholdning til sig og sine Folk. Om Stillingen som Ritmester paa næste Tøgt. Han forsvarer sig mod forskellige Beskyldninger. Han vil ikke være paa Stjernerholm, men vil lade sine Folk blive der.

Jhs.

Sønlig kerlig helsen nu och altid forsentt med Gud, Vor Herre. Kere fader, nest min ganske villige plicttige tro thienniste och megen ydmyge tacselse for allt gott, som y mig altid giortt och beuist haffuer, kere fader, giffuendis eder ydmygeligen tilkende, att effter eders skriffuelse haffuer ieg veritt hos Jøren Marsuin oc talett med hannom om dett, som y skreff mig till om, att ieg skulle

¹) *Da Jørgen Marsvin omtales som Lensmand paa Landskrone og Lunde-gaard, paa hvilke han fik Følgebrev 2. April 1567, maa Brevet være skrevet efter denne Tid, antagelig efter 1. Maj, da han tiltraadte Lenene (jvfr. kgl. Miss. af 3. Maj 1567 om hans Klager over Ansættelsen af disse Len (tr.: K. Brb.)).*

were hannom følactig fore, der som hand ville fly mig vnderholning till mig och mitt folk och heste. Saa haffuer hand giffuett mig for suar, att hand haffuer intett aff kongen, att hand kand holle mig eller nogen vnder fanen, vden sitt eget folk, som hand holler aff Landskrune och Lundegaard, men dersom kongen vill giffue hannom nogen bønnen eller sogner till att kunde skiffte vnder oss, y hues hand kand daa vere mig behielpelig, vill hand gerne veritt. Och der till med siger hand sig endnu icke att vere rittmester, førend fanen flyer och han ved, huad hand har folk, der rider vnder. Kere fader, er Hack Holgerßen¹⁾ selff intett til sinds att ville paa noget tog, vden der som kongen føller selff med, dog lader hand sine ord staa, att ti gerne ville følle med, ellers haffuer kun tre heste geryste. Men haffuer Holger Brade sagt for mig, att hand mener endnu, att Hack skulle bliffue vor rittmester, men dersom vi skulle paa noget tog, att vi motte beholle løren Marsuin. Kere fader, som y skriffuer mig till, y vide ingen fetalig att kunde forskaffe mig, saa ved ieg icke, huorlunde jeg skall holle mig med mine folk och heste, thi paa Stiernholm er slett intett och intett att bekomme y Malmø at holle med. Ieg har skyllen alsamens, alsamens for huis der tages enten der eller andensteds, men vill Peder Fris sige sin sandingen, eller Jesper²⁾, den tid hand var hos eder, daa forser ieg mig tillett, min skyld skall intett vere saa stor, som ieg dog stesse skall haffue skyld fore baade med bønnenne att forhade och tage hues som de har. Men, kere fader, ieg beder ieg beder(!) eder ydmygeligen for Guds skyld, att y icke ville tage mig til mystycke, att ieg skriffuer eder dette saa dristeligen till, y skulle med tiden icke kunde holle møget folk ententt en eller annen steds for fetalig skyld, och saa somme,

¹⁾ *Hak Holgersen Ulfstand.*

²⁾ *Jesper Kristensen, se ovfr. Nr. 131.*

som vill rade mer, end dennom er befalning giffuett. Kere fader, før end ieg vill selff ligge paa Stiernholm med slig skick, daa vill ieg heller drage om till mine venner och besøge dennom, ind til nogett tog paa kommer, daa vill ieg gerne lade meg finnes paa eders vegne, saa skall for min persons skyld ingen skyld finnes, men mine heste och folk skulle stesse vere paa Sternholm, att, kere fader, y ville, att de motte haffue bekommett, hues haffre och fetalig de haffde hafftt y behoff. Dett som y skreff mig till om att skulle følle min morbroder¹⁾ till tingett och suare . . .²⁾.

Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark. Indkomne Breve, udaterede.

184.

Maribo Kloster, Tirsdagen for Katrine Dag [u. A.].

Sofie Mogensdatter Gyldenstjerne til Mogens Gyldenstjerne.

Hun skriver om nogle Breve, som Faderen ikke har modtaget. Budet har kun været dér to Nætter. Hun takker for Gaverne og Budsendelsen og sender Hilsner.

Miinn hiertte kiere ffader, ieg wiill nu lade ald tacke-siigelse bestaa paa denne tid ffor altt faderlige gode, som y mig giortt ale mine dage, Gud vere eder løenn. Mynn alerkieriste ffader, saa ffore mercker ieg nu wdy eders gode ffaderlige skriffuelse, att eders karll haffuer icke komett tiill eder mett breffue, som wij haffuer skriffuett eder suar tiill bage ygen, och tøffuett hannd konn ij netter here, saa drog hannd strax tiill bage ygenn; y huore dett er fatt mett hanom, att hand icke er komenn till bage ygenn till eder. Myn alerkieriste ffader, Gud almegtiste were eders lønn ffore eders ffaderlige gode gaffue oc

¹⁾ *Jakob Mouridsen Sparre til Svanholm.*

²⁾ *Slutningen af Brevet mangler.*

skenck, y senne mynn søster¹⁾ oc mig mett hanom, dett kom oss tiill hande allt samen. Myn alerkieriste ffader, Gud were eder goed, att y nu vile skriffue myn søster oc mig tiill, men eder stedis bud, dett er denn største glæde, wy kune ffaa nu, att wy maa høre, att eder maa lide well, oc y kune icke heler tro, myn hierte kiere ffader, den ære dett er oss here inde, atty wiile haffue bud tiill oss, oc wy kune faa skriffuelse ffra eder, att de maa se, att wy icke ere ffore ladne eler slett wene løse, fore vy ere here ynnde. Myn alerkieriste ffader, ieg wiill nu icke lennger wmage eder mett denne myn ringe skriffuelse. Lader abedisenn oc søster Margrette Wrne²⁾ oc min søster sigte eder mange tusind gode neter, oc kune y aler tro dett møgne ære oc gode, som søster Margrette Wrne gjør bade myn søster oc mig here ynnde; Gud vnnde oss lenge att haffue hine here ynne. Den almegtiste Gud wiill ieg nu och altiitd haffue eder, myn hierte kiere ffader, beffadendis(!), oc ønske myn søster oc ieg oc abedisenn, søster Margrete Wrne eder itt løcksaligt gaatt ny aar mett ald glæde oc wellfartt. Gud ffor sin kiere søns skyld spare eder lenge att leffue mett oss arme piger, helbred oc glad y Guds ffryg(!). Skreffuet y Marebo kloster tisdag fore sante Karine dag. Saphie Gylenstiern.

Myn hierte kiere ffader,
bliffuer icke vrede, fore ieg skriffuer saa kortt; budett haster ssaa sare.

(Bagpaa: Seglet³⁾, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Tiill wor kiere ffader her Mons Gylenstiern tiill Stierneholm ganske daterlige tiill skreffuet.
Soffye Giillenstiern.

¹⁾ *Ermegaard.*

²⁾ *Margrete Urne var Abbedisse; hun mener formentlig Priorissen.*

³⁾ *Seglet viser over Skjoldet Bogstaverne E G og er allsaa Søsteren Ermegaards Segl.*

185.

U. D. og St. [Maribo Kloster, mellem 22. December 1568 og 3. Januar 1569]¹⁾.

Sofie Mogensdatter Gyldenstjerne til Mogens Gyldenstjerne.

Hun beretter om de Optøjer, som Jomfru Karen Friis forøver i Klosteret, beder Faderen tale med Johan Friis derom og beder ogsaa Faderen hjælpe Klosteret. Hun protesterer mod Optagelsen af en Jomfru i Klosteret paa andre Vilkaar end de sædvanlige.

Mynn hierte alerkieriste ffader, giiffuer ieg eder saa ganske daterligenn tiill kienne, att thenn onsdag ffore jule²⁾ tha giøre søster Karinne Ffris dater³⁾ ett stoertt oprøer her vdij klasteritt oc enn tiill siig, som heder søster Gese Hack, oc tog enn jomffru fraa abedisenn, som hun hadt sag mett, att lade sette y mørcke stuenn ffor hiniis vndskaff skyldt, oc slo søster Karinne Fris dater mig oc drog aff mitt hoffuett, som ieg skule gaa oc min abedisiiis ærinde, oc siidenn ther effter tog hun jomffruenn fraa abedisenn⁴⁾ oc pririsenn, som the skule hafft hine y mørckestuenn, oc sloe piigernne fforderffuett. Hun skier siig møgett ijle bade moedt siin abedise oc pririse oc ale, som mett thenom ere. Saa skiile oss Gudt snartt wedt hine. Oc thenn tiidt hun hade tagett jomffruen fra abediisenn, saa giick hun op ij konuente stuenn oc mett hiniis tiill henn, som hun har dragett tiill sig, oc lugte dorenne for thenom; saa slo the sker oc trer oc allt thett, the kunde offuer gaa, sønnder; saa ringte the klockenn oc roffte mordt, som the skule gange y enn gangene

¹⁾ Da der i dette Brev omtales de samme Begivenheder som i Brevet af 3. Januar 1569 (se ovfr. Nr. 140) og paa den anden Side opgives Onsdagen før Jul som Dagen for „Oprøret“, maa Brevet antagelig være skrevet mellem disse to Dage.

²⁾ Formentlig 22. Decbr. 1568.

³⁾ Om Jfr. Karen Friis, se nævnte Brev Nr. 140.

⁴⁾ Jomfru Margrete Knudsdatter Urne.

stridt. Slige merarckell(!) gør hun, hun er the vnge jomffruers omreall(!). Here Gudt giiffue, att hini frende Jiehans Fris hade staaed oc sett hine, huor hanns fæncke skicker siig, oc thett klaffue maall, hun klaffuer mett siitt selskaff offuer mijn fatiige søster oc mig, men wiile wij were mett hine oc lege klaaster øde, tha nøde vij vell fredt. Menn hun fforføler bade abedisen og prisen, søster Margrett lens dater, hun har weritt abedise her ffør. Hun haffuer endt oc tagett nock aff hine; saa lader hun mett ale sijne abediser, hun haett, oc huem ther icke wiill were thenn, hun er, tha nyder ther ingen fredt for hine. Hun haffuer hadett mig, siiden thett første ieg giick tiill abediisenn; men Gudt skall wide, at att(!) ieg vedt aler, att ieg giore thenne jomffru vntt y myn dage¹⁾ heller the andre entenn ther raaffue saa hart paa mig, ther viill ieg skyde mig tiill mijn abedise oc prise oc the andre gode fornemste jomfruer. Men ieg beder eder, mijn hierte alerkieriste fader, atty wiile giøre ffor Guds skyldt oc tale mett hinn gode Jiehandt Frys²⁾ her om, att hand viill for Guds skyldt oc fly oss fredt y klaasteritt ffor thenne søster Karine Fris dater, att vij maate gange vsloffne oc dragne ffor hine. Skar hyne nogett paa oss, tha haffuer hun abedise at klaffue sig ffore. Hine kiener ieg icke goedt ffor att sla mig, hun haffuer sagt abedisenn lydelse ope mett sytt selskaff, saa hun viill selff regere, som hine løster. Hun søger aler huerken bordt eler kapell eler nogen andenn steds, som konuentenn er samlidt, andet enn løffuer paa sijnn egenn handt, som hine løster, oc giffuer andre vnde effterdøme aff siig. Huem saa wiill skycke siig, the maa hun lide, men vij andre, som viill effter thett, vij haffue giffuett oss till, oc viill were wor abedise hørig oc lydig, wij haffue ingen fredt for hijnne. Viil nu

¹⁾ Derefter har der staaet: the helser, hvilket er rettet til: heller.

²⁾ Kongens Kansler. Han var Farbroder til Karen Henriksdatter Friis.

hijn gode Jiehandt Ffrijs føre ett gaatt styre tiill hijne, tha gijør handt ther vdiij en stoer velgierning, oc er mijn gode tro nu saa goedt till hannom, att handt viill lade gameltt venskaff drage mere endt frendtskaff. Thenn euige Gudt skall lønne hamett, oc gior Marebo klaster itt stortt gaffn. Ieg skall, saa lenge ieg leffuer, mett myn kiere moder, abedise oc prise(!) oc ale mijnne gode wener bede gaatt for hanom. Gudt skall løne hamett, om handt viill entenn skjille os ueden eller att hunn wiill skycke siig effter sinn klasterlige regell oc haalle syn abedise ffor øgenn, som hinne bøer att gøre. Hun har altidt sagtt, att hun holer icke mett the onge jomffruer¹⁾ oc gior thenom vlydige, men nu gaar ther sijn ffor saffn. Mijn alerkieriste ffader, beder nu kanseler gøre her vdiij, som myn gode tro er till hanom. Vil handt icke tro mig, tha maa handt skriffue synn fæncke, søster Elsebe Skjnckell dater till; hun dri-cker enn oc syn skoell dafflig aff hine. Then almegtiste euige Gudt viill ieg haffue eder beffalet. Amen.

Sophye Gylenstierne.

Myn hierte kiere ffader, giiffuer eder stunder attale mett Peder Fris, oc giiffuer nogenn goedt beskeen oc suar tiill bage mett hanom ffor Gus naffn skyldt, oc lader mig se, att ieg er icke wenne løss. Were thete klaster nu itt gaatt forsuar, for ther er mange, som stander effter thett; attij bruge wener, for thett bliffuer vel fortt jng ffor kongenn, attij maatte tha haffue nogen gode vener, som maatte suare tillitt. Vij haffue icke stor bratevott(!?)²⁾, for the andre haffuett(!) løffuett galne; ere ty(?) thete icke vertt, tha ere wy thett verdt, som giernne viile leffue mett fredt, oc vij haffue the agtiiste oc finiste mett oss, som viill sit klaster vell, oc kongenn har inte mett vortt kloster att giøre, thett er giiffuitt adelenn tiill teris børn. Here Gud lade thenom

¹⁾ Dette kunde tyde paa, at det er den ældre Karen Friis, der er Tale om.

²⁾ Der er rettet i Ordet, der tilmed naar ud til Randen af Papiret.

aler fremme tiris vnde viiley. Nu har her veritt en jomffru¹⁾ mett kongens breff, att min abedise skule tage hinne her jng, att hun skule haffue en stue mett en skorsten oc kamer oc syn egen pige oc gange ij syne egne klæder oc huerckenn siunge eler lese mett, oc met the wilkor kandt hun icke her ing tagis vden ett stor oprør y melom oss here inge, for ieg ler mig ticke y mitt stedt, att ieg er saa goedt som hun. Faar hun the viilkor, saa vill oc flere haffuet; thett kandt inte bere att saa vile the haue ett offuett klaster oc saa fare om lande som andre tater heræ(?). Her nogis icke mett the skik her er giortt inge, saa vare tet bære, att thi bleffue vde. M. h. k. f., Gudt giiffue, att ieg kune ffaa nogne aff eders gode wener hiidt, enten Holger oc Bør Trole er huem y selff wiile, ther mig vel viile, oc att the maate sedt, att y haffuer vener, oc atty agte endt nogett om min søster oc mig. Here Gudt giffue bade eder oc oss the bæste raadt. Gudt vere altidt mett eder.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Tiill myn kiere hierte kiere ffader, her Moens Gyldenstierne tiill Stiernneholm ganske daterlig tillskreffuet.

186.

U. D. og St. [Lübeck, efter 23. Januar 1569?].

Silvester Francke(?) til Mogens Gyldenstjerne²⁾.

¹⁾ Formentlig Jomfru Johanne Falster. Abbedissen havde 28. Sept. 1568 faaet Befaling til at optage hende i Klostret netop paa de her nævnte Betingelser. Befalingen gentoges i et Livsbrev af 13. Febr. 1569 for hende. (Se K. Brb.)

²⁾ Det er muligt, men ikke sikkert, at Originalerne til de her gengivne 10 Breve, der betegnes som Kopier, har været stilet til Mogens Gyldenstjerne. De er skrevet paa hver sit Ark, men har været hæftet sammen med en Knappenaal og er paa Bagsiden under ét betegnet som Kopi. Bre-

1.

Han minder om Aftalen med Evert Bild m. fl. om Udrustning af Skibet Svalen og et andet Skib, der skulde tjene Kongen i 3 Maaneder mod Svenskerne. Hertil havde han købt et Skib, der blev bygget om paa Holmen og som paa Togtet til Kalmar tog Dr. Justus Jonas til Fange. Evert Bild vilde derfor have, at dette Skib skulde følges med Svalen.

Gestrenger herr. E. g. kaenn sich in alle wege erinnerenn, wo idth midth vnßerem schieffe de Swaele einne gestaldth heffdth. Vorerst wißenn sich e. g. zuerinnerenn, wo das saliger Euerdth Bildhe¹⁾ ammiraell e. g. vnd den anderen freundenn berichteth hefdth, welcher gestaldth de konninchlik. maistt. mith jme eins geworden, de Swaelle boeneffens noch einenn kleinnem schiff, so im de kuml. maistt. gnedigsth voererdth haedde, darvf der doctor Joen²⁾as³⁾, so afgehawen³⁾ wordenn, vp gefaengenn wardth, dem koenninge soltenn drey monadth deinen vnd in de Oesth sehe vor Reibell⁴⁾ nach der Nearba vnßeren vinendth den Sweiden afbrock thuenn, wor wir koenthenn. Des hadden de kuenninchlik maistt. darvf versoergeth prouiidth,

vene er ikke underskrevet af Silvester Francke, ikke heller dateret, men dels synes Skriften at være den samme som i Brevet fra denne af 20. Marts 1566 (III Nr. 20), dels betegner den ene Paaskrift dem som „so Silfester Francke vbergeiben.“ Da Mogens Gyldenstjerne selv har skrevet den anden Paaskrift, kan man vel gaa ud fra, at de foreliggende Afskrifter af Silvester Francke er tilstillet ham. Der er hverken fra Formens eller fra Indholdets Side noget til Hinder for, at Originalerne kan have været stilet til Mogens Gyldenstjerne.

Tidspunktet for Brevenes Affattelse er nogenlunde givet ved Omtalen af salig Cornelius Smed. Da den Gaard, hvormed denne var forlenet i Utterslev, blev givet Kongens Sporemager Rasmus i Forlening 23. Jan. 1569, kan Cornelius Smed være død før denne Dag, og Brevene maa da være skrevet efter den Dag. Hvis de har været stilet til Mogens Gyldenstjerne, maa de være skrevet før hans Død den 9. Oktober 1569.

¹⁾ Evert Bild til Ravnholt, † ¹/₈ 1567.

²⁾ Dr. Justus Jonas d. y. Han blev paa Vejen fra Rügen til Sverrig af Uvejr forslaaet til Blekinge og efter en Kamp med Skibskaptajn Silvester Francke taget og ført til København ²⁴/₁₂ 1566.

³⁾ Han blev henrettet for Københavns Slot ²⁸/₈ 1567.

⁴⁾ Reval.

munitioenn vnd volck vnd van vns nicht mer begerenth¹⁾ als den tzeindenn vp fenninck, daruor ock vornth(?) geibenn werden, wes de schieffe erworbenn, seg(?) zu vnserenn bestenn. Vor zolke zueßaegen berr(?) haebenn de freunde vnde reiders vf das bogeren och Euerdth Billenn seligenn ammiralen zuesacht vnd nachgeibenn, das also vf einmael der ammiraell einner schipper vnd captainn darvf gesetzedth, mith naemen Wilm Jaenßenn, we den des der kunck. maistt. bustalluenge, so noch bi e. g. vorhaendenn isth, werden außweißenn, welches vor-erzelthe mich denn darvoenn bewuesth, ich auch darvemme vnd vp solcke zuesaege, wo bemelth seinn, meinnen pardth beneuensth denn anderenn der kunck. maistt. zum bestenn zusagth vnd bewilligdh, woel auch kein zweifel haben, e. g. koenne sich in dießenn bekundigth erinnern. We sichts auch einne gestaldth haebe mith dem schieffe, dem Nettelen kuenninck genandth, ist e. g. nichtßzuweiniger aus nahfolgender meiner erinneruenge boekanth. Wo ich den hebbe einn boedth, so aus Gothlandth koemenn, vor theinn 1) taler gekauffdh van Pether Schutzenn, ock das boidth midth vnd durch huelfe saligern Cornelius smedth²⁾ vf den Holme verbowedth, vnde heft Cornelius smedt dar-zugedaenn anker, naegei etc., was dem iserwerck belan-gende. Sein auch der gepuere nach vfm sloesse bei e. g. zußelber zeidth geweißenn vnd e. g. erinnerth vnserens foerhabens vnd e. g. bitlich darvemme angelaengeth, nem-lich wir forhaebens werenn das boidth zu einnem frie-buthere zu vorbawende, so auch genenth wirdth Nettelen

¹⁾ *Blækket er næsten helt forsvundet her; disse Linjer er derfor meget vanskelige at læse og til Dels ulæselige.*

²⁾ *Cornelius Smed, der kaldes Cornelius Bøssesmed, Kongens Smed og Kongens Smed paa Holmen, nævnes i Kongens Tjeneste allerede i Rente-mesterregnskabet for 1559—60. Han fik Forleningsbrev 11. Juli 1561 paa en Gaard i Utterslev (Sokkelunds H.), og det er denne Gaard, som 23. Jan. 1569 efter ham gives i Forlening til Kongens Sporemager Rasmus.*

kueninck, wo den reide gemeldth. Darvf denn e. g. selbigenn maele schertzlich geanthwordeth, oft wir auch frie-
beuter werden wolthenn, jdoch zu einer vuelboewigenn
amtwordth e. g. endtliehenn gerededth, das sulche vnßere
bawinge der kuenk. maistt. der geringeste oder io einne
geringer schaeде were vnd also e. g. gudthwillichenn vf
sulchen maele hefft nachgebenn, idoch das wir suenstenn
in anderenn der kunk. maistt. vortail vnd schaedен zu
meidende vfm Holm solten fuerderenn vnd zusein, das
idth woel zu gienge. Vnd demenachen auch alße heft sich
saliger Cornelius smedth an de kunik. maistt., so selbigem
maele zu Fridderichspurck geweißenn, erfuegedth, auch
van der kunik. maistt. gnedigsth einne bustallunge erlaen-
gedth, vnd also folgendez ist der Nettelen koenninck vf
den zoeck nach Calmaerr midthgenoemen, zu welcher zeidth
daen durch dieße pincke, de Nettelenkoenninck gennendth,
auch doctor Justus Joennes eroeberdth vnd gefanngen wor-
den, daeruen daen der kuenik. maystt. zuem weinigestenn
auch nicht ingeleichen geiweißenn. Darum hefdth s. ammi-
raell Euerdth Bille vaen mir bogeredth sampdth van Corne-
liuß smedth saligern den Nettelen koenninck bei de Swae-
len zueneimen.

(Randbemærkning med samme Haand:)

1) 10 Taeler.

2.

Han kræver som Erstatning for lidte Tab de Parter, som Markus Hess, „de ingelsche“, og Knud Skriver har i „Svalen“, Renter af nogle Penge, som Markus Hess har sendt til Narva, Fragt af Knud Skriver o. a. m., og beder om Svar herpaa.

Gstrengerr herr. In der Swaele hefft Marcus Heße¹⁾
neinn pardth, vnde de Jngelsche 1) hefdth ninne geinn
pardth bothaldth. Vnd derßelbige schelmm hadth vnß

¹⁾ *Borgemester i København 1559—90.*

denn schaedenn gedaenn. Derhalbenn hordth¹⁾ vns vor sulchenn schaedenn das pardth zue.

Jtem noch heft Marcus Heße van vnserem gelde zue Narwen vbeschriebenn 400 olde daelerßh 2), so Mackabeus emphaengen hefdth. Wenn aber das geldth zue der Narwe angelegedth werhe, so hette wir koennenn 700 daler darvonn machenn, dewile aber daß 3) keigenn vnßerenn willenn gescheinn ist, mueß vnß billigk denn intreße darvonn erleggen.

Jtem Knudth Schreiuerr³⁾ hefft vnser schipp verkofth, so Pether Widthfeldth zu priese vnderr Godtlandth kriegenn hefdth. Daruoen gemelter Knudth Schreiuerr zur frachdth noch schuldick 400 daelers, noch das schip darzu verkoefdth voer 400 dalerß, seinn achdth huenderth dalerß. Dis is bei Knudth Schreiuerr, mueß vns sulchs erleggemm (!) oder sein achdte pardth, welche he in de Swaele hefdth, ock sein guedth, so er darinn hefdth inoedth, vns das erleggen vnde boefriediegenn.

Jtemm noch zudenkenn mith Hinrick Stammink. Deinedth vnß so woell alß Marcus Heßenn, das wenn gemelter Hinrik zu hueß kompdth, er vnß rechnuenge thuenn muege van deß schieffes koestuenge, denn wir boeneuennzh Marcus Heßenn vnßere geldth ock vdrackth(?).

Jtemm noch hefdth buegermeister Marcuß Heße jdlik flaeß bei sick, welcken vns zuekuempdth vermuege des borichtes, so vnß Hinrick Staemme gedaenn hefdth; darof wir boscheidth kriegenn muchtenn, isth vnßer fleißiges pogerendth.

(Randbemærkninger med samme Haand:)

1) der ingelsche. 2) Genandth empfangen. 3) Als Marcuß Heße.

¹⁾ *Læsningen er usikker; der er rettet i Ordet.*

²⁾ *Knud Pedersen Skriver, Slotsskriver paa Københavns Slot, fra 1567 af Borgemester i København,*

(Bagpaa: Paaskrift med samme Haand og med Mogens Gyldenstjernes Haand :)

Copia, so Silfester Francke vbergeibenn.

Nellekungen, Silwester Francke har anamet.

Mogens Gyldenstjernes Testamenter.

I.

Af 6. December 1564.

Jeg Magnus Giildenstiern tyl Stierneholm ritter gør for alle wytterligt, at ieg har ouer weiget tenne farlig oc skrøbeligen tydt, som nu reger, at jngen er wys pa, huor lang eller stacket ens tyd er her, at Gud wyl kalle en af tenne werden. Terfor har jeg ouer weiget myn leglighed, om Gud wylle tage meg noget hastiigt af thette forgenglig leffuenet. Da befynder jeg meg, at icke nogene af myne søner er af ten forstand at kwne stande myn bo for, vden tet bleffue myne iiungeste børn tyl skade. Terfor har ieg tyltroit myne kere slecht oc biurd, som er erlige oc welbiurdiige mend Børre Trolle tyl Lylø, Per Bylle tyl Suaneholm, Herluff Trolle tyl Herluffsholm, Sten Rossenspar tyl Skarolt, Biørn Anderssen¹⁾ tyl Wynstrop, oc haffuer gyffuet tenom fuldmacht oc met tette mit abene breff oc egen handskryft fuld macht gyffuer at skulle tyl tenom vdy teris were oc forware aname alle myn løøsør, guld, sølluff, pendinge, boskab, met huad nauen boskab neffnes kand, tet tyl troer hende at aname, alle myne børn tyl beste forware, at tet ene sker sa got skel som tet andet. Fynds oc mit breff pa, huad myne dötter Soffye oc Erme-gard i Maribo skulle haffue om aret at hielpe seg met.

¹⁾ Af *Executoresne døde Herluf Trolle* 25° 1565, medens *Sten Rossensparre* faldt ved *Suarteraa* 20° 1565.

Oc beder etter alle for^{ne} myne slecht oc wenner, i wylle nu gøre her vdy, som myn gode tro er tyl etter oc i wylle antsuare for Gud etc. Tyl wyndsbiurd scryffuet pa Københauens slot onsdag ten 6. december ano 1564, vnder mit jndsegel triickt her neden for.

(Nedenunder: Mogens Gyldenstjernes større Segl (gengivet hos Thiset: Danske adelige Sigiller G XVI 47), paatrykt i Voks.)

(Bagpaa, med en anden, samtidig Haand:)

Testamenntt.

Egenhændig Original i Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark. Konc. og Optegnelser.

II.

Af 15. Februar 1569.

Jeg Magnus Giildenstiern tyl Stierneholm ritter gør for alle wytterlig, at jeg vdy dhy hellig trefoldiighedtz nauen oc udj myn welmacht har nu guordt mit testemend, som ieg tet wyl haffe bestyllet, nar Gud har kallet meg af tenne siindige werden, oc har ter tyl bedet erlig oc welbiurdig oc forstandig Børre Trolle tyl Lyllø, Peder Bylle tyl Suaneholm, Herluff Skaue tyl Eskelstrop, Jens Lauerssen, stads scryffer i Malmø, at were myne testamentary, om Gud tet forset har, at dhy ouer leffue myn dødt, da har jeg gyffuet tenom myn fulde macht oc met tette myt bref fuld macht gyffuer, at strax eptter Gud har kalle meg, at dy aname myne garde oc gods, guld, siil, miinttet oc vmiinttet, breffue oc alt, huad som meg har tyl hørt, met huad naffen tet neffuenes kand, jnttet vndertaget, først vdrette mit testament, som tet jndholler oc scryffuet er. Første tet er fiillest guord, fynds ter noger vdauer, skal skyftes, som testamenttet jndholler eptter

bogstaffen. At myne kere for^{ne} testetory (!) seg her vdy troligen beuisse wylle, som dy wylle forsuare for Guds retferdige dom, oc tage ter løn for vdy tet euyg ryge. Amen. Scryffuet vdy Københaun ten 15. dag february ano 69. Vnder mit syngnet.

(Nedenunder: Mogens Gyldenstjernes mindre Segl, paatrykt i Voks.)

Egenhændig Original i Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark. Konc. og Optegnelser.

Item aar 1569 sanctj Dionisij dag, som er dennd 9. octobris, døde mind salige fader her Magnus Gyllenstiernn till Stierneholm y Købnehaffnn y hans egenn gaar y Kød-mangere gadenn, huilckenn Gud almeztiste vnde end saligh opstandelse medtt alle vdualde etc.

.....

Indledning til en egenhändig Optegnelse af Frans Mogensen Gyldenstjerne i Indkomne Breve til Mogens Gyldenstjerne 1569 med følgende Titel: Itt klarth register paa, hues jegh Frandtz Gyllenstiernn haffuer vdtagett af kammere och aff andre till mitt och mine søskenis behoff epther mind salige faders dødt, som døde y Københaffnn paa sindt gordt denn 9. octobris aar 1569 etc.

Fortegnelse over Brevskrivere.

Under denne Rubrik er opført alle Brevskrivere i alfabetisk Rækkefølge, under den følgende alle Brevmodtagere. Herfra er dog i begge Tilfælde af nærliggende Grunde undtaget Mogens Gyldenstjerne selv. Dog er de kongelige Missiver til ham medtaget som en særlig Gruppe under hans Navn i Fortegnelsen over Brevmodtagere.

De væsentlige Oplysninger om Vedkommendes Stilling o. lign. maa søges i Navnregistret, medens der i Fortegnelserne over Brevskrivere og Brevmodtagere kun er medtaget det til Identifikationen nødvendige.

Adolf, Hertug, I, Nr. 506.

Albany, Geörg, fra Szent György (Georgius a Chyrkey), II, Nr. 47, 265.

Anders Andersen i Rokkerup II, Nr. 365.

- Knudsen, Skriver p. Falsterbo, I, Nr. 358.

- Sigfridsson, Slotsfoged p. Stockholms Slot, I, Nr. 495.

Baden, Hans Lavridsen, Admiral, III, Nr. 40.

Baltasar Jakobsen, Mag., Ærkedegn i Lund, II, Nr. 270.

Bang, Povl, Borgemester i Assens, I, Nr. 315. -- II, Nr. 110.

Banner, Anders Eriksen, II, Nr. 194.

, Otte Eriksen, Lensmand p. Sejlstrup, III, Nr. 153.

Barby, Anders, tysk Kansler, I, Nr. 343, 345.

Basse, Hans Pedersen, III, Nr. 162.

Beck, Joakim (Jakob), Rentemester, I, Nr. 323, 347, 362, 395, 417, 421.

Bild, Evert Nielsen, Lensmand p. Trondhjemsgaard, II, Nr. 505.

Bille, Anders Bentsen, I, Nr. 111.

, Anne Eriksdatter, Jens Rotfelds, III, Nr. 158.

, Beate Klavsdatter, Otte Brahes, II, Nr. 235.

, Jfr. Birgitte Hansdatter, II, Nr. 201.

, Jfr. Ermegaard Hansdatter, II, Nr. 201.

--, Esge Pedersen, I, Nr. 46, 148, 151 f.

, Hartvig Esgesen, Lensmand p. Halmstad og Aarhus, II, Nr. 195.

- , Jens Klavsen, Lensmand p. Gulland, II, Nr. 233 f., 243, 249, 252, 577. — III, Nr. 48, 55, 60, 81, 87, 150.

- Bille, Jørgen Esgeesen, Lensmand over Aabygge og Rygge Skibreder, III, Nr. 9.
 , Karen, Henrik Knudsen Gyldenstjernes, I, Nr. 70.
 --, Peder Esgeesen, Lensmand p. Roskildegaaard og Kalundborg, II, Nr. 220, 222, 225, 320, 346, 351, 360, 398, 465, 544, 555, 558, 564, 570, 576, 589, 597. — III, Nr. 56 f., 68.
 --, Torbern Stensen, Ærkebiskop i Lund, I, Nr. 47.
 Bjørn, Bjørn Andersen, Landsdommer p. Sjælland, II, Nr. 610.
 Bogbinder, Hans, I, Nr. 149 (m. Note).
 Bolt, Povl, II, Nr. 364.
 Borcke, Andreas, Udsending fra Hertugerne af Pommern, II, Nr. 530.
 Bordth, Movrids, Kirstine Friis's Tjener, I, Nr. 305.
 Brahe, Aksel Akselsen, I, Nr. 47, 66 f.
 --, Lave Akselsen, Lensmand over Froste Herred, II, Nr. 351.
 , Otte Tygesen, Lensmand p. Aalborghus, I, Nr. 216. II, Nr. 168, 246, 477, 498, 514.
 Brockenhuus, Frans Mikkelsen, II, Nr. 205.
 Brouwyler, Adolf van, af Köln, I, Nr. 519. --- II, Nr. 86, 528 f., 539. --- III, Nr. 179.
 Bryske, Anton Ejlersen, Rigens Kansler, I, Nr. 113, 210. — II, Nr. 173, 176, 438, 446.
 Buchholtz, Gotthart von, Herre til Grevenbroch, Beringen og Wachtendungk, III, Nr. 125.
 Burer, Hans, i Leipzig, I, Nr. 297, 310 (m. Note S. 400), 317.
 Christoffer, Greve af Oldenburg, I, Nr. 45.
 Daa, Klavs Olufsen, II, Nr. 161.
 Danmarks Riges Raad I, Nr. 58 f.
 Danzig, Borgemester og Raad, II, Nr. 474.
 Diskou, Hans von, I, Nr. 500.
 Dorothea af Sachsen-Lauenburg, g. m. Christian III, I, Nr. 136, 153, 157, 324, 342, 353, 372, 374, 382, 412, 424, 433, 436, 438, 454, 475, 483, 486, 539. — II, Nr. 14, 16, 25, 36, 62, 169, 269. — III, Nr. 165.
 Dringenberg, Kristoffer, i Bryssel, II, Nr. 247. — III, Nr. 76, 96.
 Dyre, Peder Kristiensen, I, Nr. 205, 520—23.
 Edzard II, Greve af Ostfriesland, II, Nr. 145.
 Eisenberg, Elias, Sekretær i Tyske Kancelli, II, Nr. 518.
 Ellekær, Jens, Slotsskriver p. Kalundborg, III, Nr. 4.
 Eppen, Klaus von, tysk Høvedsmand, III, Nr. 10.
 Erik Nielsen i Hjortholm II, Nr. 366.
 Faaborg, Kristoffer, Slotsfoged p. Kalundborg Slot, II, Nr. 556, 602.
 Fechtel, Povl, Møntmester, II, Nr. 202.
 Fincke, Jöran, II, Nr. 254.
 Fontein, Klavs, kgl. Herold, II, Nr. 354, 358, 371.

- Foxall, John, Købmand i London, II, Nr. 612. — III, Nr. 18, 77, 86, 113, 122 f.
- Francke, Silvester, Admiral i Lübeck, II, Nr. 606 f. — III, Nr. 19, 186.
- Frans Lavridsen, Skriver p. Krogen, 1565 Foged p. Dragsholm, I, Nr. 499.
- Frederik (II), udvalgt Konge, 1559 Konge, I, Nr. 230, 397.
- Friis (Vaaben: Skaktavl), Kirsten Jepsdatter, Gabriel Gyldenstjernes, I, Nr. 291, 304, 308, 348.
- (Vaaben: 3 Egern), Johan Jespersen, Kongens Kansler, I, Nr. 344, 396, 437, 445, 451, 453, 456, 460, 474, 476, 481 f. — II, Nr. 192, 206, 208, 367, 580. — III, Nr. 168 f. (ikke adelig), Broder, Foged i Helnekirke Kloster, II, Nr. 261.
- Germund Svendsen, Mogens Gyldenstjernes Foged, I, Nr. 125.
- Giseler, Tile, I, Nr. 39.
- Gjõe, Birgitte Mogensdatter, Herluf Trolles, II, Nr. 585, 615. — III, Nr. 135 f.
- , Eskil Henriksen, Lensmand p. Odensegaard og Nyborg, II, Nr. 95, 190, 373, 386, 524. — III, Nr. 139, 144.
 - , Eskil Mogensen, Lensmand p. Skanderborg, I, Nr. 332.
 - , Helvig, Otte Gyldenstjernes, II, Nr. 185.
 - , Mogens Eskilsen, Rigshofmester, I, Nr. 76, 79, 82, 84, 86, 96.
- Gjønge, Mikkel Pedersen, II, Nr. 304, 419.
- Grip, Kristoffer Andersson, svensk Admiral, III, Nr. 173.
- Gustaf I Vasa, Konge af Sverrig, I, Nr. 6, 10, 24 f., 27, 34.
- Gyldenstjerne, Dorothea Mogensdatter, Kristen Munks, III, Nr. 159.
- , Else Mogensdatter, Hans Pedersen Basses, II, Nr. 565, 568. — III, Nr. 151.
 - , Jfr. Ermegaard Mogensdatter, i Maribo Kloster, II, Nr. 237.
 - , Frans Mogensen, I, Nr. 429, 492 f. — II, Nr. 15, 37, 65, 155, 376, 381. — III, Nr. 79, 106, 129, 145.
 - , Gørvel Abrahamsdatter, Lave Truidsen Ulfstands, II, Nr. 126.
 - , Henrik Knudsen, II, Nr. 187. — III, Nr. 156.
 - , Henrik Mogensen, I, Nr. 243, 247, 266, 277, 279 f., 288 f., 298, 318. — II, Nr. 66, 93 f., 167, 171 f., 251, 253, 255 ff., 259 f., 336, 347, 380, 455, 527, 534. — III, Nr. 24 og Note, 25, 27, 80, 102, 107 f., 146.
 - , Hillebrand Knudsen, II, Nr. 239.
 - , Karen Mogensdatter, Niels Lykkes, III, Nr. 1.
 - , Knud Henriksen, udvalgt Biskop i Odense, Lensmand p. Ørum, I, Nr. 155, 245, 275, 295 f., 355.
 - , Kristian Mogensen, III, Nr. 149, 155.
 - , Margrete Henriksdatter, Erik Banners, I, Nr. 208.

- Gyldenstjerne, Mogens Mogensen, III, Nr. 180.
 —, Peder Knudsen, Ritmester, II, Nr. 240.
 —, Sibylle Mogensdatter, Eskil Gjões, I, Nr. 299. — II, Nr. 191, 452. — III, Nr. 172.
 —, Jfr. Sofie Mogensdatter, i Maribo Kloster, III, Nr. 140, 171, 184 f.
 Gyldensø, Arild (Arvid) Olsen, Skibshøvedsmand, III, Nr. 20.
 Günther, Greve af Schwarzburg, III, Nr. 134.
 Handingmand, Kristoffer Mogensen, Slotsfoged, Befalingsmand p. Holmen, II, Nr. 211, 229, 352.
 Hans d. æ., Hertug, II, Nr. 48.
 - d. y., Hertug, I, Nr. 485.
 - Düringer (Thüringer), Plattenslager, fra Nürnberg, III, Nr. 176.
 - Frandsen, Dr. med., Professor ved Københavns Universitet, II, Nr. 197 ff.
 - Hansen, i Jernhytten, II, Nr. 562.
 - Nielsen Skriver, Mogens Gyldenstjernes Slotsfoged og Slotsskriver, I, Nr. 302 f.
 Hardenberg, Ejler Eriksen, Lensmand p. Malmøhus, Hofmester hos Hertug Frederik, II, Nr. 200.
 —, Knud, Lensmand p. Lykaa, II, Nr. 232.
 Helsingør, Borgemestre og Raad, II, Nr. 552.
 —, Byfoged, II, Nr. 552.
 Henrik Ottesen (Herick Ottz), II, Nr. 266.
 Herbouville, Jean d', svensk Sekretær, III, Nr. 34.
 Holck, Hans, Lensmand p. Varberg, II, Nr. 385, 499, 536.
 Holle, Jørgen v., Oberst, II, Nr. 330, 453.
 Holtwiech, Jost, i Lübeck, II, Nr. 605, Bilag.
 Hummer, Lavrids, i Rostock, II, Nr. 604.
 Hvitfeldt, Klavs Ottesen, Landsdommer p. Lolland og Falster, II, Nr. 532, 569.
 —, Kristoffer Ottesen, Lensmand p. Visborg, I, Nr. 383 f., 392.
 —, Peder Ottesen, Norges Riges Kansler, II, Nr. 407. — III, Nr. 75.
 —, Povl Ottesen, Lensmand p. Københavns Slot og Halmstad, II, Nr. 337, 382. — III, Nr. 82.
 Hørby, Pros Lavridsen, Lagmand i Oslo, III, Nr. 15, 104.
 Jakob Hansen, Borgemester i Helsingør, III, Nr. 6.
 Jens Drukken i Terne Mølle II, Nr. 366.
 — Lavridsen (Laurensen), Byskriver i Malmø, II, Nr. 109.
 Jesper Kristensen, Foged p. Stjernholm, III, Nr. 131.
 Jon Turson, Mag., Kannik i Lund, II, Nr. 264, 267.
 Jonas, Justus, d. y., Dr. jur., kursachsisk Gesandt, III, Nr. 120.
 Kaas (Vaaben: en Sparre), Bjørn Nielsen, Lensmand p. Malmøhus, II, Nr. 548.

- Kaas (Vaaben: en Sparre), Jens Jensen, Lensmand p. Elfsborg, II, Nr. 427, 547.
- Keld Thorsen, Lensmand over Aabygge og Ide Len, I, Nr. 8.
- Ketting, Sveder, lybsk Lensmand p. Hammershus, I, Nr. 537.
— II, Nr. 596, 603.
- Knebenagel, Margrethe, Enke efter Joakim K., I, Nr. 103.
- Kornelis Sybrantz, I, Nr. 107.
- Krabbe, Tyge Mogensen, Lensmand p. Helsingborg, I, Nr. 37.
- Kristiern Sørensen, Abbed i Helnekirke Kloster, I, Nr. 398.
- Krummedige, Sofie, Esge Billes, I, Nr. 48.
- Kruppen, Otte, Lensmand p. Hald, II, Nr. 308 f.
- Leiel, Frederik, II, Nr. 363.
- Leijonhufvud, Sten Eriksson, svensk Friherre, II, Nr. 177, 254, 300, 334, 362.
- Loitz, Hans, i Stettin, II, Nr. 68. --- III, Nr. 132.
—, Steffen, i Stralsund, II, Nr. 55, 76, 302, 396, 472, 475, 531.
— III, Nr. 109 f., 115, 182.
- Lunde Domkapitel I, Nr. 290. -- II, Nr. 267, Noten.
- Lübeck, Borgemestre og Raad, II, Nr. 416 f., 605. --- III, Nr. 8.
- Lykke, Anne Pedersdatter, Otte Krumpens, II, Nr. 216, 250.
—, Jørgen Pedersen, Krigskommissær, II, Nr. 351, 444.
—, Niels Ejlersen, II, Nr. 413, 445.
- Maior, Georg, Dr. i Wittenberg, I, Nr. 487, 507. --- II, Nr. 21, 104, 133, 174.
- Malmø, Borgemestre og Raad, II, Nr. 404.
- Mansfeld, Gebhard, Greve, I, Nr. 134.
- Manstein, Valentin, tysk Høvedsmand, III, Nr. 10.
- Manteuffel, Michel, tysk Høvedsmand, III, Nr. 10.
- Marsvin, Mette Jørgensdatter, Abbedisse i Maribo Kloster, II, Nr. 356.
- Mehlen, Bernt Hansen v., I, Nr. 132 f.
- Melde, Blasius, Bjærgværksskriver, II, Nr. 203.
- Mogens Olsson, Fange p. Varberg Slot, S. 246, Noten.
- Munk (3 Roser), Kristen Hansen, 1556 Statholder i Norge, I, Nr. 408. --- II, Nr. 17, 510. --- III, Nr. 16, 147, 152, 154, 160.
—, Peder, Lensmand p. Odensegaard, II, Nr. 560.
- Niels Maler i Malertorpet II, Nr. 365.
— Karlsson, Mag., Præst i Ulfsbæk, I, Nr. 307.
- Nothoft, Kasper, Fuldmægtig for Daniel Rantzaus tyske Høvedsmænd, III, Nr. 10.
- Næstved, Borgemestre og Raad, II, Nr. 61.
- Oxe, Peder Johansen, Rigshofmester, I, Nr. 126, 211 f., 330, 333, Noten, 340.
- Oxenstjerna, Gabriel Kristersson, I, Nr. 495. --- II, Nr. 254.
- Packemor, Michel, tysk Høvedsmand, III, Nr. 10.
- Palladius, Peder, Dr., Biskop i Sjælland, I, Nr. 114.

- Parsberg, Anne Tønnesdatter, Kristoffer Gyldenstjernes, II, Nr. 196, 273. — III, Nr. 148.
- Peder Henriksen, Foged p. Fuldtofte Gaard, I, Nr. 516. — II, Nr. 424.
- Plackwitz, Rochus, Læge i Königsberg, II, Nr. 209, 258.
- Plate, Jochim, tysk Høvedsmand, III, Nr. 10.
- Podebusk, Jytte Predbjørnsdatter, Knud Henriksen Gyldenstjernes, II, Nr. 170, 186, 188, 193, 397.
- Pogwisch, Drude, Priorisse i Maribo Kloster, II, Nr. 310, 357.
- Povl Steffens i Lübeck II, Nr. 605, Bilag.
- Puppinck (Popping), Berent, Skipper (?), fra Lübeck, II, Nr. 430.
- Rantzau, Daniel, Oberst, II, Nr. 218, 616.
- , Sivert Hansen, Amtmand over Haderslevhus Len, I, Nr. 313.
- Redelstorp, Antonius, i Stettin, I, Nr. 203, 300, 321.
- , Joakim, i Stettin, I, Nr. 244, 257, 287.
- Regge, Hans, i Schleusingen, III, Nr. 89.
- Rolf Olsen, Borgemester i Oslo, I, Nr. 80, 101.
- Rosenkrantz, Aksel Klavsen, I, Nr. 205.
- , Erik Ottesen, Lensmand p. Varberg og Bergenhus, II, Nr. 370.
- , Holger Ottesen, Lensmand p. Skanderborg, II, Nr. 549, 551.
- , Jørgen Ottesen, Lensmand p. Koldinghus, Dronningborg og Kalø, II, Nr. 308.
- , Mogens Klavsen, I, Nr. 99, 206.
- Rosensparre, Sten, Lensmand p. Kalundborg, II, Nr. 238, 242, 320, 346, 351, 360, 544, 555, 558, 564, 570, 576, 589.
- Rosenvinge, Henrik Mogensen, Borgemester og Tolder i Helsingør, II, Nr. 297, 326, 353, 359, 368, 402, 408, 415, 429, 457, 473, 501, 543, 557, 563, 586 ff., 590, 592 f., 600, 608, 611. — III, Nr. 2 f., 23, 38, 42 ff., 46, 53 f., 58 f., 62, 64—67, 69—74, 78, 105, 112, 124, 175.
- , Jens Mogensen, Toldskriver og Tolder i Helsingør, I, Nr. 360. — II, Nr. 231.
- Rotfeld, Kirsten Nielsdatter, Erik Lykkes, II, Nr. 545.
- Rud, Erik Knudsen, Lensmand p. Riberhus, Ravnsborg, Halsted Kloster og Vorgaard, Admiral, II, Nr. 553, 560.
- , Otte Knudsen, Admiral, II, Nr. 315.
- Rustung, Kristoffer Trondsen, Admiral, II, Nr. 117.
- Rønnov, Joakim, Biskop i Roskilde, I, Nr. 81, 83.
- Sara (Zara), Povl van, Oberst, øverste Arkelimester, II, Nr. 361.
- Schelhammer, Melkior, Dr., I, Nr. 239, 242, 248 f., Note til Nr. 249.

- Schleker, Elias, Brødrene Loitz's Tjener, i Stettin, II, Nr. 77.
- Schwarte, Matthias, i Greifswald, III, Nr. 14.
- Simon (Svend) Mikkelsen, Byfoged og Tolder i Ystad, I, Nr. 368.
- Skaaning, Lasse, Mogens Gyldenstjernes Foged, I, Nr. 97. 102, 104.
- Skave, Herluf Movridsen, Landsdommer p. Sjælland, Lensmand p. Stenvigsholm, II, Nr. 387.
- Skovgaard, Hans Jørgensen, kgl. Sekretær, II, Nr. 148, 279, 281, 284, 313 f., 316 f., 319, 325, 338, 341, 344, 350, 355, 389, 400 f., 406, 410, 412, 426, 437, 442 f., 447, 449, 456, 460 f., 464, 467, 469, 476, 478, 483, 488, 492 f., 504, 507 ff., 513, 521, 526, 575, 595, 598 f. — III, Nr. 7, 32 f., 35, 45, 47, 49 f., 88, 90 f., 114, 119, 143, 177.
- Skram, Lavrids Eskildsen, II, Nr. 221.
- , Peder, Lensmand p. Laholm, Admiral, I, Nr. 38 f. — II, Nr. 383.
- Sparre, Jakob Movridsen, I, Nr. 281.
- , Jep (Jakob) Tordsen, I, Nr. 77, 87, 105 f., 108 ff., 112, 116, 122, 124, 131, 176 f., 217, 221 f., 225, 227, 233, 325, 489, 496, 502 ff. — II, Nr. 39, 164.
- Spiegel, Hans, Lensmand p. Gladsakse, II, Nr. 262 f.
- Steinbach, Jakob, tysk Høvedsmand, III, Nr. 10.
- Stenbock, Arvid (Arild) Gustafsson, II, Nr. 335, 502.
- , Gustaf Olsson, Statholder i Vestergötland, I, Nr. 234, 238, 273, 286, 292, 389, 406, 498, 501.
- Sture, Svante Stensson, svensk Rigsraad, I, Nr. 120, 232, 259.
- Svale, Verner, Landsdommer p. Fyen, II, Nr. 110.
- Svave, Jørgen Jørgensen, Proviantmester, II, Nr. 546.
- Sverke, Rasmus, Mogens Gyldenstjernes Foged p. Fyen, I, Nr. 312, 314. — II, Nr. 223.
- Sverrigs Rigsraad I, Nr. 7.
- Taube, Otto, I, Nr. 439.
- Thott, Tage Ottesen, Lensmand p. Baahus, I, Nr. 85. — II, Nr. 124 (m. Note S. 127), 151.
- Timmermann, Didrik, i Lübeck, II, Nr. 428, 484. — III, Nr. 5, 95, 174.
- Tornow, Nickel, tysk Høvedsmand, III, Nr. 10.
- Trelleborg, Borgemestre og Raad, II, Nr. 303.
- Trolle, Børge Jakobsen, I, Nr. 333, 466 f.
- , Herluf Jakobsen, Admiral, I, Nr. 284, 375, 443. — II, Nr. 150, 220, 222, 225, 245, 272, 285, 288, 290, 292 f., 301, 305 ff., 311, 318, 321, 324, 327 ff., 331 ff., 339 f., 345, 372, 374 f., 377 f., 384, 439, 450, 535, 537 f.
- Ulfeldt, Ebbe Knudsen, Lensmand p. Lykaa, I, Nr. 252.

- Ulfeldt, Korfits Knudsen, Kancellisekretær, I, Nr. 432, 447, 450.
- Ulfstand, Holger Gregersen, I, Nr. 47.
- , Jens Holgersen, Lensmand p. Baahus, II, Nr. 512.
- , Lave Truidsen, Lensmand p. Varberg og Vordingbørg, I, Nr. 220, 237, 241, 250, 254, 263, 265, 267, 270. — II, Nr. 207.
- Urne, Jørgen Lavesen, I, Nr. 306.
- , Margrete Knudsdatter, Abbedisse i Maribo Kloster, II, Nr. 482. — III, Nr. 141.
- Valkendorf, Kristoffer Henningsen, Lensmand p. Bergenhus og Arnsborg, I, Nr. 328 f., 425, 519. — III, Nr. 13.
- Valkener, Jan Jelyssen (Johan Gillesen Falckner), i Amsterdam, II, Nr. 379, 434.
- Winkelberg, Hans, tysk Høvedsmand, III, Nr. 10.
- Wismar, Borgemestre og Raad, II, Nr. 594.
- Wittemberg, Hans, p. Vallø, II, Nr. 403.
- Wobitzer, Wobislaf, III, Nr. 128.
- Ystad, Borgemestre og Raad, I, Nr. 262, 276, 369.
- Zitzewitz, Jakob, Udsending fra Hertugerne af Pommern, II, Nr. 530.

Fortegnelse over Brevmodtagere.

- Banner, Erik Eriksen, I, Nr. 132 f.
Beck, Joakim, Rentemester, I, Nr. 370, 393. — III, Nr. 28.
Bille, Esge Pedersen, Rigshofmester, I, Nr. 5, 9, 14, 16, 18 ff.,
22, 66, 92, 95.
—, Karen, Henrik Knudsen Gyldenstjernes, I, Nr. 71.
—, Peder Esgeesen, Lensmand p. Roskildegaard og Kalund-
borg, II, Nr. 394, 614.
Brahe, Aksel Akselsen, I, Nr. 50.
Brockenhuus, Frans Mikkelsen, II, Nr. 241.
Christian II, Konge, I, Nr. 1.
Christian III, Konge, I, Nr. 67, 149, Noten, 264, 272, 338 f.,
351 f., 371, 373, 390 f.
Danmarks Riges Raad, I, Nr. 142.
Dorothea af Sachsen-Lauenburg, g. m. Kong Christian III,
Nr. 24.
Fikkese, Kristoffer, I, Nr. 520, Note.
Frederik I, Konge, I, Nr. 15, 30, 32, 36.
Frederik II, Konge, I, Nr. 407, 426 f., 444, 448, 457, 468 f.,
526, 530. — II, Nr. 5, 7, 11, 18, 49 ff., 57, 60, 63, 72,
79, 84 f., 89 f., 97, 108, 112 f., 115, 121, 123, 125, 141, 144,
153, 159, 162, 215, 277, 287, 349, 369, 418, 421, 423. --
III, Nr. 21, 166 f.
Friis (Vaaben: 3 Egern), Johan Jespersen, Kongens Kansler,
I, Nr. 23, 26, 28 f., 35. — II, Nr. 241.
Gjøe, Birgitte Mogensdatter, Herluf Trolles, II, Nr. 566 f.
—, Eskil Mogensen, Lensmand p. Skanderborg, I, Nr. 331.
—, Helvig, Otte Gyldenstjernes, II, Nr. 183.
Gustaf I Vasa, Konge af Sverrig, I, Nr. 11.
Gyldenstjerne, Frans Mogensen, II, Nr. 267, Note. — III, Nr.
17, Note.
—, Henrik Mogensen, III, Nr. 17, Note, 133.
—, Karen Ottesdatter, Jørgen Marsvins, II, Nr. 184.
—, Knud Pedersen, Lensmand over Villands Herred, I, Nr. 48.
—, Mogens Henriksen, kgl. Missiver: I, Nr. 3 f., 12, 30 f., 40
—44, 50—57, 60—65, 68 f., 72—75, 78, 89 ff., 93 f., 98, 100,
115, 117 f., 123, 127—30, 135, 137—47, 150, 154, 156, 158

---175, 178, 180—202, 204, 207, 209, 213 ff., 218 f., 223 f., 226, 228 f., 246, 251, 255 f., 258, 260 f., 268 f., 271, 278, 282, 285, 294, 301, 309, 311, 316, 320, 322, 334—337, 341, 350, 354, 356 f., 361, 363—367, 370, 376 f., 380 f., 385 f., 388, 394, (fra Frederik II:) 397, 399—405, 409 f., 413—416, 418 ff., 422 f., 428, 430 f., 434 f., 440 f., 446, 452, 455, 458 f., 461—465, 470—473, 477—480, 484, 488, 491, 494, 505, 508, 510 f., 513 ff., 517 f., 524 f., 527 ff., 531—36, 538. — II, Nr. 1—4, 8 ff., 12 f., 19 f., 22 f., 26—29, 31 ff., 35, 38, 40—46, 52 ff. 56, 58 f., 64, 67, 69 ff., 73 ff., 80—83, 87 f., 91 f., 96, 99—103, 105 ff., 114, 116, 118 ff., 122, 126—132, 134—138, 140, 142 f., 146, 149, 152, 154, 156 ff., 160, 163, 165 f., 178—182, 189, 193, 204, 210, 212 ff., 217, 219, 226 ff., 230, 236, 241, 244, 248, 271, 274 ff., 278, 282 f., 285, 291, 294 ff., 298 f., 312, 321 f., 342 f., 348, 388, 390—93, 395, 399, 405, 409, 411, 414, 420, 422, 425, 431 ff., 435 f., 440 f., 451, 454, 458 f., 463, 466, 468, 470 f., 479 ff., 485 ff., 489 ff., 494—97, 500, 503, 506, 511, 515 ff., 520, 522 f., 525, 540, 550, 559, 561, 571—74, 578 f., 581—84, 591, 601, 609, 613. — III, Nr. 11 f., 17, 26, 30 f., 36 f., 39, 41, 51 f., 61, 63, 83 ff., 92 ff., 97 f., 100 f., 103, 111, 116, 118, 121, 130, 142.

Hanisch, Antonius, kgl. Sekretær, I, Nr. 319.

Henrik Ottesen (Herick Ottz), I, S. 284 f.

Jens Lavridsen (Laurensen), Byskriver i Malmø, I, S. 383 f., Note.

Ketting, Sveder, lybsk Lensmand p. Hammershus, I, Nr. 283.

Klaus Gjordsen, Kongens Kansler, I, Nr. 33.

Kock, Jørgen, I, Nr. 149, Noten.

Kristen Melsen i Hinnerup III, Nr. 131, Bilag.

Krummedige, Sofie, Esge Billes, I, Nr. 2, 13, 49.

Kruppen, Otte, Lensmand p. Hald, III, Nr. 137.

Køge, Borgemestre og Raad, I, Nr. 490.

Leijonhufvud, Sten Eriksson, svensk Friherre, I, Nr. 497. — II, Nr. 175.

Lunde Domkapitel, I, Nr. 21, 88, 119, 257, 327. — II, Nr. 264 (Indskud), 268 f.

Lykke, Anne Pedersdatter, Otte Krumpens, III, Nr. 138.

Magnus, Christian III's Søn, Hertug, II, Nr. 6.

Malmø, Borgemestre og Raad, III, Nr. 29, 99.

- Byfoged III, Nr. 29.

Munk (3 Roser), Kristen Hansen, Statholder i Norge, I, Nr. 411. — III, Nr. 178 c.

Oxe, Peder Johansen, Rigshofmester, I, Nr. 333.

Pors, Sti, Lensmand p. Lundegaard, I, Nr. 161.

Rantzau, Daniel, Oberst, II, Nr. 224.

- Redelstorp, Joakim, i Stettin, I, Nr. 310, Note S. 400.
- Reff, Hans, Biskop i Oslo, I, Nr. 6 f.
- Rosenkrantz, Holger Ottesen, Lensmand p. Skanderborg, III, Nr. 181.
- , Mogens Klavsen, II, Nr. 124, Noten S. 127.
- Rosenvinge, Henrik Mogensen, Borgemester og Tolder i Helsingør, II, Nr. 111. — III, Nr. 28.
- Rud, Jørgen Knudsen, I, Nr. 517.
- Schwarte, Matthias, i Greifswald, III, Nr. 22.
- Skovgaard, Hans Jørgensen, kgl. Sekretær, II, Nr. 280, 554. — III, Nr. 117.
- Skram, Peder, Lensmand p. Laholm, Admiral, I, Nr. 161.
- Sparre, Anne Movridsdatter, Mogens Gyldenstjernes, I, Nr. 61, 74, 98, 136 f., 248, 277, 288, 299, 303, 449, 493, 516. — II, Nr. 37, 65 f., 94, 155, 171 f., 250 f., 253, 255, 257, 259 ff., 263, 266, 313, 336, 347, 352. — III, Nr. 171.
- , Jakob Movridsen, I, Nr. 217.
- , Jep (Jakob) Tordsen, I, Nr. 235, 326.
- Stenbock, Gustaf Olsson, Statholder i Vestergötland, I, Nr. 253, 274, 292, 509, 512. — III, Nr. 164.
- Sture, Svante Stensson, svensk Rigsraad, I, Nr. 121, S. 246
Noten, Nr. 240, 497.
- Søren, Forstander for St. Jørgens Hospital i Lund, I, Nr. 214.
- Trolle, Børge Jakobsen, I, Nr. 333, Noten. — II, Nr. 241, 304. — III, Nr. 24, Noten.
- , Herluf Jakobsen, Admiral, I, Nr. 517. — II, Nr. 181, 231, 489, 542.
- Ulfeldt, Korfits Knudsen, Kancellisekretær, II, Nr. 181.
- Ulfstand, Holger Gregersen, I, Nr. 48, 50, 72.
- , Jens Holgersen, Lensmand paa Baahus, II, Nr. 178 a.
- , Sidsel Jensdatter, Knud Pedersen Gyldenstjernes, I, Nr. 231. — II, Nr. 147.
- Urne, Klavs Lavesen, Landsdommer i Skaane, I, Nr. 161.
- , Margrete Knudsdatter, Abbedisse i Mariibo Kloster, III, Nr. 178 c.
- Wobitzer, Wobislaf, III, Nr. 127.

Navneregister.

I Navne- og Sagregistret er henvist til Sidetallet. Parentes omkring et Tal betyder, at den, der omtales, ikke er nævnt ved Navn. Hvor det ikke har kunnet afgøres, hvilken af flere Personer med samme Navn der er ment, er Tallet anbragt under begge Navne med (?).

I Navneregistret er ikke medtaget de i Brevregesterne nævnte Navne, forsaavidt som de tillige forekommer i selve Brevene; derimod er medtaget alle Navne i Regesterne over kgl. Missiver.

Navne paa Gaarde, til hvilke Adelen skrives, er ikke medtaget, naar de nævnes i Tilknytning til Vedkommendes Navn.

I Registret er af nærliggende Grunde ikke medtaget Mogens Gyldenstjernes Navn; herfra er dog undtaget Henvisninger til enkelte særlig vigtige Aktstykker vedrørende Mogens Gyldenstjerne.

Under et Lands Navn opføres tillige dets Undersaatte, hvor disse ikke nævnes ved Navn, samt Betegnelsen for de fra vedkommende Land stammende Produkter o. a. m.

For Kongerne er der kun medtaget Henvisninger til Sidetallene, hvor det drejer sig om Oplysninger om dem personligt, altsaa ikke til Steder, hvor der tales om kgl. Maj. eller lign.

Hvor der under Arbejdet paa Udgivelsen er fundet Oplysninger, der forandrer eller berigtiger Navneformer o. a., er den endelige Form anvendt i Navneregistret, event. med Henvisninger.

Aabenraa. Dat.: III, 99.	Aalborg I, 360, 445, 452, 454, 456,
Aabygge Skibrede, Norge, II, 19,	470, 480, 484, 539, 563. — II,
223, 242.	188, 495, 510, 532, 560, (573 f.).
Aagaard, Vester Han H., II, 189,	— Tolder se Peder Jensen.
236.	Aalborghus Slot og Len II, (251 f.).
Aage, M., se Aage Jepsen Sparre.	597, 753. — Foged se Peder
— Bendsen se Ake Ferla.	Jude. — Dat.: I, 468 f. — II,
Aarhus III, 85, 142 f. — Borgemester	98, 100, 167, 187, 189, 251, 264,
III, 85.	554, 572, 596.
Aarhus Gaard og Len I, 488. — II,	Aalholm Slot og Len II, 658. —
129, 131, 200, 471, 512. — III, 17,	Dat.: II, 70.
19, 138. — Dat.: I, 184.	Aarhus I, 277 f., 337, 360, 464, 521,

- 527, 535, 540, 543, 558, 562, 564, 575, 577, 581, 583. — II, 40, 80, 136, 327, 336, 555, 646, 663, 665. —, Biskop, se Ove Bille.
- Aarhus Gaard og Len II, 52, 55, 69. — Dat.: I, 556, 558, 560 f., 563, 566 f., 570 ff., 574—78, 586, 588. — II, 40 f., 52, 56 f., 59. — III, 266.
- Aarstad. Aarstad II., III, 261. — Herred I, 416. — II, 356, 379, 507, 698.
- Aarøsund (?) (Arssunt) Færgetro I, 273.
- Aas Kloster, Viske II., I, 302.
- Abbekaas, Skiverup S., Vemmenhøgs II., III, 254.
- Abelone, stakket, Troldkvinde, II, 522.
- Abildgaard, Timme, Evert Bilds Foged over Jemteland, II, 619.
- Abrahamstrup Slot og Len I, 452, 619. — II, 23, 93, 134, 384, 396, 551, 675. — Dat.: II, 388, 390, 668, 671.
- Acken, Gisbrecht van, Skipper, fra Antwerpen, III, 98, 105.
- Adolf (Alf), Hertug af Holsten-Gottorp, I, 23 (?), 82, 259 (?), 452, 581, 587, 595, 599, 602 (f.), 605, 643. — II, 51, 62, 224 f., 251, 456, 501, 557, 584, 586, 598, 667, 676. —, Greve af Nassau, II, 305.
- Adrian Frederiksson, Borgemester i Enckhuisen, III, 278.
- Adrianopel III, 148.
- Aggershus Slot og Len I, 2, 5, (9), 13, 18, (21, 25 f., 29, 32 ff.), 36, 38, 182, 439, 527, 529 f., (531 f.). — II, 487, 589 f. — III, 160, 228. — Dat.: I, 1—5, 8—11, 13—16, 20, 24, 27 f., 30 f., 36, 528. — III, 29, 235 f., 247, 250, 258. Se Oslo.
- Agnes af Hessen I, 447.
- Ahlefeldt, Bertram, Lensmand p. Flensborg Slot, II, 23, 41, 142, 147, 534. — Godske I, 51. — Katrine, Hans Spiegels, II, 296 f.
- Ahrensböck, Dat.: II, 171.
- Akershus Slot og Len se Aggershus.
- Aksel Akselsen se Brahe. — Andersen se Baden. — Klavsen se Rosenkrantz. — Tønnesen se Viffert.
- Alba, Hertugen af, Fernando Alvarez de Toledo, spansk Felt-herre, III, 253.
- Albany, Geörg, fra Szent György (Georgius a Chyrkey), ungarsk Hoftjener, II, 15.
- Albo Herred III, 18.
- Albrecht, Hertug af Bayern, I, 399. —, Hertug af Preussen, II, 99, 287, 645. Jvfr. Anna Maria. — Alcibiades († 1557), Markgreve af Brandenburg, I, 206, 231, 398.
- Albuen se Malmø.
- Alf, Hertug, se Adolf.
- Alkmaar, Nederlandene, III, 279.
- Alslev, Tønnersø S. og II., I, 403.
- Alvërsdorf, Ditmarsken, Dat.: I, 612.
- Amager II, 5, 138, 491.
- Amsterdam I, 96, 289, 329, 332, 468, 475—78, 490, 524. — II, 29, 114, 116, 340, 375, 422, 529, 580, 612 ff., 628, 659, 708, 722, 757. — III, 58, 66, 81, 94, 102, 108, 119, 128, 181, 278. — Scultus II, 714. — Dat.: II, 429, 504, 611, 613, 627.
- Anders, Lektor, Præst i Malmø, I, 183. —, Mag., i Roskilde, III, 281. —, Mag., Præst, I, 479. — i »Veesterby» I, 305. — Fisker, i Vemmenhøgs

- II., II, 414. — Skriver II, 543, 552. — Skrædder paa Taage-
rup I, 200 f. — Eriksson, svensk
Hovedsmand, III, 38. — Fyn-
bo III, 277. — Mogensen p.
Hjelmso I, 672. — Nielsen, se
Ystad. — Valtersen, Skipper,
III, 130.
- Angerrød, ved Gammel Lødøse,
Sverrig, II, 494.
- Anhalt, Grevskab, I, 595.
- Anholt Stensen, se Arnold Stensen.
- Anholt II, 343. — Fyrlygte III,
274. — Rev I, 459.
- Anna, Kurfyrstinde af Sachsen,
Christian III's Datter, I, 155 ff.,
160 f., 313, 398, 633. — II, 148.
Jvfr. August, Kurfyrste af
Sachsen.
- Maria af Braunschweig, g. m.
Hertug Albrecht af Preussen,
II, 287.
- Anne (Anna, Ane), Halte, i Var-
berg, I, 302. —, Kathrine
Skrædders Datter, I, 610. —
Holgers, Frue, se Anne Meins-
torf. —, Johan Evertsen Molt-
kes, I, 613. — Jønsdotter, Ja-
kob Bagges, se Svinhufvud. —
Pedersdatter se Halvegge.
- Annes, Henrik Gyldenstjernes Karl,
II, 527.
- Antwerpen I, 642. — II, 267, 270,
430, 756, 758. — III, 5, 57, 65,
98, 105, 123, 125 f., 128, 140,
152, 177.
- Antvorskov Slot og Len I, 241, 261,
471. — II, 335, 465, 473, 538.
— Dat.: I, 60. — II, 335, 446 f.,
449, 530.
- Arild Gustafsson se Arvid. — Ol-
sen se Gyldensø.
- Arnemuiden p. Øen Walcheren,
Nederlandene, II, 57.
- Arnhem, Provinsen Geldern, Ne-
derlandene, II, 685.
- Arnold (Anholt) Stensen af Sver-
rig I, 491.
- Arnsborg p. Øsel II, 751. — III, 24.
— Dat.: II, 600. — III, 23.
- Arsoen, Didrik, i Bremen, III, 279.
- Arssunt, se Aarøund.
- Arvid Claesson se Uggla. — Gu-
stafsson se Stenbock. — Olsen
se Arild Olsen Gyldensø.
- As, Sdr. (Söderåsen), Helsingborg
Len, I, 44.
- Asarum, Brækne II., I, 488.
- Assendelft, Nederlandene, II, 708.
- Assens I, 401, 403. — II, 108. —
Borgemester, se Povl Bang. —
Dat.: I, 401, 401 f.
- Augdesiden, Norge, I, 35.
- August, Kurfyrste af Sachsen, I,
155 ff., 160, 397 ff., 481, (490),
550, (567), 635 f., 640. — II, 16,
148, 231, 348, (451). Jvfr. Anna,
Kurfyrstinde.
- Avaskær (Kristianopel), Blekinge
Østre II., I, 295, 488. — II,
244.
- Ave Vincentii se Lunge.
- Baahus Slot og Len I, 24, 158,
188 f., 326, 441. — II, 36, 125,
144 f., 286, 360, 487, 582, 586,
591, 593 f., 598, 620, 626, 662,
668, 674, 680, 721, 733. — III,
38 f., 53, 127, 155, 157, 164 f.,
276. — Dat.: II, 591.
- Baastad (Badsted) I, 555 f.
- Baden, Markgreverne af, I, 398.
- Baden, Aksel Andersen, III, 261.
—, Hans Lavridsen († 1566).
Admiral, II, 368, 708. — III,
57, 59 f., 62 f., 81. —, Lav-
rids Andersen († 1563), Skibs-
hovedsmand, Admiral, I, 320.
— II, 60 f. —, Lavrids Jensen
II, 314.
- Badsted se Baastad.

- Bagge, Jakob d. æ., svensk Admiral, I, 41. — II, 77, 86, 118, 250, 370, 419 f., 465, 510, 542, 551. Jvfr. Anna Jönsdotter Svinhufvud.
- (ikke adelig), Marine Lavridsdatter, g. m. Prof. Dr. med. Hans Frandsen, II, 204 f. — Torluf, i Helsingør, II, 659.
- Bagsværd, Sokkelunds II., I, 652.
- Balslev, Vends H., II, 237.
- Baltasar (Baltser) Jakobsen, Mag. Ærkedegn i Lund, II, 301 f., 307, 314. — Maltesen, se Vifert.
- Banck, Frederik, se Bunck.
- Banér, Peder Axelsson, svensk Skibshøvedsmand, II, 250.
- Bang, Ellen Pallesdatter, Jørgen Rantzaus, II, 336. — Povl, Borgemester i Assens, I, 401, 405. — II, 108 f.
- Banner, Anders Eriksen, II, 188, 190, 199, 202 f., 236. — Erik Eriksen († 1554), I, 205 ff. — II, 188. — III, 1. Jvfr. Margrete Gyldenstjerne. —, Frans Eriksen, 1554 Lensmand p. Kalø, Ritmester, I, 361, 386. — II, 129, 379, 471, 481, 727. — III, 48 f. —, Magdalene, Iver Krabbes, II, 685. —, Otte Eriksen, 1560 Lensmand p. Sejlstrup, I, 393 f. — II, 70. — III, 237 f. Jvfr. Ingeborg Skeel.
- Baptista, Jan (Johannes, Hans), kgl. Kaptejn, II, 268, 556. — III, 31.
- Barby, Anders († 1559), tysk Kansler, I, 413, 430, 456, 519 ff., 543, 569.
- Bardowick, Lüneburg I, 595. — III, 423.
- Bare Herred I, 49.
- Barnekow, Hans († 1559) I, 461. — II, 210. Jvfr. Mette Oxe. —, Jørgen, 1561 Lensmand p. Aakær og Lund p. Mors, II, 190.
- Barnim d. æ., Hertug til Stettin og Pommern, II, 615. (617).
- Barsebæk, Harjager H., I, 75.
- Barthi (Borthe), III, 172, 174.
- Bartz, Peter, Henrik Mogensen Rosenvinges Faktor i Danzig, III, 81, 107 ff., 193.
- Bassano, se Moritz Schlick.
- Basse, Elisabet, Henrik Brockenhuus's, III, 218. —, Erik Bassen, 1560 Skibshøvedsmand, II, 580, 736 (?). — III, 9. —, Erik Kristoffersen, I, 128 f. —, Hans Pedersen, III, 248, 250 f. —, Jfr. Juliane Pedersdatter, III, 248. —, Jfr. Margrethe Pedersdatter, III, 248. —, Peder Hansen († 1550), 1528 Lensmand over Nedenæs Len, 1536 p. Aggershus, Skibshøvedsmand, I, 28, 106 f., 109. — III, 248, 250. —, Torluf Nielsen († 1565), II, 729.
- Bastian se Sebastian Swendi. — Bogbinder III, 51 f.
- Bátsandar Havn, Island, II, 561.
- Bayern, Hertug, se Albrecht.
- Beck, Joakim (Jakob), Rentemester, I, 426, 428, (437), 453, 457, 472 f., 492, 509, 541, 543, 550 f., 555, 569, 574, 587 f., 602, 605 f., 614, 622 ff., 635, 639, 675. — II, 12, 46, 82, (89), 93, 99, (123), 129 f., 136, 148 ff., 226, 228, 255, 265, 273, 306, 320, 326 f., (346, 360), 362, 419 f., (421 f., 450), 486, 491 f., 530, (532), 537, 544, (625), 654 ff., (680 f.), 712, 733, 752, (756). — III, 11, 35, 40, 58 f., (76, 84), 111 f. —, Lave, Proviantmester for Flaaden, II, 668.

- Becker, Johan, Adolf van Brouwylers Tjener, II, 87.
- Beland, Nederlandene (?), II, 719.
- Benderup, Jørgen Movridsen († 1565), II, 729.
- Benedicte Mortensdatter, Hans Gaas's, I, 376.
- Bent, Mag., ved Domkapitlet i Lund, II, 300. — Købmand i Laholm I, 403. — Eriksson, svensk Lensmand, II, 423. — Staffensen i Vemmenhøgs H. II, 415.
- Benthien, Henrik van, Landsknægt, II, 669.
- Berbisdorf (Berberstorf), von, Studerende af meissnisk Adelslæggt, I, 281.
- Berckwald, Jørgen, Svensker, II, 92.
- Berete Mikkelsdatter se Britta Mikaeldotter Krumme.
- Berg, Hertug af, se Vilhelm.
- , Lavrids Olufsen Kandegyder, Borgemester i Visby, I, 588.
- Bergen I, 85 f., 326, 425 ff., 478, 481, 489, 532, 548. — II, 46, 135, 422, 444, 618. —, Borgemestre og Raad II, 41. —, tyske Købmænd I, 425 ff. — Brygge I, 425 f., 548.
- Bergenfarere I, 481.
- Bergenhuis Slot og Len I, 18, 332, 425, 541, 546, (548). — Dat.: I, 424, 427, 545. — II, 421.
- Berger, Jørgen, Fyrpasser p. Kulen, II, 569.
- Berlepsh, kursachsisk Raad, II, 348.
- Berlin I, 274, 285 f. — II, 16, 102, 395, 405.
- Berlin, Hans von, II, 399.
- Berrig, Fritz, Hovedsmand, I, 595, 601.
- Berritsholm (Bjersholm), Færs II, I, 199.
- Bertel Skriver, Mogens Gyldenstjernes Foged, I, 116 f., 231, 237.
- Best, Robert, engelsk Skipper, II, 707.
- Beuchling, Kaspar van, II, 518.
- Beurreus, Dionysius, svensk Gesandt i London, III, 264.
- Beversund, Nedenæs Len, III, 239.
- Bierre, se Bjærge.
- Bild, Evert Nielsen († 1567), Lensmand p. Stenvigsholm og Trondhjemsgaard, I, 541 f. — II, 45, 116, 619, 729. — III, 98, 294 ff.
- Bildt, Torluf Pedersen, II, 663, 678, 680.
- Bille, Anders Bentsen († 1555), I, 15, 42, 181, 337. Jvfr. Pernille Krognos, Anne Lykke. —, Beate Klavsdatter, Otte Brahes. I, 214. — II, 168, 233, 265, 555, 574, 597. —, Bent Hansen, I, 42. — II, 209 f. —, Jfr. Birgitte Hansdatter II, 209. —, Erik Knudsen, Lensmand i Salling Herred, II, 489. —, Erik Pedersen († 1519), III, 246. Se Johanne Sparre. —, Ermegaard Andersdatter, Jørgen Podebusks, I, 42 (?). —, Jfr. Ermegaard Hansdatter, I, 42, 209. —, Esge Pedersen († 1552), Rigshofmester, Lensmand p. Hagenskov, 1529 p. Bergenhuis, I, 22 f., 42, 55, 94, 140, 142, 176, 184, 246, 266. — II, 294. Jvfr. Sofie Krummedige. —, Frans († 1563), 1560 Lensmand p. Varberg, 1561 p. Ørum, II, 86, 257. — III, 423. Jvfr. Edele Hardenberg. —, Hans Bentsen († 1542), I, 42. — II, 209. —, Hartvig Esgesen, Lensmand p. Halmstad, 1560 p. Aahus, II, 10, 135, 200 f. —

- III, 19, 22. — Jens Klavsen, 1560 Lensmand p. Gulland, II, 226, 228, 277, 314, 388 f., 399, 668, 702, 724. — III, 77, 80, 86, 97, 101, 138, 141, 143. Jvfr. Karen Rønnov. —, Jørgen Esgeesen, Lensmand over Aabygge og Rygge Skibreder, II, 19, 695. — Karen, Henrik Knudsen Gyldenstjernes, I, (52), 54. — II, (521). — III, 246. —, Klara Andersdatter († 1560). Jakob Sparres, I, (53), 346. —, Klavs Stensen († 1558), I, 42, 44, 56, 149, 151 f., 158, 188, 214, 290, 296, 317, 320, 323, 326, 419, 421 f. — II, 35 f., 40. — Knud, I, 44. —, Maren Klavsdatter, Lavrids Skrams, II, 232 ff. —, Mogens Pedersen († 1537), 1526 Lensmand p. Nykøbing F., 1527 p. Koldinghus, I, 23. —, Ove Pedersen, Biskop i Aarhus, I, (7, 18), 245. —, Peder Bentsen, III, 246. — Peder Esgeesen, Arkelimester, 1561 Lensmand p. Roskildegård, 1566 p. Kalundborg, Krigskommissær, I, 39, 449. — II, 8, 49, 91, 132, 136, 139, 226, 231, 279, 365, 367, 377, 387, 462, 517, 520, 539, 541, 552, 634, 696, 725. — III, 2, 54, 89, 129, 132, 225 ff., 264, 299 f. Jvfr. Birgitte Rosenkrantz Olufsdatter. —, Sten Knudsen, I, 673. — II, 489 f., 695. — III, 49, 129. Jvfr. Helvig Ulfeldt. —, Torbern Hansen, Hovedsmand, II, 209 f., 229 f., 239, 675, 693, 699. —, Torbern Stensen († 1552), Mag., Ærkebiskop i Lund, I, 119 f., 214 f., 580. — II, 82.
- Billinghusen, Henrik, Krudtmager, II, 704. — III, 13.
- Bing, Anders Keldsen, II, 729. —, Jon Keldsen († 1565), II, 729. —, Keld Jonsen, I, 49.
- Birgitte Portners i Varberg I, 302.
- Birketorp Bro, Elfsborgs Len, II, 483.
- Birkholt, Favraas H., II, 403.
- Birri, svensk Præst, se Børge.
- Bisbo Gaard (nu: Brahesborg), Gamtofte S., Baag II., II, 107.
- Bispingk, Johan, Marketender, II, 370.
- Bisterfeld, en Hest, II, 278, 283.
- Biug se Byg.
- Bjelke (svensk Adel), Ture Persson, til Salsta, I, 629. —, Slægten, I, 584. — II, 522.
- Bjerrøme Gaard, Vessige S., Aarstad II., I, 246.
- Bjersgaard, Graamandstorp S., N. Asbo II., III, 257.
- Bjersholm, se Berritsholm.
- Bjærge Herred, Jylland, I, 51. (Bierre). Kronobergs Len, II, 407.
- Bjørn Gunnensen, Borgemester i Oslo, I, 63.
- , Bjørn Andersen, Landsdommer p. Sjælland, II, 420, 623, 706, 709, 755. — III, 46, 68, 218, 299. Jvfr. Karen Friis Henriksdatter.
- Blekinge I, 83, 151, 169, 192, 243, 294, 379, 488, 567, 574, 583, 590. — II, 5, 11, 112, 281, 347, 362, 388, 433, 450. — III, 17, 283, 294. — Landsting I, 311.
- Blick, Mikkell, Lensmand i Skien Syssel, I, 35. —, Niels, Peder Hansen Basses Skriver, I, 709.
- Blok, Jakob, Skipper, II, 452.
- Blome, Hans, II, 485, 488, 603. —, Karen Ottesdatter, Mogens Godskes, II, (570).
- Bochellius, Mag., se Bokelius.

- Bockholt, Johan, Skibshovedsmand, III, 123 f., 154.
- Bodekul II, 368.
- Bogense I, 543.
- Boie, Jens II, 622.
- Boije, Nils Andersson, svensk Feltøverst, II, 699.
- Boineburg, Borkard von († 1551), Lensmand p. Saltø, se Margrete Brahe.
- Boitzenburg II, 743.
- Bok, Hans, Jep Tordsen Sparres Tjener, I, 147.
- Bokelius (Bochellius), Johannes, Mag., i Wittenberg, I, 618, 645 f.
- Bolemann, Herman, i Lübeck, II, 599.
- Boller, Bjærg II., Jylland. Dat.: II, 124.
- Bolonitsch, Kejserens Sendebud til Danmark, II, 303.
- Boltinge (Bolteskov), Ringe S., Gudme II., II, 237.
- Bolungarvik (Böllingsvoge), Island, II, 568.
- Bomhover, Gert, Svovllutrer, II, 568, 582.
- Bonck, Frederik, se Bunck.
- Boose, Erik, se Erik Basse (?).
- Borcke, Andreas, Udsending fra Hertugerne af Pommern, II, 617.
- Bording, Jakob († 1560), Dr., Kongens Livlæge, I, 617 f. — II, 92, 100. Jvfr. Franciska Nigroni.
- Bordth, Movrids, Kirstine Friis's Tjener, I, 390.
- Borge Syssel, Norge, I, 19, 26.
- Bornholm I, 348 f., 461, 511 f., 650. — II, 226, 315 f., 332, 340, 347, 358, 372, 382, 390, 396, 419, 439, 452, 467, 627, 649, 651, 653, 659. — III, 61, 63, 66, 104 f., 113 f., 244. — Hovedsmand, se Sveder Ketting, Bernt Knob. — Dat.: II, 300, 367, 369, 372, 385, 393, 409, 425—29, 432, 438, 648. Se ogsaa Hammershus.
- Bornholm (Boringholm), Peder, kgl. Tømmermand, II, 141.
- Borreby, V. Flakkebjerg II., I, 330. Dat.: II, 416.
- Borrestad, Gærs II., I, 120.
- Borsholm, Lyng-Kronborg II. Dat.: II, 367 f.
- Borthse se Barthi.
- Boserup, Luggude II., Dat.: I, 390.
- Brabant I, 168, 355. — II, 88. — III, 279 f.
- Bragenæs Len, Norge, II, 19.
- Brahe, Aage Akselsen († 1525), se Johanne Sparre. —, Aksel Akselsen († 1551), I, 44, 53, 55 f., 61, 120, 122, 189. —, Anne Tygesdatter, Herluf Skaaves, II, 446. —, Beate Aagesdatter, Jørgen Lykkes, II, 513. —, Cecilie (Sidsel), Eskil Gjæs, I, 56 f., 69 ff. —, Holger Jensen, II, 407. — III, 287. —, Jens Akselsen († 1559), I, 49, 211, 330. — III, 261 f. —, Jørgen Tygesen († 1565), 154—49 Lensmand p. Tranekær. 1549—52 p. Næsbyhoved og Rugaard, 1557—60 p. Nykøbing, I, 49, 206, 213, 461, 654. — II, 347, 394, 428, 486, 677 f. Jvfr. Inger Oxen. —, Aave Akselsen († 1567), 1564—65 Krigskommissær, I, 120, 204, 209, 212, 267, 385, 388, 393, 488, 653, 677 f. — II, 174 f., 180, 210 f., 275, 281, 490, 508 f., 516, 522, 682, 695, 712. — III, 49, 149. Jvfr. Gørvel Sparre. —, Magdalene, Jørgen Urnes, I, 391.

- , Margrete Akselsdatter, Borkart von Boineburgs, III, 245.
- , Niels Nielsen († 1529), I, 149. —, Otte Tygesen, 1555 Lensmand p. Aalborghus, I, 215, 359 f. — II, 168, 233 f. — III, 251 f., 360, 510, 541, 585 f., 605, 614, 662, 423. Jvfr. Beate Bille. —, Slægten I, 117, 330.
- Brahe (svensk Slægt), Per, Greve, svensk Feltøverste, I, 260 f., 263. — II, 456, 592 f., 666.
- Bramstedt, Holsten, III, 280.
- Bramstrup, Aasum II., II, 522 f.
- Brand Vidferling (Brand van Viferlin etc.), Kong Didriks Kæmpe, Sagnfigur, III, 268.
- Brandenburg, Kurfyrste, se Joakim. — Markgreve, se Albrecht Alcibiades, Johannes. — Prinsesse, se Elisabeth Magdalena, Hedvig.
- Brandes, Johan, Borgemester i Danzig, II, 714.
- Brandstorp, Smaalenenes Amt, Dat.: II, 221.
- Brandsø, Ø i Lille Belt, I, 402.
- Brandt, Jep, I, 389, 393.
- Bratsberg Len, se Skien.
- Braunschweig I, 231, 250, 594 f., 635. — III, 181. —, Hertug, se Erik, Henrik, Julius. — Hertuginde, se Anna Maria.
- Braunschweig-Wolfenbüttel, Hertug, se Henrik d. y., Kathrine.
- Breda II, 267.
- Bredow, von, Herr, II, 671.
- Brehmer, Jeronimus, III, 205.
- Breide, Margrete Hansdatter, Povl Hvitfeldts, I, 500. — III, 423.
- Breitenbach, von, Studerende af tysk Adelslægt, I, 281.
- Bremen I, 548. — II, 143, 340, 524, 529, 531, 548, 647. — III, 82, 279.
- Stift I, 594 f. — II, 88.
- Brems se Brøms.
- Bretagne I, 468.
- Britta Mikaelsdatter, se Krumme.
- Brochmand, Hille Rasmusdatter, Peder Dringelbergs, II, 302.
- Brock, Lave Nielsen († 1565), 1558 Lensmand p. Tryggevælde, 1560 p. Holbækgaard, 1563 p. Vordingborg, I, 218, 221. —, Slægten, I, 181.
- Brockenhuus, Erik Ejlersen, 1566 Lensmand over Mandals Len, III, 277. —, Frans Mikkelsen († 1569), 1562 Lensmand p. Københavns Slot, 1564 Oberst, I, 338, 474, 509. — II, 128, 255 ff., 322, 326, 517 f., 520, 522 f., 537, 564, 569, 576, 583 f., 609 f., 682. — III 274 f. Jvfr. Anne Tinhuus. —, Henrik Klavsen († 1565), II, 729. —, [Jakob Henriksen?], I, 23. — Jakob Mikkelsen, 1555 Lensmand p. Helsingborg, Admiral, I, 452 f., 569, 653. — II, 137, 213, 215, 439, 551. — III, 61, 75, 79. Jvfr. Susanne Bølle. —, Lave, Kongens Sekretær, I, 482, 493, 495, 562. — II, 89, 367. —, Mikkell († 1555), I, 417. Jvfr. Karen Lykke. —, Oluf Johansen, II, 729. —, Otte Johansen, Kancellisekretær, II, 334.
- Brockhusen, Daniel, i Lübeck, III, 16.
- Brouwyler, Adolf van, af Köln, I, 657. — II, 99 f., 611, 613 ff. — III, 278, 280.
- Brovastien, den franske Vestkyst mellem Charente og Gironde, I, 317, 323.
- Bruchofen (Buscoducensis), Henrik von, Mag., tysk Hofpræst, I, 457 (?), 514, 540, 677. — II, 299, 301, 307 f.

- Bruggeman, Bernt, fra Bremen.
Baadsmænd, II, 340.
- Brun, Vitus, Skibshøvedsmand, I,
556, 572.
- Brunlag Len, Norge, I, 18, 530. —
II, 19.
- Bryske, Anton Ejlersen († 1566),
Rigens Kansler, I, 129, (207),
210, (211), 262, 337, (371), 449.
— II, 174, 176, 181, 383, 606.
—, Sidsel Ejlersdatter, Eskil
Gjøes, I, 434. — II, 98.
- Bryssel I, 167, 172 f., 228, 232. —
III, 123, 154, 281. — Dat.: III,
123, 154, 193, 281.
- Brodland, Hammer S., Kær II., I,
394.
- Brøms (Brems), Øster II., Ble-
kinge, I, 294.
- Buchholtz, Gotthart von, Herre til
Grevenbroch, Beringen og
Wachtendungk, III, 172, 174,
195.
- Buckingham, Edward Stafford,
Hertug af, I, 332.
- Bukkebo, Gærs H., I, 217.
- Bunck (Bonck, Banck), Frederik,
Skibsbygger af Amsterdam, I,
722, 730.
- Burer, Hans, i Leipzig, Henrik
Gyldenstjernes Vært, I, 352,
(355), 375, 377 f., 412, 414 f.
- Burgeri, Benedictus, svensk Præst,
II, 424.
- Burgund I, 555, 578. — II, 49.
- Bursvig p. Gulland I, 518. — II,
700.
- Buscoducensis, Henricus Martini,
se Bruchofen.
- Busk, Hans, I, 45. —, Jørgen,
Skipper, II, 369.
- Buss, Jan van dem, Smed, paa
Haarlemmer Sluis, I, 477.
- Byg (Biug), Oluf, (i Helnekirke?)
II, 274, 292. — III, 245.
- Bygholm Slot og Len I, 19, 54.
Dat.: I, 17, 70. — II, 35, 645.
- Büren, Meinert von, Høvedsmand,
II, 524.
- Byrum se Børrum.
- Bækkeskov Kloster, Villands H.,
I, 638. — II, 129. — Dat.: II,
216
- Bæresøholm, Herrestads H., I, 389.
— III, 423.
- Bø, Ide Præstegæld, Smaalenene.
Dat.: I, 89, 97, 105.
- Bølle, Susanne Ejlersdatter, Jakob
Brockenhuus's, II, 439, 551.
- Bøllingsvoge se Bolungarvik.
- Børge (Birri), Præst i Surteby, II,
398, 424. — Jakobsen, se Trolle,
— (Birge) Nilsson, se Grip. —
Olsen i Børrum I, 302.
- Børringe Kloster, Venmenhøgs H.,
II, 556. Dat.: 564—72, 577.
- Børrum (Byrum), Hammarkinds
H., Linköping Len, I, 302.
- Bøsserup, Skyts H., III, 256.
- Caele, Matthias, Englænder(?), II,
468.
- Calais II, 83.
- Calenberg, Hertug, se Erik.
- Calepinus, Ambrosius († 1510),
Udgiver af et latinsk Leksikon,
I, 286.
- Campen se Kampen.
- Capell, Frits, Høvedsmand, III,
180.
- Capelle, Cato, i Amsterdam, II,
613.
- Carion, Johan († 1537), Matemati-
ker og Astrolog i Berlin, II,
102.
- Carolus Danzeus se Charles Dan-
çay. — Frantzoz se Charles
de Mornay.
- Cateau-Cambresis I, 582, 596.
- Charente, Flod i Frankrig, I, 317.

- Charles IX, Konge af Frankrig, III, 147.
- Christall, Thomas Kristiernsen, Skotte, II, 100, 104.
- Christian I, Konge, I, 483.
- Christian II, Konge († 1559), I, 16, 23, 28—38, 171—74, 182, 215, 317, 446, 587, 589, 620. — Hans Begravelse I, 534.
- III, Konge († $\frac{1}{1}$ 1559), 12 f., 22, 25, 41 f., 143, 150, 157, 173, 194, 220, 259, 371, 418, 454, 480, 492, 519 ff., 548, 557, 570 f., 601, 605 f., 636, 640 f., 647, 659, 661, 665. — II, 162 f., 183, 227, 318. — III, 187, 283. — Hans Begravelse 523, 525, 534, 538 f.
- Christine, Hertuginde af Lothringen, I, (575, 587, 598).
- Christman, Peter, se Peder Kristiernsen Dyre.
- Christof, Hertug af Württemberg, I, 399.
- Christoffer II, Konge af Danmark, I, 482.
- , Hertug af Mecklenburg, I, 501.
- II, 171.
- , Greve af Oldenburg, I, 42, 445, 642. — Jvfr. Kristoffer.
- Chyrkey se Szent György.
- Cicero, Marcus Tullius, romersk Statsmand, Taler og Forfatter, I, 282, 286.
- Cissel, Fru, se Cecilie Brahe, Eskil Gjæs.
- Claudia, Prinsesse af Frankrig, Hertuginde af Lothringen, I, 447, (575), 578, (582). Jvfr. Karl af Lothringen.
- Claudius Gallus se Claude Collard.
- Clayton, Rudolf, engelsk Skipper(?), III, 140, 191.
- Cleve, Hertug, se Vilhelm.
- Collard, Claude, (Claudius Gallus), svensk Hovedsmand, II, 351, 355, 420, 443.
- Collen, Jan van, d. unge, Smed i Amsterdam, I, 477.
- Cornelis se Kornelius.
- Corse, Herman, hamburgsk Skipper, III, 32.
- Cransius se Krantz.
- Daa, Jesper Jørgensen († 1562), I, 338, 470. — II, 170. —, Jørgen, I, 470. Jvfr. Karen Gyldenstjerne. —, Klavs Olufsen, I, 440, 673. — II, 159. Jvfr. Hilleborg Tinhuus. —, Oluf Eriksen, II, 652. —, Sofie Jørgensdatter, Otte Hvide Knudsens, II, 237. —, Torbern Eriksen, 1559 Skibshovedsmand, I, 588.
- Dalarne, Sverrig, I, 6 f. — III, 30.
- Dalby Kloster, Torne H. III, 252.
- Dam (Dann), Steffen, svensk Fange, II, 399, 510. —, Wolder, Hovedsmand, I, 595.
- Dançay, Charles, (Carolus Danzeus), fransk Legat, II, 449, 458, 466, 664, 677, 695, (717). — III, 55, 66 f., 74, 78, 265, 277.
- Danmarks Riges Raad I, 61, 171, 173 f., 187 f., 232, 241, 418, 431, 495, 497, 539, 547, 573, 598, 608. — II, 7, 218, 251, 509, (511), 559, 617, 735. — III, 24, 110, 153, 159.
- Danskefly, Augerum S., Østre H., Blekinge, I, 294.
- Danzig (Dansken) I, 195, 259, 322, 440 f., 469, 476, 490, 555. — II, 30, 40, 61, 67, 72, 104, 114 ff., 129, 132, 150, 228 f., 321, 503, 506, 528, 531, 534, 545, 568, 598, 601, 628, 647, 653, 659, 672, 708, 713, 715, 757. — III, 2 ff., 59, 63 ff., 68, 72, 78, 81 f., 91 f.,

- 94 f., 97 ff., 101, 105—09, 112 ff., 117, 120, 145 f., 182, 192 f., 243, 253. — Borgemestre og Raad II, 528. — III, 94 f., 145 f. — Borgemester, se Jakob Brandes. — Dat.: II, 547.
- David Hansen, Toldskriver, 1560
Tolder i Helsingør, II, 52, 135.
- Delle Haakens i Avaskær I, 295 f.
- Delsbo S., Dalarne, Sverrig, Præstegaard, Dat.: I, 5.
- Dembker, Jakob, i Danzig, I, 469.
- Demmestrup, Høgs H., III, 261.
- Deventer, Rolf von, Krudtmager, III, 100.
- Deventer I, 85, 467. — II, 633. — III, 275 f.
- Didrik, Sagnkonge, III, 268. — Klavsen, fra Rorup, Skipper, II, 704. — Lovesen, Skipper, af Harlingen, III, 69.
- Diedenhofen I, 446, 450, 468.
- Dieppe (Diepen), Frankrig, II, 458.
- Dieschou, Hans von († 1563).
Herre til Lochau, Felttøjmester I, 633. Jvfr. Diskou.
- Dionysius, William, engelsk Købmand, III, 178.
- Diskou, Hans von, I, 436, 442 f., 506—09, 677, 680. — II, 11 ff., 33. — Jvfr. Dieschou.
- Ditmars, Hans, i Lübeck I, 223.
- Ditmarsken I, 581, 587, 596, 599, 601 ff., 605 ff., 619, 621. — II, 31, 39, 134, 146, 390.
- Doberan, Meklenburg, II, 741, 743.
- Dohna, Frederik v., Borggreve, Hofmarskal, kgl. Kommissarius, II, 64, 173, 277, 284, (326), 328 ff., 333 f., 676, 686. — III, 423. —, Kristoffer v., Borggreve, Rektor v. Universitetet i Wittenberg, II, 64.
- Dominicus N., III, 129.
- Dorft se Dorpat.
- Dornitzer, Hans, Plattenslager, III, 274.
- Dorothea af Sachsen-Lauenburg, g. m. Kong Christian III., I, 51, 55, 94, 138 f., 155 f., 161, 164, 292, 417 f., 431, 454, 479, 510, 519, 521, 532 ff., 561, 567, 636, 640, 676. — II, 60, 137, 142, 169, 336. — III, 263 f.
- , Christian III's Søster, I, 193.
- af Lothringen, g. m. Hertug Erik af Braunschweig-Calenberg, II, 742.
- (Dorte), Jens Jydes, I, 165. — Pedersdatter, se Galt.
- Dorpat (Dorft) I, 501 f.
- Douwe Gerridsen, Skipper af Stavoren, II, 529.
- Draaby, Horns H., Sjælland, II, 131.
- Dragsholm Slot og Len I, 82. — II, 260, 280, 551 f., 758. — III, 55, 62, 71, 164. — Foged, se Frans Lavridsen.
- Dragør II, 2 f., 86, 131, 356, 529, 708.
- Drake, Olof Nilsson, svensk Adelsmand, II, 543.
- Drammen I, 105, 531. — II, 114, 589.
- Dresden I, 314, 506, 632. — II, 304.
- Dresselberg, Niels Andersen, i Lyngby, II, 103.
- Dringelberg, Peder († 1564), Kancellik i Lund, I, 356. — II, 282, 299 f., 311. Jvfr. Hille Rasmusdatter Brochmand.
- Dringenberg, Kristoffer, i Bryssel, III, 78, 125.
- Dronningborg Slot og Len I, 444, 454, 489, 510, 534. Dat.: I, 195, 471, 474, 478, 481 ff., 486, 579 f.
- Druckenbrodt, Nikkel, Kancellisekretær, III, 155.

- Drum, Hans, i Stralsund, I, 483, 485 f.
- Drøsselbjærg, Løve H., I, 672.
- Dundee II, 340.
- Dunkerque I, 446.
- Dybæk, Vemmenhøgs H., II, 185.
- Dünaburg, Komtur, se Georg Sieberg.
- Dünamünde, Slot i Lifland, II, 114.
- Dyre, Frans Iversen, II, 658. —, Magdalene Kristiernsdatter (var † 1552), Aksel Klavsen Rosenkrantz's, I, 200, (201), 203, 662. —, Peder Kristiensen, I, 200f., 203, 207, 210—13, 232, 436, 440, 498, 525, 555, 560, 652, 655 f. (?)*, 658 f., 662, 665, 676, 680. — II, 1, 49 f., 126, 157 ff., 678 ff. — III, 201.
- Dörning, Willum van, tysk Hovedsmand, II, 669.
- Ebba Månsdotter** se Liljehök.
- Ebbe I, 109, 631.
- Ebberød, Veinge S., Høgs H., II, 363.
- Ecken, Henrik van der, se Eichen.
- Edam, Nederlandene, II, 713.
- Edzard II, Greve af Ostfriesland, I, (440 f.), 460, 480. — II, 85, 92, 111, 131 f., 137 f., 155, 268, 603. Jvfr. Kathrine.
- Egede (nu: Jomfruens Egede), Fakse H., II, 209 f. — Dat.: II, 208.
- Eggert Hansen, Lagmand for Norden p. Island, II, 147, 153.
- Egmont, Greve af Lamoral († 1568), I, 449, 462.
- Eichen (Ecken), Henrik von der, Hovedsmand, II, 467. — III, 97.
- Eisenberg, Elias, Sekretær i Tyske Kancelli, III, 146.
- Ejby, Vends H., II, 108.
- Elben I, 243, 595. — II, 740, 749. — III, 263.
- Elbing, Preussen, III, 117.
- Elfsborg I, 241, 252, 255, 259, 261, 263 f., 266, 292, 296, 304, 307, 318, 323, 334 f., 439 f. — II, 78, 82 f., 85 f., 155, 235, 251, 254, 281, 336, 367, 379, 483, 510, 531, 541, 560, 565, 569, 571, 573, 575, 586, 591—93, 598, 619 ff., 626 f., 631, 635, 641, 662 f., 668, 674, 677 f., 694, 697. — III, 87, 90 f., 98 f., 104, 108, 110, 113, 121 f., 158, 164 f., 175, 262 f., 276 f., 283. — Elv II, 575, 592. — Havn II, 575. — Dat.: I, 242, 244, 252, 333, 627. 633. — II, 240, 242, 493, 641, 673.
- Elfsnabben, Havn i Stockholms Skærgaard, III, 183.
- Elisabeth, Christian III's Søster, g. m. 1) Hertug Magnus af Mecklenburg, 2) Hertug Ulrik af Mecklenburg, I, 83, 171, (173 f.), 193 f.
- , Dronning af England, II, 51, 61 f., 84, 118, (120), 268, (406). — III, (189, 191).
- (Lisbet), Per Skrivers, I, 618.
- Magdalena af Brandenburg, g. m. Frans Otto af Lüneburg, I, 595.
- Ellenbogen (Elbogen) se Malmø.
- Ellestorp, Tjærby S., Høgs H., II, 363.
- Ellick, Hannicke, Skipper af Harlingen, III, 68.
- Elling, Henrik, i Landskrone, I, 119.
- Ellinge, Harjagers H., II, 201.

*) Kaldes her Peter Christman.

- Elster, Flod i Sachsen, I, 633.
- Emden, Ostfriesland, II, 268, 405.
- , Greve, se Ostfriesland.
- Em Kloster (Emsborg) II, 131 f.
- Dat.: II, 41 f., 54, 100 f., 103 f., 117, 119, 121 f., 130 ff., 134, 136, 142 f., 146, 150.
- Emgøde se Jemgøde.
- Emmerich, Tyskland. (ved Rhinen), Dat.: I, 1.
- Emmiksén (Eriksen), Hans Ottesén († 1536), I, 23.
- Emsborg se Em Kloster.
- Enckhuisen, Nederlandene, II, 57.
- III, 94, 278, 280. — Borgemester, se Adrian Frederiksen, Villum Johansen.
- Engelbrekt Skibbygger I, 109. — Jansen, nederlandsk Skipper, II, 708.
- Engelholm II, 703.
- Enggaard (nu: Gyldensten), Skovby H., II, 170.
- England I, 85, 268, 316, 332, 335, 355, 446, 450, 468, 475, 477, 481, 490, 501, 546, 596, 656. — II, 51, 55, 60 ff., 77, 80, 82—85, 88, 93, 104, 360, 406, 504 f., 563, 659, 673, 704 f., 707, 716 ff., 759. — III, 4, 14, 32, 78, 100, 103, 105, 126, 140, 163, 179, 191, 264. —, Dronning, se Elisabeth, Maria. —, Konge, se Filip II af Spanien.
- Enköping, Sverrig, II, 656.
- Eppen, Klavs von, tysk Høvedsmand, III, 22.
- Eppestrup (?) ved Laholm II, 363.
- Dat.: II, 363.
- Erhart Trompeter II, 70.
- Erik XIV, Hertug, 1560 Konge af Sverrig, I, 460, 488, 569, 586, 594, (620, 626). — II, 51, 62, 69, 78, 82, 85 f., 92, 100, 113, 118, 120, 138, 148, 155, 197, 213, 215, 249, 273, 289, 345, 364, 393, 458, 466, 600, 656, 664, 699, 704, 740. — III, 19. (61, 108), 183, (191, 253), 284.
- Erik, Hertug af Braunschweig-Calenberg, II, 287 f., 742. — III, 280. Jvfr. Dorothea af Lothringen.
- I, 194. — Eriksen, se Banner. — Eriksen, se Ugerup. — Kristoffersen, se Basse.
- Eriksholm (nu: Trolleholm), Onsjö H., II, 201. — Dat.: I, 75, 125, 127. — II, 144.
- Erikstrup, Østfote S., Fuglse II., II, 558.
- Esaias, Profet, I, 325.
- Esbern . . . , Præst i Skurup, II, 166. — III, 171 (?). — Vragér I, 459. — II, 46 f. — I Alslev (Drabssag) I, 403.
- Esen, Gert von, Skipper, III, 16.
- Eskebjerg Gaard, Bjerge H., Fyen, II, 603. — Dat.: II, 485, 525. — III, 224.
- , Skippinge II., III, 71.
- Eskemosegaard, Lyng-Kronborg II., I, 154, 156.
- Esrom Jagthus, Dat.: II, 320.
- Kloster I, 471. — II, 93 f., 183, 322, 324 f. — III, 164. — Dat.: I, 82, 196. — II, 183.
- Estland I, 482. — II, 119, 674.
- Everød, Gærs H., I, 120 f., 638.
- Ezechias, Mag., i Wittenberg, I, 617.
- Faaborg, Kristoffer, Slotsfoged p. Kalundborg Slot, III, 7. (11).
- Faaborg II, 420.
- Fabricius, Georg († 1571), Poeta laureatus, Forfatter af Lærebøger til Studiet af Latin, I, 286.
- Fagerhult, Nørre Asbo H., II, 436.
- Falckner, Johan Gillesén, se Valckner.

- Falk, Jep, til Gyllarp, I, 684. — III, 423. Jvfr. Ingeborg Rotfeld. —, Jørgen Jepsen († 1565). II, 729.
- Falkenberg II, 379, 698.
- Falster, Jfr. Johanne, i Maribo Kloster, III, 293. —, Josef, I, 614, 623, 626.
- Falster I, 312 f., 330, 414, 509 (Skib?). — II, 7, 122, 132, 618, 691.
- Falsterbo I, 186, 188, 199 f., 375, 378, 472 f. — II, 71, 642, 661. — Borgemestre og Raad II, 642. — Tolder 473. — Dat.: I, 198, 377, 414, 472. — II, 75, 315.
- Rev II, 2 f., 5 f., 93, 131, 675. Slot og Len I, 54.
- Falvater, Kristoffer, Skibshovedsmand, I, 596.
- Faritz Herred se Færs Herred.
- Farungaard, Farum S., Ølstykke II., Dat.: I, 167.
- Father, Kristoffer, Daniel Rantzaus Proviantmester, II, 564.
- Favraas Herred II, 483, 507.
- Favrholm, Lyngre-Frederiksborg II., I, 417, 648. — II, 115 f., 123, 130, 153, 156, 183. — Dat.: I, 652. — II, 63.
- Fechtel, Powl, Møntmester, II, 77, (98), 211, 326, (446, 449), 457, (465).
- Fechter, Dirick, af Lübeck, III, 59.
- Felthausen, af Zwolle, III, 279.
- Felthusen, Marten, Styrmand, fra Bremen, II, 647 f.
- Ferdinand I, Konge af Ungarn, 1556 Kejser af Tyskland († 1564 ^{22/7}), I, 465. — II, 149.
- Ferla, Åke Bengtsson, svensk Oberst, II, 589, 592.
- Feyre Herred, se Fjære Herred.
- Fikkesen, Kristoffer I, 658 f.
- Filip II, Konge af Spanien, I, (332), 355, (446, 461, 572, 582), 596. — II, 57, 62, 612. Jvfr. Maria af England.
- , Landgreve af Hessen († 1567), I, (354).
- Filips, Rotker (Rico. Philips), John Foxalls Faktor i Lübeck, III, 140.
- Fincke, Jöran, II, 215, 260, 552.
- Finland III, 38, 244. — Hertug, se Johan.
- Finmarken I, 428.
- Fjære (Feyre) Herred II, 434, 437, 439.
- Flacke, (? Flaggskär, Øster II., Blekinge), I, 295.
- Flandern III, 102, 281.
- Flekkerø I, 84, 328, 332, 533, 568. — Blokhus I, 529 f., 533 ff., 554, 574, 580. — Jomfrutaarnet I, 530, 535. — Dat.: I, 83, 85, 331, 335.
- Flensborg I, 145, 157, 232, 266, 414, 587, 605, 607, 629. — II, 451, 475, 477, 603. — III, 9, 53, 62. — Raadhus II, 469. — Dat.: I, 43, 191, 598, 602. — II, 156, 168, 451, 455, 457 ff., 465, 469 f.
- Slot og Len II, 40, 134, 137, 139.
- Floris, Movrids Podebusks Karl, II, 490. — Florissen, Skipper, af Stavoren, III, 72 f., 92.
- Fock, Hans I, 284.
- Fodstøfte, Tybjærg H., I, 671.
- Follo Len, Norge, II, 19.
- Fontein, Klavs, kgl. Herold, II, 362, 398, 404, 424.
- Foss, Mikkel, i Elfsborg, I, 334.
- Foucks, Jasper, i Bramstedt, III, 280.
- Foxall, John, Købmand i London, II, 406, 468, 719. — III, 15, 31, 120.

- Foxe, Jens II, 751.
- Francke, Silvester, Admiral i Lübeck, II, 485, 488, 532, 602, 605, 607, 650, 748, 750, 760. — III, 37, 40, 91 ff., 95, 98, 100, 115, 119 f., 151, 156, 159, 294, 298.
- Franke . . . , I, 534. — Hansen, Søofficer, II, 589.
- Franken I, 462.
- Frankfurt a. Main I, 414.
- Frankrig I, 290, 316 f., 319, 323, 326, 328 f., 341, 353, 355, 435, 446 f., 449 ff., 462, 468 f., 512, 527, 546, 549, 555, 576, 578, 582, 600, 642, 656. — II, 38, 62, 65, 80, 83, 147, 338, 355, 405, 448 f., 458, 505, 705, 707. — III, 55, 63 f., 66, 68, 72, 74, 123, 154, 189. — Konge, se Charles IX, Frans II, Henrik II. — Prinsesse, se Claudia. — Prinsesse, Henrik IIs Datter, I (557).
- Frans II, Konge af Frankrig, († 1560) I, (596, 603, 605). — II, 104.
- , Hertug af Lothringen, II, 742.
- I af Sachsen-Lauenburg I, 460.
- Enspænder se Rolin. — Bocsen i Roskilde I, 616. — Brixen, Raadmand i Odense, I, 584. — Lavridsen, Skipper, II, 712. — Lavridsen, Skriver p. Krogen, 1565 Foged p. Dragsholm, I, 664, 666 f., 670 f. — II, 30, 50, 81, (546), 758.
- Otto, Hertug af Lüneburg, I, 595. Jvfr. Elisabeth Magdalena.
- Frats, Jens, i Oslo, I, 61.
- Frederik I, Konge, I, 36, (50 f.), 69, 194.
- Frederik II, udvalgt Konge, 1559 Konge*), II, 215, 241, 243, 268, 292, 380, 383, 520 f., 534 f., 538, 544, 547, 557, 564, 567, 570 f., 577, 579, 581 f., 599, 603, 605, 619 f., 629, 633, 636 f., 640 f., 659 ff., 669. — II, 10, 20, 22, 27, 32, 84, 87 f., 133, 173, 197, 199, 208, 215 f., 218, 229, 232 f., 238, 243, 249, 254, 340, 346, 615, 630, 678. — III, 20, 50, 253, 282. — Kroning I, 541, 549—52, 558, 566 f., 574, 605, 665. — Hylding II, 458.
- Frederik II, Kurfyrste af Pfalz († 1556), I, 173.
- Frederik III, Kurfyrste af Pfalz, I, (576). Jvfr. Maria.
- Frederik, Skibsbygger (?), II, 11 f., 14. — Skipper I, 439 ff. — II, 115, 531. — Simonsen, i Enckhuisen, III, 278, 280. — Thommesen, Skipper, af Amsterdam, III, 81.
- Frederiksborg Slot og Len II, 113, 116 f., 135, 153, 320 f., 366, 395, 491, 504, 551, 566, 632, 672, 721. — III, 6, 126, 139, 184, 296. — Dat.: II, 183 f., 193, 213, 260, 270, 314, 320—23, 327, 329 f., 332, 337 f., 340, 354, 356, 359, 361, 381 f., 384, 550, 630, 645, 721, 730 f., 733. — III, 15, 56 f., 78 ff., 138, 143, 149 ff., 155 ff., 159, 183 ff., 223.
- Frederiksstad, Norge, Dat.: III, 238.

*) Naar der i Teksten kun nævnes K. Maj. eller Kongen og det ikke vedrører Kongen personlig, er Sidetallet ikke medtaget. Side-tallene er ikke sat i Parentes, selv om Kongens Navn ikke er nævnt.

- Freese, Okke, Grev Edzard af Ostfrieslands Tjener, II, 85 f., 92.
- Friesland se Ostfriesland.
- Friis (Vaaben: Skaktavl), Albert Iversen, III, 230. Jvfr. Ingeborg Gyldenstjerne. —, Anders Nielsen († 1566), II, 623. —, Anne Nielsdatter, Niels Rotfelds, II, 636. — Kirsten Jepsdatter († 1565), g. m. ¹) Holger Rosenkrantz Ottesen, ²) Gabriel Gyldenstjerne, I, 362 ff., 368, 370, 388 ff. — II, 636 ff., 684, 687, 761. — III, 229.
- (Vaaben: 3 Egern), Jesper Kristensen († 1558), 1544—49 Lensmand p. Malmøhus, 1551—56 p. Akershus II, 119 f., 122, 165. —, Johan Jespersen til Hesselager, Kongens Sekretær og Kansler, I, (23, 26) 36, (57 f., 68), 86, (123 f.), 126 ff., 138 f., 150, (172 ff.), 178, 190, 203, 234, 236 f., 241, 251, (262 f., 298 f., 327), 330, 430 f., 435, 472, 519, (543, 567), 568, 639, 647, 653, (659), 664 ff., 668 f. — II, 102, (110, 135), 163 f., 198, (204), 211, 218, 226 ff., (260 f., 279 f.), 451, (578, 713 f., 717. — III, 114, (124), 182, 198, 218, 268, 291 f. —, Jørgen, til Østrup, III, 218. —, Karen, Bjørn Andersen Bjørns, III, 218, 291 f. —, Jfr. Karen, i Maribo Kloster, III, 218 f., 221, 290 f. —, Kristoffer Henriksen, III, 218.
- (Fris, ikke adelig), Anders, Foged p. Hjlemsøgaard, II, 157. —, Anders, Peder Kristiansen Dyres Svend, I, 200. —, Broder, Foged i Helnekirke Kloster, I, 403, 406, 437, 448, 452, 589. — II, 274, 282. —, Broder, Købmand i Flensborg, I, 207, 223. —, Meinert, Skipper, i Rostock, III, 278 f. —, Okke, se Freese. —, Peder, Borgemester i Ronneby, II, 166, 194 f. —, Peder, Mogens Gyldenstjernes Tjener, II, 755, 761. — III, 101, 166 ff., 214, 220, 287, 292.
- Frisches (Wersches) Haff I, 309.
- Fritthoff, Mads, Løjtnant, II, 378.
- Fuglie, Skyts H., I, 200.
- Fultofte Gaard og Len, Froste II., I, 117, 200, 212, 215, 385, 653. — II, 166. — III, 258. — Foged, se Peder Henriksen. — Dat.: I, 653. — II, 489.
- Fure, Nikolaus, Bogfører, II, 102.
- Fyen I, 42, 50, 76, 204, 206 f., 209, 211, 301, 403, 542, 581, 584, 604 f., 664, 673. — II, 97, 132, 180, 185, 188, 190, 192, 202, 233, 275, 326, 383, 391, 441 f., 555, 561, 564, 568, 571, 585, 597, 606, 764. — III, 172, 174. —, Landsdommer, se Verner Svale.
- Fyenbo, Hans, Skipper, II, 241. —, Mads, Skipper, II, 690.
- Fyenske Skov se Fønsskov.
- Fyllinge, Snekstrup S., Tønnerso II., III, 261.
- Fürstenberg, Wilhelm v., Ordensmester i Lifland, I, (502, 565). — II, 114.
- Færs (Faritz) Herred I, 196. — II, 277. — III, 18, 23.
- Færøerne I, 15, 481, 509, 525, 531, 553 f., 597. — II, 114, 150, 337, 430 (?).
- Føns, Vends II., II, 108.
- Fønsskov (Fynske Skov), Vends II., I, 276, 278, 338, 401 f. — II, 190, 236.
- Ført, Klavs, Bogfører i København, I, 285.

- Gaas (Gos), Hans, Mag., Biskop i** Trondhjem, I, 376. — II, 151. Jvfr. Benedicte Mortensdatter.
- Gabriel Kristersson, se Oxenstjerna.**
- Galde, Gude Svendsen († 1553).** Lensmand over Ide, Rygge og Aabygge Skibreder, I, 25, (91). —, Kristoffer Gudesen († 1555), 1545 Lensmand p. Lykaa, I, 91, 94. —, Oluf Svendsen († 1531), Lensmand p. Aggershus og i Jemteland, I, 22, 25.
- Gallus, Claudius, svensk Hovedsmand, se Claude Collart.**
- Galskyt, Otte, Skibshovedsmand, II, 565.**
- Galt, Dorte Pedersdatter, Jørgen Munks, III, 6. —, Peder Ebbesen († 1548), Lensmand p. Næsbyhoved, 1536 p. Aarhusgaard, I, 51, 53.**
- Gamel, Lavrids, af Stockholm, I, 451.**
- Gammelby, (Gamleby), Kalmar Len, Sverrig, II, 589. — se Varberg.**
- Gantofte S., Baag II., II, 107.**
- Gandersen (Gandersheim?) I, 461.**
- Gascogne I, 450.**
- Gebhard, Greve, se Mansfeld.**
- Gedser I, 436. — II, 618. — Dat.: II, 618.**
- Gedske Skaffers i Lübeck I, 499.**
- Gefle, Dat.: I, 8.**
- Geldern, Nederlandene, III, 279.**
- Gelsted, Vends II., II, 237.**
- Gera (svensk Adel), Jöran Holgersson, I, 629.**
- Gere, Oluf Jensen, III, 261.**
- Germund Svendsen, Mogens Gyldestjernes Foged, I, 153, 340. — Svendsen, se Germund Torbernsen Svenske.**
- Gerslev, Vemmenhøgs II., II, 416.**
- Gert, kgl. Bøsestøber, III, 155. — Rytter i Lübeck I, 567. — II, 46, 240. — Frankesen i Kampen I, 168. — Jellisen, fra Stavoren, Skipper, II, 704, 713. — Jensen, se Ulfstand.**
- Gertor i Møre I, 296.**
- Giebichenstein, Slot i Thüringen, I, 632.**
- Giesbrecht, Skipper, II, 418 f.**
- Gilgou, Hans, skotsk Landsknægt (Hovedsmand?), III, 81.**
- Gillich, Willum von, Dr., Hertugen af Cleves Gesandt, II, 118.**
- Gironde, Flod i Frankrig, I, 317.**
- Gise, Didrik, i Lübeck II, 184.**
- Gislaved, Vestbo II., Smaaland, III, 121.**
- Gisselfeld, Ringsted H., I, 62, 69, 77, 79. — II, 116, 154, 173. — Dat.: I, 153, 211 f., 429, 434.**
- Gjordsen, Klavs, Kansler, I, 21, (23, 26), 28.**
- Gjøe (Gøje), Aksel Mogensen († 1537), 1526 Lensmand p. Aalborg, 1533—34 p. Vordingborg, I, 42. —, Albert Mogensen († 1558), I, 394, 433. —, Anders Knudsen († 1559), I, 353, 355, 374. — III, 216. Jvfr. Karen Valkendorf. —, Jfr. Anne Andersdatter, III, 216. —, Birgitte Mogensdatter, Herluf Trolles, I, 375, 536. — II, 143, 426, 674, 676, 764. — III, 128, 211. —, Eline Mogensdatter, Movrids Olufsen Krogno's, I, 195. —, Eskil Henriksen, 1561—62 Lensmand p. Odensegaard, 1562 p. Nyborg, I, 479. — II, 174, 180, 188, 190, 192, 195, 202, 385, 391, 426, 522 f., 553, 597, 607, 639. — III, 55, 213, 229, 270. Jvfr. Silhulle Gyldenstjerne. —, Eskil**

- Mogensen († $\frac{2}{1}$ 1560), 1558
 Lensmand p. Skanderborg, I, 76 f., 79, 155, 376, 434, 663, 666, 671. — II, 46. Jvfr. Sidsel Bryske. —, Helvig, Otte Gyldestjernes, I, 338 f. — II, 187, 193 ff., 202. —, Henrik Eskilsen II, 196. —, Kristoffer Mogensen, I, 433. — II, 184, 193 f. —, Mogens Eskilsen († 1544), Rigshofmester, I, 21, 23 f., 28, 42, 50 f., 54, 70 f., 79, 88, 349. — II, 26. —, Otte Albrektsen, II, 676, 686. —, Slægten I, 179.
- Gjønge Herred II, 583.
 — (Gydinge, Gyng), Jep, i Bukkebo, I, 217. —, Mikkel Pedersen (Persson), I, 525, 628, 633f. — II, 345 f., 364, 407, 457, 486, 488, 491, 493, 667, 754. — III, 137.
- Glad (Lætus), Rasmus, Mag., I, 449, 562, 567, 584.
- Gladsaxe Gaard og Len, Jerrestad H., I, 196. — II, 212.
- Glase nap, Kort, Hovedsmand, II, 442 f. — III, 53.
- Glauchau i Sachsen I, 633.
- Glimminge Gaard, Valby S., Jerrestad H., I, 198.
- Glob, Anders, Rentemester, I, 38.
- Glorup, Gudme H., II, 522.
- Godske, Eline, Kristoffer Handingmands, II, 242. —, Mogens Godskesen, Lensmand p. Hørbygaard, II, 568, 570, 604. Jvfr. Karen Blome. —, Peder († 1556), Lensmand p. Københavns Slot, I, 179, 312, (313), 319—22, 452.
- Godske (ikke adelig), Anders († 1565), Borgemester i København, I, 512. — II, 561, 565, 662.
- Golt, Dr., III, 280. —, Johan, III, 280.
- Gommern, Gods i Provinsen Sachsen, Tyskland, I, 161.
- Gonnes, Dr., Alkymist, II, 219, 288.
- Gos, Hans, Mag., se Gaas.
- Goslar III, 181.
- Gotha III, 146 f.
- Gotland se Gulland.
- Gottorp Slot og Len I, 50 f., 82, 644. Se Holsten-Gottorp. — Dat.: I, 2, 9, 28.
- Govert, Købmand i Lübeck, III, 59.
- Graamandstorp (Grimelstorp). N. Asbo II., III, 257.
- Grabow Slot og Amt, Mecklenburg, I, 193 f.
- Gravelines (Grevelingen) I, 449, 462.
- Gray, Thomas, engelsk Skibskaptein, III, 190.
- Gregers Snedker II, 12. — Truidsen, se Ulfstand.
- Greifswald II, 418, 618. — III, 26, 40, 100. — Dat.: III, 26.
- Grevelingen se Gravelines.
- Grevesmühlen (Gribs Mølle), Mecklenburg, I, 193 f.
- Grimelstorp, se Graamandstorp.
- Grimmerød, Marks H., Ellsborg H., II, 576.
- Grip, Börge (Birge) Nilsson, til Vinäs, I, 629, 634. —, Kristoffer Andersson, svensk Admiral, III, 272. —, Peder Nilsson († 1533), se Görvel Sparre.
- Grot, Hans, Skibshovedsmand, II, 317. —, Kort, Skibshovedsmand, II, 317.
- Grubbe, Ejler, kgl. Sekretær, 1560 Rentemester, Domprovst ved Domkirken i Lund, I, 560. — II, 226, 308, 314, 326. — III, 246. —, Jørgen Jensen, I, 436, 576. —, Jfr. Regitse Sivertsdatter I, 500. — Sivert Nielsen, I, 500. Jvfr. Mette Ulfeldt.

- , Villum Jensen, 1560 Skibshovedsmand, I, 576.
- Grumbach, Wilhelm von, III, 147.
- Grøn, Lavrids Jensen († 1566), II, 729.
- (ikke adelig), Jørgen, Skibshovedsmand, II, 5, 122, 134, 139, 154.
- Gudmund Nielsen, Skipper, III, 193.
- Guise, Hertuger af, I, 447.
- Guldberg Enge ved Elfsborg II, 593, 641. — III, 86. — Dat.: II, 654, 660. — III, 86, 89, 109, 131.
- Guldbrand Olsen, Hans Holcks Foged, II, 533 f.
- Gulland (Gotland) I, 413, 452, 499 f., 515, 517 ff., 567, 574, 578, 580, 585, 588, 596. — II, 3, 9, 11, 44, 142, 226, 228, 249 f., 266, 277, 314, 316, 332, 334 f., 389, 531, 700, 724. — III, 49, 76, 80, (84 f.), 97, 101, 113, 135, 138, 144, 151, 156, 159, 177, 181, 234, 244, 295, 297. Jvfr. Visborg.
- Gullands Sandø (nu: Gottska Sandön) III, 244. Dat.: III, 242.
- Gundelev Sevids i Gammelby (Varberg) I, 301.
- Gunderslevholm, Ø. Flakkebjærg H., I, 77. — Dat.: I, 37, 433.
- Gunderød, Onsjø II., II, 126.
- Gustaf I Vasa († 1560), Konge af Sverrig, I, 5 f., 19, 28, 60, 80 f., 83, 135, 144, 146, 152 f., 158, 188, 209, 244, 260 f., 293, 297 f., 306, 323, 440, 447, 451, 460, 467, 502, 562, 569, 573 f., 577 f., 580 f., 584, 586 f., 593, 627 f., 649, 651. — II, 11, 78, 85 f., 92, 111 ff., 118, 138, 149 f., 155. — III, 264. Jvfr. Kathrine Stenbock.
- Gustaf Johansson (Vaaben: 3 Roser), svensk Adelsmand, III, 264 f. — Olsson, se Stenbock.
- Guyla, Komitat Bekes, Ungarn, III, 148.
- Gydinge, Mikkel Pedersen, se Gjønge.
- Gyldenløve, Anne Nielsdatter, Erik Ugerups, I, (53?).
- Gyldenstjerne, Jfr. Anne Henriksdatter, II, 192. —, Anne Knudsdatter, II, 200. —, Anne Movridsdatter († 1545), g. m. 1) Oluf Stigsen Krognos, 2) Predbjørn Klavsen Podebusk, I, 181. —, Jfr. Dorothea Mogensdatter, 1569 g. m. Kristen Munk, II, 522. — III, 210, 212 f., 237, 239. —, Jfr. Else Mogensdatter, g. 1569 m. Hans Pedersen Basse, I, 362 f., 387, 394, 455, 637. — II, 683—87, 689, 764. — III, 236 f., 248, 250 f., 258. —, Erik, kaldet Hack, I, 23. —, Jfr. Ermegaard Mogensdatter, i Maribo Kloster, II, 169, (352), 400 f., 559. — III, 1, 214 f., (217 ff.), 220, (222), 289, 299. —, Frans Mogensen, I, 423 f., 610 f., 645 f. — II, 21 f., 42 f., 101 f., 133, 176 f., 295, 299—302, 304, 308—14, 394, 410. — III, 50, 132, 158, 167, 170, 183, 202, 223, 226 f., 255 (?), 283, 303. —, Gabriel Henriksen († 1555), Lensmand p. Ørum, I, 207, 325, 360, 362, (364), 368 f. — II, 636, 687, 761. Jvfr. Kirsten Friis Jepsdatter. —, Gørvel Abrahamsdatter, g. m. 1) Gert Jensen Ulfstand, 2) Lave Truidsen Ulfstand, II, 129, 217, 275, 388. — III, 197, 255. —, Henrik Knudsen († 1517), I, 17. — II, 188 f., 200. Jvfr. Karen Bille. —, Henrik

- Knudsen († 1592), II, 188, 191, 193, 236. —, Henrik Mogens-
sen, I, 139, 265, (269), 271,
(272), 273 f., (275), 280, 282,
285 f., 308, 351 f., 356, 372 ff.,
377 f., 396, (398), 399 f., (408 ff.),
412 f., 423 f., 563 ff. — II, 259,
432, 610, 623, 627, 631, 684. —
III, 46 f., 129 f., 159, 200 f., 208,
223, (225), 227, 283. —, Jfr.
Hilleborg Mogensdatter, II, 16,
64, 275, 522 ff. —, Hillebrand
Knudsen († 1565), II, 172, 192 f.
—, Ingeborg Kristoffersdatter,
Albert Friis's, III, 230. —, Jør-
gen Henriksen († 1551), Kan-
cellisekretær, I, 82, 139, 424.
— II, 190, 193. —, Jfr. Karen
Knudsdatter, II, 192. —, Karen
Knudsdatter, Jørgen Daas, I,
470. —, Karen Mogensdatter,
Niels Lykkes, I, 342, 562. —
II, 428, 471, 514. — III, 2. —,
Karen Ottesdatter, Jørgen Mar-
svins, II, 184, 187. —, Jfr. Kir-
stine, I, 389. — III, 423. —, Knud
Henriksen († 1460—67), II, 108.
—, Knud Henriksen († 1560),
udvalgt Biskop i Odense, 1556
Lensmand p. Ørum, I, 11, 37,
51, (82), 208, 239, 278, 339, 358
—61, 363, 370 f., 395, 406, 454,
471, (480), 539. — II, 170, 189 f.,
687 f. Jvfr. Jytte Pødebusk. —,
Knud Pedersen († 1552), 1540
Lensmand over Villands Her-
red, I, 42, 81, 135, 149, 151 f.,
158, 337, 339, 456 f., 470. — II,
36, 40, 129. Jvfr. Sidsel Ulf-
stand. —, Kristian Mogensen,
III, 232. —, Kristine, 1) Sten
Stures, 2) Johan Turessons, I,
7, (142, 244). —, Kristoffer
Henriksen († 1562), I, 50, 206,
276, 338, 402, 422. — II, 108 f.
— III, 170, (202, 318 f.), 687 f.
- Jvfr. Anne Parsberg. —, Mar-
grete Henriksdatter († 1554),
Erik Banners, I, 11, 54, 232,
(276), 278, 325. — II, 188. —,
Mogens Henriksen, Afsked III,
184 f.; Testamenter III, 299 ff.;
Død III, 303. —, Mogens Mo-
gensen III, 281 f. — Niels,
svensk Kansler, II, 148 f., (155),
351, 429. —, Otte Henriksen (†
1551), I, 50 f. — II, 190, 193.
Jvfr. Helvig Gjæe. —, Peder
Knudsen, Ritmester, II, 665 ff.
—, Sibylle Mogensdatter, Eskil
Gjæes, I, 479. — II, 97, 169,
171, 188, 195, 425, 441, 516, 523,
686. — III, 55, 225, 270. —,
Jfr. Sofie Henriksdatter († 1528)
I, 11. —, Jfr. Sofie Mogens-
datter, i Maribo Kloster, I,
342. — II, 16, 34, 221, (352,
400), 402, 427, 559. — III, 1 f.,
220 ff., 270, 289, 299. —, Slæg-
ten, I, 225, 231.
- Gyldensø, Arild (Arvid) Olsen,
Skibshøvedsmand, II, 531, 661,
719, 756. — III, 39, 149.
- Gynge, se Gjønge.
- Günther, Greve af Schwarzburg,
II, 56, 160 f., 278, 281, 284, (286,
292), 305, (326), 355, 364 f., 385,
408 f., 431, 466, 473, 481, 498,
500, 509, 517, 520. — III, 180.
- Güstrow i Mecklenburg, Dat.: I,
171.
- György (Chyrkey), Szent, Ungarn.
II, 15, 43, 304.
- Gærs Herred I, 120, 126. — III, 18.
- Gøderslev, Torne H., Bro I, 197.
- Gøje se Gjæe.
- Göswin, Johan I, 589—92.
- Haard, Peder, svensk Rigsraad,
I, 41.
- Haared, Hillested S., Fuglse H.,
II, 558.

- Haarlemmer Sluis I, 477.
- Haaøen, Aggershus Len, I, 102.
- Hack, Erik, se Gyldenstjerne.
- Hadeln I, 460.
- Haderslev I, 51, 53, 82, 405 f., 559.
- Haderslevhus Slot og Len I, 51, 402 f. — Dat.: I, 55, 402, 598. — II, 44, 473.
- Haderwyck se Harderwijk.
- Hageløs, Skyts II., I, 220. — III, 134. — Dat.: III, 246.
- Hagenskov Slot og Len I, 38.
- Hak Holgersen, se Ulfstand.
- Hak, Gese, i Maribo, III, 290.
- Hal, Jørgen von, se Holle.
- Halberstadt I, 632.
- Hald Slot og Len I, 449, 451. — II, 227, 554. — III, 55, 211 f. — Dat.: I, 451. — II, 272. — III, 54.
- Halland I, 25, 40, 55, 140 f., 169, 192, 243, 245, 247 f., 303, 350, 567. — II, 147, 326, 383, 431, 446, 488, 533, 753. — III, 207, 283. — Landsting I, 311.
- , Nørre-, I, 304. — II, 434, 484.
- , Sønder-, I, 330. — II, 434. — Foged, se Niels Jonsen. — Landsting, I, 403. — II, 241. — Landsdommer, se Knud Maane-skjold.
- Halle i Sachsen I, 632 f.
- Halmstad I, 40 f., 55, 367, 396, 472 f., 597. — II, 1, 215, 330, 333 f., 379 f., 383 f., 408, 446, 518, 535, 546 f., 560, 569, 584, 609, 624, 635, 696, 706, 726, 760. — III, 47 f., 57, 99, 115, 121 f., (136), II, 137, 435. — Byfoged III, 139.
- Herred I, 523. — II, 165, 214, 240, 270, 378, 709. — Herredsting II, 241.
- Vig II, 547.
- Halmstad Slot og Len II, (198), 224, 264, 437, 487, 491, 541 f., 569, 710, 715. — III, 284. — Dat.: II, 231, 434, 583, 622, 692, 698, 704, 710, 725. — III, 121, 136.
- Hals II, 573. Dat.: I, 464.
- Halsnæs Gaard og Len III, 75. — Øvre Mølle I, 652. — Dat.: I, 652.
- Halsted Kloster og Len II, 559. — Dat.: II, 71.
- Halvegge, Anne Pedersdatter, Oluf Galdes, I, 20, 22, 25, 35. —, Niels Persson (Pedersen) († o. 1535), I, 20 f., 25.
- Hamar Stift I, 25. — Biskop, se Mogens Lavridsen.
- Hamburg I, 85, 195, 476, 554, 680. — II, 143, 173, 212, 368 f., 395 f., 405, 418, 498, 582, 586. — III, 18, 32, 120, 125, 263.
- Hamilton, Kaptejn, II, 695.
- Hammer, Kær H., I, 394.
- , Oluf, Mogens Gjoes Skriver, I, 60 f., 68.
- Hammershus Slot og Len I, 348. — II, 382. — Dat.: I, 681. — II, 723, 736. Se ogsaa Bornholm.
- Hammerö, Karlstad II., Värmlands Len, Dat.: II, 240.
- Hamsfort, Kornelius, Kongens Livlæge, I, 313, (314). — II, 153.
- Handingmand, Kristoffer Mogenssen, Slotsfoged p. Københavns Slot, 1564 Befalingsmand p. Holmen. — II, 25, 86, 112, 135, 148, 242, 428, 438, 507, 722. Jvfr. Eline Godske.
- Hanisch, Antonius, kgl. Sekretær, I, 647.
- Hann, Josva, II, 667.
- Hans, Konge, I, 483, (534), 539, 613.

- Hans d. æ., Hertug, I, 82, 161, 164, 193 f., 403, 406, 452. — II, 45, 456.
- d. y., Hertug, I, 509, 537, 575, 577, 579, 581, 587, 599, 602, (603), 609. — II, 134, 456.
- , Hertug af Mecklenburg, se Johan Albrecht.
-, Jep Tordsen Sparres Dreng, I, (127), 128. —, Kongens Lakaj, II, 80 —, Didrik Timmermanns Karl, III, 152. — Bonde, Møller ved Lund, I, 213. — Drejer, se Hans Mejer. — Gaardskriver II, 299. — Brolægger, Kannik i Lund, Stiftsskriver i Skaane, III, 245. — Guldsmed, Mag., Kongens Bibliotekar p. Københavns Slot, I, 540, 544 f. — Maler I, 536, 677. — Præste-Hans III, 252. — (Svarte Hans), Profos, II, 240, 242, 566, 598. — Skomager, Skipper, II, 405. — Skriver, se Hans Nielsen. — Taarnmand I, 556. — Aagesen III, 134. — Andersen, Karl hos Proviantmester Kristoffer Fæder, II, 564. — Davidsen, se David Hansen. — Didriksen, Henrik Mogensen Rosenvinges Tjener, II, 474. — Düringer (Thüringer), Platten-slager fra Nürnberg, III, 274. — Eriksen, se Emmiksen. — Frandsen, Dr. med., Professor ved Københavns Universitet, II, 205 f. Jvfr. Marine Bagge. — Haagensen i Vemmenhøgs H., II, 416. — Iversen, Skipper i Assens, I, 401. — Jakobsen, Mogens Gyldenstjernes Bud, I, 402. — Johansen, se Lindenov. — Lavridsen, se Baden. — Nielsen († 1558) I, 454, 457. — Nielsen i København II, 31, 99. — Nielsen i København,
- kgl. Købmand for Norden p. Island, II, 334, 630. — III, 172, 174, 181. — Nielsen Skriver, Mogens Gyldenstjernes Slotsfoged og Slotsskriver, I, 284, 381, 383, 386, 388 f., 393, 402—06. — Povlsen II, 68, 76. — Sørensen i Udby II, 318 f. — Turesen i Tybjergmagle I, 672. — Se ogsaa Johan, Johannes.
- Hanestæderne III, 155, 159.
- Hanö under Blekinge I, 677 f. — II, 9, 368.
- Hapsal i Estland, Dat.: II, 65.
- Harburg I, 595, 642.
- Hardenberg, Edele, Frans Billes, II, 272. — III, 423. —, Ejler Eriksen († 1565), 1554 Lensmand p. Malmøhus, Hofmester hos Hertug Frederik (Kongen), I, 197, 241 f., 385, 569, 573, 580, 585, 653, 659 f., 668, 674. — II, (3, 7, 45), 91, 136, 149 f., 208, 213, 335, 409, (486), 509, (556). —, Erik Ejlersen III, 110. —, Helvig Jakobsdatter, Erik Rosenkrantz's, II, 423. —, Knud († 1564), 1561 Lensmand p. Lykaa, II, 456.
- Harderwijk (Haderwyck), Nederlandene, III, 279.
- Harlingen, Nederlandene, III, 68 f.
- Harridslevgaard, Skovby H., Dat.: II, 638.
- Harrien, Estland, I, 565.
- Harsyssel I, 337.
- Harwich II, 84.
- Hasenpot, Kurland, Dat.: II, 94.
- Havbjærg (Haffvebyere), (Vemmenhøgs H.), Skaane, I, 147 f., 152, 225, 231.
- Hawkins, John, engelsk Adelsmand, III, 178, 190. —, William, engelsk Adelsmand, III, 178.
- Hedinger, Hans I, 351.
- Hedvig, Prinsesse af Brandenburg, II, 16.

- Heglinge, V. Gyngge II., I, 117.
- Heidersdorf, Reinwald, 1531—44
 Lensmand p. Hagenskov, I, 44,
 74.
- Heijn, Brabantze (fra Brabant),
 Smed i Amsterdam, I, 477.
- Hein, Markus (Marx), Steffen
 Loitz's Tjener, II, 334, 343.
- Helle, Præst i Torstorp, Sverrig,
 II, 398.
- Hellerup, Bjærge II., Skaane, I,
 391. — II, 126.
- Helmicke, Joakim, II, 581.
- Helmstedt I, 461.
- Helnekirke Kloster og Len I, 522 f.,
 556. — II, 8, 165 ff., 183, 252,
 258 f., 277, 514, 526. — III, 129,
 157, 167, 169, 283. — Abbed, se
 Kristiern Sørensen. — Dat.: I,
 522. — II, 274, 295. — III, 157,
 165, 168, 170, 286.
- Helsingborg, Hans, Slotstjener p.
 Københavns Slot, II, 24.
 — I, 350, 649. — II, 226, 474, 500,
 512, 536 f., 547, 556 f., 560, 566,
 627, 673, 706, 709, 713 f. — III,
 6, 54, 256. — Borgemestre og
 Raad II, 500. — Byfoged II, 500.
 — Slot og Len I, 36, 44, 128, 175.
 — II, 224, 436 f., 547, 595. —
 III, 8, 15. — Dat.: II, 224, 228,
 263, 557, 607, 696 f., 702 ff. 715.
 — III, 23.
- Helsingeland, Sverrig, I, 6.
- Helsingør I, 87, 128, 186, 195, 239,
 262, 320, 451, 459, 465, 482, 490,
 (508), 551, 585, 632, 676 — II,
 40, 61, 69 ff., 77, 80—83, 130,
 154, 220, 289, 330, 379, 430, 505,
 556, 566, 627, 679, 708, 713, 733,
 753, (757 f.). — III, 14, 70, 83,
 115, 128, 157, 239, 266, 273. —
 Borgemester, se Jakob Hansen,
 Henrik Mogensen Rosenvinge.
 — Byfoged II, 647 f. — III, 44.
 — Kirke I, 192. — Raadhus
 II, 461, 499, 647. — III, 6. —
 Toldboden II, 146, 546 f., 561,
 632, 672 f., 706, 714, 756. — III,
 44, 68, 82, 98, 100, 116, 120,
 164, 192, 273. — Told, se Øre-
 sund. — Dat.: I, 474. — II,
 243, 338, 368, 395, 404, 412, 418,
 460, 468, 473, 498, 528, 535, 546,
 556, 577, 631, 647, 659, 672,
 705 ff., 712, 716 f., 732, 751, 755.
 — III, 2, 4, 14, 42, 58, 63 f., 67,
 71, 80, 82, 90, 92, 98 f., 102,
 104, 106, 112 f., 116 ff., 120, 127,
 164, 175, 192, 227, 273.
- Hemle Herred, se Himle Herred.
- Hemmeslev, Høgs II., Dat.: II, 430.
- Henneberg, Ernst von, Greve, III,
 147.
- Hennegau, Nederlandene, III, 102.
- Henning († 1564), Mag., Kannik i
 Lund, II, 295, 299 f.
- Henrik II, Konge af Frankrig (†
 1559), I, (316, 318, 325, 329,
 446 f., 470, 557, 575), 578.
 —, Hertug af Braunschweig, I,
 206 f., 231, (316, 319, 595). —
 II, 16, 348.
 — d. y., Hertug af Braunschweig-
 Wolfenbüttel, I, 461.
 —, Hertug af Mecklenburg, I, 194,
 (317, 319).
 —, Hertug af Sachsen, I, 491.
 —, Mester, se Bruchofen. — Skip-
 per I, 554. —, Steffen Loitz's
 Tjener, II, 451. — Aagesen, se
 Sparre. — Jansen, Skipper, II,
 577. — Mogensen, se Rosen-
 vinge. — Mortensen, Mag., se
 Bruchofen. — Ottesen (Herick
 Ottz) II, 191.
- Herbouville, Jean d', svensk Se-
 kretær, III, 56.
- Herick Ottz, se Henrik Ottesen.
- Herjedalen (Hierdal), Sverrig, I,
 6. — II, 443, 445.
- Herlufsholm, Dat.: III, 230, 240.

- Herman Arkelimester, se Jæger.
- Hermanstorp, Harjagers H., I, 119, 122.
- Herrestrup Huse, Nordrup S., Slagelse H., I, 672.
- Herrisvad Kloster I, 471. — II, 9.
- Hess, Markus, Borgemester i København, I, 678 ff. — II, 30, 630. — III, 58 f., 65, 69, 72 f., 81, 108, 253, 296 f.
- Hessel, Gert, Klavs Urnes Tjener, I, 543.
- Hesselager, Gudme H., I, 575, — Dat.: I, 562.
- Hessen, se Agnes. — Landgreve, se Filip.
- Hetland se Shetlandsøerne.
- Heyde, Jørgen, kgl. svensk Trompeter, I, 586.
- Hiddensøe (Hiddensee), Ø Vest for Rügen, II, 372, 476, 478. — Dat.: II, 372.
- Hierdal se Herjedalen.
- Hikkebjærg, Bare H., I, 227, 234. — II, 166.
- Hillebrant Cornelius, Skipper, af Amsterdam, II, 529.
- Hillerød H. 156. — Kro II, 130.
- Hillerødsholm, Lyngge-Frederiksborg H., Dat.: I, 375.
- Hillicks, Ulfert, Skipper af Stavoren, II, 529.
- Himle (Hemle) Herred II, 483. — III, 23.
- Himmersyssel I, 369.
- Hindsgavl Slot og Len I, 38.
- Hinnerup, Nørre Herred, Salling, III, 205.
- Hisingen ved Elfsborg II, 495, 669.
- Hjelmsøgaard, Tybjærg H., I, 211, (212), 436, 661 ff., 671 ff. — II, 157, 679. — Dat.: I, 200.
- Hjorte, Baag H., I, 401.
- Hjortholm, Sokkelunds H., I, 503. — Sø I, 436, 442, 507.
- , Vemmenhøgs H., II, 413, 415 f.
- Hjulebjerg, Aarstad H., II, 379. — III, 261.
- Hoburg p. Gulland III, 96.
- Hoby, Ø., Jerrestad H., I, 485.
- Hochsteder, Marten, II, 518.
- Hofmann, Richardus, i København, II, 716 f.
- Hogentorp, Froste H.(?), I, 75.
- Holaveden (Hollevegen, Hulvägen), Skov mellem Smaaland og Østergötland, II, 364, 379, 392.
- Holbo Herred II, 104, 124.
- Holck, Hans († 1565), 1561 Lensmand p. Varberg, II, 240, 362, 397, 437, 440, 484, 486, 491, 494, 533, 595, 624, 626, 644, 662, 692.
- Jvfr. Margrethe Nielsdatter Rotfeld.
- Holger Ottesen, se Rosenkrantz.
- Holland, se Nederlandene.
- Hollandt, Kristof, Steffen Loitz's Tjener, II, 53, 72.
- Holle (Hal), Jørgen v., Oberst, II, 326, 337, 364 f., 368, 372, 384, 409, 512 f., 520, 604, 681, 703, 710, 762.
- Hollevegen, se Holaveden.
- Hollufgaard, Aasum H., II, 185.
- Hollænder, Henrik, I, 103 ff. — III, 423.
- Holmekloster I, 417 f.
- Holst, Hans, I, 37. —, Thomes, kgl. Tømmermand, II, 141.
- Holste, Gregers, Skibsskriver, I, 19, (20), 23. —, Thomes, Hovedsmand, II, 725.
- Holsten, Hertugdømme, I, 82, 111, 138, 542, 619, 629. — II, 134, 137, 199, 447 ff., 473, 531, 580, 720, 754. — III, 20. — Statholder, se Henrik Rantzau. — Fyrsterne af, II, 741, 743. — Hertuger, se Adolf, Hans. — Holsten-Gottorp, Hertug, se Adolf.
- Holstorp, Peyer, fra Lifland, I, 501.

- Holthausen, Hans von, Marketender, II, 370.
- Holtwiech, Jost, i Lübeck, II, 744.
- Hompe, Karl, i Møre, I 295.
- Hoorn, Nederlandene, II, 339. — III, 279.
- Hopetang, Hans, i Lübeck, I, 238, 251, 256.
- Hornsbro, Sverrig, Dat.: II, 391.
- Horsens I, 51. — II, 646, 665, 736.
- Hovbjærg Skov ved Svenstrup, Torne II., I, 256.
- Hoxö (Högsjö?), Sverrig, Dat.: II, 761.
- Hoya, Grevskab, Greve, se Johan.
- Huarille se Ilvarilde.
- Hull III, 32, 103.
- Hulvågen, se Holaveden.
- Hummer, Lavrids († 1567), i Rosstock, II, 743.
- Hurf, Jost, i Lund, I, 522.
- Husby, Vends H., II, 108, 236 f. — Kirke, II, 237. — Gaard, se Iversnæs.
- Huspackt, Hovedsmand, II, 740.
- Husum, Frans, i Roskilde, I, 616. —, Slesvig, I, 603.
- Hvarille (Ilvaralev?), Sdr.-Asbo H., I, 95.
- Hvas, Anders, Skibsskriver, I, 317 f., 329.
- Hven II, 2.
- Hvidbjærg, Hassing II., I, 394.
- Hvide, Otte Knudsen († 1562), II, 237. Jvfr. Sofie Daa. —, Otte Stisen, Holmens Admiral, I, 178, 334, 336, 458, 483. — II, 49. —, Povl Stisen, kgl. Foged p. Island, II, 143, 147.
- Hvidøre (Wydor), Sokkelunds H., I, 613. — II, 29 f., 92, 94, 100.
- Hvitfeldt, Klavs Ottesen, 1557 Landsdommer p. Lolland og Falster, I, 540, 569, 583. — II, 486, 692, 742. — III, 266. —, Kristoffer Ottesen († 1559), 1557 Lensmand p. Visborg, I, 326, 332, 385 f., 509, 517 ff., 521, 567, 643. — II, 44. — III, 234. —, Jfr. Margrethe, I, 500. — III, 423. —, Peder Ottesen, Norges Riges Kansler, Lensmand p. Nedenæs, I, 319, 457, 546, 650. — II, 45, 57, 367, 438, 493, 586 f., 607, 637, 653, 661, 694, 697, 722 f. — III, 91, 95, 297. —, Povl Ottesen, 1556 Lensmand p. Københavns Slot, 1567 p. Halmstad, I, 441 f., 452, 462, 471 f., 513, 522, 539, 559 ff., 579, 588, 604. — II, 333, 378, 380, 383, 405, 436 f., 486, 541 f., 569. — III, 57, 79, 138 f., 261, 423. Jvfr. Margrete Breide.
- Hygind, Husby S., Vends H., II, 237.
- Hynderup (Hønnerup), Gelsted S., Vends H., II, 237.
- Hästsko, Jakob Henriksson, svensk Fange, III, 138.
- Höcken, Hartvig, Hofjunker, II, 623.
- Høg, Helvig Nielsdatter, Jep Friis's, II, 636 f. —, Karine Pedersdatter, Movrids Jepsen Sparres, II, 272. —, Kirsten Pedersdatter, Peder Lykkes, II, 272.
- Høgs Herred I, 416. — Herredsting I, 403.
- Høgsted Len, Skaane, II, 165.
- Højer, Herman, Skibsløjtnant, I, 542. — II, 658.
- Höllviken, Skaane, I, 186.
- Høneberger (?) I, 642.
- Hørby, Pros Lavridsen, Lagmand i Oslo, I, 535. — II, 722, 730, 732. — III, 29, 161. —, Froste II., I, 488, 653.
- Hørdum, Hassing H., I, 395.
- Hörningsholm, Mörkö S., Hölebo H., Sverrig, I, 141. — Dat.: I, 140.
- Hørsholm (Hörningsholm) Len I, 331. — II, 135 f., 154 ff., 355, 551. — Dat.: I, 328.

- Ib**, Præst, I, 614.
- Ide Skibrede, Norge, II, 223, 242.
- Iglesø, Vemmenhøgs H., II, 413, 415.
- Indland, Sdr. Baahus Lens faste Land, III, 38.
- Ingeborg Leiberts I, 204.
- Ingrid Svend Olsens i Varberg I, 301.
- Irup (Yrup), Hassing H., I, 368, 371, 395.
- Isebrant Klavsen, Skipper, af Amsterdam, II, 529.
- Island I, 459, 509, 525, 553, 558, 596. — II, 134, 143, 147, 150, 153, 334, 430, 492, 561, 565, 568 f., 601, 617, 630, 759. — III, 172, 174, 181, 268, 285. — Biskop, se Oluf Hjaltesen. — Lagmand, se Eggert Hansen.
- Isolte, Hishult S., Høgs H., II, 436.
- (Isulte) Len, Halland, II, 436.
- Istorp, Marks H., Sverrig, II, 398.
- Italien (Vælskland) I, 398. — II, 16.
- Itzehoe, Dat.: I, 617.
- Ivan Vasiljevitsch, Storfyrste af Moskva, II, 114, (717).
- Iver Nielsen II, 729.
- Iversnæs (før: Husby, nu: Wedellsborg), Vends H. II, 108, 188, 194, 203. — Dat.: II, 169, 201, 318. — III, 228.
- Iverup, Skyts H.(?) I, 200.
- Jakob** Finkefanger II, 136. — Skriver, i Birgitte Gjøes Tjeneste, III, 210(?). — Skriver, Mogens Gyldenstjernes Foged, I, 200, III, 210(?). — Gerebrandsen, Skipper, fra Landsmer (?), II, 713 f. — Hansen, Borgemester i Helsingør, III, 6. — Henriksen, se Hästsko. — Jakobsen, nederlandsk Skipper, II, 708, 757. — Klavsen, Skipper, af Purmerend, II, 529. — Klavsen, se Rosenkrantz. — Mogens Klavsen Rosenkrantz, II, 181, 200. — Movridsen, se Sparre. — Nielsen, Sognepræst til St. Nikolaj Kirke i København, II, 301. — Pedersen, Borgemester i Malmø, II, 464. — Pedersen (i Nedenæs) III, 161.
- Jan** Albrektssen, Skipper, af Amsterdam, II, 708. — Aressen, Smed, i Amsterdam, I, 477. — Govertsen, Skipper, af Amsterdam, II, 529. — Martssen, nederl. Skipper, fra Edam (?), II, 713 f. — Petersen, Smed, i Amsterdam, I, 477.
- Jasmund**, Halvø p. Rügen, II, 476, 478, 480. — III, 113 f.
- Jecken**, Hans, sachsisk Hovedsmand, I, 491.
- Jelles** Diriksen, Skipper, af Amsterdam, II, 529.
- Jemgøde**, Østre H., Blekinge, I, 295.
- Jemteland**, Sverrig, I, 6. — II, 443, 445. — Foged, se Timme Abildgaard.
- Jens**, Hr., I, 555. —, Mag. i Lund, I, 139. — Skriver, se Jens Ebbesen. — Andersen, Fuldmægtig for Oxie Herred, I, 197. — Ebbesen, **Skriver**, I, 98 ff., 105, 107 f. — II, 299. — III, 28. — Holgersen, se Ulfs-tand. — Jonsen I, 285, 380, 383. — Jonsen, Mogens Gyldenstjernes Foged, III, 255 f. — Knudsen, Foged hos Gustaf Olsson Stenbock, I, 260. — Kristiernsen fra Amsterdam, Baadsmand, II, 340. — Lavridsen i Lund (?) I, 522. —

- Lavridsen (Laurenson), Byskriver i Malmø, I, 290, 380 ff., 584. — II, 305. — III, 300. — Mikkelsen, Mogens Gyldenstjernes Tjener, I, 620. — Mogensen, se Rosenvinge. — Mortensen i Mullerup (?), I, 672. — Nielsen i Hinnerup (?) III, 204. — Pedersen, 1564 Lagmand i Stavanger, II, 647. — Tellufsen, Borgemester i Ystad, I, 314, 348. — Thomsen i Drøsselbjærg I, 672. — Truidsen, se Ulfstand.
- Jep i Skallerup I, 672. — Hemmingsen i Vemmenhøgs H., II, 414. — Henningsen i Sandby I, 672. — Jørgensen i Tybjærg-lille I, 672. — Kristensen i Hinnerup (?) III, 204. — Mønbo, Skipper, II, 712. — Tordsen, se Sparre. — Tuesen i Mullerup I, 672.
- Jerrestad Herred I, 184.
- Jersøen ved Tønsberg I, 531.
- Jesper Kristensen, Foged p. Stjernholm, III, 167 (?), 203, 287.
- Joakim II, Kurfyrste af Brandenburg, I, 399. — II, 16, 118. — Lakaj I 313.
- Johan, Hertug af Finland, I, 577. II, 51, 55, 62, 86, 92. — Greve af Hoya, Biskop af Osnabrück, I, 580 ff., 676. — II, 113. — (Johannes), Greve af Ostfriesland, II, 85, 111 f., 117 ff., 120, 122, 138, (595), 603, (605), 690. — Biskop i Roskilde, se Krag. — Guldsmed, se Hans. — Skipper, I, 38. — (Jon), Lang (lange), Skipper, I, 482. — Gillesen (Jellesen) se Valkener. — Hinriksen, nederlandsk Skipper, III, 176. — Persson, svensk Skibshøvedsmand (?) II, 250. — Tuessen, se Johan Tuesson Roos.
- Johan Albrecht, Hertug af Mecklenburg, I, 292, 460, 559. — II, 173, 349, 739, 741 ff. — Frederik, Kurfyrste af Sachsen, I, 635. — II, 16. — Frederik II, Hertug af Sachsen, I, 447, 635. — III, 146, 187. — Frederik, Hertug til Stettin og Pommern, II, 615, (617).
- Johanne Bartskaers i Helsingør II, 547.
- Johannes (Hans), Markgreve af Brandenburg, I, 317, 319. — Greve af Ostfriesland, se Johan. — Povel Wobitzers Tjener, III, 197. — Antoni, Student, I, 494.
- Jon Skriver, Foged i Møre, I, 293, 296. — Keldsen I, 665. Jvfr. Marine. — Staffensen i Vemmenhøgs H., II, 415. — Tursten, Mag., Kannik i Lund, II, 295, 302. Jvfr. Mathilde Sonniksdatter.
- Jonas (Jones), Kongens Vintapper, se Lutzenborg.
- Jude (Jyde), Anders, i København, I, 597. — II, 114. — III, 294, 296. — Jakob, Skibshøvedsmand, I, 320. — Jens I, 166. Jvfr. Dorothea. — Jørgen, Mogens Gyldenstjernes Foged, I, 340. — Knud, Landsdommer i Sønderhalland, se Maaneskjold. — Kristen, i Mullerup (?), I, 672. — Morten I, 199. — Peder, Borgemester i Malmø, III, 254 f. — Peder Povlsen, i Lund, I, 522. — II, 166, 274, 281, 295. III, 132, 134, 257. — Povel I, 180. — Rasmus, i Lund, I, 522.
- Juel, Jens Mogensen, Lensmand p. Aarhusgaard, I, (464). — Kristen Mogensen, Skibshøveds-

- mand, II, 619. —, Vincents, Admiral, II, 35.
- Julius, Hertug af Braunschweig, II, 16.
- Junge, Hans, Skibshovedsmand, II, 317.
- Jungshoved Slot og Len II, 8.
- Jungst, Albrekt, Skipper, III, 192.
- Jurup, Skyts H. (?), II, 126.
- Just (hos Henrik Gyldenstjerne) I, 342. — Meinerts, Skipper, II, 429. — Movridsen, se Skovgaard.
- Jülich, Hertug, se Vilhelm.
- Jylland (Nørrejylland) I, 42, 111, 138, 181 f., 291, 301, 382, 433, 437, 452, 472, 540, 542, 605. — II, 139, 161, 204, 251, 275, 360, 364, 400, 437, 493, 513, 531, 535, 555, 569, 571, 576, 658, 679, 705, 737, 764. — III, 9, 58, 172, 171, 182, 207, 276.
- Jæger, Herman, Arkelimester, I, 438, 443. — II, 366, 385, 497, 614, 721. — III, 99.
- Jønköping II, 483.
- Jøns Hansson (Daljunkeren), I, 5.
- Jøran Holgersson, se Gera.
- Jørgen, se Jørgen Brahe. — Engelskmand III, 163. — Jæger (i Sletten) II, 138. — Møller i Øvre Mølle, Halsnæs Len, I, 652. — Remmesnider, Raadmand i Lund, I, 522. — Rytter i Orte (?) I, 401. — Skriver III, 111. — Skriver, i Norge, I, 106, 109. — Skriver, Peder Oxes Tjener, II, 101. — Keldsen I, 50. — Lykkesen II, 272 f. — Movridsen, se Bendrup. — Pedersen, Rentemester, I, 313. — Stensen I, 317.
- Kaas** (Vaaben: en Sparre), Bjørn Nielsen, 1565 Lensmand p. Malmøhus, I, 359. — II, 437, 557, 566, 569, 595. — III, 15, 69, 149, 151, 423. Jvfr. Kristense Rotfeld. —, Erik Jensen, II, 481. —, Erik Mogensen, II, 658. —, Jens Jensen, 1564 Lensmand p. Elfsborg, II, 496, 510, 531, 534, 538, 560, 565, 567, 591 ff., 595, 619—22, 642, 661 ff., 665, 678 f., 697, 704. — III, 90 f. —, Niels, Sekretær i Danske Kancelli, I, 603, 722. —, Peder Eriksen († 1565), II, 729 (?).
- Kaassebjere, se Kastberga.
- Kaassebølle, se Kogsbølle.
- Kalips, Oluf, Lensmand over Onso Len, Norges Riges Kansler, II, 19, 438, 589 f., 697, 731.
- Kalmar I, 137, 228, 258 f., 422, 590, 594. — II, 77, 82, 340, 673. — III, 18, 264 f., 296.
- Slot og Len I, 294 f., 460, 471. — Dat.: I, 147, 152.
- Kalmarsund II, 77, 429, 702. — III, 105.
- Kalsø, Skurup S., Vemmenhøgs H., I, 58.
- Kalundborg I, 154, 471. — II, (261), 327, 556 f., 734. —, Borgemestre og Raad III, 53. — Byfoged II, 734.
- Slot og Len I, 220, 519 f., 531, 556. — II, 13 f., 93, 260, 280, 376, 552, 656 f., 734 ff., 753. — III, (7—12), 49. — Dat.: II, 254, 260, 278, 341, 373 f., 410, 579, 657, 734. — III, 7.
- Kalø Slot og Len I, 50, 567, 577, 581 f. — Dat.: I, 586.
- Kampen (Campen). Nederlandene, I, 85, 168.
- Kampferbeck, lybsk Admiral, II, 429.
- Kamppe, Hans, af Rostock, I, 192.
- Kanariske Øer II, 578.
- Karine Niels Smeds i Varberg I, 301.

- Karl V, Kejser af Tyskland
(—1556, † 1558), I, (55, 86,
156, 158, 164, 234, 250, 256,
316, 318, 329, 353 f., 398 f., 446,
448).
— II, Hertug af Lothringen I,
447, 578, (582). — II, (173),
742. Jvfr. Claudia.
— af Habsburg, Hertug af Steier-
mark, I, 398.
— Holgersson til Björkvik, svensk
Adelsmand, III, 264 f.
Karleby, V., Harjagers II., II,
126.
Karlso II, 244, 262, 337. —, Lille
og Store, II, 250. — Dat.: II,
335 f., 347.
Karsten, Hertug, se Christian. —,
Fændrik, III, 137.
Kasper Jensen, Kongens Bud, I,
680.
Kastberga (Kaassebjerre, Kosse-
bierig), Harjagers H., I, 135,
137, 158. — Dat.: I, 118.
Kastrup Knæ II, 418.
Kathrine af Braunschweig-Wol-
fenbüttel, g. m. Hertug Mag-
nus af Sachsen-Lauenburg, I,
460, 471, (474, 488 ff., 491, 495).
— af Sverrig, g. m. Grev Edzard
II af Ostfriesland, I, 460. —
II, 85, 138, 155.
— Dregers Skrædders I, 610.
Kedinger Land I, 460.
Kempe, Thomes, fra Dundee,
Baadsmand, II, 340.
Kempinge, Skyts H., I, 119.
Kerckhoff, Hans, i Danzig, II, 132.
Kerteminde II, 52.
Ketler, Gothard, Hærmester i Lif-
land, I, (464), 501 ff. — II,
(79), 95 f., 114, (674).
Ketting, Sveder, lybsk Lensmand
p. Hammershus, I, 265, 349,
682. — II, 382, 532, 725, 738.
— III, 104.
Kiel I, 83, 601, 644. — II, 23, 41,
451. —, Slottet I, 83. — Dat.:
I, 85, 643.
Kinge, Robert, i England, III, 32.
Kingstrup, Gelsted S., Vends II.,
II, 237.
Kirsten (Kirstine) Lavrens i Hel-
lerup I, 391. — Nielsdatter, se
Rotfeld.
Klakerup, se Klatorp.
Klamer, Baltser, i Lüneburg, I,
512.
Klatorp (Klakerup), Tønnersø H.,
II, 435.
»Klavs Dommer«, (et Fartøj?),
III, 142.
Klavs Dorknecht I, 329. — Fisker
(i Kolding) II, 140. — Kans-
ler, se Klavs Gjordsen. — Tysk
II, 338. — Akselsen, se Rosen-
krantz. — Klavsen, se Thott.
— Olsen II, 127.
Klavsholm (Klaxholm), Galtens H.,
I, 77, 79.
Klein, Peter, Hovedsmand, II, 524.
Klercke, Johan, Kaptejn, III, 50.
Kleve, Hertug, se Vilhelm.
Knabstrup, Sdr. Jernløse S., Mer-
løse II., Sø I, 155.
Knebel, Frederik, lybsk Raad-
mand, Admiral, II, 429, 466,
543.
Knebenagel (Knevenal), Joakim, I,
63, 65, 104. — III, 423. Jvfr.
Margrethe (se Brevskrivere).
Knob, Bernt, lybsk Hovedsmand
p. Bornholm, I, 348. —, Lav-
rids (Laurens) († 1545), I, 49.
Knoppert, Dr. jur., Advokat, I,
655. — II, 267.
Knud (Knut), Skriver, se Knud
Pedersen. — Jensen, se Maane-
skjold. — Olsen, Foged p.
Dragsholm(?), II, 553. — Pe-
dersen, Skriver, Slotsskriver
p. København, 1564 tillige

- Øverste Skriver p. Holmen, 1567 Borgemester i København, II, 226, 561, 565, 631, 719, 751, 756. — III, 40, 51, 73, 99, 107, 109, 117 f., 127, 164, 297. — Pedersen, se Gyldenstjerne.
- Knudstrup, Luggude H., Dat.: I, 214.
- Knut Knutson, svensk Ridder, II, 250. — Nilsson, svensk Undermaat, I, 350, 365, 367.
- Knærød, Høgs H., Dat.: II, 345.
- Kock, Kristiern, Raadmand i Lund, I, 522. —, Peder, II, 183. —, Povl, II, 283. — III, 129.
- Koep, Klavs, Skipper, af Hoorn, II, 339.
- Kogsbølle (Kaasebølle, nu: Holckenhavn), Vindinge H., II, 522.
- Kolding, Niels Nielsen, Mag., I, 540.
- Kolding I, 94, 144 ff., 155, 157, 204, 206 ff., 210, 261, 441, 445, 449, 454, 480, 488, 491 f., 542, 569, 603, 605, 607. — II, 17, 25, 32, 137, 142, 170, 236, 251, 336, 473, 646. — Fattighus I, 510. — Dat.: III, 210.
- Koldinghus Slot og Len I, 232, 237, 474, 494 f., 510, 533 f., 537, 604. — II, 59, 69, 606. — III, 264. — Dat.: I, 94, 133, 155, 165, 191, 232, 237, 241, 442, 444 f., 451, 491, 494—98, 506, 509, 519 f., 523 ff, 533, 544, 559, 601, 603—09, 675. — II, 2, 10, 14, 31 f., 137 f., 140. — III, 97, 263, 423.
- Kolund, Tybjærg H., I, 671.
- Kongelv II, 594.
- Kongsbacke, Halland, I, 305.
- Kongsberg II, 532.
- Konrad, Johan, i Danzig, III, 97.
- Konstantinopel I, 612.
- Kornelius (Cornelis, Cornelius) Smed (Bøssesmed) II, 457, 539, 747 f. — III, 57, 294 ff. — Klavsen, fra Szetterdyck, Baadsmand, II, 340. — Sybrantzson I, 96, 114.
- Korsøgaard, Rinds H., Dat.: II, 231.
- Korsør I, 82 f., 386, 474, 487, 489. — II, 327, 584, 658.
- Slot og Len II, 658. — Dat.: I, 521. — II, 530. — III, 57.
- Kort . . . II, 110.
- Kossebierig, se Kastberga.
- Kovno II, 220.
- Krabbe, Erik Tygesen († 1564), 1549 Lensmand o. Lundenæs Len, I, 385, 413. —, Iver († 1561), 1550 Lensmand p. Skivehus, I, 359. — II, 685. Jvfr. Magdalene Banner. —, Karen Globsdatter, Niels Skeels, III, 237. —, Karen Nielsdatter, Ejler Lykkes, II, 471. —, Lukas Mikkelsen I, 352(?). —, Mogens Tygesen († 1564), I, 49, 120, 308. — II, 409. —, Niels Mogensen, II, 729. —, Tyge Mogensen († 1541), Lensmand p. Helsingborg, I, 36, 43 f., 55. —, N. N., I, 417.
- Krafse, Ejler Hansen, I, 440, 673. — II, 14. —, Jesper, II, 14.
- Kraft, Hans, van Koberg, svensk Høvedsmand, II, 82.
- Krag, Henrik, Skibshøvedsmand, II, 317. —, Johan († 1300), Biskop i Roskilde, I, 482.
- Krakow, Polen, I, 281. — III, 181.
- Krantz (Cransius), Albert († 1517), Teolog og historisk Forfatter, I, 647. — III, 231, 233.
- Krell, Paulus, Mag., Slotspræst i Wittenberg, I, 646.
- Kristen (Christen, Christian, Kristiern) III, 2. —, lille, II, 283. — . . . (i Malmø?) III, 252. — Lübbertzen, Skipper, fra Pur-

- merland, II, 611. — Melsen i Hinderup III, 202—5. — Nielsen, Kancelliskriver, i Norge, II, 743. — Nielsen, Fru Anne Sparres Tjener, II, 305, 462. — Povlsen i Malmø (?) III, 246, 257. — Sørensen, Abbed i Helnekirke Kloster, I, 522, 552, 556. — Sørensen, Skibshovedsmand, I, 542.
- Kristense Jepsdatter, se Sparre.
- Kristine, Fru, i Sverrig, se Kristine Gyldenstjerne.
- Kristoffer, se Gyldenstjerne. — Proviantmester II, 711. — Andersson († 1548), svensk Kansler, I, 627. — II, 178 f., 182. — Andersson, se Grip. — Hansen I, 673. — Mogensen, se Handingmand. — Ottesen, se Hvitfeldt. — Trondsen, se Rustung.
- Krogen Slot og Len I, 219, 312, 442 f., 498, 506, 508 f., 524, 538, 553, 588, 604, 630, 632 f., 652, (666), 677, 680. — II, 9 ff., 20, 30, 35, 42, 45, 49, 70, 91, 122, 128, 135, 147, 154, 321, 323, 325, 328, 396, 536 f., 546, 551, 672. — Slotsskriver, se Frans Lavridsen. — Stegerset I, 508. — Dat.: I, 196, 217, 414, 630, 657, 664, 669, 674.
- Kroglyng (Krogsø, Krolund), Herlufmagle S., Tybjærg H., I, 671, 673.
- Krognos, Anne Olufsdatter, Klavs Podebusks, I, 181. —, Movrids Olufsen († 1550), 1526 Lensmand p. Lykaa, 1540 p. Skjoldenæs, I, 49, 138, 181, 294. Jvfr. Eline Gjøe. —, Oluf Movridsen, III, 110. — Oluf Stisen († ca. 1506), I, 181. Jvfr. Anne Gyldenstjerne. —, Pernille Olufsdatter († 1533), Anders Billes, I, 181.
- Krogsø, Krolund, se Kroglyng.
- Kronoberg Slot og Len, Sverrig, I, 578. — II, 155.
- Krumme, Britta Mikseldotter, Arvid Claessons, I, (510 f.), 525, (569), 628, 633 f.
- Krummedige, Henrik, I, 3 f., 12 f., 18, 24, (142), 245. —, Sofie († 1539), Esge Billes, I, 4, 11, 13—16, 18, 39.
- Krummel, Didrik, II, 607.
- Kruppen, Otte († 1569), Lensmand p. Hald, I, 385, 413, 430 f. — II, 227 f., 274, 350 f., 353, 420, 511, 525, 535, 537, 728. — III, 55, 145, 213. Jvfr. Anne Lykke.
- Kruse, Viffert Pedersen († 1565), II, 729.
- (ikke adelig), Rasmus, kgl. Skipper, II, 150.
- Krymmel, Vidt, Mag., braunschweigsk Sendebud, II, 348.
- Kullen (Kullebjærg), Skaane, II, 569. — Fyrlygten III, 116, 128, 274.
- Kurland, Biskop, se Johan Münchhausen.
- Kyle, Hans Klasson, svensk Skibshovedsmand, II, 250.
- Kyrning, Gjerd Povlsen, II, 755.
- Kær Herred, Vendsyssel. — Herredsting I, 394.
- Kærup, Sdr. Asbo H., II, 126.
- København I, 14, 42, 44 ff., 61, 79, 82, 86 f., 89, 95, 108, 147, 154 f., 167, 176, 191 ff., 196, 198 f., 207, 213 ff., 218 f., (220), 236 f., 241, 261 f., 285, 290, 311 f., 316 f., 319, (320), 329, 337, 342, 349, 367, 376, 407, 415, 417, 425, 429, 435 f., 442, 451 ff., 461, 464, 471, 477 f., 480, 487 ff.,

492, 494, 499, 506, 509, 538, 540 f., 546, 549, (554), 566 ff., 576, 581, 583, 590 f., 599, 601, 607 ff., 613—17, 619, 622 ff., 630, 635, 642, 651, 659, 662, 665 f., 674, 678, 680. — II, 14, 20, 25, 31, 35, 44, 49, 52 f., 57, 59, 67, 79, 97, 105, 111, 117, 120 ff., 126, 130 f., 138, 140, 143, 145, 148, 155, 165, 173, 181, 196, 198, 211, 217 f., 221, 224, 229, 235, 242, 255, 264, 271 f., 286, 314, (328), 332, 334 ff., 339 f., 369 f., 378, 385, 388, 392, 399, 418, 420, 422, 425, 428, 441, 446, 449, 465 f., 471, 473, 488, 491 f., 498, 503, 519, 523, 532—35, 537, 539, 549 f., 552 ff., 556 f., 560, 564, 577, 581, 587, 589, 595 f., 599, 601, 604, 608, 617, 636, 646, 654, 656, 669, 674 f., 689 ff., 702, 704, 710 f., 716, 718, 722, 725, 734, 736, 744—47, 761, 764. — III, 3, 7 f., 11 f., 23, 35, 42 ff., 50, 57 ff, 62, 66, 72 f., 78, 81, 91, 101, 111, 117, 130, 135, 142, 150, 156, 158, 176, 181 f., 192, 196, 209, 234, 243, 247, 256, 264 f., 268, 271, 291. — Borgemestre og Raad I, 482, 522. — II, 81. — Borgemester, se Anders Godske, Markus Hess, Knud Pedersen Skriver, Peder Jensen, Mikkel Zelle. — Tolder II, 744 f. — Kongens Boder II, 80. — Højbro II, 678. — Peder Esgesen Billes Gaard III, 89. — Peder Kristiernsen Dyres Gaard I, 680. — Birgitte Gjões Gaard III, 209 f. — Mogens Godskes Gaard II, 604. — Mogens Gyldenstjernes Gaard II, 218. — III, 303. — Karen Snares Gaard I, 615. — Store Færgestræde I, 540. — Købmagergade III, 303. — Hol-

men (Bremerholm), I, 443, 649, 651. — II, 286, 292, 354. — III, 36, 57, 295 f. — Helliggejst Hus, I, 212. — St. Nikolaj Kirke II, 301. — St. Nikolaj Kirkegaard, I, 550, 603. — Vor Frue Kirke I, 613, 622, 624, 626, 635. — II, 417. — Mønten I, 541, 571. — II, 450. — Møntmester se Povl Fechtel. — Revshalen II, 756 f. — III, 3, 81, 83. — Jarmers Skanse I, 462, 507. — Tøjhus I, 179, 443, 508, 513. — II, 49, 614. — Arkelimester, se Herman Jæger. — Universitetet (de Høj-lærde) II, 153, 367. — Dat.: I, 37 f., 44 ff., 49, 55, 76, 82 f., 129, 139, 141, 147, 156, 165—69, 175, 180—86, 192—99, 217, 319, 327, 331, 337, 342, 347, 349, 367 f., 370, 396, 400, 407, 416, 418, 421, 423, 434, 437 f., 457, 464, 467, 487, 493, 506, 511, 514, 526, 534, 549, 552, 568, 572, 583, 591, 594, 616, 619, 626, 643, 648, 650, 676, 678. — II, 2, 7, 10, 20, 23, 27, 29, 45, 47, 51, 55, 57, 60, 69, 76, 79, 81, 85, 90, 92, 98, 108, 110 f., 114, 117, 122, 124, 128, 136, 138, 140, 143, 146, 153, 159, 165, 179, 182, 197 f., 204 f., 207, 210 f., 213 f., 218, 221, 224 f., 232, 238, 241, 309, 311, 321, 324, 333, 367, 389, 419, 449, 480, 485, 487, 501, 630 f., 645, 652, 685 f., 760. — III, 23, 40 f., 51 f., 155, 183, 186, 188, 197, 201, 206, 210 f., 225, 227, 264 f., 267, 274, 276 f. København Slot og Len I, 169, 180, 183, 197, (312 ff., 320), 436, 439, 441 ff., 452, 458, 481 f., 493 f., 495, 506 f., 509, 519, 522 ff., 533, 537—41, (553, 559 f.), 561, 567, 574, (577, 588), 598.

- 601 f., 604, (609), 613, 619. — II, 15, 23, (31), 32, 41 f., 69 f., 91 f., 101, 103, 117, 122, 134 f., 147, 153, 165, 225, 314, 340, 420, 422, 520, 567, (572), 577, 668, 756. — III, 53, 76, (78, 127), 138, 177, 234, 282, 284, 294 f. — Slotsfoged, se Kristoffer Mogensens Handingmand. — Slotsskriver, se Knud Pedersen, Lavrids Hansen. — Blaa-taarn I, 436. — II, 321 f., 325, 571, 694. — Brevkammer II, 89. — Bryggers I, 458. — Drejerkammer I, 537. — Hr. Esge's Kammer II, 420. — Hvælvingen (til Penge) I, 566, 568, 571, 588, 604. — II, 89. — Harniskammer II, 80. — Kalkbod II, 160. — Kancelliet I, 482. — Køkkenet II, 69. — Salen I, 549 f., 552 f., 558. — Stald II, 160 f. — Stegerset I, 458, 549 f., 553. — Sølvkammeret I, 509. — Urtegaard I, 507, 513. — Vandkunsten I, 458, 463, 507, 510, 513. — Krudtmølle I, 442, 507.
- Køge I, 68, 71, 451, 674. — II, 519, 709. — Kro III, 77. — Dat.: I, 182.
- Køller, Peyter, af Lifland, I, 501.
- Köln I, 114, 429, 656 f. — II, 611, 613. — III, 22.
- Königsberg II, 219 f., 287 ff., 461, 602, 659. — III, 63, 100, 105. — Steindamm II, 220. — Dat.: II, 218, 287.
- Laak (Lack, Locke), Jens¹⁾, I, 110, 116 f., 136, 143, 150, 190, 229. — Oluf, Mogens Gyldenstjernes Tjener, I, 152 f., 198, 232 f., 236 f., 240, 249, 255 f. — II, 36.
- Lackoo, se Läckö.
- Lage, se Lave.
- Laholm I, 403. — II, 263, 330, 333, 363, 366, 376 ff., 431. — III, 166, 183.
- Slot og Len I, 198, 241, 288, 292, 308, 327, 367, 381, 391, 403. — II, 293, 572. — III, (116). — Bro I, 40. — Dat.: I, 296. — II, 264, 378, 436.
- Lambert Voldmester I, 462, 465, 507, 525.
- Lampe, Mads, Kræmmer, I, 667, 669. — III, 5, 111.
- Landskrone I, 312, 417. — II, 3, 6, 55, 512 f., 745. — III, 256. — Borgemester, se Peder Jude.
- Slot og Len II, 723, 730, 732. — III, 15, 272, 286 f. — Dat.: III, 271.
- Landsmer, Nederlandene, II, 713.
- Langeland I, 509. — II, 441. — III, 225.
- Langenau, Görge, i Danzig, II, 290. — III, 145 f., 148 f.
- Langeröd, Västbo H., Jönköping Len, II, 408. — Dat.: II, 407.
- Langesund, Skien Len, I, 531. — II, 590.
- Langesø, Skovby, II., Dat.: II, 173.
- Lappegrunden, Nord for Helsingør, III, 273.
- Lauenburg, se Frans.
- Lave (Lage) Jensen, Mogens Gyldenstjernes Tjener, I, 29, 36.
- Lavrens Siggelsen se Sparre.
- Lavrids (Las, Lars, Lasse, Laurs), Mogens Gyldenstjernes Tjener, I, 33. — II, 624. — III, 235(?). — Buntmager I, 591. — (Lorentz) Bøsestøber, I, 277, 363,

¹⁾ Det kan ikke altid ses, om der menes Jens eller Oluf Laak.

466. — II, 68, 74, 76, 183. — Fynbo, Skipper, II, 712. — Kandedgyder i Visby, se Berg. — Skriver, se Lavrids Hansen. — Andersen ved Brøms I, 294. — Andersen, se Baden. — Hansen, Slotsskriver p. Københavns Slot, I, 600, (604). — Jensen, se Baden. — Rasmussen, Jørgen Grubbes Dreng, I, 436. — Torstensen, Lagmand, I, 91, 94.
- Leek, de (Rhinarmen Leek), Holland, I, 478.
- Leiel, Frederik, I, 474 (?). — II, 30 (?), 396. — III, 3, 64. —, Hans III, 64. —, Sander († 1560), Tolder i Helsingør, I, 195, 215, 261 f., 428, 451, 469, 474 f., 512, 542 f., 550 f., 554, 571, 630. — II, 20, 30, 135, 154.
- Leijonhufvud, Erik Abrahamsson, svensk Adelsmand, II, 551 f. —, Sten Eriksson, svensk Friherre, I, 298 f., 303, 310, 326, 440, 584, 627. — II, 11, 155, 182, 215 f., 260, 342, 383, 412, 439, 532, 542 f., 551 f., 676, 736 (?), 764. — III, 423. Jvfr. Ebba Liljehöök.
- Leipzig I, 265, 270 f., 274, 279—87, 324, 345, 351 f., 355, 375, 377, 397, 411 f., 414. — Rektor ved Universitetet, I, 286, 342, 409. — Peters Kollegium I, 281. — Peterstrasse I, 281. — Dat.: I, 278 f., 281, 284 f., 324, 341, 343 f., 353 f., 372, 374, 396, 407, 411.
- Lemmestrup, Vemmenhøgs H., II, 416.
- Lennert (i Helnekirke Kloster?) II, 278, 283.
- Levanten I, 290.
- Leve, Peder Knudsen, Skibshøvedsmand, II, 678.
- Leyde (nu: Ledja), Gaard i Øster H., Blekinge. I, 294 f.
- Libethen i Ungarn II, 53.
- Lifland I, 450, 460, 464 f., 480—83, 487, 493, 495, 501—05, 513, 517, 543, 559, 562 f., 571 f., 574, 588, 676. — II, 3, 33, 39, 79, 119, 149, 172, 382, 438, 675, 693. — III, 23, 264. —, Hærmester, se Gothard Ketler. —, Komtur, se Georg Sieberg. —, Ordensmester, se Wilhelm v. Fürstenberg. Jvfr. Dünaburg.
- Liljehöök, Ebba, Månsdotter, Sten Eriksson Leijonhufvuds, II, 439.
- Lille Belt I, 402.
- Lindenov, Hans Johansen, II, 729.
- Lindesnæs (Næsset) I, 36, 319, 326.
- Lindholm Slot og Len I, (43 ff.), 54 f. Dat.: I, 45, 52.
- Lipper, Jørgen, Tolder og kgl. Salter, II, 332.
- Lisbeth se Elisabeth.
- Lissabon II, 474, 709, 715. — III, 3.
- Lister (Lyster), Blekinge, I, 169, 192, 243, 567. — Landsting I, 311.
- Lister Len, Norge, I, 546, 596. — III, 164.
- Litauen II, 219 f.
- Liungbygaard se Lyngbygaard.
- Lochau, Sachsen, I, 399, 633. Dat.: I, 631.
- , Kloster-, i Sachsen, I, 633.
- Locke, Oluf, se Laak.
- Loitz, Hans, i Stettin, II, 71—75, (343), 545. — III, 125, 182, 206. —, Simon, i Danzig, II, 67, 72. —, Steffen, i Stralsund, II, 54, 68, 71, 75 f., 211 f., 260, 334, 343, 354 f., 426, 454, 456, 546, 561, 577, 630, 742, 761. — III, 13, 125, 173, 193 f., 272, 285 f. — de Loitzer II, 147.

- Lolland I, 154, 312 f., 371. — II, 7, 104, 132, 147, (559), 571, 691.
- Lomme (Lumme) Aa, Bare H., II, 107.
- London I, 478. — II, 51, 61, 84, 406. — III, 120, 126, 140, 177, 264. — Dat.: II, 758. — III, 31, 126, 139, 176, 188, 190.
- Lorentz Büchsengeiesser, se Lavrids.
- Lorichs, Andreas, Diplomat, II, 756 f. — III, 194.
- Lothringen I, 447, 605, 620. — II, 136, 536. —, Hertug, se Frans, Karl. — Hertuginde, se Christine, Claudia, Dorothea.
- Lucas, se Krabbe.
- Ludinghausen, Henrik v., genannt Wulf, Statholder p. Øsel, II, 601.
- Lumme Aa, se Lomme Aa.
- Lund I, 59, 119, 122, 124, 128, 135, 137 ff., 144, 146, 148, 159, 211, 226 ff., 232, 234 f., 237, 257, 356, 405, 420, 422, 488 f., 625. — II, 37, 163 f., 208, 217, 238, 252, 258, 282, 292, 302, 326, 364, 512, 569, 571, 609. — III, 47, 115, 158, 245 f., 253, 255, 257. —, Raadmand, se Jørgen Remmesnider, Kristiern Kock. — Domkapitel I, 139, 215, 356 f., 423 f. — II, 295, 299—302, 306 f., 309, 311, 314. — Ærkedegn, se Mag. Baltasar Jakobsen. —, Kanniker, se Bent, Peder Dringelberg, Hans Brolægger, Henning, Jon Tursen, Niels Povlsen, Hans Skagbo. — Domkirke I, 39. — II, 300, 307, 310. —, Domprovst, se Ejler Grubbe. —, Degn, se Henrik v. Bruchofen. —, Vicarius, se Hans Schult. —, Peder Judes Gaard III, 257. —, St. Jørgens Hospital I, 213; Forstander, se Søren.
- Lund (Nunne) Kloster I, 58, 356. — St. Peders Kloster II, 678. — Landsting I, 47, (94), 119, (120). — Stift, Ærkebiskop, se Torbern Bille. — Biskop, se Tyge Asmundsen. — Gaard og Len I, 175, 179, 191, 196 f. — III, 286 f. — Dat.: I, 39, 42, 46 f., 58, 116 f., 124, 356. — II, 228, 256, 259, 285, 298, 306, 313, 581, 584—87, 590, 595, 598, 602, 605, 607. — III, 30, 45, 49, 53 f. — Slot og Len p. Mors II, 190.
- Lunge, Kristoffer Ovesen († 1565), II, 729. —, Ove (Ave) Vincentsen († 1540), Lensmand p. Aalborgus, I, 7, 18, 51. —, Vincents Vincentsen († 1529), Lensmand p. Bergenhus, I, 18.
- Lusse (Lutze) (Personnavn), i Gærs Herred (?), I, 127.
- Luther, Martin, Dr., Reformator, I, 647.
- Lutzenborg, Jonas von, kgl. Vintapper, II, 116, 577.
- Lübeck, Hans van, Hovedsmand, II, 467.
- Lübeck I, 39, 41, 86, 172, 215 ff., 223 f., 229 f., 233, 236, 238 ff., 247 ff., 251, 254 f., 265, 273, 329, 348, 425, 427, 450, 460 f., 474 ff., 481, 484, 490, 499, 515 ff., 567, 585, 596, 642, 680. — II, 37 f., 53, 85 f., 111, 143, 175, 184, 315, 331, 342, 347 f., 367—70, 372, 381 f., 385, 388 f., 395 f., 426, 429, 438, 466, 468, 475, 502, 521, 530, 534, 542 f., 552, 563, 595, 599, 607, 618, 628, 641, 649 ff., 653, 659, 675, 679, 697, 724, 736, 740 ff., 747, 749 f., 760. — III, 17, 20 f., 31, 40, 51 f., 59 f., 140, 146, 149, 177, 243, 263, 266. —,

- Borgemestre og Raad I, 248, 251. — III, 182. —, Borgemester, se Bertel Thinnappel. —, Raadmand, se Frederik Knebel. — Dat.: I, 170, 215, 221, 224, 232, 237, 248, 265, 418, 612, 622, 634, 640, 642, 654. — II, 35, 87, 161, 475, 477, 496, 549, 598, 744, 746, 749. — III, 13, 16, 19, 33, 152, 180, 272, 285, 293.
- Lyckeby (Lykaa), Blekinge Østre II., I, 296, 488.
- Lyckov, Hans, Kongens Tømmermand, I, 457, 507, 513, 549. — II, 55, 160.
- Lykaa se Lyckeby.
- Slot og Len I, (90 f.), 293 ff. — II, 244 f., 465 f. — Dat.: II, 244.
- Lykke, Anne Pedersdatter, g. m. ¹⁾ Anders Bille, ²⁾ Otto Krumpen, II, 352 f. — III, 55, 211, 213. — Ejler, se Karen Krabbe. — Erik Eriksen, 1559 Lensmand p. Ø Kloster, I, 363, 359, 684. — II, 637. — III, 423. Jvfr. Kirstine Rotfeld. — Iver († 1555) 1554 Lensmand p. Vrejlev Kloster, I, 208. — Jørgen Pedersen, Krigskommissær, I, 203, 363, 540. — II, 408, 481, 612 f., 714, 762 f. Jvfr. Beate Brahe. — Karen, Mikkel Brockenhuus's, I, 417. — Niels Ejlersen, I, 37. — II, 377, 386, 388, 473, 515, 526 f. — III, 129 ff., 166 f., 183. Jvfr. Karen Gyldenstjerne Mogensdatter. — Peder II, 8, 14, 272. Jvfr. Kirsten Høg.
- Lyndelse, Nørre-, Aasum H., II, 522.
- Lüneburg I, 437 f., 442, 448, 461, 512, 594 f., 607. — II, 39, 71. — III, 21. — Hertug, se Frans Otto. — Dat.: III, 199.
- Lyngbygaard (Liungbygaard), Strø H., II, 103.
- Villands H., I, 637 f. — II, 35, 40. — Dat.: I, 109, 111.
- Lyngholm, Hvidbjærg S., Hassing H., I, 394.
- Lytke, Vandmester, I, 179, 185, 442.
- Läckö (Lackoo), Slot, Vestergötland, I, 245.
- Læsø II, 56, 168, 709. — III, 273.
- Lætus (Lectus), Rasmus, Mag., se Glad.
- Lødøse, Gammel-, Sverrig, II, 457, 494, 676, 681 ff., 686.
- Løve Herred II, 658.
- Maaneskjold, Knud Jensen Jude, Landsdommer i Sønder-Hal-land, I, 593. — II, 231, 235, 624. — III, 261.
- Maar, Lasse III, 83.
- Machabeus, Johannes, Dr., I, 279. III, 297 (?).
- Magdalene Kristiernsdatter se Dyre.
- Magdeburg I, 632. — II, 114.
- Maglemer, Hunseby S., Fuglse H., II, 558.
- Maglerup, Skyts H., I, 200, 211.
- Magnus, Christian III's Søn, Hertug, I, (55, 94), 567, 676—79. — II, 3, 8, 10 f., 14, 33, 49, 65 f., 79, 95 f., 119, 134 f., 674.
- Eriksson Smek, Konge af Sverrig (1348) I, 482. — III, (262).
- Hertug af Mecklenburg, Biskop af Schwerin († 1550), I, 83, 171, 173 f., 194. Jvfr. Elisabeth.
- , Hertug af Sachsen-Lauenburg, III, 88.
- Maior, Georg, Dr., i Wittenberg, I, 557, 612, 618, 648. — II, 23, 33, 42, 64, 103, 152, 178, 764.
- Malertorpet, Vemmenhøgs H., II, 413 ff.

- Malmø (Albuen, Ellenbogen), I, 17, 74 f., 83, 99, 116 f., 180, 183, 185—88, 198 f., 205, 211, 222, 225, 230, 240, 277, 312, 352, 368, 378 ff., 382 f., 385 f., 417, 439, 487 ff., 520. — II, 5, 75, 126 f., 284, 296, 298, 307, 320, 323, 325 ff., 329, 336, 356, 367, 500, 512, 569, 656, 690. — III, 47, (156), 254, 256, 287. — Borgemester, se Jakob Pedersen, Peder Jude, Jørgen Kock (Brevmodtager), Niels Madsen. — Byskriver, se Jens Lavridsen. — Præst, se Anders. — Raadhus I, 384. — III, 254. — Tyske Kompagni I, 198. — St. Petri Kirke II, (105 f.). — Dat.: II, 296 f., 304, 340, 370, 463, 514, 566, 642. — III, 48, 245, 252.
- Malmøhus Slot og Len I, 37, 42, 49, 53, 55, 167—70, 175—79, 185, (187 f., 193, 195), 196 f., 209, 215, 241 f., 256, 384, 403, 595, 723, 730 f. — III, 15, 150. — Dat.: I, 54, 254, 257, 379. — II, 105, 165, 252, 282, 557.
- Mandals Len III, 277.
- Mandelslohe, Ernst von, III, 147.
- Mandeshippe, Thomas, i Antwerpen, III, 140.
- Manning (Maninger, Manynger), Hay [Hajo], Grev Edzard af Ostfrieslands Raad, II, 111 ff.
- Mansfeld, Gebhard, Greve I, 165.
- Manstein, Valentin (Valtin), tysk Høvedsmand, II, 682, 695, 703.
- Manteuffel, Karsten, Løjtnant, II, 730. —, Michel, tysk Høvedsmand, III, 22.
- Maren, (Antonius Hanisch's?), I, 413.
- Margrete af Ostfriesland II, 85. — af Parma, Statholderinde i Nederlandene, III, 94.
- Margrete Eriksdatter Vasa, Gustaf Is Søster, I, 580. — Hvitfeldts, se Margrete Breide, Povl Hvitfeldts!). — Jensdatter, Priorisse i Maribo Kloster (?), se Mette Marsvin.
- Maria, Dronning af England († 1558), g. 1554 m. Kong Filip II af Spanien, I, 332. —, Kurfyrstinde af Pfalz, I, (575). Jvfr. Frederik III. — Stuart, Dronning af Skotland, II, 83, 104, 268, (406).
- Maribo II, 558. — Kloster II, 169, 401, 427. — III, 222, 290—93, 299. — Abbedisse, se Mette Marsvin, Margrete Urne. — Priorisse, se Drude Pogwisch. — Dat.: II, 253, 352, 400 f., 557. — III, 214, 220, 288, 290.
- Marine Jon Keldsens I, 665.
- Mark, Grevskab, Greve, se Vilhelm.
- Markus, Steffen Loitz's Tjener, se Markus Hein.
- Marpman, Arnt, Tjener hos Borgemester Peter Jensen i København, I, 274 f.
- Marstrand I, 90, 596. — II, 494, 538, 566, 659, 694, 704, 721, 756. III, 87. — Tolder, se Mikkell Zelle. — Revet ved Marstrand I, 596. — Dat.: III, 37.
- Marsvin, Jørgen Pedersen, 1560 Lensmand p. Tranekær, 1565 p. Helsingborg, 1567 p. Landskrona og Lundegaard, II, 184 ff., 194 f., 512, 595. — III, 15, 44, 286 f. Jvfr. Karen Gyldestjerne Mogensdatter. —, Mette Jørgensdatter (Margrete Jensdatter?), Abbedisse (Prior-

1) Se herom: Rettelser og Tilføjelser.

- isse?) i Maribo Kloster, II, (253), 353. — III, 289—92 (?).
 Marychurche, John, engelsk Skibskaptejn, III, 190.
 Mathias Vandkunstner I, 632.
 Mathilde (Methilde) Sonniksdatter, Jon Tursens, II, 298.
 Matstrup, Niels, I, 51, 53 f.
 Maximilian II, 1563 Konge af Ungarn, 1564 Kejser af Tyskland, II, (303, 348 f.), 739, (741 f.). — III, (78).
 Mecheln, Provins Antwerpen, II, 322.
 Mechil ... merhof, Skipper, af Bremen, II, 529.
 Mecklenburg, Hertugdømme, I, 206, 269, 272, 582, 593 f. — II, 171, 173, 736. — III, 144. —, Hertug, se Henrik, Johan Albrecht, Kristoffer, Magnus, Ulrik. —, Enkehertuginde, se Ursula.
 Medenborig, se Meideborg.
 Mehlen, Bernt Hansen v., I, 163.
 Meideborg, Jakob van, Skibshøvedsmand, I, 207 (?). — II, 680. — III, 423.
 Meinstorf, Anne, Holger Rosenkrantz's, I, 42.
 Meissen I, 155 f., 292, 313.
 Mejer (Meyer), Gillius i Lübeck, II, 641. — Hans († 1565), Kongens Drejer, I, 509, 537. — II, 470, 534, 536, 605.
 Melancton, Philip, Dr., Reformator, I, 282, 286, 557, 611, 618, 645, 647. — II, 15 f., 21 f., 33, 42 f., 102. — III, 231, 233.
 Melde, Blasius, Bjærgværksskriver, II, 212.
 Melkior, Mogens Gyldenstjernes Tjener, I, 309. —, se Schelhammer. — Emmiksen(?) I, 23.
 Merten, Mertens I, 400.
 Mette i Gammelby (Varberg) I, 301.
 Metz III, 147.
 Meulenbeck, Jesper, II, 614.
 Michel, Johannes, engelsk Skipper, III, 32.
 Mickedala, Vapnø S., Halmstad H., II, 635. — Dat.: II, 633.
 Middelfart II, 79, 108. — Dat.: I, 543.
 Midsyssel Len, Norge, I, 18, 530. — III, 164.
 Mikkel Skriver, Borgemester i København, se Zelle. — Skrædder i København II, 31. —, Lange, i Lykaa, I, 296. — Hallessen, Raadmand i Oslo, I, 105. — Pedersen, Bjørn Andersen Bjørns Tjener, II, 755. — Pedersen, se Gjønge.
 Mogens i Orup I, 672. — Eriksen, se Mormand. — Henriksen, se Rosenvinge. — Klavsen, se Rosenkrantz. — Lavridsen, Biskop i Hamar, I, 21 f., 25 f., 28, 34. — Olsson, Fange p. Varberg Slot, I, 247.
 Mogenstrup (Monstrup), Oxie II., II, 166. — Dat.: II, 199.
 Mollenhoff, Jasper, Fuldmægtig, II, 611, 614.
 Moller, Jakob, i Stettin, I, 275.
 Moltke, Berete Johansdatter, Tord Sparres, I, 613, (622). — Evert I, 622. — Johan Evertsen til Lyngbygaard I, 613, 622. Jvfr. Anne Eriksdatter Ugerup. — (Ugerup), Peder, I, 613.
 Monch, Jørgen von, se Munchken.
 Monstrup, se Mogenstrup.
 Montgomery, Greve, I, (557).
 Mora Sogn, Dalarne, Sverrig, I, 6.
 Morits, Kurfyrste (Hertug) af Sachsen, I, 157, 160 f., 635. — II, 12.
 Mormand, Mogens Eriksen, Lensmand p. Aalholm, II, 487.
 Mornay, Charles de (Carolus

- Frantzos), Hærfører i svensk Tjeneste, II, 448, 666. — III, 87, 264 f.
- Mors II, 227.
- Morten (Marten) Hr., I, 154. — Guldsmed II, 441. — Kleinsmed II, 12. — Skipper, II, 691. — Tysk, Foged paa Torup, Skibsskriver, I, 317. — Jansen, Skipper, III, 94 f., 112. — Jensen, Vraget, II, 46 f., 135.
- Moskva III, 173. —, Storfyrste, se Ivan Vasiljevitsch. Jvfr. Rusland.
- Moss, Norge, III, 239.
- Movrids Jensen II, 729. — Jepsen, se Sparre. — Madsen, i København, I, 481, 551. — Olsen, se Krognos.
- Muhamed II († 1481), tyrkisk Kejser, I, 611.
- Mule, Henrik, af Lüneburg, I, 607 f.
- Mullerup, Løve H., I, 672.
- Munchken (Monch), Jørgen van, Jep Tordsen Sparres Tjener, I, 419, 421 f.
- Munk (Vaaben: en Vinranke), Jesper Lavridsen († 1565), II, 729. —, Kristoffer Lavridsen († 1565), II, 729.
- (Vaaben: 3 Haner), Erik, II, 422.
- (Vaaben: 3 Roser), Ide Mogensdatter, Oluf Nielsen Rosenkrantz's, II, 128, 727. — Jørgen Hansen, 1562 Lensmand p. Frederiksborg, II, 324, 491, 518, 566. — III, 6, Jvfr. Dorte Galt. —, Kristen Hansen, Statholder i Norge, Lensmand p. Aggershus, I, 439, 443, 510, 534 f., 552, 554, 561, 583. — II, 1, 27, 45, 222, 553, 582, 694, 722, 730, 732. — III, 28, 30, 121, 210, 212, 225
- 28, 236 f., 240, 248 f., 259, 276 f. Jvfr. Dorothea Gyldenstjerne. —, Ludvig Ludvigsen, II, 729. —, Ludvig Olufsen, II, 367, 729. —, Peder, Lensmand p. Odensegaard, II, 347, 394, 410, 428, 669, 721.
- Murds (?) I, 440.
- Mus, Albrekt, Køgemester, I, 550. — II, 69.
- Münchhausen, Hilmer von, Regimentschef, I, 450. — Johan, Biskop af Kurland og Øsel, I, 483, 505, (517). — Kristoffer, I, 483, 502, 565.
- Münster, Westfalen, I, 250.
- Myre, Jens Jakobsen († 1565), II, 729.
- Møen II, 675. — III, 27, 197. Jvfr. Stegehus.
- Møgeltønder I, 332.
- Møllenhof, Jesper II, 721.
- Møller (Müller), Albrekt, Skipper, II, 529. — Hans, lybsk Admiral, II, 317. —, Kristoffer, p. Flaaden, III, 57. — Lazarus, Øverste (i Rostock), II, 740. — Povl, Skipper, II, 663.
- Møllerup, Luggude H., II, 755.
- Møre, Søndre, Herred i Kalmar Len, I, 293—96. — Foged, se Jon Skriver.
- Nagler, Jørgen, Høvedsmand, II, 524.
- Narva I, 440, 482, 512. — II, 370, 372, 381 f., 395 f., 405, 468, 505, 538, 545, 659, 705, 707, 716—19, 756 f. — III, 16, 32, 65, 73, 98, 101, 103, 105, 116 f., 243, 294, 297.
- Navl, Jørgen Jørgensen, Skibshøvedsmand, I, 440.
- Neapel I, 446.

- Nedenæs Gaard og Len I, (107), 530. — II, 586. — III, 161 ff., 176. — Dat.: III, 159.
- Nederlandene (Holland) I, 55, 64, 89, 94, 100 f., 104 f., 195, 289, 316 f., 329, 334, 336, 429, 449 f., 467, 478, 481, 545 f., 576, 598, 600, 682. — II, 243, 266, 338 f., 374 f., 383, 404 f., 418 f., 439, 531, 536, 548, 568, 580, 697, 704, 714, 723. — III, 43, 59, 63, 65 ff., 71, 81, 83, 92 f., 101 ff., 105, 107, 113 f., 125, 138, 163 f., 176, 195, 239. — Greve, se Egmont. —, Statholderinde, se Margrete af Parma.
- Neumann (Niemann), Lukas, II, 72—75.
- Neumünster I, 599. — Dat.: I, 599, 608.
- Neutief (Nydyb), Farvand ved Stralsund, II, 372, 418, 476, 478, 618, 649, 724, 736, 740. — III, 115.
- Newcastle III, 190.
- Nidingen, Klippeø i Kattegat, Fjære H., II, 757.
- Niels (Nils), lille, p. Hjelmso, I, 672. — Fyrbøder hos Dronning Dorothea, I, 451. — Skinder I, 631. — Skriver, p. Halmstad Slot, III, 137. — Skriver, Gustaf Olsson Stenbocks Skriver, I, 628. — Skriver, se Niels Pedersen. — Smed i Varberg, se Karine. — Andersen, se Dreselberg. — Andersson, se Boije. — Bringelsen i Oddevald II, 332 f. — Jansen (Jonsen), Præst ved Vor Frue Kirke i København, I, 613 f., 623 f., 635. — Jonsen, Foged i Sønderhalland, I, 330. — Jonsen, se Svenske. — Jorsen, i Landskrone, II, 745. — Karlsson, Mag., Præst i Ulfsbæk, I, 392. — Karlsson, svensk Skibshøvedsmand, Ridder, II, 250. — Keldsen II, 272. — Knudsen, Baadsmænd, II, 339. — Kristensen i Hinnerup (?) III, 204. — Madsen, Borgemester i Malmø, II, 656. — Nielsen, Mag., Hofprædikant, se Kolding. — Pedersen, Renteskriver, I, 524, 566 ff., 588, 600, 604. — II, 61, 567. — Persen p. Rode I, 305. — Persson (Pedersen), se Halvegge. — Povlsen, Mag., Kannik i Lund, II, 282. — Revelsen i Danzig II, 132. — Stensen (Daljunkeren) I, 6 f., (8). — Stensen, se Sture. — Truidsen, se Ulfstand. — Valtersen, i Mogens Gyldenstjernes Tjeneste, III, 170.
- Nielstrup, Vaabensted S., Musse H., Dat.: I, 46.
- Niemann, Lucas, se Neumann.
- Nigroni, Franciska, Dr. Jakob Borlings, II, 100.
- Nilaus Nielsen, danskfødt Englænder, III, 78.
- Nizolius (Nizelius), Marius (fra Bersello, Italien), klassisk Filolog, I, 286.
- Norby, Bent Jakobsen († 1565), II, 729. —, Søren Andersen I, 36.
- Nordlandene I, 7, 14, 428, 534. — II, 116, 583, 604.
- Nordrup, Slagelse H., I, 672. — Se Nortorf.
- Norge I, 4 f., 8, 11, 13, 19, 22, 28, 31, 38, 96 f., 100, 106, 108, 166, 211, 289, 317, 328 f., 331, 334, 458 f., 509, 513, 558, 567, 573 f., 580, 596, 607. — II, 1, 20, 35, 41, 60, 78, 90 f., 104, 130, 337, 347 f., 360, 435, 449, 457, 461, 469, 475, 509, 537, 553, 574, 582, 586, 627, 647, 653, 680, 697, 708, 720, 722 f., 730, 757,

759. — III, 39, 49, 53, 117, 129, 172, 174, 194, 210, 212 f., 248, 266. —, Kansler, se Peder Hvitfeldt.
- Normand, Gutte, i Amsterdam, I, 332.
- Nortorf (Nordrup), Holsten, I, 599.
- Noviomagus, Povl, Mag., I, 540.
- Nyborg I, 168, 191, 212, 429, 436, 524. — II, 12 ff., 94, 196, 327, 473, 509, 535, 544, 762. —, Tolder, se Jørgen Vale.
- Slot og Len II, 81, 504, 572, 590, 603, 764. — III, 55, 270. Dat.: I, 169, 186—89, 191, 194, 203, 209, 213, 278, 292, 308, 310 f., 654, 676—80, 682. — II, 1, 10, 13 f., 17, 19, 23, 25 f., 29, 80 f., 194, 196, 425, 440, 449, 487, 491, 503 f., 506—11, 516—20, 527. — III, 213, 270.
- Nydyb, se Neutief.
- Nygaard, Brusck H., II, 70.
- , Ods H., III, 72, 74. — Dat.: III, 70.
- Nykøbing p. Falster I, 612.
- Slot og Len I, 451.
- Nyløse i Sverrig I, 437.
- Nürnberg I, 355, 397. — III, 145, 148, 274.
- Næsby Bro, Tybjerg II., I, 436.
- Næstved I, 674. — II, 260, 449. — III, 144. — Dat.: II, 58.
- Næsøen, Asger S., Aggershus Len, I, 35. — III, 28.
- Nøbbeløf, Torne H., III, 169.
- Nørholm, Hornum H., I, 456.
- Nørre Snede, Vrads H., Dat.: II, 753.
- Oberberg, Hercules von, kgl. Bygmester, I, 441, 443, 458, 463, 507, 509, 541, 555.**
- Oddevald I, 471. — II, 332 f.
- Odense I, 37, 49, 82, 203, 211, 269, 525, 528, 533 f., 536, 538, 544, 552, 562, 598, 605. — II, 40 f., 87 f., 135, 169, 194, 319. — III, 229. — Dat.: I, 2, 55, 209, 266, 435 ff., 536—42. — II, 605. —, Biskop, se Knud Henriksen Gyldenstjerne. —, Raadmand, se Frans Brixen. — Bispegaard II, 10, 52, 55. — St. Hans Kloster II, 195. — Dat.: I, 95. — St. Knuds Kirke I, 534, 539.
- Odensegaard og Len II, 119, 169, 721, 753.
- Ods Herred II, 658.
- Oldenburg, Tønnes von, II, 541.
- , Greve, se Christoffer.
- Oldensell (Oldensee), Arent, Skipper, II, 672, 747, 749.
- Oliva Kloster, Vestpreussen, II, 288.
- Olnekov, Skaane, II, 126.
- Oluf (Ole), Henrik Gyldenstjernes Tjener (?), III, 47. —, Hr., se Rosenkrantz. —, Mag., Slotspræst p. Københavns Slot, I, 540. — Skriver I, 614 f. — Skriver, Byfoged i Roskilde, II, 677, 683. — Bendtsen, i Oddevald, II, 332 f. — Henriksen, Købmand i København, II, 79, 718. — Hjaltesen, Biskop p. Island, II, 147, 153. — Jensen i Laholm III, 183. — Jensen, se Gere. — Jepsen, se Sparre. — Madsen i Danskefly I, 294. — Movridsen, se Krognos. — (Povl) Nielsen, Student, I, 601 f., 608 f. — Nielsen, se Rosenkrantz. — Povlsen (i Malmø?) III, 252.
- Onsø Len, Norge, II, 19.
- Oranien, Prinsen af, se Vilhelm.
- Ordost se Orust.
- Ormholt, Dronninglund H.. Dat.: II, 186.

- Orte Skov, Baag H., I, 401.
- Orup, Tybjerg S. og H., I, 672.
- Orust (Ordost), Ø i Baahuslens Skærgaard, III, 39.
- Osby Gaard, Hørby S., Froste H., I, 212, 385, 653.
- Oslo I, 29, 32, 34, 100 f., 105, 107 f., 460, 513. — II, 19, 442, 553. — III, 28, 162. — Borgemestre og Raad I, 105. — III, 28. — Borgemestre, se Bjørn Gunnensen, Rolf Olsen, Sigurd Jonssen. — Raadmænd, se Mikkel Halessen, Niels Stub. — Lagmand, se Pros Lavridsen Hørby. — Domkirke II, 743. — Fjord I, 32, 37. — III, 237. — Dat.: I, 12, 36 f., 62, 96, 103. — II, 240. — III, 27. — se Aggershus.
- Stift, Biskop, se Hans Reff.
- Osnabrück Stift I, 580. —, Biskop, se Johan af Hoya.
- Ostfriesland (Friesland) I, 447. — II, 690. — Greve, se Edzard, Johannes. — Grevinde, se KATRINE, Margrete.
- Ostius, Frans Gyldenstjernes Lærer i Wittenberg, II, 176.
- Otte, Herr, se Krumpen. — Stisen, se Ilvide.
- Oxe, Albrekt Johansen, Lensmand p. Aalholm, III, 219. —, Anne Johansdatter, Frans Banners, I, 385. —, Eskil Johansen († 1563), Rentemester, I, 155, 184, 313, (367), 376, 417, 431, 461, 654, 684. —, Inger Johansdatter, Jørgen Brahes, I, (206). — II, 677. —, Johan Johansen († 1558), 1555 Kancellisekretær, I, 57 f., 69 ff., 376, 385, 388, 393, 438, (448). — Mette Johansdatter, Hans Barnekows, II, 210. —, Peder Johansen, Rigshofmester, I, 57, 67—71, 73, 77 f., 88, 203, 207, 251, 256, 263, 349, 416 f., 431, 435, 437, 443, 448, 461, 467, 495, 511 f., 514, 635, 639, 642 f., 654. — II, 26, 42, 45, 50, 101, 150, 173, 737. — III, 234, 284. —, Pernille Johansdatter, Otte Ruds, II, 357. —, Slægten, I, 57 f., 349.
- Oxenstjerna, Gabriel Kristersson, II, 215, 260, 552.
- Oxie Herred I, 49, 197.
- Paaschen**, Hans von, kgl. Bygmester, II, 525.
- Paaske, Lavrids, Proviantmester, III, 116.
- Packemor, Leo, Hovedsmand, II, 384, 537. — III, 283(?). —, Michel († 1566), tysk Hovedsmand, II, 537. — III, 110, 283(?).
- Paey (Pau), Adrian, i Amsterdam, II, 430, 505, 539.
- Palladius, Peder, Dr., Biskop i Sjælland, I, 133.
- Palmer, Robert, i John Foxalls Tjeneste, III, 33, 191.
- Parma, Hertuginde, se Margrete.
- Parsberg, Anne Tønnesdatter, Kristoffer Gyldenstjernes, II, 170, 188, 194, 203, 235, 237, 687 f. — III, 229. —, Verner Tønnesen († 1567), Lensmand p. Sølvitsborg, I, 120, 151, 212, 296, 385, 460, 488, 495, 572, 577 f., 583, 648. — II, 94, 112, 135, 448, 512.
- Passau, se Schlick.
- Paston, Johan, Kongens Kapelmester, I, 538.
- Patreksfjord, Island, II, 568.
- Paue, Adrian, se Paey.
- Paul IV, Pave, I, (353 f., 446).
- Peder (Peter, Per) Foged, se Peder Henriksen. — Kræmmer, i Køge, I, 616. — Kræmmer, i Lund,

- III, 158. — Lakej I, 574. — kgl. Perlestikker, II, 338. — Skriver, Mogens Gyldenstjernes Tjener, II, 158, 216. — Skriver hos Kristen Munk II, 18. — Skriver i Aarhus I, 360. — Skriver, se Elisabeth. — Akselsen, se Banér, — Barsen i Danzig I, 476. — Bentsen i Halmstad I, 472. — Bentsen af Stockholm I, 451. — Bondesen, Hr., I, 555. — Brødsen I, 389, 393. — Ebbesen, se Galt. — Hallandsfar I, 302. — Hansen, se Basse. — Henriksen, Foged p. Fultofte Gaard, I, 653, 669. — Ilog ben(?), Bud(?), II, 149. — Ibsen I, 23. — Jakobsen, Skipper, af Amsterdamsdam, II, 708. — Jensen, Borge-mester i København, I, 274 f. — Jensen, Tolder i Aalborg, I, 539. — Klemensen i København II, 370. — Knudsen, se Leve. — Kristiernsen, se Dyre. — Larsen I, 390, 684. — III, 423. — Martssen, Skipper, af Assendelf, II, 708. — Mogenssen, Murmester i Lund, I, 356. — Reynaertsen, Skipper af Stavoren, II, 529. — Saxsen I, 390 f., 684. — III, 423. — Staffensen, Baadsmænd, II, 339. — Svendsen se Væbner. — Troelsen p. Hjelmsø I, 672.
- Pedike, Herman, hamburgsk Skipper, III, 32.
- Pelings, Kasper von, Landsknægt (Løjtnant), II, 99 f.
- Pernau, Lifland, II, 79, 119, 674.
- Petri, Laurentius, Ærkebiskop i Upsala, II, 113.
- Pfalz I, 447. —, Pfalzgreve, se Frederik II, Frederik III. —, Pfalzgrevinde, se Maria.
- Pforzheim, Baden, I, 398.
- Philips, Rico., se Filip Rotkers.
- Pinneberg I, 450.
- Pirna i Sachsen I, 633.
- Plackwitz, Rochus, i Königsberg, II, 221, 291.
- Platte, Ludvig, tysk Hovedsmænd, I, 595. — II, 173.
- Plesse, von, Studerende af tysk Adelsslægt, I, 281.
- Plozk, Vojvodi og By, Polen, II, 220, 290.
- Plum, Klavs, Hofskrædder, II, 338.
- Podebusk, Erik Jørgensen, 1560 Lensmand p. Vrejlev Kloster, I, 579. — II, 655, 662, 673, 696. —, Jytte Predbjørnsdatter, Knud Henriksen Gyldenstjernes, I, 181 f., 277, 339, 372, 470. — II, 171, 188 f., 192, 201, 236 f., 687 f. — III, 229. —, Klavs, I, 181. Jvfr. Anne Krognos. —, Movrids Klavsen, 1565 Lensmand p. Tranekær, II, 194, 407, 490, 512, 610, 729. —, Predbjørn Klavsen, I, 181. Jvfr. Anne Gyldenstjerne.
- Pogwisch, Drude, Priorisse i Maribo Kloster, II, 353. — III, 289 —92(?).
- Polen I, 353, 462, 464, 611. — II, 96, 193, 220, 290, 556, 563, 619, 635. — III, 181. —, Konge, se Sigismund II August. —, Gesandt, II, 456.
- Pommerening, Povl, kgl. Drabant, I, 326 f.
- Pommern I, 193. — II, 529, 556, 570, 608, 616, 635, 637, 659, 664, 677, 695, 736, 751. — III, 43, 103. —, Hertuger, se Barnim d. æ., Johan Frederik.
- Popping, Berent, se Puppinck.
- Pors, Sti († 1556), Ærke-degn i Roskilde, 1540 Lensmand p. Lundegaard, I, 122, 138, 175, 185, 191, 197, 212, 625. — II, 163.

- Povl, Mogens Gyldenstjernes Tjener, II, 660. — Mag., se Noviomagus. — Mønter, se Povl Fechtel. — Nielsen, Student, se Oluf Nielsen. — Steffens i Lübeck, II, 744. — Stisen, se Hvide.
- Prag II, 304.
- Preussen I, 82, 464. — II, 51, 95 f., 99, 288, 556. — III, 43, 100, 127, 164. —, Hertug, se Albrecht.
- Primrose, af Newcastle, III, 190.
- Prip, Jørgen, Høvedsmand, II, 554 f., 596.
- Pros Lavridsen, se Hørby.
- Pudlitz, Melchior, i København, III, 286.
- Puppinck (Popping), Berent (Bernhard), Skipper(?), fra Lübeck, II, 501, 503, 599.
- Purm[erend], Holland, II, 529.
- Purmerland, Nordholland, II, 611.
- Pyne, Nicolaus van, hamburgsk Skipper, III, 32.
- Qualen**, Josva von, 1566 Lensmand p. Ø Kloster, Høvedsmand, II, 284, 292, 363, 512 f., 665 f., 683, 686, 730.
- Råå**, Luggude H., II, 500.
- Raab, Komitat Raab, Ungarn, III, 148.
- Raabygdelaag Len, Norge, I, 22. — III, 163.
- Raade Skibrede, Norge, II, 223, 242.
- Sogn, Aggershus Len, I, 25.
- (Rode), Askims H., Göteborg Len, I, 305.
- Raasø, Hjelmsø Gaard, I, 671.
- Rade, Henrik van I, 658 f.
- Ramsaasa, Færs H., Dat.: I, 388.
- Randers I, 205, 474, 577, 579. — Dat.: I, 479, 580.
- Rantzau, N. N., omtalt som fanget i Ditmarken og halshugget, I, 619. —, Daniel, Oberst, II, 238, 242. — II, 314, 326, 328, 363 f., 366, 377, 407 f., 512 f., 520, 535, 537, 577, 598, 662, 665 f., 681 f., 694, 698, 763 f. — III, 19, 22 f., 87, (97), 110, (111), 129, 176, 180. —, Henrik, Statholder i Slesvig og Holsten, I, 131, 554. — II, 295, (552). — III, 124, 199 f. —, Johan († 1565), II, 761. —, Jørgen († 1564), Høvedsmand p. Elfsborg, I, 550, 580 f., 587. — II, 254 f. — III, 336. Jvfr. Ellen Bang. —, Klavs I, 55, 542, 581. — II, 315. —, Movrids, Amtmand p. Gottorp, II, 385, 485, 488, 493, 506, 532, 534, 602 f. —, Sivert Hansen, Amtmand over Haderslevhus Len, I, 402, 405 f.
- Rasmus i Lund I, 405. — (p. Malmøhus?) I, 384. —, Mester, se Glad. — Sporemager II, 80. — III, 294 f. — Olsen, kgl. Skipper, III, 99. — Villumsen i Malmø II, 464.
- Rathlou, Frans Ottesen, Hofjuncker, I, 592.
- Ratzeburg II, 563.
- Ravensberg, Grevskab, Greve, se Vilhelm. —, Albert Jepsen († 1532), Lensmand p. Malmøhus, I, 37.
- Ravnsborg Slot og Len II, 658.
- Ravnstrup, Tybjærg H., Dat.: II, 156.
- Rechenberg, Ernst, Høvedsmand, III, 97.
- Redelstorp, Antonius, i Stettin, I, 351 f., 379, (400). —, Joakim, i Stettin, I, (199), 265, 269 ff., 275, 283, 324, 341, 352 f., 373, (378), 396, 398, 408 f., (415).
- Reff, Hans, Biskop i Oslo, I, (29).

- Refstang, Refsted, se Röstånga.
 Refstrup se Restrup.
 Refsund ved Marstrand I, 596.
 Regensburg I, 398 f.
 Rendsborg, Dat.: II, 544.
 Reslev (Riersløf), Onsjø H., II, 126.
 Restrup (Refstrup, nu: Store Restrup), Hornum H., I, 338, 362, 456. — II, 687 f., 727. — III, 229. — Dat.: I, 357, 384, 392, 453.
 Reval I, 465, 486, 489, 503 f., 541 f., 551, 555 f. — II, 79, 95 f., 114, 119, 396, 618, 675, 705, 707. — III, 5, 64 f., 67, 119, 242 f., 294. — Dat.: I, 565.
 Reventlow, Knud, Skibshøvedsmand, II, 623.
 Rhinen I, 250, 648.
 Rhingreven I, 450.
 Ribbing, Knud, svensk Ritmester, II, 666. —, Niels, til Svenstorp, II, 398, 424.
 Ribe I, 131, 332, 402, 417, 604. — II, 57. — Dat.: I, 73, 89. — II, 153.
 Riberhus Slot og Len I, 452. — II, 753.
 Ridboholm se Rydboholm.
 Riersløf se Reslev.
 Riga (Ry) I, 501, 551. — II, 79, 95 f., 114, 119, 395 f., 429, 529, 618, 628, 706, 709, 733. — III, 45, 73, 99, 113, 117, 119, 127. —, Ærkebiskop, se Vilhelm.
 Riis, Morten, Bøsseskytte, II, 571.
 Ring Kloster, Vor H., I, 50. — II, 8. — Dat.: II, 761. — III, 209.
 Ringe, Gudme H., II, 237.
 Ringsted I, 42.
 — Kloster I, 471. — Dat.: I, 495. — II, 97.
 Rinkeby, Villands II., Dat.: II, 471, 525.
 Robert, Mester, III, 48.
 Rode se Raade.
 Roes, Huit, kgl. Skipper, II, 150.
 Rokey (Roki), John, engelsk Skipper, III, 178.
 Rokkerup, Vemmenhøgs H., II, 413 ff.
 Rold, Skipper, I, 19.
 Rolf (Rudlof, Rudolf), Arkelimester, III, 120, 147 f. — Olsen, Borgemester i Oslo, 100 ff., 105.
 Rolicke I, 23.
 Rolin (Rolung), Frans, Enspænder, I, 167 f.
 Rom I, 325, 353. —, Pave, se Paul IV.
 Ronneby, Medelstad H., I, 488. — II, 340. — Borgemester, se Peder Friis.
 Roos, Johan Turesson, svensk Rigsraad, I, 41, 244 f. Jvfr. Kristine Gyldensjerne. —, Ture Jönsson, svensk Rigshofmester, I, 7, 25, 34.
 Rordantz, Cornelius, i Lübeck, I, 223.
 Rorup, Nederlandene, II, 704.
 Rosenberger, Arnold, Dr., svensk Kansler, III, 280.
 Rosengård, Kristoffer, Kongens Dreng, III, 97. —, Niels Jensen II, 286.
 Rosenkrantz, Aksel Klavsen († 1564) I, 200 f., 203, 211, 216, 225, 251, 661 f., 664 f. — II, 124, 126, 128, 633. Jvfr. Magdalene Kristiernsdatter Dyre. —, Birgitte Olufsdatter, Peder Billes, II, 365, 462, 540, (634), 674, 726 f. — III, 2, 89, 111. —, Erik Ottesen, 1557 Lensmand p. Varberg, 1559 p. Bergenhus, I, 495, 519, 562, 577, 584, 597, 641, 650. — II, 41, 45, 355, 378, 423, 444, 552 f., 583, 603, 729. Jvfr. Helvig Hardenberg. —, Folmer Akselsen, 1564 Lensmand p. Aarhusgaard, II, 555, 646, 664. —, Henrik Nielsen († 1537), Høvedsmand p. Gulland,

- III, 234. —, Holger Eriksen († 1496), se Anne Meinstorf. —, Holger Hølgersen († 1534), III, 423. Se Kirstine Friis Jepsdatter. —, Holger Ottesen, 1561 Lensmand p. Skanderborg, I, 203, 434 f., 448 f., 540, 579, 581. — II, 87, 279, 389, 391, 411, 420, 455, 517, 520, 532, 540, 569, 571, 604, 627, 645, 663 f., 681 f. — III, 224, 229, 282, 293, 423. —, Jakob Klavsen (uægtefødt), II, 125. —, Jørgen Ottesen, Lensmand p. Koldinghus, 1559 p. Dronningborg, 1563 p. Kalø, I, 604. — II, 644. —, Klavs Akselsen († 1565), I, 200, (201), 203, 662. — II, 124, 463, 633 f., 636, 655 f., 678 f., 692, 754. —, Klavs Ludvigsen († 1525), I, 662. — II, 680. Jvfr. Kristense Jepsdatter Sparre. —, Kristoffer († 1565), II, 272, 652. —, Lavrids Nielsen, II, 729. —, Mette, Sten Rosensparres, II, 255, 261, 462, (634), 656, 674, 726 f. — III, 9, (11). —, Mogens Klavsen († 1560), I, 203, 216, 225, 230, 251, 661 f. — II, 124—27, 181, 679. —, Oluf Nielsen († 1545), I, 3, 9, 42. — II, 128. Jvfr. Ide Munk Mogensdatter. —, Peder, Lensmand over Verne Klosters Len, II, 19. —, Stygge I, 567, 585.
- Rosensparre, Sten († 1565), Lensmand p. Kalundborg, I, 471, 519 ff., 556, 673 f. — II, 261, 279 f., 341, 373, 387, 411, 457, 462, 517, 520, 525, 540, 640, 725, (727), 734, 736(?). — III, 10, 299. Jvfr. Mette Rosenkrantz.
- Rosenvinge, Henrik Mogensen, Borgemester, 1564 Tolder i Helsingør, I, 474 f. — II, 81, (116, 289), 404, 501, 505, 530 f., 535 f., (562), 569, 587 f., 632, 721. — III, 45, 52, 69 f., 78, 83, 95, 113, 423. —, Jens Mogensen, Toldskriver, 1560 Tolder i Helsingør, I, 490, 630. — II, 30, 40, 51, 54, 59, 61, 81, (93), 110, 113, 135, 154, (289, 323, 331, 430, 605). — III, 114. —, Mogens Henriksen, II, 474. — III, 63, 65—68, 71, 105, 128, 140, 423.
- Roskilde I, 55, 130, 218, 482, 574, 585, 592, 616, 622. — II, 97, 519, 540, 556, 604. — III, 12, 281. —, Biskop, se Johan Krag. Joakim Rønnov. —, Byfoged, se Ole Skriver. — Kapitel I, 623. — III, 64.
- Gaard og Len II, 63, 450. — Dat.: I, 168, 186, 432, 589 f., 654. — II, 139, 227. — III, 1, 208.
- Rostock I, 192, 428, 435, 526, 593, 619. — II, 86, 178, 224, 226, 355, 361, 365, 367, 370, 408, 411, 459, 543, 586, 618, 733, 739. — III, 43, 183, 278 f. — Raadet II, 739 ff., 743. — De 60 Borgere II, 739 ff. — Raadhus II, 739. — Dat.: II, 348, 350, 372, 738.
- Rotfeld, Ingeborg Jensdatter, Jep Falks, I, 210, 386, 389. —, Jens Nielsen († 1504), I, 389. —, Jens Nielsen († 1558), III, 423; jvfr. Anne Bille. —, Kirsten Nielsdatter, Erik Lykkes, I, 363, 386 f., 394, 455. — II, 637 f., 684, 687 f. — III, 423. —, Kristense Nielsdatter, Bjørn Kaas's, II, 643. —, Margrete Nielsdatter, Hans Holcks, II, 626. —, Niels Jensen, se Anne Høg.
- Rouen III, 66.
- Royde, Las, svensk Høvedsmand, II, 494.
- Rubyn, Peter, Skipper, af Amsterdamsdam, II, 529.

- Rud, Erik Knudsen, 1557 Lensmand p. Riberhus, 1559 Lensmand p. Ravnsborg, Halsted Kloster og Vorgaard, 1564 Skibshøvedsmand, 1565 Admiral, Krigskommissarius, I, 359, 452, 539. — II, 54, 323 f., 330, 340, 368, 486, 559, 652 f., 669, 675, 704, 708 f., 714. — III, 54, 110 f., 129. —, Jørgen Knudsen, II, 736 f. —, Knud Jørgensen († 1554), I, 88, 576. —, Otte Knudsen († 1565), Admiral, I, 413. — II, (355), 358, (649 f.), 652 f., 661. Jvfr. Pernille Oxe.
- Rudby, se Rødby.
- Rudlof Arkelimester, se Rolf.
- Rudow, Mikkell, i Stralsund, I, 483 —86.
- Rugaard Gaard og Len, Dat.: III, 59.
- Rungsted II, 122.
- Runkert, Frans Gyldenstjernes Karl, III, 132, 158, 166.
- Rusland (Muskovia) I, 259, 353, 450, 460, 464, 482, 495, 501 f., 504 f., 512, 541, 551, 556, 559, 562, 571. — II, 79 f., 95 f., 114, 119, 149, 220, 290, 530. — III, 244. — Bojarer I, 502. — Se Moskva.
- Rustung, Kristoffer Trondsen († 1565), Admiral, I, 320, 458, 460, 546, 551, 553 f., 559, 563 ff., 583, 603. — II, 27, 43, 91, 93. — III, 266. Jvfr. Karine Skanke.
- Rutger fra Köln I, 114.
- Ruthler (tysk Høvedsmand?), II, 655.
- Ry se Riga.
- Rydboholm (Ridboholm), Uppland, II, 593.
- Rydtze, Mads, Byfoged i Odense, I, 665.
- Rügen III, 294.
- Rügenwalde, Pommern, II, 479.
- Rygge Skibrede, Norge, II, 19, 223, 242.
- Ryning, Nils Eriksson, svensk Skibshøvedsmand, II, 250.
- Rødby (Rudby) I, 436. — II, 148.
- Rønnov, Anne, Johan Urnes, II, 154, 156. —, Ejler, Lensmand p. Hagenskov, II, 578. —, Joakim († 1544), Biskop i Roskilde, I, 614, 623. —, Karen, Jens Billes, II, 246, 702. — III, 77, 85, 97, 143.
- Røre Havn, Orusts Vestre H., Baaus Len, I, 326.
- Röstånga (Refstang, Refsted), Onsjö H., I, 165 f.
- Saalfeld, Veit, Høvedsmand, II, 524.
- Saalhausen, von, Studerende af meissnisk Adelslægt, I, 281.
- Sachsen, Kurfyrstendømme, I, 156 f., 445, 633, 682. — II, 183. — III, 147. —, Kurfyrste, se August, Johan Frederik, Morits. —, Kurfyrstinde, se Anna. —, Hertug, se Henrik, Johan Frederik, Morits.
- Sachsen-Lauenburg, Hertug, se Frans, Magnus. —, Hertuginde, se Kathrine.
- Sack, Henrik, Fændrik, II, 567.
- Salling, Jylland, II, 227.
- Salsborg se Sarpsborg.
- Saltholm I, 571, 6432f. — II, 25, 44.
- Samsing, Eline Gjøes Tjener, I, 195.
- Sandby, Tybjærg II, I, 672.
- , V. Gyng H., III, 17.
- Sandvig II, 382.
- Santen, Hans von, se Xanten.
- Sara (Zara), Julius van, II, 409, 433, 448. —, Povl van, Oberst, øverste Arkelimester, II, 226, 353, 427, 433, 448.

- Sarpsborg (Salsborg), Smaalenenes Amt, I, 109. — II, 19. — Dat.: II, 588.
- Sasse, Gilius, af Lübeck, II, 501, 503, 599.
- Satterp(?) I, 228.
- Saxtrup, Bjørn, II, 490.
- Schaygnart, Fremin, Skipper, II, 552.
- Schelhammer, Melkior, Dr., I, 274, 279, 285.
- Schepping, Henrik, i Lübeck, I, 215 ff., 221, 223 ff., 230 f., 233, 236, 238 f., 241, 248, 251, 255.
- Scherff, Bud, fra Wittenberg, II, 21 f., 133, 177.
- Schilling, Albrekt, i Lübeck, III, 146.
- Schleker, Elias, Brødrene Loitz's Tjener, i Stettin, II, 67, 71.
- Schlesien I, 611. — II, 152.
- Schleusingen, Kreds Erfurt, Tyskland, III, 145. — Dat.: III, 144.
- Schlick, Moritz, Greve til Bassano og Weissenkirchen, I, 164.
- Schmidt, Kaspar, Hovedsmand, II, 524.
- Schulenburg, Levin von der, d. æ. († 1569), II, 118, 120. — Levin von der, d. y. († 1587), II, 118.
- Schult, Hans, Vikarius i Lunde Domkirke, I, 522.
- Schutze, Peter, se Schütze.
- Schwabe, Hans, Hovedsmand i Alt Stettin, II, 67.
- Schwarte, Matthias, i Greifswald, III, 27, 40.
- Schwarzburg, Greve, se Günther.
- Schwendi, Lazarus von, Regimentchef, I, 450. —, Sebastian (Bastian), Sekretær i Tyske Kancelli, I, 407, 410, 412 f. — II, 492.
- Schwerin, Biskop, se Magnus.
- Schwoll se Zwolle.
- Schütze (Schutze), Peter, III, 295.
- Schönaich, von, Studerende af tysk Adelslægt, I, 281.
- Seefeld, Viffert Lavridsen († 1565), II, 729.
- Segeberg I, 642.
- Sehested (dansk Slægt), Jørgen, Kongens Køgemester, 1564 Lensmand p. Krogen, II, 324, 339, 535 f., 546, 577, 588, 672, 752 f. — III, 44, 66, 274.
- (holstensk Slægt), Jakob, Lensmand p. Kærstrup, II, 10, 139.
- Selle se Zelle.
- Sersløf se Sørslev.
- Sevid Buthson i Lund I, 356.
- Seydewitz, Adam v., I, 162.
- Shetlandsøerne (Hetland) I, 15.
- Sibrant Frederiksen, Skipper, af Amsterdam, III, 58.
- Sicilien I, 289, 317, 446.
- Sieberg, Georg, Komtur af Dünaburg, I, 464 f.
- Sigismund II August, Konge af Polen, II, 95 f., 114, (149), 197, (349), 531, (548). — III, (108, 173), 253.
- Sigurd Jonsen, Borgemester i Oslo, I, 105.
- Silkeborg Slot og Len I, 451, 457, (527). — Dat.: I, 448. — II, 760. — III, 175.
- Simmershavn se Sømmershavn.
- Sirekese se Zierikzee.
- Sitterth, Mattheis von, Dugfarver i København, II, 130.
- Sivert Jansen, svensk Skibshovedsmand, II, 92.
- Sjælland I, 57, 312 f., 385, 413 f., 474, 492, 519, 524, 567, 572, 576, 581, 589, 661. — II, 7 f., 29, 121, 132, 136, 147, 188, 192 f., 196, 275, 324, 361, 379, 507, 509, 528, 566, 577, 674. — III, 190.
- Sjællandsfar Landsting I, 77, 311, 524.

- Skaane I, 43 f., 55, 57, 76, 140, 142 f., 146, 157, 169, 184, 186, 192, 195, 209, 220, 233, 243, 301, 307, 310 f., 317 f., 347, 386, 393, 405, 449, 471, 488, 513, 519, 567, 569, 574, 578, 583, 635, 677 f. — II, 1, 3, 11, 99, 129, 136, 147, 183, 185, 208, 277, 384, 481, 493, 509, 511, 517, 520, 533, 550, 556, 639, 699, 737. — III, 1 f., 85, 99, 283. — Dat.: II, 648.
- Landsting I, 192, 210 f., 311, 385. — III, 245, 257. — Landsdommer, se Jørgen Tidemand, Klavs Urne.
- Stift, Stiftsskriver, se Hans Broelægger.
- Skaaning, Lasse, Mogens Gyldenstjernes Foged, I, 63 f., 93, 97, 103 f., 109. — II, 222, 241. —, Tord, Kromand i Ilvidøre, II, 30.
- Skabersjö, Bare H., Dat.: I, 94.
- Skagbo, Hans († 1564), Kannik i Lund, II, 282, 299 f. —, Jens, kgl. Skipper, II, 150.
- Skagen I, 36, 323, 326. — II, 251, 661. — Fyrlygte III, 274. — Rev II, 93, 167.
- Skallerup, Baarse H., I, 672.
- Skanderborg Slot og Len I, 27 f. — II, 569, 606, 644, 646, 761. — Dat.: I, 56, 67, 87. — II, 643. — III, 179.
- Skanke, Karine Knudsdatter, Kristoffer Trondsen Rustungs, II, 121.
- Skandrød, Sdr.-Halland (?), II, 436.
- Skandrør I, 186. —, Borgemestre og Raad, II, 642.
- Skara, Sverrig, II, 666.
- Skarholt, Froste H., II, 727.
- Skarre, Lars van, svensk Hovedsmand, II, 245.
- Skave, Herluf Movridsen, Landsdommer p. Sjælland, Lensmand p. Stenvigsholm, I, 440, 540. — II, (8), 13, 339, 459 f., 531, 581, 583, 603. — III, 300. Jvfr. Anne Brahe.
- Skeberg (Skiaberg) Skibrede, Smaalenenes Amt, I, 107, 217. — II, 19.
- Skee Len se Skien.
- Skeel, Albrekt, Lensmand p. Bøvling, Hovedsmand, II, 554. —, Hans Nielsen († 1565), II, 729. —, Ingeborg Nielsdatter, Otte Banners, II, 70. — III, 237 f. —, Kristen Albrektsen, II, 729. —, Kristen Nielsen († 1566), II, 586, 619. —, Niels Hansen († 1561), II, 70. — III, 237. Jvfr. Karen Krabbe.
- Skelskør II, 327.
- Skiaberg se Skeberg.
- Skien I, 438, 443. — II, 19. — (Skee, Bratsberg) Len I, 530. — II, 590.
- Skillinge, Ingelstad II., I, 485.
- Skinkel, Jfr. Elsebe, i Maribo Kloster, III, 292. —, Gabriel Hansen, II, 729. —, Povl Povlsen († 1565), II, 729.
- Skjernø, Lister Len, I, 596.
- Skjernøsund I, 596.
- Skjoldenæs Gaard og Len II, 658.
- Skotland I, 34, 316, 319, 332, 334 ff., 656. — II, 62, 71, 80, 83, 88, 269, 323, 362, 397 f., 403, 406, 424, 457 f., 484, 494, 511, 528, 533, 552, 575 f., 608, 653, 665, 681, 695 f., 703. — III, 5 f., 49 f., 80. —, Dronning, I, 332. Se ogsaa Maria Stuart.
- Skottrup, Skummeslev S., Høgs H., III, 261.
- Skov, Hans, Skibshovedsmand, II, 317.
- Skovgaard, Sønderhald H., Dat.: II, 636.

- Skovgaard, Hans Jørgensen, Hol-
sinde, kgl. Sekretær, I, 44, 417,
557. — II, 78, 321, 327, 333, 354,
363, 373, 395, 419, 435, 548, 551,
572, 632, 652, 655 f., 718, 737.
— III, 72, 113, 207, 275. —
Jep Jørgensen I, (557). —, Just
Movridsen († 1567), II, 729. —,
Jørgen († 1557), I, 417.
- Skovkloster I, 471.
- Skram, Klavs, I, 297. —, Lavrids
Eriksen, II, 481. Jvfr. Ma-
ren Bille. —, Peder, Admiral,
1538 Lensmand p. Laholm, I,
120, 175, 195, 318, 385, 577,
584, 597. — II, 137, 225 f., 247,
263, 354, 356, 380, 438, 507,
572, 695. — III, 62, 78.
- Skullerup, Voldborg II., Dat.: II,
398.
- Skurup, Vemmenhøgs H., II, 166.
— III, 200. Se Svancholm.
- Skyts Herred I, 49, 197.
- Slagelse I, 241.
- Slangerup, Dat.: II, 524.
- Slesvig I, 50.
—, Hertugdømme, I, 82, 542. —
II, 134, 473. —, Statholder, se
Henrik Rantzau.
- Sletten, Lyng-Kronborg II., II,
138.
- Slite Havn p. Gulland I, 517. —
II, 700.
- Smaaland, Sverrig, II, 437. — III,
121.
- Smaalandene, Danmark, I, 567. —
II, 29, 121, 486, 618.
- Smaalandenens Landsting I, 311.
- Smal, Klemens, Student, II, 153.
- Smidt, Kornelius, III, 192.
- Smørum Herred II, 150.
- Snacks, Ellen, i Kolding, II, 236.
- Snapperup, Oxie II., I, 349.
- Snedstrup, Tønnersø H., II, 435.
— III, 261.
- Sofie af Pommern († 1568), Dron-
ning, g. m. Frederik I, I, 612.
— II, (196, 456, 458).
- Solbjerg ved København (Sokke-
lunds H.) II, 29, (31).
- Sommer, Ole, Henrik Mogensen
Gyldenstjernes Tjener, II, 94,
96.
- Sonnerup, Højby S., Ods II., Dat.:
I, 177.
- Sort, Oluf, Fru Anne Halvegges
Foged, I, 35.
- Sorø I, 321, 434. — II, 465.
— Kloster I, 471. — II, 161, 395,
473, 530, 603, 658. — III, 62.
— Dat.: II, 161, 533, 538, 541—
44. — III, 62.
- Spanien I, 289 f., 600, 603. — II,
57, 578, 612. — III, 80. —,
Konge, se Filip II, Karl V.
- Sparre, Aage Jepsen († 1540),
Mag., Degn i Lund, udvalgt
Ærkebiskop, I, 58 f., 115 f.,
119 f., 215 f., 223 f., 238. — II,
164. —, Anne Movridsdatter (†
1564), Mogens Gyldenstjernes,
I, 330, 356, 364, 377 f., 380,
383 ff., 393, 400, 415, 449,
455 f., 667, 670 f. — II, 102,
185, 270, 272, 288 f., 417, 425,
427, 431, 471, 520 ff., 687. —
III, (1, 226), 254, 269 ff.; næv-
nes¹⁾ I, 58, (59), 62, 65, 70, 74,
78, 81, 88, 110, 113, (114), 117,
121, (125), 137, (141), 145, 150,
154, 159, 161, (174 f.), 176, 178,
199, 202, (204 f., 210), 212 ff.,
216, 220, 231, 236, 240, (245),
251, 263, 268, (271), 274,
(277 ff., 284), 291, 308, (311),
318, 322, 327, (339), 352, (370),

¹⁾ De herunder anførte Tal henviser til Steder i Teksten, hvor der sendes Hilsner til hende eller hun omtales paa anden Maade uden særlig Betydning.

- 372, 379, 391, 394, (417, 432, 434), 448, (470, 480, 495, 563, 577, 615, 624, 638, 641, 664, 674. — II, 16, 40, 121, 127, 142, 159, 168, 170, 176, 188, 191, 193, 195, 198 ff., 205 ff., 209, 214, 216 f., 219 f., 228, 234, 242, 246 f., 249, 252, 255, 259, 261, 263, 265, 267, 269, 271, 285, 287, 290, 304, 342, 349, 351, 353, 357 f., 365, 374, 402, 410, 412, 445. —, Henrik Aagesen II, 38. —, Jakob Movridsen († 1573), I, 49, (53), 59, 111 ff., 115, 124 ff., 147 f., 152, 183, 216, 225, 230, 234, 237, 251, 256, 347, 420 ff., 563, 636, 639 f. — II, 36, 40, 213. — III, 288. Jvfr. Klara Bille. —, Jep (Jakob) Tordsen, I, 59, 116 f., 122, 124, 128, 137, 152 f., 157, 159, 191, 202 f., 216 f., 223, 231 f., 241, 251, 257, 309, 423, 461, 613, 616, 626, 631, 639 f., 643. — II, 175. —, Johanne, g. m. ¹⁾ Erik Bille, ²⁾ Aage Brahe, III, 134. —, Knud Henriksen, I, 49. — III, 262. —, Kristense Jepsdatter († 1517), Klavs Rosenkrantz's, I, 661. —, Movrids Jepsen († 1534), I, (199). — II, 38, 272. Jvfr. Karine Høg. —, Oluf Jepsen, II, 38. —, Tord Jepsen († 1513), I, (234, 237). — II, 38. —, Slægten I, 225, 231.
- Sparre (svensk Slægt), Gørvel Faddersdatter, g. m. ¹⁾ Peder Nils-son Grip, ²⁾ Truid Gregersen Ulfstand, ³⁾ Lave Akselsen Brahe, II, 275. — III, 255. — Lars (Lavrens) Siggeson I, 41.
- Spett, Frederik, hertugelig mecklenburgsk Raad, II, 739.
- Spiegel, Hans, Kongens Kammer-tjener, 1564 Lensmand p. Gladsakse, II, 545, 549. — III, 86. Jvfr. Katrine Ahlefeldt.
- Spies, Valtens, Retsskriver i Leipzig, I, (280), 281.
- Stabel, Henrik, Holger Ulfstands Foged, 35.
- Staffhorst i Hannover I, 450.
- Stake, Movrids († 1566) III, 39.
- Stammink, Hinrich III, 297.
- Stapel, Laurents, Student, af Ha-derslev, I, 559 f.
- Star, Peder I, 284.
- Stavoren, Nederlandene, II, 529, 704, 713. — III, 58, 72.
- Stecknitzkanalen ved Lübeck II, 749.
- Steffen (Staffen), Fru Anne Spar-res Bud, I, 380, 383. — Jæger II, 23. — Sejermager I, 509, 603 f., 607 f. — II, 30, 40. — Jansen, Skipper, af Amster-dam, III, 81, 108.
- Stegehus Slot og Len II, 721. — III, 198. Jvfr. Møen.
- Steiermark, Hertug, se Karl.
- Stein, Wilhelm vom, III, 147.
- Steinbach, Jakob, tysk Høveds-mand, III, 22.
- Sten Eriksson, se Leijonhufvud.
- Stenbock, Arvid (Arild) Gustafs-son II, 373, 383, 552. —, Gu-staf Olsson, Statholder i Ve-stergötland, I, 254, 258, 260, 268, 297 ff., 306 f., 318, 350, 366 f., 440, 511, 525 f., 569, 585, 634, 641 (?), 650, 652. — II, 112, 155, 398, 407, 412, 424, 666, 676. — III, 263. —, Ka-trine Gustafsdatter, g. m. Kong Gustaf I Vasa af Sverrig, II, 112.
- Stensen, Knud, Skibshøvedsmand, I, 438, 553, 557, 596 f., 619.
- Stenvigsholm, Norge, II, 351, 459, (460), 531.
- Stern, Oberst, I, 450.

- Stettin I, 265, 269—73, 275, 281, 283, 285 f., 342, 345, 352, 377 f., 398, 409, 439. — II, 52, 71, 211, 334, 342, 453, 742. — III, 285 f. —, Kæmrrer, se Joakim Redelstorp. — Dat.: I, 269 ff., 308, 350. — II, 52, 67, 342, 451. — III, 171, 173, 205.
- , Alt-, II, 67.
- Stevens II, 709. — III, 60.
- Stinger, Jens, i Malmø, I, 17.
- Stjernaas, Baahus Len, I, 303.
- Stjernholm (Svamperup), Vemnehøgs H., I, 376, 403, 432 ff. — II, 166, 413 f. — III, 134, 167, 203, 256 f., 287 f. — Dat.: I, 347, 366, 412. — II, 178, 280, 413 f. — III, 128 f., 202 f., 267.
- Stockholm I, 6, 79, 81, 137, 146, 258, 260, 318, 422, 441, 451, 467, 483, 574, 577, 585, 620. — II, 31, 77, 85 f., 111 f., 118, 149, 215, 345, 502, 659, 664. — III, 103, 109, 243 f. — Dat.: I, 25, 79, 134, 143, 620.
- Skærgaard III, 183.
- Slot. Slotsfoged se Anders Sigfridsson.
- Storebælt (Bælt) I, 632. — II, 140.
- Stralsund (Sund) I, 483, 485 f., 556. — II, 68, 75, 86, 115, 224, 226, 349, 355 f., 418, 438, 476, 478 f., 492, 511, 566, 690, 724, 740. — III, 115. —, Borge-mestre og Raad, II, 438. — Dat.: II, 71.
- Strassburg I, 355, 446.
- Stratheman, Gert, Skipper, III, 119.
- Strol, Gert van, Høvedsmand, II, 442 f.
- Strove, Henrik, hamburgsk Skipper, III, 32.
- Strø, Froste H., Dat.: I, 122.
- Stub, Niels, Raadmand i Oslo, I, 105.
- Stubben, Grund i Øresund, II, 709.
- Sture (svensk Adel), Niels Stensen († 1527—28) I, 7. —, Sten Svanteson († 1520), I, 5, 7, 7 f., 140 f., (244), 261. Jvfr. Kristine Gyldenstjerne. —, Svante Nilsson († 1512), I, 142, 245. —, Svante Stensen, svensk Rigsraad, Høvedsmand p. Läckö Slot, I, 141, 143, 246 f., 261, 311, 627.
- , (dansk Adel), Thomas, Embedsmand p. Sønderborg Slot, I, 510.
- Sturtzkopf, Jost, Bogfører af Wittenberg, I, 610 f., 645 ff. — II, 22, 33, 64, 101 f., 133, 151 f., 178.
- Stycker, Jens, Præst, I, 616.
- Suichell, Cort von, braunschweigsk Sendebud, II, 348.
- Sund, Jørgen van, I, 517.
- , se Stralsund.
- Sundby, Dat.: II, 512.
- Sundet se Øresund.
- Sundholm, Aas H., Vestergøtland, I, 260.
- Surbeck, Luder, II, 759. — III, 177. —, Simon, i København, I, 540. — II, 83 f., 406, 457 f. — III, 31, 126.
- Suunensont (?), se Svinesund.
- Surteby (Sutebu), Marks H., Sverrig, II, 398, 424.
- Svale, Mogens, fra Fyen, I, 529, 533 f. —, Verner, Landsdommer p. Fyen, I, 529.
- Svamperup se Stjernholm.
- Svaneholm (tidl.: Skurup), Vemnehøgs H., I, 59, 112, 122, 125, 147, 154. — Dat.: I, 345. — II, 539.
- Svarteraa II, (726, 728 ff.).
- Svartsjö, Kongsladegaard, Färentuna H., Sverrig, II, 113.

- Svave, Jørgen, Proviantmester, II, 121. —, Peder Gregersen († 1552), 1537 Lensmand p. Gjorslev, I, 51.
- Sveger, i Lübeck (?), I, 230, 240.
- Svend I, 99, 108. — i Danskefly I, 294. — p. Leyde I, 295. — Mikkelsen, se Simon Mikkelsen. — Olsen i Varberg, se Ingrid.
- Svendborg I, 509. — III, 423.
- Svendi, Bastian, se Sebastian Schwendi.
- Svenske (Svendsen), Germund Torbernsen, Skibshøvedsmand, I, 320. —, Niels Jonsen, i Fyllinge, III, 261.
- Svenstorp (Svenstrup) II, 398, 424.
- Svenstrup, Torne H., I, 147 f., 152, 256. — II, 127. — Dat.: I, 292.
- Sverke, Rasmus, Mogens Gyldenstjernes Foged p. Fyen, I, 403. — II, 108, 180
- Sverrig I, 6 ff., 16, 53, 67, 143 f., 151, 158, 196, 204, 228, 241, 247, 255, 258, 267, 278, 290, 292—96, 298 ff., 302 ff., 306 f., 334, 392, 406, 451, 460, 467, 495, 526, 542 f., 554, 556, 562 f., 569, 572 ff., 576 ff., 580 f., 583 ff., 590, 593 f., 599, 603, 605, 607, 620 f., 629, 648, 654. — II, 69 f., 77 f., 80—83, 85f., 90, 92, 100, 111 ff., 117—20, 122, 146, 148, 155, 193, 213, 215, 218, 244 f., 248 f., 262, 268, 270, 273, 280 f., 288, 314, 326, 329, 331 ff., 337, 345—49, 351, 358, 360 f., 363 ff., 367, 369 f., 372, 376 f., 379, 381 f., 385, 387 f., 391 ff., 396, 398, 403, 406, 408, 419, 422 ff., 426, 429, 431, 434, 436 f., 439 f., 443, 445 f., 448 ff., 453, 466, 470, 476, 478 ff., 483 f., 492, 494, 502, 504, 510 f., 519, 527—31, 534, 538, 542, 548, 551, 566 f., 569, 571, 575 f., 580, 584, 589—93, 601, 607, 609 f., 618 f., 632, 637, 642, 649—53, 655, 658 f., 661, 664—67, 675 f., 683, 686, 690, 692—701, 703 f., 707 f., 711 f., 715, 719 f., 724, 726, 736, 740, 742, 753, 759 f. — III, 9, 16—19, 24 f., 32, 38 f., 59, 61 ff., 70, 72, 74, 79, 96, 103 ff., 108, 113 ff., 121, 133, 137, 142, 151, 183, 200, 242 ff., 253, 262, 265, 280, 282 f., 294. —, Konge, se Erik XIV, Gustaf I Vasa, Magnus. — Frøknerne II, 149.
- Swicke, Mickel van, Høvedsmand, II, 750.
- Svinesund (Suunensont?), Smaalenene, I, 89, 114 (?). — II, 589. — III, 423.
- Svinhufvud, Anne Jönsdotter, Jakob Bagges, II, (465).
- Svogerslev, Sømme H., Dat.: I, 128.
- Symmershavn, se Sømmershavn.
- Szetterdyck, Holland, II, 340.
- Szigeth, Komitat Csongrad, Ungarn, III, 147, 173.
- Sørslev (Sersløf), Oxie H., I, 80. — II, 126.
- Søderager, Søndre Møre H., Kalmars Len, I, 295.
- Søholm, Stevns H., I, 42.
- Sølvitsborg I, 488, 577, 677. — II, 3 f., 8 f., 11, 112, 448.
- Sømmershavn (Simmershavn, Symmershavn), I, 184, 315. — II, 390, 512. — III, 151, 180. —, Borgemestre og Raad, II, 382.
- Sønderborg I, 439 f., 463, 510, 544. — Slot I, 463.
- Sønderup, Bare II., II, 126.
- Sørby, V. Gyng H., I, 116 f., 229, 232.
- Sørup Gaard og Len p. Falster, Dat.: I, 193. — II, 69, 689.

- Taagerup** (Togerup), Skyts H.(?), I, 200. — II, 126.
- Taalknefjord**, Island, II, 568.
- Taasinge** II, 441. — III, 225.
- Taastebyerre**, se Tostebjærg.
- Tage Ottesen**, se Thott.
- Tangegaard**, Gudme H., I, 200, 662, 664. — II, 238. — Dat.: II, 235.
- Tartarer** I, 501, 505. — III, 148.
- Tellerup**, Ørslev S., Vends H., II, 237.
- Tengnagel** (Tinnagel), Matthias (Matthæus), II, 604. — III, 81, 192.
- Terentius**, Publius, romersk Komædiedigter, I, 282, 286.
- Terne Mølle**, Oxie H., II, 413, 415 f. — Dat.: II, 415.
- Terschelling**, Nederlandene, I, 336.
- Themsen**, Flod i England, III, 189.
- Thenner**, Hieronymus, Dr., kgl. Raad, II, 356, 367, 389, 395 f., 459, 529, 532, 544, 549, (556), 582. — III, 78, 263 f.
- Thimand**, Jørgen, se Tidemand.
- Thinnappel**, Bertel, Borgemester i Lübeck, III, 22.
- Thomas Hansen**, Fuldmægtig for Skyts Herred, I, 197.
- Thorpe** se Torpa.
- Thott**, Klavs Klavsens, I, 330. — II, 379. — III, 261. —, Peder Klavsens, II, 286, 293 f. —, Tage Ottesen († 1562), 1555 Lensmand p. Baahus, I, 148, 202, 212, 385, 440, 471 f., 495, 527, 554, 583, 638—41. — II, 45, 86, 113, 127, 135. Jfr. Else Ulstand.
- Thy** I, 363, 395.
- Thüringen** III, 274.
- Tidemand** (Thimand), Jørgen Markvardsen, Landsdommer i Skaane, I, 200. — II, 153, 181, 200 f. — III, 15, 245.
- Timme Enspænder** I, 313.
- Timmermann**, Didrik, i Lübeck, II, 498, 552, 564. — III, 40.
- Tinhuus**, Anne, Frans Brockenhuus', II, 214. —, Hilleborg Lavridsdatter, Klavs Daas, II, 157 ff.
- Tinnagel**, Matthæus, se Tengnagel.
- Tjerne Gaard**, Ringsaker S., Hødemarken, Dat.: I, 5.
- Tjærby**, Høgs H., II, 363.
- Tjörn**, Ø i Baahuslens Skærgaard, III, 39.
- Tobing**, Kasper, Hovedsmand, III, 138, 149 ff., 155, 159.
- Tofteholm**, Sunnerbo H., Kronobergs Len, II, 407.
- Togerup**, se Taagerup.
- Tokai**, Ungarn, III, 173.
- Toksværd**, Hammer H., I, 417.
- Tollef Svendsen**, Skipper, I, 15.
- Topdal** Havn ved Flekkerø, II, 588.
- Toperyd**, Las, svensk Befalingsmand i Smaalands, II, 437.
- Torbern**, Mag., se Bille.
- Tordrup**, Galtens, Dat.: I, 60.
- Tordsøgaard**, Vemmenhøgs H., I, 56 f., 60, 67—71, 73, 75, 77 ff., 80, 349, 385.
- Torgau** i Meissen I, 155 f., 160 f., 163, 281, 399, 633. — II, 16, 148. — Dat.: I, 163.
- Tornow**, Henneke (Henning, Henrik), tysk Hovedsmand, II, 407, 512 f., 665 f., 730. —, Nickel, tysk Hovedsmand, III, 22.
- Torpa** (Thorpe), Kinds H., Elfsborg Len, I, 260, 511. — Dat.: I, 264, 349, 365, 510, 525.
- Torsaas**, Søndre Møre H., Kalmar Len, I, 294.
- Torstel**, Præst i Istorp, II, 398.
- Torstorp**, Marks H., Sverrig, II, 398.
- Torum**, Nørre H., Salling, III, 205.

- Torup, Bare H., I, 290, 317. —
Dat.: I, 267. — III, 195.
- Toste, Skaane, I, 75.
- Tostebjærg (Taastebyerre), V.
Lyngby S., Villands H., I, 123.
- Traabe, Jakob (Hansen, Præst?) i
Væ (?), I, 120.
- Trave, Flod i Tyskland, I, 460. —
II, 369, 749.
- Travemünde I, 596. — II, 747,
749. — III, 34.
- Trelleborg I, 180, 186, 192 f., 207,
232, 265. — II, 330, 345, 512.
— Dat.: II, 344.
- Trindelen, Grund ved Læsø, II,
63, 93. — III, 273.
- Trolle, Arvid Turesen, svensk
Skibshovedsmand, II, 250. —
Børge Jakobsen, I, 77, 79,
128, 154, 212, 218, 221, 261 f.,
288, 291, 329, 385, 441 f., 448,
580, 585, 598, 604, 624 ff., 653.
— II, 8, 91, 118 f., 132, 136, 139,
226, 345, 365, 395, 404, 420,
426, 509, 523, 578, 625, 633 f.,
656, 683, 698, 717. — III, 6 f.,
46(?), 88, 90, 112 f., 128, 166,
255 f., 293, 299 ff. — Gustaf,
svensk Ærkebiskop, I, 28,
(34), 263 f. —, Herluf Ja-
kobsen († 1565), Admiral, I,
195, 218 f., 221, 261 f., 288, 291,
329, 406, 417, 461 f., 471, 478,
487, 568, 590 f., 675 f. — II, 8,
13, 35, 70, 77, 79—82, 90 f., 96,
99, 118 f., 134 f., 165, 177 f., 318,
321 f., 325, 330, 334, 337, 339,
349, 356, 359, 361 f., 365, 381 f.,
(388), 389 ff., 394—96, 404 f.,
(409 f.), 418, 422, 428, (432 f.),
438, 446 f., 455, 459, 469, 476,
478, 481, 509, 517, 519, 525,
528 f., 531, 533, 540, 550, 561,
566, 578, 583, 585, 623, 633,
675. — III, 35, 128, 274 f., 299.
— Jakob Arvidsen († 1546)
I, 80. —, Niels († 1565), II,
652, 661. —, Ture, II, 11, 155.
- Trond Iversen I, 86.
- Trondhjem I, 6, 28, 427, 444, 581,
584, 693. — Domkapitel I, 427.
— Domkirke I, 25. — Dat.:
II, 442.
— Stift, Biskop, se Hans Gaas.
- Trondhjemsgaard og Len I, 541.
— II, (443 f.).
- Truels Olofsson, svensk Bonde, II,
403.
- Try Herred II, 104, 124, 128 f., 150.
- Tryggevælde Gaard og Len II, 658.
— Dat.: II, 120.
- Trøgør, Tybjærg II., I, 671.
- Trøndelagen II, 531.
- Tudse, Tudse H., I, 591.
- Tuna Sogn, Dalarne, Sverrig, I, 6.
— Præstegaard, Dat.: I, 5.
- Tune Herred II, 451.
- , Smaalenenes Amt, Dat.: II, 18.
— Skibrede, Norge, I, 217. — II,
19.
- Ture Jønsson se Roos. —, Pers-
son, se Bjelke.
- Tureby Len, Faxe H., II, 8.
- Tybjærglille, Tybjærg S. og H., I,
672.
- Tybjærgmagle, Tybjærg S. og H.,
I, 672.
- Tyge Asmundsen, Biskop i Lund,
I, 468 f.
- Tyrkiet I, 344, 353, 399, 446, 582,
611. — II, 742. — III, 78, 147 f.,
173.
- Tysk, Martin, Foged p. Torup, I,
290. — III, 196.
- Tyskland I, 36, 51, 99, 156 f., 198,
207, 251, 317, 353, 379, 398, 444,
446, 471, 501, 515, 547, 559, 569,
573, 575, 577, 591, 593 f., 598 ff.,
602, 642, 648, 651, 654. — II, 12,
54, 56, 72, 75, 117, 155, 213, 259.
278, 282—85, 325, 328, 348, 351,
364, 375, 390, 422, 437, 469, 513,

- 517, 519, 540, 557, 567, 574, 585, 589, 618, 620, 654, 662, 665, 669, 677, 681, 690, 696, 704, 726, 729 f., 736, 740. — III, 18, 21, 36, 50, 53, 111, 147 f., 151, 188, 200, 205, 281. — Kejser, se Ferdinand I, Karl V, Maximilian II. — Nedersachsiske Kreds I, 620.
- Tønder, Anders, Skipper, II, 712.
- Tønnersø Herred I, 416.
- Tønsberg I, 97, 531. — II, 19.
- Len I, 2, 9.
- Udby, Baarse H., I, 672.
- , Vends H., II, 318 f. — Kirke II, 319.
- Uden, Hans von, tysk Fænrik, II, 730.
- Uf, Espern († 1565), II, 729.
- Ugerup (Urup), Aksel Eriksen († 1540), I, 49. — II, 38. —, Anne Eriksdatter, Johan Moltkes, I, 613. —, Arild, 1562—65 Lensmand p. Odensegaard, II, 215, 319, 466. — Erik Akselsen († o. 1565), Skibshøvedsmand, I, 500. Jvfr. Regitse Grubbe. —, Erik Eriksen, I, 9, 23, 35, 49 ff., 53 f., 480. Jvfr. Anne Nielsdatter Gyldenløve. —, Peder, se Moltke.
- Uggla, Arvid Claesson, I, 525, 628, 633. Jvfr. Britta Mikaeldotter Krumme.
- Ulf, Hans, Mag., Kannik i Lund, I, 59.
- Ulfeldt, Ebbe Knudsen († 1560), Lensmand p. Lykaa, I, 293, 569, 648. —, Eggert Klavsen, Kongens Kammertjener, Hof- og Kammerjunker, I, 586. — II, 639. —, Helvig Hartvigsdatter, Sten Billes, II, (490). —, Jakob, Krigskommissarius, II, 657. — III, 54, 87 f., 90. —, Korfits Knudsen († 1563), Kancellisekretær, I, 156 f., 330, 452, 472, 519, 552 f., 572, 579, 581, 638, 640, 659, 668, 676. — II, 22, 102, 213, 215. —, Mette, Sivert Grubbes, I, 500.
- Ulfsbæk, Markaryd S., Sunnerbo H., Sverrig, II, 379. — Dat.: I, 391. — II, 376, 385 f.
- Ulfstand, Børge Jensen († 1558), 1543 Lensmand p. Laholm, I, 197 f. —, Else Holgersdatter, Tage Thott Ottesens, II, 127. — III, 257. —, Gert Jensen († 1552), I, 155, 584. — II, 129. Jvfr. Gørvel Abrahamsdatter Gyldenstjerne. —, Gregers Truidsen, I, 371. — II, 729. — III, 74, 79, 196. —, Hak Holgersen, 1564 Ritmester, II, 217, 283, 407, 512. — III, 30, 49, 157, 287. —, Holger Gregersen († 1542), I, 35, 42, 44, 46, 55, 76. — II, 38. —, Jens Holgersen († 1566), Lensmand p. Baahus, II, 217, 360, 494, 496, 620, 622, 626, 662, 678 f., 680. — III, 130, 276. —, Jens Truidsen († 1566), Admiral, Lensmand p. Saltø, 1564 p. Københavns Slot, I, 327. — II, 45, 50, 54, 231, 321, 339, 349, 351, 362, 399, 420, 544, 578, 675, 678 f., 712, 718, 733, 752, 754. — III, 5, 8, 22, 58, 85, 277. —, Lave Truidsen († 1563), 1546 Lensmand p. Varberg, 1557 p. Vordingborg, I, 189, 247, 252, 263, 269, 290, 296, 300, 316, 319, 324, 331, 535, 631, 653. — II, 10, 54, 217. — III, 196, 255, 261. Jvfr. Gørvel Abrahamsdatter Gyldenstjerne. —, Niels Truidsen, Tøjmester, II, 366. — III, 196. —, Sidsel Jensdatter, Knud Pedersen Gylden-

- stjernes, I, 337. —, Truid Greger-
gersen († 1545), I, 185. — II,
38. Jvfr. Gørvel Sparre.
- Ulrik, Hertug af Mecklenburg, I,
194. — II, 227, 741, 743. Jvfr.
Elisabeth.
- Ulsrod, Ørslev S., Vends H., II, 237.
- Ungarn I, 353, 446. — II, 15, (43),
53. — III, 147 ff., 173. — Konge,
se Ferdinand I, Maximilian II.
- Uno, Villum von, Apoteker, II, 29,
69.
- Uppland I, 258 f., 577.
- Uppsala I, 7. — II, 215. — Ærke-
biskop, se Laurentius Petri. —
Dat.: I, 31.
- Urne, Aksel Knudsen, 1565 Lens-
mand p. Tønsberg, II, 306, 326,
446, 451, 536. —, Johan Jørgen-
sen, I, 38. —, Jørgen Klavsen
(† 1548), I, 74 f. —, Jørgen La-
gesen († 1560), I, 391. Jvfr.
Magdalene Brahe. —, Karl Jo-
hansen I, 461. —, Klavs Lave-
sen († 1562), Landsdommer i
Skaane, I, 202, 211, 314 f., 385,
543, 677. — III, 264. —, Kri-
stoffer Johansen († 1565), II, 2,
8, 13 ff., 154 f., 729. —, Lave
Johansen († 1559), 1557 Lens-
mand p. Lundegaard, I, 452,
488. — II, 154. —, Lave Klav-
sen. — III, 132. —, Margrete
Knudsdatter, Abbedisse i Ma-
ribo Kloster, III, 217 ff., 276,
278, 289—93.
- Ursula, Enkehertuginde af Meck-
lenburg, I, 499.
- Urup, se Ugerup.
- Uschall, Lucas, kgl. svensk Liv-
apoteker, II, 149.
- Uttermark, Joakim, II, 338. —,
Kasper, Høvedsmand, III, 144,
149 ff., 155. —, Klavs, II, 281.
- Utterslev, Sokkelunds H., I, 652.
— III, 295.
- Vadstena Kloster, I, 323, 577 f.,
584 f. — II, 155, 364, 666. —
III, 264. — Dat.: I, 310.
- Wahl, Hans von, III, 194 f.
- Walcheren, Ø i Nederlandene, I,
465. — II, 57.
- Vale, Jørgen, Toldskriver i Hel-
singør, 1560 Tolder i Nyborg,
I, 479, 630. — II, 30, 52, 55,
128, 154.
- Valentin Hattemager i København
II, 17, 24.
- Valkendorf, Aksel Henningsen (†
1565), II, 729. —, Erik Hen-
ningsen, II, 522. —, Jørgen
Henningsen, II, 522. —, Karen
Henningsdatter († 1567), An-
ders Gjæs, II, 678. — III, 216.
—, Kristoffer Henningsen,
Lensmand p. Bergenborg, 1566
p. Arnsborg, I, 426, 481, 489,
524, 535, 545, 547, 549. — II,
152. — III, 26.
- Valkener, Jan Jelyssen (Johan Gil-
lesen Falckner), i Amsterdam,
I, 477, 524, 545, 549. — II, 29,
114, 116 f., 135, 337, 422, 447,
506, 538 f., 552, 722, 730, 732.
— III, 81, 101, 104, 192, 275 f.
- Valkärä, Torne H., III, 169.
- Vallen, Høgs H., Dat.: I, 40.
- Vallø, Bjæverskov H., I, 42, 462 f.
— Vester-, II, 462. — Øster-,
II, 462. — Dat.: II, 462.
- Valter, kgl. Urtegaardsmand, I,
675.
- Walwitz, Bastian v., Overhøveds-
mand i den kursachsiske
Kreds, I, 157.
- Vandaas, Ø. Gyng H., III, 17.
- Vapnø Sogn, Halmstad H., II, 635.
- Varberg I, 55, 60, 220, 268, 291,
329, 597, 617. — II, 224 f., 235,
243, 397, 483 f., 571, 573, 575,
584, 609 f., 635, 644, 646, 662,
677 f., 682, 695 f., 698, 703 f.,

- 710, 715. — III, 87, 138. — Havn II, 662, 704, 711. — III, 176. —, Gammelby, I, 301 f., 643. — Nyby, I, 301 f. — Aa I, 292.
- Varberg Slot og Len I, 41, 189, (268), 298, (323). — II, 240, 322, 437, 487, 491, 541, 575, 625, 674, 692, 715, 721. — III, 176. — Dat.: I, 246, 257, 288, 297, 316, 321, 325, 328. — II, 235, 397, 403, 423, 439, 482, 575, 608, 625.
- Warberg (Werberg), Grevinde af, I, 161.
- Waren, von, Studerende, af tysk Adelsslægt (?), I, 281.
- Warnemünde II, 372, 617, 741. — Dat.: II, 372, 615 f.
- Warnow, Flod i Mecklenburg, II, 349.
- Wastlin (Wassellus), Antonius, Købmand, III, 32.
- Wedel, Holsten, I, 595.
- Veere, Holland, I, 11, 465.
- Veesteby, Sverrig, I, 305.
- Weichsel II, 288.
- Weimar I, 397 f. — Dat.: I, 160, 162.
- Veinge, Høgs H., II, 363.
- Weissenkirchen, se Moritz Schlick.
- Weissenstein (Wittensten, Wytten), Slot ved Reval, II, 114.
- Vejle I, 321. — II, 646.
- Wellingk, Zakarias, Dr., kgl. Raad i Narva, II, 716 f.
- Vemmenhøgs Herred, Herredsting, I, 385, 390. — II, 165.
- Vendelbo Stift II, 554 f., 561, 596.
- Wenden (Wendell), Lifland, I, 502.
- Vendsyssel I, 369, 445, 456. — II, 360.
- Venezia I, 446.
- Weraan, Pommern (?), II, 740.
- Werde, Asche v. d., I, 23.
- Vergilius (Virgil), Publius V. Maro, romersk Digter, I, 282, 286.
- Verne Klosters Len, Norge, II, 19.
- Wersches Haff, se Frisches Haff.
- Werwel, Henrik vom, Skibshovedsmand, II, 317.
- Wesby haffuen se Visby.
- Vespenø I, 509, 525, 540, 553, 597. — II, 84, 150.
- Wessbo se Vestbo Herred.
- Vessige Sogn, Aarstad H., I, 246. — II, 698. — Vad II, 698.
- Vestbo Herred (Wessbo), Jønköping Len, II, 437. — Dat.: I, 651.
- Vesteni, Erik, II, 272 f.
- Vesteraas, Dat.: I, 19.
- Vestergarn, Gulland, II, 700.
- Vestergötland I, 259, 263, 628. — II, 677.
- Vesterhavet (Vestersøen) I, 317, 336, 445. — II, 224, 226, 632. — III, 94, 278.
- Vesterlandene I, 509. — II, 51.
- Vestervig Kloster og Len I, 539. — II, 189 f., 192. — Dat.: II, 191, 454.
- Vetterslev, Ringsted II., I, 672.
- Vexiø I, 259.
- Viborg I, 445. — II, 761. — Dat.: I, 196. — Landsting I, 51. — Stift II, 554, 596.
- Wibrant Gerritsen, Skipper, af Stavoren, III, 58.
- Viby (Wybii) se Væby.
- , Udby S., Vends H., II, 319.
- Vicke, Jochim, i Stettin, I, 352.
- Wickrat, Daniel, Adolf van Brouwylers Tjener, I, 655.
- Widemann, Hieronymus, i Hamburg, II, 212.
- Wiek (Wygen), Landskab og Stift i Estland, II, 119, 132, 674.
- Wien II, 304, 520. — Dat.: II, 303.
- Viffert Lavridsen, se Seefeld.
- , Aksel Tønnesen, Kongens Kamertjener, 1560 Lensmand p.

- Landskrone, I, 509. — II, 344, 354, 356, 365, 518. —, Baltser Maltesen, Hovedsmand, II, 554.
- Vigen I, 471. — II, 132, 538, 589.
- Wilandt, Herman, Hovedsmand, III, 137, 139.
- Wilde, Flod (?) i Polen, II, 220.
- Vilhelm, Prins af Oranien, I, 578. — II, 267, (611), 612 f., (615, 628).
- , Hertug af Jülich, Cleve og Berg, Greve af Mark og Ravensberg, I, 501. — II, 118.
- , Ærkebiskop af Riga, II, (79).
- Villands Herred I, 243. — II, 129, 131, (141). — III, 17 f.
- Villum, Apoteker, se Uno. — Skotte I, 585. — Didriksen i Malmø III, 52. — Jansen, Skibskaptein, III, 295. — Johansen, Borgemester i Enckhuisen, II, 57.
- Vincentius, Petrus, Professor i Wittenberg, II, 64, 101 f.
- Vincents, Hr., se Vincents Lunge.
- Vinderslevgaard, Lysgaard H., III, 237. — Dat.: III, 237.
- Vinstrupgaard, Ø.-Flakkebjerg H., Dat.: II, 754.
- Vinter, Per Nielsen, II, 658.
- Winterfeld, øverste Ritmester (i Rostock), II, 741.
- Wints (Wyns), Jakob, Hovedsmand, I, 513, 579. — II, 92, 99, 442 ff., 459 f., 531.
- Virgil se Vergilius.
- Wirland, Estland, I, 565.
- Visborg Slot og Len I, 519, 567, 580. — II, 701. — III, 76, (84, 141, 234). — Dat.: I, 65, 71, 500, 504, 515, 517. — II, 245, 247, 261, 270, 276, 699. — III, 75, 83, 95, 134, 141, 233. Jvfr. Gul-land.
- Visby H. 700. — III, (84), 85. — Havn (Wesby haffuenn) II, 488. — Borgemester, se Lavrids Berg.
- Visingsborg, Jönköping Len, II, 593.
- Visse Herred I, 302. — III, 23.
- Wismar II, 349, 396. — Dat.: II, 719.
- Vitskøl Kloster og Len (nu: Bjørnsholm) I, 208. — Dat.: II, 93 f.
- Witte, Hans, i Riga, II, 709, 733.
- Witteberg, Hans van, Hovedsmand, III, 53.
- Wittemberg, Hans, p. Vallø, II, 463.
- Wittenberg I, 157, 159, 282, 285 f., 411, 645. — II, 15, 64, 304. — Universitetet II, 16. — Rektor, se Kristoffer v. Dohna. — Dat.: I, 156, 556, 610, 617 f., 645. — II, 15, 21, 33, 42, 63, 101, 132, 151, 176.
- Wittensten, se Weissenstein.
- Vlie, Nederlandene, I, 336.
- Vlieland, Nederlandene, I, 336.
- Wobitzer, Povl, 1565 Lensmand p. Stegehus, II, 721. — III, 27, 197 ff., 205. —, Wobislaw, I, 44, 66, 72. — III, 199, 264.
- Voldborg Herred II, 451.
- Wolf, Mester, i Skien, I, 438, 443.
- Wolfenbüttel, Hertug, se Henrik d. y. —, se Kathrine.
- Wolgast II, 608.
- Volrad, Greve, I, 445.
- Volschen, Matthias, lybsk Skipper, II, 479.
- Vordingborg II, 154.
- Slot og Len I, 519. — II, 658. — Dat.: I, 648.
- Vorgaard Gaard og Len, Dronninglund H., I, 208, 371, 470, 480, 539. — Dat.: I, 275.
- Vrang, Sdr., Helsingborg Len, I, 44.
- Vram (Vrang), Sdr., Luggude H., I, 44.
- Vrejlev Kloster og Len II, 257.

- Wulf, Hans, Fændrik, III, 137. —
 Jens, af Marstrand, II, 659. —
 se Ludinghausen.
- Wydor se Hvidøre.
- Wyns, Jakob, se Wints.
- Württemberg I, 398. —, Hertug,
 se Kristof.
- Wytten se Weissenstein.
- Væ, Gærs H., I, 120, 122, 217. —
 II, 283, 285, 291, 293 f., 512. —
 III, 30, 49, 157, 180. — Dat.:
 I, 45, 291, 293. — III, 50.
- Væbner, Peder Svendsen († 1565),
 II, 729.
- Væby (Viby, Wybii), Aarstad H.,
 III, 261 f.
- Vælskland, se Italien.
- Værebros, Ølstykke H., II, 124.
- Værløse, Smørum H., I, 652.
- Värmland III, 30, 38.
- Xanten (Santen), Hans van, I, 297.
- Yde, Peder, Mogens Gyldenstjernes
 Foged, III, 48, 50.
- Uelzen, Hannover, I, 437 f. —
 Dat.: I, 441.
- Yrup se Irup.
- Ystad, Anders Nielsen, Fange i
 Malmø, I, 187, 192.
 — I, 186, 213, 256, 265, 315, 348,
 388 f., 486. — II, 292, 390. —
 Borgemestre og Raad I, 340.
 — Borgemester, se Jens Telluf-
 sen. — Byfoged og Tolder, se
 Simon Mikkelsen. — Dat.: I,
 184, 312, 339, 483 f.
- Uexküll, Henrik, Befalingsmand p.
 Reval Slot, I, 503.
- Zakarias, Dr., se Wellingk.
- Zara, Povl van, se Sara.
- Zederitz, Friederich, Høvedsmand,
 II, 524.
- Zeedijk, (Dige) ved Amsterdam I,
 477.
- Zeeland I, 289. — III, 278.
- Zelle (Selle) I, 595.
 —, Mikkel (Mikkel Skriver), (†
 1565), Borgemester i Køben-
 havn, Tolder i Marstrand, I,
 540. — II, 31, 77, 531, 565, 581,
 586, 663, 677, 697.
- Zierikzee (Sirckese), Holland, II,
 340.
- Zitzewitz, Jakob, Udsending fra
 Hertugerne af Pommern, II,
 617.
- Zrinyi, Nikolaus († 1566), Greve,
 III, 147.
- Zweibrücken I, 447.
- Zwolle (Schwoll), Nederlandene, I,
 85. — III, 279.
- Æbelholt Kloster, Strø H., II, 156,
 183.
- Ædituus, Morten, Professor, Dr.,
 Frederik IIs Livlæge, III, 237.
- Ø Kloster og Len I, 371, 539. —
 II, 683, 685 f., 764. — Dat.: II,
 683, 686.
- Øksendrup, Gudme H., II, 238.
- Øksnebjerg, Søby S., Baag H., I,
 580 f.
- Øland I, 158, 258, 594. — II, 332,
 347, 354, 361, 426, 432, 707. —
 III, 67, 103. — Dat.: II, 353.
- Øresten, Vestergötland, II, 398,
 424.
- Øresund (Sundet) I, 86, 249, 255,
 289, 318, 323, 327, 333 f., 509,
 513, 546 f., 574, 626. — II, 49,
 57, 77, 86, 118 f., 396, 453, 498,
 505, 535, 539, 545, 547, 568 f.,
 571, 614, 632, 653, 708, 713 f.,
 751. — III, 3 f., 59—63, 65, 70,
 72, 82, 90—93, 101, 108, 119,
 142, 144. —, Tolder, se David
 Hansen, Sander Leiel, Henrik
 Mogensen Rosenvinge, Jens
 Mogensen Rosenvinge. — Told-

- skriver II, 146, 154. — III, 44.
— Se ogsaa David Hansen,
Jens Mogensen Rosenvinge,
Jørgen Vale.
- Ørkenøerne II, 147.
- Ørslev, Vends H., II, 237.
- Ørum Slot og Len I, 325, 358 f.,
361, 368 f., 539. — II, (257) —
III, 423.
- Øsel, Jørgen, Ritmester, II, 95 f.
—, Bispedømme, I, 515, 676 f. —
- II, (600 f.). — Statholder, se
Henrik v. Ludinghausen. —
Biskop, se Johan Münchhausen.
- Østergarn p. Gulland I, 518.
- Østersøen I, 259. — II, 243. — III,
44, 49, 66, 114, 294.
- Østofte, Fuglse H., II, 559.
- Øvids Kloster, Færs H., I, 119.
- Øvre Mølle, Halsnæs Len, I, 652.

Sagregister.

Aa I, 292. — II, 407, 409.

Aaretræ II, 589.

Abbed, Abbedisse, se Klostre.

Aber II, 99.

Adel: Adelen fra en Landsdel, sammenkaldes til Møde II, 208.

— III, 229; begiver sig til København II, 97. Adelen samles til Rigets Forsvar II, 251; tilsiges til Møde hos Kongen I, 192. Adelsmænd tilsiges til Møde hos Kongen I, 83, 95, 133, 139, 155, 165, 168, 189, 191 ff., 196, 232, 237, 241, 349, 368, 400, 495, 498, 506, 533, 598. — II, 193, 221. — III, 23; til Kongens Begravelse I, 525, 539; til Møde i København II, 340; til Fyrstebesøg I, 55, 342, 414, 471, 474, 488 f.; til fyrsteligt Bryllup I, 155 f., 292; til Herredag II, 165, 196, 213; til Vaabentjeneste I, 40. Adelsmand redder Kongens Liv II, 677 f.; forhindret i at møde ved Kongens Ærende (er i Kongens Forfald) I, 653. Adelsmænds Udsendelse i særlige Hverv I, 46. Adelsmand tilbyder Kongen sin Tjeneste I, 637. Adelsmænd sætter Markeskel I, 385, 653. Adelsmand søger Kongens Hjælp mod sine Sønner III, 223. Adelsmands Sønner gør deres Fader skriftlig Afbigt for deres Opførsel III, 225 ff. Adelsmand lader

blæse for sig II, 275. Adelsmands Interesser varetages under hans Fraværelse I, 39. Adelsmænd som Kavtionister for Kronens Laan kræves for Beløbet II, 525. Adelsmænd, der har kavtioneret for Kongens Gæld, skal holde Indlager eller betale Gælden III, 19—23. Adelsmænd gaar i Borgen for en Adelsmand I, 66, 72, 440. — II, 8, 14. Adelsmænd skal betale Befæstningsskat af deres Købstadgaarde I, 478. Adelsmand stævnet I, 128, 461; stævnet for Kongen, nægter at møde, I, 429 f.; maa ikke forlade sin Gaard I, 440; flygtet ud af Landet, se Peder Oxe. Møder mellem Adelsmænd I, 330. Trætte mellem Adelsmænd I, 88, 94, 111, 121 f., 126, 147, 155, 202, 214, 225, 261, 267, 348, 368, 376, 385, 393, 636. — II, 170, 174 f., 180, 190, 508, 516; mellem Adelsmænd og Kronen (Kongen) I, 44, 252, 659 ff., 665, 673 f. — II, 235. — III, 245; og Borger I, 207, 224. — II, 200; og Bonde I, 391. Brev aftvunget en Adelsmand I, 122 f., 135, 137 f., 420. — II, 37. Adelsmand klager over Forurettelse I, 614, 636, 640 f., — II, 161—64; over Forfølgelse I, 134, 144, 147, 158, 189, 226, 233 ff., 624 f. — II,

35—38; fængslet I, 42, 66, 72, 122, 234, 247, 436, 440, 498, 652, 655, 658—75. Fængslet Adelsmands Flugtforsøg I, 560, 665, 675. — II, 1. Fængslet Adelsmand tilbyder at forlade Landet, hvis han maa blive løsladt, I, 660 f., 669 f.; søger Tilladelse til at bo i en Købstad I, 674; flyttes II, 49 f.; løslades II, 2, 13, Adelsmand sat i Halsjærn I, 676; syg Adelsmand anbringes paa en Gaard II, 463; druknet II, 409; saaret I, 218. — II, 38. Se Drab. Unge Adelsmænds Undervisning III, 231 ff., 240 f.; Studier og Ophold i Udlandet I, 279—84, 324 f., 341—45, 350—56, 372—75, 377 ff., 396—400, 408—15, 423, 556 ff., 610 f., 617 ff., 645—48. — II, 15 f., 21 f., 33 f., 42 f., 63 f., 101 ff., 133, 151 f., 176 f., 220. — III, 281 f. Ung Adelsmand gaar i Dronningens Tjeneste I, 563 f. Unge Adelsmænd i Krigstjeneste II, 283—86; i fremmed Tjeneste II, 65 f., 94—97, 171 f. Adelsmænd saaret, fanget eller faldet i Krigen II, 407 f., 726, 729 f., 734. — III, 10, 85; Fortegnelse over disse II, 728 ff. Fængsling af danske Adelsmænd i Sverrick II, 155. Fremmede Adelsmænd fængslet I, 20. Fortale om Frigivelse af fremmed Adelsmand I, 164. Fangen svensk Adelsmand søger om Frigivelse II, 341. Fremmede fangne Adelsmænd indlægges i Herberg II, 420. Fremmed Adelsmand ønsker at træde i dansk Tjeneste I, 162. Adelsfrue imødeser en glædelig Begivenhed III, 239. Adelsfrue skøder Gods til Adelsjom-

fru I, 362. Fribaaren svensk Kvinde flygtet til Udlandet I, 510, 525 f., 569, 628 f., 633 f. Adelsjomfru optages hos Adelsfrue I, 362, 375. — II, 637, 684, 688. Forhandling om Adelsjomfruers Giftermaal II, 183—87, 192. — III, 230, 248—51, 258 f. Se Dødsfald, Rejser. Adelsgoods se Gods. Agerjord I, 556. Aksise se Sise. Alkymi II, 219. Allun II, 220, 288. Allunværk II, 219 f. Blypander (til Allunværk) II, 219 f. Alminding I, 184. — II, 166. Almisse se Fattige. Ambassadør se Gesandter. Ammunition II, 342, 663. — III, 24. Bestilling og Køb af Ammunition II, 240, 453, 457. — III, 15, 146, 190. Kugler (Lod) I, 443, 483. — II, 53, 67 f., 74 ff., 271, 276, 453, 510, 594, 622, 680, 759. — III, 15, 24, 126, 140, 146, 190. Kugler i Forvaring paa en Gaard III, 196. Bly II, 496. Blylod (Blykugler) I, 314 f., 569, 650. Bøsselod II, 457. Jernlod (Jernkugler) II, 46, 314, 557. Smedede Kugler I, 438, 443. Falconettelod I, 443. Kartovelod I, 443. Slangelod (Slangekugler) I, 443. — II, 263. Omstøbning af ubrugelige Kugler III, 147 f. Kugler skjules i Saltladninger II, 453. Se Flaaden, Krudt. Amt se Grevesmühlen. Amtmand I, 539. Anbefalingsskrivelser I, 162, 171—74, 559 f., 608. Anholdelse af Udlændinge II, 323. Ankre. Se Skibsredskaber.

- Apotek. Urter I, 550. Apoteker I, 341, 550. — II, 29, 69. — III, 267. Se Villum von Uno. Liv-apoteker, svensk, se Lukas Uschall.
- Arbejdere. Arbejds løn I, 176, 178.
- Arkeli. Tøjhus I, 443. — II, 49, 671. Felttøjmester I, 633. Tøjmester, se Niels Truidsen Ulfstand. Arkelimester I, 438, 443. — III, 99, 135, 147 f. Se Peder Bille, Herman Jæger. Øverste Arkelimester, se Povl van Sara. Se Skyts.
- Arkiver. Kongens Arkiv I, 482, 492. — II, 89, 196. Klosters Arkiv II, 195. Lens Arkiv I, 523. Adelige Arkiver I, 57, 667, 727 f. Register over Breve I, 191. Optagelse af Registratur (Inventarium) over Arkiv I, 523. Breve forlanges udleveret I, 434 f. Udlevering af Breve, der kan være til Skade for Brevskriverne I, 380—83. Teg-nelsebog II, 603. Kvittans paa Breve I, 191, 496. Opbevaring af Breve I, 290 f., 531. Breve ud-sat for Ødelæggelse II, 170, 189, 194, 201 ff. Ødelagt Brev skrives om og besegles II, 119 f. Forsendelse af Breve til Udlandet II, 556. Opnappede Breve II, 268. Pergamentsbreve I, 363, 483. — II, 150. Kredensbreve (Kreditiver) I, 524, 579 f. Brevkister (Brevskrin) I, 120, 492. — II, 125, 157 f., 170, 188 ff., 192, 194 f., 238, 268 f. Brevkister hensættes i Sakristi II, 195; skal aabnes i Nær-værelse af flere Personer, som har Nøgler hertil, II, 194, 201 ff. Brevtønder I, 496. Brev-æsker I, 492. — III, 114. Brev-kammer I, 57, 77, 291, 482, 492. Forsegling af Kamre, Skrin etc. I, 522. Udtagning af Breve fra Brevkammer I, 77, 495. — II, 89; mod Hen-læggelse af Reversal I, 482. Afskrivning af Breve I, 492, 504.
- Arrest i Penge I, 484; i Tømmer I, 252. Arrestation af Skipper II, 71.
- Artilleri se Skyts.
- Arv efter Adelige I, 116, 124, 181, 216, 266, 420, 433, 470, 627, 650. — II, 26, 326, 634, 655 f., 678 ff., 684, 687 f., 692. — III, 207; efter Borgerlige I, 616. — II, 332. Arveret bortfalder ved Ophold i Udlandet II, 332. Arve-gods fritages for Gæsteri I, 650. Arvebreve I, 420. Arve-trætte II, 332 f. Arvefølge i Sverrig II, 118.
- Aske I, 516.
- Astrolog II, 102.
- Avlsgaarde II, 70.
- Baade.** Takst for Baadleje III, 6. Se Færgevæsen, Skibe.
- Baadsmænd. Antagelse af Baads-mænd II, 82. Se ogsaa Flaaden.
- Baadstager I, 531.
- Bad. Badstue I, 673. — II, 275.
- Bageri. Bagers (Bagehus) I, 313, 457, 509, 529.
- Ballast I, 268. — III, 45, 60 f., 82, 119.
- Bankerot II, 270.
- Bartskær I, 666. — II, 59, 558, 647. — III, 267. Bartskærer til Flaaden II, 332. Feltskær II, 631.
- Bast (Næver) I, 531.
- Bavner II, 224.
- Beg I, 466. — II, 91, 225. — III, 91, 93, 98 f., 104, 106 f., 127.

- Beggerholt (?) II, 589.
- Begravelser, kongelige, I, 523, 525, 534, 539. — II, 149 f.; adelige, I, 205, 337. — II, 417, 637 f., 674, 726 f. — III, 128, 261; borgerlige, II, 92. Indbydelsbrev til Begravelse II, 638.
- Benaadning, Forslag om, I, 406.
- Bepligtelsesbreve I, 403, 512, 674.
- Beskærmelsesbreve I, 51, 95, 665.
- Beslaglæggelse af Skib og Gods I, 232, 458, 482. — II, 356, 420, 485, 488, 528, 548, 602, 605, 607, 704, 720. — III, 140, 178 f.; Frigivelse heraf II, 506. Beslaglæggelse af dansk Skib og Gods III, 64; Modforholdsregler herimod, III, 64 f. Opbringelse af Skibe II, 224, 226, 388.
- Bibliotek se Bogvæsen.
- Biskopper I, 21 f., 25 f., 399. Biskop skal afgive Erklæring i Ægteskabssager I, 129—32. Bisper maa ikke faa et bestemt Len I, 215; Biskop taget til Fange, I, 502. Bisper foruretter Bønderne I, 26. Biskopper i Danmark, se Knud Gyldenstjerne, Jokim Rønnow, Aage Sparre; i Norge I, 31; se ogsaa Hans Gaas, Mogens Lavridsen, Hans Reff; paa Island II, 147; se ogsaa Oluf Hjaltesen; i Osnabrück, se Johan af Hoya; af Schwerin, se Hertug Magnus af Mecklenburg; Ærkebiskop I, 19, 21; i Sverrig, se Laurentius Petri, Gustav Trolle.
- Bispedømme se Osnabrück, Øsel.
- Bispegaarde I, 122. — II, 10.
- Bjærgeløn se Vrag.
- Bjærgværk I, 458. — II, 183, 211 f., 288. Bjærgværksforvalter II, 289. Bjærgmand II, 129. Berggeseller II, 183. Bjærgværks-
- skriver, se Blasius Melde. Se Malm.
- Blokade til Søs I, 326.
- Blokhus se Fæstninger.
- Bly se Ammunition.
- Blæk II, 492.
- Boder I, 603. Overdragelse af kgl. Boder til Kongens daglige Tjenere o. a. II, 29, 31, 80.
- Bogvæsen. Bøger I, 279 f., 282, 284, 286, 343, 557, 646, 667. — II, 551. — III, 241. Indbundne Bøger I, 647. Tilladelse til Indførsel af Bøger I, 645. Boggaaver til Kongen I, 647. — II, 102; til Adelsmænd I, 647. — II, 102. Bøger (Lærebøger o. a. m.) I, 282, 286, 647. — III, 231. Bønnebøger II, 64. Franske Bøger II, 64; græske III, 231, 233; latinske III, 231. Historiske Værker II, 102. Bogbinder I, 170—74. — III, 51. Bogfører I, 285, 343, 610 f., 645. — II, 102. Se ogsaa Nikolaus Fure, Jakob Sturzkopf. Bogreol (Repositorium) I, 287. Bibliotek I, 540.
- Bolværk I, 443.
- Bomærke III, 192.
- Borgeleje I, 542 f., 554, 604, 612. — II, 90 f., 446, 702, 733, 752. — III, 9. Borgelejebreve I, 542 f., 584, 587.
- Borgen for Adelsmand se Adel. Borgen i Penge I, 440. Forløftesmænd III, 252.
- Bortførelse ved forkappede Folk, I, 436.
- Brandjern II, 69.
- Brandskatning. Trusel om Brandskatning II, 248.
- Breve se Arkiver. Brevdragere II, 308.
- Broderi se Silke.

- Broer: i Skaane, Halland og Blekinge, I, 185, 197, 436; i Norge I, 530; i Sverrig II, 392 f. Ødelæggelse af Broer II, 393. Istandsættelse og Anlæg af Broer I, 185, 197. Brokorn (Penge) til Istandsættelse òg Vedligholdelse af Broer, I, 197.
- Brygning II, 52, 241, 246, 314, 320, 570, 572 f. — III, 9, 96; i Udlandet II, 334. Brygger III, 34. Gaasebrygger I, 25. Bryggers I, 457 f., 463, 529. — II, 116. Bryghus I, 313. — II, 551.
- Bryllupper, fyrstelige, I, 83, 155 f., 160, 557, 582, 595. — II, 16, 51, 85, 148; i Udlandet I, 447; adelige I, 9, 53, 268, 386, 525. — II, 70, 521. — III, 210 ff., 249. Adeligt Bryllup gøres af Dronningen I, 479. Borgerlige Bryllupper I, 183, 680. Brudeudstyr III, 249. Udlaan af Smykker til en Brud II, 522. Bryllupsbrev II, 751. Bryllupskost I, 680.
- Brændevin I, 513.
- Brændsel I, 284, 287, 343, 553, 669. — II, 98, 166, 389, 690. — III, 156. Mangel paa Ved II, 325, 344. Ved skal leveres Under-saatterne mod Varer II, 328.
- Brød I, 556. — II, 28, 241, 343, 365, 377, 379, 387, 445, 526, 534, 546 f., 560, 562, 594, 632, 642, 644, 646, 664, 673, 696, 701. — III, 39, 46, 130 ff., 134, 136, 158. Brødbagning II, 246, 644, 656. — III, 7 f., 87. Oplagring af Brød III, 149 f.; Forsendelse af, II, 167, 254, 340, 566, 709. — III, 8, 157; Levering af, II, 134, 758. Uddeling af Brød til Almuen III, 87. Bagt Brød I, 480. Bygbrød I, 548. Kavringbrød I, 680. — II, 240, 644.
- Brønd se Vandkunst.
- Bud, kongeligt, I, 680. — III, 97. Rejsende Bud I, 478. — III, 32. Buds Rejsetid II, 519, 581, 583. — III, 288. Underholdning af Bud I, 197; Kost og Tæring til, I, 402, 421. — III, 51, 215. Budløn III, 20 f. Se Efterretningssvæsen.
- Bueskydning II, 379. Pile II, 130, 379.
- Buntmager II, 136, 488. Se Pelsværk.
- Byfoged, Bestalling som Byfoged I, 483.
- Bygningsvæsen. Stenhuse I, 527. Træhuse I, 527. Bygningsvæsen i Udlandet II, 12. Bygmester I, 463. Se ogsaa Hercules von Oberberg, Hans von Paaschen. Se Skabelon.
- Bær, tørrede, II, 578.
- Bøddel I, 666.
- Bøder I, 130, 485 f. Se Drabssager.
- Bønder møder paa Herredagen I, 25; formenes at svare til en Adelsmand I, 200. Forurettelse af Bønder I, 26. Bønder klager over Forurettelse III, 200 f.; over Adelsmand I, 431; klager over Foged II, 166; over Ødelæggelse af deres Marker ved Kørsel I, 306; viser sig uvillige I, 26, 91; vægrer sig ved at yde Skat I, 11; skal gøre Ægt og Arbejde I, 43, 531. — II, 9 f., 378, 383, 551 f. Adelsmands Bønder skal hjælpe Kronens Bønder med Arbejde II, 737. Bønder nægter at gøre Ægt og Arbejde III, 12. Bønder skal istandsætte Broer og Veje I, 185; rejse Bavner og holde Strandvagt II, 224; hjælpe til Anlæg af Havn I, 184; levere Fetalje, Korn o. a. m. II, 264.

- Se Fodring. Bønder skal brygge Øl, bage Brød, male Gryn o. a. m. I, 680. — II, 240 f., 383, 761. — III, 8; mangler Malt til Ølbrygning II, 691; resterer med Øl III, 270 f.; skal levere Heste og Øksne II, 264; skal stille Orlogsskibe I, 530. Bønder fordrevet II, 352; syge og døde II, 691. — III, 151. Mishandling af Bønder I, 301 f. Forbud mod at Bønder løber med Bøsser i Skovene I, 185. Indkvartering hos Bønderne II, 259. Rustning af Bønder I, 48. Bønder indkaldes til Vaabentjeneste I, 40. Bonde forsidder sin Gaard og opsiges II, 31. Bønder kan ikke yde deres Landgilde II, 625. — III, 11. Forarmede Bønder II, 262, 265, 691. Almuen forarmet II, 625. — III, 8, 11, 237, 239. Bondegaaarde uddøde II, 691. — III, 160 f. Ødegaarde III, 11. Ugedagsbønder II, 31, 489 f. — III, 180; lægges i Skat II, 558 f.; faar Skat eftergivet I, 652.
- Bøndergods.** Overdragelse af Bondeggaard II, 29, 31, 131. Lej jord til Bøndergaarde I, 517. Sammenlægning af Bøndergods I, 518. Trætte om Bøndergods I, 614. Byggsteder III, 261.
- Bøsser** se Vaaben. Bøssemager II, 286. Bøsseskytter II, 553. Bøssetøber se Skyts.
- Daab**, fyrstelig, I, 55, 94; adelig II, 196; borgerlig II, 296 ff. Faddergave II, 196.
- Dans** I, 538. — II, 84.
- Degne** II, 417. Degn faar Kost i Klosteret III, 167, 169, 171.
- Diger** I, 477.
- Diæt**, Forskrift om, II, 205 f.
- Djævel** se Trolddom.
- Domkapitel.** Kanniker I, 119. — II, 282, 307. — III, 64, 245. Ikke residerende Kanniker II, 308, 310. Indkvartering hos Kanniker II, 444. Kannikeresidens II, 307, 310. Vicarius I, 522, 614, 622 f. Domprovst II, 308, 314. Se Ejler Grubbe. Ærkedegn II, 300. Degn II, 300. Se Henrik v. Bruchofen. Prokurator I, 356. — II, 299, 307 f., 311. Kapitelshus III, 311. Forleningsbrev paa Kannikedømme II, 743. Kannikedømme oplades til en anden I, 423 f. Rettighed oplades til en anden I, 139. Strid om Rettighederne (communia o. a. m.) II, 299 ff., 306 ff., 310—14. Mensalia II, 307, 310. Prælatur, Brev paa, I, 631. Præbender I, 82. — II, 307, 310. Vikarie I, 635. Stiftelse af Vikarie I, 613, 615, 622 ff. Fundats paa Vikarie I, 635. Forlening med Vikarie I, 623. Trætte om Vikarie I, 613 f. Vikariegaarde I, 462, 622 ff. Vikariegods III, 245, 253. Trætte om Vikariegods II, 213 f. Communiagaarde II, 313. Kannikegaarde I, 462. Kannikebønder anvendes ved Hæren III, 130 f. Kapitelsbreve I, 531. Se Lund, Roskilde, Trondhjem.
- Domkirke.** Se Lund. Vor Frue Kirke i København. paa Borgerlige I, 403, 472 f., 484. — III, 183. Udlevering af Drab III, 155; paa Adelige I, 229; Manddraber III, 183. Nævn sværger Drabsmand til Bøder I, 472. Forlig i Drabssag I, 229, 403. Bøder for Drab I, 403. Udstedelse af Fredebrev i Drabssag I, 472 f.

- Drabanter I, 326. — II, 362, 519, 565; indkvarteret hos Borgerne II, 733, 755. Underholdning af Drabanter II, 752. — III, 9. Se Povl Pommerening. Fremmede Drabanter I, 488, 491, 569. Drabanter sendes til Flaaden II, 362. Hovedsmand II, 519.
- Dragere I, 555.
- Dragning af Sale etc. I, 574.
- Drejer I, 509, 537. — II, 470, 534, 536, 605. Bestalling som Drejer I, 537. Se Hans Mejer. Drejerkammer I, 537, 605.
- Drikkepenge II, 499.
- Drikkeri II, 21.
- Dykkere III, 31, 80, 177, 179, 190.
- Dyrtid (Ilungersnød) I, 130, 187 f., 600, 605. — II, 214 f., 262, 265, 461. — III, 87. Misvækst II, 701. Hungersnød I, 130. — II, 442 f. Mangel paa Høstfolk II, 701. Mangel paa Folk som Følge af Dyrtid III, 161.
- Dødsfald, kongelige, I, 519 ff., 534, 548, 557, 606. — II, 111 ff., 118, 149 f., 227; fyrstelige, I, 398, 448, 496; adelige, I, 325, 417, 433, 515, 576. — II, 124, 189, 336, 417, 425, 427, 431, 471, 633, 636, 761. — III, 10, 110, 130, 196, 216, 229, 245, 271, 276 f., 299, 303; borgerlige, I, 454, 604, 613, 632, 635. — II, 20, 30, 46, 282, 295, 605, 662, 691. Forsegling af Kamre efter Dødsfald II, 605.
- Dødsstraf se Livsstraf.
- Dønnekearbejde I, 443.
- Døre. Jerndøre I, 509.
- Døvhed, Middel imod, I, 348.
- Eddike I, 441. — III, 130. Eddikebrygning III, 12.
- Efterretningsvæsen (Spejdere og Kundskabere, politiske Efterretninger) I, 196, 258, 263, 267 (?), 328, 332, 437, 443 f., 460 f., 464 f., 495, 504 f., 509, 512, 514, 554, 562, 575-78, 580, 582, 584 f., 594, 607, 648. — II, 51, 54, 62, 79 f., 83 f., 86, 92, 114, 264, 575, 611, 690, 698, 742 f. — III, 38 f., 105, 121, 183, 244, 279 f. Spejdere ved Flaaden II, 347; ved Hæren II, 346, 364, 403. Ubertrettiget Besøg paa Holmen m. m. I, 649, 651. Oplysninger om Flaaden udleveret til Fjenden III, 61. Fremmed Styrmand mistænkt for Spioneri II, 647 f. Fremmed Spion fængslet II, 657.
- Embedsmænd se Haandværkere.
- Enebær III, 256. Enebærris III, 258.
- Enemærke I, 401, 663, 671.
- Enge I, 631.
- Enspændere I, 167, 313. — II, 215, 556, 570, 635, 676.
- Erts se Malm.
- Faar II, 377, 403. — III, 34, 163. Drift af Faar I, 197 f. Langropede Faar I, 198. Faarekød I, 452. — II, 601. — III, 34. Lam I, 452 f., 600. — II, 328. — III, 256. Lammekød II, 527. — III, 257.
- Fadebur II, 428.
- Faktor I, 478. — II, 67, 422. — III, 31, 107, 128, 140. Svensk Faktor II, 708.
- Faldsmaal I, 58, 486. — III, 8.
- Falke II, 759. Falke skal tilbydes Kongen, inden de udføres, I, 167. Et vist Antal af fangne Falke skal sælges til Kongen til bestemt Pris I, 187. Gorfalke I, 187. Falkefængere I, 167, 187. Falkelejer. Brev paa Falkelejer I, 187.

Falsk. Forfalskning af Privilegier I, 427. Falske Breve I, 458, 512.

Falskmøntner III, 194.

Fanden se Trolddom.

Faner og Flag. Fænniker II, 554 f., 669, 742.

Fanger I, 187, 555. — II, 571; i Jern I, 107; i Kongens Jern I, 340. Transport af Fanger I, 403—405. — II, 271. Fange brudt ud af Fængslet III, 252; springer Kongens Mur I, 403; rømt I, 403. Udlevering af Fange I, 403, 406. Løsladelse af Fanger II, 101. Indskrænkning af Fangers Frihed II, 510. Klage over Fængsling og haard Behandling I, 381, 384. Fange søger om Lempelse af Fangeskabet II, 580. Fange søger om Støtte i sin Sag III, 186 f. Fængsling af henholdsvis Danske og Svenske fra svensk og dansk Side I, 298, 300. Fremmede Fanger II, 411, 419 f., 422, 449, 458, 542 f., 551 f. — III, 55. Fremmede Fangers Brevveksling o. a. m. med deres Hjem II, 373—76, 383, 439, 552. Fremmede Fangers Flytning II, 753. — III, 9, 138; Løsladelse II, 532. Danske Krigsfanger i Sverrig II, 439. — III, 196. Svenske Krigsfanger i Danmark II, 342, 351, 359, 367 f., 370, 381 f., 385, 424, 426, 712. — III, 9, 38, 243, 271, 277. Fangne fremmede Høvedsmænd II, 388 f., 391, 399, 422. Krigsfanger benyttes til Arbejde II, 760. — II, 38; pines II, 379. Udveksling af Krigsfanger II, 466, 666. — III, 79.

Farve, Kongens, se Hofklædning.

Farveri II, 20. Indretning af Farveri I, 680. Dugfarver II, 130.

Fattigvæsen. Fordordning om Fattige, der gaar om Almisse, I, 195. Forsørgelse af Fattige I, 555. Ilde Behandling af Fattige I, 348. Fattighus I, 510.

Feltskær se Bartskær.

Felttegn II, 428.

Fetalje (Proviant) I, 602. — II, 240, 243, 254 f., 264, 286, 388, 569, 620. — III, 50, 160; til Slotte I, 489. Forsendelse af Fetalje II, 280. — III, 225; til fyrsteligt Køkken I, 499; til nødlidende Egne II, 442. Fetalje til Adelsmands Mandskab i Hæren III, 129 ff., 134. Udførsel af Fetalje I, 601. Fetalje som en Del af en Embedsmands Løn II, 525. Fetalje bortført fra en Gaard II, 35. Fetalje til Husholdning udleveres I, 481. Forstrækning med Fetalje I, 486.

Figen II, 377. Fadfigen, Kurvefigen, Løvfigen II, 578.

Fisk I, 13, 422, 428. — II, 421 f., 553. — III, 25, 115. Islandske Fisk II, 134, 601. — III, 161. Aal II, 36. Flyndere I, 313. — III, 34. Gedder II, 123. Hvillinge I, 459. — III, 132. Karper II, 123. Karudser II, 123. Laks I, 744 f. — III, 162 f. Makrel III, 162. Rokker I, 313. Sild I, 277, 484, 492, 497, 499, 513, 532, 620. — II, 25, 28, 32, 36, 102, 151, 246, 281, 332, 505, 527, 574, 601, 624, 757. — III, 25, 40, 69, 72, 81, 115, 130 ff., 162. Flamske Sild II, 243. — III, 176. Norske Sild II, 756. Skulder I, 459. Smelt III, 130. Torsk I, 499. — II, 36, 252, 281, 527. Røgede Fisk: Aal II, 527;

- Aborrer III, 130; Sild I, 546. — III, 158; Sprot I, 481. Saltede Fisk II, 28, 594; Bergfisk I, 478, 481. — II, 421. — III, 161, 163; Spegeaal III, 130; Spegehelt III, 130; Laks I, 532; Spegelaks II, 294; Sild III, 158, 254; Torsk II, 251. Tørfisk I, 313. — II, 46, 49, 246, 251 f., 377, 594. — III, 131, 162 f. Tørrede Flynder III, 130; Helleflynder I, 313; Rav (Finner af Helleflynder) I, 313; Finnestykker I, 313; Fiskestrimler I, 313. Fiskebuge I, 481. Fiskebakker I, 481. Fiskerør I, 481.
- Fiskere I, 332. — II, 80, 140, 268 f., 414. Fiskerdreng I, 405.
- Fiskeri I, 198, 309, 485. — II, 697. Trætte om Fiskeri I, 155. Klage over ulovligt Fiskeri I, 295. Fiskeri forhindres af Krig II, 246. Sidfiskeri II, 460. Sikring af Sildefiskeriet ved Krigsfolk II, 486. Fiskeri ved Island I, 459; ved Norge II, 461, 469, 475. — III, 117. Fiskeredskaber II, 80. Garn II, 80, 140. Flyndergarn II, 462. Liner II, 80 140. Fiskeboder III, 254 f. Fiskedamme I, 671. Oprensning af Fiskedamme II, 123. Fiskeskuder II, 112. Fiskevand I, 663. Aalegrund I, 294. Aaleværn I, 295.
- Fjerkræ. Duer II, 491. Gæs I, 452, 600. — II, 328, 550. — III, 34, 256. Høns I, 600. — II, 328. — III, 256.
- Fjervildt. Agerhøns II, 135. Indfangning af Agerhøns II, 136. Udsættelse af Agerhøns II, 155 f. Raagæs II, 491. Urhøns I, 212.
- Flaaden. Bygning af Orlogsskibe I, 530. Ombygning af Fartøj paa Holmen III, 295. Istandsættelse af Skibe II, 368. Master til Orlogsskibene III, 3. Udrustning af Orlogsskibe I, 310, 312, 314, 320, 417, 440, 556, 577, 580, 583, 588, 598, 603. — II, 9, 42, 46, 48 ff., 57 f., 136, 147, 150, 226 f., 231, 315, 566. — III, 266. Udrustning af Skib i Udlandet til Flaaden III, 278 f. Koffardiskibe udrustes til Krigsbrug II, 315, 488, 704. Mangelfuld Udrustning af Skibe II, 367. Fremmede Skibe antages til midlertidig Tjeneste i Flaaden III, 294 ff. Fremmede Skibe optages i Flaaden II, 224 f. Køb af Skibe til Flaaden I, 524. — II, 321. — III, 32, 94, 107, 112, 119 f. Forstærkning af Flaaden II, 694. Besejling af Flaadens Skibe I, 459. Skibsartikler (Anordninger, Reglementer o. lign.) II, 150. Flaadeorden II, 315—18. Flaadens Slagorden II, 315. Skibssignaler og -flag. Bolsan II, 315; Fænnike II, 316. Løsen II, 317. Flaadens Virksomhed I, 330, 332, 336, 465, 553, 603. — II, 4 f., 35, 99, 243 f., 246, 262, 315, 323, 332, 335 ff., 339 f., 347, 353, 358, 369 f., 372, 409 f., 419, 426, 429, 446 f., 449, 627, 653, 659, 675, 704, 715. — III, 44, 49, 59 f., 62 f., 242 ff. Uenighed mellem Skibschefer II, 361. Søslag, Skærmydsler o. lign., II, 337, 618, 649—53, 660 f., 679. — III, 243. Kamp mellem Flaade og Fæstning III, 242. Erobring af fremmede Skibe II, 351. Flaaden tager eller brænder Skibe i fremmed Havn III,

242 f. Orlogsskibes Bemanding med Baadsmænd II, 35. Skibe udlægges paa Strømmen I, 320. — II, 49, 58. — III, 266. Vagt paa Strømmene I, 312. Rekognosceringsfartøjer II, 367. Udsendelse af Skibe paa Kundskab I, 509. — II, 426; til Transport af Landsknægte II, 2. — III, 151; til Transport af Proviant, Skyts, Sten, Tømmer o. a. m. I, 531, 546, 553 f. — II, 23, 41, 224, 546, 588 ff., 644, 646. — III, 91, 93, 157, 164. Udsendelse af Flaadens Skibe til Island, Færøerne o. a. St., I, 597; til Norge II, 1. — III, 266; til Øsel I, 677 f. Flaadens Skibe haardt medtaget af Uvejr II, 455, 467, 488. Havari af Flaadens Skibe II, 2. Forlis af Flaadens Skibe I, 459, 465, 724. — III, 80. Flaadens Skibe forulykket under Storm III, 80, 82, 84. Erstatning for forulykkede Orlogsskibe III, 82 f. Orlogsskib hjemsendes til Fornyelse af Takkelage o. a. m. II, 680. Haardt medtaget Orlogsskib hjemsendes II, 347. Erobring af Flaadens Skibe II, 704. Orlogsskib brændt II, 637; sprunget i Luften II, 342; strandet III, 60, 80. Flaaden vendt hjem II, 470. Indlægning af Flaaden II, 78, 90. Oplægning af Flaadens Skibe II, 510. Skibenes Vinterleje I, 460. — II, 90. Vagthold ved Flaaden I, 312. Vagt paa Skibene I, 443, 458, 513, 519. Adelsmænd sættes til Tjeneste paa Flaaden II, 623, 627. Mandskab til Flaaden II, 382, 384, 388, 565, 625. — III, 295. Udskrivning af Mandskab til Flaaden I, 191, 417, 583. —

II, 391, 509. Antagelse af Folk og Officerer til Flaaden I, 576 f. Forstærkning af Flaadens Mandskab II, 370, 409. Mandskab sættes i Land fra Flaaden paa Grund af Proviantmangel II, 467. Drabanter til Flaaden II, 362. Hageskytter til Flaaden II, 322, 325, 702 f. Landsknægte o. a. til Orlogsskibene I, 598. — II, 46, 78, 150, 229, 384, 571. Udtagning af Bøsseskytter fra fremmede Skibe til Flaaden III, 266. Bartskeerer til Flaaden II, 332, 335 f. Hjemlov af Flaadens Mandskab II, 438, 469, 553. Forlæggelse af Flaadens Mandskab paa Grund af Pestilens II, 473. Sygelighed blandt Adelsmændene paa Flaaden II, 394; blandt Flaadens Mandskab II, 335, 369, 426, 429. Mangel paa Folk til Flaaden II, 372. — III, 62. Penge til Flaadens Mandskab II, 680. Flaadens Forsyning II, 354, 359, 388, 391, 505. — III, 62; Mangler derved II, 347, 368, 426, 680. Flaadens Forsyning med Ammunition II, 340, 429. — III, 295. Mangel paa Ammunition til Flaaden II, 347. Flaadens Forsyning med Skyts II, 225, 323, 330, 429. Mangel paa Skyts til Flaaden II, 347. Flaadens Forsyning med Tovværk II, 429. Tømmer til Flaaden II, 270. Leverancer til Orlogsskibe III, 26. Fetalje til Flaaden I, 333, 481, 556, 583 f. — II, 46, 49 f., 77, 147, 150, 225, 262, 325, 332, 340, 342, 370, 372, 382, 384, 388, 409, 421, 426, 432, 438, 565, 627. — III, 60, 174, 295. Udspisning paa Flaaden

I, 441, 577. — II, 228, 620. Brygning og Bagning til Flaaden II, 228, 262, 314, 320, 324, 334, 761. — III, 266. Flaadens Forsyning med Øl II, 354, 368, 426, 452, 568. — III, 60, 174. Mangel paa Proviant og Øl paa Flaaden II, 335 ff., 467 f. Proviantmester for Flaaden II, 668; se Lave Beck. Skibsskriver, øverste, III, 99. Se Knud Pedersen. Admiraler I, 328, 440. — II, 35, 61, 242. Se Hans Lavridsen Baden, Evert Bild, Jakob Brockenhuus, Vincens Juel, Otte Rud, Kristoffer Trondsen Rustung, Peder Skram, Herluf Trolle. Skibshovedsmænd I, 320, 331 f., 439, 576, 596. — II, 5, 134, 226, 428, 432 f., 449, 565, 580, 589, 719, 725. — III, 123, 154; Antagelse af I, 542, 556, 588; Udnævnelse til, II, 433 Utilfredshed med Skibshovedsmændene II, 685. Skibsløjtnanter II, 658, 669, 708. Skippere I, 440, 580. — II, 150, 691. Skipper faar Bolig I, 554. Skippere begærer Fetalje i Stedet for Penge II, 488, 491. Skipper sættes i Blaataarn II, 694. Styrmand, kgl., I, 459, 546, 621. Antagelse af Styrmand II, 18 f. Haandpenge til Styrmand II, 18 f. Højbaadsmænd II, 735 f. Baadsmænd I, 320, 417, 512, 546, 577, 583. — II, 78. Antagelse af Baadsmænd I, 603. — II, 18 f., 27, 90, 93, 473, 528, 574, 658. — III, 28, 266; i Udlandet II, 481. — III, 94, 179. Udtagning af Baadsmænd til Flaaden fra fremmede Skibe II, 323, 339. — III, 43 f., 68, 71, 266. Forsendelse af Baadsmænd II, 425,

553. Fortegnelse over antagne Baadsmænd II, 340. Haandpenge til Baadsmænd II, 18 f., 225. Betaling til Baadsmænd I, 567. — II, 26, 28, 90 f., 339. Baadmænds Tilgodehavende I, 527. — II, 225. Fetalje til Baadsmænd II, 28. Baadsmænd, Sygdom blandt disse, I, 458. — II, 315, 347. Baadsmænd forbrændt af Krudt II, 326. Udbudsmænd II, 388, 449. Hjemsendelse af Udgærdsfolk II, 362. Hjemsendelse af ikke søkyndige Folk II, 41. Hjemsendelse af gifte Baadsmænd II, 27, 35. Holmen (Bremerholm): Befalingsmand paa Holmen, se Kristoffer Mogensen Handingmand. Mønstring paa Holmen II, 354. Skibstømmermænd I, 97, 100, 299. — II, 58, 332, 354. Tyske Skibstømmermænd II, 325, 328. Kgl. Skibe: Aalborg Falk II, 317; Abraham II, 620; Aggershus Kravel I, 466. — II, 3; Akilles I, 466, 513, 527. — II, 57, 315, 357. — III, 96; Arken II, 317; Bjørnen II, 150, 317; Boel van Rügen (Ring) II, 226, 573; Claus Dommer III, 142; David II, 317. — III, 60; Dragen II, 565, 586, 674; Duen II, 421, 620, 663, 665; Elefanten II, 317; Engelen I, 320. — II, 58. — III, 135; Enhjørningen II, 422; Falk af Bergen (Falken) I, 465. — II, 422; Falk van Köln II, 430; Flyvende Hjort, af Oslo, I, 459 f., 513; Forgylde Løve II, 357; Fortuna I, 333, 459, 465, 508, 513. — II, 15, 30, 57, 115, 118 f., 315, 317, 335 f., 393, 427, 432, 438, 446 f., 459, 586, 722; Unge Fortuna II, 748; Gabriel I, 320,

478; Gotlandske Lam II, 388 f.; Griffen II, 317; Gumpehønen III, 116 ff., 120, 164; Gæsten II, 317; Gøgen II, 590; Den Hamborger Gallion I, 333, 440 f., 459. — II, 30; Hannibal III, 60 f.; Havfruen II, 367. — III, 39; Hektor I, 459, 463, 465; Herkules I, 459, 465 f., 508, 513. — II, 57, 115; Hjorten (den flyvende Hjort?) II, 2 f., 9, 11, 150, 421; Hunden se Sorte Hund; Hvide Rose II, 588, 590; Høgen II, 317, 619 f., 679; Svenske Jomfru (Jomfruen) II, 323, 325, 328, 368 f., 430, 648 f., 668; Jonas II, 317; Jægeren II, 317, 661. — III, 39; Jægermesteren II, 625, 627, 675; St. Jørgens Bojert II, 317; Krabaten II, 323, 325, 433; Kristoffer II, 3, 9, 11, 150, 317, 649, 661; Landskrone Orlogsskib II, 113; Liljen II, 368; Løven II, 225, 317; Malmøs Falk II, 621; Mars II, 342; Mercurius I, 320, 465. — II, 57, 115, 317, 368, 438, 467; Morian II, 317; Nattergalen II, 224, 226, 446; Nordmand II, 317; Papegøjen II, 317; Rosinkurven II, 662. — III, 99, 103 f., 117, 120, 127; Samsing I, 460; Samson III, 60; Soen II, 367; Solen II, 317; Sorte Hund (Hunden) I, 677. — II, 2 f., 6, 9, 11; Sort Normand II, 621, 663; Sorte Pinke III, 118; Strudsen I, 435, 440, 512. — III, 39; Svanen II, 674, 678 f.; Ulven II, 139, 317. Baade II, 620 f.; Esping II, 620. — III, 165; Holk I, 527; Jagt I, 319 f. — II, 262, 621, 701, 724. — III, 142; Stangkrejer II, 663; Pinker I, 465, 596. — II, 225, 359, 433, 680, 694, 711. — III, 18, 39; Pram

II, 226, 321, 323, 689 ff. Fremmede Flaader. Udrustning af fremmede Flaader I, 577. — II, 57, 475, 618. Bygning af Orlogsskibe til fremmede Flaader II, 118. Fremmede Skibe sejler under dansk Flag I, 596. Skibshovedsmænd II, 86, 92. Antagelse af Styrmand til fremmede Flaader II, 81. Fremmede Skibes Bevægelser I, 596. — II, 77 f., 83, 86, 90. Den lybske Flaades Virksomhed II, 315, 475—80, 659, 724. — III, 266. — Proviantering af den lybske Flaade II, 315. Lybske Skibe taget af Fjenden II, 382. Admiral II, 315, 317, 429, 476, 543, 671, 675, 679; se Kampferbeck, Frederik Knebel. Lybske Skibe: Lybske Bark II, 317; David II, 317; Engelsk Kets II, 317; Kint Gades (Kind Gottes) II, 317; Kristoffer II, 317; Pinken Der Wolf II, 479. — Den svenske Flaades Virksomhed II, 478, 642 f., 659, 675, 690, 700 ff., 708, 724, 736, 740. — III, 104, 113 ff. Udrustning af Orlogsskibe III, 19. Antagelse af Mandskab II, 690, 740. Bekæmpelse af svenske Orlogsskibe II, 476—80, 492, 511. Den svenske Flaade lagt op III, 103, 105, 244. Admiral II, 708. — III, 271; se ogsaa Kristoffer Andersen Grip. Svenske Orlogsskibe II, 475. Engeln II, 250; St. Erik II, 250, 649; Finska Swan II, 250; Forgylde Løve II, 649 f.; Hektor II, 250, 650; Herkules II, 250; Kalmar Bark II, 650. Makaløs II, 351, 353, 390; Store Grif II, 650. Bojert II, 479; Galejer II, 479. — III, 104. Jagter III, 113 f.;

- Pinke III, 104. — Stralsundske Skibe: Krejert II, 479. Den engelske Flaade: Admiral III, 140, 191. Engelske Adelsmænd, der udruster Skibe til Sverrig, arresteres III, 191.
- Flasker II, 614. — III, 130.
- Fodring (Foring) II, 222. Underhold af Heste og Karle hos Bønderne II, 145. Underhold af Savskærere, Tømmermænd o. a. hos Bønderne II, 145. Pengeafgift i Stedet for Fodring II, 145.
- Fodtøj. Fodbeklædning, skaaren, III, 169. Sko I, 272, 287, 341, 667. — II, 10, 152, 428. — III, 241, 254, 281. Støvler III, 207. Spanske Støvler I, 287. Vinterstøvler II, 387. Tøfler I, 415. Huder til Fodtøj III, 206 f.
- Fogder II, 252, 259, 319 f., 533, 562, 586. — III, 255 f. Foged skal aflægge Regnskab I, 388. Foged fængslet for Mangler i sit Regnskab III, 202 ff.; rømt med Penge og Regnskab I, 260, 403; beskyldes for Vanrøgt af Gods II, 166; gør sig skyldig i Utroskab I, 340, 379—84, 402. Husfoged I, 25. — II, 148. Slotsfoged II, 86, 507, 602. — III, 7, 25. Slotsfoged gør sig skyldig i Utroskab I, 403, 406.
- Folkeretten III, 187.
- Folkeviser: Kong Diderik og hans Kæmper III, 268. Reinecke Voss I, 42.
- Forfald. Adelsmand er i Kongens Forfald I, 653.
- Forfølgingsbreve I, 68.
- Forløfte se Borgen.
- Forpligtelsesbreve I, 482. — II, 158, 369, 404, 406, 418, 529, 577, 708, 756. — III, 5, 72.
- Fragtning af Skibe se Skibe.
- Fred. Fredsønsker hos de Krigsførende III, 244, 246. Fredslutning I, 55, 576, 582, 596.
- Fredebrev I, 473 f. Fredkøb I, 473.
- Fredløshed I, 22, 200, 403. Fredløse I, 638.
- Fredning. Fredning af Adelvildt I, 185.
- Fremmede (Udlændinge). Tilfange-tagelse af fremmede II, 345. Forhør af Fremmede II, 81 f. Frigivelse af fangne Fremmede II, 338.
- Fribyttere se Sørøvere.
- Frugt. Æbler II, 453. — III, 217, 264. Granatæbler II, 474. Pærer II, 453. — III, 217. Frugttræer I, 158. Æbletræer I, 158. Se Figen, Lemoner, Oliven, Pommeranser.
- Fugle I, 187. Aalekrager I, 402.
- Fuglefænger. Finkefanger II, 136.
- Fuldmagtsbreve I, 70, 216, 276, 386. — II, 69, 222. Fuldmagtsbreve til Forhandling med Sverrig I, 241.
- Fyr III, 274. Blusning II, 93. Fyrkroner III, 274. Fyrlyste II, 569. — III, 116, 128, 274. Fyrpander II, 110. Fyrpenge III, 274.
- Fyrbødere I, 451.
- Fyrster. Fyrstebesøg I, 55, 342, 398, 414. — II, 56. Se Rejser.
- Fyrværkeri II, 12.
- Fægtemester I, 552.
- Fægteøvelser I, 282.
- Fængsel. Klager over Fængslets Tilstand og Fængselskosten I, 658 f.
- Færgevæsen II, 752. — III, 6 f., 256. Færge skaaret itu af Is III, 6. Fri Færge I, 464. Tilvejebringelse af Mandskab til Færgerne II, 474. Færger skal stilles til Raadighed for Bud I, 198. Kontrol ved Færgesteder

- I, 312. Overførelse af Krigsfolk o. a. ved Færgestederne II, 461, 474, 752. Færger skal frit overføre Ryttere II, 327, 329. Forbud mod, at Landsknægte og Baadsmænd sættes over Færgestederne II, 406. Færgeløn II, 327, 498 ff. Takst for Færgeløn III, 6. Ublu Færgeløn III, 5 f. Færgemænd I, 303. — II, 498. Færgemand advares og straffes for ublu Fordringer II, 498 f. Færgekarle sættes i Stok og Jern for ublu Færgeløn III, 6. Færgesteder I, 198, 302. Færgekro I, 273.
- Fæste. Fæstes Overdragelse ved Dødsfald I, 454. Fæstebreve I, 454. Gaardfæstning I, 183, 539. — III, 11.
- Fæstninger (Slotte, Byer), Anlæg og Istandsættelse af, I, 49, 170, 175—79, 442, 462, 465, 478, 486, 507 f., 632. — II, 1; Tilsyn med, I, 519 f.; Besigtigelse af, I, 680. Fæstninger er i utilstrækkelig Tilstand I, 529; skal sættes i Forsvarsstand I, 654. — II, 42, 45; Indlæggelse af Garnison I, 312. Anmodning om Forstærkning med Folk III, 122. Lensslottes (Fæstningers) Forsyning med Folk, Fetalje m. m., I, 168, 183, 521, 530. — II, 229, 238 f., 246, 248, 251, 254 f., 263, 487, 495, 510, 531, 534 f., 541 f., 546, 560, 569, 571, 573, 582, 591 f., 594, 598, 601, 625 f., 641 f., 662, 668, 674, 696 f., 700, 709, 715, 760. — III, 24, 90 f., 93, 96, 98 f., 104, 108 f., 111, 113, 115, 139, 142, 165, 175. Mangel paa Proviant o. a. m. II, 693. Tilførsel til Fæstninger II, 491. Fæstningers (Slottes) Forsyning med Ferskvand I, 170; med Skyts m. m. I, 5, 29, 569, 720, 723, 730 ff. — III, 24; med Krudt o. a. II, 572, 641, 678, 696, 731. — III, 24. Fæstninger (Slotte) sættes i Krigsberedskab I, 243. Fæstningers Belejring III, 276; Undsætning II, 565, 586, 619, 627, 641. — III, 23 ff., 276 f. Fæstninger (Slotte) erobret af Fjenden II, 692 f., 695 f., 710 f., 715. Forræderi ved Fæstningers Erobring II, 703. Fjenden foretager Befæstningsarbejder II, 465 f. Anlæg af Fæstninger i Udlandet I, 446. Bastioner (Bastei. Pastey) I, 442 f., 508. Blokhuse I, 529 f., 534 f., 554, 580. — II, 346, 407, 575, 592, 621. Mantelmure I, 176. Porte I, 442, 508, 529 f. Porthuse I, 177 f. Rondeler I, 177 f., 462, 507. Skanser I, 507, 529. — II, 49, 620. Skyttegab I, 509. Strikværn (Strigværn, overdækket Brystværn) I, 507 f. Taarne I, 295, 530, 535. — III, 38. Volde I, 176, 178, 311; besættes med Skyts I, 312. Voldgrave I, 176, 188, 507 ff. Se ogsaa Købstæder.
- Føring I, 512.
- Gaardbygning, ulovlig, I, 295.
- Gaardgang I, 302.
- Gadehus II, 319. Strid om Retten til Opsætning af et Gadehus II, 236 f.
- Galdelam II, 349.
- Galge II, 173.
- Geder II, 377, 403. — III, 163.
- Gejstligheden tilsiges til Herredag II, 165. Prælaters Bønder III, 12. Se Biskopper, Provster, Præster.

- Gengærd I, 11, 46, 300, 585. — II, 78, 434, 443, 555. Gærd III, 121.
- Gesandter (Ambassadører, Sendebud o. a.) Efterretninger fra Gesandtskaber udebliver II, 215. Gesandter fængslet II, 215, 218, 260, 279. — III, 186 f. Danske Gesandtskaber: til: Danzig II, 531; Rostock II, 367; England III, 31; Lifland I, 483, 495, 542 f., 551, 555, 572, 588. — III, 263 f.; Rusland I, 541, 571; Spanien II, 612 f.; Sverrig I, 573, 580, 586 f. — II, 213, 215; Tyskland II, 348 ff.; til Danmark fra Kejseren (?) II, 303; Danzig II, 598; Lübeck II, 466, 475, 477, 530, 595; Hansestæderne III, 155, 159; Mecklenburg I, 559; Pommern II, 615 ff., 635, 664, 677; Sachsen III, 186 f. Frankrig II, 404, 449, 458, 466, 664, 677, 695, 717. — III, 55, 66, 74, 78, 266, 277; Lifland I, 502, (559); Polen II, 193, 197, 456, 619, 639; Riga II, 396; Sverrig II, 193, 197. Andre Gesandtskaber: Svenske til England III, 264 f.; Lifland I, 502; Tyskland II, 213, 215, 218, 279, 351; Øsel II, 601. Fremmede Gesandtskaber til Sverrig II, 111 ff., 117 f., 122; russiske til Sverrig II, 149. Andre fremmede Gesandter II, 348 f., 743. Kreditiver II, 614. — III, 264. Re kreditiv II, 614.
- Glas II, 458.
- Gods, Jordegods. Køb af Gaarde II, 156. Sammenlægning af Gaarde I, 671. Køb og Salg af Gods I, 370, 659—63. Breve paa Gods og Godsparter I, 57. — II, 187, 209 f.; Breve paa Gods forlanges fremlagt I, 200. Dombrev paa Gods I, 118. Pantsettelse af Gods I, 71, 245, 346, 368, 523, 556, 637, 639, 664, 673. — II, 37, 252. Forpligtelse til ikke at pantsætte eller afhænde Jordegods I, 200. Pantebreve I, 56, 371. — II, 413. — III, 255. Kopi forlanges af Pantebreve I, 246. Udlæg i pantsat Gods I, 211, 346. Indløsning af Pantegods I, 57, 68 f., 71, 422, 639, 662 f. — II, 184. — III, 201. Opbud i Pantegods II, 157. Opstandelsesbreve paa Gods I, 57. Overdragelse af Gods II, 522. Tilskødning af Gods I, 56. Trætte om Gods I, 53, 56 f., 63, 67 ff., 73 ff., 118 ff., 348, 385, 432 f., 631. — II, 190. Svensk Adelsmand kræver Gods tilbage I, 140 f. Gaard fritages for Afgifter for et Aar I 165. Beretning om Drift og Produktion paa Gods III, 255—59. Tilsyn med Gods overdrages til en anden I, 386, 393. Gaardleje III, 255. Teje-Afgift III, 256 f. Se Bøndergods.
- Gravere I, 471.
- Gravmonument III, 128.
- Groppenbrad (Grydesteg) II, 527.
- Gryder I, 228 f., 233, 240.
- Gryn II, 28, 601. — III, 161 ff. Bygryn I, 680. Grynmalning III, 12. Malede Gryn I, 480. For sendelse af Gryn III, 12.
- Grænse (Landemærke) I, 294. — II, 365, 392. Fastsættelse af Grænse I, 278. Grænsetrætter I, 292—305. Overskridelse af Grænse I, 294. Bonde bortført over Grænsen og henrettet I, 295. Ulovlig Udførsel af Træ over Grænsen I, 303. Øksne bortført over Grænsen I, 296.
- Græsgang I, 402, 556, 600.
- Grøft III, 257.
- Gudstjeneste. Prædiken II, 420.

Guldmedearbejde. Forgyldning forfalsket I, 428. Hamret og støbt Sølvtoj I, 428. Straf for Forfalskning af Guldsmedearbejde I, 428 f.

Gældssager. Kronens Gæld I, 115. — II, 284, 286; se Pengevæsen. Adelige Skyldnere I, 69, 79 f., 103 f., 111, 202 ff., 218, 225, 338, 387, 422, 664, 666. — II, 190., 193, 217, 272 f.; i Udlandet I, 627. — II, 16, 178 f., 182. Borgerlige Skyldnere I, 103 f., 207, 215, 221, 224, 233, 667. Afgørelse af Gæld III, 205. Indkrævning af Gæld II, 217. — III, 52. Indmaning af Gæld hos Arvingerne I, 215. Rettergang i Gældssager I, 223 f., 233, 238, 248 f. Gældsbreve I, 54, 59, 215 f., 627, 631. — II, 179, 182, 190 f., 193, 199, 232, 272 f. Gældsbreve forlanges fremlagt I, 200 f., 203. Indløsning af Gældsbreve I, 50, 53, 203. Misligholdelse af Gældsbreve I, 207.

Gærder, Sætning af, I, 401. — III, 258. Trætte om Gærder III, 257. Gærdsel I, 452 f.

Gæster. Gæstebud I, 268, 513. — II, 84, 119 f., 542 f.

Gæsteri I, 539. Fritagelse for, I, 650. Restancer III, 258.

Haandklæder I, 287.

Haandværkere [Betegnelsen er for nogle Vedkommende maaske kun et Navn]: Brolægger III, 245. Bødker II, 17, 534. Dugbereder II, 473. Farver I, 680. — II, 473. Guldsmed I, 428, 544. — II, 212, 441. Guldvæver I, 194. Hattemager II, 17, 24. Kandegyder I, 588. Maler III, 215, 217. Murmester I, 245, 266,

310, 356, 457, 550, 554. Platten-
slager I, 50. — III, 274 f. Rebsla-
ger II, 709, 720. Remmesnider
I, 522, 720. Skinder I, 631. Sko-
mager I, 427, 720. Skræder I,
200 f., 409. — II, 31, 338, 717.
— III, 249. Smed I, 457, 475 ff.
— II, 81, 292, 457, 624, 720,
747. — III, 157, 164, 294 f.
Klejnsmed II, 12. Hammer-
smed II, 114 f., 117, 123. — III,
274. Kongens Smed se Korne-
lius. Snedker II, 12. Tømmer-
mænd I, 527, 531, 550, 554 f.
Haandværkere (Embedsmænd)
II, 82, 114. Antagelse af Haand-
værkere II, 115.

Hager II, 457.

Halm II, 36. Halmhæs II, 36.

Halsjern II, 676.

Hamp I, 378, 466, 513, 516. — II, 91, 603, 709, 716, 719, 733. — III, 73, 91, 93, 98 ff., 104, 106 f., 117, 127, 182.

Handel og Handlende. Beretning om Handelsforhold I, 518. Om-
løben med Varer I, 45. Køb-
mænd I, 289, 352, 378, 398. —
II, 172, 756. — III, 16, 44, 59.
Kongens Købmænd I, 475. —
II, 630. Se Hans Nielsen. Uden-
landske Købmænds Klager III,
189. Købsvende II, 342. — III,
57. Handelen paa Island II,
143, 561, 565, 630. — III, 172,
174, 182. Se ogsaa Svovl. Em-
bedsmænd (tyske Købmænd) i
Bergen I, 425 f., 547. Overens-
komst med lybske Købmænd I,
425, 427. Købmænd driver Fi-
skeri I, 198. Bondekøbmænd
I, 45. Kræmmere I, 45. — III,
158. Landekøb I, 367. Forbud
mod Handel paa Danmark I, 577.

Handelsselskaber: tyske Kompag-
nier I, 198.

- Handsker I, 273. — II, 428.
 Harnisk I, 49 f., 156, 166, 312, 439, 586, 592, 656. — II, 66, 173, 223, 251, 263, 281, 338, 623 f., 751. — III, 168, 170, 251. Udlevering af Harnisker II, 134. Indkøb af Harnisker i Udlandet II, 87 f., 99 f. Opbevaring af Harnisker II, 122. Brystharnisk I, 155. Rygharnisk I, 155. Ringharnisk I, 155, 677. Ringtøj III, 168. Handsker I, 155. Stormhue III, 168. Harniskærmer (Panserærmer) I, 586. — II, 338. Krave III, 168. Skørt I, 586. Hjælm I, 155. Kyrads I, 45, 167, 679. — II, 12. Panser I, 656. Harniskammer II, 80. Harniskknægt I, 586. Se Vaaben.
- Haver. Urtegaard (Urtehave, Urtegaard) I, 312 f., 441, 481, 507. Urtegaardsmand I, 675.
- Havne. Anlæg og Istandsættelse af Havne I, 184, 443.
- Hemmelighed (hemmeligt Gemak) I, 314.
- Herberge I, 286, 436. — III, 21, 57. Herbergering I, 397, 464, 592. — II, 543. Udsmykning af Herberger I, 45. Isolering i Herberge III, 74. Herbergering af fremmede Fanger II, 551 f. Herbergering af fangen Hovedsmand II, 399. Herbergering af Ryttere II, 500 f. — III, 183. Udkvitning I, 436. — II, 117, 131, 552. Se Indkvartering.
- Herold, kgl., se Klavs Fontein.
- Herredage I, 61, 131, 196, 205, 214, 317, 453. Afholdelse af Herredage I, 14, 19, 21, 25; Indkaldelse til, I, 44 f., 49; Tilsigelse til, I, 213. — II, 165; Stævning til, I, 207, 210. Herredag be-
- slutter Rustning I, 147. Herredage i Sverrig I, 577, 585. — II, 364.
- Herreder. Pantsætning af Herreder II, 227. Herredsfoged II, 240.
- Herredsting I, 120, 124, 126. Læsning af Breve paa Herredsting I, 195. — II, 241. Herredsting skal afgive Erklæring om Forholdsregler mod Dyrtid I, 187. Optagelse af Tingsvidne paa Herredsting I, 390.
- Herregaarde afbrændes under Krigen II, 424.
- Heste I, 142, 501, 556. — II, 281 ff., 292, 294 f., 305, 610, 624. — III, 166. Blind Hest III, 166. Beskrivelse af, I, 108, 140. Levering af Heste II, 585. Heste skal stilles til Raadighed for Sendebud I, 199. Heste ødelagt i Krigstogt III, 157, 166. Sygdomme hos Heste I, 92. Opstalding af Heste II, 160 f., 252. Transport og Forsendelse af Heste I, 630 f. — II, 537. Underhold af Heste II, 514. Udskrivning af Heste I, 446. Udenlandsk Køb af Heste I, 657. Foder og Maal til Heste II, 23, 340. Laan paa Heste II, 431 f. Livheste I, 45. Rejsige Heste (Reisigtøj) II, 526. — III, 46, 258. Rideheste II, 472, 623. — III, 166. Kløvheste III, 130 f. Vognheste II, 274, 472, 526, 623. — III, 46, 157, 166. Staldklepper III, 166. Frisiske Heste I, 140; tyrkiske, I, 678 ff. Norbagger II, 116. Foler I, 150, 233, 240. — II, 36, 93 f., 116. — III, 168. Hingste II, 303 f. — III, 69. Klepper II, 12, 23, 111, 117. Staldklepper II, 274. Redser (Heste) I, 348.

- Rettling (Ridehest) I, 348. Øg II, 160. Hestføl (Hingsteføl) III, 256 f. Marføl (Hoppeføl) III, 257. Se Udførsel. Hesteko I, 510. — II, 366, 387. Hesteskosøm I, 510, 677. — II, 366, 387. Hestetøj. Grimer II, 283. — III, 206. Seler II, 366. Tømmer II, 366. Se Ridetøj.
- Himmeltegn II, 152.
- Hjulbøre I, 471, 489.
- Hjultømmermænd II, 534.
- Hoffet I, 445. Hollejr I, 535. — III, 9. Fyrstebesøg ved Hoffet, Afbud, II, 451. Hoffets Forsyning med Fetalje o. a. m. I, 452 f., 491 f. — II, 40, 340, 421, 550. — III, 11. Hoffets Vinterhold (Vinterlejr) I, 452, 492. Hoffester I, 480. Hoffolk I, 491. Hofmarskal se Frederik von Dohna. Hofmester I, 481. Se ogsaa Esge Bille. Hofmesterinde I, 488, 491. Hofmænd I, 215. Hofjunkere I, 491. — II, 257. Hofsinder I, 203, 417. Hof-sinder deltager i Kongebegravelse I, 539. Jomfruer I, 488, 491. Kammerjomfru I, 500. Kammertjener I, 586. — II, 545. Se ogsaa Hans Spiegel. Lakajer I, 313, 569. — II, 80. Skriver I, 491. Piger I, 491. — II, 17, 24, 32. Frit Hus til Kongens daglige Tjenere II, 31. Hofskrædder (kgl. Skrædder) II, 338, 717. Hofklædning (Kongens Farve) I, 56, 60, 83, 155, 566. — II, 165, 182. Øverste Køgemester I, 540. Køgemester I, 550. Kgl. Skænk I, 540, 550. Vinskænk I, 491.
- Honning I, 188. — II, 167.
- Hor se Ægteskabsbrud.
- Hospital se Lund.
- Hovedgaardens Ret til Kirker II, 108.
- Huder I, 64, 105; barkedé III, 206 f.; saltede II, 562; tørrede II, 716. Kohuder I, 105, 516. Oksehuder I, 657. — II, 614; brugt til Beskyttelse ved Slukning af Ildebrand II, 105.
- Humle I, 532. — II, 228, 246, 262, 295, 314, 349, 406, 418, 442, 445, 460, 494 f., 534, 546, 560, 569, 572 f., 585, 594, 614, 672, 679, 706, 719. — III, 59, 64 ff., 68, 81, 91, 93, 100 f., 104, 106 f., 113, 117, 120, 127, 139, 161—65, 193.
- Hunde. Jagthunde II, 23.
- Hungersnød se Dyrtid.
- Husfred, Brud paa, I, 302.
- Hvaler. Hvalspæk II, 601.
- Hvælvinger (hvælvede Kamre) I, 509. Hvælving foreslaas bygget til Krudt II, 322. Se Pengevæsen.
- Hylding, Kongens, II, 458, 473.
- Hyrder. Kohyrde II, 275.
- Hærvæsen. Hærens Virksomhed II, 385, 403, 471, 473, 635, 681 f., 694, 710 f. — III, 86 ff., 110. Samling af Tropper II, 235, 710. Hjemsendelse af Tropper II, 367 f.; af Heste II, 367 f. Mangel paa Vogne II, 380. Lejr (Feltlejr) II, 346, 376 f., 379 f., 387, 392, 408, 641, 709, 758. — III, 121, 129. Vinterlejr II, 471, 489, 511 f.. Vagtjeneste ved Hæren II, 377, 387. Vagtmester (for Hærens Vagt) II, 378. Mandskab til Hæren II, 681. Hærens Tab af Mandskab II, 682. Vanskelige Forhold i Hæren III, 111. Sygdom blandt Hærens Mandskab II, 682. — III, 170. Mandskab forlader Hæren III, 111. Forstærkning

af Hæren med Mandskab III, 121. Hærens Forsyning med Proviant, Øl. m. m., II, 235, 329 f., 333, 337, 365 f., 378, 380, 445 f., 465, 484, 644 f., 679, 706, 709, 711, 753, 758. — III, 53. Levering af fordærvet Brød, Flæsk o. a. til Hæren II, 370 f., 378 f. Mangel paa Proviant, Øl o. a. m. II, 392, 408, 460, 494, 576, 644, 699. — III, 39, 86 f., 132, 170. Proviant til Hæren opsnapet af Fjenden II, 408. — III, 86. Proviantmester ved Hæren II, 639, 711. Se ogsaa Bjørn Andersen Bjørn, Kristoffer. Hærens Forsyning med Skyts II, 715. Betaling for Landsknægtes Kost hos Borgere II, 397. Adelsmænd i Hæren begærer Orlov II, 471 f. Trussel om Mytteri blandt Adelen i Hæren II, 472. Sygdom og Dødsfald blandt Adelsmændene i Hæren III, 110. Sygdom og Dødsfald i Hæren III, 110. Tab af Heste i Krigen II, 472. Orlov II, 514 f. — III, 129. Ordre til at rejse Fanen III, 31. De danske Faner III, 110. Hoffanen II, 277, 281, 326, 363, 387. Rendefanen II, 665, 729. Sjællandske Fane II, 283. Skaanske Fane II, 283, 729. Fynske Fane II, 729. Jydske Fane II, 729. Lave Brahes Fane II, 281. Peder Gyldenstjernes Fane II, 666 f. Jørgens Marsvins Fane II, 512. — III, 286 f. Movrids Podebusks Fane II, 512. Hak Ulfstands Fane II, 512. Grev Adolf af Nassaus Fane II, 305. Mikkel Packemors Fane III, 283. Josva von Qualens Fane II, 292, 363, 512, 665 f., 730.

Grev Günther af Schwarzburgs Fane II, 286, 292, 364, 481, 498—501. Kasper Tobings Fane III, 159. Henrik (Hennike) Tornows Fane II, 512, 665 f. Kaspar Uttermarcks Fane III, 155. Krigskommissærer II, 446, 448, 466, 473. — III, 97. Forsendelse af Penge til Krigskommissærerne II, 451. Se ogsaa Peder Bille, Sten Rosensparre, Erik Rud, Jakob Ulfeldt. Rytteri II, 469, 473, 604. — III, 87. Natteleje til Ryttere II, 584. — Overførelse af Ryttere ved Færgstederne II, 498—501. Udlaan af Ryttere II, 598. Tyske Ryttere II, 519, 557, 677. Forbud mod at laane de tyske Ryttere Heste eller Rustning før Mønstringen III, 188. Feltherrer I, 43. Øverster I, 445. — II, 226, 305 f. 328, 345 f., 377, 384, 681, 711. — III, 48. Udnævnelse af Øverster II, 517. Se ogsaa Frans Brockenhuus, Daniel Rantzau. Uenighed mellem Oberst og Ritmestre III, 87. Oberstløjtnanter II, 345. Ritmestre I, 445. — II, 259, 283, 623, 665. — III, 87, 287. Se ogsaa Frans Banner, Peder Gyldenstjerne, Jørgen Marsvin, Josva von Qualen, Hennike Tornow, Hak Ulfstand. Hovedsmænd I, 37, 439. — II, 229 f., 239, 336, 362, 457, 571, 598, 669, 750. — III, 19—23, 139, 144. Udnævnelse af Hovedsmænd I, 46. — III, 159. Betaling af Hovedsmænd II, 534. Afskedigelse af Hovedsmand II, 384. Hovedsmand viser Fejghed III, 137. Dødsfald blandt Hovedsmænd III, 110, 137. Se ogsaa Villum van

Dørning, Henrik von der Eicken, Klavs von Eppen, Mikkel Pedersen Gjønge, Kort Glasenapp, Karsten, Valentin Manstein, Mikkel Manteuffel, Kasper Nothoft, Mikkel Packemor, Joakim Plate, Jørgen Prip, Ernst Rechenberg, Albrekt Skeel, Jakob Steinbach, Kasper Tobing, Nickel Tornow, Kasper Uttermarck, Baltser Viffert, Herman Wilandt, Hans Winkelberg von Köln. Kaptejner II, 533, 608. — III, 50. Løjtnanter II, 99, 378, 513, 704, 730. Fændrik II, 567, 730. — III, 137. Udnævnelse af Officerer II, 520. Landsknægte I, 28, 34, 37, 44, 84, 86, 602. — II, 45, 90, 604. — III, 138, 149 f. Antagelse af Landsknægte o. a. I, 312, 437 f., 443, 513, 542 f., 554, 576, 583, 600, 603 f. — II, 100 f., 135, 750. — III, 144, 149 f. Bestallinger til Landsknægte I, 579, 581. Bepising af Landsknægte I, 554. — II, 229 f. Landsknægte anvendes til Vagt paa Flaadens Skibe I, 458, 513. Forsendelse af Landsknægte I, 580, 596. — III, 108, 151, 155 f., 175. Fordeling af Landsknægte paa Landet II, 606. Landsknægte forlægges paa Grund af Hungersnød II, 442 f. Landsknægte foruretter Bønderne III, 200 f. Landsknægt dræber sin Hustru III, 155. Landsknægte møder uden Vaaben II, 239; nægter Lydighed II, 286; nægter at anerkende en Hovedsmand III, 137, 139. Uroligheder og Mytteri blandt Landsknægte II, 326, 328, 377, 379, 392, 589. Fængsling af Landsknægte III, 79;

Afskedigelse af Landsknægte II, 93, 98 f. Løn (resterende) til Landsknægte II, 229 f., 243, 246 ff., 262, 271, 276, 323, 326, 346, 446, 467, 484, 526, 567, 569, 576, 589, 662, 680 f., 762 f. — III, 136, 139. Aarsknægte II, 444, 459, 571, 582, 669, 702; skal holde Vagt paa Flaaden og Slottet II, 519. Oversendelse af Penge til Hærens Mandskab II, 450 ff., 465, 469, 493, 654. — III, 24. Restance af Løn til Hærens Mandskab II, 326, 377, 392, 486, 513. Mandskabet (Knægte og Ryttere) nægter at modtage Klippinge II, 681; forlanger tyske Penge II, 677. Regimenter II, 229, 238. Jørgen van Holles Regiment II, 364, 370 f., 512. Daniel Rantzau Regiment II, 512. Fæniker II, 92, 229, 238 f., 248, 367 f., 598. Fordeling af Fæniker paa Landet II, 658. Aftakkelse af Fæniker II, 524. Roder II, 229, 238 f. Reisige Knægte I, 593. Skytter II, 570. Hageskytter I, 501, 569. — II, 247, 305, 322, 346, 388, 390, 443, 618, 665, 675 f., 710. — III, 81. Bondeskytter II, 437. Bønderknægte II, 566, 710. Udskrivning af Bøndersoldater II, 554. — III, 283. Indkaldelse af Udbudsbønder I, 577. — II, 441. Mandtal over Udbudsmænd II, 520. Udrustning af Udbudsfolk II, 597. Klæder og Sko til Hærens Mandskab II, 444, 567, 680, 697. — III, 24, 139, 158, 254. Løn, Klæder o. a. m. til Knægte III, 46 f., 49 ff, 122. Udbudsfolk II, 457, 488, 555, 571, 596. Udnævnelse af Oberst over Udbudsfolk II, 488, 491.

- Hovedsmand over Udbudsfolk II, 597. Bønderknægte mangle Værge II, 699. — III, 18; forsynes med Værge II, 668, 703. Forsendelse af Knægte II, 555, 561, 570. Knægte bortløbet III, 122. Hjemsendelse af Udbudsfolk (Bønderknægte) II, 526, 570, 597, 702. Udgårdsknægte (rustede Knægte) I, 305. Stor Dødelighed blandt Hærens Mandskab III, 90. Uroligheder blandt Mandskabet II, 305 f., 488, 491. Rømning af Mandskab II, 484, 493, 527. Se ogsaa Flaaden, Mønstring. — Fremmede Hære. Befæstet Krigslejr II, 364. Fænlein (Fænneke) Knægte II, 364, 494. Uro blandt Folkene II, 741. Bønderknægte II, 364. — Svensk Feltøverste II, 593, 699. Svensk Øverste II, 589, 592; se ogsaa Lazarus Müller. Svenske Hovedsmænd II, 494, 519. Svenske Ritmestre II, 519. — III, 242. Svenske Knægte III, 243. Fortegnelse over svenske Regimenter II, 519. Hvervning for Sverrig i Udlandet II, 740. Svenske Faner II, 364. Anders Eriksson Fænnike III, 38. Finske Fænnike III, 38. Värmlandske Fænnike III, 38. Tyske Faner II, 364.
- Hø I, 484 ff., 585. — II, 36, 155, 305, 609. — III, 166 f. Hølade III, 167.
- Højhedsret paa Kongens Strømme. Strygning I, 186. Skib opbringes for Undladelse af Strygning II, 60 f. Skib opbringes indenfor Territorialgrænsen II, 104.
- Hør I, 466, 516. — II, 550. — III, 297.
- Høst, ødelagt af Regn, III, 253 f. Hovedsmand (Lensmand), Udnævnelse til, I, 348.
- Hovedsmænd (militære) II, 82 f. Se ogsaa Hæren.
- Ildebrande: Slotte: Sølvitsborg II, 448. Ildebrande i Kirker: Trondhjems Domkirke, I, 25; Kirken i Malmø II, 105. Ildebrande i Købstæder: Trondhjem I, 25. Brændte Gaarde I, 638.
- Indfæstning (Stedsmaal) I, 388.
- Indførsel i Gods I, 60, 68 f., 71, 78, 233. — II, 26.
- Indkvartering II, 252, 258 f., 352, 444, 473, 482, 512, 658. — III, 50; paa Gaarde III, 180; i Kloster II, 352; i Købstæder II, 352. — III, 180. Fritagelse for Indkvartering II, 429.
- Indlager III, 20 f.
- Invalider II, 183.
- Inventarium I, 154, 242. — II, 495.
- Is. Isforhold I, 292. — III, 6, 142.
- Jagt I, 193 f., 398. — II, 20. — III, 134. Kongen driver Jagt I, 220, 456, 577. — III, 62. Forbud mod Jagt i Kronens Skove I, 175, 185. Jagt forbydes Adelsmand i Lenets Skove I, 167, 185. Adelsmænds Jagt i deres fælles Skove I, 185. Jagt, ulovlig, hinsides Grænsen, I, 303. Transport af Vildt I, 630. Bersejagt [Pyrshjagt?] I, 290. Kgl. Jægere I, 630. — II, 23; Tildeling af Gaard til Jæger II, 138. Jagthus II, 320.
- Jern I, 334, 476, 490. — II, 314, 671. — III, 144, 164, 274. Køb og Bestilling af Jern III, 14. Jernbolte I, 108. — II, 671. Jernkloder I, 443. Osmund

- (Klumpejern) II, 366. Jernsprinkler I, 442, 508. Jernstænger I, 546. Jerntraad III, 156. Jerntøj III, 96. Stangjern I, 476. — II, 81, 337. — III, 14. Jernsten, se Malm. Jernhytte II, 671.
- Jord. Opdyrkelse af Jord I, 396. Jordebøger I, 242. Se ogsaa Len. Jøder I, 666.
- Kaal** II, 527. Kaalplanter opædt af Vildtet II, 122 f.
- Kag** II, 84.
- Kager.** Nürnberger Kager III, 145. Kakkellovne. Jernkakkellovne I, 537.
- Kalk** I, 178 f., 192, 197, 213, 442, 550, 644 f. — II, 35, 44, 322. Kalksten I, 518, 617, 643. — II, 44. Saltholmskalk og -kalksten I, 644. — II, 25, 44. Kalkbod II, 160.
- Kancelli.** Danske Kancelli I, 191. — II, 373, 383. Rigens Kansler se Antonius Bryske. Norges Kansler se Oluf Kalips. Kongens Kansler se Johan Friis, Klavs Gjordsen, Peder Hvitfeldt, Oluf Kalips. Kancellisekretærer se Lave Brockenhuus, Johan Friis, Ejler Grubbe, Niels Kaas, Korfits Ulfeldt. Kancellister II, 492. Kancelliskriver se Kristiern Nielsen. Tyske Kancelli III, 264. Tyske Kancelli Sekretær se Sebastian Schwendi. Sverrigs Kansler se Nils Gyldenstjerne.
- Kaninskind** II, 61.
- Kantori,** Kongens, I, 494. — II, 104. Sangere I, 494, 538. Alt-sangere II, 104. Diskantsangere II, 104. Bispisning af Sangere II, 104.
- Kapel,** Kongens, Kapelmester I, 538. Instrumenter II, 70.
- Kapeller** I 519. — II, 420. Kapelgods II, 108.
- Kaperbrev,** Kaperskib, se Sørevære (Fribyttene).
- Kastanier** II, 204.
- Kedler** III, 130. Saltmadskedler II, 368.
- Kirker.** Opførelse og Istandsættelse af Kirker i: Helsingør I, 192. Strid om Kirker II, 108. Kirker benyttes til Oplagsplads for Proviant II, 365. Kirkebrand som Følge af Lynnedslag II, 105. Billedstormere III, 102, 125. Alter I, 622. — II, 106. — III, 102. Altertavler (og Billeder) III, 102. Kirkedør II, 106. Kirkespir II, 105 f. Kirke-taarn II, 106. Kirkegang. Til-ladelse for fangen Adelsmand til Kirkegang I, 673 f. Kvin-der Kirkegang: Dronningens, I, 55, 94; Adelsfrues III, 225; borgerlig Kvindes, II, 296. Kir-keværger I, 462.
- Kirkegaarde** I, 550, 603.
- Kirkegods** II, 108. Strid om Kirke-gaarde og Kirkegods II, 237, 318 ff. Kirkebønder III, 12. Kirkekorn sendes til Forsyning af et Slot (Gulland) III, 85, 138, 143.
- Kister** I, 313, 509, 522, 536, 667, 677. — II, 277, 339, 427, 462. — III, 1. Klædekister I, 287. — II, 278. Madkiste II, 278.
- Klenodier** I, 83, 313, 510. — II, 232, 502. Smykker II, 520 f. — III, 1 f. Bæltesbeslag II, 524. Bøjler II, 524. Guldknapper I, 167. Guldkæder I, 566. — II, 84, 232, 284, 521 f., 685, 687. — III, 1. Kors III, 1. Diamant-kors III, 1. Ringe II, 522. Armring I, 667. Halsring II, 521. Vielsesring III, 1.

- Klokker I, 429. Klokker støbes om til Kanoner I, 425. Klokke-ringning til Sammenkaldelse af Almuen mod Fjenden II, 436.
- Klostre I, 43, 58, 522, 633. — II, 288. Adelsjomfruer indgives i Kloster II, 352 f., 400, 402, 427. — III, 293. Klostres Forsyning med Fetalje o. a. m. I, 497. Underholdning med Klæder og Føde i Kloster II, 183. — III, 167, 169, 171. Klage over Kosten III, 219. Uorden, Ufred, Klammeri o. lign. i Kloster III, 214—22, 290—93. Slagsmaal mellem Klosterjomfruer III, 221, 290. Adelsjomfru straffes med at hensættes i Mørkestuen III, 290. Undersøgelse af Forholdene i Kloster III, 222. Indbrudstyveri i Kloster III, 215. Klostre skal levere Hjulbøre I, 471. Opbevaring af Arkiver i Kloster II, 195. Klosters Skattefrihed II, 559. Kapel III, 291. Konventstue III, 290. Mørkestue III, 290. Abbed I, 489, 522, 556, 638. — II, 165. Abbedisse I, 105. — III, 214 f., 217 ff., 278, 289 f. Se ogsaa Mette Marsvin, Margrete Urne. Prior I, 497. — II, 165. Priorisse III, 289 f. Se ogsaa Drude Pogwisch. Se Indkvartering. Genoprettelse af katolske Klostre III, 253. Munke I, 29. — II, 458. Klostergods II, 400. — III, 245, 253. Klosterbønder III, 12.
- Klæder I, 269, 271 ff., 283, 341, 343, 351, 646, 667. — II, 16, 66, 112, 428. — III, 46 f., 129, 169 f., 231, 241. Udgifter til Klæder I, 397. Køb af Klæder i Udlandet III, 205. Overklæder III, 241. Bukser II, 428. —
- III, 158. Frakke I, 272. Hatte II, 165, 182. Hoser I, 272, 566. — II, 152, 165, 182, 428, 610. — III, 169. Huer I, 287. — II, 253, 522. Kaaber (Kofver) III, 50, 158, 169. Kappe II, 152, 306. Kjortel I, 296, 566. — II, 165, 182, 387, 428. Livkjortel III, 241. Næseduge II, 275. Skjorter I, 409, 667. — II, 152, 275, 286, 294. — III, 2. Trøje III, 169. Vams I, 272. Ærmer II, 165, 182. Kvindeklæder III, 249. Linklæder (Linned) II, 685, Bælte II, 524. Halsklæder I, 376. — III, 269. Hovedtøj II, 522. Flettebund II, 524. Hovedhætte I, 272. Hættestrud II, 524. Kaabe II, 685. — III, 269. Kjortel II, 521 ff., 687. Underkjortel I, 376. Færdiskjortel (Rejseskjortel?) III, 269. Særke I, 376. — III, 269. Ærmer III, 269. Se ogsaa Tøj.
- Kløvdreng III, 130.
- Knappenaale III, 133.
- Kniplinger II, 522.
- Kobber I, 185, 277, 466, 531. — II, 54, 67, 73, 76. Indkøb af Kobber II, 135. Ungarsk Kobber (libether) II, 53, 67, 71 ff., 75 f. Kobberhalvkugler II, 53, 67, 72. Kobberplader II, 53, 67, 72 f. Kobberrør I, 463, 513. Kobbergruber II, 53. Kobbervand II, 220, 288.
- Kommissarius, kgl., se Frederik von Dohna.
- Kondolencebreve II, 416 f., 425, 454.
- Konfekt II, 562.
- Kongegrave I, 534, 539.
- Kongemøde I, 60, 83.
- Kongsgaard III, 75.
- Kontrabande II, 502.
- Korn. Oplagring af Korn III,

- 149 f.; Forsendelse af, I, 553. — II, 340, 556; Bortførelse af, II, 35. Mangel paa Korn III, 200. Laan af Korn til Udsæd I, 108. Korn til Brygning II, 26. Priser paa Korn, se Varepriser. Byg I, 401, 405 f., 481. — II, 252, 264, 344. — III, 9. Havre I, 555 f., 600. — II, 36, 254, 264, 274 f., 303, 328, 340, 365 f., 377—80, 526, 556, 573, 609, 624, 646, 696. — III, 9, 50, 130 ff., 134, 149 f., 200. Rug I, 547 f. — II, 35 f., 246, 248, 251 f., 264, 271, 276, 614, 690, 700 f. — III, 9, 49, 76, 84 f., 91, 96, 119. Maling af Rug II, 568, 570. Se Landgilde. Kornhus I, 463.
- Krig og Krigstrusler, Krigsrustninger o. a. m. Krigsraad II, 372. Krigsrygter og Krigstrusler I, 209, 344, 445 ff., 460 f., 468, 496, 581, 587, 593 f., 598 f., 605, 649, 651, 654, 656. — II, 11, 42, 49, 62, 95 f., 136, 173, 618, 742. — III, 263. Krigsforberedelser I, 519, 573, 595 f., 654. Udskrivning af væragtige Karle (Knægte) i Udlandet I, 258, 317. Forstærkning af fremmed Rytteri I, 556. Krigsefterretninger II, 244 f., 273, 278, 283, 376—81, 434, 436 f., 457, 531, 538, 575, 583 f., 589, 609—10, 620 f., 641, 693 ff., 698 f. — III, 87, 137; udenlandske, I, 316, 353, 449, 462, 470, 501—5, 512 f. — II, 220, 288, 290, 674 f. — III, 78, 147 f., 173. Forsvarsforanstaltninger II, 443, 445, 495. Krigstogt I, 599, 601 ff., 606, 619. 647. — II, 703. Fægtninger, Slag og Skærmysler II, 403, 407 f., 423 f., 483, 494, 589, 593, 655, 665 ff., 676 f., 686, 726. — III, 62.**
- Plyndring, Skænden og Brænden I, 323. — II, 281, 364 f., 377, 388, 398, 403, 423 f., 431, 436, 483 f., 494 f., 527, 576, 584, 609, 611, 675 ff., 686, 703. — III, 17, 25, 30. Bortførelse af Folk og Kvæg II, 667. Fjendtlige Lejre III, 38. Ødelæggelse af fjendtlige Lejre II, 494; af Broer m. m. II, 483. Befolkningen flygter til Skovene II, 609; viser sig upaalidelig III, 17 f. Hjælp til Krigsramte II, 730 f. Krigsbytte II, 347, 358, 424, 681. — III, 254. Belejring I, 236, 623. — II, 264, 286, 575, 626. — III, 38. Indtagelse af Slot (Fæstning) II, 351. Salg af Salt o. a. m. til Fjenden II, 756. Forhindring af Tillførsel til Fjenden II, 607. Fængsling og Beslaglæggelse for ulovlig Forbindelse med Fjenden II, 502 ff., 548. Fjenden kræver Fetalje og Foder II, 593. Opbringelse af Skibe II, 337. — III, 18 f. Krigslejr II, 363. Krigsmateriel I, 656. — II, 88, 611, 627. Se Ammunition, Harnisk, Skyts. Vaaben. Vaabenstilstand II, 601. Fredsudsigter II, 635. Se Fanger. Fremmede Krigsfolk III, 267. Ansamling af Krigsfolk i Udlandet I, 243, 573, 580, 594 f., 620 f., 648, 736. Krig i Udlandet I, 206, 231, 446. — II, 88, 114, 119. Udrustning af fremmede Flaader I, 323, 334 f. Opraab fra Fjenden II, 248 ff., 592 f.
- Kroer I, 285. — II, 30. — III, 77. Opførelse af Kro II, 130. Forleningsbrev paa Kro II, 29. Overdragelse af Kro II, 29 f. Kromand II, 29 f.**

- Krongods. Bortfæstning af Fæstegaarde I, 105.
- Kroning, Kongens, I, 45, 538, 540 f., 549 f., 556, 566, 574, 605, 647.
— II, 50. Kejserens Kroning I, 446.
- Krudt I, 48, 314 f., 475 ff., 569, 650. — II, 46, 263, 271, 276, 281, 456, 552, 572, 622, 680, 701. — III, 24, 120. Bestilling og Køb af Krudt I, 554. — II, 240, 355, 360, 453, 543, 562 ff., 568, 611, 613 f., 627 f. — III, 13, 40, 100, 125, 152 ff., 172, 181, 272 f. Levering af Krudt mod Svovl III, 172, 174. Levering af Krudt til Hæren II, 585. Klager over Krudtets Beskaffenhed II, 347, 496 f. Forstrækning med Krudt I, 483. Forsendelse af Krudt II, 240, 678, 696. — III, 39, 277. Opbevaring af Krudt II, 321—25, 328. — III, 196. Tørring af Krudt II, 497. Bøssekrudt (til Skyts) III, 104. Kørnekrudt II, 240, 495 ff., 566, 594, 613. — III, 120. Slangekrudt II, 240, 497, 594, 614. Krudthorn II, 614. Krudtmager II, 497, 704. — III, 100. Antagelse af Krudtmager II, 704. Se ogsaa Henrik Billingshusen. Roff van Deventer. Krudtmølle I, 442, 507. — III, 100.
- Krukker I, 198.
- Krybskytteri II, 92 f.
- Krydderier. Kanel II, 418. Kanelbark I, 288. — II, 412 f. Kommen I, 102. Muskat I, 288. Nelliker I, 288. — II, 418. Peber I, 288 f. — Safran I, 428. — Sennep III, 256. — Speceri I, 288. — II, 29.
- Krøblinge I, 555.
- Kul II, 282, 337, 430. — III, 144, 164, 246, 256. Smedekul III, 275. Stenkul III, 65. Trækul III, 147.
- Kundskaber (Kundschafter), se Efterretningsvæsen.
- Kurfyrster I, 399.
- Kurve III, 120. Bærcurve III, 130.
- Kvæg I, 158. — II, 80, 377, 403. Kvæg uretmæssigt bortført fra en Gaard I, 228 f., 233, 240. — II, 36. Kvæg dør af Sult II, 36. Ko skænkes som Gave I, 610. Køer tages i Pant for Skat II, 265. Ulovlig Kvægdrift I, 295. Ungfæ II, 116. Køer III, 163, 166. Nød III, 256. Stude III, 163. Tyr III, 166. Kalve III, 166, 253. Kalvehoveder II, 64. Kalvetarme II, 64.
- Kældere I, 513, 550. — II, 151. Kældersvend I, 53. — II, 361. — III, 252.
- Købmænd se Handel.
- Købstæder, Afgift til, I, 215. Købstads Portvagt standser et fremmed Gesandtskab II, 215. Strid om Bymarker I, 120. Trætte om Engslæt I, 180. Trætte mellem Borgere og Fremmede I, 192, 217; mellem fremmede Borgere I, 484 f. Købstæders Forsvar I, 597. Købstæder befæstes I, 442, 462, 471. — II, 1. Adelens Købstads-gaarde betaler Bidrag til Byens Befæstning I, 461 f., 478, 489. Bevogtning af Købstæder I, 312. Vagthold i Købstæder I, 311, 437, 443. Rustning af Købstadmænd I, 48. Udskrivning af Mandskab i Købstæderne III, 99. Indkvartering af Krigsfolk I, 55. — II, 755. — III, 122. Forlæggelse af Landsknægte

o. a. i Købstæderne II, 1, 380, 383 f. — III, 9. Købstæder klager over Besværing med Landsknægte I, 612; nægter at yde Mandskabet Kost mod Betaling II, 397. Se ogsaa Borgeleje, Indkvartering. De af Købstad stillede, hjemsendte Krigsfolk stiller Lønkrav II, 464. Købstæder skal afgive Erklæring om Forholdsregler mod Dyr-tid I, 187; klager over Besværing med Færgefart II, 752; skal hjælpe andre Købstæder med Penge I, 315; skal fremsende Folk, der er kyndige i Søret, II, 27; nægter at stille Postvogne og Heste II, 435; at føre Tømmer til Skibs til København II, 145. Købstæder skal levere Kost til Folk med Kongens Pas o. a. II, 752; skal stille Skibe II, 582; udruster Orlogsskibe I, 310, 314, 331, 417, 471 f., 553, 598. — II, 57; skal stille Baadsmænd, Tømmermænd m. m. II, 553, 558, 566; skal fremsende Bartskeer, Piber og Trommeslager II, 59, 558; skal levere Havre og Brød til Hæren II, 644; skal bage Brød til Hæren II, 706; skal brygge Øl til Flaaden og Hæren II, 327, 330, 344, 706; søger Fritagelse for Brygning af Øl til Flaaden II, 320, 325, 327. Købstæders Betaling for Proviant til Hæren II, 758. Købstæder afbrændt af Fjenden II, 244. Nød blandt Borgerne II, 461. Købstads Befolkning decimeret ved Pest II, 461. Nødstedte Borgere søger om Til-ladelse til at tage paa Silde-fiskeri II, 461. Borgerne for-lader Købstad II, 752. Døde-

lighed blandt Befolkningen II, 465. Øde Købstadhuse II, 461. Købstæder øde og uddøde II, 379 f. — III, 28, 122. Borger-skab II, 135. Borgemestre II, 461. — III, 296. Raadmænd II, 461, 543. Byfoged II, 677, 734. — III, 139. Kæmner I, 400. Scultus II, 714. — III, 279. Raadhus II, 286. — III, 102, 254. Uroligheder i fremmede Købstæder III, 102. Købstæder i Udlandet lukker Portene II, 690, 741; besættes af fremmed Fyrste paa Grund af Strid mellem Raadet og Borgerne II, 739—43.

Købstadgaarde I, 614 f. — III, 257. Salg af Købstadgaarde I, 420 f. Købstadgaard forfalder I, 422. Stalde III, 257.

Kød I, 556. — II, 49. — III, 28. Faarekød I, 193. Lammekød I, 193. Kokød II, 624. Oksekød III, 266; røget II, 601. Røget Kød III, 162 f. Salt Kød I, 186, 188, 463. — III, 162 f. Saltet Oksekød II, 510.

Køkken I, 550 f. Kongens, II, 69. Kongens Køgemester II, 69. Se Albrekt Mus. Køgemester III, 47. Kokke I, 491, 631. — II, 183, 361. — III, 166. Køk-kendreng (Kok) I, 491. — III, 130.

Lader (Kister) I, 536. — III, 2. Ladegaarde II, 36. Kongslade-gaard II, 113. Ladegaard af-brændt af Fjenden II, 244.

Ladesteder I, 535.

Lagmænd I, 91, 108; Bestalling I, 535. Lagmænd paa Island II, 147. Se Eggert Hansen. Lag-mandsdom I, 628.

Landdag I, 414. — II, 456, 469.

- Landdags Afholdelse forlægges paa Grund af Pest til et andet Sted II, 451.
- Landemærke se Grænse.
- Landgilde I, 388 f., 401, 406, 449, 664. — II, 167, 251, 319. — III, 10 f., 254. Register paa Landgilde I, 670—73. Landgilde tildeles en Enke II, 100. Landgilderestancer III, 9, 11, 258.
- Landsdommere I, 318, 567. — II, 147. — III, 261. Landsdommer kræver Kost og Tæring for Stævning i Udlandet II, 175, 180. Landsdommere se Bjørn Andersen Bjørn, Klavs Hvitfeldt, Knud Jude Maaneskjold, Verner Svale, Jørgen Tide-mand.
- Landsforvisning II, 194.
- Landsknægte I, 483, 525. Antagelse og Hvervning af Landsknægte I, 460, 537, 576 f. — II, 82. Af-sendelse af Landsknægte til Udlandet I, 676. — II, 3. Pas til fremmede Landsknægte I, 569. Se ogsaa Hæren.
- Landsting. Tinglæsning af Konge-breve I, 185, 524. Sag henvises af Landsdommeren til Rigens Kansler, da Indstævnte ikke gav Møde, I, 211.
- Lav. Oldermænd I, 428.
- Leding. Smør og Mel til Leding II, 145, 241. Ledingsfald II, 145.
- Legemsøvelser (Brydning, Spring) I, 282.
- Lejde I, 41, 81, 157, 171, 174, 573, 626. — II, 117, 131, 163, 348. Lejde for Vold og for Ret I, 437 f. Lejde for Orlogsskibe i fremmed Havn II, 618. Ulovligt Lejde I, 295. Lejdebreve II, 113, 131 f., 531.
- Leje. Udlejning af Gaard og Grund I, 356. Gaardleje II, 302. Leje-kontrakt I, 356.
- Lemoner III, 65.
- Len. Ansøgning om Len II, 257. Forlening med Len I, 359. — II, 595. Forleningsbreve I, 55, 241, 417, 539. — II, 126, 190, 536. Forleningsbrev bortkommet II, 19. Følgebrev paa Len I, 43. — II, 165. — III, 286. Livsbrev paa Len II, 227. Afgivelse af Len I, 604. Overdragelse af Len I, 2. — II, 165, 683. Overlevering af Len I, 242, 358, 522, 604. — III, 270; Trætte herom, I, 358—65, 368 f. Fratagning af Len II, 102. Inddragning af Len II, 92. Indløsning af Len I, 37, 53, 55, 208, 359, 418, 497, 539. — II, 190. Pantsætning af Len eller Dele heraf I, 9, 418. — II, 227. — III, 197 ff. Pantelen I, 429, 497. Regnskabslen II, 223. Forandring af Lens Omraade II, 150, 154. Strid om Len I, 3 f., 9, 18, 22. Lensmands Enke beholder hans Len II, 678. Len maa ikke overdrages Bisper I, 215. Len skal holde rustede Karle I, 166; skal udruste væragtige Karle I, 308; skal modtage Kongens Tjenere og Heste II, 252. Tilladelse til at købe Tømmer i et andet Len I, 308. Len brændt og hærget af Fjenden II, 244. — III, 283. Len øde og uddøde III, 28 f., 160 f. Lens Havre sælges I, 168. Len skal levere Brød II, 134, 644. Levering af Malt o. a. fra et Len til et andet I, 470. Inventarium I, 522. Optagelse af Inventarium I, 522 f., 604. Inventariums Overlevering I, 359, 604. Lens-

- afgift I, 539. Lensafgift frem-sendes I, 169, 176. Lensafgift sat for højt II, 223. Lensafgift kræves nedsat I, 21, 24.
- Lensjordebøger, Affattelse af, I, 184, 367.
- Lensmand tilsiges til Kroningen I, 567; til Herredag II, 165. Lensmand skal sende Fetalje I, 556; skal sende Fetalje til Kroningen I, 551; skal sende Landgildekorn o. a. m. til Fæstning II, 251 f.; skal sende Øksne I, 619. Lensmændene skal lade hugge Tømmer i Skovene II, 144 f., 150. I Lensmandens Fraværelse skal en anden ligge i Slotsloven I, 567. Lensmand maa ikke forlade Lensslottet paa Grund af truende Fejde I, 16; skal i paakommende Tilfælde med Boskab og Fetalje begive sig til et andet Lensslot I, 185; forlader Kongens Tjeneste og afgiver sit Len I, 561; skal stille Svende I, 322 f.; skal skaffe Sendebud Heste og Vogne I, 199; skal levere Vogne til Kalktransport I, 213. Klage over Lensmand I, 292 f. Lensmand skal indkræve Restancerne af Øl hos Bønderne III, 270 f. Lensmand stævnes for Mangel i Lensregnskaber I, 429; for Misbrug af Len I, 429. Se Hovedsmand. Stiftslensmænd III, 266.
- Lensregnskaber I, 541. — II, 222. — III, 234. Lensregnskabers Revision I, 452. — II, 91. Kvittanser III, 198 f.
- Lensslotte. Boskab til Lensslotte I, 215. Se Slotte, Fæstninger.
- Lensvæsen. Forlening med Fyrstendømmer I, 452.
- Lig opgravet I, 135. Ligsten (Gravsten) II, 189 f. Ligkiste II, 726. Se Gravmonument.
- Liggere I, 444, 520. — III, 89.
- Livgeding I, 193 f.
- Livsstraf, Henrettelser I, 503, 665. — III, 216, 221, 294. Halshugning I, 332, 355, 403. Hængning I, 332. — II, 114. — III, 194, 215. Partering I, 503.
- Lodser II, 672; svenske, II, 336.
- Logi og Kost I, 279—82, 284, 343, 351, 397, 409, 611, 647. — II, 64; Betaling herfor I, 281, 343, 412. Leje for Værelse I, 409. Kostpenge I, 287, 345, 373, 375, 397, 408 f.
- Love. Jydske Lov II, 190. Norske Lov I, 22, 107.
- Lunter II, 614.
- Lynnedslag II, 105. Mennesker dræbt ved Lynnedslag II, 107.
- Lys I, 287, 343, 492, 667. — II, 336, 702. — III, 156. Natlys III, 254.
- Læder III, 208. Semske I, 272.
- Lægevæsen. Læger I, 341, 520. — II, 219 f. — III, 105, 267. Læge foreskriver Behandling af Sygdom II, 204 f. Læges Enke faar Landgilde II, 100. Kongens Livlæge, se Dr. Jakob Bording.
- Lægemedler. Medicin II, 204—07. Krukker til Medicin II, 204. Medicin koges af Træ II, 206. Medicin tages i Øl eller Vin II, 204. Piller II, 204. Purgering II, 206. Svedekur II, 206. Drikning af Vand som Lægemedel II, 678.
- Lækkerier. Naskeri (Nascherei) I, 268, 329.
- Lærred I, 51, 272, 376, 378, 409, 444, 685. — III, 27, 172, 174, 182, 269. Boldavid I, 439, 444.

- II, 429 f., 505, 542. — III, 35. Dvellig (Dvelg, grovt, sort Lærred) III, 241. Kanevas I, 439. Teltlærred I, 439. Lærredslagen I, 105.
- Læst. Størrelsen af en Læst II, 251. Løgn. Dømt som Løgner I, 436.
- Lønninger til: Krigsfolk II, 464; Landsknægte I, 567, 581, 584. — II, 26; Lærere I, 375; Præceptor I, 397, 409. — II, 34; Skibsbygger II, 114, 116. Arbejds løn II, 749.
- Madvarer sendes som Gave II, 102, 274.
- Mageskifter I, 204, 206, 215, 356, 396, 416 f., 422. — II, 143, 367, 568, 570, 604. Kongen begærer Gods til Mageskifte II, 104, 124, 128, 147.
- Malere I, 536, 677.
- Malerier. Slagmaleri I, 462. Kontrafej II, 270.
- Malm. Jernsten II, 220. Eftersøgning af Malm II, 129. Forsendelse og Behandling af Malm II, 212. Malmaarer II, 129. Malmhytte II, 220.
- Malt I, 154, 452, 469 f., 480 f., 530, 539, 556. — II, 35, 46, 49, 66, 116, 167, 228, 246, 248, 251, 262, 271, 276, 314, 333 ff., 344, 442, 445, 460, 510, 535, 546, 560, 573, 594, 614, 646, 691, 700 f., 706, 734, 736. — III, 9, 34, 49, 76, 84 f., 96, 138 f., 161 ff., 234, 266. Malt af Havre II, 254.
- Malurt III, 256.
- Markeder I, 283, 285, 324, 342 f., 345, 350 f., 367, 373, 378, 397, 400, 414 f., 585, 589. — II, 192. — III, 246.
- Markeskel sættes I, 385, 653. Markeskelstrætter I, 120, 212, 401, 456, 653.
- Marketendere (Sudlere) II, 370 f., 378, 387. — III, 136.
- Marsvin I, 401. Marsvineflask I, 401.
- Masker II, 10.
- Matematiker II, 102.
- Medicin se Lægemedler.
- Mel II, 35, 228, 240, 248, 442, 445, 460, 547, 561, 594, 662 f., 672 f., 679, 701, 706, 709, 713 f. — III, 90 f., 93, 98, 104, 106, 111, 113, 118, 139, 161 ff., 174, 182, 286. Udtagning og Køb af Mel fra Skibe i Sundet III, 90 f. Køb af Mel i Udlandet III, 205. Indkøb af Mel til Hæren II, 709. Rugmel I, 547. Se ogsaa Korn.
- Mened I, 436.
- Messing. Messingplade III, 128.
- Misfostre I, 355.
- Mjød I, 313, 513.
- Mord. Ligge paa Mordsti, I, 120, 134. Mord paa Adelsmand I, 628. Mordbrand I, 638.
- Moser I, 95, 502. — II, 364.
- Munk, se Kloster.
- Musik. Luthspil I, 282. Kohorn II, 273.
- Mystiske Begivenheder se Varsler.
- Mødding I, 158.
- Møder. Møde mellem danske og svenske Rigsraader I, 241, 253, 259, 261, 264, 267(?), 292, 296—307. — III, 263. Gensidige Klagemaal, I, 292—307.
- Møller: i Skaane, Halland og Blekinge I, 213. — II, 416; i Fyen og Smaalandene I, 662; i Jylland I, 362, 394, 455; i Norge I, 532. Mølle brændt I, 394. Savmøller I, 532. Vandmølle III, 147, 274. Vandmølle til Fremdrivning af Vand (Trædemølle) I, 507. Vejmøller I,

- 394, 455. Trædemølle. Beskrivelse af Trædemølle I, 507. Se Krudtmølle. Møllere I, 631. Mølledæmning I, 362. Møllesten I, 180, 277, 368, 454 f. — II, 32; rhinske, II, 25.
- Mønstring I, 44, 347, 584. — II, 49, 243, 517, 520. — III, 50, 53, 188. Se ogsaa Hæren, Flaaden, Rustning.
- Mønsterskriver II, 247.
- Mønt. Bestilling af Mønt III, 267. Prøveprægning af Mønt II, 210 f. Prægning af Mønt I, 541; kasseres I, 604 f. Udmøntning hæmmes ved Sygdom blandt Møntsvendene II, 450. Udmøntning af Sølv I, 541; af Penge II, 89, 100, 326; af danske Penge I, 568, 570 f., 579, 605; af Klippinge II, 323; af Klippinge til Hæren II, 450. Vægning ved at modtage Klippinge II, 444, 498, 654, 662, 680. Lensmænd og Renteriet nægter at modtage Klippinge II, 681. Klippinges Værdi ved Handelen i Hæren II, 655. Vægt paa Mønt II, 77. Skik paa Mønten I, 569. Opretholdelse af Møntens Værdi II, 446. Mangel paa Smaamønt I, 605. Rund (gammel) Mønt III, 10, 111. Møntsorter¹⁾. Blaffert II, 294. Crossater II, 536. Daler II, 614. Jakobsdaler I, 96. Joakimsdaler I, 54, 478, 523 f. — II, 232. Dukater I, 289. — II, 536. Engelotter II, 536, 751. Floriner I, 287, 408 f., 411; rhinske I, 193 f. Gylden I, 114, 478. — II, 536; brabantiske III, 194; polske III, 68; rhinske I, 54. Guldgylde I, 111. Gylden kurant II, 614. Heller I, 282. Hvid I, 233. Kroner, franske, III, 68. Klippinge I, 501. — II, 272 f., 320, 323, 326, 528, 624; svenske III, 243. Mark I, 570 f., 606 f. Lødige Mark Sølv I, 429. Svenske Mark Ørte III, 243. Ort, Ortsdaler, I, 283, 287, 475. Pendinge (Pfennig) II, 614. Pund, engelske, III, 126, 140. Sterling I, 476. Rosenobler II, 152, 536 f. — III, 106. Skilling I, 605 f. Styver I, 475. — II, 614. Møntstempler I, 571, 605 f. Møntmester I, 440, 570 f., 579, 605. — II, 77, 98, 446. Antagelse af Møntmester II, 590. Bolig til Møntmester II, 449. Se ogsaa Povl Fechtel. Møntsvende II, 77, 450, 469.
- Naskeri se Lækkerier
- Næver se Bast.
- Nødder II, 92. Nøddeplukning III, 256.
- Nøgler I, 127, 496. Voksaftryk af Nøgler III, 215 f. Falske Nøgler I, 560. — III, 215 f. Nøglerem II, 270.
- Olden (Oldensvin) II, 482. — III, 257.
- Oldingegang I, 121, 385, 653. — III, 261.
- Oliven III, 65.
- Omslag (Termin) I, 54.
- Orfejde II, 113.
- Organist I, 613.
- Ost II, 102, 151. — III, 252. Holandsk Ost III, 280. Penge gemt i Ost II, 657.
- Overenskomster med fremmede Lande I, 570, 573, 651.

¹⁾ De almindelige danske Møntsorter er kun medtaget i særlige Tilfælde.

Pager I, 162.

Pantebrev paa Krongods, Strid om, III, 197 ff. Se Gods, Len.

Pantsættelse af Riger og Dele af Riger I, 446.

Papir II, 492. — III, 101.

Pas I, 173, 313, 436, 504, 569, 607, 645, 649. — II, 140, 212, 215, 348, 435, 468, 563, 577, 718, 732, 752, 756 f. — III, 5 f., 16, 108, 115, 125, 129, 154, 183. Trykt Pas I, 174; latinsk III, 265. Udstedelse af Pas II, 314. Se Lejdebrev, Søbreve.

Pelsværk. Foder II, 136. Rufoder II, 610. — III, 206. Maar (Maarskind) I, 64, 287. — II, 488, 506, 602 f. Zobel II, 136, 488, 602 f.

Pengevæsen. Kronens Pengevæsen. Pengegaver fra Kongen I, 647 f. — II, 102, 135, 177 f. Mangel paa Penge I, 555. Udtagelse af Rigens Penge I, 523; af Penge fra Hvælvingen paa Københavns Slot I, 566 f., 571, 588. Forsendelse af Penge II, 320; til Kongen I, 524, 588, 604; til Udlandet I, 567, 571 f., 574. — III, 51. Varer som Betaling for Kronens Gæld I, 657. — II, 337, 422, 562 f. Tilgodehavende hos Kronen kræves betalt II, 563. Kavtion for Kronens Gæld II, 598. Tilbagebetaling af Penge I, 560. Optagelse af Laan I, 188. — II, 7 f., 231 f., 566. — III, 25, 146, 284. Kavtion for Kronens Laan II, 231, 260, 525. — III, 284; for Kronens Laan i Lenene II, 8; for Kronens Betaling til fremmede Høvedsmænd III, 19—23. Pant for Kronens Laan II, 232 f. Pantebrev paa Len for Kronens Laan III, 197 f. Gælds-

brev for Kronens Laan II, 232, 577. Udlæg for Kronen III, 26, 41. Betaling af Kronens Indkøb i Udlandet II, 67 f., 88 f. — II, 191. Betaling for Kronens Indkøb o. lign., II, 759. — III, 106 f., 111 f., 126, 140, 152 f., 177 f. Privat Pengevæsen. Laan I, 147, 419. — II, 95, 171 f., 178 f., 387, 624. Begæring om Laan I, 109, 111, 146, 229 f. — II, 199, 474 f., 754. — III, 271. Begæring om Forlængelse af Laan III, 238. Laan i Klippinge II, 474. Kavtion for Laan I, 422. — II, 217. Forsendelse af Penge II, 243. Forsendelse af Penge til Udlandet I, 265, 314, 524, 545. Kvitteringer I, 116, 352, 400. — II, 178. Udlæg I, 269, 271 f. — II, 552, 750. Veksler I, 265. Pengepung II, 282, 657. Pengetønder I, 604. Pengekammer I, 522, 524.

Perlestikker II, 338.

Pibere II, 59, 112, 558.

Plyndring se Krig.

Pommeranser, søde, I, 630.

Porte I, 188. Byporte I, 311. Porthus I, 313. Portner I, 302.

Postvæsen. Forsendelse af indenlandsk og udenlandsk Post I, 313. Forsendelse af Postbreve I, 312. Postbud, kejserlig tyske, II, 741. Postheste II, 435. Postklipper I, 241. Postvogne II, 435; til Transport af Vildt I, 630.

Prior, Priorisse, se Kloster.

Priser se Varepriser.

Privilegier for Haandværkere (Skomagere) forfalskes I, 427.

Profeti II, 205.

Profos II, 240, 242, 305 f., 566, 681. Se Svarte Hans.

- Proviandmester se Kristoffer Fa-
ther.
- Provster II, 165. Provster reviderer Kirkeregnskaber II, 108.
- Prygl anvendt mod Elever II, 22.
- Præster I, 520. Fattige Præster I, 555. Præst har faaet overdraget et Vikarie I, 613. Præst til Flaaden II, 332. Prædikant afskediges I, 479. Præst tilfangetaget II, 424. Indkvartering hos Præster II, 444, 482. Præster skal betale Kobberskat II, 559. Dansk Hofpræst, se Niels Nielsen Kolding. Tysk Hofpræst, se Henrik v. Bruchofen. Tyske Præster I, 540. Klosterpræst II, 559. Slotspræster I, 540, 646. Kapellan II, 559. Prædiken for Flaadens Folk o. a. I, 514. Præstebolig I, 540. Præstekone gør sig skyldig i Ægteskabsbrud I, 107.
- Pumper III, 96.
- Punkammer (Toldkammer) II, 714.
- Pæleværk i Havn (Duc d'Alber) I, 508.
- Pølser. Knakwurst II, 64.
- Rebning I, 276, 339, 401, — II, 190.
- Rebsluger III, 100.
- Redskaber. Hjulbøre I, 44. Skovle I, 44, 471. Spader I, 43 f. Trug I, 43.
- Regnskaber. Delemaal om Regnskaber I, 402. Regnskab over daglige Udgifter I, 282. Urigtige Regnskaber I, 403. Revision af Regnskaber I, 340, 435, 480. — II, 135 f.; af Kirkeregnskaber II, 108. Kvittans for Regnskaber I, 378, 388, 415, 536.
- Rejser, Rejsende. Kongerejser I, 540, 543, 567, 572, 577, 582, 599, 605. — II, 86, 199, 320, 340, 458, 473, 528, 571, 710. — III, 53, 62, 71. Fyrsterejser I, 460, 471, 474, 487 ff., 495, 626. — II, 8—11, 14, 33, 55 f., 85 f., 111 f., 117, 132, 137 f., 140. Fyrstefølge I, 488. — II, 138. Foderlister paa Fyrsterejser I, 491. Adelsmænds Rejser I, 39, 67 f., 143, 146, 154, 156 f., 167, 269, 271, 281—87, 393, 461, 495. — II, 15 f., 33, 139, 490. — III, 228, 237, 239, 264, 267 f. Adelsfruers Rejser II, 188. — III, 235, 248. Udenlandske Adelsmænds Rejser II, 148. Gesandters Rejser II, 118, 120. — III, 265. Ung Piges Rejse II, 288 f. Rejseomkostninger I, 273 f., 478. Rejserregnskaber I, 157, 285 f.
- Religion. Religiøse Stridigheder I, 354, 399. Overtrædelse til en anden Religion I, 446. Lutheranere I, 354. Genindførelse af Katholicismen III, 253.
- Remme (Senkel) I, 272.
- Renteriet. Indbetalinger til Kongens Kammer I, 169. Udbetalinger af Kongens Kammer I, 567.
- Rentemesterregnskaber II, 136. Rentemestre se Joakim Beck, Anders Glob, Eskil Oxe, Jørgen Pedersen, Niels Pedersen. Rentemester ved Domkapitel II, 308. Renteskriver, se Niels Pedersen.
- Rettergang. Rigsraadsdomme I, 436. Genoptagelse af paadømt Sag I, 482. Raadspørgelse om Dømmes Rigtighed og Strafudmaalingen. I, 681. Udeblivelse fra Retsmøde I, 484, 486. Domsudskrift I, 512. Sages-

- mand II, 313. Stævning I, 53, 152; kongelig, I, 128. Stævning for Rigens Kansler I, 76. — II, 508, 516; for Herredagen I, 200; for Herredsting I, 394; for Landsting III, 257. Udenbys Mand kan ikke stævnes I, 486. Varsel, retsligt, I, 125. Varsel for Brofjæl I, 211 f. Kavtion for, at Sagens Parter forbliver til Stede, II, 599. Adelsmand, bosat i Udlandet, anses for at have sin Brofjæl dér, II, 175. Kaldsmænd II, 236. — III, 257. Borgen (Løfte) for Møde for Retten I, 483 ff. Sag mod Forløftningsmænd ved Parters Udeblivelse fra Retsmøde I, 484, 486. Forfølgningsbrev gives beskrevet ved Landstinget II, 174. Forfølgning til Rigens Ret II, 174, 180; Genbrev herpaa II, 174, 180. Lovdagsbreve I, 68. — II, 174, 180. Hovedbreve, ikke Kopier, skal fremlægges i Retten II, 175. Kammerretten I, 225, 239, 249, 255.
- Ridderorden, den tyske, II, 114.
- Ridderskab II, 601.
- Ridemænd i en Sag II, 181. Ride-mandstov I, 401; bedragerisk I, 121.
- Ridning. Berider II, 93. Ridetøj I, 678. — II, 83. Sadel III, 166, 206. Kløvsadel II, 609. — III, 170. Arabisk Sadel I, 678. Sadelknep II, 292. Stiglæder (Remme til Stigbøjler) III, 206.
- Rigsdag I, 398 f.
- Rigsraader overtager Regeringen i Kongens Fraværelse II, 251, 260; tilsiges til Herredag II, 165.
- Roer III, 143, 256.
- Rosbaarer I, 488.
- Rosiner II, 61, 505, 578.
- Rustning I, 48, 147; holdes i Beredskab I, 243, 311 f. — III, 251; indkaldes III, 30 f. Adelen Rustning (Rostjeneste) I, 196. — II, 472. — III, 200, 283. Mønstring af Adelen Rostjeneste I, 603, 605. — II, 29. Lensmændenes Rustning I, 539. — II, 257. Lensmænd skal holde Rustningen i Beredskab II, 223. Mønstring af Lensmændenes Rustning I, 605. Rustning af Befolkning I, 47 f., 311 f.; Reisigzeug (Rytteri) I, 47. — II, 274, 533, 623. — III, 46 f., 157, 166, 168. Rustede Karle I, 166, 407. Rustningstøj II, 611. — III, 168. Glavind I, 539. se Harnisk. Rustning i Udlandet I, 578.
- Rustkammer, Kongens, II, 10, 12.
- Rytteri I, 501. Ryttere I, 446, 496, 567. — II, 533. Antagelse af Ryttere I, 576. — II, 82. Rytter kommet fra Fjenden med Efterretninger III, 183. Ritmester II, 95. — III, 183. Se Hæren.
- Ræve anretter Skade paa Vildtbestanden II, 155.
- Rømning I, 381. Rømning af Kongens Riger og Lande I, 131. Rømningsmænd, fremmede, I, 5, 8, 23, 628 f. Udlevering af Rømningsmænd I, 629.
- Røveri. Røvere II, 583. Røveriske Overfald I, 269, 271 f. Lande-vejsrøveri I, 397.
- Sadel se Ridetøj.
- Sagefald I, 21, 24, 183, 485, 539. — II, 302. — III, 11, 255.
- Sakristi. Hensættelse af Brevkiste i Sakristi II, 195.
- Salmer II, 198. Salmebøger I, 286.
- Salpeter II, 456, 497, 701. Bestil-

- ling og Køb af Salpeter II, 354, 360, 446 f., 581. — III, 13, 172, 174, 181. Salpetersydere II, 114, 117, 123.
- Salt I, 193, 268, 288, 291, 322, 327, 428, 458, 497, 512 f., 546, 555, 620. — II, 243, 349, 369, 377, 379, 387, 395 f., 448, 453, 659, 704, 719 f., 724, 756 f. — III, 25, 32, 42, 58 f., 63, 65, 68 f., 72, 74, 84 f., 101, 103 f., 108, 120, 130, 138, 142, 162, 164 f. Køb af Salt til Kongen III, 58. Oplagring af Salt (Toldsalt) under aaben Himmel III, 91, 101. Mangel paa Salt III, 244. Afgift af Salt II, 716. Salg af Salt til Fjenden II, 439, 531. Salt som Ballast I, 268. Salt anvendes som Bundlast i Skib III, 116. Salt til Fiskeri III, 117. Hvidt Salt III, 117, 127, 164. Bajsalt III, 161. Saltudvinding III, 123. Privilegium paa Saltsydning III, 172, 174, 193 ff. Saltning af Kød I, 199; Sild I, 484, 532. — III, 254. Saltere I, 532. — II, 332. Silde-saltere I, 540. — II, 26. Træ (Tønder) til Silde-saltning I, 532. Se Skibe.
- Salvaguardi II, 224, 226. — III, 268 f.
- Sand som Ballast III, 45, 82, 119.
- Save III, 164. Savskærere II, 126, 129, 141, 145, 354. — III, 28, 160, 162. Savskærere ligger paa Fodring hos Bønderne II, 145.
- Segl I, 513. — II, 743. — III, 22. Kongens Kredens- og Indsegl I, 371. Besegling med Kongens Vaaben II, 148. Rigsraader be-segler et Brev I, 418. Bysegl I, 222, 225, 230. — III, 16. Signe-ter I, 290. — II, 212. — III, 16.
- Sejlads se Søfart.
- Seletøj II, 155.
- Senge og Sengetøj I, 63 f., 279, 282, 284, 286, 397, 409, 646, 676, 752. Flamske Sengeklæder I, 55. »Spanbetthe« I, 286. Dyrer I. 679. Bænkedyner I, 428. Bænke-dynevaar I, 426. Dundyrer I, 667. Lagner I, 667, 676. — II, 294, 758.
- Silke I, 45, 398. Broderisilke I, 272. Silkeklæder II, 502. Silkekjør-tel II, 521.
- Sise II, 743.
- Skabelon paa: Befæstning I, 462, 471, 507, 509; Slotte I, 443. — II, 11; andre Bygninger I, 463; Vandkunst I, 632; til: Skib II. 722; Jern II, 671; Kugler I, 438, 443. — II, 74, 594, 678, 680; Tarring (en Slags Anker?) II, 594.
- Skanser se Fæstninger. Skanse-gravere III, 79.
- Skatter I, 19, 205. Udskrivning af Skat og Landehjælp I, 169, 588, 605, 608. — II, 264 f. — III, 267. Skat i Klippinge II, 721. Udskrivning af Penge-skat i enkelte Len og Køb-stæder II, 721. Skat til Be-taling af Krigsfolk I, 608. Skat-ter af Præster og Degne I, 38. Nedsættelse af Jordskyld I, 17. Kongeskat II, 264 f., 559. Gam-melskat II, 265. Kobberskat I, 546. — II, 559. Madskat II, 224. Pengeskat I, 44. Sølvskat II, 752. Indkrævning af Skat-ter II, 217, 450. Modtagelse af Skat III, 254, 267. Fremsen-delse af Skat II, 116, 265. — III, 160. Udpantning for Skat II, 265. Nedsættelse af Skat I, 416. Eftergivelse af Skat I,

652. Indkrævning af Skatte-
restancer II, 265. Skattebreve
I, 605. — II, 450.
Skedevand II, 289.
Skibe. Køb og Salg af Skibe og
Skibsparter I, 96, 102, 107, 114,
221, 289. — III, 119. Salg af
Skibe af Frygt for Fjenden og
Køb af nye andetsteds II, 708.
Trætte om Skibe III, 297.
Istandsættelse af Skibe II, 582.
Skib skænkes bort I, 563 f.
Skib gøres til Prise III, 297.
Skib tildømt Kongen I, 458,
512. Udtagelse af Skibe til
Kongens Tjeneste III, 91—94.
Stralsundske Drage II, 672.
Baade I, 292. — II, 236, 591.
— III, 100. Bark I, 460. —
II, 700. Bojert I, 460, 467. —
II, 86, 382, 632, 751. — III, 16,
43, 45, 144. Dogge I, 553.
Esping II, 168, 591. — III, 93,
100. Holk I, 86. — III, 32.
Jagt I, 332, 334, 336. — II, 243,
738. Rorsjagt I, 546. Krejert
I, 23. Pinasse III, 191. Pinke
I, 319, 326, 478, 509, 672, 724.
Pramme I, 292. — II, 747, 749.
Skærbaade III, 142. Kornskibe
I, 401. Saltskibe II, 395 f., 598,
628, 632, 672, 700, 742, 751,
756. — III, 42 f., 59, 63, 65,
72, 108. Vedskuder II, 567.
Vinskibe III, 63, 65, 72. Smaa-
skibe II, 112. Se Søfart. Skibs-
bund I, 537. Skibsporte I, 531.
Skibsfetalje I, 300. Skibshyre
I, 290, 299, 317. — II, 339.
Skibsredere I, 329. Skibsfragt
I, 348. — II, 339, 614, 715,
749. — III, 66. Skippere I,
481. — II, 241, 531 f., 574, 708,
747, 756 f. — III, 2 f., 34, 44,
94, 96, 104, 106, 108 f., 111 f.,
114, 119, 130, 176. Kaptajn

(Skibskaptajn), tremmed, anbe-
fales til kgl. Tjeneste III, 190.
Antagelse af Skipper II, 299.
Tiltale mod Skipper III, 68 f.
Styrmænd I, 317. Baadsmænd
I, 299. Skibsskriver I, 289 f.
Se Anders Hvas. Morten Tysk.
Skibsbygning I, 92 f., 98 f., 101,
106 f., 278, 312, 536 f. — II,
116, 129, 750. — III, 34 f., 94.
Skibsbygningsskriver III, 34.
Kontrakt om Bygning af Skibe
II, 722, 746. Bygning af Skib
i Udlandet III, 34, 40. Skibs-
bygning standses ved Sygdom
blandt Tømmermændene II,
690. Skibsmaal II, 746. Tøm-
merhugst til Skibsbygning II,
486, 491, 691, 722, 738. Skibs-
tømmer II, 690. Fortegnelse
over Skibstømmer III, 163.
Knæ II, 690. Bradbænk II, 225.
Skibsbyggere I, 98, 102, 108,
477, 481. — II, 114, 116 f., 123,
730. — III, 163 f. Antagelse af
Skibsbygger II, 115. Kontrakt
med Skibsbygger II, 722. Pro-
viant o. a. m. til Skibsbyggere
III, 34 f., 40. Se Frederik
Bunck. Skibsredskaber II, 760.
— III, 138. Anker I, 64, 99,
459. — II, 2 f., 5, 56, 92, 343,
505, 538, 725, 747, 758. — III,
56 f., 295. Indkøb af Ankere II,
113. Overladelse af Ankere til
andre II, 100, 113. Nødanker
II, 2. Pligtanker II, 5 f. Anker
til Søtønde II, 167 f. Dræg II,
614. Lanterner II, 315 ff. Ma-
ster I, 89. — II, 3, 6, 9, 30,
40, 57, 113, 119, 150, 589, 710,
713 f. — III, 3 f., 35, 96, 100,
105 f. Sejl II, 747, 758. Spir
II, 589. Tarling (Tarring) med
Kæder (en Slags Anker?) II,
594, 614. Takkel og Tov I, 106.

- 108, 459. — II, 343, 747. Se Søfart, Tov.
- Skifte af Lande II, 134. Skifte efter: Konger II, 118; Adelige I, 17, 59, 181, 337 f. — II, 125 f., 520, 687 f., 761. — III, 229 f.
- Skilsmisse kan ikke bevilges for ond Forligelse I, 131. Skilsmisse fra Mad og Maal, midlertidig, til Forligelse af Ægtefæller I, 132. Fraskilt Kvinde skal blive hos sin Slægt I, 132.
- Skind se Pelsværk
- Skinder I, 631.
- Skinker II, 64.
- Skiver (Borde) I, 58 f. — III, 217.
- Skjorter I, 284. — II, 65.
- Skolevæsen. Skolemester III, 171, 241. Peblinge I, 132. Skoleris I, 130 f.
- Skorsten II, 41. Skorstenskammer II, 70.
- Skove I, 671. — II, 20. Friskov II, 414. Mageskifte af Skove I, 152. Rebning I, 401. Fredning II, 236. Trætte om Skov I, 217, 401. Nøddeplukning i Skove III, 256. Indkvarterede Soldater skyder Svin i Skovene II, 489. Se Jagt. Skovhugst II, 126, 129, 131, 140, 150, 236, 738. Redegørelse for Skovhugsten i et Len II, 144 f. Tømmerhugst til Flaaden II, 509 f. Tømmermænd udsendes paa Skovhugst, I, 531. — II, 129, 141, 486; ligger paa Fodring hos Bønderne II, 145. Klage over ulovlig Skovhugst I, 293 ff., 389. Strid om Skovhugst I, 111, 115, 305 f. Skove forhugget II, 691. Forbud mod Skovhugst III, 8. Se ogsaa Skibsbygning. Skove ødelagt I, 135. Levering af Brændsel fra Skove I, 193 f. Salg af Træ fra Skove I, 452 f. Ved skal overlades Undersaatterne mod Korn og andre Varer II, 328. Vedkørsel II, 552. Forbud mod at løbe med Bøsser i Skovene I, 185. Tømmerskov I, 518. Skovfogder II, 328. Skovgemmer III, 134.
- Skovle se Redskaber.
- Skrin I, 290, 522. — II, 12, 148, 462. — III, 1 f., 196, 215 f. Se ogsaa Kister. Brevskrin se Arkiver.
- Skrivere I, 600. — II, 31, 50, 61, 77, 81, 135, 158, 216, 299, 513, 537, 586. — III, 137, 209. Underskriver II, 592. Skriverdreng I, 630, 681. — III, 224. Skrivere vrede over at skulle kopiere Breve II, 565. Gaardskriver II, 299. Køkkenskriver II, 305. Lensskriver I, 541, 630. — III, 271. Raadstueskriver I, 281. Slotsskrivere I, 541, 547. — II, 30, 50, 81, 252, 265, 631. Slotsskriver fængslet I, 402 f.; rømt I, 403; død I, 604. Se ogsaa Lavrids Hansen, Knud Pedersen. Stadsskriver I, 384. Stiftsskriver III, 245. Skriverstue I, 384.
- Skyds. Skydsbønder I, 392.
- Skyts I, 48, 277, 289, 314, 427, 476, 508, 569. — II, 49 f., 57, 131, 154, 314 f., 386, 557, 610, 701, 725, 742, 759. — III, 15, 24, 39; Køb og Bestilling af, I, 474 f., 490. — III, 146, 190 f.; Maal paa, I, 475 f. — II, 759; Prisen for, I, 475 f., 490; Tegning af, II, 543; Fremstilling af, I, 312; Støbning af, II, 543. Skyts støbes af Klokker I, 425. Forsyning med Skyts I, 650. Forstrækning med Skyts I, 483; Anbringelse af, I, 442,

535. — II, 49; Indskydning af, I, 475; Forsendelse af, II, 137, 139, 224, 226, 321, 330 f., 715. — III, 31, 144, 188 f., 192; Udsmugling af, III, 280. Overtagelse af Skyts fra fremmede Skibe III, 44, 266. Skyts, taget i Forvaring, kræves tilbage, III, 196. Skyts bjærget fra sunkne Skibe, II, 353. — III, 96, 101, 135, 138, 142, 144, 177. Beslaglagt Skyts II, 488. Erobrt Skyts II, 134, 146, 726. Smaat Skyts II, 12, 46. Stort (groft) Skyts II, 49, 224 f. — III, 31. Feltskyts II, 224, 407, 456, 726, 742, 760. Jernstykker I, 466, 475. — III, 100. Kobberstykker I, 320, 426. — II, 53, 462, 743. — III, 101. Barser I, 476. — II, 2, 680. Bøsseskyts(?) II, 594. Falkonetter I, 483, 650. — II, 46, 434, 731, 759. — III, 190. Halve Falkonetter II, 462. Kartover I, 185, 501, 529. — II, 281, 571, 586, 731. Halve Kartover II, 330, 543, 665, 694. Skarpmese (Skarpmesser, svært Skyts) I, 501. Skærnbrækker II, 594. Slanger I, 466, 475 f., 490, 501. — II, 49, 281, 694, 759. — III, 126, 140, 177 f., 190. Jernslanger I, 481, 489. Smedede Jernslanger I, 426. Kobberslanger I, 548. Halve Slanger I, 426, 475 f., 483. — II, 46. — III, 190. Kwartslanger I, 426. — II, 46. Skibskanoner I, 426, 476 f. — II, 510. Skytslader (Bøsselader) I, 475. — II, 129, 139, 330, 510. — III, 142 f. Kammer (Beholder til Ladningen, der anbragtes bagved Løbet) I, 476, 490. Bøsseskytter (Artillerister) I, 277, 322, 554. — II, 90, 99, 380, 566, 571, 690, 759. — III, 15, 24, 31 f., 102, 120, 135. Antagelse af Bøsseskytter i Udlandet III, 179, 188, 190. Betaling til Bøsseskytter I, 567. — III, 24. Underholdning af Bøsseskytter III, 9, 24, 139. Bøssesmed I, 524. — II, 12. — III, 295. Bøssestøber I, 466. — II, 12, 68, 183, 556, 570 f. — III, 156. Bestalling for, II, 491 f. Se Gert, Lavrids. Kanonstøberi III, 177. Skytsheste (Artilleriheste) II, 366. Skældsord II, 39, 490; Retssag om, I, 485. Ubetænksomme Ord II, 284. Skøder (Jordebreve, Skødebreve) I, 244, 362, 483. Skøger II, 166. Slagtinger paa Gaarde III, 256; af Øksne II, 115. Slotte (Klostre, Gaarde etc.) Byggearbejder paa: Aggershus I, 529, 535; Favrholm II, 153, 156; Flensborghus II, 40; Frederiksborg II, 153, 156; Krogen I, 442, 503, 538, 553 f., 632, 680. — II, 9 ff., 35; Københavns Slot I, 197, 312 f., 436, 441, 443, 481, 506, 538, 541, 549 f., 558; Malmøhus I, 175 ff., 179; Odensegaard II, 40 f., 52, 55; Silkeborg I, 524; Æbelholt Kloster II, 156. Overtagelse af Slotte —64, 234; med Skyts I, 650; II, 460. Vagt paa Slotte I, 433. II, 519. Vægtergang I, 530. Opgørelse af Slottets Fetalje I, 547. — III, 9, 11. Forsyning med Fetalje, Korn o. m. a. I, 547. — II, 46, 76, 84 f., 672 f. — III, 116, 161 med Tømmer, Ved o. lign., I, 553. — II, 321. Udspising paa

- Slotte I, 441, 538 f. — II, 50 f. — III, 84, 162. Ophold gives paa Slotte I, 537. — III, 78. Adelsmands Underholdning paa Slottet I, 567. Slotsfoged, se Foged. Slotsfolk II, 46. Afskedigelse af overflødige Folk I, 541. Løn til Slots Folk II, 42. — III, 24. Lensslottes Bevogtning I, 312; Forsvar mod fjendtlige Angreb I, 188 f. Istandsættelse af Voldene I, 170. Borgestue I, 403. Skorstenskammer I, 669. Slotsgrave I, 314, 443. Se Fæstninger. Slotsloven I, 242, 650. — II, 459, 592, 733. Overlevering af Slotsloven I, 604. Slotsloven i Sverrig, II, 155.
- Sluser I, 477.
- Slæder II, 277, 530, 534.
- Smedje I, 443, 457, 508. — III, 38. Drev til Smedje III, 164.
- Smør I, 378, 398, 469, 480 f. — II, 28, 49, 151, 295, 377, 569, 601. — III, 28, 131, 134, 139, 162 f., 252; Forsendelse af, I, 309, 378, 499. — II, 102, 167. Smørskyld I, 388. Se Leding.
- Snoge. Snogeskind I, 196.
- Spaadomme III, 248.
- Spejdere se Efterretningsvæsen.
- Splæt (i Knipper) III, 118.
- Sporemager II, 80. — III, 294 f.
- Spænder I, 272.
- Spærlagen I, 45, 55.
- Staaltraad II, 594.
- Stald I, 527. — II, 113, 117, 154, 161. Kongens Stalde II, 354. Stald flyttes II, 135, 160. Staldrum II, 252, 258, 356. Staldbomme II, 154. Stalddrenge I, 488, 491. — II, 278, 283. — III, 166.
- Statholdere I, 43, 46, 539. — II, 92, 165, 224, 251, 446, 539, 552, 601, 756; Udnævnelse I, 169, 186, 311; Afskedigelse II, 264. — III, 184 f., 284.
- Stedsmaal se Indfæstning.
- Stegers I, 442, 457 f., 508, 549 f., 553.
- Stempel paa Jern I, 476.
- Sten I, 178 f., 442, 509. — II, 35, 322. Brydning af Sten II, 337. Hugne Sten I, 553. — II, 41. Astrag I, 445. — II, 137; gullandske, I, 499 f. — II, 23, 41, 44, 142, 147. Kampesten I, 471. — II, 9 f. Klinker (hollandske Sten) I, 445, 499. — II, 31 f. Mursten I, 78, 631. Tagsten I, 78, 347. Se Kalk, Tegl. Stenhuggere I, 463, 550, 555.
- Sten og Stabel, sætte, I, 339, 653.
- Storm og Uvejrr II, 2, 5 f., 9, 119, 243 f., 455, 488, 505, 590, 724, 736. — III, 6, 80, 176, 244, 273. Voldsomt Tordenvejrr II, 105 ff.
- Stormhager II, 594.
- Straffe og Straffemidler. Afskæring af Ørerne II, 84. Taarn og Fængsel III, 180, 200, 203, 252. Blokken I, 193. Jern II, 305. — III, 6. Stokken I, 193. — III, 6. Træhesten II, 499. Ugle (Klods med en Lænke) III, 200.
- Strandinger (Skibsforlis) I, 19 f., 28, 459, 515, 571. — II, 83, 106, 130, 168, 269, 343, 439, 709. — III, 16, 27, 60, 80. Strandet Skib sat paa Grund III, 96. Ødelæggelse af strandede Skibe II, 55 f. Se Vrag.
- Strandvagt II, 224.
- Strigværn se Fæstninger.
- Strøelse II, 305.
- Strømme, Kongens, se Højhedsret.
- Strømper. Vintersokker II, 387.

- Støberi. Støbeforme II, 339.
 Stævning, se Rettergang.
 Sukker II, 418. Bagt Sukker II, 418.
 Svedsker I, 441.
 Svin II, 371, 473, 550; skal leveres af Bønderne I, 38. Oldensvin III, 257. Hjælpevin (særlig Leverance af Svin til Kronen) II, 473, 482. Svin taget i Pant for Skat II, 265. Bolgalte I, 663 f. Grise I, 188. Flæsk I, 401, 428, 480, 510, 547 f., 556. — II, 66, 255, 370 f., 377, 510, 527, 568, 601, 624, 641, 696. — III, 25, 139, 161 ff. Flæskesider I, 401, 481. — II, 594. — III, 130 f. Spæk II, 553. Svinefødder I, 401. Svineryg I, 401. Ister I, 401. Se Skove.
 Svovl II, 143, 561 f., 568, 630 f. — III, 125. Bestilling og Køb af Svovl II, 147. — III, 172 f.; Leverance af Svovl for Varer (Krudt, Hamp) II, 503, 506 f. — III, 172, 174, 182. Forsendelse af Svovl II, 545; Lutring af, III, 181. Svovllutrer, Svovlmester, II, 568, 582. Se Gert Bomhover. Svovlhandelen paa Island II, 143, 147, 153, 630 f.
 Sygdomme I, 341. — III, 110. Sygdom behandles ved Medicin og Diæt II, 205. Helsot II, 189. Blodgang III, 87. Blodstyrning I, 130. Feber II, 639. Gigt III, 268. Hedesyge III, 236. Koldsved (Koldsyge) I, 277. — II, 667. Skørbug II, 621. Stensmærter II, 143. Smitsomme Sygdomme I, 451, 457 f., 479. Pest (Pestilens) I, 130, 132, 135, 205, 220. — II, 446, 450 f., (461), 473, 492, 533 f., 551, 674, 690, 741 f. — III, 19, 87, 137, 209 f. Svedesot I, 11, 15. Sygdomme hos Husdyr. Skab I, 92.
 Syltetøj. Kvædesyltetøj II, 253.
 Syning. Syløn I, 272. Lappeløn I, 272.
 Sække II, 339. Brevsække II, 339.
 Sæler. Sælspek II, 421, 601.
 Sø II, 364.
 Søer (Indsøer) I, 671.
 Søbreve I, 186. — II, 150, 369, 395, 577. — III, 4 f., 82 f., 176; Søbreve udstedes af Borgemestre og Raad I, 186.
 Søfart. Sejlads gennem Sundet II, 571, 707. — III, 3. Fri Passage gennem Sundet III, 72 f., 81. Se ogsaa Øresund. Forbud mod Sejlads I, 318, 323. — II, 369, 568, 672, 756. Forbud mod Sejlads til Fjenden, Overtrædelse heraf II, 502. — III, 70. Sejlads uden Søbreve og Toldsedler forbudt I, 186. Skib uden Skibspapirer standses III, 114. Udsendelse af Handelskibe I, 509, 525. — II, 114. Fragtning af Skibe I, 319, 327. — II, 32, 59, 254 f., 331, 561, 611. Strid med Udlandet om Søfarten II, 405, 418. Tilladelse til Sejlads mod Erlæggelse af Ottendepege II, 716 ff. Fremmede Skibe nægter at sejle til Flaaden II, 404 f. Tilbageholdelse af fremmede Skibe III, 3 f., 42 f., 70, 72. Se Told. Losning af Skibe vanskelig III, 107, 115. Oplægning af Skibe III, 108; Opbringelse af Skibe I, 334. — II, 724. — III, 242 f. Plyndring af, II, 742. Sejlads til fjendtligt Omraade III, 103. Skibe i Udlandet I, 317. Tilladelse til at sejle til Udlandet II, 338. Skibe paa Langfart I, 268, 289 f., 323, 326.

- Nordfarere I, 332. Sejlads paa Færøerne II, 150; Island II, 147, 150, 561, 569, 617, 671, 759; Vespene II, 150; Norge II, 759; Danzig II, 659, 757. — III, 72 f.; Königsberg II, 602, 659; Pommern III, 43; Preussen III, 43; Narva II, 372, 381, 395 f., 468, 505, 538 f., 545, 659, 705, 707, 716 ff., 756 f. — III, 16, 32, 65, 101, 103, 105, 116, 243; Reval II, 396. — III, 64 f.; Riga II, 396, 429, 529, 534, 706. — III, 45; Lissabon III, 3. Styrmand I, 82. Se ogsaa Flaaden.
- Sølv. Vægten af Sølv I, 429. Sølv iblandet Kobber I, 429. Kirkesølv III, 102. Sølvstøj I, 313. Sølvskaale II, 504. Se Guldsmedearbejde. Sølvkammer I, 509. — II, 504.
- Søm II, 505, 747. — III, 295. Lette Søm I, 405. Svenske Søm I, 405. Spigre II, 544. Trænegler II, 747.
- Sømærker, til Advarsel mod Fjender III, 96. Sætønder II, 93, 110, 131, 167 f., 709. Sætønde drevet bort III, 273. Klokketønde II, 63, 93. Se Fyr.
- Søret. Udarbejdelse af en Søret II, 20, 27 f., 93, 110, 135.
- Sørøvere (Fribyttere) I, 24 f., 28, 326, 328, 331 f., 336, 341, 417, 556. — II, 1, 418. — III, 38, 243. Fangne Sørøvere II, 399, 449. Sørøverskibe I, 328. Fribyttere anvendes i Hæren III, 137. Udrustning af Fribyttere II, 315. Fribytterbreve (Kaperbreve) II, 418 f., 759. — III, 189. Fribytterskib (Kaperskib) III, 295.
- Taarn I, 441, 509.
- Talg (Tælle) I, 492. — II, 550, 702, 705, 707, 716, 719, 733. — III, 116, 118, 264.
- Tapeter II, 10. Udlaan af Tapeter II, 504.
- Tegl. Teglggaard I, 555. Teglovne I, 197. Teglmester I, 309. Teglbænder II, 135. Teglslager I, 310. Teglstroger I, 309. Teglsten I, 197.
- Teje, Afgift, se Gods.
- Telte I, 439, 677. — II, 12. Teltmager I, 439.
- Territorialgrænsen, se Højhedsret.
- Testamenter I, 215. — II, 520, 634. — III, 299 ff.
- Tiender. Trætte om Tiender III, 245, 253. Tiende ydes ikke retteligt I, 184. Tiendpenge. Fritagelse for at give Tiendpenge II, 135.
- Tiggeri I, 195.
- Ting. Overfald paa Ting I, 305. Tingfoged I, 126 f. Tinglæsning I, 51. — II, 241, 451. Tingsvidner I, 59, 390. — II, 236. Borgevidne I, 51.
- Tjære I, 105, 466, 509, 516. — II, 91, 225, 389, 594, 705. — III, 28 f., 91, 93, 98 f., 104, 106 f., 119, 127, 143.
- Told. Fortoldning af Skibslaster (Gods) II, 395 f., 418, 529. Lempeler i Tolden I, 469. Fritagelse for Told III, 148. Forløbelse af Tolden I, 195. Eftersøgning efter mistænkeligt Gods III, 44. Beslaglæggelse af Varer II, 744 f. Opkrævning af en særlig Skibsafgift foruden Tolden II, 396. Tilladelse til at passere Toldsted II, 587 f. Skibe standses af Tolderne III, 42. Toldgaard II, 135. Toldkiste II, 30. Nøgler til Toldkisten II, 30. Overlevering af Toldkisten til Toldskriver II,

40. Toldbreve II, 30, 369. Toldbøger II, 110(?), 708, 713. Toldregister II, 52, 128, 154. Toldregnskaber I, 477. — II, 154. Toldsedler II, 418, 718. Toldsvig I, 458, 713 f. Toldere I, 199, 539. — II, 20, 251, 332, 383, 744. — III, 144. Udnævnelse II, 30; Bestalling I, 483. Tolder udfører Retshandlinger I, 473, 485. Se Jørgen Lipper, Mikkel Zelle. Toldskrivere I, 479. — II, 30, 146, 154. — III, 16. Se Øresund. Toldkisten II, 537.
- Torp I, 355. Bygning af Torpe II, 413—16. Torpere II, 166.
- Tortur I, 135. Pinligt Forhør II, 388 f.
- Torvehandel II, 752.
- Tovværk. Tov I, 99, 443. — II, 90, 725. Kabelgarn II, 61, 91, 544, 705. — III, 73. Kabeltov I, 99, 465. — II, 90. — III, 35. Merling (tynd Line) II, 366. Trosser II, 90, 541.
- Traller I, 509.
- Tran II, 550, 565. — III, 181.
- Trapper, Vindeltrappe I, 441, 443, 513.
- Trolddom I, 126 f. Troldkvinder II, 522. Troldkoner brændt paa Herredsting I, 126 f. Salg af Djævel i Glas II, 458.
- Trommer II, 112, 614. Trommer røres I, 513. Kedeltrommer II, 70. Trommeslagere II, 59, 558.
- Trompetere I, 586. — II, 70, 275. — III, 78. Trompeter ledsager Adel paa Rejse II, 97. Kongens Trompeter se Erhard.
- Tronskifte I, 520.
- Trædemølle se Møller.
- Træer. Bøgetræer I, 513. Egetræer I, 294, 298, 303, 389. Se Frugttræer.
- Turnering I, 45, 155 f., 557. — II, 12. Turnersager (Turnertøj, Jerntøj) II, 10, 12. Hjælmfjer II, 12 f. Hjælmsmykke II, 12 f. Rendebaner I, 155. Se Harnisk.
- Tvebakker, hvide, I, 415.
- Tyveri. Indbrudstyveri II, 270. — III, 215 f., 221.
- Tælle se Talg.
- Tærningespil III, 47.
- Tøj III, 172, 174, 182. Atlas I, 397. Barchent I, 272. Bommes I, 272. Camelot (Same-lot) II, 521 ff. Damask I, 397. — II, 504, 521 ff., 687. Fløj I, 193, 272, 397. — II, 66, 504, 521 f., 687, 757. Foer (til Klæder) I, 272. Skindfoer I, 272. Gyldenstyk II, 504. Klæde I, 99, 272. — II, 61, 93, 152, 444, 523, 557, 567, 659, 718, 751, 756 f.; groft I, 51. Engelst I, 105, 165, 272, 284, 667. — II, 165, 464, 757. Klæde, flamsk, I, 45; leydsck (fra Leyden) I, 51, 105; gøttersk (fra Göttingen) I, 667, Vantbereder II, 46. Lad II, 522. Makejer II, 521. Nersk I, 64, 106, 273. Nersklagen I, 105. Saien (Saden, Sagen) II, 523, 757. — III, 269. Senkel (Spænder eller Snøremme) I, 272. Skellert II, 66, 388. Uldent Tøj III, 286.
- Tøjhus se Arkeli.
- Tømmer I, 317, 395, 442, 459, 483, 509 f., 527, 531 f., 534 f., 553. — II, 35, 52, 55, 389, 457, 588. — III, 163. Bestilling af, III, 164; Indkøb og Hugning af, II, 144 f., 486; Transport af, II, 270, 587. — III, 11 f., af Tømmer fra Skovene til Stranden III, 160; For-sendelse af, II, 222, 321, 689; Skæring af, II, 126; Trætte

- om, I, 252. — III, 262. Tømmer til Befæstning II, 1. Egebjælker I, 329. Egetømmer I, 306, 443, 738, 749. Fyrretømmer I, 527. Bjælker I, 524, 527, 531, 554, 586 f. Bomme II, 620 f. Bordved I, 293 f. Brædder I, 518. Deler I, 317, 439, 445, 463, 531, 556. — II, 91, 114, 277, 588, 749. Klapholt I, 293, 713. — III, 101. Lægter I, 439, 463, 517 f. Planker II, 126, 747 f. Rafter II, 91. Elle-rafter II, 155. Ris II, 166. Spær I, 527. Staver II, 166. Vogns kud II, 69, 713. — III, 91, 93, 99 ff., 106, 115, 117, 127, 164. Tømmerhugst II, 153, 356. — III, 11. Se ogsaa Skovhugst. Tømmerkørsel I, 306. Tømmerslæbning II, 533, 541. Tømmerflaader II, 494. Tømmermænd II, 722. — III, 28, 35, 162, 274. Kongens Tømmermand, se Hans Lyckov.
- Tønder. Jerntønder I, 290. Tønder til Brød II, 566; Eddike III, 12; Gryn III, 12.
- Tørv. Tørvegraver II, 135.
- Udførsel af:** Flæsk I, 199; Egetømmer I, 379; Øksne II, 184. Udførselsforbud for: Fetalje I, 187 f.; Grise I, 188; Heste I, 185, 574; Ophævelse heraf I, 348. — II, 314; for Honning I, 188, 193; Korn I, 186 ff.; Kød I, 187; salt Kød I, 186, 188; Faare- og Lammekød I, 193; Salt I, 193; Egetømmer I, 306, 327; Krigsmateriel II, 611; Viktualier II, 745; Øksne I, 187 f., 193. Overtrædelse af Udførselsforbud I, 186, 306 f. Udførselsforbud i andre Lande I, 526. — II, 614.
- Udlændinge se Fremmede.
- Undervisning: i Tysk I, 373, 397. Præceptor (Magister) for studerende I, 397, 408 f., 611, 646. — II, 21, 33, 102, 133, 220. Skolemester (Lærer) I, 374 f., 617 ff.
- Undsigelse I, 195.
- Universiteter. Kollegium I, 281. Kollegiets Fængsel I, 557. Rektor I, 286, 324, 409. Doctor I, 280, 286. Magister I, 279 f., 282 f., 286, 567, 611, 645 f. — II, 101, 176. Baccalaureus I, 343. Studenter I, 279, 283. — II, 102; teologiske I, 494. Studenter o. a. faar Kost og Logi paa Slottet I, 494, 559 f., 601 f., 609. — II, 153. Hjælp til Studeringer I, 468 f., 494, 567. — II, 121. Indskrivningspenge I, 286. Deponere I, 286. Udenlandske Universiteter II, 16. Universitetsgods mageskiftes II, 367.
- Ure (Sejerværk) I, 198. Sejerværk I, 443, 533, 537, 544. — II, 29 f., 40. Urskive ramt af Lynet II, 106. Sejermager I, 509, 603, 607. — II, 470. Se ogsaa Steffen.
- Urter II, 29, 69, 418 f. — III, 68.
- Utugt III, 47; mellem Nærbeslægtede I, 129.
- Vaaben.** Det danske Rigsvaaben II, 148. Se ogsaa Salvaguardi. De 3 Kroner II, 148. Det svenske Rigsvaaben II, 148. Private Vaaben III, 22.
- Vaaben (Værge). Vaabenfund i Skibe II, 338. Bøsser I, 373. — II, 286, 292 f., 387 f., 527, 554. — III, 279. Hagebøsser (Rør) I, 513. — II, 305 f., 558, 614, 702 f. — III, 18. Hager til

- Bøsser II, 614. Daggert I, 261. Rapis (Stødkaarde) I, 261. Rør (Fyrrør) II, 339, 558. Knivskede I, 273. Sværdskede I, 273, 302. Jernspyd II, 614. Knevelspyd II, 490, 614. Halvpiker II, 594. Stormhuer II, 387. — III, 279. Sværd I, 302, 373. Langt Væрге I, 273. Se ogsaa Harnisk, Rustning.
- Vagt. Vagthold I, 312, 437, 439. Se Flaaden, Hæren, Købstæder, Skibe, Slotte.
- Vand, helbredende I, 348. Vandforsyning fra Søer I, 507. Vandmangel II, 443, 460. Vandkunst (Brønd) I, 302, 312 f., 507, 513, 632. — II, 443. Rørbrønd I, 510. Vandkunst (Vandledninger) I, 185, 436, 441 f., 458, 463, 481, 507. — III, 274. Træer til Vandrender I, 510. Boring af Vandrender I, 513. Vandmester (Vandkunstner) I, 632. Se Lytke, Mathias.
- Vandstøvning I, 185. Vandtaarn I, 530.
- Vandmølle til Tilførsel af Vand til Slotte o. a. I, 507; til Op-maling af Vand I, 513.
- Vanførhed II, 420.
- Varepriser og andre Priser: paa Figen II, 377, 578; Fisk: Sild II, 574, 756, Torsk II, 274; Hamp II, 705, 719. — III, 73; Harnisk II, 87; Heste II, 292, 295; Humle II, 495, 573. — III, 64; Hø II, 292; Jern III, 14; Kanel II, 418; Kobber II, 53 f., 67, 72 f., 75; Korn I, 64, 401, 663; Havre I, 168. — II, 292; Rug III, 9; Krudt II, 497, 614. — III, 100, 172, 174; Kugler II, 68, 74, 76; Kvæg I, 518; Løg II, 292; Malt III, 34; Mel II, 709, 715; Nelliker (Krydderinnelliker) II, 418; Rosiner II, 578; Salpeter III, 172, 174; Salt II, 756. — III, 58 f., 64, 68, 244; Skjorter II, 294; Smør I, 64, 106, 663. — II, 237 f., 272, 292, 526; bagt Sukker II, 418; Svovl II, 506, 563. — III, 148; Sætønder II, 110; Talg II, 705, 707; Tjære I, 518; Trænagler II, 749; Tøj II, 522; Egetømmer II, 749; Vin II, 577 f.; Vogns kud III, 100; Ærter II, 292; Øksne I, 518. — II, 292. — III, 10.
- Varsler (mystiske Begivenheder) II, 113.
- Vask I, 286. Tvætterske I, 341.
- Veje, Istandsættelse af, I, 185. Veje ufarbare som Følge af stærke Regnskyl II, 180.
- Vildt I, 175. — II, 388, 390. — III, 134. Adelvildt fredes I, 185. Transport af Vildt I, 630. — II, 121 f. Store Dyr II, 155. Hinde I, 185. Hjorte I, 185. — II, 122. Raabukke II, 92 f. Raadyr I, 185. — II, 155. Hjortevier II, 103. Vildbrad I, 546. — II, 723. Raahave (Indhegning til Raadyr) I, 303. Se Fjervildt, Vildtbane II, 121.
- Vin I, 313, 441, 490, 533, 550, 630. — II, 40, 116, 326, 329, 354, 377, 602, 633, 659. — III, 43 f., 65—69, 72, 81, 108, 111, 192. Indkøb af Vin II, 160 f., 733. Tilsyn med, at Vin ikke forplumpe eller fortappes under Forsendelsen, II, 60. Bastard II, 578. Franskvin I, 458. — II, 577 f. — III, 176. Kanarisk Vin II, 578. Malvasier II, 577. Poitouvin I, 551. Rhinskvin I,

551. — II, 350. Rumeni (Romeni), en Slags Vin, I, 630. Seck I, 630. — II, 578. Spansk Vin II, 577 f. Vindrueer II, 578. Vinmand (Vintapper) I, 657. — II, 116. Kongens Vintapper, se Jonas von Lutzenborg. Vinkælder I, 461, 550. Kongens Vinkælder II, 116. Kældersvend II, 327.
- Vinduer II, 80. Jernvinduer I, 509. Kobbervinduer I, 509. Kirkevinduer II, 106. Ruder (Tavler) II, 106.
- Visitats I, 532.
- Vogne I, 313 f., 536. — II, 81, 155, 377 f., 380, 526, 609, 623 f., 677. — III, 47, 79, 86, 170. Vogne skal stilles til Raadighed for: Rejsende I, 436, 464; Sendebud I, 199; til forskellig Transport I, 213. Blokvogne II, 533. Hængende Vogn (Hængearm) I, 500. Kaleshevogne (Lastvogne) II, 290. Rustvogne I, 313. — II, 609. Udgørsvogne II, 526. Vognknægte I, 491. Vogndrivere II, 534. Rustvogsvende III, 179. Køreløn I, 273, 286. — II, 749.
- Voks I, 492. — II, 550. — III, 264. Voksaftryk af Nøgler III, 215 f.
- Vold. Voldeligt Overfald I, 389, 393. Voldssager I, 120.
- Volde se Fæstninger. Voldmester I, 170, 462, 465, 507. Se Lambert.
- Voldgift I, 194.
- Vrag og Strandingsgods I, 19, 459, 515 f. — II, 130. — III, 96. Optagelse af Vrag II, 46. Bjærgning af Vraggods I, 515 f. — II, 130, 725. — III, 16, 101, 138. Udlevering af Strandingsgods II, 132, 343. Bjærgeløn II, 132, 343. — III, 16, 27. Bjærgningsredskaber III, 96. Vragter (Vragoptager) I, 459. — II, 46 f., 135. Vragsøger II, 130.
- Væbner I, 290.
- Vægtergang se Slotte.
- Værgemaal for Adelige I, 200. — II, 124.
- Ædelsten II, 521 f. Diamant III, 2. Rubin III, 1 f. Safir II, 521. — III, 1 f. Smaragder III, 1.
- Ægt. Vogne til Transport af Korn etc. I, 168.
- Ægteskab. Planer om Ægteskab II, 192, 195. Slægten skal afgøre Adelsjomfrus Giftermaal II, 184—87. Vielsebreve I, 631. Ægteskabets Uopløselighed I, 131. Forbud mod Ægteskab mellem nærbeslegtede I, 130; Dispensation herfra I, 131. Mishandling af Hustru I, 129. Ægteskabsbrud I, 107. Dobbel Hor. I, 628.
- Ærter II, 28, 601. — III, 25, 162.
- Øde Gaarde I, 517 f.
- Øksne I, 158, 600. — II, 36, 46, 50, 115, 117, 302. Køb af Øksne I, 437, 619. — II, 198. — III, 10. Øksne taget til Leje I, 165. Øksne ydes som Sagefald. Gaardfæstning etc. I, 183. Tilførsel af Øksne I, 452. Øksne frataget en fremmed I, 350, 366 f. Øksne til Trædemølle I, 507. Øksnehold paa Gaard I, 663. Opstaldning af Øksne II, 183. Øksne taget i Pant for Skat II, 265. Græsøksne I, 193. Staldøksne I, 158. — II, 36. Madstude III, 10. Oksekroppe II, 594. Se Udførselsforbud.
- Øl I, 43, 283, 287, 301, 303, 375, 513, 594. — II, 28, 141, 246.

- 333 f., 343, 365, 377—80. 389, 550, 609, 646, 709, 758. — III, 46, 96, 131 f., 134, 158, 174, 182, 280. Taksering af Bønder til Ølbrygning II, 691. Bestilling af Øl II, 354; Opbevaring af II, 354; Forsendelse af, II, 425, 451 f., 691; Restance af III, 270. Danskøl II, 380. Gaas I, 492. — II, 52, 55, 550. Karkerbille I, 405. Pryssing I, 121, 313, 555. Rostocker Øl II, 733. Rummeldoiois (Ratzeburger Øl) II, 563. Torgauer Øl I, 281, 409. Tyskøl II, 380. Øltønder I, 290. — II, 246, 344. Forsendelse af Øltønder II, 262, 429. Se Brygning.
-

RETTELSER OG TILFØJELSER

- I, S. 89, Regest til Nr. 97, L. 2: Svendborg, læs: Svinesund.
- I, S. 103, Regest til Nr. 103: mellem hendes afdøde Mand Henrik Knebenagel Hollænder og .., læs: mellem hendes afdøde Mand Joakim Knebenagel, Henrik Hollænder og ...
- I, S. 206, Note 2: Medenborig: Vel snarere Jakob (Jochim) van Meideborg, Hovedsmand.
- I, S. 214, Note 1: Otte Clausen Brahe, læs: Otte Tygesen Brahe. Med »min fader her Claus« i L. 10 i Brevet er ment Svigerfaderen.
- I, S. 389, Note 1: Erik Lykke, læs: Jep Falk.
- I, S. 389, Note 3: Kirstine Gyldenstjerne, læs: Formentlig Jfr. Kirsten Nielsdatter Rotfeld, hvis senere Ægtefælle Erik Lykke sammen med Svogeren Bjørn Kaas overtog Bæresøholm efter hendes Broder Jens Nielsen Rotfelds Død 1558.
- I, S. 390, Nr. 306, Regest L. 1: Peder Larsen, læs: Peder Saxsen.
- I, S. 500 L. 9: Margreta Witfeldts er formentlig Margrete Breide Hansdatter, g. 1553 m. Povl Hvitfeldt Ottesen, som 1556—60 var Lensmand paa Københavns Slot og 1559 blev Lensmand paa Koldinghus.
- I, S. 595, Note 1: Bardorwiek, læs Bardowiek.
- II, S. 132, Nr. 133, Dateringen: 1560, læs: 1559. Aarets Begyndelse er regnet fra Jul.
- II, S. 182, Nr. 177. Der indsættes under Datoen:
Sten Eriksson Leijonhufvud til Mogens Gyldenstjerne.
- II, S. 257, Note 2: Det Len, der sigtes til, er Ørum Len, som Frans Bille havde fra 1561 til sin Død 1563, og som hans Enke Edele Hardenberg havde efter ham til 1565.
- II, S. 266, Noten, L. 5 fr. n.: begge, læs: dette.
- II, S. 295, L. 4 i Teksten: j^r, læs: j^x.
- II, S. 352, Nr. 310: Dateringen: [1563], læs: [1564].
- II, S. 665, Note 3: mester, læs: wester.
- II, S. 676, Note 1: læs: Borggreve Frederik v. Dohna, Hofmarskal, kgl. Kommissarius.
- II, S. 686, Nr. 568, Dateringen: [15. Aug.(?) 1565], læs: [2. Juli 1565].
- III, S. 41, Note 1: Nr. 15 læs Nr. 14.
- III, S. 106, Overskriften: Mogens Henriksen, læs: Henrik Mogensen.
- III, S. 134, Noten: ? læs 2.
- III, S. 229, Note 2: 1. Holger Rosenkrantz Ottesen, læs: 1. Holger Rosenkrantz Holgersen.

EFTERSKRIFT

Ved Afslutningen af dette Arbejde ønsker jeg atter at udtale en Tak til de Tilsynsførende Professor Dr. phil. Johs. Brøndum-Nielsen og Arkivar Dr. phil. William Christensen for den store Hjælp, som de har ydet mig ved Arbejdet, og som har sat mig i Stand til at rette mange Fejl og Misforstaaelser.

For de Fejl, der endnu maatte findes, saavelsom for Inkonsekvenser o. lign., der for en Del skyldes den Omstændighed, at Udgivelsen har strakt sig over saa langt et Aaremaal, bærer jeg naturligvis alene Ansvaret.

København, i April 1941.

E. Marquard.

